

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

ΔΙΩΝΟΣ ΚΑΣΣΙΟΥ ΚΟΚΚΗΙΑΝΟΥ

ΡΩΜΑΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

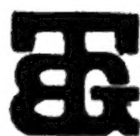
DIONIS CASSII COCCEIANI

HISTORIA ROMANA.

CUM ANNOTATIONIBUS

LUDOVICI DINDORFII.

VOL. V.

LIPSIAE.

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXV.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Ioannis Xiphilini epitomen librorum Dionis inde a trigesimo quinto usque ad postremum qui primus a. 1551 edidit Robertus Stephanus quum codicem sequutus esset vitiosissimum, ego etsi meliorum ope multa exhibere potui emendatiora, haud pauca tamen consulto reliqui intacta, quae qualia in libris legerentur aut codicis quo uteretur Xiphilinus vitia aut ipsius fortasse essent peccata, praesertim in ea parte quam ex superstitibus ductam libris Dionis initio huius posui voluminis, velut vocabulum nihili ὠνητίων p. 48, 23, ubi si scripsit quod H. Stephanus coniecit ὠνητιώντων, usitatiorem formam Dio neae 47, 14, 5, ὠνησείοντα, de qua dixi praef. ad vol. 1, p. XVI, substituit, ut aliis alibi. Nam praeterquam quod Atticae illae formae, quas meliores servant codices Dionis, in deterioribus, ut dixi ib. p. XX, abolitas, nusquam comparent apud Xiphilinum, sive non inventae ab eo in codice eius sive ab ipso sublatae, ulterius ille quam librarii depravavit dialectum Dionis, veluti quum αὐτῷ et αὐτῇ plerumque supposuit Dioneo οἷ, cuius pronominis ille non solum accusativum vel apud Atticos rarissimum ἕ semel, sed etiam, nisi bis fallunt libri, masculinum σφᾶς pro αὐτὰ usurpavit, quod unus praeterea Hesychius retulit, ut non minus singulare τραπέμπαλιν, de quo dixi praef. ad vol. 1, p. IV. Nec mirum si Xiphilinus etiam alia immutavit et corrupit, si qua inveniret quae expedire non posset, sive quod non intelligeret sive quod depravata emendare nesciret, de quo dixi ib. p. VIII et alibi erit dicendum.

Post Xiphilinum p. 181—217, posui Constantiniani De sententiis tituli eclogas ab A. Maio ex codice Vaticano, de quo dixi vol. 1, p. 1, et p. 234—236 ab eodem ex alio Vaticano

edita Excerpta Planudea, inter utraque autem p. 218—233, ex iisdem codicibus editas ab eodem eclogas anonymi post Dionem historici. De quibus Muellerus, qui easdem repetiit, Fragm. Histor. Graec. vol. 4, p. 191: 'Petro Patricio subtexere placuit de sententiis excerpta, quae in palimpsesto Vaticano [et Planudeorum Excerptorum codice item Vaticano] eclogis Dionis Cassii adiunguntur nullo distinctionis interposito indicio. Etenim Dio Cassius haud ultra Alexandri Severi annum octavum (229 p. C.) historias suas deduxit, uti constat. At Excerpta Vaticana pergunt usque ad Constantinum Magnum. 'Est ergo, Maius (p. XXIV) ait, haec anonyma Dionis continuatio, quam Christianum habere auctorem ex p. 244 cognoscimus. Sed enim vix inceptis Constantini rebus, palimpsesti Vaticani folia deficiunt, ideoque quatenus continuatio processerit ignoramus. Quia tamen Planudes quoque Dionis eclogarius, ut postea dicam, appendicem illam novit, isque in rebus Gratiani desiit, hanc fuisse appendicis metam atque ipsius auctoris aetatem credere licet.' [Et ad finem eius p. 246 (232 huius ed.): 'Desunt paginae duae usque ad finem quaternionis, quibus in paginis res Constantini et fortasse etiam Constantii excerptas posuerat eclogarius; idemque mox attexuerat, ut puto, Eunapium, cuius historici praecipuus scopus fuit Iuliani laudatio.'] Idem Maius (p. 234) de auctore huius continuationis: 'Ego, inquit, valde suspicor fuisse Iohannem Antiochenum, cuius reapse historici archaeologiam compilat Porphyrogeniti eclogarius in codice Peiresciano, quem Valesius edidit. Certe homo Christianus est, ut in Diocletiani rebus (p. 244) cognoscitur.' Verumenimvero quum Chronica Ioannis ab Adamo initium sumant longeque ultra Constantini tempora progrediantur: mirum foret scriptorem sententiarum nonnisi operis particulam res inde ab Alexandro Severo usque ad mortem Constantini complectentem excerpsisse, dum ii qui Excerpta De virtutibus et De insidiis concinnarunt, universam Antiocheni monachi historiam supercurrunt. Deinde vero fragmenta nostra ubertatem narrationis arguunt, qualem in Dione habemus, in Chronicorum autem compendiis nemo exspectaverit. Et ipsa haec narrationis exilitas in causa fuit, opinor, ut Chronica Ioannis, sicuti etiam Syncelli, Ioannis Malalae et Georgii Hamartoli, a titulo De sententiis excluderentur. Praeterea Ioannes Antio-

chenus inde a Commodi regno usque ad Gordiani tempora in compendium redegit et ut plurimum verbotenus exscripsit historias Herodiani. Nostra autem Anonymi fragmenta, quae ad hoc temporis spatium pertinent, ex alio manasse fonte liquet. Ergo de Ioanne auctore cogitari nequit. Paullo probabilius Niebuhrius (praef. ad Byzant. vol. 1, p. XXIV) censuit eclogas illas anonymas ad Petrum Patricium referendas esse. Sed iterum quaeras cur eclogarius ab ea demum historiarum parte initium fecerit, in qua Dio Cassius desinit. Num catenam quandam historiae nectere voluit? Id vero studium a Constantinianis Excerptis alienum est. Num igitur propterea ita actum esse putabimus, quod antecedentia Petri Magistri omnia e Dione transscripta esse constabat? Tum vero offendit, quod eius rei nonnisi in titulo De sententiis, non item in Eclogis De legatis ratio habita sit. Quae quum ita sint, de nomine auctoris nihil asseverare et ne divinare quidem ausim. Ceterum censeo scriptorem illum omnino non esse de numero eorum qui in aliis titulis Constantinianis nominatim recensentur. Etenim quum excerptor nomen praeter morem non apposuerit, excerptorum autem adornatio eadem sit quae in Dionis eclogis, quibus pro lemmatis nomina imperatorum praefiguntur: suspicio nascitur *τὰ μετὰ Δίωνα* in ipso Dionis codice, quo eclogarius tituli De sententiis usus est, *ἀνωνύμως* fuisse subiecta. Immo ultro progrediendum puto. Scilicet quum Dionis eclogae in tit. De sent. mirum quantum ab editionibus nostris recedant, et enormes sint, ut Maii verbis utar, lectionis varietates: proclivis est suspicio eundem hominem qui Dionem continuavit, etiam retractasse Dionis historias vel mutasse modo contrahendo narrationem, modo Dioneis verbis sua ipsius substituendo. Obiicias mutationes istas omnes eclogario imputandas esse. Ego vero nego. Etenim in fragmento Vaticano quod p. 204 ed. Rom. ex Caligulae historia affertur, verba aliter plane habent quam in editionibus nostris Dionis (59, 22, 3). In his Dioneum orationis colorem agnoscis, in fragmento autem illo ingenium deprehendis hominis serioris; hunc vero non fuisse eclogarium inde comprobatur, quod iisdem quibus ille verbis eandem rem narravit Ioannes Antiochenus (fr. 38, ubi vide), quem in hac historiae parte quam plurima e Dione exscripsisse scimus. Unde colligo Ioannem

et eclogarium nostrum eadem Dionis quasi recensione usos esse. Nescio an diligentior disquisitio etiam alia eiusdem rei vestigia possit indagare. Ego unum hoc, in quod forte incido, subiungam. In Dionis Exc. Vat. [sed Planudeis, non Constantinianis] p. 547, nomen Viriathi mire corruptum est in *Boρίανθος*. Eodem autem modo nomen hoc scribitur in Exc. Ioannis Antiocheni (fr. 60.). — Ceterum ex auctore nostro, qui Dionis historias continuavit, prae ceteris sua hausit Zonaras, adeo ut haud semel eum ad verbum fere exscripserit (v. fr. 2, 8, 9, 10, 11).' Idem ad fragm. Ioannis Antiocheni p. 572, ubi illius verba in eadem re narranda a Dioneis 59, 22, diversa cum illis comparat: 'Putaveris igitur suis verbis Nostrum narrationem Dionis reddidisse. Id vero non esse videtur. Nam Dionis Exc. Vaticana de sententiis, p. 204 ed. Rom., eandem rem *iisdem plane verbis*, quibus Noster utitur, exponunt, nisi quod addunt nonnulla, quae Noster omisit. Ita locus habet: *Ὅτι αὐτὸς* [l. *οὗτος*, ut n. l. aut *ὁ αὐτὸς*] *κυβεύων* . . . . *ἀναστὰς* [*ἐξήτησε τῶν εὐπόρων ἀπογραφὴν καὶ*] *ἐκέλευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀναιρεθῆναι* [*καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν εἰσενεχθῆναι*] *καὶ ἐλθὼν* . . . . *συνήγαγεν*. Eadem discrepantia, et maior etiam, aliis locis quam plurimis inter Dionem editum atque Exc. Vaticana intercedit, uti constat. Quod num recte explicetur ex codicum Dionis diversitate ego dubito quam maxime. Locus noster, qualis in Dionis historiis editis legitur, vere Dioneum orationis habet colorem: in Exc. Vatican. autem agnoscis inferioris ingenii hominem, qui Dionis orationem pro libitu immutat, hunc vero non fuisse scribam Constantinianum loco Ioannis nostri comprobatur. Immo exstitisse debet historia quaedam Romana, quae Dionis e libris congesta erat. Ex hac fluxerunt Exc. Vaticana, et quae Ioannes affert. Porro haec historia ultra usque ad Constantini tempora perducta erat; nam Excerpta Vaticana non in Alexandri Severi temporibus subsistunt, sed ad Constantinum usque pertinent.'

Neque huius tantum ab Maio editi tituli eclogae non ex ipso petitae videntur Dione, sed etiam nonnullae certe titulorum ab Ursino et Valesio editorum. Nam quae ego ex utroque exhibui p. 237, 238, fragmenta tanquam sedis incertae, ea non apparet quo sint loco interponenda Dioneis, qualia sunt in codice Veneto, in quo omnia ita sunt inter se connexa ut nullum

sit lacunae vestigium. Deinde utriusque tituli eclogae ad Sullae historiam pertinentes verbotenus fere conveniunt cum Plutarcheis in eiusdem vita, ut dictum vol. 1, p. 142 s., 146 s. Ex quo iam Reimarus praef. § 12—14 coniecit eclogarios illos codice Dionis usos esse ex Plutarcho in rebus Sullanis suppleto. Sed quum in Excerptis Planudeis, quae posui p. 143, 146, Plutarcheis praemissa sit Livii et Diodori commemoratio, quae alienissima est a Dione, nemo Reimari sententiae E. Grosii vol. 2, p. VI—VIII praeferet opinionem, Plutarchi cum eclogis Dioneis consensum repetentis ex eo quod Dio et Plutarchus iisdem usi sint Sullae commentariis. Ac multo magis Reimari confirmant sententiam eclogae ab Maio editae, de quibus ipse p. 197 : 'Quamquam Vaticani palimpsesti excerpta imperialium, ut loquimur temporum, haud raro incidunt in locos Dionis editos, tamen omnia ponenda censui, tum propter lectionis enormes varietates, tum ob partes saepe novas et inauditas, tum denique ut excerpendi methodus lectoribus innotescat.' Nam ipsae illae enormes varietates et partes novae et inauditae, ubi integer superest Dio, indicio sunt eclogarios illos, ut supra dictum, codice Dionis usos esse ex aliis pluribus historicis interpolato, vel potius altero quasi Zonara, cuius *Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν* eodem est modo ex Dione, Plutarcho, aliisque historicis composita, neque aliunde esse repetenda fragmenta in rebus Sullae cum Plutarcho ad verbum congruentia, pariterque illud *Βορίανθος*, de quo Muellerus supra p. VI. Itaque ut Xiphilinus in libris superstitibus multo minus immutavit verba Dionis quam in Vaticanis eclogis sunt mutata, ita in perditis eadem haud dubie fidelius servavit quam eclogarius Vaticanus, quod uno sufficit exemplo ostendere. Xiphilinus quum 77, 11, 1 haec habeat: *Ἰουνίῳ γοῦν Παυλίνῳ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι καὶ ἄκων διασιλλῶσαί τι αὐτὸν σκωπτόλης ὢν προήχθη· ἔφη γὰρ αὐτὸν ὀργιζομένῳ τινὶ ἐοικέναι, ἐπεὶ πρὸς τὸ θυμοειδέστερόν πως ἑαυτὸν ἐσχημάτιζεν*, pro his eclogarius Vaticanus (huius ed. vol. 5, p. 213, 21): *Ὅτι τὸν αὐτὸν Ἀντωνῖνος μεταπεμψάμενος ἐπέτρεψεν αὐτῷ γράψαι στίχους εἰς αὐτόν· ὁ δὲ τεχνικῶς ἔσκωψεν. εἶπεν γὰρ αὐτὸν ἐν παντὶ καιρῷ ἐοικέναι θυμουμένῳ. καὶ τοῦτο μὲν ὡς σκώπτων εἶπεν, ἐκεῖνον δὲ σφόδρα ἐθεράπευσεν· ἤθελε γὰρ δεινὸς καὶ ἄγριος καὶ*

ἀπότομος ἀεὶ φαίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο. In quibus quum non modo nullum sit *σκῶμμα*, sed ne sententia quidem probabilis, in utrisque apparet depravata esse verba Dionis. Suspicor enim utrumque invenisse *ὀργιζομένῳ παντί*, idque alterum mutasse in *τινί*, alterum in *ἐν παντὶ καιρῷ*, quum Dio scripsisset quod Meinekius restituit *Πανί*, cui confert Theocr. Id. 1, 16: *Τὸν Πᾶνα δεδοίκαμες· ἐντὶ δὲ πικρὸς καί οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται.* Sic enim 44, 6, 2: *Τὰς τοῦ Πανὸς γυμνοπαιδίας*, in *παντὸς* depravatum in codice suo correxit Rob. Stephanus.

Ex hoc autem similibusque exemplis quum cognoscatur nihilo certius constare an in eclogis illis verba Dionis sint conservata quam in Zonarae epitome, etsi ego inserta ab Reimaro ex editis ab Ursino et Valesio titulis reliqui locis suis, Vaticana tamen et Planudea, quae cum Vaticanis etiam in libris superstitibus ita congruunt, ut non ex Dione, sed ex communi cum illis fonte hausta esse appareat, coniuncta repetere malui quam partim interponere Xiphilini compendio partim in imis paginis ponere quae fortasse non magis essent Dionis quam quae ex utroque illo titulo posui p. 237, 238, et certe ab historico illo quem excerpsit eclogarius ita essent dissimilia reddita Dioneis ut ostendunt Excerpta Vaticana ex libris superstitibus inde a duodequinquagesimo.

Ceterum non contemnendus est eclogarum illarum usus ad emendandum vel in superstitibus libris Dionem, cuius quum antiquissimo uteretur codice historicus ille anonymus, emendatior quam vel in optimo Dionis libro scriptura in eclogis Vaticanis servata est 59, 19, 7, ubi quum *Ἄννιος* sit de Seneca pro *Ἀνναῖος*, quod vitium redit 60, 8, 5, Excerpta Vaticana (p. 186, 18 huius ed.) paullo melius loco priori *Σενέκας Ἀννέας*, ut vicissim *Γλαύκιος* illatum pro *Γλαυκίας* fragm. 95, 3, ubi *Γλαυκίῳ*, et 44, 25, 5, ubi *Γλαύκιον*, propter praecedens utroque loco nomen *Σατορνίνῳ* et *Σατορνῖνον*. Nam ut his locis, ita aliis multis quaevis nomina propria, ut dixi iam vol. 1, p. XIX, ita sunt depravata in libris, ut si nihil ego de hoc genere relinquere voluissem quod non putarem Dionis, plurima mihi fuissent corrigenda. Velut quod est 36, 2, 1: *Ἐς Ἱεράπυδνα ἦλθε*, pro usitato *Ἱεράπυτναν*, etsi redit continuo: *Καὶ τὰ Ἱεράπυδνα κατέλαβε*, Dionis tamen,

donec aliunde fuerit confirmatum, non magis habere licet quam perinde inauditum apud antiquiores 42, 18, 1: *Τῆς περὶ Φάρσαλα μάχης*, de quo ab me ex codice Mediceo in *τῆς Φαρσαλικῆς μάχης* mutato dixi ib. p. V, etsi huius quidem formae, quam Wesselingius Hierocli Synecd. p. 642, non debebat libris invitis eximere, testis tanquam sua certe aetate usurpatae exstat Eustath. Il. p. 71, 1: *Τὴν Φθίαν ἤγουν τὰ νῦν κατά τινας λεγόμενα Φάρσαλα.* Nomen *Δολοβέλλας* semel Venetus 47, 28, 5, exhibens per *α* scriptum, ut semel nonnulli Strabonis 16, p. 752, ostendit etiam ceteris scriptoribus, apud quos exigua est fides formae verioris, ut Plutarchum et Appianum, hanc constanter esse restituendam, etsi alteram ponit Suidas. Atque sic multa sunt nomina prope constanter depravata, velut Bruti praenomen *Δέκιμος*, ut apud alios, ita apud Dionem saepe scriptum *Δέκιος*.

Sermonis vero in Excerptis illis, non solum Vaticanis, sed etiam ceteris, vitia qui tollere et omnia ad Dioneae dialecti normam revocare instituat, saepe eclogarios potius emendabit quam librarios. Velut quod praeter alia huius generis legitur fragm. 39, 5: *Ἐν τῷ θεάτρῳ διακορεῖς οἴνου τὸ δείλης καθήμενοι*, etsi non est Dionis, tamen ne librarii quidem videtur, sed eclogarii, siquidem hic diversus ab illo, qui Alexandrinum *τὸ δείλης* posuit pro simplici *δείλης*, ut librarius non minus Alexandrinum *τὸ πρωὶ* pro simplici *πρῴ* apud Xenophontem Hist. Gr. 1, 1, 30. Multo graviora et prorsus Byzantina in Vaticanis maxime eclogis vitia notare supersedeo.

Sed etiam in superstitum Dionis librorum codicibus vel optimis pariter atque apud Xiphilinum et eclogarios illos eiusmodi cernitur confusio formarum rectarum cum vitiosis ut in omnibus fere qui hodie supersunt scriptorum veterum codicibus. Quos ipsos in omni hoc rerum genere adeo fuisse incuriosos quum nemo hodie credat, tum Dionem, etiam minutis in rebus accuratum, ita vacillasse ut fit in libris, non videri credibile dixi praef. ad vol. 1, p. XX. Quo de genere si nihil ego relinquere voluissem quod non putarem illius, plurima mihi fuissent mutanda, quorum hic nonnulla notasse sufficiet. Ita qui formarum *Τυρρηνὸς* et *Τυρσηνὸς* commutationem sustulit E. Grosius vol. 1, p. 5, et constanter restituit priorem, recte, ut opinor, fuisset facturus si etiam ceterorum quae *ρσ* habent

pro ϱϱ vocabulorum formas alteras restituisset, pariterque eorum quae σσ pro ττ, in quibus ipsorum Atticorum, velut Xenophontis, libri saepissime fallunt. Nihilo verior videtur nominum in ης forma accusativi in ην pro η, quamvis bis terque tantum relicto, ut 36, 2, 3, *Πανάϱη* et *Λασθένη*, 36, 45, 2, *Μητϱοφάνη*, 40, 30, 2, *Ὀϱνοδαπάντη*, 43, 20, 4, *Νικομήδη* (quum *Νικομήδην* bis sit fragm. 99, 2), 48, 47, 6, *Ἀπολλοφάνη*, sed ib. 48, 6, *Ἀπολλοφάνην*, quo de vitio etiam in libris Atticorum frequentissimo dixi ad Xenoph. Comment. 1, 1, in ed. Oxon.

Secundas passivi vel medii personas non per η, ut fere semper fit in libris, sed per ει scribendas dixi praef. ad vol. 1, p. XV, ubi 59, 16, 7: *Οὔτω μὲν γὰϱ οὔτε τι πείσῃ κακὸν καὶ πάντων τῶν ἡδίστων ἀπολαύσεις, ἐκείνως δὲ ἔϱγῳ μὲν οὐδὲν λήψῃ*, ex codice Veneto, qui *οὐδὲ νομήσει*, restitui *οὐδὲν ὀνήσει*, ut *ἀπολήψει* est in deterioribus 38, 22, 5, et 52, 33, 6, *ὠφελήσει* in Marciano coniungitur cum *βλαβήσῃ*, et 52, 20, 3, ubi activi tertias pro secundis medii habuit librarius, *ἀφαιϱήσῃ* et *ἐπιτϱέψῃ* intulit pro — *ει*.

Plusquamperfecti tertia pluralis quum modo per *ει* scribatur modo per *ε*, eiusdem primae et secundae nusquam apparet forma per *ε*, etiam apud Atticos fere abolita. Neque *ἐδεδίεσαν* pro *ἐδέδισαν* Dioni tribuendum, vel apud Thucydidem aegre semel servato in libro Clarendoniano 4, 117, aut *ἦσαν*, de quo semel servato 53, 25, 6, sed *ᾔσαν* scripto, ut apud ipsum Thucydidem, dixi praef. ad vol. 1, p. XX. Eiusdem plusquamperfect augmentum utrumque ego constanter restitui, ut verborumi ab *ευ* incipientium haud dubie semper est restituenda forma *ηυ*, pariterque verborum *βούλομαι*, *δύναμαι*, *μέλλω* augmentum *η* pro *ε*, et rursus verborum *ἀνοίγω* et *ἐγγυῶ* forma augmenti *ἀνεῳ*— pro *ἠνεῳ*— et *ἠγ*— pro *ἐγγεγ*—. Nec verborum *ὠθεῖν* et *ὠνεῖσθαι* augmentum *ε* modo omisit Dio modo addidit aut 46, 7, 4, *ἐνούϱησας* potius dixit quam *ἐνεούϱησας*, et 43, 21, 2, *ἀνεϱϱιχήσατο* potius quam *ἀνηϱϱιχήσατο*, ut servatum in optimis 47, 27, 2, *διοκωχὴ* redarguit vulgare vitium *ἀνακωχεύω* et *ἀνεκώχευον* pro *ἀνοκωχεύω* et *ἀνωκώχευον*.

Optativi aoristi primi tertia singularis in *αι* etsi utitur 41, 63, 4, ubi *πϱοσαμύναι*, pluralis tamen in *αιεν* apud eum

exempla librariis, ut apud Atticos, esse tribuenda ostendunt plura formae in ειαν.

Futurorum formae contractae in οῦμαι, ut κλαυσεῖσθε fragm. 39, 8, et alibi πλευσοῦμαι, φευξοῦμαι, quae saepe etiam Atticis, ut Demostheni, sunt illatae, redarguuntur alterarum exemplis ἐκφευξόμεθα et διαφευξόμενοι 38, 26, 5; 54, 5, 4. Contra verborum in ίζω contractae futurorum fere semper servatae in libris suspecta reddunt pauca alterarum exempla, 52, 8, 2: Τί ποτ' οὖν τούτοις χρήσῃ; πῶς αὐτοὺς μεταχειρίσῃ; quod Dio, ut supra dictum, per ει certe scripserat, qui μεταχειριεῖσθαι 57, 22, 2; et 37, 53, 2: Γῇ γάρ τινι πρὸς τῇ νήσῳ οὔσῃ προσχὼν ὁ τὴν ἡγεμονίαν σφῶν ἔχων καὶ ὡς καὶ πεζῇ διαβαδίσοντας αὐτοὺς ἐκβιβάσας, etiamsi activa pro media forma non aliena videatur ab eo qui non solum ἀπολαύσω et διώξω, sed etiam ἀκούσω habet fragm. 78, 3; l. 76, 4, 3, si modo hoc sit ipsius. Nihilo certius videtur ἐλπίσειν 49, 34, 4, quod ex coniectura in ἐπελπίσειν mutatum. Contra τελέσειν dixit et ἐλάσειν, quae contrahere solent Attici, quamvis saepius distraxerint librarii.

Futurorum formae passivae pro mediis etiam apud Dionem in nonnullis certe perperam sunt illatae, ut δυνηθήσεσθαι ipse Mediceus 44, 16, 1, et δυνηθήσῃ cum ceteris 52, 37, 4, etsi δυνήσῃ in omnibus est 52, 38, 1, et δεηθησόμεθα optimi 52, 28, 1, pro δεησόμεθα, servantes ἐνδεησόμεθα 38, 20, 2. Itaque non solum ἀχθεσθήσονται Dioni, cuius libri 38, 34, 6, vel πρὶν αἰσθήσασθαί τινα pro αἰσθέσθαι, 52, 29, 1, duxi eximendum, sed etiam φοβηθήσομαι 38, 4, 2; 52, 34, 3, librariis puto relinquendum, ut apud Xenophontem aliosque Atticorum. Pariter λυπηθήσομαι 36, 47, 3, redarguit λυπήσομαι 38, 26, 5, ut Herodoto 6, 39: Κοινῷ δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὡς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ, haud dubie restituendum συλλυπησόμενοι, quod apud Menandrum Stob. Fl. 98, 19, 6: Πλὴν ἕν τι τῶν πάντων ἀδύνατον ἦν ἄρα, εὑρεῖν δι' οὗ τρόπου τις οὐ λυπηθήσεται contra versum illatum. Neque ὠφεληθήσομαι dixerat Dio fragm. 57, 2, etiam apud Atticos saepe suppositum pro ὠφελήσομαι. De aliis nonnullis, ut ζημιωθήσομαι, στερηθήσομαι, τιμηθήσομαι non minus anceps est iudicium quam de aoristi forma χαλεπανθῆναι fragm. 108, 13, pro χαλεπῆναι, quod ceteris est

locis, atque etiam apud Xenophontem cum illo permutatum. Certius est formam semibarbaram 37, 43, 4: *Καίτοι μηδεμίαν αὐτῷ νύκτα ἀπολιπῆναι ἐκ τῆς πόλεως ἐξόν*, de qua dixi ad Thes. Stephani in *Ἀπολείπω*, p. 1525, B, ex propinquo ib. 3, *ἀποτριβῆναι* esse repetitam pro *ἀπολείπεσθαι*, ut 38, 39, 4: *Ἔσται δὲ τοῦτο οὐκ ἂν τὰ ὅπλα ῥίψωμεν οὐδ' ἂν τὰς τάξεις ἐκλείψωμεν* repetitum est ex propinquo *ῥίψωμεν* pro *ἐκλίπωμεν*. Neque 38, 28, 5: *Ἵνα τὰ μὲν ἕλῃ τὰ δὲ ἀπωθήσῃ* scripserat Dio, sed ut solet *ἀπώσῃ*, aut fragm. 18, 1, *διωθήσατο*, quod non modo non Dio, sed ne eclogarius quidem scripsisse videtur, qui fragm. 43, 28, *διώσατο*, ubi Suidas v. *Ῥήγουλος* p. 3210, A, *διωθήσατο*, ut C, *διωθησάμενος*, vel potius *διεώσατο*, ut dictum supra, et est fragm. 26, 2. Verbi *διδράσκω* aoristum alterum *ἐκδρῶσι* quum Mediceus praebuerit 43, 38, 4, pro *ἀποδράσωσι*, etiam 37, 36, 2, *διαδράσῃ* mutandum in *διαδρᾷ*, ut vicissim Xiphilinus 55, 20, 6, *διαδράσαντα* pro *διαδράντα*. Verbi *ὀφλισκάνω* aoristi prioris exemplum 37, 50, 5: *Μὴ μείζω αἰσχύνην ὀφλήσῃ*, tot alia alterius redarguunt exempla ut priorem ne alterum quidem 43, 9, 2: *Ὥστε καὶ κατηγορηθῆναι αἰσχύνην αἰσχίστην ὀφλῆσαι*, etiam propter omissam ante *αἰσχύνην* particulam *καὶ* suspectum, tueri videatur. Nam *ὀφλήσας* fragm. 97, 2, et *ὀφλῆσαι* 69, 23, 3, non ipsius videntur Dionis, sed formis Dioneis substituta ab iis qui illis uterentur pro praesentibus, ut de Lysia dixi ad Stephanum. Sua Dioni forma erepta etiam 52, 31, 3: *Ὥστε τὸν ἁλόντα σφῶν ἀτιμίαν ἢ φυγὴν ἢ καὶ θάνατον ὀφείλειν*, ubi *ὀφλεῖν* restitui. Verbi *σημαίνω* aoristi formam *σημᾶναι* fragm. 39, 2, ut *προσημᾶναι* 58, 27, 1, refellunt rectae exempla non solum apud ipsum, sed vel apud Xiphilinum, ut 38, 25, 5, *ἐξελασθέντι* redarguit *ἀπηλάθησαν* 54, 5, 3, pariter atque formam *κέκλεισμαι* alia rectae exempla, quibus addendum fortasse *σέσωσται* 46, 10, 1, quum *σέσωμαι* sit in codice fragm. 79, 2. Verbi *πέτομαι* Dio una usus videtur forma aoristi secundi, conservata libris optimis 45, 2, 2: *Ἀετὸς ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐξαρπάσας ἄρτον ἐμετεωρίσθη καὶ μετὰ τοῦτο καταπτόμενος ἀπέδωκεν αὐτόν*, ceteris *καταπτάμενος* inferentibus, et 47, 48, 4: *Ἀετοὶ δύο ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὑπερπτόμενοι*, nisi quod libri hic per *ω* scribunt quod alibi per *α*, et 36, 30, 3: *Ὥστε*

κόρακά τινα ὑπερπετόμενόν σφων ἐκπλαγῆναι, ubi locorum priorum exemplo scribendum videtur *ὑπερπτόμενον*.

Multa praeterea sunt vocabula, quorum in formis ita ludunt et fallunt libri Dionis ut solent apud omnes fallere scriptores. De quibus rectius dicetur ad locos singulos, quorum ad emendationem saepe aliquid conferunt etiam formae verborum, ut dixi praef. ad vol. 1, p. XXI.

Post hanc praefationem collocavi argumenta graeca librorum Dionis inde a trigesimo septimo usque ad quinquagesimum septimum et amisso sequentis initio proximi post eum, tum undeoctogesimi in codice Vaticano servatum, facta antequam perirent partes librorum 37 et 55 hodie amissae, et post haec reliquorum librorum Latina ab editoribus addita.

Inter fragmenta librorum perditorum quae posita sunt initio voluminis primi quum nondum sit receptum unum quod utrum ex parte priori an posteriori operis Dionei nunc perdita sit petitum non constat, apud gramm. Bekkeri Anecd. p. 161, 13: *Ἀλλὰ προσεδρεύσαντες ἑαυτοῖς τὴν νύκτα*, et illud huc reieci et quae ex libri trigesimi sexti, nisi numerus fallit, initio nunc amisso sunt petita apud eundem grammaticum, et libro illi non duxi praefigenda, p. 157, 30: *Μοναρχῶ γενικῇ. Δίωνος τριακοστῷ ἕκτῳ βιβλίῳ "οὔτε ἀνεπίφθονον ἔσται αὐτῷ πάντων τῶν ὑμετέρων μοναρχῆσαι."* — 166, 21: *Προνοῶ γενικῇ. Δίων τριακοστῷ ἕκτῳ βιβλίῳ "δεῖ δὲ δή ποτε καὶ τοῦ τοιούτου τὸν φρόνιμον ἄνδρα περινοεῖσθαι* (*προνοεῖσθαι* Sturzius vol. 7, p. 433.)" Nemo enim spondeat numerum non fallere ita ut p. 152, 9; 166, 25, ubi ex eodem citat quae leguntur 46, 22; 37, 20. Contra fragmentis, quae Maius collegerat tanquam Dionea et inedita, etsi nonnulla iam sunt exempta quae aut ex superstitibus libris aut ex aliis scriptoribus essent petita, ut quae tanquam alterius Dionis notavi vol. 1, p. 110[a]; 4, p. 363, fortasse tamen etiam plura in farragine illa delitescunt aliorum scriptorum, ut Plutarchi est Mor. p. 140,C, quod positum p. 154, 4. Nec Dionis, sed Pausaniae 8, 43, 2, est quod ab eodem Maio petitum intulit E. Grosius vol. 1, p. 9, de Euandro et Palatio, ut duo quae ei reliquerat 10, 15, 7; 23, 7, et alia, de quibus Maius Coll. Vat. vol. 2, p. XXV.

ARGUMENTA
LIBRORUM DIONIS.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς ὁ Πομπήιος πρὸς Ἴβηρας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησεν. (c. 1—7.)

Ὡς Πομπήιος τὸν Πόντον τῇ Βιθυνίᾳ προσένειμεν· ὡς Πομπήιος τήν τε Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ὑπηγάγετο. (c. 8, 9.)

Ὡς Μιθριδάτης ἀπέθανε. (c. 10—14.)

Περὶ τῶν Ἰουδαίων. (c. 15—19.)

Ὡς Πομπήιος καταστησάμενος τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐς Ῥώμην ἐπανῆλθε. (c. 20—23.)

Περὶ Κικέρωνος καὶ Κατιλίνου καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτῶν πραχθέντων. (c. 24—42.)

Περὶ Καίσαρος καὶ Πομπηίου καὶ Κράσσου καὶ τῆς συνωμοσίας αὐτῶν. (c. 43—58.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Λ. Αὐρήλιος Μ. υἱὸς Κόττας, Λ. Μάλλιος Λ. υἱ.

Λ. Καῖσαρ, Γ. Μάρκιος Γ. υἱ. Φίγουλος.

Μ. Τύλλιος Μ. υἱ. Κικέρων, Γ. Ἀντώνιος Μ. υἱ.

Δέκιμος Ἰούνιος Μ. υἱὸς Σιλανός, Λ. Λικίνιος Λ. υἱὸς Μουρήνας.

Μ. Πούπιος Μ. υἱὸς Πίσων, Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Νιγρός.

Λ. Ἀφράνιος Αὖλ. υἱός, Κ. Καικίλιος Κ. υἱ. Μέτελλος Κέλερ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ὀγδόῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς ἐστασίασαν Καῖσαρ καὶ Βίβουλος. (c. 1—8.)

Ὡς Κικέρων ἔφυγεν. (c. 9—17.)

Ὡς Κικέρωνα ἐπὶ τῇ φυγῇ Φιλίσκος παρεμυθήσατο. (c. 18—30.)

Ὡς Καῖσαρ Ἐλουητίοις καὶ Ἀριοουίστῳ ἐπολέμησε (c. 31—50.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ, Μ. Καλπούρνιος Βίβουλος.

Λ. Καλπούρνιος Λ. υἱ. Πίσων, Αὔλ. Γαουίνιος Αὔλ. υἱός.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ Βελγικοῖς ἐπολέμησεν. (c. 1—5.)

Ὡς Κικέρων κατῆλθεν. (c. 6—11.)

Ὡς Πτολεμαῖος ἐκπεσὼν ἐξ Αἰγύπτου ἐς Ῥώμην ἀνῆλθεν. (c. 12—16.)

Ὡς Κάτων τὰ ἐν Κύπρῳ κατεστήσατο. (c. 17—23.)

Ὡς Πομπήιος καὶ Κράσσος ὕπατοι ᾑρέθησαν. (c. 24—37.)

Ὡς τὸ θέατρον τὸ Πομπηίου καθιερώθη. (c. 38—39.)

Ὡς Δέκιμος Βροῦτος Καίσαρος ὑποστράτηγος Οὐενετοὺς ναυμαχίᾳ ἐνίκησεν. (c. 40—43.)

Ὡς Πούπλιος Κράσσος Καίσαρος ὑποστράτηγος Ἀκυϊτανοῖς ἐπολέμησεν. (c. 44—46.)

Ὡς Καῖσαρ Κελτῶν τισι πολεμήσας τὸν Ῥῆνον διέβη· καὶ περὶ τοῦ Ῥήνου. (c. 47—49.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Βρεττανίαν ἐπεραιώθη· καὶ περὶ τῆς νήσου. (c. 50—54.)

Ὡς Πτολεμαῖος ὑπὸ Γαουινίου ἐς Αἴγυπτον κατήχθη, καὶ ὡς ὁ Γαουίνιος ἐπὶ τούτῳ ἐκρίθη. (c. 55—65.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη τέσσαρα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Σπινθήρ, Κ. Καικίλιος Κ. υἱ. Μέτελλος Νέπως.

Γν. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Μαρκελλῖνος, Λ. Μάρκιος Λ. υἱ. Φίλιππος.

Γν. Πομπήιος Γν. υἱ. Μάγνος τὸ β', Μ. Λικίνιος Π. υἱ. Κράσσος τὸ β'.

Λ. Δομίτιος Γν. υἱ. Ἀηνόβαρβος, Ἄππιος Κλαύδιος Ἀππ. υἱ. Ποῦλχρος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ τὸ δεύτερον ἐς Βρεττανίαν διέπλευσεν. (c. 1—3.)

Ὡς Καῖσαρ ὑποστρέψας ἀπὸ Βρεττανίας τοῖς Γαλάταις αὖθις ἐπολέμησεν. (c. 4—11.)

Ὡς Κράσσος Πάρθοις πολεμεῖν ἤρξατο. (c. 12—13.)

Περὶ Πάρθων. (c. 14—15.)

Ὡς Κράσσος ἡττηθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἀπώλετο. (c. 16—30.)

Ὡς Καῖσαρ τὴν Γαλατίαν τὴν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις πᾶσαν κατεστρέψατο. (c. 31—43.)

Ὡς Μίλων Κλώδιον ἀποκτείνας κατεδικάσθη. (c. 44—57.)

Ὡς Καῖσαρ καὶ Πομπήιος στασιάζειν ἤρξαντο. (c. 58—66.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Δομιτίου καὶ Ἀππίου Κλαυδίου ὑπατείας, καὶ ἄλλα ἔτη δ', ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Γν. Δομίτιος Μ. υἱ. Καλουῖνος, Μ. Οὐαλέριος Μεσσάλας.

Γν. Πομπήιος Γν. υἱ. τὸ γ', Καικίλιος Μέτελλος Σκιπίων Νασικοῦ υἱ.

Σερούιος Σουλπίκιος Κ. υἱ. Ῥοῦφος, Μ. Κλαύδιος Μ. υἱ. Μάρκελλος.

Λ. Αἰμίλιος Μ. υἱ. Παῦλος, Γ. Κλαύδιος Μάρκελλος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἦλθε καὶ Πομπήιος ἐκλιπὼν αὐτὴν ἐς Μακεδονίαν διέπλευσεν. (c. 1—17.)

Ὡς Καῖσαρ Ἰβηρίαν παρεστήσατο. (c. 18—37.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Μακεδονίαν ἐπὶ Πομπήιον διέπλευσεν. (c. 38—46.)

Ὡς Καῖσαρ καὶ Πομπήιος περὶ Δυρράχιον ἐπολέμησαν. (c. 47—51.)

Ὡς Καῖσαρ Πομπήιον περὶ Φάρσαλον ἐνίκησεν. (c. 52—63.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Λ. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος, Κ. Κλ. Μ. υἱ. Μάρκελλος.

Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ τὸ β′, Π. Σερουίλιος Π. υἱ. Ἰσαυρικός.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Πομπήιος ἡττηθεὶς ἐν Θεσσαλίᾳ ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀπέθανεν. (c. 1—5.)

Ὡς Καῖσαρ Πομπήιον ἐπιδιώκων εἰς Αἴγυπτον ἦλθεν. (c. 6—16.)

Ὡς ἠγγέλθη τὰ κατὰ Καίσαρα καὶ Πομπήιον εἰς Ῥώμην, καὶ ἃ ἐψηφίσαντο τῷ Καίσαρι. (c. 17—20.)

Ὡς ἐστασίασαν οἱ ἐν Ῥώμῃ παρὰ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀποδημίαν. (c. 21—33.)

Ὡς Καῖσαρ Αἰγυπτίοις πολεμήσας κατεστρέψατο αὐτοὺς καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ ἐχαρίσατο. (c. 34—44.)

Ὡς Καῖσαρ Φαρνάκην ἐνίκησεν. (c. 45—48.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἐπανῆλθε καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατεστήσατο. (c. 49—55.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Ἀφρικὴν ἐστράτευσεν. (c. 56—58.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Ἰουλίου Καίσαρος τὸ β′ καὶ Πουπλίου Σερουιλίου Ἰσαυρικοῦ ὑπατείας, καὶ ἄλλο ἔτος α′, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ β′, Μ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. ἵππαρχος, ὑπάτω δὲ Κ. Φούφιος Κ. υἱ. Καλῆνος, Π. Οὐατίνιος Π. υἱ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ Σκιπίωνα καὶ Ἰόβαν ἐνίκησεν. (c. 1—8.)

Ὡς Νουμιδίαν οἱ Ῥωμαῖοι ἔσχον. (c. 9.)

Ὡς Κάτων ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. (c. 10—13.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἐπανῆλθε καὶ τὰ ἐπινίκια ἔπεμψε καὶ τἆλλα κατεστήσατο. (c. 14—21.)

Ὡς ἥ τε ἀγορὰ Καίσαρος καὶ ὁ ναὸς ὁ τῆς Ἀφροδίτης καθιερώθη. (c. 22—25.)

Ὡς Καῖσαρ τὸν ἐνιαυτὸν ἐς τὸν νῦν τρόπον κατεστήσατο. (c. 26, 27.)

Ὡς Καῖσαρ Γναῖον Πομπήιον τὸν τοῦ Πομπηίου υἱὸν ἐν Ἰβηρίᾳ ἐνίκησεν. (c. 28—45.)

Ὡς πρῶτον ὕπατοι εἰς οὐχ ὅλον τὸ ἔτος ἀπεδείχθησαν. (c. 46—48.)

Ὡς Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος ἀπῳκίσθη. (c. 49, 50.)

Ὡς οἱ Κερεάλιοι ἀγορανόμοι κατεστάθησαν. (c. 51.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη τρία, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Γ. Ἰούλιος υἱ. Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ γ΄ μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου, καὶ ὕπατος τὸ γ΄ μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ὑπ.

Γ. Ἰούλιος Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ δ΄ μετὰ Αἰμιλίου ἱππάρχου καὶ ὕπατος τὸ δ΄ μόνος.

Ἰούλιος Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ ε΄ μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου καὶ ὕπατος τὸ ε΄ μετὰ Ἀντωνίου ὑπ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Περὶ τῶν τῷ Καίσαρι ψηφισθέντων. (c. 1—11.)

Περὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐπ᾽ αὐτὸν συστάσης. (c. 12—18.)

Ὡς Καῖσαρ ἐσφάγη. (c. 19—22.)

Ὡς δόγμα ἐγένετο μὴ μνησικακεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις. (c. 23, 34.)

Περὶ τῆς τοῦ Καίσαρος ταφῆς καὶ τοῦ λεχθέντος ἐπ᾽ αὐτῷ λόγου. (c. 35—53.)

Χρόνου πλῆθος μέχρι τῆς Ἰουλίου Καίσαρος δικτατωρείας τὸ πέμπτον μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου καὶ ὑπατείας τὸ ε΄ μετὰ Μάρκου Ἀντωνίου.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ πέμπτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Περὶ Γαΐου Ὀκταουίου τοῦ μετὰ ταῦτα Αὐγούστου ἐπικληθέντος. (c. 1—9.)

Περὶ Σέξστου τοῦ Πομπηίου υἱέος. (c. 10.)

Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος στασιάζειν ἤρξαντο. (c. 11—17.)

Ὡς Κικέρων κατὰ Ἀντωνίου ἐδημηγόρησεν. (c. 18—47.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ ἔτη Γ. Ἰουλίου Καίσαρος δικτατωρείας τὸ ε΄ μετὰ Μ. Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου καὶ ὑπατείας τὸ ε΄ μετὰ Μ. Ἀντωνίου.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἕκτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καλῆνος ὑπὲρ Ἀντωνίου Κικέρωνι ἀντεῖπεν. (c. 1—28.)

Ὡς Ἀντώνιος ὑπὸ Καίσαρος καὶ τῶν ὑπάτων περὶ Μουτίναν ἡττήθη. (c. 29—38.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἦλθε καὶ ὕπατος ἀπεδείχθη. (c. 39—49.)

Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος καὶ Λέπιδος συνώμοσαν. (s. 50—56.)

Χρόνου πλῆθος ἔτος ἕν, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Γ. Οὐίβιος Γ. υἱὸς Πάνσας Καπρωνιανός, Αὖλος Ἵρτιος Αὔλου υἱός.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ Δίωνος Ῥωμαϊκῶν μζ'.

Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος καὶ Λέπιδος ἐς Ῥώμην ἐλθόντες σφαγὰς εἰργάσαντο. (c. 1—19.)

Περὶ Βρούτου καὶ Κασσίου καὶ ὧν ἔπραξαν πρὸ τῆς πρὸς Φιλίπποις μάχης. (c. 20—36.)

Ὡς Βροῦτος καὶ Κάσσιος ὑπὸ Καίσαρος ἡττήθησαν καὶ ἀπέθανον. (c. 37—49.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γαΐου Οὐιβίου Πάνσου καὶ Αὔλου Ἱρτίου ὑπατείας, καὶ ἄλλο ἔτος ἕν, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Μ. Αἰμίλιος Μ. υἱ. Λέπιδος τὸ β' ὕπ., Λ. Μουνάτιος Λ. υἱ. Πλάγκος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ὀγδόῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ Φουλουίᾳ καὶ Λουκίῳ Ἀντωνίῳ ἐπολέμησεν. (c. 1—16.)

Ὡς Σέξστος Πομπήιος Σικελίαν κατέσχεν. (c. 17—23.)

Ὡς Πάρθοι τὰ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου κατέσχον. (c. 24—26.)

Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος πρὸς Σέξστον συνέθεντο. (c. 27—38.)

Ὡς Πούπλιος Οὐεντίδιος Πάρθους ἐνίκησε καὶ τὴν Ἀσίαν ἐκτήσατο. (c. 39—42.)

Ὡς Καῖσαρ Σέξστῳ πολεμήσειν ἤρξατο. (c. 43—48.)

Περὶ Βαιῶν. (c. 49—54.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη πέντε, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Λ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. Πιέτας, Π. Σερουίλιος Π. υἱ. Ἰσαυρικὸς [ὕπατος τὸ β'].

Γν. Δομίτιος Μ. υἱ. Καλουῖνος τὸ β' [ὕπατος], Γ. Ἀσίνιος Γ. υἱ. Πολλίων.

Λ. Μάρκιος, Γ. Καλουίσιος Σαβῖνος.

Ἄππιος Κλ. Γ. υἱ. Πούλχρος, Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος.

Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας, Λ. Κανίνιος Λ. υἱ. Γάλλος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ Σέξστον ἐνίκησε καὶ Λέπιδον καθεῖλεν. (c. 1—18.)

Ὡς Οὐεντίδιος Πάκορον νικήσας ἀπέκτεινε καὶ τοὺς Πάρθους ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ἐξήλασεν. (c. 19—21.)

Ὡς Ἀντώνιος ὑπὸ Πάρθων ἡττήθη. (c. 22—33.)

Ὡς Καῖσαρ Παννονίους κατεστρέψατο. (c. 34—38.)

Ὡς Ἀντώνιος Ἀρταουάσδην τὸν Ἀρμενίων βασιλέα ἀπατήσας εἷλεν. (c. 39—41.)

Ὡς ἡ Παύλου στοὰ καθιερώθη. (c. 42.)

Ὡς Μαυριτανία ἡ περὶ Καισάρειαν Ῥωμαίων ἐγένετο. (c. 43.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη τέσσαρα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Λ. Γέλλιος Λ. υἱ. Ποπλικόλας, Μ. Κόκκιος Νερούας.

Λ. Κορνουφίκιος Λ. υἱ., Σέξστος Πομπήιος Σέξστου υἱ.

Μ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. τὸ β′, Λ. Σκριβώνιος Λ. υἱ. Λίβων.

Καῖσαρ τὸ β′, Οὐολκάτιος Λ. υἱ. Τοῦλλος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος πολεμεῖν ἀλλήλοις ἤρξαντο. (c. 1—14.)

Ὡς Καῖσαρ Ἀντώνιον περὶ Ἄκτιον ἐνίκησε. (c. 15—35.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Γν. Δομίτιος Γν. υἱ. Γν. ἔγγ. Ἀηνόβαρβος, Γ. Σόσσιος Γ. υἱ. Γ. ἔγγ.

Καῖσαρ τὸ γ′, Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Κορουῖνος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ νικήσας περὶ Ἄκτιον τὰ παρόντα διέθετο. (c. 1—4.)

Περὶ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας καὶ ὧν ἔπραξαν μετὰ τὴν ἧτταν. (c. 5—8.)

Ὡς Ἀντώνιος ἡττηθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. (c. 9—14.)

Ὡς Καῖσαρ Αἴγυπτον ἐχειρώσατο. (c. 15—18.)

Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἦλθε καὶ τὰ ἐπινίκια ἤγαγεν. (c. 19—21.)

Ὡς τὸ βουλευτήριον τὸ Ἰούλιον καθιερώθη. (c. 22.)

Ὡς Μυσία ἑάλω. (c. 23—27.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Καίσαρος τὸ γ' καὶ Μ. Οὐαλερίου Κορουίνου Μεσσάλου ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Καῖσαρ τὸ δ', Μ. Λικίνιος Μ. υἱ.

Καῖσαρ τὸ ε', Σέξτος Ἀπουλήιος Σέξτου υἱ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Καῖσαρ ἐβουλεύσατο τὴν μοναρχίαν ἀφεῖναι. (c. 1—40.)

Ὡς αὐτοκράτωρ καλεῖσθαι ἤρξατο. (c. 41—43.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Καίσαρος τὸ ε' καὶ Σέξτου Ἀπουληίου ὑπατείας.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν τῷ Παλατίῳ καθιερώθη. (c. 1, 2.)

Ὡς Καῖσαρ ἐδημηγόρησεν ἐν τῇ γερουσίᾳ ὡς τῆς μοναρχίας ἀφιστάμενος καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ἔθνη πρὸς αὐτὴν ἐνείματο. (c. 3—12.)

Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχόντων τῶν ἐς τὰ ἔθνη πεμπομένων. (c. 13—15.)

Ὡς Καῖσαρ Αὔγουστος ἐπεκλήθη. (c. 16.)

Περὶ τῶν ὀνομάτων ὧν οἱ αὐτοκράτορες λαμβάνουσιν. (c. 17—22.)

Ὡς τὰ σέπτα καθιερώθη. (c. 23—24.)

Ὡς Καῖσαρ Ἄστυρσι καὶ Καντάβροις ἐπολέμησεν. (c. 25.)

Ὡς Γαλατία ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξατο. (c. 26.)

Ὡς ἡ στοὰ ἡ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τὸ βαλανεῖον τοῦ Ἀγρίππου καθιερώθη. (c. 27.)

Ὡς τὸ Πάνθειον καθιερώθη. (c. 27.)

Ὡς Αὔγουστος ἀφείθη τῆς ἀνάγκης τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι. (c. 28.)

Ὡς ἐς Ἀραβίαν τὴν εὐδαίμονα στρατεία ἐγένετο. (c. 29—33.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Καῖσαρ τὸ ς', Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας τὸ β'.

Καῖσαρ τὸ ζ', Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας τὸ γ'.

Καῖσαρ Αὔγουστος τὸ η', Τ. Στατίλιος Ταῦρος τὸ β'.

Αὔγουστος τὸ θ', Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Γ. ἔγγ. Φλάκκος.

Αὔγουστος τὸ ια', Γν. Καλπούρνιος Γν. υἱ. Γν. ἔγγ. Πίσων.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς ἐπιμεληταὶ τῶν ὁδῶν ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων κατέστησαν. (c. 8.)

Ὡς ἐπιμεληταὶ τοῦ σιτηρεσίου ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων κατέστησαν. (c. 1 et 17.)

Ὡς Νώρικος ἑάλω. (c. 20.)

Ὡς Ῥαιτία ἑάλω. (c. 22.)

Ὡς αἱ Ἄλπεις αἱ παραθαλάσσιοι Ῥωμαίων ἀκούειν ἤρξαντο. (c. 24.)

Ὡς τοῦ Βάλβου θέατρον καθιερώθη. (c. 25.)

Ὡς τοῦ Μαρκέλλου θέατρον καθιερώθη. (c. 26.)

Ὡς Ἀγρίππας ἀπέθανε καὶ τὴν Χερρόνησον Αὔγουστος ἐκτήσατο. (c. 28, 29.)

Ὡς τὰ Αὐγουστάλια κατέστη. (c. 34.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ιγ', ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Μ. Κλ. Μ. υἱ. Μάρκελλος Αἰσερνῖνος, Λ. Ἀρρούντιος Λ. υἱ.

Μ. Λόλλιος, Κ. Λέπιδος.

Μ. Ἀπουλήιος Σέξστου υἱ., Π. Σίλιος Π. υἱ. Νερούας.

Γ. Σέντιος Γ. υἱ. Σατουρνῖνος, Κ. Λουκρήτιος Κ. υἱ. Οὐισπίλλων.

Γν. Κορνήλιος Λ. υἱ., Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Μαρκελλῖνος.

Γ. Φούρνιος Γ. υἱ., Γ. Ἰούνιος Γ. υἱ. Σιλανός.

Λ. Δομίτιος Γν. υἱ. Γν. ἔγγ. Ἀηνόβαρβος, Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Π. ἔγγ. Σκιπίων.

Μ. Λιούιος Λ. υἱ. Δροῦσος Λίβων, Λ. Καλπούρνιος Λ. υἱ. Πίσων Φούρτιος.

Μ. Λικίνιος Μ. υἱ., Γν. Κορνήλιος Γν. υἱ. Λεντοῦλος.

Τιβ. Κλ. Τιβ. υἱ. Νέρων, Π. Κυιντ. Σέξστου υἱ. Οὔαρος.

Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Βαρβᾶτος, Π. Σουλπίκιος Π. υἱ. Κυρῖνος.

Παῦλος Φάβιος Κ. υἱ. Μάξιμος, Κ. Αἴλιος Κ. υἱ. Τουβέρων.

Ἰούλιος Ἀντώνιος Μ. υἱ., Κ. Φάβιος Κ. υἱ. Ἀφρικανός.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς Δροῦσος ἀπέθανεν. (c. 1, 2.)

Ὡς τὸ Λιουίας τέμενος καθιερώθη. (c. 8.)

Ὡς τὸ Ἀγρίππου πεδίον καθιερώθη. (c. 8.)

Ὡς τὸ δειριβιτώριον καθιερώθη. (c. 8.)

Ὡς Τιβέριος ἐς Ῥόδον ἀνεχώρησεν. (c. 11.)

Ὡς ἡ Αὐγούστου ἀγορὰ καθιερώθη. (c. 12.)

Ὡς ὁ τοῦ Ἄρεως ναὸς ὁ ἐν αὐτῇ ὢν καθιερώθη. (c. 12.)

Ὡς Λούκιος Καῖσαρ καὶ Γάιος Καῖσαρ ἀπέθανον. (c. 11, 12.)

Ὡς Αὔγουστος Τιβέριον ἐποιήσατο. (c. 13.)

Ὡς Λιουία παρῄνεσεν Αὐγούστῳ φιλανθρωπότερον ἄρχειν. (c. 14—22.)

Περὶ τῶν στρατοπέδων καὶ ὡς οἱ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα διοικήσοντες κατέστησαν. (c. 23—25.)

Ὡς οἱ νυκτοφύλακες κατέστησαν. (c. 26.)

Ὡς Δελμάταις καὶ Παννονίοις Τιβέριος ἐπολέμησεν. (c. 28—34.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ιζ', ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Νέρων Κλαύδιος Τιβ. υἱ. Δροῦσος, Τίτος Κυΐνκτιος Τ. υἱ. Κρισπῖνος.

Γ. Μάρκιος Κηνσωρῖνος, Γ. Ἀσίνιος Γ. υἱ. Γάλλος.

Τιβ. Κλ. Τιβ. υἱ. Νέρων τὸ β', Γν. Καλπούρνιος Γν. υἱ. Πίσων τὸ β'.

Δέκιμος Λαίλιος Δεκίμου υἱ. Βάλβος, Γ. Ἀντίστιος Γ. υἱ. Οὐέτερ.

Αὔγουστος τὸ ιβ', Λούκιος Σύλλας.

Γ. Καλουίσιος Σαβῖνος τὸ β', Λ. Πασσιηνὸς Ῥοῦφος.

Λ. Κορνήλιος Λ. υἱ. Λεντοῦλος, Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας ἢ Μεσσαλῖνος.

Αὔγουστος τὸ ιγ', Μ. Πλαύτιος Μ. υἱ. Σιλουανός.

Κόσσος Κορνήλιος Γν. υἱ. Λεντοῦλος, Λ. Καλπούρνιος Γν. υἱ. Πίσων.

Γ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ., Λ. Αἰμίλιος Λ. υἱ. Παῦλος.

Π. Οὐινίκιος ἢ Μινούκιος Μ. υἱ., Π. Ἀλφῆνος ἢ Ἀλφήνιος Π. υἱ. Οὔαρος.

Λ. Αἴλιος Λ. υἱ. Λαμίας, Μ. Σερουίλιος Μ. υἱ.

Σέξστος Αἰμίλιος Κ. υἱ. Κάτος, Γ. Σέντιος Γ. υἱ. Σατορνῖνος.

Λ. Οὐαλέριος Ποτίτου υἱ. Μεσσάλας Οὐάλαισος, Γν. Κορνήλιος Λ. υἱ. Κίννας Μάγνος.

Μ. Αἰμίλιος Λ. υἱ. Λέπιδος, Λ. Ἀρρούντιος Λ. υἱ.

Αὖλος Λικίνιος Νερούας Σιλανός, Λ. Καικίλιος Μέτελλος Κρητικός.

Μ. Φούριος Μ. υἱ. Κάμιλλος, Σέξ. Νώνιος Λ. υἱ. Κυϊντιλιανός.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἕκτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Ὡς τοῖς τὰ τέκνα ἔχουσι καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς ἀτέκνοις καὶ ἀγάμοις ὁ Αὔγουστος διελέχθη, καὶ ὅσα ἐπ' αὐτοῖς ὥρισεν. (c. 1—10.)

Ὡς Κυϊντίλιος Οὔαρος ἡττηθεὶς ὑπὸ Κελτῶν ἀπέθανεν. (c. 18—24.)

Ὡς τὸ Ὁμονόειον καθιερώθη. (c. 25.)

Ὡς ἡ Λιουίας στοὰ καθιερώθη. (c. 27.)

Ὡς Αὔγουστος μετήλλαξεν. (c. 29—47.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Κ. Σουλπίκιος Κ. υἱ. Καμερῖνος, Γ. Ποππαῖος Κ. υἱ. Σαβῖνος.

Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Δολοβέλλας, Γ. Ἰούνιος Σιλανός.

Μ. Αἰμίλιος Κ. υἱ. Λέπιδος, Τ. Στατίλιος Τ. υἱ. Ταῦρος.

Γερμανικὸς Καίσαρος υἱ. Καῖσαρ, Γ. Φοντήιος Γ. υἱ. Καπίτων.

Λ. Μουνάτιος Λ. υἱ. Πλάγκος, Γ. Σίλιος Γ. υἱ. [Καικιναλάριος.]

Σέξστος Πομπήιος Σέξστου υἱ., Σέξ. Ἀπουλήιος Σέξ. υἱ.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἑβδόμῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Περὶ Τιβερίου. (c. 1 seqq.)

Ὡς Καππαδοκία ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξατο. (c. 17.)

Ὡς Γερμανικὸς Καῖσαρ ἀπέθανεν. (c. 18.)

Ὡς Δροῦσος Καῖσαρ ἀπέθανεν. (c. 22.)

Χρόνου πλῆθος ἔτη ια', ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Δροῦσος Καῖσαρ Τιβερίου υἱ., Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος.

Τ. Στατίλιος Τίτ. υἱ. Σισέννας Ταῦρος, Λ. Σκριβώνιος Λ. υἱ. Λίβων.

Γ. Καικίλιος Γ. υἱ. Νέπως ἢ Ῥοῦφος, Λ. Πομπώνιος Λ. υἱ. Φλάκκος.

Τιβ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ. τὸ γ', Γερμανικὸς Καῖσαρ Τιβ. υἱ. τὸ β'.

Μ. Ἰούνιος Μ. υἱ. Σιλανός, Λ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος ἢ Βάλβος.

Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας, Μ. Αὐρήλιος Μ. υἱ. Κόττας.

Τιβ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ. τὸ δ', Δροῦσος Ἰούλιος Τιβ. υἱ. τὸ β'.

Δέκιμος Ἀτέριος Κ. υἱ. Ἀγρίππας, Γ. Σουλπίκιος Γάλβας.

Γ. Ἀσίνιος Γ. υἱ. Πολλίων, Γ. Ἀντίστιος Γ. υἱ. Οὔετος.

Σέργ. Κορνήλιος Σεργ. υἱ. Κέθηγος, Λ. Οὐισέλλιος Λ. υἱ. Οὐάρρων.

Μ. Ἀσίνιος Μ. υἱ. Ἀγρίππας, Κόσσος Κορνήλιος Κόσσου υἱ. Λεντοῦλος.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν.

Περὶ Γαΐου Καίσαρος τοῦ καὶ Καλιγόλου. (c. 1—6.)

Ὡς τὸ Αὐγούστου ἡρῷον ὡσιώθη. (c. 7.)

Ὡς αἱ Μαυριτανίαι ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξαντο. (c. 20.)

Ὡς Γάιος Καῖσαρ ἀπέθανεν. (c. 29, 30.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γναίου Ἀκερρωνίου, Ποντίου Νιγρίνου, ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη τρία, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Μ. Ἀκύλας Γ. υἱ. Ἰουλιανός, Πόπλιος Νώνιος Μ. υἱ. Ἀσπρήνας.

Γ. Καῖσαρ Γερμανικὸς τὸ β΄, Λ. Ἀπρώνιος Λ. υἱὸς Κελιανὸς ἢ Κεστιανός.

Γ. Καῖσαρ τὸ γ΄.

Γ. Καῖσαρ τὸ δ΄.

Γν. Σέντιος Γν. υἱὸς Σατουρνῖνος.

Οὗτος ὁ ἐνιαυτὸς οὐ συναριθμεῖται διὰ τὸ τὰ πλείω αὐτοῦ ἐν τῷ ἑξηκοστῷ γεγράφθαι.

Δίωνος Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας οθ΄.

Περὶ Ἀβίτου τοῦ καὶ Ψευδαντωνίνου καὶ τῶν φόνων ὧν εἰργάσατο. (c. 1—7.)

Περὶ ὧν παρενόμησεν καὶ ὡς τὴν ἀειπαρθένον ἔγημε. (c. 8—10.)

Περὶ τοῦ Ἐλεογαβάλου καὶ ὡς τὴν Οὐρανίαν ἐς τὴν Ῥώμην μεταπεμψάμενος τῷ Ἐλεογαβάλῳ συνῴκισεν. (c. 11—12.)

Περὶ τῆς ἀσελγείας αὐτοῦ. (c. 13—16.)

Ὡς τὸν ἀνεψιὸν ἐποιήσατο, ὃν καὶ Ἀλέξανδρον μετωνόμασεν. (c. 17, 18.)

Ὡς κατελύθη καὶ ἐσφάγη. (c. 19—21.)

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Μακρίνου καὶ Ἀδβέντου ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη δ΄, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο.

Ψευδαντωνῖνος τὸ β΄ καὶ Κτίνα Σακέρδως.

Ψευδαντωνῖνος τὸ γ΄ καὶ Εὐτυχιανὸς Κωμάζων.

Β. Τ. Σ. Γρᾶτος Σαβινιανὸς καὶ Μ. Φαβιτεαλ Σέλευκος.

Ψευδαντωνῖνος τὸ δ΄ καὶ Μ. Αὐρήλιος Σεουῆρος Ἀλέξανδρος.

ARGUMENTA LEONCLAVII.

Libri XXXVI.

Metellus Cretam vi subigit. c. 1, 2.
Mithridates et Tigranes bellum reparant. c. 3.
Lucullus victoria non utitur: successorem accipit: Tigranocerta capit. c. 4.
Arsaces Parthus neutri parti succurrit. c. 5.
Lucullus post pugnam minus felicem Nisibin obsidet et capit. c. 6—8.
Interim Armenias amittit: Fabius vincitur. c. 10. 11.
Triarius Mithridatem ad Comana persequitur: post ab eo superatur. c. 12—15.
Seditio in Luculli exercitu: Mithridates omnia recuperat. c. 16—19.
Piratarum insolentia. c. 20—23.
Bellum id lege Gabinia Pompeio, multis renitentibus, mandatur, et celerrime conficitur. c. 23—37.
Leges Corneliae de ambitus et edictis Praetorum: Roscia de subselliis equitum: Manilia de libertorum suffragiis. c. 38—42.
Bellum Mithridaticum lege Manilia Pompeio mandatum. c. 43, 44.
Pompeius Mithridatem pugna nocturna vincit. c. 45—50.
Tigranes pater se dedit, filius in vincula conditur. c. 51—53.
Albanorum impetus depellitur. c. 54.

Temporis spatium.

ante Chr. n.	U. C.	
69.	685.	Q. Hortensius, Q. Caecilius Metellus Creticus Coss.
68.	686.	L. Caecilius Metellus mortuus. Q. Marcius Rex solus.

67.	687.	Manius Acilius Glabrio, C. Calpurnius Piso.
66.	688.	L. Volcatius Tullus, M' Aemilius Lepidus.

LIBRI LVIII.

Tiberius in Capream secedit: Sacinus perfidia Latiaris interimitur. c. 1.

De morte Liviae. c. 2.

Gallus damnatur, lenta morte conficiendus. c. 3.

Seianus nimiis honoribus elatus, arte Tiberii, cum familia et amicis, interficitur. c. 4—19.

Ratio eligendorum magistratuum et comitiorum. c. 20.

Tiberii libido, crudelitas in domum suam et alios, itemque avaritia. c. 21—25.

De Artabano rege Parthorum et de Armenia. c. 26.

De morte Thrasylli. c. 27.

De morte Tiberii. c. 28.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Tiberii.
26.	779.	Cn. Lentulus Gaetulicus, C. Calvisius Sabinus.	XIII. 19. Aug.
27.	780.	M. Licinius Crassus, L. Calpurnius Piso.	XIV.
28.	781.	Ap. Iunius Silanus, P. Silius Nerva.	XV.
29.	782.	L. Rubellius Geminus, C. Fufius Geminus.	XVI.
30.	783.	M. Vinicius Quartinus, L. Cassius Longinus.	XVII.
31.	784.	Tiberius Aug. V, L. Aelius Seianus.	XVIII.
32.	785.	Cn. Domitius Aenobarbus, Furius Camillus Scribonianus.	XIX.
33.	786.	Serv. Sulpicius Galba, L. Cornelius Sulla.	XX.
34.	787.	L. Vitellius, Paulus Fabius Persicus.	XXI.
35.	788.	C. Cestius Gallus, M. Servilius Nonianus.	XXII.
36.	789.	Sex. Papinius, Q. Plautius.	XXIII.

37.	790.	Cn. Acerronius Proculus, C. Pontius Nigrinus.

LIBRI LX.

Claudius Imperator fit: eius vitia et virtutes. c. 1—7.
Antiocho, Mithridati utrique, Agrippae, Herodi, regna restituit, auget. c. 8.
Chatti, Chauci, Mauri, vincuntur. c. 8. 9.
Constitutiones quaedam: portus Ostiensis: lacus Fucinus in Tiberim emittendus. c. 10—13.
Caedes factae: Messalinae et libertorum facinora. c. 14—18.
Britannia ex parte subacta. c. 19—23.
Constitutiones quaedam: Messalinae flagitia: quae illi causa interitus. c. 24—31.
Agrippina ducitur: fitque continuo Messalina: tandem Claudium necat. c. 32—35.

Anni reliqua parte haec gesta, C. Caesare IV, Cn. Sentio Saturnino Coss. cum XIII. aliis, quibus consulatum gessere.

post Chr. n.	U. C.		Claudii.
41.	794.	C. Caesar Aug. IV, Cn. Sentius Saturninus.	I. 24. Ian.
42.	795.	Claudius Caesar Aug. II, C. Caecina Largus.	II.
43.	796.	Claudius Caesar Aug. III, L. Vitellius II.	III.
44.	797.	L. Quinctius Crispinus II, M. Statilius Taurus.	IV.
45.	798.	M. Vinicius II, T. Statilius Taurus Corvinus.	V.
46.	799.	Valerius Asiaticus II, M. Iunius Silanus.	VI.
47.	800.	Claudius Caesar Aug. IV, L. Vitellius III.	VII.
48.	801.	A. Vitellius, L. Vipsanius.	VIII.
49.	802.	C. Pompeius Longinus Gallus, Q. Veranius.	IX.

50.	803.	C. Antistius Vetus, M. Suillius Nervilianus.	X.
51.	804.	Claudius Caesar Aug. V, Ser. Cornelius Orfitus.	XI.
52.	805.	Cornelius Sulla Faustus, L. Salvius Otho Titianus.	XII.
53.	806.	Dec. Iunius Silanus Torquatus, Q. Haterius Antoninus.	XIII.
54.	807.	M. Asinius Marcellus, Manius Acilius Aviola.	XIV. ad 13. Oct.

LIBRI LXI.

Nero arripit imperium. c. 1. 2.
Initio matri obtemperat, quam summa rerum demovent Seneca et Burrus. c. 3.
Neronis libidines et profusio, Silani mors. c. 4—6.
Actes amor, Britannicus interfectus, cum Agrippina dissidium. c. 7. 8.
Ut Nero insanire coeperit. c. 9.
De Senecae philosophi vitiis et libidinibus. c. 10.
Sabina amata: Agrippina necata. c. 11—16.
Domitia interfecta: celebritates: Nero cithara canit. c. 17—21.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Neronis.
54.	807.	M. Asinius Marcellus, Manius Acilius Aviola.	I. 13. Oct.
55.	808.	Nero Caesar Aug., L. Antistius Vetus	II.
56.	809.	Q. Volusius Saturninus, P. Cornelius Scipio.	III.
57	810.	Nero Caesar Aug. II, L. Calpurnius Piso.	IV.
58.	811.	Nero Caesar Aug. III, M. Valerius Messala.	V.
59.	812.	C. Vipsanius Apronianus, L. Fonteius Capito.	VI.
60.	813.	Nero Caesar Aug. IV, Corn. Lentulus Cossus.	VII.

Libri LXII.

De clade Romanorum in Britannia, per Bunduicam illata. c. 1—7.
Ex Mona insula subacta Paulinus reversus, praelio vincit. c. 8—12.
Octaviam Augustam et Burrum, item Plautum et Pallantem Nero interficit. c. 13. 14.
Foedissimum in ludis Tigellini convivium. c. 15.
Ut urbem Nero incenderit. c. 16—18.
Corbulonis virtus: contra Vologaesum et Tiridatem acta. c. 19. 20.
Res a Paeto male gestae: Vologaesus cum Corbulone paciscitur. c. 21—23.
Seneca, Soranus, Thraseas, Sabina, interfecti: Musonius et Cornutus relegati. c. 24—29.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Neronis.
60.	813.	Nero Aug. IV, Corn. Cossus Cossi F. Lentulus.	VIII. 13. Oct.
61.	814.	Caesonius Paetus, P. Petronius Turpilianus.	IX.
62.	815.	P. Marius Celsus, L. Asinius Gallus.	X.
63.	816.	C. Memmius Regulus, L. Verginius Rufus.	IX.
64.	817.	C. Lecanius Bassus, M. Licinius Crassus Frugi.	XII.
65.	818.	A. Licinius Nerva Silanus, M. Vestinus Atticus.	XIII.

Libri LXIII.

Nero Tiridati magnifice excepto diadema imponit. c. 1—7.
In Graeciam proficiscitur, ut fiat περιοδονίκης. c. 8—10.
Graeciam cum Tigellino et Crispinilla vastat: sicut Helius et Polycletus Romam et Italiam. c. 11. 12.
Neronis cum Sporo et Pythagora nuptiae et turpitudo. c. 13.
Eius victoriae et praeconium: in Apollinem furor: in senatores odium. c. 14. 15.
Isthmi perfossio. c. 16.

Scriboniorum, Corbulonis, Paridis, Sulpiciorum interitus. c. 17. 18.
Helio urgente rediens Nero Iselasticum triumphum agit. c. 19—21.
Vindicis in Neronem conspiratio et obitus. c. 22—24.
Rufus, Caesar et Augustus appellatus, imperium recusat. c. 25.
Neronis fuga et interitus. c. 26—29.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Neronis.
66	819.	C. Lucius Telesinus, C. Suetonius Paulinus.	XIV. 13. Oct.
67.	820.	Fonteius Capito, Iunius Rufus.	XV.
68.	821.	C. Silius Italicus, Galerius Trachalus Turpilianus.	†9. Iunii.

LIBRI LXIV.

Galbae imperii omina: avaritia: libertorum, Nymphidii, Capitonis, insolentia. c. 1. 2.
Eiusdem ingressus in urbem truculentus: Neronianorum supplicium. c. 3.
De seditione Vitellii contra Galbam. c. 4.
L. Piso Caesar adoptatus a Galba: Otho imperium invadit. c. 5.
Galbae Pisonisque interitus. c. 6.
Otho infelicibus auspiciis et blandimentis capit imperium. c. 7. 8.
Militum insolentia: Pseudo-Nero. c. 9.
Othonis et Vitellii ad Cremonam praelia. c. 10. 11.
Othonis ad milites oratio. c. 12. 13.
Ut se ipsum Otho pugione interemerit. c. 14. 15.
Valentis rapacitas. c. 16.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Galbae.
68.	821.	C. Silius Italicus, Galerius Trachalus Turpilianus.	9. Iunii.
69.	822.	Galba Caes. Aug. II, T. Vinius.	†15. Ian.

Libri LXV.]

Vitellius Imp. renunciatur: gladiatoribus et caesis oculos pascit: Astrologos Italia pellit. c. 1.

Vitellii luxus in epulis, domo, supellectile, pompa pene ridicula. c. 2—5.

Eiusdem laudanda. c. 6. 7.

Prodigia sinistra: Vespasianum milites imperatorem dicunt. c. 8.

Mucianus a Vespasiano contra Vitellium missus: Primus sponte in Vitellium ducit. c. 9.

Alienus bello a Vitellio praefectus, et defectionis auctor, a resipiscentibus capitur. c. 10.

Vitelliani proelio vincuntur. c. 11—14.

Cremonensium calamitas. c. 15.

Vitellii inconstantia: Capitolium oppugnando Sabino exustum. c. 16. 17.

Urbis Romae, a Vespasiani ducibus captae, clades. c. 18. 19.

Ut Vitellius captus interierit. c. 20. 21.

Ut frater et filius Vitellii perierint. c. 22.

Temporis spatium. Galba II et T. Vinio COSS.

post Chr. n.	U. C.	
69.	822.	Coss. Suffecti.
		Kal. Mart. T. Virginius Rufus, Vopiscus Pompeius.
		Kal. Mai. Caelius Sabinus, T. Flavius Sabinus.
		Kal. Iul. T. Arrius Antoninus, P. Marius Celsus II.
		Kal. Sept. C. Fabius Valens, A. Alienus Caecinna (eoque damnato prid. kal. Nov. Roscius Regulus).
		Kal. Nov. Cn. Caecilius Simplex, C. Quinctius Atticus.

Libri LXVI.

Vespasianus Imperator factus: etiam prodigiis designatus. c. 1.

Muciani et Domitiani insolentia. c. 2.

Germanorum rebellio. c. 3.

De captis a Tito Hierosolymis. c. 4—7.

Vespasianus in Aegypto pecunias exigit. c. 8.
Romanos comiter habet: philosophus urbe pellit. c. 9—13.
Per Caenidem concubinam et per se ipse pecunias conficit. c. 14.
Templum Pacis et Colossus erigitur: Berenice dimittitur: Cynici puniuntur. c. 15.
Iulii Sabini supplicium: itemque Alieni et Marcelli coniurantium. c. 16.
Ut Vespasianus mortem obierit. c. 17.
De Titi Caesaris Aug. clementia. c. 18. 19.
Bellum in Britannia, quae insula esse agnoscitur. c. 20.
Ut Vesuvius mons arserit: incendium Romae. c. 21—24.
Spectacula: Titi mors. c. 25. 26.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Vespasiani
70.	823.	Fl. Vespasianus Aug. II, Titus Caesar.	I. 1. Iul.
71.	824.	Fl. Vespasianus Aug, III, M. Cocceius Nerva.	II.
72.	825.	Fl. Vespasianus Aug. IV, Titus Caesar II.	III.
73.	826.	Domitianus Caesar II, M. Valerius Messalinus.	IV.
74.	827.	Fl. Vespasianus Aug. V, Titus Caesar III.	V.
75.	828.	Fl. Vespasianus Aug. VI, Titus Caesar IV.	VI.
76.	829.	Fl. Vespasianus VII, Titus Caesar V.	VII.
77.	830.	Fl. Vespasianus VIII, Titus Caesar VI.	VIII.
78.	831.	L. Ceionius Commodus, D. Novius Priscus.	IX.
			Titi
79.	832.	Fl. Vespasianus IX, Titus Caes. VII.	I. 23. Iun.
80.	833.	T. Vespasianus VIII, Domitianus VII.	II.
81.	834.	L. Fl. Silva Nonius Bassus, Asinius Pollio Verrucosus.	III. †13. Sept.

LIBRI LXVII.

Domitiani saevum ingenium: odium in patrem fratremque. c. 1. 2.

Domitiam repudiat: Iuliam amat: Vestales occidit. c. 3.
Germanicum bellum. c. 4. 5.
Bellum Dacicum cum Decebalo. c. 6. 7.
Spectacula et convivia Domitiani nocturna. c. 8. 9.
Dacico bello gesta. c. 10.
Antonius, Germaniae praeses, rebellat: multi occiduntur. c. 11—14.
Ut Domitianus insidiis a quibusdam structis occisus fuerit. c. 15—18.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Domitiani
81.	834.	L. Fl. Silva Nonius Bassus, Asinius Pollio Verrucosus Coss.	I. 13 Sep.
82.	835.	Domitianus Aug. VIII, T. Flavius Sabinus.	II.
83.	836.	Domitianus Aug. IX, Q. Petilius Rufus II.	III.
84.	837.	Domitianus Aug. X, T. Aurelius Sabinus.	IV.
85.	838.	Domitianus Aug. XI, T. Aurelius Fulvus.	V.
86.	839.	Domitianus Aug. XII, Ser. Cornelius Dolabella.	VI.
87.	840.	Domitianus Aug. XIII, A. Volusius Saturninus.	VII,
88.	841.	Domitianus Aug. XIV, L. Minucius Rufus.	VIII.
89.	842.	T. Aurelius Fulvus II, A. Sempronius Atratinus.	IX.
90.	843.	Domitianus Aug. XV, M. Cocceius Nerva II.	X.
91.	844.	M. Ulpius Traianus, Manius Acilius Glabrio.	XI.
92.	845.	Domitianus Aug. XVI, Q. Volusius Saturninus.	XII.
93.	846.	Sex. Pompeius Collega, Cornelius Priscus.	XIII.

94. 847. L. Nonius Asprenas, M. Arricinius XIV.
Clemens.
95. 848. Domitianus Aug. XVII, T. Flavius XV.
Clemens.
96. 849. Manlius Valens, Antistius Vetus. XVI.
†18. Sept.

Libri LXVIII.

Domitiani pleraque rescinduntur. c. 1.
Nervae Caes. Aug. virtutes: in Virginium benignitas. c. 2.
Crassi coniuratio: praetorianorum seditio: Traiani adoptio. c. 3.
Traiani patria et laus: Nerva moritur. c. 4.
Traianus ut occeperit imperium. c. 5.
Bellum in Decebalum suscipit, illi formidandus, suis carus c. 6. 7.
Dacos vincit et de iis triumphat. c. 8—10.
Alterum adversus Dacos bellum. c. 11. 12.
Ut ponte lapideo Traianus Danubium straverit. c. 13.
Decebalo exstincto, Daci in provinciam redacti: Arabia capta. c. 14.
Legationes: Pomptinae paludes stratae: statuae bene meritis: columna Traiani. c. 15. 16.
Expeditio contra Parthos ob Exedarem Armenia pulsum, et Parthamasirin inductum. c. 17. 18.
Parthamasiridi Traianum adeunti Armenia adimitur. c. 19. 20.
Ut Augarus Osroenus a Traiano veniam impetrarit. c. 21.
De Mani et Manisari legatis ad Traianum. c. 22.
Traianus Optimus: Nisibi et Batanis captis, Parthicus dicitur. c. 23.
De terrae motu ingenti Antiochiae. c. 24. 25.
Tigride iuncto, Adiabenen, Mesopotamiam, Ctesiphontem capit. c. 26—28.
Pleraque amittit et recuperat: Parthis regem dat. c. 29. 30.
Atrenos frustra oppugnat. c. 31.
Iudaei in Cyrene, Aegypto, Cypro, rebellantes, per Lusium praecipue domantur. c. 32.
Parthi regem impositum eiiciunt: Traianus moritur. c. 33.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Nervae.
96.	849.	C. Manlius Valens, C. Antistius Vetus.	I. 18. Sept.
97.	850.	Nerva Caes. Aug. III, L. Verginius Rufus III.	II.
98.	851.	Nerva Caes. Aug. IV, Nerva Traianus Caes. II.	III †27. Ian.
			Traiani.
99.	852.	C. Sosius Senecio II, A. Cornelius Palma.	II.
100.	853.	Nerva Traianus Aug. III, Sex. Iul. Frontinus III.	III.
101.	854.	Nerva Traianus Aug. IV, Sex. Articuleius Paetus.	IV.
102.	855.	C. Sosius Senecio III, L. Licinius Sura II.	V.
103.	856.	Nerva Traianus Aug. V, Q. Messius Maximus II.	VI.
104.	857.	Suburanus II, P. Neratius Marcellus.	VII.
105.	858.	Ti. Iulius Candidus II, A. Iulius Quadratus II.	VIII.
106.	859.	L. Ceionius Commodus Verus, L. Cerealis.	IX.
107.	860.	C. Sosius Senecio IV, L. Licinius Sura III.	X.
108.	861.	Ap. Trebonius Gallus, M. Atilius Bradua.	XI.
109.	862.	A. Cornelius Palma II, C. Calvisius Tullus II.	XII.
110.	863.	Clodius Priscinus, Solenus Orfitus.	XIII.
111.	864.	C. Calpurnius Piso, M. Vettius Bolanus.	XIV.
112.	865.	Nerva Traianus Aug. VI, C. Iulius Africanus.	XV.
113.	866.	L. Celsus II, Clodius Crispinus.	XVI.
114.	867.	Q. Ninnius Hasta, P. Manilius Vopiscus.	XVII.

115.	868.	L. Vipsanius Messala, M. Pedo Virgi-lianus.	XVIII.
116.	869.	L. Aelius Lamia, Aelianus Vetus.	XIX.
117.	870.	Quinctius Niger, C. Vipsanius Apro-nianus.	XX. †11. Aug.

Libri LXIX.

Hadrianus non adoptatus, Plotinae favore successit. c. 1. 2.
De caedibus ab Hadriano perpetratis: de varia eius eruditione et invidia. c. 3. 4.
Virtutes, maxime comitas et liberalitas: vetera reliqua remissa. c. 5—8.
Itinera: disciplina militaris correcta: venationis studium. c. 9. 10.
Ut Antinoum monumentis variis celebraverit. c. 11.
Iudaeorum seditio, ob Aeliam Capitolinam conditam. Bithynia restituta. c. 12—14.
Albani compressi: Pharasmanes Iberus honoratus. c. 15.
Templum Iovis Olympii et Panellenium dedicatum. c. 16.
Aegrotans Commodum adoptat, Servianum occidit: Turbo, Fronto, Similis clari. c. 17—19.
Commodo mortuo, Antoninum adoptat, hoc simul Marcum et Verum adoptante. c. 20. 21.
Ut Hadrianus vita excesserit. c. 22. 23.

Temporis spatium, quo Consules fuerunt:

post Chr. n.	U. C.		Hadriani.
117.	870.	Quinctius Niger, Vipsanius Aproni-anus.	I. †11. Aug.
118.	871.	Hadrianus Aug. II, Claudius Fuscus Salinator.	II.
119.	872.	Hadrianus Aug. III, Q. Iunius Ru-sticus.	III.
120.	873.	L. Catilius Severus, T. Aurelius Fulvus.	IV.
121.	874.	L. Annius Verus, Aur. Augurinus.	V.
122.	875.	Acilius Aviola, Corellius Pansa.	VI.
123.	876.	Q. Arrius Paetinus, C. Ventidius Apro-nianus.	VII.

124.	877.	Manius Acilius, Glabrio C. Bellicius Torquatus.	VIII.
125.	878.	P. Corn. Scipio Asiaticus II, Q. Vettius Aquilinus.	IX.
126.	879.	Annius Verus, III, L. Varius Ambibulus.	X.
127.	880.	Gallicanus, Caelius Titianus.	XI.
128.	881.	L. Nonius Asprenas Torquatus II, M. Annius Libo.	XII.
129.	882.	Iuventius Celsus II, Marcellus.	XIII.
130.	883.	Q. Fabius Catullinus, M. Flavius Aper.	XIV.
131.	884.	Ser. Octav. Laenas Pontianus, M. Antonius Rufinus.	XV.
132.	885.	Augurinus, Severianus, alii, Sergianus.	XVI.
133.	886.	Hiberus, Iunius Silanus Sisenna.	XVII.
134.	887.	Servianus III, Vibius Varus.	XVIII.
135.	888.	Pontianus, Atilianus.	XIX.
136.	889.	L. Ceionius Commodus Verus, Sex. Vetulenus Civica Pompeianus.	XX.
137.	890.	L. Aelius Verus Caesar, P. Caelius Balbinus Vibullius.	XXI.
138.	891.	Camerinus, Niger.	†10. Iul.

Libri LXX.

Antoninus Pius ex adoptione succedens consecrationem Hadriani perficit. c. 1.

Pii cognomentum a senatu Antonino datur. c. 2.

Christianis minime infestus fuit: diligens in minimis: senex placide moritur. c. 3.

Terrae motus qui Bithyniam, Hellespontum et praesertim Cyzicum afflixit. c. 4.

Numae comparatur: mitis et benignus. c. 5.

Iustitiae, non amplificando imperio studet: unde barbari suas ad illum controversias deferunt. c. 6. 7.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Antonini.
138.	891.	Camerinus, Niger.	I. 10. Iul.

139.	892.	Antoninus Pius Aug. II, Bruttius Praesens.	II.
140.	893.	Antoninus Pius Aug. III, Aurelius Caesar, II.	III.
141.	894.	M. Peducaeus Syloga Priscinus, T. Hoenius Severus.	IV.
142.	895.	L. Cuspius Rufinus, L. Statius Quadratus.	V.
143.	896.	C. Bellicius Torquatus, Tib. Claudius Atticus Herodes.	VI.
144.	897.	Avitus, Maximus.	VII.
145.	898.	Antoninus Pius Aug. IV, M. Aurelius Caesar II.	VIII.
146.	899.	Sex. Erucius Clarus II, Cn. Claudius Severus.	IX.
147.	900.	Largus, Messalinus.	X.
148.	901.	L. Torquatus III, C. Iulianus Vetus.	XI.
149.	902.	Sergius Scipio Orfitus, Q. Nonius Priscus.	XII.
150.	903.	Gallicanus, Vetus.	XIII.
151.	904.	Quinctilius Condianus, Quinctilius Maximus.	XIV.
152.	905.	M. Acilius Glabrio, M. Valerius Homullus.	XV.
153.	906.	C. Bruttius Praesens, A. Iunius Rufinus.	XVI.
154.	907.	L. Ael. Aurelius Commodus, T. Sextius Lateranus.	XVII.
155.	908.	C. Iulius Severus, M. Rufinus Sabinianus.	XVIII.
156.	909.	M. Ceionius Silvanus, C. Serius Augurinus.	XIX.
157.	910.	Barbarus, Regulus.	XX.
158.	911.	Tertullus, Sacerdos.	XXI.
159.	912.	Plautius Quinctillus, Statius Priscus.	XXII.
160.	913.	T. Clodius Vibius Varus, App. Annius Atilius Bradua.	XXIII.
161.	914.	M. Ael. Aurelius Verus Caesar III, L. Ael. Aurelius Commodus II.	†7. Mart.

LIBRI LXXI.

Marcus Imp. Verum socium adsciscit: bellum ei Parthicum mandat. c. 1. 2.
Bella cum Iazygibus, Marcomannis, Germanis. c. 3. et 5.
De bello Aegyptio Bucolorum. c. 4.
Marci industria in iure dicendo. c. 6.
Iazyges victi. c. 7.
Quadi, imbre divinitus misso Romanis, debellati. c. 8 et 10.
De legione Melitena Fulminatrice. c. 9.
Ut pluribus a barbaris, Quadis, Astingis, Iazygibus, Marcomannis, Naristis, ad Imp. legati venerint. c. 11—21.
Seditio Cassii et Syriae. c. 22—26,
Ut Cassius cum filio interfectus. c. 27.
Marci clementia in Cassianos: Faustinae obitus et honores. c. 28—31.
Marci reditus et liberalitas. c. 32.
Cum Commodo fil. Scythas debellat: ipse moritur. c. 33.
Marcus laudatur. c. 34. 35.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Marci.
161.	914.	M. Ael. Aurel. Verus Caes. III, L. Ael. Aurel. Commodus II.	I 7. Mart.
162.	915.	Iunius Rusticus, Vettius Aquilinus.	II.
163.	916.	L. Aelianus Pastor.	III.
164.	917.	M. Pompeius Macrinus, P. Iuventius Celsus.	IV.
165.	918.	L. Arrius Pudens, M. Gavius Orfitus.	V.
166.	919.	Q. Servilius Pudens, L. Fufidius Pollio.	VI.
167.	920.	L. Aurelius Verus Aug. III, Quadratus.	VII.
168.	921.	T. Iunius Montanus, L. Vettius Paulus.	VIII.
169.	922.	Q. Sosius Priscus, P. Caelius Apollinaris.	IX.
170.	923.	M. Cornelius Cethegus, C. Erucius Clarus.	X.
171.	924.	L. Septimius Severus II, L. Alfidius Herennianus.	XI.
172.	925.	Maximus, Orfitus.	XII.

173.	926.	M. Aurelius Severus II, T. Claudius Pompeianus.	XIII.
174.	927.	Gallus, Flaccus.	XIV.
175.	928.	Piso, Iulianus.	XV.
176.	929.	Pollio II, Aper II.	XVI.
177.	930.	L. Aurel. Commodus Aug., Quinctillus.	XVII.
178.	931.	Rufus, Orfitus.	XVIII.
179.	932.	Commodus Aug. II, T. Annius Aurel. Verus II.	XIX.
180.	933.	L. Fulvius Bruttius Praesens II, Sextus Quinctilius Condianus.	XX. †17. Mart.

Libri LXXII.

De Commodo Aug. c. 1.
Ut pacem Commodus cum Marcomannis, Quadis et Burris pepigerit. c. 2. 3.
Insidiae Pompeiani contra Commodum. c. 4.
De caede Quintiliorum. c. 5—7.
De bello Britannico, et Ulpio Marcello duce. c. 8.
Ut Perennis praefectus praetorio caesus fuerit. c. 9—10.
Victorino statua posita. c. 11.
Cleandri Caesariani facinora, et interitus. c. 12. 13.
Caedes aliae factae. c. 14.
Tituli Commodiani. c. 15.
De spectaculis a Commodo exhibitis, et eius insolentia. c. 16—21.
Commodus ex coniuratione interficitur. c. 22.
Dio historiam condere incipit. c. 23.
Prodigia mortem Commodi significantia. c. 24.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Commodi.
180.	933.	L. Fulvius Bruttius Praesens II, Sextus Quinctilius Condianus.	I. 17. Mart.
181.	934.	Commodus Aug. III, Antistius Burrus.	II.
182.	935.	C. Petronius Mamertinus, Cornelius Rufus.	III.

183.	936.	Commodus Aug. IV, Aufidius Victorinus II.	IV.
184.	937.	L. Eggius Marullus, Cn. Papirius Aelianus.	V.
185.	938.	Maternus, Bradua.	VI.
186.	939.	Commodus Aug. V, Acilius Glabrio II.	VII.
187.	940.	Crispinus, Aelianus.	VIII.
188.	941.	C. Allius Fuscianus II, Duillius Silanus II.	IX.
189.	942.	Iunius Silanus, Servilius Silanus.	X.
190.	943.	Commodus Aug. VI, M. Petronius Septimianus.	XI.
191.	944.	Apronianus, Bradua.	XII.
192.	945.	Commodus Aug. VII, P. Helvius Pertinax II.	XIII. †31. Dec.

Libri LXXIII.

Pertinax per Eclectum et Laetum a militibus et Senatu Imperator creatur. c. 1.

Commodus hostis et ludibrio habetur. c. 2.

Pertinacis erga Pompeianum, Glabrionem et Senatores humanitas. c. 3.

Omina ei imperium portendentia. c. 4.

Pertinax corrigit perversa: Commodi luxus instrumenta vendit. c. 5. 6.

Eius erga suos continentia. c. 7.

Falco Cos. Laeti instinctu designatur Imperator. c. 8.

Pertinacis Aug. interitus. c. 9. 10.

Flavius Sulpicianus cum Iuliano plus licitando certat de imperio. c. 11.

Iulianus Imperator fit, invito Senatu Pop. Rom. c. 12. 13.

De Severo, Nigro, Albino, triumviris. c. 14.

Severus, conciliato sibi Albino, adversus Iulianum proficiscitur. c. 15.

Iulianus, ridicule se comparans, iussu Senatus occiditur. c. 16. 17.

Temporis spatium, menses quinque, a Kal. Ian.—Kal. Iun. quibus consules fuerunt:

post Chr. n.	U. C.	
193.	946.	Q. Sosius Falco, C. Erucius Clarus. ex Kal. Mart. Flavius Sulpicianus, Fabius Cilo Septiminus. ex Kal. Mai. Silius Messala.

LIBRI LXXIV.

Severus praetorianos Pertinacis percussores ulciscitur, urbem ingreditur. c. 1. 2.
Prodigia, quae Severo imperium portenderant. c. 3.
Pompa funeris, quod Pertinaci fieri curavit. c. 4. 5.
Bellum Severi Aug. contra Pescennium Nigrum. c. 6—9.
Byzantii expugnatio. c. 10—14.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Severi.
193.	946.	Q. Sosius Falco, C. Erucius Clarus	I. Kal. Iun.
194.	947.	L. Septimius Severus Aug. II, D. Clodius Septimius Albinus Caes.	II.
195.	948.	Scapula Tertullus, Tineius Clemens.	III.
196.	949.	C. Domitius Dexter. II, L. Valerius Messala Priscus.	IV.

LIBRI LXXV.

Severi bellum adversus Osroënos, Adiabenos, et Arabes. c. 1—3.
Bellum Severi adversus Albinum Caesarem. c. 4. 5.
Ut Albinus a Severo victus interierit. c. 6. 7.
Insolentia Severi post victoriam. c. 7. 8.
Severi expeditio Parthica. c. 9.
Ut Atrenos irrito conatu oppugnarit. c. 10—12.
Ut in Aegyptum profectus fuerit: et de Nili origine. c. 13.
De Plautiani potentia et tyrannide. c. 14—16.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Severi.
195.	948.	Scapula Tertullus, Tineius Clemens.	III Kal. Iun.
196.	949.	C. Domitius Dexter II, L. Valerius Messala Priscus.	IV.
197.	950.	Ap. Claudius Lateranus Rufinus.	V.
198.	951.	Ti. Saturninus, C. Gallus.	VI.
199.	952.	P. Cornelius Anullinus, M. Aufidius Fronto.	VII.
200.	953.	Ti. Claudius Severus, C. Aufidius Victorinus.	VIII.
201.	954.	L. Annius Fabianus, M. Nonius Mucianus.	IX.
202.	955.	L. Septimius Severus Aug. III, M. Aurel. Antoninus Aug.	X.

Libri LXXVI.

Celebritates ob decennium Severi, nuptias Antonini, et victorias. c. 1.
Plautiani interitus. c. 2—4.
Amicos et liberos Plautiani Severus persequitur. c. 5—9.
De Bulla Felice, nobili latrone, c. 10.
Severi expeditio Britannica: Britanni describuntur. c. 11. 12.
Tota Britannia ad extremum peragrata, Severus pacem facit. c. 13.
Ut patrem Antoninus occidere voluerit. c. 14.
Severi Aug. mors, et tota vitae ratio. c. 15—17.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Severi.
202.	955.	L. Septimius Severus Aug. III, M. Aur. Antonin. Aug.	X. Kal. Iun.
203.	956.	P. Septimius Geta, Fulvius Plautianus II.	XI.
204.	957.	L. Fabius Septiminus Cilo II, L. Flavius Libo.	XII.
205.	958.	M. Aur. Antoninus Aug. II, P. Septimius Geta Caesar.	XIII.

206.	959.	Nummius Albinus, Fulv. Aemilianus.	XIV.
207.	960.	Aper, Maximus.	XV.
208.	961.	M. Aur. Antoninus Aug. III, P. Septim. Geta Caesar II.	XVI.
209.	962.	Civica Pompeianus, Lollianus Avitus.	XVII.
210.	963.	Man. Acilius Faustinus, Triarius Rufinus.	XVIII.
211.	964.	Q. Epid. Ruf. Lollianus Gentianus, Pomponius Bassus.	†4. Feb.

Libri LXXVII.

Antoninus imperium a caede aliorum, et fratris Getae. orditur. c. 1—3.
Antonini crudelitas in Papinianum, Cilonem, et alios. c. 4—6.
Antoninus aemulator Alexandri Macedonis. c. 7. 8.
Exactiones eius et profusio. c. 9—11.
Perfidia in Augarum Osroenum, et in Armenium regem, Parthumque et Germanos. c. 12. 13.
Cenni Antoninum praelio superant. c. 14.
Morbum animi, consultis mortuis et oraculis, depellere conatur. c. 15.
Vestalium caedes, Senatus contumelia, aliorumque interitus, invita matre. c. 16—18.
Bellum Antonini Parthicum. c. 19—21.
Clades Alexandrinis ab Antonino illata. c. 22—24.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Antonini.
211.	964.	Q. Epidius Rufus Lollianus Gentianus, Pomponius Bassus.	I. 4. Febr.
212.	965.	C. Iulius Asper II, C. Iulius Asper.	II.
213.	966.	Antoninus Aug. IV, D. Coelius Balbinus II.	III.
214.	967.	Silius Messala, Sabinus.	IV.
215.	968.	Laetus II, Cerealis.	V.
216.	969.	C. Attius Sabinus II, Cornelius Anullinus.	VI. †8. Apr.

Libri LXXVIII.

Antonini in Artabanum Parthum perfida expeditio. c. 1—3.
Antonini interitus. c. 4—6.
Praesagia mortis, et in mortuum convicia. c. 7—10.
De Macrino Augusto, eiusque virtutibus et vitiis. c. 11—15.
Literae eius et mandata ad senatum, aliaque acta. c. 16—22.
Iuliae Augustae interitus. c. 23. 24.
Ostenta sinistra: pax, post cladem acceptam, cum Artabano composita. c. 25—27.
Seditio militum: Pseudantoninus, Imperator a legionibus proclamatur. c. 28—31.
Ut Macrinus praelio victus fugerit, et occisus sit, post comprehensum filium. c. 32—41.

Temporis spatium.

post Chr. n.	U. C.		Antonini.
216.	969.	C. Attius Sabinus II, Cornelius Anullinus.	VI.
217.	970.	C. Bruttius Praesens, T. Messius Extricatus II.	VII. †8. Apr.
			Macrini.
218.	971.	M. Opelius Macrinus Aug., Q. M. Coclatinus Adventus.	I. 11. Apr. II. †8. Iun.

Libri LXXX.

Cur Alexandri historiam Dio accurate enarrare non potuerit. c. 1.
De Ulpiano Praef. Praet. et eius morte. c. 2.
Artaxerxis Persae res adversus Parthos et Romanos. c. 3. 4.
Dionis alter consulatus, in patriam reditus, et historiae fines.

Temporis spatium anni octo, quibus hi Consules recensentur.

post Chr. n.	U. C.		Alexandri.
222.	975.	Antoninus Elagabalus IV, M. Aurelius Severus Alexander Coss.	I. 11. Mart.

223.	976.	L. Marius Maximus II, L. Roscius Aelianus.	II.
224.	977.	Iulianus II, Crispinus.	III.
225.	978.	Fuscus II, Dexter.	IV.
226.	979.	Alexander Aug. II, C. Marcellus Quintilianus II.	V.
227.	980.	Lucius Albinus, Max. Aemilius Aemilianus.	VI.
228.	981.	T. Manilius Modestus, Ser. Calpurnius Probus.	VIII.
229.	982.	Alexander Aug. III, Cassius Dio II.	VIII.

PHOTII BIBLIOTHECAE COD. LXXI.

Ἀνεγνώσθη βιβλίον Κασσιανοῦ Κοκκιανοῦ ἢ Κοκκίου Δίωνος, ἐν λόγοις π΄. ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐκ Τροίας καθόδου καὶ τῆς κτίσεως Ἀλμαπόλεως καὶ Ῥώμης, διέρχεται δὲ καθεξῆς, ἀποπαυόμενος εἰς τὴν τοῦ Ἀντωνίνου, ὃν Ἐλαγάβαλον ἀπεκάλουν, σφαγήν· τοῦτον δὲ καὶ Τιβερῖνον καὶ Σαρδανάπαλον καὶ Ψευδαντωνῖνον καὶ Ἀσσύριον ἀπὸ τῶν αὐτῷ πραττομένων ἐπωνόμαζον. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν κάτεισιν Ἀλεξάνδρου, ὃς Ἀντωνίνου σφαγέντος, σὺν αὐτῷ γὰρ τὸ κράτος εἶχεν, ἀναληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, μόνος τὸν ἐπ' αὐτῷ μελετηθέντα κίνδυνον φυγὼν τὴν βασιλείαν ἐκδέχεται. τοῦτόν φησι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ συνυπατεῦσαι αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς τὸ δεύτερον, καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὸ προσῆκον ἀνάλωμα φιλοτιμίᾳ τῇ ἐς τὸν συνύπατον αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα ἀναλῶσαι. οὗτος δ' ὁ συγγραφεὺς Περγάμου μὲν καὶ Σμύρνης, Μακρῖνος αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ὁ αὐτοκράτωρ ἐγχειρίζει, ἐπεστάτησεν, ἔπειτα τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμόνευσεν, εἶτα Παννονίας ἦρξε, καὶ ὑπατεύσας τὸ δεύτερον, ὡς ἐρρήθη, οἴκαδε ἀπῇρε παρειμένος ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀρρωστίᾳ, ἐκεῖ τὸ λοιπόν, ὡς καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτῷ, φησί, προεῖπεν ἐν Βιθυνίᾳ διατρίβοντι, βιωσόμενος ἔκ τ' ἀνδροκτασίης ἔκ θ' αἵματος ἔκ τε κυδοιμοῦ. ἔσχε δὲ πατρίδα τὴν ἐν Βιθυνίᾳ Νίκαιαν, ἣν κατὰ μέρη ἡ καλουμένη λίμνη Ἀσκανία περιλιμνάζει. ἔστι δὲ τὴν φράσιν μεγαλοπρεπῶς τε καὶ ἐς ὄγκον διεσκευασμένος, ὅτι καὶ μεγάλων ἔργων ἐννοίας ἀπαγγέλλει. ἀρχαϊκῶν τε αὐτῷ συντάξεων ὁ λόγος μεστὸς καὶ λέξεων πρεπουσῶν μεγέθει, περίοδοί τε μετὰ παρενθέσεων παρατεταμέναι, καὶ ὑπερβατῶν εὔκαιρος χρῆσις, ῥυθμός τε

καὶ ἀναπαύσεις εἰς ἐπιμέλειαν ἠσκημένα διὰ τὸ σαφὲς οὐκ ἔστι τοῖς ἁπλῶς ἀναγινώσκουσιν ἐμφανῆ. ἐν δέ γε ταῖς δημηγορίαις ἄριστος καὶ μιμητὴς Θουκυδίδου, πλὴν εἴ τι πρὸς τὸ σαφέστερον ἀφορᾷ. σχεδὸν δὲ κἀν τοῖς ἄλλοις Θουκυδίδης ἐστὶν αὐτῷ ὁ κανών. Suidas: *Δίων ὁ Κάσσιος χρηματίσας, ὁ ἐπίκλην Κοκκήιος· οἱ δὲ Κοκκηιανός*[a]*· Νικαεύς, ἱστορικός, γεγονὼς ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας. ἔγραψε Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐν βιβλίοις π΄. διαιροῦνται δὲ κατὰ δεκάδας.*

a) *Κοκκήιος* est etiam apud Ioannem Laurentium De magistrat. Rom. p. 22, 3, ubi *κατὰ τὸν Κόκκηον* recentiori manu emendatum *Κοκκιον*. *Κοκκιανὸς* vel *Κοκκειανὸς* versus poscit apud Ioannem Tzetzen. V. Reimarus infra p. LIII.

EXCERPTA
EX REIMARI DE VITA ET SCRIPTIS DIONIS COMMENTARIO.

Dionis historici nomen.

Dio historicus *Δίων* plerumque simpliciter vocatur apud Constantinum, Xiphilinum, Zonaram, Cedrenum, Ioh. Antiochenum, Suidam, Eustathium, Etymologici M. auctorem, Iornandem etc. Et sic in Fastis A. U. C. 982, Chr. 229. *Ἀλέξανδρος καὶ Δίων.* Alexandro Aug. III. et Dione COSS., itemque in Corpore Iuris pluribus locis a Pet. Relando ad illum annum adductis. Sic ipse de se ubi Antoninum ait his se verbis affatum: *κάλλιστα, ὦ Δίων, ὁ Εὐριπίδης εἰρήκει.* et 78, 10, ubi Severum refert ita sibi visum esse dicere: *δεῦρο, Δίων, ἐνταῦθα πλησίον πρόσελθε.* Sed et cognomenta alia adduntur interdum. Nam *Δίων ὁ Κάσιος, ὁ ἐπίκλην Κοκκήιος, οἱ δὲ Κοκκηιανὸς, Νικαιεὺς, ἱστορικὸς*, item *Δίων ὁ Κοκκιανὸς*, vel *ὁ συγγραφεὺς*, plenius dicitur Suidae. *Δίων Κοκκειανὸς, Κάσιος Δίων, Κάσιος Δίων Κοκκειανὸς*, Tzetzi. *Κασσιανὸς Κοκκιανὸς ἢ Κόκκιος Δίων*, Photio. *Δίων ὁ Κάσσιος*, Euagrio. *Δίων ὁ Ῥωμαῖος*, Zonarae et Cedreno. *Δίων ὁ συγγραφεὺς, Δίων ὁ Νικαιεὺς* apud Anon. Dio Historicus, Iornandi. *Δίων ὁ Κόκκειος*, Cedreno. Nempe gentis nomen est Cassius, quod ut fit in multis aliis nominibus, simplici litera *Κάσιος* scribitur a nonnullis; sicut contra multis simplices geminantur; unde mons Casius Dioni 42, 5, est *Κάσσιος*. Id gentile autem nomen Romanum procul dubio quidam ex maioribus Dionis mutuo accepit a Cassio aliquo, cuius beneficio civitate donatus erat. Id moris notissimi fuit:

unde Dio ille Halaesinus, adeoque Siculus, Q. Caecilius Dio dictus est, quod beneficio Q. Caecilii Metelli civis Romanus factus esset, ut testatur Cicero Verrina II. 7. sq. ubi Manutius: 'infra IV. 17. Cn. Pompeius Theodorus, Cn. Pompeii beneficio civis Romanus: et libro IV. Diodorus qui appellabatur, Q. Lutatius Diodorus, quia Q. Lutatii Catuli beneficio civis Romanus a L. Sylla factus erat. Hi autem omnes Romana cognomina non sumebant, sed tantum praenomina et nomina, cognominis autem loco vetus nomen retinebant, ut Dio, Theodorus, Diodorus.' vide et Cic. Epist. XIII. 36. Suet. Aug. c. 27. Addo iam Neronis aetate Cassium quendum Asclepiodotum nobilem et divitem fuisse inter Bithynos, Tac. XVI. 33. Nicaenum nempe, ut refert Dio 62, 26, quanquam illum, tacente Dione, ex maioribus eius fuisse non dixerim: sicut nec Cassium Apronianum Cos. A. U. C. 944, quem pariter Dio, velut nihil ad se pertinentem memorat. Plures enim Graeci, nulla necessitudine inter se coniuncti, ab uno aut diversis Cassiis iura civitatis impetrare potuerunt. Id certius est gentile nomen Cassii a patre Cassio Aproniano ad nostrum pervenisse, et patrem illum, iam civem Romanum, senatorem, et praefectum provinciis Ciliciae et Dalmatiae fuisse; is vero an hereditarium iam habuerit civitatis ius, an primus impetrarit, in suspenso relinquimus. Quodsi ergo vulgatum ordinem Latinorum in scribendis nominibus et cognominibus sequimur, non Dio Cassius, sed Cassius Dio vocandus est, sicut supra in Q. Caecilio Dione, Cn. Pompeio Theodoro, et Q. Lutatio Diodoro vidimus. Graecus enim praesertim mos est, isque Dioni vel maxime familiaris, ut annotavit Io. Rualdus in fine vitae Plutarchi, gentilitium nomen aut praenomen cognomini postponere. Hinc *Πίσωνα τὸν Γάϊον* Dio dicit 36, 7. *Κόττου τοῦ Μάρκου* 36, 23. *Κικέρωνος τοῦ Μάρκου* 36, 26. *Σύλλᾳ τῷ Κορνηλίῳ* 37, 25. *Λεντοῦλος ὁ Πούβλιος* 39, 5. *Κλωδίου τοῦ Πουβλίου* 37, 47. *Γάλβας ὁ Σερούϊος* 39, 5. *Ῥοῦφος ὁ Σουλπίκιος*. 40, 58. *Λεντοῦλος ὁ Κορνήλιος* 41, 1. *Λογγίνῳ τῷ Κασσίῳ* 41, 4. *ὁ Καλῆνος ὁ Κυΐντος Φούφιος* 46, 1 etc. Sed et multa apud eundem sunt exempla in contrarium, ubi Latinorum ordinem imitatur. *Μέτελλον Κέλερα* 37, 27, 39. *Λ. Νίννιον Κουάδρατον* 38, 14. *Μέτελλος ὁ Νέπως* 39, 1. *Τίτος Ἄννιος Μίλων* 39, 6. *Μαλλίου Τορκουάτου* 39, 17.

Γάϊος Ἀτέϊος Καπίτων, καὶ Πούβλιος Ἀκύλιος Γάλλος 39, 32. *Κορνήλιον Λεντοῦλον* 40, 66. *Λούκιος Κάσσιος Λογγῖνος* 41, 51. Et sic Latini quoque, licet rarius, ut Balbus Cornelius, ap. Cic. ad Att. XI. 12. Gallus Caninius, ad Fam. VII. 1, ad quem locum alia Manutius affert, Galli Fabii, ad Att. VIII. 12, Balbi Cornelii ibid. epist. 15, Macri Licinii ad Qu. fr. II. 4. Papi Aemilii, De amic. c. 11. Absit igitur ut reprehendamus eos, qui Dionem Cassium scribunt, cum Cicerone praeeunte id liceat facere.

Dionis praenomen et cognomen.

Praenomen quale fuerit Cassio plane nos fugit. Cognomen autem Dionis et Cocceiani a Dione Chrysostomo, avo materno, sumtum fuisse satis probabile est. Nam Dio ille Prusaeus etiam Cocceianus diserte vocatur a Plinio et Traiano Epist. lib. X. 85. sq. (vel 82. sq.) et quoniam non tantum Traiano, sed iam Cocceio Nervae acceptissimus fuit, quem *βέλτιστον Νέρβαν, κἀμὲ ἀγαπῶντα, καὶ πάλαι φίλον* apellat Orat. XLV. p. 513. B. C., acute coniecit Valesius ad Fragmenta not. 23. id eum cognominis usurpavisse in gratiam Cocceii Nervae: unde eum porro avum maternum fuisse Dionis historici non immerito suspicatus est, tum ex nominis gentilitate, tum ex patriae coniunctione, quae utrique in Bithynia fuit, alteri Prusa ad Olympum, alteri Nicaea. Utrumque vero cognomen non *Κοκκήιος* vel *Κοκκέιος* aut *Κοκκειανὸς*, sed *Κοκκηιανὸς* rectius scribetur, quia Nervam *Κοκκήιον* Dio appellat 68, 1, et Prusaeum illum Plinius non Cocceium, sed Cocceianum.

Dionis patria et pater.

Patria Dionis historici Nicaea, urbs Bithyniae, sic dicta ab uxore Lysimachi Nicaea, prope lacum Ascanium, et vicina Prusae Chrysostomi patriae. Hanc, ne ad alios provocem, Dio ipse patriam suam appellat 75, 15, occasione Severi cum Plautiano ibi morantis; et lacum istum mugiles maximos alere indicat. Eandem intelligit 80, 1, ubi ex Asia scribit se venisse in Bithyniam, ibique aegrotasse: in eandem denique, perfunctus altero consulatu, rediit, et reliquum ibi vitae exegit. ibid. et

80, 5. Erat igitur *Νικαεὺς*, et ex eadem urbe Priscum quoque mechanicum memorat 74, 11. Unde Xiphilini locum, ubi *Προυσαέα* Dionem vocat, vel corruptum esse vel oscitantiam scriptoris insignem prodere apparet. Quod autem Zonaras T. I. p. 127. C. et Cedrenus T. I. p. 168. B. *Ῥωμαῖον* vocant, magis excusari potest, ob civitatem Romanam, ob locum commorationis, et dignitates in republica Romana gestas, ob historiam denique Romanam ab eo conscriptam. Pater ille Cassius Apronianus, qui Nicaea, ubi Dionem nostrum procreaverat, Romam delatus, lectusque in Senatum, Dalmatiae praefuit 49, 36, et Ciliciae 69, 1; 72, 7, et cui Ciliciam administranti ipse filius Dio adfuit. ibid.]

Alii Apronianum, consulem cum Bradua A. U. C. 944. Christi 191., Dionis parentem faciunt. Sic, ut alios taceam, diserte Petrus Relandus in Fastis ad eum annum: 'Cassius noster Apronianus est Dionis Cassii historici, cuius scripta exstant, pater.' Atque id speciem utique veri habet. Nam tempus convenit, imo et nomen gentilitium Cassii, si modo id recte adscribitur. Sed primum quaero, qua auctoritate id nominis adiecerint recentiores Fastorum scriptores: nec enim adhuc in veteribus Fastis, aut historicis vel lapidibus ullum eius testimonium detexi. Deinde quis omnino consulem fuisse Dionis patrem nobis tradidit? non certe Dio ipse; nec, quod sciam, quisquam alius veterum. Videbatur autem Dio praesertim, qui historiam eorum temporum curatius scripsit, et alias parentis sui ter meminit, pro officio quod susceperat historici, proque pietate in parentem, imo vel conciliandae sibi alicuius dignitatis causa, id vix silentio praeteriturus, si pater fuisset consul, et inde alias, praeter Ciliciam et Dalmatiam, provinciam obiisset. Neque culpam facile in Xiphilini brevitatem conieceris, quod eum satis diligenter videmus, quae ad Dionem ipsum eiusque parentem spectabant, intemerata servasse, sic ut pleraque omnia, quae de Dione eiusque rebus ad nostram aetatem pervenerunt, non ex prioribus libris qui integri manserant, nec ex posteriorum supplementis, sed ab ipso Xiphilino breviatore teneamus. Quare cum opinio ista, ex solo Aproniani nomine, invito Dione et Xiphilino, et sine teste ullo, temere conficta sit, magis inclinat animus ut Apronianum Dionis patrem non pervenisse arbitrer ad consularis dignitatis

fastigium: illum autem Apronianum consulem, Braduae collegam, extremo Commodi tempore, quem Fasti exhibent A. U. C. 944., eundem potius censuerim cum Aproniano, Asiae postea proconsule sub Severo, quem Dio in Plautiani causa absentem nefarie damnatum refert, nihil ad ipsum pertinentem, 76, 8. Et vel haec sola ratio sufficeret, quominus SCtum Apronianum, de quo 26. D. ad SCt. Trebellianum lib. XXXVI, tit. 1. patri Dionis adscribamus. Nam si consul fuisset Dionis pater, ut inde post consulatum Ciliciam regeret, ante Commodum consul fuerit, non sub Commodo: quia Dio patri in Ciliciam adfuit, sub Commodo autem Urbe non excessit, ut mox ostendam. Sed et SCtum Apronianum demum a Paulo ad D. l. c. et Ulpiano tit. XXII. 5. laudatur, quorum uterque sub Elagabalo et Alexandro Sev. floruit, quod in seriorem SCti auctorem magis convenit quam in eum qui ante Commodum sub Marco, ut Cuiacius volebat, aut sub Hadriano, certum duntaxat est senatorem fuisse, eosque magistratus gessisse, ex quibus praetorias provincias Ciliciam et Dalmatiam, velut legatus Imperatoris, administrare potuerit.

Cassii Aproniani patris aetas.

Veniendum vero nunc est ad tempus, quo Ciliciae praefuisse Apronianum certius vincitur, quia id cum Dionis ipsius adolescentia coniungitur. Ostendendum enim mihi est id tempus longius reiici non ab iis tantum, qui Apronianum nostrum cum C. Ventidio Aproniano Cos. A. U. C. 876. confundunt, sed et ab iis, qui locum Dionis 69, 1. sic accipiunt, quasi Apronianus eo ipso tempore, quo mortuus Traianus est, in Cilicia fuerit. Negat ibi Dio Hadrianum a Traiano vere adoptatum esse, remque omnem a Plotina confictam contendit, addens: *ὁ γὰρ πατήρ μου Ἀπρωνιανὸς, τῆς Κιλικίας ἄρξας, πάντα τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἐμεμαθήκει σαφῶς. ἔλεγε δὲ τά τε ἄλλα ὡς ἕκαστα, καὶ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Τραϊανοῦ* etc. Id sic intellexit etiam Fabricius Bibl. Gr. vol. III. p. 320. [vol. V. p. 138.] quasi Apronianus Ciliciam administrarit eo ipso tempore, cum Traianus moreretur. Scribit enim, ad hunc locum provocans, 'Apronianus sub Traiano et Adriano Imperatoribus praefuit provinciae Ciliciae, et Dalmatiae quoque.' Verum si memine-

rimus, quod altero loco 72, 7, Dio refert, se ipsum patri Ciliciam obeunti adfuisse; patebit satis, eum calculum stare non posse. Nec enim puer tum Dio erat, sed cum patre provinciam obiit, Mallis fuit, oraculum adiit, scribitque se ibi tabellam, qua Sexti Condiani fata, oraculo prodita, continebantur. assequi non potuisse divinando, donec illi Sextus postea cum fratre a Commodo necatus esset; quae sunt hominis iam meditantis res quae geruntur, et ad agendam rempublicam se applicandis. Quare Dio tum ad minimum septendecim annorum fuisse credendus est. Atqui is vitam postea produxit ultra A. U. C. 982. Chr. 229. quo altero consulatu perfunctus, reliquam aetatem Nicaeae volebat exigere. Sequeretur ergo Dionem, si eum vel extremo Traiani anno hoc est A. U. C. 870. Chr. 117. cum patre in Cilicia versantem statuamus, ultra CXXIV. annos vixisse; quod neutiquam credibile est. Sensus loci non alius est quam didicisse ista Apronianum, quae ad Hadriani adoptionem pertinent, ex narratione Cilicum, nempe aetate grandiorum, qui quae olim acta fuerant moriente Traiano in urbe Ciliciae Selinunte, propius poterant intueri. Sed et altero Dionis loco 72, 7, abuti videtur Tillemontius T. II. p. 774. sq. et T. III. Historiae Imperatorum p. 377. edit. Bruxellensis, quando praefecturam Ciliciae, quam gessit Apronianus, promovet ad A. U. C. 936. Chr. 183, qui Commodi quartus est. Quoniam enim Dio occasione Condiani et Maximi Quintiliorum fratrum, et Sexti, qui Maximi filius erat, a Commodo necatorum, ait se olim cum patre in Cilicia versantem vidisse Mallis picta oraculi symbola, id Sexto significantia, nec potuisse ea divinare, prius quam eventus consecutus esset: propterea Tillemontius eventum ipsum accidisse eo tempore colligit, quo Dio cum patre in Cilicia fuit; proinde Apronianum Ciliciae praefuisse demum A. U. C. 936. Chr. 183. hoc est quarto Commodi anno. Sed quivis videt argumentationem infirmam esse, quia oracula diu ante eventum dari poterant et picta spectari. Idque ita Dioni contigisse inde vincitur, quod Commodo Romam redeunte, primo Imperii anno, Cassius noster Dio iam senator fuit, orationem eius in senatu audivit, et quae ab eo tempore gesta sunt Romae, praesens spectavit; ut iam non ex aliorum fide, sed propria observatione singula quae sequentur, se narrare moneat 72, 4: λέγω δὲ ταῦτα καὶ

τὰ λοιπὰ οὐκ ἐξ ἀλλοτρίας ἔτι παραδόσεως, ἀλλ' ἐξ οἰκείας ἤδη τηρήσεως. mox: ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν διαλεχθεὶς, ἄλλα τέ τινα ἀπελήρησε, καί τι καὶ τοιοῦτον. ἐν τοῖς αὐτοῦ ἐπαίνοις εἶπεν. κ. τ. λ. Si igitur Dio haec et sequentia, ταῦτα καὶ τὰ λοιπὰ, inde ab initio Imperii Commodi, ex propria observatione describit: Commodus autem illo ipso anno quo pater obierat, d. 22. Octobr. in Urbem rediit, et in domo Palatina Commodiana perpetuo mansit 72, 1, 4, sequitur Dionis non magis quam Commodum ipsum Urbe egressum esse; sicut contra initio libri LXXX. extrema aetatis suae tempora se propterea describere non posse dicit, quia Romae non multum commoratus sit. Ergo factus est Dio senator, antequam Commodus Romam venisset: hoc est extremo fere anno Marci U. C. 993. Chr. 180. vel vivente adhuc Marco, vel certe statim post obitum eius. Ergo fuit tum senatoria aetate, annorum certe XXV. ergo aliquot annis ante cum patre in Cilicia fuit, adolescens, sub Marco imperatore; nemp in contubernio patris, ut solebant praefecti provinciarum iuvenes nobiles secum ducere, ad rempublicam capessendam praeparandos.

Dionis aetas prima, usque ad Pertinacem.

Atque hinc aliquod certius initium vitae Dionis duci potest. Ago autem cum aequis lectoribus, qui annum unum aut alterum mihi facile concedent, ubi res non expressis et definitis testimoniis, sed argumentatione ex indiciis haud obscuris confici debet. Quodsi proinde a primo anno Commodi, eodemque ultimo Marci U. C. 933. Christi 180. senatoriam aetatem XXV. annorum detrahamus, natus Dio fuerit fere A. U. C. 908. Christi 155. quod cum extrema eius aetate satis convenit. Nam ita A. U. C. 982. Chr. 229. quo consul iterum fuit, et aetate morboque confectus honestam missionem redeundi in patriam impetravit, annos LXXIV. aut LXXV. fuerit natus. Sive vero primam iuventutem Nicaeae in patria exegerit, sive Romam aliquanto citius cum patre fuerit delatus, dubitari non potest quin eam literis vel maxime dicarit. Non solum enim ipse semel refert inter τούς τι παιδείας ἐχόμενον εἰδότας 77, 11, sed et orationes eius argumentis stiloque ad veterum Orato-

rum, Demosthenis Aeschinisque, et historia ipsa ad Thucydidis dictionem expressae, tum et vitae genus quod sectatus est, causis in foro agendis, eademque ad extremum cura in poli enda historia sua imitatione Atticorum scriptorum, quos legebat πρὸς τὸ ἀττικίζειν 55, 12, ea inquam omnia satis docent hanc illi copiam et facultatem sermonis, hunc gustum et sensum humanitatis, non nisi proba institutione multoque usu et exercitio conciliari potuisse. Aliquid etiam philosophiae, praesertim practicae, ab eo degustatum esse, non modo coniicimus ex perpetua consuetudine Graecorum, sed aperte deprehendimus in colloquiis inter Ciceronem et Philiscum, Augustum et Liviam, Agrippam item et Maecenatem, aliisque huiusmodi locis, quibus historiam suam distinguit; quae tamen Socratico more ad vitae usum et mores, atque ad regendam rempublicam, accommodata magis sunt, quam ut subtilem contemplationem naturae rerum et scientiam Matheseos spirent. Nam si pauca eius generis excipias, eaque non omnia aeque proba, ceteroquin astrologiae, divinationibus, portentis, et somniorum interpretationi multum tribuisse videtur. Adultior autem opportune ad res gerendas et capessendam rempublicam, in contubernio patris, Ciliciam administrantis, formatus est, ut vidimus p. LV, et hinc Romam delatus, mature satis amplissimo collegio adscriptus, anno fere U. C. 933. Christi 180. seu vivo adhuc Marco, seu paulo post obitum eius, ante Commodi tamen reditum in Urbem. Neque vero ex infimo gradu senatorum sub pessimo hoc optimi Imperatoris filio multum potuit eniti. Nam sub Pertinace demum, hoc est A. U. C. 946. Christi 193, praetor designatus est 73, 12. Unde per XIII. annos Commodi ultra quaesturam et aedilitatem provectus non est nec militiam aut provincias obiit, sed Roma non egressus periculis amicorum adfuit in foro, sicut et postea diu fecit, otiumque suum, consignandis Commodi rebus, quas ad extremum usque natalem eius praesens spectaverat, 72, 16, 20, commodavit. In quibus cum multae necessario occurrerent ineptiae, id ne gravitati historiae suae officeret, excusandum postea duxit cum ederet librum 72, 18: *ἐπειδή τε πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος ἐγένετο, καὶ παρὼν ἐγὼ καὶ εἶδον ἕκαστα καὶ ἤκουσα καὶ ἐλάλησα, δίκαιον ἡγησάμην μηδὲν αὐτῶν ἀποκρύψασθαι.*

Dio sub Pertinace et Iuliano.

Occiso Commodo, Pertinacem calendis Ianuariis A. U. C. 946. Chr. 193. in senatum venientem Dio salutavit, et cum ceteris senatoribus, collaudatum, ex animo et vere elegit Imperatorem 73, 1. Neque id mirum, cum Dio esset ex amicis Pertinacis, sicut ab eodem statim cum aliis honoribus affectus, tum praetor designatus est 72, 12, nempe in annum sequentem. Nam eo anno nondum gessisse praeturam patet in funere Pertinacis, ubi Dio 74, 5, se magistratibus opponit: ἡμεῖς ἡ βουλὴ, πλὴν τῶν ἀρχόντων — οἱ δὲ ἄρχοντες. Praesens etiam fuit sub Pertinace examini eius, qui se Sextum esse Condianum mentiebatur, hereditati eius inhians 75, 6. Interim nec patrocinio suo amicis defuit, et Iulianum ex adverso stantem, ad tribunal Pertinacis saepius ostendit nefarie agere 73, 11. in senatu etiam Falconem consulem, qui contra Pertinacem a militibus Imperator electus erat, damnare paratus 73, 11. Mendacii quidem arguit Pertinacem, quod militibus se tantundem ut Lucius et Marcus dedisse diceret, 73, 8. ceterum una cum Claudio Pompeiano, Acilio Glabrione, aliisque viris honestis et nobilibus, valde familiariter usus est Pertinace, quippe qui natura affabilis, desideria cuiusque audiebat prompte, et respondebat humaniter quid sibi videretur, et convivio frugali excipiebat amicos, vel si id non faceret, aliis alia mittebat, etiam viliora interdum, quod quidem Dio a ditioribus derisui habitum, a se et sui similibus, quibus virtus luxuria potior erat, vehementer laudatum affirmat 73, 3. Quo magis perculsus caede Pertinacis, et electione Iuliani, tamen eum in senatu verba facientem audit, et postridie domi salutat, multa necessario simulans dissimulansque 73, 12. sq. eidem assentanti licet senatoribus diffidit 73, 14. et interitum, ex trium stellarum circa solem apparentium omine inter aditialia sacra, optat ibid. denique Severo contra eum appropinquante, vocatus in senatum, Iulianum inter ceteros capitis damnat, et Severo Imperatore renunciato, Pertinaci Heroum honores decernit 73, 17. Hinc Severi ingressum in urbem magnificentissimum spectat et miratur 74, 1, adestque funeri Pertinacis nondum praetor, 74, 4.

Dio sub Severo.

Iam affulgere Dioni a Severo aliqua spes melioris fortunae videbatur, quum librum suum de prodigiis et somniis, quorum causa Severus principatum speraverat, ita probasset Imperatori, ut multis et prolixe Dioni rescriberet. Ea epistola sub vesperam accepta, Dio per quietem moneri divinitus sibi visus est, ut historiam scriberet; nempe suorum temporum. Igitur et Commodi primum res literis mandavit. Nam sub finem eius libri de Commodo ait 72, 23: *συνέϑηκα δ' ἐγὼ τούτων τὴν συγγραφὴν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε — οὕτω δὴ ταῦτα, περὶ ὧν νῦν καϑίσταμαι, ἔγραψα.* sicut deinde alio somnio se sub Caracallo excitatum tradit ad Severi et Caracalli historiam componendam 78, 10. Non crediderim vero Commodi res ex sola XIII. annorum memoria Dionem tum primum literis mandasse, sed ex Commentariis rerum sui temporis, quos iam habebat paratos, elaborasse; sicut in reliqua historia sua primum congessit materiam, deinde cum cura composuit. Hac igitur vita Commodi in vulgus edita, cum et ceteris, et ipsi maxime Severo placuisset, statuit illico omnes Populi Romani res inde a prima origine continuo historiae filo pertexere, iisque, quae iam de Commodo vulgaverat, inserere. Ad opus tamen hoc gravate accedens, confirmatus est a Dea per somnium, spe simul iniecta fore ut scriptio nullis temporum iniuriis laesa perduraret. Igitur X. annorum spatio res gestas Populi Romani, inde ab initio usque ad mortem Severi, collegit, easque postea per annos XII. stilo suo descripsit; reliqua, quousque successerit additurus. vide 72, 23. Quod sic intelligo: cum Severus mortuus sit mense Februario A. U. C. 964. Chr. 211. coepisse Dionem colligere res Romanas cum initio A. U. C. 954. Chr. 201. et post mortem Severi in elaborando opere versatum usque ad annum A. U. C. 975. Chr. 222. quo Alexander Severus orsus est imperium: tum vero habuisse quidem in animo reliqua quoad vixerit attexere; sed vocatum ab Alexandro ad gravissima munia, et ad provincias ex provinciis, destitisse a proposito, et obiter tantum nonnulla Alexandri et Populi Romani attigisse; praesertim cum aetas morbusque finem operis instituti urgerent. Id enim ipsemet initio libri LXXX. innuit.

Quodsi Commodi historia separatim primo scripta, cum ceteris, tum Severo maxime placuit, necesse est eam editam fuisse ante bellum cum Albino, hoc est ante A. U. C. 949. Nam postea, cum senatus pars nobilior clam fovisset Albinum, coepit ex eo tempore Severus Commodum, in quem antea contumeliosus fuerat, defendere, et ab ignominia, eius nomini per senatum inusta, vindicare, divinisque honoribus afficere; quin se ipsum Marci filium, Commodi fratrem dicere, 75, 7. Quare ex eo tempore nec Dio amplius ausus esset Commodi ineptias et flagitia, ut fecit, simpliciter descripta Severo offerre, nec Severus lecta tantopere probasset. Scripsit igitur Dio vulgavitque Commodi vitam anno fere A. U. C. 948. Sed in mutata mox Severi sententia de Commodo causa latet, cur is Dionem, cuius librum antea probaverat, dum et ipse Commodi memoriam insectaretur, nullis deinde honoribus sit remuneratus, ut mox docebo; et cur Dio consilium scribendae universae historiae Romanae tam gravate postea exsecutus sit, ut anni prope VI. intercederent antequam opus aggrederetur. Confirmatus tamen a Dea, ut sibi videbatur, tandem ad rem accessit, et interim collecta materia, Capuae sibi secessum saepius delegit, quo vacuus ab urbanis negotiis tempus in historia scribenda collocaret 76, 2.

Perpetuo interea Romae mansit.

Ita vero mutata Severi mente evanuerat Dioni spes ampliorum dignitatum. Nam id primum facile ostendi potest, Dionem, toto Severi imperio, Roma atque Italia non egressum esse, neque vel in bellis Severi continuis ad militiam vocatum, vel in provinciam aliquam missum esse. Quanquam enim fauces Cilicias, ubi pugna cum Nigrino habita, quanquam Byzantii situm et muros, tum Bospori et Propontidis indolem, ipsamque oppugnationem Byzantii, accurate describit, dicitque se muros Byzantii dirutos vidisse, imo spectasse eosdem stantes, et audiisse vocales in eo turres 74, 14: tamen male hinc colligeretur Dionem bello adversus Nigrum et oppugnationi Byzantii interfuisse. Nam naturam locorum Ciliciae ex contubernio cum patre, cum quo provinciam obierat, satis habebat cognitam: viderat et procul dubio Byzantium urbem floren-

tissimam, cum Bosporo et Propontide, ex vicina Bithynia, patria sua: Byzantiorum machinationes defendendae urbi, et miserias triennio perdurantes, ex Prisco mechanico, municipe suo, videtur didicisse, qui Archimedes alter multa ad propulsandum hostem invenerat, et vita post expugnationem urbis a Severo donatus, machinas ei adversus Atrenos paraverat 74, 11; 75, 11. Postea autem Dio cum Caracallo profectus in Bithyniam, 77, 7; 78, 8, dirutos Byzantii muros spectare potuit. Contra ea invenimus haud obscura indicia quae Dionem id temporis Romae commoratum ostendunt. Nam tum cum Severus trigesimo post adventum die 74, 5. hoc est mense Iulio A. U. C. 946. Chr. 193. adversus Nigrum urbe profectus est, Dio erat praetor designatus, adeoque et anno sequenti praetura functus est. vide supra p. LIX. Antequam bellum adversus Albinum moveretur, Romae praesens spectavit ludos Saturnales, amico suo, consuli, gratificatus; ceteris cum aliis senatoribus multis quievit, et in neutram se partem neque Severi neque Albini convertit 75, 14. Pluviam argenteam, in forum Augusti defluentem, colligit et explorat. ibid. Literis Severi ad senatum post victum Albinum perterretur, cum is se Marci filium Commodi fratrem dixisset et Commodo heroicos honores daret 75, 7. multoque magis cum is reversus Commodum in senatu defenderet, senatum notaret. ibid. Plautiani illos exoletos, viros simul et exsectos videt 75, 14. certamen mulierum spectat 75, 15. iudex est cum Severo in causa Racii Constantis; 75, 16. dotem Plautillae per forum deportatam videt, epuloque interest 76, 1. interest et spectaculis ob nuptias Plautillae et reditum Severi celebratis 76, 1. audit Severum post Plautiani necem in senatu verba facientem 76, 5. Euodo in senatu laudes decernit ibid. adest senatui, accusato Aproniano, sibique ipse metuit 76, 8. saepius assidet ius dicenti Severo 76, 17. Ex quibus omnibus satis apertum est quod indicavi, Dionem, regnante Severo, nec ad militiam eius vocatum nec urbe egressum esse. Quin ne illud quidem ad haec tempora retulerim, quod incendium Vesuvii, eiusque mugitum Capuae auditum, inter celebritates nuptiarum Plautillae, memorans, Capuae se degere solere scribit, quoties in Italia versetur, ad conscribendam ibi in vacatione urbanorum negotiorum historiam 76, 2. Nam cum modo retulisset se Romae epulis et specta-

culis hisce interfuisse, 76, 1. quomodo eodem tempore Capuae in componenda historia elaborare potuerit? Videtur potius, per ea quae dixi p. LX. sub Severo adhuc in colligenda historiae suae materia occupatus fuisse, quod Romae melius facere poterat, ubi monumenta veterum illi ad manus erant; post obitum vero Severi collecta stilo suo in secessu exposuisse.

Necdum consulatu ornatus.

Quod ad dignitates Dionis spectat, scio plerosque, etiam magnae auctoritatis viros, consulatum eius primum sub Severo ponere: scilicet quia Dio 76, 16, in describenda Severi lege contra moechos, consulatus sui meminit: *διὰ τοῦτο γραφαὶ αὐτῆς (μοιχείας) ὅσαι πλεῖσται ἐγένοντο. τρισχιλίας γοῦν ὑπατεύων εὗρον ἐν τῷ πίνακι ἐγγεγραμμένας.* At illi, qui hoc utuntur argumento, Dionis rationem narrandi res suas non penitus nosse videntur. Nam dignitates a se aut patre gestas semper alieno loco et tempore, velut aliud agens et obiter adspergit narrationi suae; quasi tantum vellet ostendere, quo pacto singulae res sibi innotuerint. Hinc Africae se, dein Dalmatiae et Pannoniae superiori praefectum fuisse, memorat iam sub Augusto 49, 36. nempe ut Pannonios se non ex auditu et lectione, sed usu gentis describere demonstret. Inter consulares se refert in vita Claudii 60, 2. *ἡμεῖς οἱ ὑπατευκότες διφροφορούμεθα*, nimirum ut a Claudio hoc quasi insigne consularium repeti debere ostendat. Rursus cum patre se in Cilicia versatum esse indicat, in rebus Commodi, 72, 6, ut Mallis se vidisse doceat picturam oraculi, quod Quintiliis interitum iam sub Marco praedixerat. vide p. LVI. Ita praetorem se a Pertinace designatum refert, non in Pertinace, sed in Didio Iuliano, 73, 11, quasi causam redditurus cur sibi ab eo timuerit, velut amicus Pertinacis et ab eo multis honoribus affectus. Byzantii muros stantes et dirutos se vidisse ait in Severo, 74, 14, non quod Severus secutus sit in hanc militiam, sed quia olim ex vicina patria sua, et postea cum Caracallo in eandem proficiscens, spectarat. vid. p. LXI. Idem in Severo prodit, quomodo sibi de Nili origine constet, nempe traditum a Macennitis prope Mauritaniam incolentibus, quam ipse rexit, non sub Severo, sed sub Elagabalo demum 75, 13. Igitur infirma ar-

gumentatio est, quae consulatum primum Dionis sub Severo gestum esse colligit, quia de hoc consulatu in rebus Severi facit indicium. Volebat enim Dio tantum aperire, unde sibi constet ter mille actiones adulterii sub Severo ex eius lege institutas esse; scilicet cum ipsi in consulatu licebat tabulas publicas revolvere, et quae sub Severo acta, ac in tabulas relata essent, perscrutari; quod diu postea fieri potuit. Et ita esse, haud levibus, puto, rationibus conficitur. Nam consules tum non creabantur, nisi commendatione Imperatorum. Sed Severus alienior iam a Dione, ob detectam publice turpitudinem Commodi, quem Severus nunc velut fratrem defendebat; vid. p. LXII. ut non videatur praecipuo aliquo honore Dionem voluisse afficere: et Dio alienior a Severo, quem ubivis velut trucem, saevum ac sanguinarium describit, et cuius in se quoque saevitiam metuit, 76, 8. cuius item de vita propria commentarios mendaciorum arguit 75, 7. mollius scripturus de bene merente Imperatore, nec beneficii accepti memoriam inusta nomini eius macula obscuraturus. Ecquam vero provinciam sub Severo, seu proconsularem seu praetoriam, Dio regundam accepit, qui toto illo tempore Roma non excessit? Et tamen hoc iure quis et more veteri censeat fieri debuisse, ut consulatu perfuncto quaedam provincia seu sorte seu voluntate principis daretur. Minime vero omnium id convenit in virum consularem, ut diu post illi ignobilior praefectura Pergami et Smyrnae a Macrino committeretur, 79, 4, nempe ad ordinandum statum harum duarum civitatum liberarum; uti post Spanhemium bene perspexit Tillemontius T. II. p. 595. Huiusmodi enim Moderatores inferioris dignitatis erant quam consulares aut proconsules. Nam ideo sub Tiberio, ad sublevandas Asiae urbes terrae motu concussas, vir praetorius M. Aletus cum V. lictoribus est delectus, ne consulari obtinente Asiam aemulatio inter pares, et ex eo impedimentum oriretur, ut testantur Tacitus Annal. II. 47. ipseque Dio 57, 17. Unde recte videmur concludere Dionem sub Severo consulem non factum esse, sed ad Macrinum usque inter praetorios remansisse.

Dio sub Caracallo et Macrino.

Cum Caracallo primum Dio urbe profectus est, non qui-

dem in legatione aliqua militari, sed cum aliis quibusdam e senatu, quasi eorum consiliis et opera in iudicando Princeps indigeret; re vera autem, ut exhaurirentur sumtibus. Queritur enim Dio se quoque cum aliis senatoribus, quum Antoninus urbe proficisceretur, coactum esse mediis in itineribus, domos et diversoria, imo in hibernis etiam amphitheatra et circos, suis sumtibus exstruere, et feras suppeditare ad venationem 77, 8. se cum ceteris eruditis vel praecipue contemtim habitum, 77, 11. senatores tyrannidi militum et Eunuchi cuiusdam subiectos fuisse, et in hibernis Nicomediae, licet vocatos sub ortum solis ad ius reddendum cum ipso vel consultandum, saepe ad meridiem, interdum ad vesperam dilatos, et ne in vestibulum quidem admissos aut salutatos, cum ipse interea Caracallus bestias caederet, currus agitaret, gladiatorem ageret, aut potaret cum militibus 77, 17. In eadem urbe Nicomedia, patria sua, Dio interfuit convivio, quod Antoninus senatoribus praebuit, eoque finito nominatim ab eo compellatus est versibus Euripideis: *κάλλιστα, ὦ Δίων, καὶ αληθέστατα ὁ Εὐριπίδης εἰρήκει, Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων*, 78, 8. Addit ibid. *τελευταίαν ταύτην φωνὴν πρὸς ἐμὲ ἔῤῥηξεν.* Et sane videtur Dio ad Parthicam expeditionem, quam post Nicomediae hiberna Antoninus suscepit, ductus haud esse, sed Romam dimissus. Nam ludis gladiatoriis, paulo ante hanc expeditionem Nicomediae habitis, non interfuit amplius. De his enim, quae narrat Dio, per *λέγεται*, fertur, exprimit 77, 19. Ex Epistolis deinde ad senatum ex Antiochia refert 77, 20, et ex Alexandria 77, 22, ex Parthia ad Tigrin 78, 1, denique alia, *ὥς φασι* 78, 4, *ὥς γε καὶ ἤκουσα* 78, 7. Etiam ex Macrini ad senatum literis primis Romam missis (*ἔπεμψεν ἡμῖν*) 78, 16 sq. et ex alteris de militum defectione, et Pseudantonino multa repetit. vide librum 78, 16. sqq. At si Romae Dio fuit extremo Caracalli, et toto fere Macrini imperio, hoc est A. U. C. 970. et 971. Chr. 217. et 218. quid fiet Dionis loco 79, 7, ubi, postquam classem quae ad Cyzicum in statione erat, ab homine plebeio sollicitatam fuisse contra Pseudantoninum scripsisset, rem incredibilem confirmat, quod ipse id ex propinqua Pergamo, cui perinde ut Smyrnae a Macrino praepositus fuisset, accurate potuerit rescire. Absit ut locum in suspicionem adducamus. Nam et Photius eundem laudat, et pa-

riter a Macrino id factum testatur. Sed non difficile est haec conciliare. Nam Dio, qui in Caracalli comitatu Macrino eius praefecto innotuerat, seditione a Pergamenis (ac fortasse Smyrnaeis) contra Macrinum mota, ob quam et ignominia ab eodem notati erant, Roma evocatus est ad ordinandum statum harum duarum urbium liberarum: eoque profectus est labantibus iam Macrini rebus: A. U. C. 971. Chr. 218. ante Iunium mensem: unde et in ea praefectura, propter multitudinem credo rerum corrigendarum, diu mansit sub Elagabalo. Nam ubi de genio illo Alexandrum M. referente, et Alexandro Severo imperii successionem portendente, agit, 79, 18. *ταῦτα μὲν*, inquit, *ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι, ὡς εἶπον, ὢν, πρὶν καὶ ὁτιοῦν περὶ τὸν Βασσιανὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι, ἔμαθον.* Nota verbis *ὡς εἶπον* remitti nos a Dione ad superiorem locum, ubi de praefectura Pergami et Smyrnae, urbium Asiaticarum. Neque adeo ex ista commoratione Asiatica sub Avito seu Pseudantonino, alia eaque longe amplior praefectura totius Asiae, provinciae proconsularis, exsculpi potest, ut visum Fabricio Bibl. Gr. vol. III. p. 320. [vol. V. p. 139.] Sane libro extremo iterum scribit, 80, 1. *ἔκ τε γὰρ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Βιθυνίαν ἐλθὼν ἠῤῥώστησα· κἀκεῖθεν πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἡγεμονίαν ἠπείχθην*, quae verba non magis de totius Asiae proconsulatu accipi possunt, quia prorsus inauditum esset aliquem vix administrata una provincia proconsulari statim in alteram, quae Africae erat, transferri. Respicit omnino utroque loco nihil aliud quam praefecturam suam Pergami et Smyrnae, quae in Asia erant; atque adeo in ea fuit adhuc, cum iam Bassianus, qui postea Alexander dictus est, Romae cum Avito esset.

Dionis honores sub Alexandro et vitae exitus.

Ex hac igitur praefectura venisse se dicit in Bithyniam, hoc est Nicaeam, quae patria eius erat, ibique aegrotasse. Quare Romam non rediit, morbo impeditus; sed Nicaeae aliquamdiu commoratus, inde ad proconsularem Africae provinciam contendit. Colligo hinc tum primum consulem factum esse Dionem, fortasse ob laudem bene ordinatarum Asiae civitatum, eumque consulatum ab absente gestum esse, ob morbum: quemadmodum et secundi consulatus tempore, quanquam alia

de causa, extra urbem commoratus est. Facile enim est animadvertere fortunam Dionis, diu depressam, nunc subito emersisse, et honores ei fere continuos, atque provincias ex provinciis, demandari coepisse. Quae magna conversio, cum rationem vix aliam admittat, quam Principis, aut qui circa eum sunt, favorem, videtur simul cum adoptione Alexandri Severi orta. Mamaea enim, Alexandri mater, ab eo tempore plus potentiae nacta, viros honestos, legum peritos atque prudentes, omni modo fovisse et filio suo conciliasse legitur. Quare si ponamus triennium consumtum esse in praefectura Pergami et Smyrnae, ut ex superioribus coniicitur, ex ea Dio non abierit ante medium annum U. C. 974. Christi 221. quo iam Alexander adoptatus ab Avito, et designatus consul est in annum sequentem. Sive ergo eodem anno 975. sive sequenti 976. Dio consul fuerit absens, proconsulatus Africae non videtur statuendus ante A. U. C. 977. Christi 224. Hinc enim in Italiam se scribit venisse, et quasi statim in Dalmatiam missum 80, 1. Intercesserit tamen, si et itinerum tempora in calculum voces, annus unus. Fuerit ergo in Dalmatia, quam et pater eius aliquamdiu administraverat, 49, 36. Anno U. C. 979. Christi 226. et anno sequenti U. C. 980. Chr. 227. in Pannonia superiore. Hinc Romam reversus, quod Pannonicos milites severiore disciplina coercuisset, a praetorianis, luxu et licentia efferatis, ea causa, non minus ac Ulpianus, praetorii praefectus, ad supplicium flagitatus est, quod metuerent ne quis eos etiam ad exemplum Pannonicorum militum ad officium cogeret redire. Sed Alexander Imperator importunitatis militum adeo nullam habuit rationem, ut Dionem potius cum aliis decoraret honoribus, tum secum una consulem iterum designaret in A. U. C. 982. Christi 229. 80, 4. vide et Photium. quem annum et cum Imperatore aperuit Dio consul ordinarius, ut fasti, ut Codex, ut lapides docent; quanquam in Inscriptione Gruteri MLXXIX. 11. male 'Dionysio' scribitur. Addidit beneficio huic Imperator aliud insigne, ut sumtus, quos ea dignitas postulat, ipse faciendos susciperet. Quae omnia cum moleste ferrent praetoriani, iussit Alexander Dionem consulatus sui tempore extra urbem alicubi in Italia morari; ne scilicet cum omnibus insignibus consularibus conspectus, a frementibus et furibundis militibus interficeretur. Sed tempore consulatus exacto Romam

reversus Dio, hinc in Campaniam veniens, cum Imperatore versatus est, seque militibus cum omni securitate conspiciendum praebuit: sed ex excusatione morbi pedum impetravit ab Imperatore ut dimisso sibi domum, hoc est, Nicaeam redire liceret, ibique reliquum vitae tempus per quietem transigere 80, 4, 5. Nicaeae igitur Dio historiam suam vitamque clausit.

Dionis uxor, liberi, domus.

Ex verbis Dionis, 72, 16. in natalitiis ultimis Commodi, *ἡμᾶς τε καὶ γυναῖκας ἡμῶν καὶ τοὺς παῖδας, δύο χρυσοῦς ἕκαστον ἐκέλευσέν οἱ ἀποφέρειν,* itemque in funere Pertinacis 75, 5. *ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν*, probabile est uxorem liberosque Dioni fuisse: unde fieri potest ut et is Cassius Dio, qui cos. memoratur in fastis A. U. C. 1043. Chr. 291. fuerit huius nepos. Nam filii aetas nimis etiam ab extremo consulatu seiungeretur. Visum etiam est nonnullis Domum Dionis quae in Regione X. urbis in Palatio, inter aedem Iovis Victoris et Curiam veterem, memoratur ab Anonymo apud Pancirollum in Descr. Urb. Rom. T. III. Thes. Graev. p. 364. Dionis nostri fuisse. Ita Pancirollus: sed Domus Dionysii legitur apud Victorem, et recensitis pluribus Dionysiis, Nardinus, *cuius eam*, inquit, *fuisse ex his, quis dixerit?* T. IV. Thes. Gr. p. 1343. Sane in obscuro haec sunt, nec est res magni momenti; si tamen dicendum quod sentio, Victoris lectio (in illa passim obvia confusione nominum Dionis et Dionysii) per se non inferior videtur auctoritate lectione anonymi; et aeque credibile est resectas esse ob compendium scribendi in huius lectione literas quam temere additas in altera. Et si vel maxime Dionis alicuius domus fuerit, tamen nostro non adscripserim, propterea, quod splendidam et magnificam domum fuisse credibile est, quae prae ceteris memoratur; Dioni autem patrimonium et opes abundantes non fuerunt. Nam nec pater, velut homo novus, magnas dignitates aut divites provincias obierat; nec Dio, nisi ad extremum, ex inferiore gradu senatorum emerserat, in foro tantum et iudiciis versatus. Hinc ipsemet se sub Pertinace non refert in censum ditiorum, sed tenuiorum, 73, 3: *εἱστία τε ἡμᾶς σωφρόνως· καὶ ὁπότε μὴ τοῦτο ποιοίη, διέ-*

πεμπεν ἄλλοις ἄλλα, καὶ τὰ εὐτελέστατα. καὶ αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ οἱ μὲν πλούσιοι καὶ μεγάλαυχοι, διεγέλων· οἱ δὲ ἄλλοι, οἷς ἀρετὴ ἀσελγείας προτιμοτέρα ἦν, ἐπῃνοῦμεν. Praeterea, quicquid forte habuerat opum, id sumtibus immodicis, quos a senatoribus Caracallus exegerat, exhaustum queritur 77, 8. Quin vel post consulatum primum et plures provincias administratas tam exiguae facultatis erat ut sumtus alterius consulatus Imperator Alexander Severus suppeditaret, quod non nisi tenuioris census viris fieri solebat. Nec videtur Dio Nicaeam vel Bithyniam appellare voluisse domum aut patriam suam, eoque obitis omnibus magistratibus habitatum concedere, si domicilium fixum et splendidum Romae habuisset.

Scripta Dioni tributa.

Scripsit Dio, ut ipse indicat 72, 23, I. Librum de somniis et prodigiis propter quae Severus principatum speraverat, de quo supra p. LX. et scripsit eum, credo, gratiam novi Imperatoris captans, postquam Severus ea somnia et portenta in tabulis picta publice dedicaverat. vide ad 77, 3. init. Sed nihil fere eius libri superest; quia duobus illis historiae suae locis obiter tantum et paucis prodigia Severi tangit, cum alioquin in huiusmodi rebus narrandis haud parcus sit. Quare vel Dio ipse dignum haud iudicavit libellum, cuius multa insereret historiae suae, vel etiam frustratae spei suae poenitentiam renovare sibi noluit.

II. Librum de rebus Commodi, somnio monitus, quem Severo oblatum placuisse, et postea historiae corpori insertum fuisse, monui p. LX.

III. Librum de rebus Traiani imperatoris, *τὰ κατὰ τὸν Τραϊανὸν*, memorat Suidas. Attamen de Traiano melius referre Dio Chrysostomus potuisset; nisi ab avo isthoc suo quaedam memoriae prodita Cassius acceperit. Praecipua eius, si quod seiunctum a reliquo corpore fuit, scripti, in continenti eius historia hodie legi credibile est.

IV. Persica idem Suidas Cassio tribuit; quem Falco Proleg. c. II. § 23. recte existimat confudisse Dionem cum Dinone, cuius Persica multi veterum laudant.

V. *Ἐνόδια*, id est Itinerarium, seu quae in itinere ob-

servata erant, pariter laudat Suidas. *διοδικὰ* scribendum putabat Hieron. Wolfius. Sed et haec Dioni Chrysostomo rectius competerent, quem per varias gentes peregrinatum esse constat.

VI. Vitam Arriani Philosophi, *βίον Ἀῤῥιανοῦ φιλοσόφου*, itidem Suidas inter Dionis scripta refert.

VII. Getica, Suidas, Iornandes, Freculphus, Cassio Dioni adsignant. Sed maior fides Philostrato in Vitis Soph. p. 487. de Dione Chrysostomo: *ὡς δὲ καὶ ἱστορίαν ἱκανὸς ἦν συγγράφειν δηλοῖ τὰ Γετικά· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐς Γέτας ἦλθεν ὁπότε ἠλᾶτο.* Casaubonus quidem, Diatriba I. in Dionem Chrysostomum, sic interpretatur Philostratum, quasi per *Γετικὰ* intellexerit *τὸν Βορυσθενιτικὸν λόγον*, cuius initium ad historicam narrationem accedit. Verum haec minus verisimilis est interpretatio. Quoniam enim de Getis ibi Dio Prusaeus nihil refert, nisi quod in animo habuerit ad eos proficisci; contra ex Dionis Geticis nonnulla adducunt Iornandes et Freculphus, quae iustum opus historicum fuisse docent; probabilius est confusas esse a scriptoribus istis personas diversas, ex nominis similitudine, et Dioni Cassio, qui ex historici fama notior erat, Getica quae Prusaeus philosophus et sophista scripserat, esse tributa; sicut alii viri docti dudum censuerunt. Certe in Dione Prusaeo Suidas Getica ideo videtur omittere, quoniam ea Dioni historico vindicaverat.

Historia Dionis.

VIII. Res gestas populi Romani, *πάντα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις προσήκοντα*, 72, 23. *πάνθ' ὅσα τοῖς Ῥωμαίοις καὶ εἰρηνοῦσι καὶ πολεμοῦσι ἀξίως μνήμης ἐπράχθη*, fragm. 1. et 72, 23. seu *ἱστορίαν*, *συγγραφὴν*, et *πραγματείαν* scripsit Dio, et saepius appellat. *Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐν βιβλίοις π'* Suidas, qui et alias eum saepius laudat *ἐν Ῥωμαϊκοῖς*, et semel *Ῥωμαϊκὰς ἱστορίας*. et sic Roberti editio, quam secutae sunt ceterae, *Ῥωμαϊκῶν ἱστοριῶν βιβλία.* Octoginta libros fuisse Suidas et Photius testantur, *διαιροῦνται δὲ κατὰ δεκάδας*, inquit Suidas; sicut Livii libri in decades pariter distincti sunt, et Olympiodori historiarum libri in *δεκαλόγους* fuerunt, apud Photium Codice LXXX. et Dionis pariter Chrysostomi *λόγοι π'*

in συντάξεις distributi fuisse videntur; siquidem ille Dio innuitur, ut puto, ἐν δευτέρῳ τῆς δευτέρας συντάξεως. Fines eorum Dionis librorum, qui sexagesimum sequuntur, hodie non satis certo scimus, quia Xiphilinus instituit in sua epitome singulos Imperatores singulis libris persequi, secus ac Dio fecerat, plures interdum libros implens unius historia. Interim descriptione qualicunque ex coniectura Leunclavii contenti esse debemus. Quomodo ad historiam scribendam excitatum se Dio scribat, quantumque temporis in ea consumserit, iam dixi p. LXI. Coepit ab Aeneae in Italiam adventu, et desiit in iis temporibus et verbis, quae hodie etiam librum 80 claudunt, ut ex Photio intelligitur. Priora usque ad Caesarem cursim, Caesares uberiore stilo descripsit, iudice anonymo in praefatione Appiani: ipse vero Dio de suis potissimum temporibus id pollicetur, velle se omnia mi nutim persequi: 72, 16. καὶ μέντοι καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐπ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεπτουργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρότερα.

Libri historiae truncati et mutilati.

Integram hanc Dionis historiam diu est quod nec veteres habuerunt. Nam priores libros ante tempora Pompeii, quod res a bene multis, et a quibusdam copiosius, descriptas continerent, videntur statim neglexisse, aut in paucioribus exemplis superessent. Xiphilinus etiam, sive eos non repererit in suo codice, sive minus dignos habuerit, quorum breviarium daret, nihil in sua epitome, si titulo standum, praeter Caesarum historiam pollicetur: siquidem inscribitur ἐπιτομὴ περιέχουσα μοναρχίας Καισάρων εἰκοσιπέντε. Sed vel haec ipsa iniuriam temporis passa est, truncatis quibusdam sub initium; quia non sic orsurus erat: κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων Ὀρτήσιος τὸν πρὸς Κρῆτας ἔλαχε πόλεμον. Nisi dixeris mutilum exemplar Dionis, quod habebat Xiphilinus, ab his ipsis verbis orsum esse: quod tamen certe exemplar plenius fuerit nostris hodiernis, in quibus prima haec non habentur. Superfuisse vero Xiphilini tempore, et serius, in nonnullis codicibus etiam libros priores, inde liquet, quod a multis laudantur, et fragmenta ex iisdem exhibentur, in primis in Collectaneis Constantini Porphyrogenetae et Zonara, qui fortasse postremus

integriorem Dionis codicem habuit; quanquam et in eo spatium temporis, quod a bello Punico III. ad Pompeium usque pertinet defuit, qui T. I. p. 127, C: *ὅπερ ὁ βουλόμενος γνῶναι, τὰς βίβλους τοῦ Ῥωμαίου Δίωνος ἀναγνώτω.*

Dionis stilus.

Scripsit Dio Graece, eleganter satis et pure, et quo melius hoc exsequeretur, optimos scriptores *ἐπὶ τῷ ἀττικίζειν* legerat 55, 12. Laudat eius stilum mirifice Photius, ob dictionem veterem et magnificam, rerum gravitati respondentem, et numerum ambitumque orationis magna arte, quanquam non cuivis manifesta, dimensum, periodosque parenthesibus traiectas et hyperbata opportune adhibita esse observat; in narrationibus et concionibus Thucydidem maxime imitari recte ait, sed maiore cum perspicuitate. Demosthenem quoque diligenter imitatur, ut annotatum Hemsterhusio ad Lucian. T. I. p. 85. b. Vel illud in oratione Ciceronis adversus Antonium, quae nervum et vires Philippicarum Ciceronis mascule colligit, illud inquam 45, 32: *οὐ μὰ τὰς ῥάβδους τὰς Οὐαλερίου καὶ τὸν νόμον τοῦ Πορκίου* etc. quis non videt expressum ex Demosthene de Corona p. 297, 11: *οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους* etc. In Caleni oratione contra Ciceronem, ceteroqui spurcarum calumniarum plena, neque tamen abhorrente prorsus a licentia veterum oratorum, plura sunt, Aeschinis accusationem Ctesiphontis et Demosthenis redolentia, quam ut singulorum iniri comparatio possit; unum hoc exemplo sit 46, 9: *κἂν μέν τι χρηστὸν ὑφ' δτουδὴ τῶν πάντων γένηται, ἀντιποιῇ τε αὐτοῦ, καὶ σεαυτὸν ἐπ' αὐτὸ ἐπιγράφεις.* Sic fere Aeschines p. 77, 34: *πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσῃ, καὶ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις.* Illud Dionis in oratione Augusti 56, 2: *χρὴ τὸ θνητὸν τῆς φύσεως ἡμῶν ἀϊδίῳ διαδοχῇ γενῶν, ὥσπερ τινῶν λαμπαδίων παραμυθεῖσθαι,* consimile est Platonis dicto lib. VI. de Leg. p. 776, B: *γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντας παῖδας, καθάπερ λαμπάδια τὸν βίον παραδιδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων.* Phrasin Dionis in Vitellio 65, 4. *μεταδόρπιά τινα πλησμονῆς παραμύθια,* ex Platone Comico apud

Athenaeum p. 640. E. ad verbum sumtam esse, iam observavit Valesius ad l. c., ut ab Euripide 38, 18, illud Alcestidis v. 1078. ῥᾷον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν, Barnesius. Ut summatim complectar, meruit Dio illud Hemsterhusii iudicium T. I. Lucian. p. 3. b. qui generatim imitatorem veterum diligentissimum appellavit: et orationes ab eo passim operi historico interspersae, ob eloquentiam quoque et vim dicendi, dignae a peritis habitae sunt quae vel separatim vel inter praestantissimorum Graecorum Latinorumque orationes collectas ederentur. Habeat in vocabulis et phrasibus quaedam singularia, nec alibi facile obvia; (et quotusquisque est veterum, qui non habet?) tamen ideo reprobanda haec illico esse minus tuto colligitur.

Virtutes historiae Dionis.

Quod ad ipsam eius historiam attinet, dicam non modo quibus illa virtutibus commendanda, sed et quibus vitiis reprehendenda videatur. Est autem illa, quatenus antiqua est, ex veterum monumentis, quatenus recentior, ex propria Dionis observatione, vel certe aequalium aut superioris aetatis fide dignorum virorum testimonio consignata. In temporibus priscis, scite Dio distinguit statum liberae reipublicae, et a Caesaribus postea sub iugum redactae. In illa enim, cum omnia palam agerentur, et remotiora etiam ad senatum populumque, atque hinc in tabulas publicas referrentur, reperiri rerum gestarum veritatem facile potuisse; at sub Caesaribus pleraque occulte agi coepisse, ad arbitrium Imperatorum; proinde alia falso, et secus ac facta sunt, tradita fuisse, multa etiam quae vere acta sunt ignorari penitus propter vastam Imperii molem, vel a nemine, praeterquam ab iis qui egerunt, certo cognita esse; ut non diffiteatur Dio, 53, 19. se ea ut ab aliis vulgata sunt commemorare, sive vere ita sive aliter acciderint, nisi ubi interdum suam addat opinionem, quando ex multis his, quae legit, vidit, audivit, liceat aliter rem gestam esse coniicere. Hinc et Imperatorum ipsorum, Hadriani et Severi de suis aliorumque rebus commentarios, velut suspectos et falsos reiicit 66, 17; 75, 7. Auctores tamen suos, pro more veteri, raro laudat, quanquam ex iis qui supersunt, Livium, Caesarem, Sueto-

nium ipsi saepe praeivisse, ex collatis ubique locis deprehenditur. Quoscunque vero sequatur aut nominet duces, videbis res quidem, ut par erat, ab iis mutuatum esse, sed enarrandi rationem ubique de suo addidisse; ut proinde illa Plutarchi ad verbum exscripta fragmenta ab aliena manu Dioni fuisse assuta, ipsumque a furti crimine liberandum esse, merito censeatur, sicut pluribus in praefatione primi voluminis § 12. 13. 14. demonstravi. In iis, quae vivo Dione aut paulo ante acciderunt, non dubium est potuisse virum senatorem et in magistratibus versatum, ea praesertim, quae in urbe gererentur, praesentem accuratius scire et observare, vel foris aut paulo ante aetatem suam gesta, a nobilissimis viris, suis necessariis et collegis, qui rebus interfuerant, certius explorare: unde non dubitat ipsemet gloriari 72, 18, neminem alium ex iis, qui aliquid dignum opera literis mandare possint, ea tam accurate explorata habere; et ipse ad fidem suae historiae faciendam addit saepenumero, quae spectaverit audieritve ipsemet praesens, quae et a quibus acceperit testibus, de quibus dubitet aut certo pronunciare nequeat. Laudandum quoque et illud in Dione est, quod res gestas temporibus fixerit, nominatis ubique consulibus 43, 46, quanquam interdum duorum aut plurium annorum res gestas inter se cohaerentes, in unum postremum confert, ut recte annotatum est plurimis locis ab Io. Massono in Iano Reserato, p. 141. 142. 163. 187. etc. Ceterum chronologiam eius accuratam omnino, et frustra a nonnullis impugnatam esse, mox ostendam. Sequitur vero rationes Varronianas, siquidem annum urbis septingentesimum ait habuisse L. Domitium et Appium Claudium consules; 40, 1. et A. U. C. 725. Caesare V. et Sex. Apuleio coss. rempublicam unius iterum imperio regi coepisse, 52, 1. coll. 51, 20. Nec minus ad veritatem et certitudinem factorum pertinet, quod locorum se et geographiae satis peritum Dio fuisse ubivis ostendit; qua in re Herodiano saepius hallucinanti multum praeferendus est. Ceterum Dio hanc sibi legem dixerat ut suam historiam ad vitae usum accommodaret, et rationes actionum causasque eventuum diligenter exponeret et inter se conferret 46, 35. Qua in re non vulgarem ubique rerum humanarum, in primis civilium intelligentiam usumque prodit, et a multis propterea velut peritissimus civilis prudentiae magister ex merito laudatur.

Etiam legum variarum et rituum apud Romanos vigentium, aliarumque rerum memorabilium notitiam et explicationem uni Dioni debemus, quae, sine eo esset, aeternum nos laterent. Addit Dioni pretium, quod cum eo paulo accuratior ac melior historia Romana desinat. Nam ne Herodianus quidem cum eo comparandus est, et Latini scriptores historiae Augustae, qui secuti hos sunt, perturbate omnia ac negligenter admodum, minorique adeo fide et usu rerum narrant.

Naevi historiae Dionis.

Nihil vero haec obstant quo minus naevos in Dione haud exiguos aut paucos deprehendamus. Nam in tradendis factis, sed priscis tamen potissimum, vel in rituum ratione, saepenumero improvide erravit: ut Graevius ad Suet. Aug. c. 38. ait, 'Dionem quoties non calculi modo, sed ipsa ratio fefellerit in rebus Romanis, viri docti infinitis exemplis docuerunt;' et Lipsius Epist. Quaest. IV. 3. Dionem cum iudicio legendum esse, et Vossius Art. Hist. c. 9. eum a veritatis orbita saepe deflectere: vel qui insigne aliquod documentum desideret, Dionem quoque cum aliis Graeculis mentiri posse, is, quae de Traiani ponte in Danubio scripsit, cum annotationibus nostris contendat; ut ea occasione omnium minime fides Dionis praedicari debuisset a Lipsio lib. III. de Magn. Rom. c. 13. T. III. Opp. p. 447. B. Fortasse et generatim notandum fuerit, quod Norisius scribit ad Cenotaphia Pisana p. 209. eum non semel filios cum parentibus confundere. Portentorum ac prodigiorum multitudinem, quae omni occasione Dio affert, quasi divinitus missa ad futurum hominibus significandum, non immerito carpit Xiphilinus. Eiusdem notae sunt somnia, in quibus narrandis et interpretandis otium saepe Dio consumsit. Quanquam enim historiae scriptor hominum superstitionem, quae ad rerum eventus aliquid momenti attulit, memorare omnino potest; tamen ipsemet vanis eiusmodi persuasionibus vacuus debet esse, nec rerum gestarum gravitatem ex anilibus fabellis explicare. Verum ea imbecillitas animi proficiscitur plerumque ex ignoratione naturae et siderum; quam et in Dione nostro passim deprehendere mihi visus sum. Certe solis lunaeque defectiones frequentes apud Dionem sunt, quo tempore neutiquam potu-

erunt accidere; ut quasvis fere nubeculas luminibus hisce officientes eo retulisse videatur. Vide 65, 7. Vellem quoque minus diligentiae ab eo positum fuisset in ludis, spectaculis, bacchationibus et deliramentis principum minutim describendis, interea dum multas res gravissimas, quae vel ad universi iuris, vel certe imperii Romani constitutionem pertinebant, negligit aut vix obiter attingit. Iam et rei militaris rudiorem fuisse Dionem, cum ipsum vitae eius genus persuadet, tum imago illa pugnarum, in quibus pingendis facultatem et copiam dicendi intempestive contrivit. Neque adeo reprehendere possum Isaaci Casauboni iudicium, quo in Dedicatione Polybii [vol. VIII. part. II. p. XXXIV.] Dionem nostrum perstringit: 'Equidem rideam an indigner nescio, quoties apud Dionem Pharsalicae aut Philippicae, aut similium pugnarum descriptiones lego; in quibus eloquentiae plurimum, bellicae vero artis et tacticae peritiam nullam animadverto.' Enimvero et in ceteris rebus enarrandis Dio interdum oratorem magis quam historicum, hoc est partes alienas agit. Non dico iam orationes illas, quibus ex veterum more Dio etiam verba facientes inducit homines. Hactenus enim innoxie eloquentiam puto cum historia posse coniungi; cum quivis intelligat, non adeo quid dixerint singuli, sed quid dicere pro temporum conditione potuerint, spectandum esse. Et fortasse nonnullas harum orationum Dio ex ipsis eorum, quos loquentes facit, scriptis orationibus expressit; quanquam ne has quidem religiose servant veteres; sicut illam orationem Claudii ad senatum, quae apud Tacitum est (Annal. XI. 24.) de civitate Gallis danda, cum ea quam vere habitam a Claudio tabulae aeneae Lugdunenses ostendunt apud Gruterum p. DII. conferens Philippus a Turre, apertum fecit in Monumentis veteris Antii lib. I. c. 6. p. 90. Verum esto, indulgeant aliquid suae arti, suoque ingenio historici, in orationibus; non multum intererit quomodo elata legamus dicta. Attamen, ubi rebus gestis etiam eloquentia commodatur, eiusque colores et lumina ad pingenda et ornanda ea quae acciderunt, adhibentur, fucum nobis fieri et fingendi licentia historiae veritatem obscurari arbitror. Id vero a Dione saepius admissum esse vitii, facile deprehendet, qui praeter pugnas varias, excessum illum Pompeii et Pompeianorum ex urbe, 41. 7. qui complexum mutuum adversarum partium, hinc Augusti et Antonii, hinc Sexti

Pompeii, 48, 36. sq. qui incendium Vesuvii sub Tito, 66, 22. qui terrae motum Antiochiae sub Traiano, 68, 25. aliaque huius generis apud Dionem descripta legerit, licentia quadam fere poetica, cui difficile est fidem, quasi exploratis et ad rei veritatem expressis, habere. Denique de iniuria ista, quam viris gravissimis, Ciceroni, Senecae, Tito, aliisque fortasse nonnullis, Dio iudicii sui malignitate attulit, locus hic esset amplissimus dicendi, nisi eum plus satis iam a plerisque viris doctis tractatum animadverterem, ut potius quorundam paulo asperior sententia quodammodo emollienda videatur.

Dio in nonnullis defendendus et excusandus.

Enimvero praeterire non possum Dionem in multis, quae ei vitio dantur, vel plane defendi vel certe excusari debere. Certum enim est bene multos Dioni errores in factis praeter eius culpam assignari. Nam primum Xiphilinus brevitate sua multarum rerum gestarum veritatem suppressit et pervertit. Etiam qui a Constantino iussi erant Excerpta conficere, saepe plane contrarium eius quod scripserat Dio retulerunt. Nec praetereundi sunt librarii, qui passim negligentia sua in vocabulis et literis veram Dionis narrationem corruperunt. Generatim vero abstergenda simul est nomini Dionis macula, quam illi adspersit Xiphilinus, quamque refricarunt multi recentiorum, quod metu aut assentatione Caesarum, in Pompeianos, in Brutum et Cassium, proque forma reipublicae immutata, et singulis Imperatoribus, quaedam contra verum, animique sui sententiam scripserit. Quasi vero non prudentissimi quique Romanorum in ea tum sententia fuerint, Pompeium improvide in multis egisse, rempublicam autem mole iam sua laborantem, et secum ipsam discordem, nisi sub unius imperio et tutela, salvam esse non posse: quasi res ipsa non loquatur ex Cassiorum Brutique facinore, post pacatum penitus statum civitatis, infinitas turbas, bella, caedes, rapinas, incendia, ad optimorum, qui supererant, virorum perniciem coorta esse: quasi denique Dio non libere et simpliciter omnes ac singulos imperatores, et in his meliores etiam, a quibus ipse beneficia acceperat, Pertinacem, Macrinum, ob ea quibus laborabant vitia, reprehendat, unum Alexandrum Severum, quem pro meritis in se illustribus prae-

dicare vel maxime debuisset, illaudatum relinquat. Si quid huius generis vitio verti Dioni potest, aequius audio eos, qui acerbitatem illius in Cicerone, Seneca, viris optimis, carpendis notant. Nam sive iam tum de naevis, qui magnis istis viris utique adhaerebant, criminationes exstarent malevolorum, Dioque se in eo alienum ostendere voluerit a partium studio, quod ne illos quidem reticeret: sive eloquentiac et philosophiae laudem sibi aut Graecis suis, deprimendo eloquentissimos et gravissimos Romanorum, quaesiverit: videtur tamen nimis iniquus et copiosus esse in eorum vitiis, nimis parcus et invidus in virtutibus exponendis.

---

3 ed. R. Stephani

ΕΠΙΤΟΜΗ

ΤΗΣ ΔΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΑΕΩΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΗΝ ΣΥΝΕΤΕΜΕΝ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΞΙΦΙΛΙΝΟΣ, ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙΣΑΡΩΝ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ, ΑΠΟ ΠΟΜΠΗΙΟΥ ΜΑΓΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΜΑΙΑΣ.

Κληρουμένων δὴ τῶν ὑπάτων Ὁρτήσιος τὸν πρὸς fr. 111,4 Κρῆτας ἔλαχε πόλεμον· ἀλλ' ἐκεῖνος ὑπό τε τῆς ἐν τῷ ἄστει φιλοχωρίας καὶ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐν οἷς πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων μετά γε τὸν Κικέρωνα ἠδυνήθη, τῷ τε συνάρχοντι τῆς στρατιᾶς ἐθελοντὴς ἐξέστη καὶ αὐτὸς κατὰ χώραν ἔμεινεν· ὁ δὲ δὴ Μέτελλος ἐστείλατό τε εἰς Κρήτην, καὶ τὴν νῆσον ἅπασαν ἐχειρώσατο μετὰ τοῦτο, καίτοι πρὸς τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου, ἤδη τῆς θαλάσσης ξυμπάσης ἄρχοντος καὶ τῆς ἠπείρου ὅσον ἡμερῶν ἀπὸ θαλάσσης τριῶν, ἐμποδιζόμενός τε καὶ κωλυόμενος ὡς αὐτῷ προσηκουσῶν καὶ τῶν νήσων. ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντος Πομπηίου τῷ Κρητικῷ πολέμῳ τέλος ὁ Μέτελλος ἐπιθεὶς θρίαμβόν τε ἀπ' αὐτοῦ κατήγαγε καὶ Κρητικὸς ἐπεκλήθη. Λούκουλλος δὲ Λούκιος κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους τοὺς τῆς Ἀσίας 36, 3a, 1 δυνάστας Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πολέμῳ νικήσας καὶ φυγομαχεῖν ἀναγκάσας τὰ Τιγρανόκερτα ἐπολιόρκει. καὶ αὐτὸν οἱ βάρβαροι τῇ

τοξείᾳ καὶ τῇ νάφθα κατὰ τῶν μηχανῶν χεομένῃ
δεινῶς ἐκάκωσαν. ἀσφαλτῶδες δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο,
καὶ διάπυρον οὕτως ὥσθ᾽ ὅσοις ἂν προσμίξῃ, πάν-
τως αὐτὰ κατακαίειν, οὐδ᾽ ἀποσβέννυται ὑπ᾽ οὐθε-
νὸς ὑγροῦ ῥᾳδίως. ἐκ τούτου δὲ ὁ Τιγράνης ἀνα-
θαρρήσας τοσαύτῃ χειρὶ στρατοῦ ἤλασεν ὥστε καὶ 4
τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐκεῖσε παρόντων καταγελάσαι.
λέγεται δ᾽ οὖν εἰπεῖν ὡς εἰ μὲν πολεμήσοντες ἥκοιεν,
ὀλίγοι, εἰ δὲ πρεσβεύσοντες, πολλοὶ παρεῖεν. οὐ
μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἥσθη, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐξέμαθεν ὅσον
ἥ τε ἀρετὴ καὶ ἡ τέχνη παντὸς ὁμίλου κρατεῖ. φυ-
γόντος δὲ αὐτοῦ τὴν τιάραν τό τε ἀνάδημα τὸ περὶ
αὐτὴν εὑρόντες οἱ στρατιῶται τῷ Λουκούλλῳ ἔδο-
σαν· δείσας γὰρ μὴ γνωσθεὶς ἀπ᾽ αὐτῶν ἁλῷ, πε-
ριεσπάσατο αὐτὰ καὶ ἀπέρριψεν. ἑλὼν δὲ τὰ Τιγρα-
36, 4, 4 νόκερτα μετὰ τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα διήρπασε, τὰς δὲ
γυναῖκας ἀνυβρίστους ἐφύλαξεν· ὅπερ αὐτῷ καὶ τοὺς
ἄνδρας τοὺς ἐκείνων τοὺς μετὰ Τιγράνου φεύγοντας
προσεποίησε. τῷ δὲ Πακόρῳ τῷ Παρθυαίων βασιλεῖ,
μαθὼν αὐτὸν τῷ Τιγράνῃ μέλλειν βοηθήσειν, διὰ
γραμμάτων ἠπείλησε. καὶ ὃς οὔτε Ῥωμαίοις φίλος
ἐγένετο καὶ τῷ Ἀρμενίῳ βοήθειαν οὐκ ἀπέστειλεν.
36, 8, 1 ὁ δὲ Λούκουλλος καὶ τὴν Νίσιβιν ἐχειρώσατο, τοῦ
36, 18, 1 Τιγράνου ταύτην οὖσαν· ἀλλ᾽ ὅμως καίτοι στρατη-
γικώτατος ἀνδρῶν ὁ Λούκουλλος γενόμενος, καὶ
πρῶτος Ῥωμαίων τὸν Ταῦρον διαβὰς ἐπὶ πολέμῳ,
καὶ δύο βασιλέων μεγίστων κρατήσας, τῆς τε Ἀσίας
ἐπὶ μήκιστον προελθών, ἀπειθέσιν ὕστερον πρὸς
πάντα τοῖς στρατιώταις ἐχρήσατο, καὶ τέλος ἐγκατέ-
λιπον αὐτόν. πολλά τε γάρ σφισι προσέταττε, καὶ
δυσπρόσοδος ἀκριβής τε ἐν ταῖς τῶν ἔργων ἀπαι-
τήσεσι καὶ ἀπαραίτητος ἐν ταῖς τιμωρίαις ὤν, οὐκ

ἠπίστατο οὔτε λόγοις ἐπιεικέσι προσαγαγέσθαι οὔτε
χρημάτων δόσει προσεταιρίσασθαι. τεκμήριον δέ· καὶ
γὰρ τοὺς αὐτοὺς τούτους στρατιώτας ὁ Πομπήιος λα-
βὼν οὐδ' ὁπωσοῦν στασιάζοντας ἔσχεν· τοσοῦτον
ἀνὴρ ἀνδρὸς διαφέρει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ
πειρατικὸς πόλεμος ἐπολεμήθη Ῥωμαίοις οὐδενὸς 36,20,1
ἔλαττον καταπλήξας αὐτούς. τὸ γὰρ καταποντιστῶν
φῦλον ἐπιπολάσαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ διὰ τὴν ἐν
τοῖς πολέμοις τῶν Ῥωμαίων ἀσχολίαν ἀδείας ἐπει-
λημμένον, καὶ ὑπερφυῶς αὐξηθέν, νεῶν καὶ στόλων
*κακῶν μυρίων οὐ τὴν θάλασσαν μόνον, ἀλλ' ἤδη
καὶ τὴν ἤπειρον ἀποβαῖνον ἐς αὐτὴν καὶ κώμας
καταφλέγον, καὶ πόλεις διαρπάζον, πεπλήρωκε· καὶ
τέλος ἄπλουν ἐμπόροις τὴν θάλασσαν ἐργασάμενον
ἐξαίσιον ταῖς πόλεσι καὶ μάλιστα τῇ Ῥώμῃ λιμὸν ἐμ-
5 πεποίηκε· καὶ ἐς αὐτὰ γὰρ τὰ Ὤστια ἐσέπλεον, καὶ 36,22,2
τάς τε ναῦς ἔκαιον καὶ πάνθ' ἥρπαξον. κατὰ τού-
των οὖν οἱ Ῥωμαῖοι στόλον ἐξέπεμψαν, ναύαρχον 36,23–24
ἑλόμενοι τὸν Πομπήιον καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα
παρὰ γνώμην τῆς συγκλήτου τρισὶν ἔτεσιν ἄρξοντα
καταστήσαντες. μαθόντες γὰρ οἱ πολλοὶ τὴν τῶν
βουλευτῶν γνώμην, τοῖς ταῦτα εἰσηγησαμένοις δει-
νῶς ὠργισμένων, ἐπὶ τοὺς συγκαθημένους ἐφώρμη-
σαν, καὶ εἴ γε μὴ ἐκκεχωρήκεσαν, πάντως ἂν αὐτοὺς
διεφθάρκεσαν, τοῦ Πομπηίου παραιτήσει μὲν τῆς
ἀρχῆς ἐπιπλάστῳ κεχρημένου, σπουδαρχίᾳ δὲ οὐδένα
λανθανούσῃ προσκειμένου· ὅτε καὶ Ῥώσκιος, τὴν τοῦ 36,30,3
δήμου σπουδὴν βλέπων, φθέγξασθαι μὲν οὐδὲν ἐτόλ-
μησε, τὴν δὲ δὴ χεῖρα ἀνατείνων δύο ἄνδρας ἐκέ-
λευέ σφας ἑλέσθαι, ὅπως ἔν γε τούτῳ τῆς δυναστείας
τι τῆς Πομπηίου παρατέμοιτο. ταῦτ' οὖν αὐτοῦ
χειρονομοῦντος ὁ ὅμιλος μέγα καὶ ἀπειλητικὸν ἀνέ-

κραγεν, ὥστε κόρακά τινα ὑπερπετόμενόν σφων ἐκ-
36,37,1 πλαγῆναι καὶ πεσεῖν ὥσπερ ἐμβρόντητον. Κάτλου δέ τινος τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν εἰρηκότος πρὸς τὸν δῆμον, "ἐὰν ἐπὶ ταῦτα ἐκπεμφθεὶς σφαλῇ, οἷα ἔν γε ἀγῶσι πολλοῖς καὶ τούτοις θαλαττίοις φιλεῖ γίνεσθαι, τίνα ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναγκαιότερα εὑρήσετε;" ὁ ὅμιλος σύμπας ὥσπερ ἀπὸ συγκειμένου τινὸς ἀνεβόησεν εἰπὼν "σέ". καὶ οὕτω Πομπήιος τὴν ἡγεμονίαν τῆς θαλάττης τῶν τε νήσων καὶ τῆς ἠπείρου ἐς τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνω εἰλήφει, ὑποστρατήγους τε πεντεκαίδεκα καὶ τὰς ναῦς ἁπάσας· καὶ ταῦτα καὶ ἡ γερουσία καὶ ἄκουσα
36,37,5 ἐπεκύρωσεν. ἑλὼν δὲ τοὺς πειρατὰς τά τε ἄλλα αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, καὶ ὅπως μηδ' αὖθίς ποτε εἰς ἀνάγκην πονηρῶν ἔργων ὑπὸ πενίας ἀφίκωνται, καὶ χώρας σφίσιν ὅσας ἐρήμους ἑώρα, καὶ πόλεις ὅσαι ἐποίκων ἐδέοντο, ἐδίδου. καὶ ἄλλαι τε ἐκ τούτων συνῳκίσθησαν καὶ ἡ Πομπηίου πόλις ἐπικληθεῖσα· ἔστι δὲ ἐν τῇ Κιλικίᾳ τῇ παραθαλασσίᾳ, καὶ ἐπεπόρθητο ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, Σόλοι πρότερον ὠνομασμένη. καλὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ φιλάνθρωπα τοῦ Πομπηίου. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τοῦ Λουκούλλου διεδέξατο στρατηγίαν, τῶν μὲν δυνατῶν ἐνστάντων
36,43,2 αὐτῷ καὶ πρὸς τοῦτο, τοῦ δὲ δήμου σπουδάσαντος, καὶ Καίσαρος αὐτῷ καὶ Κικέρωνος συναραμένων, καὶ συνειπόντων τοῦ μὲν ὅτι τὸν ὄχλον ἐξ ἀρχῆς ὑφεῖρπε 6
καὶ ἐθεράπευε, τοῦ δ' ὅτι ἐπημφοτέριζε τὰ πολλά, καὶ ποτὲ μὲν τῷ δήμῳ, ποτὲ δὲ τῇ γερουσίᾳ προσετίθετο· τήν τε γὰρ πολιτείαν ἄγειν ἠξίου καὶ ἐνεδείκνυτο καὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς δυνατοῖς ὅτι ὁποτέροις ἂν σφων πρόσθηται, πάντως αὐτοὺς ἐπαυξήσει· καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτόμολος ὠνομάζετο. ὁ δ' οὖν

Πομπήιος εἰς τὴν Ἀσίαν στρατεύσας τὸν Μιθριδά- 36,48,3
την νυκτομαχίᾳ ἐνίκησε. νυκτὸς γὰρ ἀσελήνου ἐπι-
θέμενος αὐτῷ φυγομαχεῖν εἰωθότι, ἔν τινι χωρίῳ
κοίλῳ μεταξὺ γηλόφων ὄντι τὸ στράτευμα ἐπὶ τὰ
μετέωρα ἀνεβίβασε· καὶ πρῶτον μὲν οἱ σαλπικταὶ
πάντες ἅμα τὸ πολεμικὸν ἀπὸ συνθήματος ἐβόησαν,
ἔπειτα δὲ οἵ τε στρατιῶται καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας
ἐπηλάλαξε· καὶ οἱ μὲν τὰ δόρατα πρὸς τὰς ἀσπίδας
οἱ δὲ καὶ λίθους πρὸς τὰ χαλκᾶ σκεύη προσέκρου-
σαν. καί σφων τὴν ἠχὴν τὰ ὄρη ἔγκοιλα ὄντα καὶ
ὑπεδέξατο καὶ ἀνταπέδωκε φρικωδεστάτην, ὥστε
τοὺς βαρβάρους δεινῶς ἐκπλαγῆναι. καὶ πρῶτον μὲν
οἱ Ῥωμαῖοι ἠκόντιζον καὶ ἐτόξευον ἐς αὐτούς. ἐπεὶ
δὲ ἐξαναλώσαντες τὴν πόρρωθεν ἀλκὴν ἐπέδραμόν
σφισιν, ἐφονεύετο μὲν τὰ περιέσχατα, καὶ ἐξήρκει
πρὸς θάνατον αὐτοῖς μία πληγή, ἅτε καὶ ψιλοῖς οὖσι
τοῖς πλείοσι, συνεπιέζετο δὲ τὰ μέσα πάντων ὑπ'
αὐτὰ ὑπὸ τοῦ πέριξ δέους χωρούντων· οὐδ' εἶχον οἱ
βάρβαροι οὔτε ἑαυτοῖς ἐπαρκέσαι οὔτε ἐς τοὺς πολε-
μίους τολμῆσαι. Μιθριδάτης δὲ σὺν ὀλίγοις φυγὼν
ἐς τὴν Κολχίδα ἀπετράπετο, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν 36,50,2
Μαιῶτιν καὶ πρὸς τὸν Βόσπορον ἀφίκετο· κἀνταῦθα
τὸν Μαχάρην τὸν παῖδα τὰ Ῥωμαίων ἑλόμενον δο-
λοφονήσας ἦρχε τῆς χώρας. Πομπήιος δὲ καθ' ὃ 36,50,3
ἐνενικήκει χωρίον πόλιν κτίσας, τούς τε τραυματίας
καὶ τοὺς ἀφηλικεστέρους τῶν στρατιωτῶν συνῴκισεν
ἐν αὐτῇ· καὶ εἰσὶ νῦν Νικοπολῖται ὠνομασμένοι
καὶ εἰς τὸν Καππαδοκικὸν νόμον συντελοῦντες. μετὰ 36,52,1
δὲ ταῦτα διαβὰς τὸν Ἀράξην ποταμὸν τήν τε πόλιν
τὰ Ἀρτάξατα παρέλαβε, δόντος αὐτῷ τοῦ Τιγράνου,
καὶ τοῦτον αὐτὸν προσχωρήσαντά οἱ. ἐπεὶ καὶ ἐς
τὸ στρατόπεδον ὡς ἐσιὼν ἔφιππος ἤλαυνε, τοῦ μὲν

ἵππου, ῥαβδοῦχον στείλας, καταβῆναι πεποίηκεν.
εἰσελθόντα δὲ αὐτοποδίᾳ καὶ τό τε διάδημα ἀποῤ-
ῥίψαντα καὶ εἰς τὴν γῆν πεσόντα προσκυνοῦντά τε 7
αὐτὸν ἰδὼν ἠλέησε, καὶ ἀναπηδήσας ἐξανέστησέ τε
αὐτόν, καὶ ταινιώσας τῷ διαδήματι εἴς τε τὴν πλη-
σίον ἕδραν ἐκάθισε καὶ παρεμυθήσατο, εἰπὼν ἄλλα
τε καὶ ὅτι οὐ τὴν Ἀρμενίων βασιλείαν ἀπολωλεκώς,
36,53,5 ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥωμαίων φιλίαν προσειληφὼς εἴη. καὶ
αὐτὸς ἔν τε τῇ χώρᾳ τῇ Ταναΐτιδι καὶ πρὸς τῷ πο-
ταμῷ τῷ Κύρνῳ τριχῇ νείμας τὸν στρατὸν παρεχεί-
μασε, καὶ τοὺς Ἀλβανοὺς ἐνταῦθα καταφρονήσαντας
αὐτοῦ μάχῃ ἐνίκησε, καὶ πλείστους αὐτῶν ἐν τῷ πο-
λέμῳ ἀπέκτεινε. τὰ ὅμοια δὲ καὶ περὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν
37,1,1 Καύκασον Ἴβηρας διεπράξατο. τῷ δὲ Φραάτῃ τῷ
βασιλεῖ τῶν Πάρθων φιλικὰ πρότερον γράψαντι
37,5,3 ὑπερηφανώτερον προσηνέχθη, καὶ δέος παρέσχεν, ὡς
καὶ αὐτῷ πολεμήσων. ὡς δ' ἐκεῖνος πρέσβεις τε αὖ-
θις πρὸς αὐτὸν ἀπέστειλε, καὶ πολλὰ μὲν ἐκείνου
κατηγόρησε, πολλὰ δὲ καὶ ἐς τοὺς Ῥωμαίους ὑπεσή-
μηνεν, ᾐσχύνθη καὶ κατεπλάγη. οὔκουν οὔτε τῷ
Τιγράνῃ ἐπεκούρησεν ὑπὸ τῶν Πάρθων πολεμου-
μένῳ, οὔτε πρὸς τὸν Φραάτην πολέμιόν τι ἔτ' ἐπρά-
ξατο· διαιτητὰς μέντοι ἔπεμψεν ἄνδρας τρεῖς τῶν
πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν τῷ τε Φραάτῃ καὶ τῷ Τι-
γράνῃ, οὓς ἐκεῖνοι καὶ προσηκάμενοι πάντα τὰ πρὸς
37,8,1 ἀλλήλους ἐγκλήματα διελύσαντο. ὑποστρέψας δὲ ἐξ
Ἀρμενίας, καὶ τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς δυνάσταις τοῖς
προσιοῦσιν αὐτῷ διαιτήσας καὶ χρηματίσας, καὶ τοῖς
μὲν τὰς βασιλείας βεβαιώσας τοῖς δὲ τὰς δυναστείας
ἐπαυξήσας, τῶν δὲ καὶ τὰς ὑπεροχὰς κωλύσας καὶ
ταπεινώσας, τήν τε κοίλην Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην
ἄρτι τε βασιλέων ἀπηλλαγμένας καὶ ὑπό τε τῶν

*Ἀραβίων καὶ ὑπὸ τοῦ Τιγράνου κεκακωμένας συνε-
στήσατο. ἐτόλμησε μὲν γὰρ ὁ Ἀντίοχος ἀπαιτῆσαι
αὐτάς, οὐκ ἀπέλαβε δέ, ἀλλ' ἔς τε ἀρχὴν μίαν συνε-
τάχθησαν καὶ νόμους ἔλαβον ὥστε τὸν τῶν Ῥωμαίων
τρόπον πολιτεύεσθαι. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸ Μιθριδά-
του σῶμα φονευθέντος ὑπὸ Φαρνάκου τοῦ υἱέος αὐ-* 37,14,1
*τοῦ πεμφθὲν αὐτῷ θεασάμενος, αὐτὸ μὲν ἐν τοῖς
πατρῴοις ἠρίοις ταφῆναι ἐκέλευσε. τοὺς δὲ Ἀρα-* 37,15,2
*βίους ἀκονιτὶ χειρωσάμενος, ἐπὶ τὴν Συρίαν τὴν
Παλαιστίνην, ὡς καὶ τὴν Φοινίκην κακώσαντας, ὥρ-
μησεν. ἦρχον δὲ αὐτῶν Ὑρκανός τε καὶ Ἀριστόβου-*
8 *λος ἀδελφοί, καὶ ἐτύγχανον ὑπὲρ τῆς τοῦ σφετέρου
θεοῦ, ὅστις ποτὲ οὗτός ἐστιν, ἱερωσύνης διαφερό-
μενοι· οὕτω γὰρ τὴν βασιλείαν σφῶν ὠνόμαζον. τοὺς
μὲν οὖν ἄλλους ῥᾷον προσεποιήσατο· τὸν μὲν οὖν
Ὑρκανὸν οὐδενὸς λόγου ἀξιώσας, τὸν δὲ Ἀριστό-
βουλον δήσας, ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ
φρούριον παρεδίδου, καίτοι προσιὼν αὐτῷ καὶ ὑπο-
σχόμενος ταῦτα, τὰ Ἱεροσόλυμα πολιορκῶν πράγματα
ἔσχε. καὶ εἴ γε μὴ ἐν ταῖς τοῦ Κρόνου ἡμέραις
ἄπρακτοι παντελῶς ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι, οὐκ ἂν εἷλεν* 37,16,2
*αὐτά. νῦν δὲ ἐν τῷ διακένῳ τούτῳ καιρῷ παρέδω-
καν τοῖς Ῥωμαίοις τὸ τεῖχος διασεῖσαι. ὁπότε γὰρ
ἐκ περιτροπῆς ἐπέλθοιεν αἱ ἡμέραι, προσέβαλλον
αὐτῷ ἐντονώτατα· καὶ οὕτως ἑάλωσάν τε ἐν τῇ τοῦ
Κρόνου ἡμέρᾳ μηδ' ἀμυνόμενοι, καὶ πάντα τὰ χρή-
ματα διηρπάσθη· ἥ τε βασιλεία τῷ Ὑρκανῷ παρε-
δόθη, καὶ ὁ Ἀριστόβουλος ἀνηνέχθη. ἡ δὲ ἐπίκλησις* 37,17,1
*αὕτη τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ οἶδα μὲν ὅθεν ἤρξατο γε-
νέσθαι· φέρει δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅσοι
τὰ νόμιμα αὐτῶν, καίπερ ἀλλοεθνεῖς ὄντες, ζηλοῦσι.
καὶ ἔστι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ γένος τοῦτο κο-*

λουθὲν πολλάκις, αὐξηθὲν δὲ ἐπὶ πλεῖστον, ὥστε καὶ ἐς παρρησίαν τῆς νομίσεως ἐκνικῆσαι. κεχωρίδαται δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἔς τε τὰ ἄλλα τὰ περὶ τὴν δίαιταν πάνθ' ὡς εἰπεῖν, καὶ μάλισθ' ὅτι τῶν μὲν ἄλλων θεῶν οὐδένα τιμῶσιν, ἕνα δέ τινα ἰσχυρῶς σέβουσιν. οὐδ' ἄγαλμα οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς ποτε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔσχον, ἄρρητον δὲ δὴ καὶ ἀειδῆ αὐτὸν νομίζοντες εἶναι περισσότατα ἀνθρώπων θρησκεύουσι. καὶ αὐτῷ νεών τε μέγιστον καὶ περικαλλέστατον, πλὴν καθ' ὅσον ἀχανής τε καὶ ἀνώροφος ἦν, ἐξεποίησαν, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Κρόνου καλουμένην ἀνέθεσαν· καὶ ἄλλα τε ἐν αὐτῇ ἰδιαίτατα πολλὰ ποιοῦσι, καὶ ἔργου οὐδενὸς σπουδαίου προσάπτονται. καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον, τίς τε ἔστι καὶ ὅθεν οὕτως ἐτιμήθη, ὅπως τε περὶ αὐτὸν ἐπτόηνται, πολλοῖς τε εἴρηται καὶ οὐδὲν τῇδε τῇ ἱστορίᾳ προσήκει· τὸ δὲ δὴ ἐς τοὺς ἀστέρας τοὺς ἑπτὰ τοὺς πλάνητας ὠνομασμένους τὰς ἡμέρας ἀνακεῖσθαι κατέστη μὲν ὑπ' Αἰγυπτίων, πάρεστι δὲ καὶ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους, οὐ πάλαι ποτὲ ὡς λόγῳ εἰπεῖν ἀρξάμενον· οἱ γοῦν ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐδαμῇ αὐτό, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, ἠπίσταντο. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πάνυ νῦν τοῖς τε ἄλλοις 9 ἅπασι καὶ αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιχωριάζει, καὶ ἤδη καὶ τοῦτό σφισι πάτριον τρόπον τινά ἐστι, βραχύ τι περὶ αὐτοῦ διαλεχθῆναι βούλομαι. πῶς τε καὶ τίνα τρόπον οὕτω πέπρακται ἤκουσα δύο λόγους, ἄλλως μὲν οὐ χαλεποὺς γνωσθῆναι, θεωρίας δέ τινος ἐχομένους. εἰ γάρ τις τὴν ἁρμονίαν τὴν διὰ τεσσάρων καλουμένην, ἥπερ τοι καὶ τὸ κῦρος τῆς μουσικῆς συνέχειν πεπίστευται, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀστέρας τούτους, ὑφ' ὧν ὁ πᾶς τοῦ οὐρανοῦ κόσμος διείληπται, κατὰ τὴν τάξιν καθ' ἣν ἕκαστος αὐτῶν περι-

πορεύεται ἐπαγάγοι, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω περιφορᾶς τῆς τῷ Κρόνῳ δεδομένης, ἔπειτα διαλιπὼν δύο τὰς ἐχομένας τὸν τῆς τετάρτης δεσπότην ὀνομάσειε, καὶ μετ᾽ αὐτὸν δύο αὖ ἑτέρας ὑπερβὰς ἐπὶ τὴν ἑβδόμην ἀφίκοιτο, κἂν τῷ αὐτῷ τούτῳ τρόπῳ αὐτάς τε ἐπιὼν καὶ τοὺς ἐφόρους σφῶν θεοὺς ἀνακυκλῶν ἐπιλέγοι ταῖς ἡμέραις, εὑρήσει πάσας αὐτὰς μουσικῶς πως τῇ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμήσει προσηκούσας. εἷς μὲν δὴ οὗτος λέγεται λόγος, ἕτερος δὲ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρξάμενος ἀριθμεῖν, καὶ ἐκείνην μὲν τῷ Κρόνῳ διδούς, τὴν δ᾽ ἔπειτα τῷ Διί, τὴν τρίτην Ἄρει, τετάρτην ἡλίῳ, πέμπτην Ἀφροδίτῃ, ἕκτην Ἑρμῇ, καὶ ἑβδόμην σελήνῃ, κατὰ τὴν τάξιν τῶν κύκλων καθ᾽ ἣν οἱ Αἰγύπτιοι αὐτὴν νομίζουσι, καὶ τοῦτο καὶ αὖθις ποιήσας, πάσας οὕτω τὰς τέσσαρας καὶ εἴκοσιν ὥρας περιελθὼν εὑρήσεις τὴν πρώτην τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ὥραν ἐς τὸν ἥλιον ἀφικνουμένην. καὶ τοῦτο καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσιν ὡρῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖς πρόσθεν λόγον πράξας, τῇ σελήνῃ τὴν πρώτην τῆς τρίτης ἡμέρας ὥραν ἀναθήσεις, κἂν οὕτω καὶ διὰ τῶν λοιπῶν πορεύῃ, τὸν προσήκοντα ἑαυτῇ θεὸν ἑκάστη ἡμέρα λήψεται. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω παραδέδοται. τῶν μέντοι Πομπηίῳ 37,20,2
πεπραγμένων τὰ μὲν ἄλλα, καίπερ μεγάλα ὄντα καὶ μηδενὶ τῶν πρόσθεν Ῥωμαίων πραχθέντα, καὶ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς συστρατευσαμένοις αὐτῷ ἀναθείη ἄν τις· τὸ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον πάντων, ὅτι δυνηθεὶς ἂν ῥᾳδίως τήν τε Ἰταλίαν κατασχεῖν καὶ μον-
10 αρχῆσαι τῆς Ῥώμης δι᾽ ὑπερβολὴν ἰσχύος, οὐκ ἠβουλήθη, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐπειδὴ τάχιστα ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐπεραιώθη, τὰς δυνάμεις πάσας αὐτεπάγγελτος, μή-

τε τοῦ δήμου μήτε τῆς βουλῆς ψηφισαμένης τι περὶ
37,21,2 αὐτῶν, ἀφῆκεν. ἐν δὲ τῇ ἐπινικίῳ πομπείᾳ τρό-
παια μὲν πολλὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἔργων καὶ τὸ βρα-
χύτατον ἔπεμψεν, ἓν δὲ μέγα πολυτελῶς τε κεκοσμη-
μένον καὶ γραφὴν ἔχον ὅτι τῆς οἰκουμένης ἐστί. κατὰ
τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Καῖσαρ Ἰούλιος καὶ Κάτων
Μάρκος ἀνθεῖν ἤρχοντο. Καῖσαρ μὲν δημοκόλαξ
ὑπάρχων καὶ τῷ Πομπηίῳ σπουδάζων, οὐχ ὅτι καὶ
ἐφίλει τοῦτον, ἀλλ' ὅτι λεληθότως καθῄρει, προσκορῆ
καθιστῶν τῷ πλήθει ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τιμῶν·
37,22,2 Κάτων δὲ τῷ Πομπηίῳ τὰ πολλὰ ἀντιπίπτων. ἕνα
μὲν γὰρ ἀνθρώπων οὐδένα ἐθαύμαξε, τὸ δὲ δὴ κοι-
νὸν ὑπερηγάπα, καὶ πᾶν μὲν τὸ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους
πεφυκὸς ὑποψίᾳ δυναστείας ἐμίσει, πᾶν δὲ τὸ δημο-
τικὸν ἐλέῳ τῆς ἀσθενείας ἐφίλει, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ
δικαίου παρρησίαν καὶ μετὰ κινδύνων ἐποιεῖτο. πολ-
λῶν δὲ τῶν ἱστορουμένων παραλελειμμένων, διὰ τὸ
λίαν ἀπηρτίσθαι καὶ ἔκφυλα εἶναι τῶν νῦν καιρῶν,
ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν ἢ καινὸν εἰς ἀκοὴν ἢ χρή-
σιμον ἔχειν εἰς συγγραφήν, τοῦτ' εἰρήσθω ὅτι τῆς
τῶν περὶ Κατιλίναν συνωμοσίας, τῆς ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς
πολιτείας ἐπὶ τῆς Κικέρωνος ὑπατείας, ὑπ' αὐτοῦ
τοῦ Κικέρωνος ἐλεγχθείσης, καὶ τῶν ἑαλωκότων τι-
37,36,4 μωρηθέντων, Αὖλόν τινα Φούλβιον ἄνδρα βου-
λευτὴν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀπέσφαξε. Καίσαρι δὲ τῆς
37,54,2 Λυσιτανίας ἄρχοντι, καὶ ἀεί τι πρᾶξαι λαμπρὸν γλι-
χομένῳ, ἵππος τις διφυὰς ἐν ταῖς τῶν προσθίων
ποδῶν ὁπλαῖς ἔχων ἐγεννήθη, καὶ ἐκεῖνον μὲν γαυ-
ρούμενος ἔφερεν, ἄλλον δὲ ἀναβάτην οὐδένα ἀνε-
δέχετο, ὥστε καὶ ἐκ τούτου μικρὸν οὐδὲν αὐτὸν
προσδοκᾶν. ὑπατευκὼς δὲ μετὰ τὴν τῆς Λυσιτανίας
ἀρχήν, καὶ νόμους δημοτικοὺς εἰσηγούμενος, τοὺς μὲν

ἄλλους τῇ δεινότητι καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λόγου κατέπληττε καὶ σιγᾶν ἠνάγκαζε· Κάτων δ' αὐτῷ μόνος ἀντέλεγε. καὶ ἐμέλλησε μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ Καῖσαρ ἐς 38,3,2
τὸ δεσμωτήριον αὐτὸν ἐξ αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου ἐξελκύσας ἐμβαλεῖν· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἑτοιμότατα ἑαυτὸν ἀπάγεσθαι ἐπέδωκε, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγοι ἐφέσποντο, καί τις αὐτῶν Μάρκος Πετρώνιος ἐπιτιμηθεὶς
11 ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι μηδέπω διαφειμένης τῆς βουλῆς ἀπαλλάττοιτο, ἔφη, ὅτι μετὰ Κάτωνος ἐν τῷ οἰκήματι μᾶλλον ἢ μετὰ σοῦ ἐνταῦθα εἶναι βούλομαι, κατηδέσθη καὶ ἀφῆκε τὸν Κάτωνα. Κικέρωνος δὲ αὐτῷ 38,11,2
πολλὰ λοιδορησαμένου, οὐδὲν μὲν ἀντεῖπε, πρᾷός τε ὢν καὶ οὐ πάνυ ἥττων θυμοῦ· διὰ δὲ τοῦ Κλωδίου καταστασιάσας αὐτὸν ἀπήλλαξε τῆς Ῥώμης, ὡς καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ τὴν οἰκίαν κατασκαφῆναι, ἀπὸ ,γ τε ψν' σταδίων τῆς Ῥώμης εἰρχθῆ- 38,17,6
ναι. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο Καίσαρι ἦν προσποιεῖσθαι μὲν ὑπερορᾶν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης τῶν λυπούντων αὐτόν, δι' ἄλλων δέ τινων ἀεὶ τοὺς ἐχθροὺς τίνυσθαι ἀνυπόπτως. Κικέρωνα δὲ φυγόντα εἰς Μακεδονίαν Φιλίσκος τις ἐξ Ἀθηνῶν αὐτῷ γενόμενος 38,18,1
γνώριμος φιλοσόφοις λόγοις παρεμυθήσατο. κατῆλθε μέντοι οὐκ εἰς μακρὰν εἰς τὴν πατρίδα διὰ τῆς Πομ- 38,30,1
πηίου σπουδῆς. Καίσαρα δὲ πενταετῆ τῆς Γαλατίας 38,31,1
ἀρχὴν εἰληχότα μέγαν ἦραν αἱ τῇδε πράξεις· προεῖχον μὲν γὰρ οἱ βάρβαροι τῷ τε πλήθει καὶ τοῖς μεγέθεσιν, οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι τῇ τε ἐμπειρίᾳ καὶ ταῖς ὁπλίσεσι· καί πως καὶ πρὸς τὸν θυμὸν τῶν Κελτῶν τήν τε ἄκριτον καὶ προπετῆ αὐτῶν ὁρμὴν ἀντίρροπον τὸ τοῦ Καίσαρος φρόνημα εὑρίσκετο. τοσαύτας μέντοι μάχας αὐτοὺς νενικήκει καὶ τοσοῦτον πλῆθος αὐτῶν διεφθάρκει, ὡς τοὺς Ῥωμαίους μαθόντας ταῦτα

καὶ ὅτι ἔθνη τοσαῦτα ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα πρότερον
39,5,1 ἠκρίβουν ᾑρήκει πεντεκαίδεκα ἐπ᾽ αὐτοῖς ἡμέρας θῦσαι, ὅπερ οὔπω πρότερον ἐγεγόνει. κατὰ δὲ τὸν
39,12,1 καιρὸν τοῦτον Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύς, ἐπαναστάντων αὐτῷ τῶν Αἰγυπτίων διὰ τὸ βιαίως μᾶλλον ἢ νομίμως ἄρχειν σφῶν, ἀπέδρασεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τοὺς δυνατοὺς ἐθεράπευε χρημάτων δόσει, ἵνα κάθοδος αὐτῷ παρὰ τῶν Ῥωμαίων γένοιτο εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχήν. ἔπεμψαν δὲ καὶ Αἰγύπτιοι πρέσβεις ἑκατὸν εἰς τὴν Ῥώμην κατηγορήσοντας αὐτοῦ, οὓς ἐκεῖνος ἅπαντας ἠδυνήθη φαρμάκοις δολοφονῆσαι. καὶ ἐπειδὴ καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων
39,14,2 πάνδεινον ἔδοξεν εἶναι τὸ γεγονός, καὶ Δίων ὁ τῆς πρεσβείας ἐξάρχων δῆλος ἦν κατηγορήσων αὐτοῦ, κἀκεῖνον ἐδολοφόνησε· καὶ οὐδεμίαν ἐπὶ τούτοις δίκην δέδωκε. τά τε γὰρ ἄλλα ὁ Πομπήιος καὶ τῇ οἰκίᾳ αὐτὸν ὑπεδέδεκτο καὶ συνῄρετο· τοσοῦτον τότε 12
ἡ δωροδοκία ἴσχυεν ἐν τῇ Ῥώμῃ. καὶ ἡ Κύπρος ἡ νῆσος τῆς Πτολεμαίου ἀρχῆς οὖσα τότε πρῶτον ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐγένετο δυναστείαν. κἀν ταῖς αὐταῖς
39,38,1 ἡμέραις ὁ Πομπήιος τὸ θέατρον, ᾧ καὶ νῦν λαμπρυνόμεθα, καθιέρωσε· καὶ λέοντες ἐν αὐτῷ πεντακόσιοι ἐν πέντε ἡμέραις ἀναλώθησαν, καὶ ἐλέφαντες ὀκτωκαίδεκα πρὸς ὁπλίτας ἐμαχέσαντο. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν παραχρῆμα ἀπέθανον, οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον· ἠλεήθησαν γάρ τινες ὑπὸ τοῦ δήμου παρὰ τὴν Πομπηίου γνώμην, ἐπειδὴ τραυματισθέντες τῆς μάχης ἐπαύσαντο, καὶ περιιόντες τὰς προβοσκίδας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέτειναν καὶ θρηνώδη βοὴν ἀφῆκαν. λέγεται δὲ περὶ αὐτῶν ὅτι πρὸς τῷ τῆς φωνῆς τῆς πατριώτιδος ἐπαΐειν καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένων συνιᾶσιν, ὥστε καὶ ἐν ταῖς νουμηνίαις, πρὶν ἐς

ὄψιν τοῖς ἀνθρώποις τὴν σελήνην ἐλθεῖν, πρός τε
ὕδωρ ἀείνων ἀφικνεῖσθαι κἀνταῦθα καθαρμόν τινά
σφων ποιεῖσθαι. ἤκουσα δὲ καὶ ἐκεῖνο ὅτι τὸ θέα-
τρον τοῦτο οὐχ ὁ Πομπήιος ἐποίησεν, ἀλλὰ Δημήτριος
ἀπελεύθερος αὐτοῦ ἐκ τῶν χρημάτων ὧν συστρα-
τευόμενος αὐτῷ ἐπεπόριστο· τὴν μέντοι ἐπωνυμίαν
τοῦ ἔργου ἑαυτῷ ἀνέθηκεν ὁ Πομπήιος, ἵνα μὴ κα-
κῶς ἀκούῃ ὅτι ἐξελεύθερος αὐτοῦ τοσαῦτα ἠργυρο-
λόγησεν ὥστε καὶ εἰς τηλικοῦτον ἀνάλωμα ἐξικέσθαι.
Καῖσαρ δὲ τόν τε Ῥῆνον πρῶτος Ῥωμαίων διέβη
καὶ ἐς Βρεττανίαν μετὰ ταῦτα, τοῦ τε Πομπηίου καὶ 39,50,1
τοῦ Κράσσου ὑπατευόντων, ἐπεραιώθη. ἡ δὲ χώρα
αὕτη ἀπέχει μὲν τῆς ἠπείρου τῆς Κελτικῆς κατὰ τοὺς
λεγομένους Μορίνους σταδίους πεντήκοντα καὶ τε-
τρακοσίους τὸ συντομώτατον, παρήκει δὲ παρά τε
τὴν λοιπὴν Γαλατίαν καὶ παρὰ τὴν Ἰβηρίαν ὀλίγου
πᾶσαν, ἐς τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα. καὶ τοῖς μὲν πάνυ
παλαιοῖς καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων οὐδ' ὅτι ἔστιν
ἐγιγνώσκετο, τοῖς δὲ ἔπειτα ἐς ἀμφισβήτησιν εἴτε
ἤπειρος εἴτε νῆσος εἴη ἀφίκετο· καὶ πολλοῖς ἐφ'
ἑκάτερον, εἰδόσι μὲν οὐδὲν ἅτε μήτ' αὐτόπταις μήτ'
αὐτηκόοις τῶν ἐπιχωρίων γενομένοις, τεκμαιρομέ-
νοις δὲ ὡς ἕκαστοι σχολῆς ἢ φιλολογίας εἶχον, συγ-
γέγραπται. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου, πρότερόν
13 τε ἐπ' Ἀγρικόλα ἀντιστρατήγου καὶ νῦν ἐπὶ Σεβή-
ρου αὐτοκράτορος, νῆσος οὖσα σαφῶς ἐλήλεγκται.
εἰς ταύτην ὁ Καῖσαρ περαιωθείς, οὐχ ὅσα ἤθελε πρά-
ξας, ὁμήρους τε παρ' αὐτῶν ὀλιγωτέρους ὧν ᾔτησεν
εἰληφώς, ἐπανῆκεν εἰς τὴν Γαλατίαν, νεωτερίζειν 39,52,3
τοὺς Γαλάτας ἀκηκοώς. κἂν τούτῳ ὁ Τίβερις, εἴτ'
οὖν ὄμβρων ἄνω που ὑπὲρ τὴν πόλιν ἐξαισίων γενο- 39,61,1
μένων, εἴτε καὶ σφοδροῦ πνεύματος ἐκ τῆς θαλάσσης

τὴν ἐκροὴν αὐτοῦ ἀνακόψαντος, ἐν τοῖς τοῦ ἄστεος
πεδίοις αἰφνίδιον ἐπελάγισε, καὶ οἰκίας πολλὰς κατέ-
40,1,2 βαλε καὶ ἀνθρώπους διώλεσε. Καῖσαρ δὲ καὶ δεύ-
τερον εἰς τὴν Βρεττανίαν περαιωθεὶς ἐνίκησε τοὺς
βαρβάρους πολέμῳ, καὶ φόρον αὐτοῖς τάξας καὶ ὁμή-
ρους λαβὼν ἀπῆρεν εἰς Γαλατίαν καὶ τοὺς ἐκείνῃ
πολέμους. ὥσπερ δὲ Καῖσαρ τὴν Γαλατίαν, οὕτω καὶ
40,12,1 Κράσσος καὶ Πομπήιος, ὁ μὲν τὴν Συρίαν, ὁ δὲ τὴν
Ἰβηρίαν λαχόντες, μᾶλλον δὲ βίᾳ λαβόντες, Πομπήιος
μὲν τοὺς στρατηγοὺς εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἀφεὶς ἐν τῇ
Ῥώμῃ καθῆστο καὶ τὴν πόλιν ἐδημαγώγει, Κράσσος
δὲ ἐπὶ Πάρθους ἐστράτευσεν ἐπιθυμίᾳ τοῦ ὅτι μά-
λιστα χρηματίσασθαι· καίτοι σημείων αὐτῷ κατὰ τὸ
40,17,3 Ζεῦγμα τὸ περὶ τὸν Εὐφράτην, οὕτω γὰρ τὸ χωρίον
ἐκεῖνο ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως κέκληται,
οὐκ αἰσίων γεγενημένων. ὁ γὰρ ἀετὸς ὠνομασμένος,
ἔστι δὲ ναΐσκος μικρὸς καὶ ἐν αὐτῷ ἀετὸς χρυσοῦς
ἐνίδρυται· καθίσταταί τε ἐν πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ κατα-
λόγου στρατοπέδοις, καὶ αὐτὸν εἷς ἀνὴρ ἐπὶ δόρατος
μακροῦ ἐς ὀξὺ τὸν στύρακα ἀπηγμένου, ὥστε καὶ ἐς
τὸ δάπεδον καταπήγνυσθαι, φέρει· τούτων οὖν τῶν
ἀετῶν εἷς οὐκ ἠθέλησε τὸν Εὐφράτην αὐτῷ τότε συν-
διαβῆναι, ἀλλ' ἐν τῇ γῇ ἐνέσχετο ὥσπερ ἐμπεφυκώς,
πρὶν δὴ πολλοὶ περιστάντες αὐτὸν ἀνέσπασαν· καὶ
ὁ μὲν καὶ ἄκων ἐπηκολούθησεν· ἡ δὲ γέφυρα πρὶν
πάντας αὐτοὺς διελθεῖν, διελύθη. ἐφ' ᾧ καὶ ἀθυ-
μούντων τῶν στρατιωτῶν, παραμυθούμενος αὐτοὺς ὁ
Κράσσος, "θαρσεῖτε, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ἐγὼ γὰρ ὑμῖν
αὐτὸς ἐπομνὺς λέγω ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν ἐντεῦθεν
ἐπανήξει· διὰ γὰρ Ἀρμενίας τὴν ἐπάνοδον ποιή-
σασθαι ἔγνωκα". πρὸς οὖν τὸ Οὐδεὶς ὑμῶν ἐντεῦ-
40,14,2 θεν ἐπανήξει ἐς ἀθυμίαν πλείω κατέπεσον. Πάρθοι

δὲ πάλαι μὲν ὑπὸ τὴν Περσικὴν βασιλείαν ὄντες ἐν
14 μέρει χώρας βραχεῖ ᾤκουν καὶ δυναστείαν ὑπερό-
ριον οὐκ ἐκέκτηντο· ἐπεὶ δὲ ἥ τε τῶν Περσῶν ἀρχὴ
κατελύθη καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων ἤκμασεν, οἵ τε
τοῦ Ἀλεξάνδρου διάδοχοι στασιάσαντες πρὸς ἀλλή-
λους ἀπανθεῖν ἤρξαντο καὶ μαραίνεσθαι, ἔς τε τὸ
μέσον τότε πρῶτον ὑπ' Ἀρσάκου τινὸς ἀφίκοντο, ἀφ'
οὗπερ οἱ ἔπειτα βασιλεύσαντες αὐτῶν Ἀρσακίδαι
ἐπωνομάσθησαν, καὶ εὐτυχήσαντες τὴν Ἀσίαν σα-
τραπείαις κατέσχον. εἰσὶ μὲν γὰρ ἱπποτοξόται πάν-
τες, καὶ ὁ οὐρανὸς ἥ τε χώρα αὐτοῖς συναίρεται πρὸς 40,15,2
ἀμφότερα. ὁ μὲν γὰρ ξηρότατος ὢν ἐντονωτάτας αὐ-
τοῖς τὰς τοξείας παρέχεται· ἡ δὲ πεδιάς ἐστι καὶ
ἱππήλατος σύμπασα. τοῖς γοῦν Ῥωμαίοις ἀντίπαλοί
εἰσι. πρὸς οὖν τούτους καὶ Ὀρώδην τὸν βασιλέα
σφῶν ὁ Κράσσος ἐστράτευσε· καὶ αὐτὸς καὶ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Κράσσος καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν σχεδὸν σύμπαν
στράτευμα διεφθάρη· καὶ αὐτοῦ χρυσὸν ἐς τὸ στόμα 40,27,3
οἱ Πάρθοι ἐνέτηξαν ἐπισκώπτοντες· οὕτω γὰρ δὴ
πολυχρήματός τε καὶ φιλοχρήματος ἦν, ὡς καὶ οἰκτεί-
ρειν ὡς πένητας τοὺς μὴ δυναμένους στρατόπεδον ἐκ
καταλόγου οἴκοθεν τρέφειν. Πάρθοι δὲ μέχρι τῆς 40,28,3
Ἀντιοχείας αὐτῆς ἐλάσαντες, καὶ τὰ ἐν ποσὶ πάντα
χειρούμενοι, ὑπὸ Κασσίου Λογγίνου ἀνεκόπησάν τε
καὶ ὀπίσω ἐχώρησαν. καὶ τὰ μὲν Κράσσου πρὸς Πάρ-
θους οὕτως ἠτυχήθη, καὶ ἡ τῆς συμφορᾶς μνήμη διὰ
τὸ μέγεθος ἐξήρκεσε τῷ αἰῶνι. μετὰ δὲ ταῦτα πόλε-
μοι κατέλαβον ἐμφύλιοι μέγιστοι τοὺς Ῥωμαίους,
Πομπηίου καὶ Καίσαρος συμπεσόντων ἀλλήλοις. καὶ
προφάσεις μὲν λέγονται πολλαὶ τοῦ πολέμου· ἡ δὲ
ἀληθεστάτη αἰτία ἡ φιλοπρωτία ἦν καὶ ἡ φιλαρχία.
Πομπήιος μὲν γάρ, καίτοι τὸ πρῶτον αὐτὸς αὐξήσας

τὸν Καίσαρα, φθονεῖν ἤρξατο εὐτυχοῦντί τε καὶ λαμπρυνομένῳ, καὶ λάθρα τὸ πρῶτον κολούειν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν σπεύδων, εἶτα καὶ φανερῶς ἐπολέμησε. Καῖσαρ δὲ μὴ φέρων ἐλαττωθῆναι, καὶ μέγιστος πάντων γενέσθαι σπουδάζων, τὴν Γαλατίαν ἀφεὶς ἤλαυνεν εἰς τὴν Ῥώμην ὡς ἀπαράσκευον ἔτι ληψόμενος τὸν Πομπήιον. αὐτὸς μὲν γὰρ παρασκευῆς ἕνεκα τῆς εἰς πόλεμον καὶ γυμνασίας τῶν στρατοπέδων τοσοῦτον χρόνον ἐν τοῖς Γαλατικοῖς πολέμοις ἐξησκημένων καὶ τοσαύταις νίκαις γεγαυρωμένων, ὑπό τε τῶν αὐτοῦ δωρεῶν καὶ ὑποσχέσεων εὖ μάλα συγκεκροτημένων, ἑτοιμότατος ἦν· ὅθεν ὁ 15
Πομπήιος ἐξέλιπε τὴν Ῥώμην, καὶ μετὰ τοῦτο τὴν Ἰταλίαν, τὴν σύγκλητον ἔχων ὀλίγου δεῖν σύμπασαν καὶ τὰ χρήματα. τὸν γὰρ ὑπομείναντα ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐν ἴσῳ, εἰ καὶ μετὰ τοῦ Καίσαρος μὴ ἦν, πολέμιον
41,14,1 ἐψηφίσατο· καὶ εἰς τὸ Δυρράχιον ἀποπλεύσας συμμάχους τε προσεκαλεῖτο καὶ τὸ στράτευμα ἤσκει. πολλὰ μὲν οὖν καὶ παρὰ πολλῶν ἀρίστων τε καὶ δυνατῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις καὶ ἐπράχθη καὶ ἐρρέθη· διὰ δὲ τὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ κῦρος σχεδὸν ἁπάντων εἰς Καίσαρα ἀνήκειν καὶ Πομπήιον, τούτων ἡ ἐπιτομὴ μνημονεύει καὶ μόνων. Καῖσαρ δὲ
41,36,1 ὑπὸ Λεπίδου τοῦ ἐν τῇ τριαρχίᾳ ὕστερον γενομένου δικτάτωρ ἀναγορευθεὶς καὶ δεξάμενος τὴν ἀρχήν, ταύτην μὲν ἑκὼν αὖθις ἀπέθετο, εἰ καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς πάντα ἐποίει, ὥσπερ δὴ καὶ Πομπήιος, πράττοντες κατ᾽ ἐξουσίαν ὁπόσα καὶ βούλοιντο, ἅτε καὶ τὰ στρατεύματα διὰ χειρὸς ἔχοντες· χρημάτων δὲ σπανίζων, τὰ ἀναθήματα τά τε ἄλλα καὶ τὰ ἐν τῷ
41,39,1 Καπιτωλίῳ πάντα ἀφείλετο. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ τῇ Τύχῃ θύοντος, ὁ ταῦρος πρὶν καὶ τρωθῆναι, ἔξω τῆς πό-

λεως ἐξεχώρησε, καὶ πρὸς λίμνην ἐλθὼν διενήξατο
αὐτήν. καὶ οἱ μάντεις μένοντι μὲν αὐτῷ οἴκοι ὄλε-
θρον, περαιωθέντι δὲ τὴν θάλασσαν καὶ σωτηρίαν
καὶ νίκην ἔσεσθαι ἔφασαν. οὕτω δὴ ἐξεστράτευσε
κατὰ τοῦ Πομπηίου. ἀφορμηθέντος δὲ αὐτοῦ οἱ παῖ-
δες οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες διχῇ τε ἐνεμήθησαν αὐτο-
κέλευστοι, καὶ οἱ μὲν Πομπηιανοὺς σφᾶς, οἱ δὲ Και-
σαρείους ὀνομάσαντες ἐμαχέσαντο τρόπον τινὰ ἄνευ
ὅπλων ἀλλήλοις, καὶ ἐπεκράτησαν ὅσοι τῇ τοῦ Καί-
σαρος προσωνυμίᾳ ἐχρῶντο. Καῖσαρ δὲ λαθὼν τὸν
Βίβουλον, ᾧ ἡ θάλασσα φρουρεῖσθαι προσετέτακτο, 41,44,3
ἐπεραιώθη, καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἄλλα τε τῶν ἐκεῖ
χωρίων ἐκλειφθέντα ὑπὸ τῶν Πομπηίου φρουρῶν
παρεστήσατο. ἡ δὲ Ἀπολλωνία αὕτη ἐν καλῷ μὲν 41,45,1
τῆς γῆς, ἐν καλῷ δὲ τῆς θαλάττης, ποταμῶν τε ἄρι-
στα κεῖται. ὅ τε μάλιστα διὰ πάντων ἐθαύμασα, πῦρ
πολὺ πρὸς τῷ ἄνω ποταμῷ ἀναδίδοται, καὶ οὔτε ἐπὶ
πλεῖον τῆς πέριξ γῆς ἐπεξέρχεται, οὔτ᾽ αὐτὴν ἐκεί-
νην ἐν ᾗ διαιτᾶται ἔκπυρον ἢ καὶ κραυροτέραν
ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ πόας καὶ δένδρα καὶ πάνυ πλησίον
θάλλοντα ἔχει· πρός τε τὰς ἐπιχύσεις τῶν ὄμβρων
16 ἐπαύξει καὶ ἐς ὕψος ἐξαίρεται. Καῖσαρ δὲ βραδύ- 41,46,1
νοντος τοῦ Ἀντωνίου, ᾧ τοὺς ὑπομείναντας ἐν τῷ
Βρεντεσίῳ κομίσαι ἐπετέτακτο, βουληθεὶς αὐτὸς καὶ 41,46,2
μόνος γε εἰς τὴν Ἰταλίαν πλεῦσαι, ἐπέβη μὲν ἀκα-
τίου τινὸς ὥς τις ἄλλος, λέγων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος
πεπέμφθαι, καὶ τὸν κυβερνήτην αὐτοῦ καίπερ πνεύ-
ματος ὄντος ἐξεβιάσατο ἀναχθῆναι· ὡς μέντοι γε ἀπὸ
τῆς γῆς ἐγένοντο καὶ ὅ τε ἄνεμος ἰσχυρῶς κατέ-
σπερχε καὶ ὁ κλύδων δεινῶς σφας ἐξετάραττεν, ὥστε
τὸν κυβερνήτην καὶ ἄκοντος αὐτοῦ ἐπανιέναι ἐπιχει-
ρῆσαι, ἐξέφηνεν ἑαυτὸν καθάπερ ἐκ τούτου καὶ τὸν

χειμῶνα παύσων, καὶ ἔφη "θάρσει· Καίσαρα γὰρ
ἄγεις". τοιοῦτον μὲν δὴ φρόνημα καὶ τοιαύτην ἐλ-
πίδα ἤτοι τὴν ἄλλως ἢ ἐκ μαντείας τινὸς εἶχεν ὥστε
καὶ παρὰ τὰ φαινόμενα πίστιν τῆς σωτηρίας ἐχέγ-
γυον ποιεῖσθαι· οὐ μέντοι καὶ ἐπεραιώθη. Πομ-
41, 47, 1 πήιος δὲ ῥᾳδίως αὐτὸν ἐλπίσας, πρὶν καὶ τοὺς ἄλλους
τοὺς μετὰ Ἀντωνίου ὄντας προσλαβεῖν, κατεργάσα-
σθαι, σπουδῇ πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν μετὰ τῆς δυνά-
41, 47, 2 μεως ἤλασε. καὶ τὸν Ἄψον ποταμόν, περὶ ὃν Καῖσαρ
ἐστρατοπέδευε, διαβῆναι ἐπεχείρησεν· ὡς δὲ ἡ γέ-
φυρα βάρος λαβοῦσα διελύθη καί τινες τῶν προ-
διαβεβηκότων μονωθέντες ἀπώλοντο, ἐπέσχεν ἀθυ-
μήσας ὅτι πρῶτον τῶν τοῦ πολέμου ἔργων ἁπτόμενος
ἐπταίκει. κἀν τούτῳ καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐπελθόντος,
φοβηθεὶς ἀπεχώρησε πρὸς τὸ Δυρράχιον. ἕως μὲν
41, 48, 1 γὰρ ὁ Βίβουλος ἔζη, οὐδ' ἀπᾶραι ἐκεῖνος ἐκ τοῦ
Βρεντεσίου ἐτόλμησεν· ἐπεὶ δὲ αὐτός τε ἐκκαμὼν
ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας ἐτελεύτησε καὶ τὴν ναυαρχίαν
ὁ Λίβων διεδέξατο, κατεφρόνησεν αὐτοῦ καὶ ἀνήχθη.
τὸ δὲ Δυρράχιόν ἐστιν ἡ Ἐπίδαμνος ἡ τῶν Κερκυ-
41, 49, 2 ραίων· τινὲς δὲ οὕτω ἀντονομασθῆναι τὴν Ἐπίδα-
μνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὴν τῆς ῥαχίας δυσχέ-
ρειαν ἔφασαν, ὅτι ἡ τῆς Ἐπιδάμνου πρόσρησις ζημιώδη
δήλωσιν ἐν τῇ τῶν Λατίνων γλώσσῃ ἔχουσα δυσοιώ-
νιστός σφισιν ἐς τὸ περαιοῦσθαι ἐς αὐτὴν ἔδοξεν
41, 50, 1 εἶναι. πρὸς οὖν τοῦτο τὸ Δυρράχιον ὁ Πομπήιος
καταφυγὼν στρατόπεδόν τε ἔξω τῆς πόλεως ἐποιή-
σατο, καὶ τάφρους βαθείας σταυρώματά τε ἰσχυρὰ
41, 50, 2 περιεβάλετο. πολλαὶ μὲν μάχαι αὐτῶν, βραδεῖαι δ'
ὅμως ἐγένοντο. αὐτοῦ δὲ δὴ τοῦ Δυρραχίου ὁ Καῖ-
41, 50, 3 σαρ μεταξὺ τῶν τε ἑλῶν καὶ τῆς θαλάσσης νυκτός, 17
ὡς καὶ προδοθησομένου, πειράσας εἴσω μὲν τῶν στε-

νῶν παρῆλθε, προσπεσόντων δέ οἱ ἐνταῦθα πολλῶν
μὲν κατὰ πρόσωπον, πολλῶν δὲ καὶ κατόπιν, οἳ
πλοίοις παρακομισθέντες ἐξαίφνης αὐτῷ ἐπέθεντο,
συχνοὺς ἀπέβαλε, καὶ ὀλίγου καὶ αὐτὸς ἐφθάρη· διὸ 41,51,1
καὶ ἄρας ἐξαίφνης νυκτὸς ἐς Θεσσαλίαν ὥρμησε.
Πομπήιος δέ, ὡς καὶ διαπεπολεμηκώς, τὸ μὲν τοῦ 41,52,1
αὐτοκράτορος ὄνομα ἔλαβεν, οὐ μέντοι καὶ ἐμεγαλη-
γόρει τι· ἐπὶ δὲ δὴ τὸν Καίσαρα μετὰ τοῦθ᾽ ὁρμή- 41,52,3
σας ἐς τὴν Θεσσαλίαν ἀφίκετο, κἀνταῦθα συνέβαλον
τὰ στρατεύματα, Πομπήιος μὲν οὐδενὸς ἀνθρώπων
δεύτερος, Καῖσαρ δὲ καὶ πρῶτος πάντων εἶναι ἐπι- 41,54,1
θυμῶν, ἀμφότεροι δὲ ἀξιοστρατηγότατοι καὶ ἀξιονι-
κότατοι ὄντες καὶ πάντων ἄριστοι τὰ πολέμια, Πομ- 41,56,2
πήιος μὲν τῇ τε Ἀφρικῇ καὶ τῷ Σερτωρίῳ τῷ τε
Μιθριδάτῃ καὶ τῷ Τιγράνῃ καὶ τοῖς κατὰ θάλασσαν
στρατηγήμασι σεμνυνόμενος, Καῖσαρ δὲ τῇ τε Γα-
λατίᾳ καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ τῷ τε Ῥήνῳ καὶ τῇ Βρεττανίᾳ
γαυρούμενος. συνερρωγότων δὲ τῶν ταγμάτων μετὰ
τὴν ἐκείνων φιλαρχίαν καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀλλήλοις
συμπεπτωκότων, ἐλεεινὸν ἦν τὸ γινόμενον· ἐγνώρι-
ζόν τε γὰρ ἅμα τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἐτίτρωσκον, ἀνε- 41,59,2
κάλουν καὶ ἐφόνευον, τῶν πατρίδων ἐμέμνηντο καὶ
ἐσκύλευον, καὶ πολλοὶ πολλὰ καὶ οἴκαδε δι᾽ αὐτῶν
τῶν σφαγέων ἐνετέλλοντο. προεῖχον δὲ οἱ Πομπη- 41,60,2
ίειοι τῇ τε ἱππείᾳ καὶ τῇ τοξείᾳ, καὶ διὰ τοῦτο πόρ-
ρωθέν τε ἐγκυκλούμενοί τινας προσβολαῖς αἰφνιδίοις
ἐχρῶντο, καὶ συνταράξαντες αὐτοὺς ἐξανεχώρουν,
εἶτ᾽ αὖθις καὶ μάλ᾽ αὖθις ἐπετίθεντό σφισι, τοτὲ μὲν
ἐνταῦθα, τοτὲ δὲ ἐκεῖσε μεθιστάμενοι. οἱ οὖν Και-
σάρειοι ταῦτά τε ἐφυλάσσοντο, καὶ τὰς τάξεις σφῶν
ἐξελίσσοντες ἀντιπρόσωποί τε ἀεὶ τοῖς προσβάλλου-
σιν ἐγίνοντο καὶ ὁμόσε αὐτοῖς χωροῦντες τῶν τε

ἀνδρῶν καὶ τῶν ἵππων ἀντελάμβάνοντο, προθύμως
ἀγωνιζόμενοι· καὶ γὰρ πεζοὶ τοῖς ἱππεῦσιν αὐτῶν
κοῦφοι ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο συνετετάχατο, καὶ ταῦτα οὐ
καθ᾽ ἕνα, ὥσπερ εἶπον, ἀλλὰ πολλαχῇ ἅμα σποράδην
ἐγίνετο, ὥστε τῶν μὲν πόρρωθεν μαχομένων, τῶν
δὲ συσταδὸν ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν μὲν παιόντων
τινάς, τῶν δὲ πατασσομένων, φευγόντων ἑτέρων,
διωκόντων ἄλλων, πολλὰς μὲν πεζομαχίας, πολλὰς
δὲ ἱππομαχίας ὁρᾶσθαι. κἀν τούτῳ καὶ παρὰ δόξαν 18
συχνὰ συνέβαινε. καὶ γάρ τρέψας τίς τινα ἐτρέ-
πετο, καὶ ἄλλος ἐκκλίνας τινὰ ἀντεπετίθετο αὐτῷ·
πλήξας τις ἕτερον αὐτὸς ἐτιτρώσκετο, καὶ πεπτωκὼς
ἄλλος τὸν ἑστηκότα ἀπεκτίννυε. καὶ πολλοὶ μὲν καὶ
ἄτρωτοι ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ καὶ ἡμιθνῆτες ἐφό-
νευον. καὶ οἱ μὲν ἔχαιρον καὶ ἐπαιώνιζον, οἱ δὲ ἐλυ-
ποῦντο καὶ ὠλοφύροντο, ὥστε βοῆς καὶ στεναγμῶν
41,61,1 πάντα πληρωθῆναι. τέλος δέ, ἰσορρόπως αὐτῶν ἐπὶ
μακρότατον ἀγωνισαμένων, ὁ Πομπήιος ἅτε καὶ
Ἀσιανὸν καὶ ἀγύμναστον τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ
ἔχων ἡττήθη, ὥσπερ που καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτῷ
προεσήμανε. κεραυνοί τε γὰρ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐ-
τοῦ ἐσέπεσον, καὶ τὰ στρατιωτικὰ σημεῖα μέλισσαι
41,62,5 περιέσχον. ὁ μέντοι Καῖσαρ τοῖς ἑαλωκόσι τῶν ἱπ-
πέων καὶ βουλευτῶν φιλανθρώπως ἐχρήσατο, καὶ τὰ
γράμματα τὰ ἐν τοῖς Πομπηίου κιβωτίοις εὑρεθέντα,
ὅσα τινῶν τήν τε πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν καὶ τὴν πρὸς
αὐτὸν δύσνοιαν ἤλεγχεν, οὔτ᾽ ἀνέγνω οὔτ᾽ ἐξεγρά-
ψατο, ἀλλ᾽ εὐθὺς κατέφλεξεν, ὅπως μηδὲν ἀπ᾽ αὐ-
τῶν δεινὸν ἀναγκασθῇ δρᾶσαι· ἀμέλει καὶ ἀπὸ τού-
του τοὺς πολλοὺς ἀνηρτήσατο. Πομπήιος δὲ πολλῷ
τοῦ Καίσαρος περισχεῖν ἐλπίζων, οὐδὲν τῶν συμφε-
42,1,3 ρόντων προείδετο· οὔκουν οὐδὲ τὸ στρατόπεδον ἐν

ἐπιτηδείῳ ἐποιήσατο, οὐδ' ἀναφυγὴν οὐδεμίαν ἡτ-
τηθέντι οἱ παρεσκεύασε· τρῖψαί τε δυνηθεὶς ἂν τὰ
πράγματα, κἀκ τούτου ἀμαχεὶ κρατῆσαι, ὅμως εἴτε
ἐθελοντὴς ὡς καὶ πάντως νικήσων, εἴτε καὶ ὑπὸ
τῶν συνόντων ἐκβιασθείς, συνέβαλε. καὶ διὰ ταῦτ',
ἐπειδὴ τάχιστα ἐνικήθη, δεινῶς ἐξεπλάγη καὶ οὔτε
τι βούλευμα καίριον οὔτ' ἐλπίδα βεβαίαν ἐς τὸ ἀνα-
κινδυνεῦσαι ἔσχεν. οὐ γὰρ θέλουσιν οἱ λογισμοὶ τοῖς 42,1,5
φόβοις συνεῖναι, ἀλλὰ ἂν μὲν προκατάσχωσί τινα,
καὶ μάλα γενναίως αὐτοὺς ἀπωθοῦνται, ἂν δ' ὑστε-
ρήσωσιν, ἡττῶνται. διὰ τοῦτο τό τε ἔρυμα εὐθὺς 42,2,2
ἐξέλιπε, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπῆρε, κἀκεῖ ἐπιβουλευ- 42,2,4
θεὶς ἀνῃρέθη. Αἰγύπτιοι δὲ μετὰ τὴν ἀνοσίαν ταύ- 42,3,4
την πρᾶξιν τὸ μὲν πρῶτον τῇ Κλεοπάτρᾳ δουλεύειν,
ὅπερ ἥκιστα ἠβούλοντο, παρεδόθησαν, ἔπειτα δὲ ἐς
τὸ τῶν Ῥωμαίων ὑπήκοον ἐσεγράφησαν. καλὸν γὰρ
τῶν ἐναγῶν ἔργων τὰ ἐπίχειρα καὶ τῷ τῆς ἱστορίας
λόγῳ θᾶττον καὶ παρ' αὐτὰ τὰ ἔργα ἐπάγειν.

42,5,5 Πομπήιος μὲν δὴ κράτιστος Ῥωμαίων νομισθείς,
ὥστε καὶ Ἀγαμέμνων ἐπικαλεῖσθαι, ἅτε καὶ χιλίων
ἄρξας νεῶν, ἐν αὐτῇ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ποτε τά
τε τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὰ τῶν καταποντιστῶν ἐπι-
42,5,6 νίκια ἤγαγεν ἐσφάγη· καὶ τὸ θαυμαστόν, ὅτι ἐς
πάντας τοὺς πολίτας τοὺς Κασσίους ἐκ χρησμοῦ τινος
ὑποπτεύων, πρὸς μὲν ἀνδρὸς Κασσίου οὐδενὸς ἐπε-
βουλεύθη, παρὰ δὲ δὴ τῷ ὄρει τῷ τὴν ἐπίκλησιν
ταύτην ἔχοντι καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Καίσαρι δὲ
42,6,2 οὕτως ἐν τύχῃ πάντα προυχώρει, ὥστε καὶ τὸν Ἑλ-
λήσποντον ἐν πορθμείῳ τινὶ περαιούμενος ἐνέτυχε
μὲν τῷ Πομπηίου ναυτικῷ, οὐ μόνον δὲ οὐδὲν δει-
νὸν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ προσκαταπλήξας σφᾶς προσε-
ποιήσατο. ἀπιὼν δὲ εἰς Αἴγυπτον, καὶ τὴν Πομπηίου
42,8,1 κεφαλὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ θεασάμενος, κατεδά-
42,8,2 κρυσε καὶ κατωλοφύρατο. ἐπὶ μέντοι τῇ προσποιήσει
ταύτῃ γέλωτα ὤφλισκανε· τῆς γὰρ δυναστείας δει-
νῶς ἐξ ἀρχῆς ἐφιέμενος, καὶ ἐκεῖνον ὡς ἀνταγωνι-
στὴν καὶ ὡς ἀντίπαλον ἀεί ποτε μισήσας, καὶ ἐς τὴν
Αἴγυπτον οὐ δι' ἄλλο τι ἐπειχθεὶς ἢ ἵνα αὐτόν, εἰ
περιείη, κατεργάσαιτο, ποθεῖν τε αὐτὸν ἐπλάττετο,
καὶ ἀγανακτεῖν τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ ἐσκήπτετο. διὰ δὲ
42,14,2 τοῦ Καλουίνου τοῦ ὑποστρατήγου τὰς Ἀθήνας ἑλών,
ἐθελουσίως αὐτῷ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πομπηίου

προσχωρήσας ἀθῴους ἀφῆκε, τοσοῦτον μόνον εἰπών,
ὅτι πολλὰ ἁμαρτάνοντες ὑπὸ τῶν νεκρῶν σῴζοιντο.
τὸν δὲ δακτύλιον τοῦ Πομπηίου ἐς τὴν Ῥώμην ἀφε- 42,18,3
λόμενος ἔπεμψεν, ἵνα πιστεύσειαν αὐτοῦ τὴν ἀναί-
ρεσιν· ἐνεγέγλυπτο δὲ ἐν αὐτῷ τρόπαια τρία ὥσπερ
καὶ ἐν τῷ τοῦ Σύλλου. αὐτὸς δὲ ἐνεχρόνιζε τῇ Αἰ- 42,34,3
γύπτῳ διὰ τοὺς Κλεοπάτρας ἔρωτας, ἦν γὰρ ἐρωτι-
κώτατος, καὶ πλείσταις καὶ ἄλλαις ὅσαις που περιτύχοι,
συνεγίνετο. Κλεοπάτρα δὲ καὶ περικαλλεστάτη γυναι- 42,34,4
κῶν ἐγένετο, καὶ τῇ τῆς ὥρας ἀκμῇ πολὺ διέπρεπε,
τό τε φθέγμα ἀστειότατον εἶχε, καὶ προσομιλῆσαι
παντί τῳ διὰ χαρίτων ἠπίστατο. διαφερομένη δὲ πρὸς
τὸν ἀδελφὸν τηνικαῦτα, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν φί-
λων παρὰ τῷ Καίσαρι ἐδικάζετο, ἔπειτα προδίδοσθαι
ὑπὸ τῶν φίλων εἰποῦσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἠξίωσεν
ἀγωνίσασθαι. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἰδών τε αὐτὴν καί 42,35,1
τι φθεγξαμένης ἀκούσας οὕτως εὐθὺς ἐδουλώθη
ὥστε αὐτίκα τὸν Πτολεμαῖον μεταπέμψασθαι, καὶ
συνδικεῖν ταύτῃ μᾶλλον ἢ δικάζειν ἀμφοῖν. ὁ οὖν
παῖς, διά τε τοῦτο καὶ ὅτι τὴν ἀδελφὴν αἰφνιδίως
εἶδεν ἔνδον οὖσαν, ὀργῆς τε ἐπληρώθη, καὶ ἐκπηδή-
σας ἐς τὸ πλῆθος ἐβόα λέγων προδίδοσθαι. τότε μὲν 42,36,1
οὖν ὁ Καῖσαρ μόλις ἠδυνήθη τόν τε Αἰγυπτίων θό-
ρυβον καταστεῖλαι καὶ αὐτοὺς διαλλάξαι· ὕστερον
δὲ μεγάλως ἐκινδύνευσε, τοὺς στρατιώτας οὐκ ἔχων
ἅτε μηδὲν αὐτῶν δεόμενος, ἄλλους δὲ ἄλλῃ τῆς Συ-
ρίας διαφεικώς, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Αἰγυπτίων
Ἀχιλλᾶ ἐπαναστάντος αὐτῷ, καί ποτε αὐτοῦ εἰς τὴν
Φάρον ἀποβάντος καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ
φονεύσαντος. ἰδόντες τοῦτο οἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰγύ-
πτιοι, κατά τε τὰς γεφύρας ἐπεβοήθησαν αὐτοῖς καὶ
συχνοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀποκτείναντες τοὺς λοιποὺς

42,40,4 ἐς τὰς ναῦς ἐσήραξαν· ἄλλοι τε οὖν πολλοὶ ἐς τὴν
θάλασσαν ἐξέπεσον καὶ ὁ Καῖσαρ κἂν διεφθάρη κα-
κῶς, ὑπό τε τῶν ἱματίων βαρυνόμενος καὶ ὑπὸ τῶν
Αἰγυπτίων βαλλόμενος, ἁλουργῶν γὰρ αὐτῶν ὄντων
κατεστοχάζοντο, εἰ μὴ καὶ ἐκεῖνα ἀπερρίφει καὶ μετὰ
τοῦτο διανεύσας πη ἐς ἀκάτιον ἐσεβεβήκει. καὶ ὁ μὲν
οὕτως ἐσώθη, μηδὲν τῶν γραμμάτων βρέξας ἃ
πολλὰ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχων ἐνήξατο· τὴν δὲ
δὴ ἐσθῆτα αὐτοῦ οἱ Αἰγύπτιοι λαβόντες πρὸς τὸ τρό-
παιον, ὃ ἔστησαν, ἀνεκρέμασαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν
42,44,1 μετὰ ταῦτα παραγενομένων τῷ Καίσαρι, τήν τε Αἴ-
γυπτον ἐχειρώσατο καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ, ἧσπερ ἕνεκα
42,45,1 ἐπολέμησεν, ἐχαρίσατο. ἀπὸ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ 21
τὸν Φαρνάκην τὸν Μιθριδάτου παῖδα χωρήσας, τὸν
Πόντον περιποιούμενον ἑαυτῷ, αὐθημερὸν προσβα-
42,47,4 λὼν ἐνίκησε, κἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἤλασε. γέ-
42,49,4 γονε δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος χρηματοποιὸς μάλιστα, δύο
εἶναι λέγων τὰ τὰς δυναστείας παρασκευάζοντα καὶ
φυλάσσοντα καὶ ἐπαύξοντα, στρατιώτας καὶ χρή-
ματα· καὶ ταῦτα δι' ἀλλήλων συνεστηκέναι· τῇ τε
γὰρ τροφῇ τὰ στρατεύματα συνέχεσθαι καὶ ἐκείνην
ἐκ τῶν ὅπλων συλλέγεσθαι· καὶ ταῦτα μὲν οὕτω καὶ
ἔλεγε καὶ ἐφρόνει. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ,
42,52,1 ἄραντες ἐκ Καμπανίας οἱ στρατιῶται, ἐκεῖ γὰρ ὡς
καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν προπλευσούμενοι ἦσαν, ἐπῄεσαν
τῇ Ῥώμῃ μηδὲν φειδόμενοι. ὁ οὖν Καῖσαρ ὡς τά-
χιστα τῆς προσόδου αὐτῶν ᾔσθετο, ἠθέλησε μὲν τὸ
δορυφορικὸν ἐπ' αὐτοῖς ἀντιπέμψαι, φοβηθεὶς δὲ μὴ
καὶ ἐκεῖνοι συστασιάσωσιν αὐτοῖς ἡσύχασεν· ἐς δὲ
τὸ προάστειον ἐλθοῦσιν αὐτοῖς προσέπεμψε, καὶ ἐπύ-
θετο τί βουλόμενοι καὶ τίνος χρῄζοντες ἥκοιεν. ἀπο-
κριναμένων δέ σφων ὅτι αὐτῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν, ἐπέ-

τρεψεν αὐτοῖς ἄνευ τῶν ὅπλων, πλὴν τῶν ξιφῶν,
ταῦτα γὰρ οὐδ' ἂν ὑπέμειναν καταθέσθαι, εἰσελθεῖν
εἰς τὸ ἄστυ. δεινῶς δὲ αὐτῶν ἐγκειμένων ἀφεθῆ- 42,53,1
ναι τῆς στρατείας, ἅτε πολλὰ πεπονηκότων καὶ μὴ
τετυχηκότων ὧν ἤλπισαν, οὐχ ὅτι καὶ ἰδιωτεῦσαι
ἐβούλοντο, ἀλλ' ὅτι καταπλήξειν τε τὸν Καίσαρα καὶ
πᾶν ὁτιοῦν καταπράξειν ἐνόμιζον, ἐκεῖνος παρὰ τὴν
ἁπάντων δόξαν ὀρθῶς αὐτοὺς ἔφη λέγειν, καὶ πάν-
τας αὐτοὺς παραχρῆμα ὡς μηδὲν δῆθεν αὐτῶν δεό-
μενος διῆκε· καὶ τὰ γέρα ἐντελῆ δοὺς ὑπέσχετο τὰ
τοῖς τὸν τεταγμένον χρόνον ἐστρατευμένοις διδό-
μενα. καταπλαγέντες δὲ μετεβάλοντο, καὶ συστρα-
τεύσειν ἀπροφασίστως ὑπέσχοντο, τοῦ δὲ μηδὲν αὐ-
τῶν δεῖσθαι λέγοντος, καὶ σοφιζομένου τοιαῦτά τινα, 42,54,1
πάνυ γὰρ αὐτῶν ἔχρῃζεν, ἰσχυρῶς ἐδέοντο, συγγνώ-
μην αἰτοῦντες ἐφ' οἷς ἐθορύβησαν. συγγνοὺς δὲ
μόλις αὐτοῖς, καὶ τοὺς θρασεῖς ἀπολέξας, τοῖς λοι- 42,55,1
ποῖς ἐχρήσατο. τοὺς μέντοι πάνυ θορυβώδεις, ἄλ-
λους κατ' ἄλλην πρόφασιν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνήλισκε,
τούς τε ἐναντίους δι' αὐτῶν κατεργαζόμενος. μετὰ
δὲ ταῦτα τῇ συνήθει χρησάμενος ὀξύτητι, δι' ἧς τὰ 42,56,1
πολλὰ κατώρθου, χειμῶνος εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐπεραι-
22 ώθη. ἐκβάντι δὲ αὐτῷ τῆς νεὼς συντυχία τοιάδε 42,58,1
ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ ἅμα τῷ τῆς γῆς ἐπιβῆναι προσέ-
πταισε, καὶ αὐτὸν πεσόντα ἐπὶ στόμα οἱ στρατιῶται
ἰδόντες ἠθύμησαν, καὶ δυσανασχετήσαντες ἐθορύ-
βησαν, οὐ διηπορήθη, ἀλλ' ἐκτείνας τὴν χεῖρα, τήν
τε γῆν ὡς ἑκὼν δὴ πεσὼν περιέλαβε καὶ κατεφίλησε,
καὶ ἀναβοήσας εἶπεν "ἔχω σε, Ἀφρική". εἶχον δὲ αὐ-
τὴν τότε Κάτων καὶ Σκιπίων, καὶ τὸν Ἰόβαν τὸν
Λίβυν ἔχοντες σύμμαχον· προεῖχε δὲ ὁ μὲν Κάτων
συνέσει τε καὶ δικαιοσύνῃ, ὁ δὲ Σκιπίων γένει καὶ

ἀξιώματι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῶν στρατοπέδων ἦρχε
παραχωρήσαντος Κάτωνος· Καῖσαρ δὲ χρόνῳ καὶ
43,8,4 τοῦτον νικήσας, καὶ τὸν μὲν Ἰόβαν οὕτω κατέπληξεν,
ὥστε ἀπογνόντα τὴν σωτηρίαν τῷ Πετρηίνῳ τῷ
ὑποστρατήγῳ τοῦ Σκιπίωνος, μηδὲ αὐτῷ ἐλπίζοντι
43,9,2 τυχεῖν ἀδείας, μονομαχῆσαι καὶ συναποθανεῖν. Σα-
λούστιον δέ τινα συνόντα αὐτῷ καὶ ταυτὶ τὰ πρά-
γματα συγγραψάμενον ἄρχειν τῆς Ἀφρικῆς ἔταξε,
τοῦτο μὲν τῷ λόγῳ, τῷ μέντοι ἔργῳ ἄγειν αὐτὴν καὶ
φέρειν. ἀμέλει καὶ ἐδωροδόκησε πολλὰ καὶ ἥρπασε,
καὶ πολλὰ καὶ πικρὰ περὶ τῶν ἐκκαρπουμένων τινὰς
εἰπὼν οὐκ ἐμιμήσατο τῷ ἔργῳ τοὺς λόγους. ὅθεν εἰ
καὶ τὰ μάλιστα κατηγορηθεὶς ἀφείθη ὑπὸ τοῦ Καί-
σαρος, ἀλλ᾽ αὐτός γε ἑαυτὸν καὶ πάνυ τῇ συγγραφῇ
ἐστηλοκόπησε. μετὰ δὲ τὴν νίκην ταύτην ἄλλα τε
πολλὰ τῷ Καίσαρι οἱ Ῥωμαῖοι, κολακεύοντες αὐτὸν
καὶ φοβούμενοι, καθάπερ που καὶ πρότερον, ἐψηφί-
43,14,6 σαντο, καὶ ἐπὶ εἰκόνα αὐτὸν τῆς οἰκουμένης χαλκοῦν
ἐπιβιβασθῆναι γραφὴν ἔχοντα ὅτι ἡμίθεός ἐστι.
θριάμβους δὲ καταγαγὼν ἐπὶ τέσσαρσιν ἐφεξῆς ἡμέ-
43,19,1 ραις, τῶν τε Γαλατῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου τοῦ τε
Φαρνάκου καὶ τοῦ Ἰόβου, καὶ τὴν Ἀρσινόην τὴν τῆς
Αἰγύπτου βασίλισσαν ἐν ταῖς αἰχμαλώτοις παραγα-
γών, πρὸς μὲν τῶν ἄλλων ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ πλή-
θει τῶν πράξεων ἐθαυμάζετο, πρὸς δὲ τῶν στρα-
43,20,2 τιωτῶν ἐτωθάζετο· τόν τε γὰρ τῆς Κλεοπάτρας αὐ-
τοῦ ἔρωτα ἔσκωπτον καὶ τὴν παρὰ τῷ Νικομήδει
τῷ Βιθυνίας βασιλεύσαντι διατριβήν, ὅτι μειράκιόν
ποτε παρ᾽ αὐτῷ ἐγεγόνει, διεκερτόμησαν, ὥστε καὶ
εἰπεῖν, Καῖσαρ μὲν Γαλάτας ἐδουλώσατο, Καίσαρα
δὲ Νικομήδης. τέλος δὲ ἐφ᾽ ἅπασιν αὐτοῖς ἀθρόοι
ἀναβοήσαντες, εἶπον ὅτι, ἂν μὲν καλῶς ποιήσῃς,

23 κολασθήσῃ, ἂν δὲ κακῶς, βασιλεύσεις. τοῦτο δ'
αὐτοῖς ἐβούλετο δηλοῦν ὅτι, ἂν μὲν ἀποδῷ τῷ δήμῳ
αὐτονομίαν, ὅπερ που δίκαιον ἐνόμιζον εἶναι, καὶ κρι-
θήσεται ἐφ' οἷς ἔξω τῶν νόμων εἰργάσατο καὶ δί-
κην ὑφέξει, ἂν δὲ τῇ δυναστείᾳ ἐμμείνῃ, ὅπερ που
ἀδικοῦντος ἔργον ἦν, μοναρχήσει. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ
Κλεοπάτρᾳ οὐκ ἐδυσχέραινε, πρὸς δὲ τὰς περὶ τοῦ
Νικομήδους διαβολὰς ἐδυσκόλαινε, καὶ κατομνύων 43,20,4
γέλωτα προσεπωφλίσκανε. τῇ δὲ τελευταίᾳ τῶν νι- 43,22,1
κητηρίων ἡμέρᾳ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ δήμου ἐγένετο, ἔς τε
τὴν αὑτοῦ ἀγορὰν εἰσῆλθε βλαύτας ὑποδεδεμένος
καὶ ἄνθεσι παντοδαποῖς ἐστεφανωμένος, καὶ ἐκεῖθεν
οἴκαδε παντὸς μὲν ὡς εἰπεῖν τοῦ δήμου παραπέμ-
ποντος αὐτόν, πολλῶν δὲ ἐλεφάντων λαμπάδας φε-
ρόντων ἐκομίσθη. εἶτα πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς
ἀγῶνας ἔθηκε, θέατρόν τε κυνηγετικὸν ἰκριώσας, ὃ
καὶ ἀμφιθέατρον ἐκ τοῦ πέριξ πανταχόθεν ἕδρας
ἄνευ σκηνῆς ἔχειν προσερρήθη. περὶ μὲν δὴ τῶν
ἄλλων ζῴων μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι λεπτομερῶς·
περὶ δὲ δὴ τῆς καμηλοπαρδάλιδος ὠνομασμένης ἐρῶ,
ὅτι τότε πρῶτον ἐς τὴν Ῥώμην εἰσήχθη. τὸ γὰρ ζῷον 43,23,1
τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα κάμηλός ἐστι, πλὴν καθ' ὅσον οὐκ
ἐκ τοῦ ἴσου τῶν κώλων ἔχει. τὰ μὲν γὰρ ὀπίσθια
αὐτοῦ χθαμαλώτερά ἐστιν· ἀρχόμενον δὲ ἀπὸ τῶν
γλουτῶν ὑψοῦται κατὰ βραχὺ ὥστε ἀναβαίνοντί ποι
ἐοικέναι, καὶ μετεωρισθὲν ἐπὶ πλεῖστον τὸ μὲν ἄλλο
σῶμα ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων σκελῶν, τὸν δ' αὐχένα
εἰς ὕψος αὖ ἴδιον ἀνατείνει. τὴν δὲ δὴ χρόαν κατέ-
στικται ὥσπερ πάρδαλις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄνομα
ἐπίκοινον ἀμφοτέρων φέρει. ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσι τού-
τοις ἄλλοι τε πρὸς ἀλλήλοις, καί τινες ἀπ' ἐλεφάντων 43,23,3
τεσσαράκοντα ἐμαχέσαντο. καὶ τέλος ναυμαχίαν οὐκ

ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀλλ᾽ ἐν τῇ ἠπείρῳ ἐποίησε· χωρίον
γάρ τι ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ κοιλάνας ὕδωρ τε ἐς
αὐτὸ ἀνῆκε καὶ ναῦς ἐσήγαγεν, ἐμάχοντό τε οἵ τε
αἰχμάλωτοι καὶ οἱ θάνατον ὠφληκότες. τήν τε ἱπ-
πασίαν τὴν Τροίαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ εὐπα-
τρίδαι κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐποιήσαντο· καὶ ἐφ᾽ ἁρμάτων
οἱ νεανίσκοι οἱ ὁμότιμοι αὐτοῖς ἡμιλλήσαντο. ἔσχε
μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν φονευομένων αἰτίαν,
ὅτι μήπω διακορὴς αἵματος ἐγεγόνει, πολὺ δὲ δὴ
μείζω ὅτι ἀμύθητα χρήματα ἐς πάντα ἐκεῖνα ἀνά- 24
λωσεν, ὡς καὶ καθ᾽ ἑκάτερον ἐπιβοᾶσθαι, καὶ ὅτι
ἀδίκως αὐτὰ συνελέξατο καὶ ὅτι ἐς τοιαῦτα αὐτοῖς
κατεχρήσατο. τεκμήριον δὲ τῆς τότε πολυτελείας· ἵνα
γὰρ μηδένα τῶν θεωμένων ὁ ἥλιος λυπήσῃ, παρα-
πετάσματα ὑπὲρ αὐτῶν σηρικὰ ὑπερεπέτασε· τοῦτο
δὲ τὸ ὕφασμα χλιδῆς βαρβάρου ἔργον ἐστί, καὶ παρ᾽
ἐκείνων καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐς τρυφὴν τῶν πάνυ γυναι-
κῶν περιττὴν ἐσπεφοίτηκεν. ἐπὶ τούτοις οἱ στρα-
τιῶται ἐθορύβησαν, καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο
ταραττόμενοι πρὶν τὸν Καίσαρα ἄφνω τε αὐτοῖς
ἐπελθεῖν καὶ κρατήσαντά τινα αὐτοχειρίᾳ πρὸς τι-
43,26,1 μωρίαν παραδοῦναι. ἐνομοθέτησε δὲ ἄλλα τε πολλὰ
καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν οὐ πάντῃ ὁμολογούσας
σφίσι, πρὸς γὰρ τὰς τῆς σελήνης περιόδους ἔτι καὶ
τότε τοὺς μῆνας ἦγον, κατεστήσατο ἐς τὸν νῦν τρό-
πον, ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἐμβαλών, ὅσαιπερ
ἐς τὴν ἀπαρτιλογίαν παρέφερον. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ διατριβῆς ἔλαβε, πλὴν καθ᾽ ὅσον ἐκεῖ-
νοι μὲν τριακονθημέρους τοὺς μῆνας λογίζονται,
ἔπειτα ἐπὶ παντὶ τῷ ἔτει τὰς πέντε ἡμέρας ἐπάγου-
σιν, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἐς μῆνας ταύτας τε καὶ τὰς
ἑτέρας δύο ἃς ἀφ᾽ ἑνὸς μηνὸς ἀφεῖλεν ἐνήρμοσε.

τὴν μέντοι μίαν τὴν ἐκ τῶν τεταρτημορίων συμπληρουμένην διὰ πέντε καὶ αὐτὸς ἐτῶν εἰσήγαγεν, ὥστε μηδὲν ἔτι τὰς ὥρας αὐτῶν πλὴν ἐλαχίστου παραλλάττειν· ἐν γοῦν χιλίοις καὶ τετρακοσίοις καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑνὶ ἔτει μιᾶς ἄλλης ἡμέρας ἐμβολίμου δέονται. τῶν δὲ Πομπηίου παίδων στρατιὰν ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ μεγάλην συστησαμένων, ἐπολέμησεν αὐτοῖς· καὶ μεγάλης μάχης γεγενημένης αὐτοῖς, καὶ ἰσορρόπων ὄντων τῶν στρατευμάτων ἐπὶ πολύ, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγωνιάσαντας καταβῆναί τε ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς
στρατιώταις συμμετασχεῖν, ὁ Βαγόνας ἔξωθέν που 43,36,1
τῶν συνεστηκότων ὢν ἐπὶ τὸ τοῦ Πομπηίου στρατόπεδον ὥρμησε, καὶ ὁ Λαβιῆνος ὡς τοῦτο εἶδε, τήν τε τάξιν ἐξέλιπε καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐτράπετο· φεύγειν γὰρ αὐτὸν οἱ Πομπηίειοι νομίσαντες ἠθύμησαν, καὶ ἔμαθον μέν που τὸ ἀληθὲς ὕστερον, οὐ μέντοι καὶ
ἀναλαβεῖν αὐτοὺς ἔτ' ἠδυνήθησαν. ταύτην τὴν νί- 43,41,2
25 κην ἐσχάτην ἀνείλετο, καίπερ καὶ ἄλλα μέγιστα καταπράξειν ἐλπίσας· βλαστὸς γάρ τις ἐκ φοίνικος ἐν τῷ τῆς μάχης χωρίῳ εὐθὺς ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐξέφυ· τοῦτο δὲ ἄρα οὐκ ἐς ἐκεῖνον ἐσήμαινεν, ἀλλ' ἐς τὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ παῖδα τὸν Ὀκταούιον· συνεστρατεύετο γὰρ καὶ ἐκ τῶν πόνων αὐτοῦ τῶν τε κινδύνων ἐκλάμψειν ἔμελλεν. εἶχε μὲν οὖν ὅσα ἠβού-
λετο καὶ ἀκόντων τῶν αὐτοῦ πολιτῶν δηλονότι, 43,43,1
ὅμως ἐψηφίσθη αὐτῷ τήν τε βασιλικὴν στολὴν ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνδιδύσκεσθαι καὶ τῷ στεφάνῳ τῷ δαφνίνῳ διὰ παντὸς κοσμεῖσθαι. καὶ πρόφασιν μὲν ἐποιεῖτο τοῦτο ὅτι ἀναφαλαντίας ἦν, ἐκέχρητο μέντοι καὶ τῇ ἐσθῆτι χαυνοτέρᾳ καὶ τῇ ὑποδέσει ἐνίοτε καὶ ὑψηλῇ καὶ ἐρυθροχρόῳ· τὸ δ' οὖν χαῦνον τοῦ σώ-

ματος αὐτοῦ ὁ Σύλλας ὑπετόπησεν, ὥστε καὶ ἀπο-
κτεῖναι αὐτὸν ἐθελῆσαι, τοῖς τε ἐξαιτησαμένοις εἰ-
πεῖν ὅτι ἐγὼ μὲν χαριοῦμαι τοῦτον ὑμῖν, ὑμεῖς μέν-
τοι καὶ πάνυ τοῦτον τὸν κακῶς ζωννύμενον φυλάτ-
τεσθε· ὁ δὲ δὴ Κικέρων οὐ συνενόησεν, ἀλλὰ καὶ
σφαλεὶς ἔφη ὅτι οὐκ ἄν ποτε προσεδόκησα τὸν κακῶς
ζωννύμενον Πομπηίου κρατήσειν. ἐψηφίσθη δὲ αὐτῷ
43,44,2 δημοσίᾳ καὶ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα, οὐχ ὥσπερ
τοῖς τινα μάχην μεγάλην νικήσασιν, οὐδ᾽ ὥσπερ τοῖς
αὐτοτελῆ τινα ἐξουσίαν λαβοῦσιν, ἀλλὰ καθάπαξ
τοῦτο δὴ τὸ καὶ νῦν τοῖς τὸ κράτος ἀεὶ ἔχουσι διδό-
μενον, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ οὗτος ἀνηγορεύθη,
ὥστε καὶ ἀπὸ τούτου τοὺς αὐτοκράτορας τῶν Ῥω-
43,45,2 μαίων δεῖ ἀριθμεῖν. εἰκόνα δὲ αὐτοῦ ἐλεφάντινον
ποιήσαντες παρὰ τὴν τοῦ Βρούτου τοῦ παλαιοῦ
ἔστησαν, τοὺς τυράννους ἐκβαλόντος· ὅθεν καὶ θαυ-
μάσειέ τις τὴν συντυχίαν· ἔμελλε γὰρ παρὰ τοῦ
Βρούτου τοῦ Μάρκου ὃς ἀπόγονος ἐκείνου ἦν, ἐπι-
43,46,3 βουλευθεὶς ἀναιρεθῆναι. πολλὰ δὲ παρὰ τὰ πάτρια
ποιῶν καὶ ὑπάτους καθίστη πλείους τοῦ ἔτους ἑκά-
στου, ὥστε καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἡμέραν ἀποθανόντος τοῦ καθεστηκότος ὑπάτου, Κα-
νίνιόν τινα ἕτερον ἀντ᾽ αὐτοῦ ὕπατον καταστῆναι·
ὅπερ καὶ ὁ Κικέρων διασκώπτων τοσαύτῃ ἔφη τὸν
ὕπατον καὶ ἀνδρείᾳ καὶ φροντίδι ἐν τῇ ἀρχῇ κεχρῆ-
σθαι ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον ἐν αὐτῇ κεκοιμῆ-
43,50,4 σθαι. τὴν δὲ δὴ Καρχηδόνα τήν τε Κόρινθον, πό-
λεις ἀρχαίας καὶ λαμπράς, ἐπισήμους, ὑπὸ Ῥωμαίων
ἀπολωλυίας, αὐτὸς ἀνέστησε καὶ ἀπῴκισε, καὶ αἳ 26
μὲν ὥσπερ ἅμα πρότερον καθῃρέθησαν, οὕτω καὶ
τότε ἅμα ἀνεβιώσκοντο καὶ ἔμελλον καὶ αὖθις ἀν-
θήσειν. βουλευομένου δὲ αὐτοῦ, καὶ παρασκευαζο-

μένου στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πάρθους, οἱ περὶ τὸν
Βροῦτον τὸν Μάρκον καὶ τὸν Κάσσιον τὸν Γάιον
ἐπεβούλευσαν αὐτῷ καὶ ἀπέκτειναν, ὡς μὲν ὁ συγ- 44,1,1
γραφεὺς λέγει, δι' ἀλιτηριώδη τινὰ οἶστρον, τοὺς
Καίσαρας δεδιὼς που καθάπερ εἰκὸς συγκλητικὸν
ὄντα καὶ οὐ τῶν ἀφανῶν οὐδὲ ἱστορίαν ἀφανῆ συν-
τιθέντα· ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς ἔχει καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν
τοῖς Παραλλήλοις διδάσκει, διὰ φρονήματος ἀξίωμα
φιλελεύθερον καὶ προαιρέσεως εὐγένειαν ἥκιστα ἐθε-
λόδουλον· τοιοῦτοι γὰρ οἱ περὶ Βροῦτον· ὅμως ὁ
συγγραφεὺς τὴν μοναρχίαν τῆς δημοκρατίας ὑπερτι-
θεὶς τοιούτοις κέχρηται πρὸς ἀπόδειξιν λογισμοῖς.
πόλιν γάρ φησι τηλικαύτην τὸ μέγεθος καὶ τοῦ τε 44,2,4
καλλίστου τοῦ τε πλείστου τῆς ἐμφανοῦς οἰκουμένης
ἄρχουσαν, καὶ πολλὰ μὲν ἀνθρώπων ἤθη καὶ διά-
φορα κεκτημένην, πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους πλού-
τους ἔχουσαν, ταῖς τε πράξεσι καὶ ταῖς τύχαις παν-
τοδαπαῖς καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ χρωμένην, ἀδύνατον
μὲν ἐν δημοκρατίᾳ σωφρονῆσαι, καὶ ῥᾷον ἕνα τινὰ 44,2,2
χρηστὸν ἢ πολλοὺς εὑρεῖν, καὶ πλείω καὶ μείζω τὰ
δυσχερῆ ἀπὸ πολλῶν κακῶν ἢ ἀφ' ἑνὸς ἀνάγκη συμ-
βαίνειν. αἰτιώτατον δὲ γενέσθαι τῆς ἀναιρέσεως 44,3,1
τοῦ Καίσαρος τοὺς κόλακας λέγει, οἵτινες ταῖς τε
καινότησι καὶ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τιμῶν ἐξάραντες
αὐτὸν καὶ φυσήσαντες ἔπειτα ἐπ' αὐταῖς ἐκείναις
καὶ ἐμέμφοντο καὶ διέβαλλον. τόν τε γὰρ μῆνα ἐν ᾧ 44,5,2
ἐγεγέννητο Ἰούλιον μετωνόμασαν, καὶ τέλος καὶ θεὸν
αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις χειροτονήσαντες Δία τε 44,5,4
αὐτὸν ἄντικρυς Ἰούλιον προσηγόρευσαν, καὶ ναὸν
αὐτῷ ἐτεμένισαν, καὶ ἱερέα τούτου τὸν Ἀντώνιον
ὥσπερ τινὰ Διάλιον ἀπέδειξαν· τά τε δόγματα τὰ 44,7,1
περὶ τούτων γιγνόμενα ἐς στήλας ἀργυρᾶς χρυσείοις

γράμμασιν ἐνέγραψαν, ἐπειδὴ ἑώρων χαίροντα τοῖς
ψηφιζομένοις καὶ πλὴν ὀλίγων πάντα δεχόμενον· οἱ
μὲν γὰρ ὑπερκολακεύοντες, οἱ δὲ καὶ διασκώπτοντες,
ἔς τε τὸ ἐπίφθονον καὶ νεμεσητὸν προάγειν αὐτὸν
ὅτι τάχιστα βουλόμενοι, τοῦτ' ἐποίησαν, ἵνα θᾶσσον
44,9,1 ἀπόληται, ὃ καὶ ἐγένετο. βασιλέα γοῦν αὐτὸν προσα-
γορευσάντων τινῶν, τὸ μὲν ὄνομα παρῃτήσατο· τοὺς
δὲ δημάρχους, ὅτι παρρησίᾳ χρησάμενοι τούτους τε 27
ἀνεζήτησαν καὶ ὑπὸ δίκην ἀγαγεῖν ἠβουλήθησαν, τό
τε διάδημα τὸ τῷ ἀνδριάντι αὐτοῦ περιτεθὲν ἐκεῖ-
θεν ἀνέσπασαν, τῆς τε δημαρχίας ἀπήλασεν ὀργι-
σθεὶς κἀκ τοῦ συνεδρίου ἀπήλειψεν· ὑποπτεύεσθαι
οὖν ἐφίεσθαι μὲν τοῦ ὀνόματος, βούλεσθαι δὲ ἐκ-
βιασθῆναί πως λαβεῖν αὐτό. καὶ δεινῶς ἐμισήθη.
ἐπέγραψαν γοῦν τινες τῇ τοῦ παλαιοῦ Βρούτου εἰ-
44,12,2 κόνι "εἴθε ἔζης", καὶ τῷ Μάρκου τοῦ Βρούτου βή-
ματι, ἐστρατήγει γάρ, καὶ βῆμα τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται
ἐφ' οὗ τις ἱζόμενος δικάζει, "καθεύδεις, ὦ Βροῦτε,
καὶ Βροῦτος οὐκ εἶ, ἡμεῖς δὲ Βρούτου χρῄζομεν".
μάλιστα δὲ διεμισήθη ὡς ὑπερήφανος, ὅτι τῆς βου-
44,8,1 λῆς συμπάσης προσιούσης αὐτῷ ποτε καὶ ἀσπασαμέ-
νης αὐτόν, καθήμενός σφας προσεδέξατο. ἔλεγον μὲν
γὰρ ἀπολογούμενοί τινες ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ ταῦτα
ὅτι τῆς κοιλίας ἀκρατὴς ὑπὸ διαρροίας ἐγεγόνει, καὶ
διὰ τοῦτο ἵνα μὴ ἐξιδίσῃ, κατέμεινεν· οὐ μέντοι καὶ
πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐδύναντο, διὰ τὸ μετ' οὐ πολὺ
ἐξεγερθέντα αὐτὸν αὐτοποδίᾳ οἴκαδε κομισθῆναι.
44,17,2 πρὸ μέντοι τῆς ἀναιρέσεως σημεῖα αὐτῷ οὔτ' ὀλίγα
οὔτ' ἀσθενῆ ἐγένετο· τά τε γὰρ ὅπλα τὰ Ἄρεια παρ'
αὐτῷ τότε ὡς καὶ παρὰ ἀρχιερεῖ κατά τι πάτριον
κείμενα ψόφον τῆς νυκτὸς πολὺν ἐποίησε, καὶ αἱ
θύραι τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐκάθευδεν αὐτόμαται

ἠνεφώχθησαν· αὐτὸς δὲ τοσοῦτον ἐθάρσει ὥστε καὶ 44,18,4
πρὸς τὸν μάντιν τὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάσσε-
σθαί ποτε προαγορεύσαντα εἰπεῖν ἐπισκώπτων "ποῦ
δῆτά σου τὰ μαντεύματα; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι τε ἡ ἡμέρα
ἣν ἐδεδίεις πάρεστι, καὶ ἐγὼ ζῶ; καὶ ἐκεῖνος "ναὶ
πάρεστιν" ἔφη "οὐδέπω δὲ παρελήλυθεν". ἐν δὲ τῷ
συνεδρίῳ περιστάντες αὐτὸν καθήμενον οἱ τὴν ἐπι-
βουλὴν ἐξαρτύσαντες πολλαχόθεν ἅμα προσπεσόν- 44,19,4
τες ἐξαίφνης κατέτρωσαν· λέγεται δὲ ὅτι πρὸς τὸν
Βροῦτον ἰσχυρῶς πατάξαντα ἔφη "καὶ σύ, τέκνον";
μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος τοῦ μὲν Λεπί- 44,22,2
δου μετὰ τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀγορὰν κατειληφότος,
πρόσχημα μὲν τιμωρῆσαι τῷ Καίσαρι, τὸ δ' ἀληθὲς
νεωτέρων πραγμάτων καὶ δυναστείας ἐπιθυμίᾳ, τῶν 44,33,5
δὲ περὶ τὸν Βροῦτον καὶ Κάσσιον εἰς τὸ Καπιτώλιον
ἀναβάντων, καὶ μεγάλου κινδύνου τῇ Ῥώμῃ ἐπηρ-
28 τημένου, ὁ Κικέρων δημηγορήσας εἰς ὁμόνοιαν ἅπαν-
τας ἤγαγε· καὶ τοῦ Ἀντωνίου περὶ τὰς διαλλαγὰς 44,34,5
ταύτας σπουδάσαντος, οὐχ ὅτι καὶ εἰρήνης ἐπεθύμει,
ἀλλ' ὅτι τότε ἰδιώτης ὢν καὶ δυναστείας ἐπιθυμῶν
οὐκ ἠθέλησεν ἄλλον τινὰ πρότερον ἐκ τῆς τότε
στάσεως αὐτὴν προλαβεῖν. οὐ μὴν ἀλλὰ συνιόντων
αὐτῶν, καὶ Βρούτου μὲν πρὸς τὸν Λέπιδον, καὶ γὰρ 44,34,6
ἐν γένει αὐτῷ ἦν, Κασσίου δὲ πρὸς τὸν Ἀντώνιον
ἀπελθόντος, καὶ συνδειπνούντων αὐτῶν, ἄλλα τε,
ὥσπερ εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ, πολλὰ ἐλέγετο καὶ ἐπή-
ρετο τὸν Κάσσιον ὁ Ἀντώνιος "ἆρά τι καὶ νῦν ξιφί-
διον ὑπὸ μάλης ἔχεις"; καὶ ὃς "καὶ μάλα" ἔφη "μέγα,
ἄν γε καὶ σὺ τυραννῆσαι ἐπιθυμήσῃς". μετὰ δὲ ταῦτα
ἀναγνωσθείσης δημοσίᾳ τῆς τοῦ Καίσαρος διαθή-
κης, ἐν ᾗ τῷ πλήθει ἀνὰ ἑβδομήκοντα ἑκάστῳ δρα- 44,35,2
χμὰς δοθῆναι ἐκεκελεύκει, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ νεκροῦ 45,35,4

ἐς τὴν ἀγορὰν προτεθέντος, καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ τοῦ
Ἀντωνίου εἰπόντος, οὕτως ὁ δῆμος ἐθορύβησεν ὡς
44,50,2 *τὸν μὲν Καίσαρα ἐν τῇ ἀγορᾷ καῦσαι καὶ θάψαι,*
βωμόν τε ἱδρῦσαι καὶ θύειν ὡς θεῷ τῷ Καίσαρι
ἐπιχειρῆσαι, κατὰ δὲ τῶν φονέων αὐτοῦ ἐμμανῶς
χωρῆσαι, καί τινα καὶ τῶν δημάρχων Ἑλούιον Κίν-
ναν πλανηθέντας διὰ Κίνναν ἕτερον συμμετασχόντα
44,50,4 *τῆς ἐπιθέσεως διασπάσαι, μηδὲ τῆς ὁρμῆς λῆξαι,*
πρὶν τοὺς ὑπάτους τόν τε βωμὸν ἀνατρέψαι καί
τινας τῶν θρασυτέρων κατὰ τῶν τοῦ Καπιτωλίου
44,50,3 *πετρῶν ὦσαι, νόμον τε θεῖναι καὶ ἀρὰς ποιήσα-*
44,51,2 *σθαι μηδένα αὖθις δικτάτωρα γενέσθαι, ὥσπερ ἐν*
τοῖς ὀνόμασι τῆς τῶν ἔργων δεινότητος οὔσης, ἀλλ'
οὐκ ἐκ τῶν ὅπλων καὶ ἐκ τῶν ἑκάστου τρόπων καὶ
γιγνομένων αὐτῶν καὶ τὰς τῆς ἐξουσίας, ἐν ᾗ ποτ'
44,52,1 *ἂν τύχῃ δρώμενα, προσρήσεις διαβαλλόντων. ἐν*
δὲ τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ καὶ τοιόνδε τι οὐκ ἀπάξιον
μνήμης συνηνέχθη· Γάιος γάρ τις Κάσκας δημαρ-
χῶν, καὶ ἰδὼν ὅτι Κίννας ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἀπώ-
λετο, ἐφοβήθη μὴ καὶ αὐτὸς ἀποθάνῃ, ὅτι Πούπλιος
Σερουίλιος Κάσκας ἔκ τε τῶν δημάρχων καὶ ἐκ τῶν
σφαγέων ἦν, καὶ γράμματα ἐξέθηκε τήν τε κοινω-
νίαν σφῶν ἐκ τῆς μιᾶς προσηγορίας καὶ τὴν δια-
44,53,1 *φορὰν τῆς γνώμης δηλῶν. Ἀντώνιος δὲ τὰ διοικη-*
θέντα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐξετάσαι ἐπιτραπείς, ἐπειδὴ
τάχιστα ἐγκρατὴς τῶν γραμμάτων αὐτοῦ ἐγεγόνει,
πολλὰ μὲν ἀπήλειψε, πολλὰ δὲ ἀντενέγραψε· κἀκ 29
τούτου συχνὰ μὲν ἥρπασε, συχνὰ δὲ καὶ παρ' ἰδιω-
τῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἠργυρολόγησε,
τοῖς μὲν χώραν, τοῖς δὲ ἐλευθερίαν, ἄλλοις πολιτείαν,
44,53,5 *ἄλλοις ἀτέλειαν πωλῶν· τοῦ τε Ὀκταουίου ἅτε μειρα-*
κίου καὶ πραγμάτων ἀπείρου καταφρονήσας, αὐτὸς

ὡς καὶ κληρονόμος οὐ μόνον τῆς οὐσίας ἀλλὰ καὶ
τῆς δυναστείας τῆς τοῦ Καίσαρος ὧν πάντα διεχεί-
ριζεν. ἐπειδή τε ὁ Λέπιδος ἰσχὺν μεγάλην εἶχεν, τήν 44,53,6
τε θυγατέρα τῷ υἱεῖ αὐτοῦ συνῴκισε καὶ ἀρχιερέα
αὐτὸν ἀποδειχθῆναι παρεσκεύασεν, ἵνα μηδὲν ὧν
ἔπραττε πολυπραγμονοίη. ἐντεῦθεν δὲ ἐφεξῆς περὶ
τῶν αὐτοκρατόρων διαληπτέον, εἰς τοσαῦτα μερίζοντας τὴν συγγραφὴν τμήματα ὅσοι εἰσὶν καὶ οἱ μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄρξαντες αὐτοκράτορες.

ΟΚΤΑΟΥΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

45,1,1 Ὁ δὲ δὴ Γάιος Ὀκταούιος Καιπίας, οὕτω γὰρ ὁ τῆς Ἀττίας τῆς τοῦ Καίσαρος ἀδελφῆς υἱὸς ὠνομάζετο, ἦν μὲν ἐξ Οὐελιτρῶν τῶν Οὐολούσκων, ὀρφανὸς δὲ ὑπὸ τοῦ Ὀκταουίου τοῦ πατρὸς καταλειφθεὶς ἐτράφη μὲν παρά τε τῇ μητρὶ καὶ παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς Λουκίῳ Φιλίππῳ, αὐξηθεὶς δὲ συνδιέτριβε τῷ Καίσαρι· ἄπαις τε γὰρ ἐκεῖνος ὢν καὶ μεγάλας ἐπ' αὐτῷ ἐλπίδας ἔχων ἠγάπα τε καὶ περιεῖπεν αὐτόν, ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐξουσίας τῆς τε μοναρχίας διάδοχον καταλείψων, ἄλλως τε ὅτι καὶ ἡ 30 Ἀττία δεινῶς ἰσχυρίζετο ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτὸν κεκυηκέναι, ὅτι καταδαρθοῦσά ποτε ἐν ναῷ αὐτοῦ δράκοντι μίγνυσθαι ἐνόμισε καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἱκνουμένῳ χρόνῳ ἔτεκε. πρίν τε ἐς τὸ φῶς ἐξιέναι, ἔδοξεν ὄναρ τὰ σπλάγχνα ἑαυτῆς ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρεσθαι καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐπεκτείνεσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ νυκτὶ καὶ ὁ Ὀκταούιος ἐκ τοῦ αἰδοίου αὐτῆς τὸν ἥλιον ἀνατέλλειν ἐνόμισεν. ἄρτι τε ὁ παῖς ἐγεγένητο, καὶ Νιγίδιος Φίγουλος βουλευτὴς παραχρῆμα αὐτῷ καὶ τὴν αὐταρχίαν ἐμαντεύσατο· ἄριστα γὰρ τῶν καθ' ἑαυτὸν τήν τε τοῦ πόλου διακόσμησιν καὶ τὰς τῶν ἀστέρων διαφοράς, ὅσα τε καθ' ἑαυτοὺς γιγνόμενοι καὶ ὅσα συμμιγνύντες ἀλλήλοις ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις καὶ ἐν ταῖς διαστάσεσιν ἀποτελοῦσι,

διέγνω, καὶ κατὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν ὥς τινας ἀποῤ-
ῥήτους διατριβὰς ποιούμενος ἔσχεν. οὗτος οὖν τότε
τὸν Ὀκταούιον βραδύτερον εἰς τὸ συνέδριον διὰ τὸν
τοῦ παιδὸς τόκον, ἔτυχε γὰρ βουλὴ οὖσα, ἀπαντή-
σαντα ἰδὼν ἀνεβόησεν ὅτι δεσπότην ἡμῖν γεγέννηκας,
καὶ αὐτὸν ἐκταραχθέντα ἐπὶ τούτῳ καὶ διαφθεῖραι
τὸ παιδίον ἐθελήσαντα ἐπέσχεν, εἰπὼν ὅτι ἀδύνατόν
ἐστι τοιοῦτόν τι αὐτὸ παθεῖν. τρεφομένου δὲ ἐν 45,2,1
ἀγρῷ αὐτοῦ ἀετὸς ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐξαρπάσας
ἄρτον ἐμετεωρίσθη καὶ μετὰ τοῦτο καταπτάμενος
ἀπέδωκεν αὐτόν. παιδίσκου τε αὐτοῦ ὄντος καὶ τὴν
διατριβὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ ποιουμένου, ἔδοξέ ποτε ὁ Κι-
κέρων ὄναρ ἁλύσεσί τε αὐτὸν χρυσαῖς ἐς τὸ Καπι-
τώλιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθιμῆσθαι καὶ μάστιγα παρὰ
τοῦ Διὸς εἰληφέναι· καὶ οὐ γὰρ ἠπίστατο ὅστις ἦν,
περιέτυχέ τε αὐτῷ τῆς ὑστεραίας ἐν αὐτῷ τῷ Καπι-
τωλίῳ, καὶ γνωρίσας αὐτὸν διηγήσατο τοῖς παροῦσι
τὴν ὄψιν. ὅ τε Κάτλος οὐδ' αὐτός που ἑωρακὼς τὸν
Ὀκταούιον, ἐνόμισε τοὺς παῖδας ἐν τοῖς ὕπνοις τοὺς
εὐγενεῖς πάντας ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πρόσοδον πρὸς
τὸν Δία πεποιῆσθαι, καὶ ἐν αὐτῇ τὸν θεὸν εἰκόνα
τινὰ τῆς Ῥώμης ἐς τὸν ἐκείνου κόλπον ἐμβεβληκέ-
ναι· ἐκπλαγεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ ἀνῆλθεν εἰς τὸ Καπι-
τώλιον προσευξόμενος τῷ θεῷ, καὶ ἐκεῖ τὸν Ὀκ-
ταούιον εὑρὼν ἄλλως ἀναβεβηκότα τό τε εἶδος αὐτοῦ
πρὸς τὸ ἐνύπνιον προσήρμοσε καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς
31 ὄψεως ἐβεβαιώσατο. μειρακιωθέντος δὲ μετὰ τοῦτο
αὐτοῦ καὶ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντος, τήν τε ἐσθῆτα
τὴν ἀνδρικὴν ἐνδυθέντος, ὁ χιτὼν περιεῤῥάγη τε
ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν ἐπωμίδων καὶ μέχρι τῶν πο-
δῶν κατεῤῥύη. τοῦτο αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐχ ὅπως
τέκμαρσίν τινα ὡς καὶ ἀγαθόν τι προσημαίνειν ἔφε-

ρεν, ἀλλὰ καὶ ἠνίασε τοὺς παρόντας, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἀνδρικοῦ χιτῶνος ἐνδύσει συνεβεβήκει· ἐπελθὸν δὲ τῷ Ὀκταουίῳ εἰπεῖν ὅτι τὸ ἀξίωμα τὸ βουλευτικὸν πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας μου σχήσω, ἔκβασιν πρὸς τὸ λεχθὲν ἔλαβεν. ἐξ οὖν τούτων ὁ Καῖσαρ μέγα ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπελπίσας ἔς τε τοὺς εὐπατρίδας αὐτὸν ἐσήγαγε καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἤσκει, καὶ πάνθ᾽ ὅσα προσήκει τῷ μέλλοντι καλῶς καὶ κατ᾽ ἀξίαν τηλικοῦτον κράτος διοικήσειν ὑπάρχειν ἀκριβῶς ἐξεπαίδευσε· λόγοις τε γὰρ ῥητορικοῖς, οὐχ ὅτι τῇ Λατίνων ἀλλὰ καὶ τῇδε τῇ γλώσσῃ, ἠσκεῖτο, καὶ ἐν ταῖς στρατείαις ἐρρωμένως ἐξεπονεῖτο, τά τε πολιτικὰ καὶ τὰ ἀρχικὰ ἰσχυ-
45,3,1 ρῶς ἐδιδάσκετο. οὗτος οὖν ὁ Ὀκταούιος ἔτυχε μὲν τότε, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐσφάγη, ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ἔτι πρὸς τῷ Ἰονίῳ ὢν κόλπῳ ἐπὶ παιδείᾳ, κατὰ γὰρ τὴν στρατείαν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοὺς Πάρθους ἐκεῖσε προεπέμπετο, πυθόμενος δὲ τὸ συμβεβηκὸς καὶ ὅτι κληρονόμος πρὸς τοῦ Καίσαρος κατελέλειπτο, οὐκέτ᾽ ἀναβολὰς ἐποιήσατο, ἀλλὰ τό τε ὄνομα τοῦ Καίσαρος παραχρῆμα ἀνέλαβε καὶ τοῦ κλήρου αὐτὸν διεδέ-
45,5,1 ξατο, τῶν τε πραγμάτων εἴχετο. οὕτω μὲν ὁ πρότερον Ὀκταούιος, τότε δὲ ἤδη Καῖσαρ, μετὰ δὲ τοῦτο Αὔγουστος ἐπικληθεὶς ἥψατο τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτὰ καὶ κατέπραξε καὶ κατειργάσατο παντὸς μὲν ἀνδρὸς νεανικώτερον, παντὸς δὲ γέροντος φρονιμώτερον. πρῶτον μὲν γάρ, ὡς ἐπὶ μόνῃ τῇ τοῦ κλήρου διαδοχῇ, καὶ ἰδιωτικῶς καὶ μετ᾽ ὀλίγων ἄνευ ὄγκου
45,5,3 τινὸς ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθε, τόν τε Ἀντώνιον ἐθεράπευε, καίτοι καὶ προπηλακιζόμενος ὑπ᾽ ἐκείνου καὶ ἀδικούμενος, καὶ τὸ πλῆθος προσεποιήσατο. καὶ
45,7,3 ἐπειδή ποτε αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀπὸ μετεώρου, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εἰώθει ποιεῖν,

ἐντυχεῖν τι ἐθελήσαντα οὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ
κατέσπασε καὶ ἐξήλασε διὰ τῶν ῥαβδούχων, δεινῶς
32 ἅπαντες ἠγανάκτησαν, καὶ οὐχ ἥκιστα, ὅτι ὁ Καῖσαρ
οὐδὲ ἐς τὴν ἀγορὰν ἔτι πρός τε τὸ ἐκείνου ἐπίφθο-
νον καὶ πρὸς τὸ τοῦ πλήθους ἐπαγωγὸν ἐφοίτησε.
φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀντώνιος καὶ ἠθέλησε καταλλαγῆ-
ναι τῷ Καίσαρι, καὶ καταλλαχθεὶς αὖθις ἐξ ὑποψίας
τινὸς διηνέχθη πρὸς αὐτόν. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τῷ
Πομπηίῳ τῷ Σέξτῳ τῷ τοῦ Μεγάλου Πομπηίου νεω- 45,9,4
τέρῳ υἱῷ, δύναμίν τε πολλὴν ἔχοντι καὶ Γάιον Ἀσί-
νιον Πολλίωνα κατὰ τὴν Βαιτικὴν μάχην νενικηκότι, 45,10,3
καὶ πόλεις τὰς μὲν ἑκούσας, τὰς δὲ ἀκούσας προσει-
ληφότι, ἥ τε ἄδεια ἐβεβαιώθη καὶ τὰ χρήματα ὅσα
ἔν τε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ τὸ δημόσιον ἐκ τῆς πα-
τρῴας αὐτοῦ οὐσίας εἰλήφει ἀποδοθῆναι ἐγνώκασι.
τῶν γὰρ χωρίων αὐτοῦ τὰ πλείω Ἀντώνιος ἔχων
οὐδεμίαν αὐτῶν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο· ἔπεισε δὲ αὐ-
τὸν ἐς ὁμολογίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ τὰ πατρῷα κομί-
σασθαι ὁ Λέπιδος, τῆς ὁμόρου Ἰβηρίας τὴν ἀρχὴν
ἔχων. Καίσαρος δὲ καὶ Ἀντωνίου πάντα ἐπ᾽ ἀλλή- 45,11,1
λοις πραττόντων, ἐκ τούτου καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ πό-
λει πάντα ἐθορυβεῖτο καὶ συνεκέχυτο καὶ ἀκρισία
πολλὴ ἦν. εἰρήνουν ἔτι καὶ ἐπολέμουν ἤδη· τό τε
τῆς ἐλευθερίας σχῆμα ἐφαντάζετο καὶ τὰ τῆς δυνα-
στείας ἔργα ἐγίνετο. καὶ ἐν μὲν τῷ ἐμφανεῖ ὁ Ἀν-
τώνιος, ἅτε καὶ ὑπατεύων, ἐπλεονέκτει, ἡ δὲ δὴ
σπουδὴ τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν Καίσαρα ἐποίει, τὸ
μὲν διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸ δὲ διὰ τὰς ἐλπίδας
ὧν ὑπισχνεῖτο, μέγιστόν τε ὅτι τῷ Ἀντωνίῳ οὐ μό-
νον ἀσελγέστερον βιοῦντι, ἀλλὰ καὶ τυραννικώτερον
ἄρχοντι ἐβαρύνοντο. Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος ἐν
ταῖς ἐπαρχίαις ἤστην, ἃς ἐλαχέτην ὁ μὲν ἐν Μακε-

*δονίᾳ, ὁ Βροῦτος, ὁ δὲ ἐν τῇ Συρίᾳ. ἐντεῦθεν ὁ
Ἀντώνιος τὰς δυνάμεις λαβὼν ἐπέβη τῆς Γαλατίας,
ὡς τὰ ἐκεῖ βίᾳ προσποιησόμενος. Καῖσαρ δὲ καὶ αὐ-
τὸς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἐκείνου σφετεριζό-
μενος, τοὺς δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τὸν
αὐτοῦ εὔνοιαν ἐθέλοντας ἐπαγόμενος ἐπὶ τὸν Ἀντώ-
νιον, ὡς εἴ τι δύναιτο κωλύσων αὐτόν. καὶ ἡ βουλὴ
τὸν μὲν πολέμιον ἐψηφίσατο, τοῦ Κικέρωνος αὐτὴν
πείσαντος μίσει τοῦ Ἀντωνίου, Καίσαρι δὲ χρήματα
καὶ στρατιώτας ἀπέστειλε· καὶ ἐπειδὴ οὐδ' ὣς ἦν
πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀξιόμαχος, τοὺς ὑπάτους ἀμφο-*
45,17,4 *τέρους ἐξέπεμψε δύναμιν ἔχοντας ἱκανήν. κατὰ δὲ
τὸν καιρὸν τοῦτον ἄλλα τε οὐκ ὀλίγα σημεῖα ἐγέ-* 33
*νετο καὶ λαμπὰς ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πρὸς δυσμὰς
διέδραμε, καί τις ἀστὴρ καινὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας
ὤφθη. τό τε φῶς τοῦ ἡλίου ἐλαττοῦσθαί τε καὶ
σβέννυσθαι, τοτὲ δὲ ἐν τρισὶ κύκλοις φαντάζεσθαι
ἐδόκει, καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος πυρώδης τις πε-
ριέσχε. ταῦτά τε δὴ καὶ λόγια πρὸς κατάλυσιν τῆς
δημοκρατίας φέροντα παντοῖα ᾔδετο. ἐπειδὴ δὲ πολ-*
46,31,3 *λῶν χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἐδέοντο, πάντες μὲν
τὸ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν τῆς ὑπαρχούσης σφίσιν οὐ-
σίας ἐπέδωκαν, οἱ δὲ δὴ βουλευταὶ καὶ τέσσαρας
ὀβολοὺς καθ' ἑκάστην κεραμῖδα τῶν ἐν τῇ πόλει
οἰκιῶν, ὅσας ἢ αὐτοὶ ἐκέκτηντο ἢ ἄλλων οὔσας ᾤκουν.
καὶ χωρὶς ἕτερα οὐκ ὀλίγα οἱ πάνυ πλούσιοι συνετέ-
λεσαν, τά τε ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν στρα-
τείαν ἀναγκαῖα συχναὶ μὲν πόλεις συχνοὶ δὲ καὶ
ἰδιῶται προῖκα ἐξεποίησαν· τὸ γὰρ δημόσιον ἀχρη-
ματία τότε κατεῖχεν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ὑπέρ τε τοῦ
Καίσαρος κατά τε τοῦ Ἀντωνίου ἐσπούδαζον· ἔμελε
δέ που οὐδετέρῳ τούτων τῆς δημοτικῆς ἰσηγορίας καὶ*

τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι ὁμοίως τὰ πράγματα 46,34,4
ἔφθειρον· πρὸς δὲ δὴ τὴν τύχην διάφορον ἑκάτε-
ροι δόξαν ἐκτήσαντο. οἱ μὲν γὰρ εὖ πράξαντες καὶ
εὔβουλοι καὶ φιλοπόλιδες ἐνομίσθησαν· οἱ δὲ δὴ
πταίσαντες πολέμιοι τῆς πατρίδος καὶ ἀλιτήριοι
ὠνομάσθησαν. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν γενο-
μένων· καὶ γὰρ καὶ παίδευσις ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα 46,35,1
εἶναί μοι δοκεῖ, ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπο-
λέγων τήν τε ἐκείνων φύσιν ἐλέγχῃ καὶ τούτους ἐκ
τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηριοῖ. Ἀντώνιος μὲν γὰρ
παραλόγοις καὶ πολυτρόποις περιπεσὼν τύχαις, τὸν 46,37,1
μὲν ἕνα τῶν ὑπάτων Ἵρτιον ἐν τοῖς προτέροις εὐη-
μερήμασι συνέκλεισεν ἅμα τῷ Καίσαρι εἰς τὸν χά-
ρακα· θάτερον δὲ τὸν Βιούιον ἥκοντα πρὸς βοή-
θειαν τοῦ συνυπάτου λοχήσας κατετραυμάτισεν, ὥς
μετ' ὀλίγον ἀποθανεῖν. ἔπειτα ὑποστρέφων αὖθις
ὡς πρὸς τὸν Ἵρτιον καὶ τὸν Καίσαρα, καὶ προσβα-
λόντος αὐτῷ τοῦ Ἱρτίου ἔκ τε τοῦ πολέμου καὶ τῆς
ὁδοιπορίας καμόντι, τραπεὶς ἔφυγεν εἰς τὴν ἰδίαν
παρεμβολήν, καὶ οὐδὲ ταύτην δυνηθεὶς σῶσαι ἀπέ-
δρασεν ὀλιγοστὸς πρὸς τὸν Λέπιδον. ὁ μέντοι ὕπα-
τος τὸ μὲν χαράκωμα εἷλε τοῦ Ἀντωνίου, γενναίως
34 αὐτῷ προσβαλών, κατὰ δὲ τὴν τούτου ἅλωσιν καὶ
αὐτὸς διεφθάρη. καὶ ἄλλων μὲν οἱ κίνδυνοι καὶ τὰ
τρόπαια, τὸ δ' ἐπὶ τούτοις ἅπαν κράτος καὶ ἡ ἐκ
τῶν κατορθωμάτων εὐημερία τῷ Καίσαρι προσεχώ-
ρησε, καίτοι μηδ' ἐκ τοῦ χαρακώματος ἐξιόντι κατὰ
τὰς ἀκμὰς τῶν κινδύνων· ἦν γὰρ κομιδῇ νέος καὶ
ὀκτωκαιδεκαέτης ἔτι. ἔσχε δὲ οὕτως. μετὰ τὸ κατα-
λυθῆναι τὸν Ἀντώνιον ὑποπτεύουσα ἤδη καὶ τὸν
Καίσαρα ἡ βουλὴ ἔπραττεν ὥστε καὶ αὐτὸν ταπει-
νῶσαι καὶ ἰδιωτεῦσαι καταναγκάσαι. γνοὺς δὲ τοῦτο

*Καῖσαρ τούς τε στρατιώτας, εἶχε δὲ καὶ τοὺς ἀμφο-
τέρων τῶν ὑπάτων ἤδη τῶν ἐν τῷ πρὸς Ἀντώνιον
πολέμῳ τελευτησάντων, δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἑαυ-
τοῦ ἐξηρτήσατο, καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Λέ-
πιδον ἐπεκηρυκεύσατο λάθρα, εἰς διαλλαγὰς αὐτοὺς
προσκαλούμενος· καὶ πέμψας πρὸς τὴν βουλὴν στρα-
τιώτας ὑπατείαν ᾔτει. τῆς δὲ μὴ διδούσης, εἷς τις
46,43,4 τῶν στρατιωτῶν ἥψατο τοῦ ξίφους, καὶ εἶπεν ὅτι ἂν
ὑμεῖς τὴν ὑπατείαν μὴ δῶτε τῷ Καίσαρι, τοῦτο δώ-
σει· καὶ αὐτῷ ὁ Κικέρων ὑπολαβὼν "ἂν οὕτως"
ἔφη "παρακαλῆτε, λήψεται αὐτήν". καὶ τέλος ὁ Καῖ-
σαρ δυνάμεις λαβὼν ἐπ' αὐτὴν ὥρμησε τὴν Ῥώμην·
ἡ δὲ βουλὴ ἐπειράθη μὲν εἶρξαι αὐτὸν καὶ φυλάξαι
τὴν πόλιν· ἐπεὶ δὲ παρῆν ἤδη, καὶ τὸ δεινὸν ἐπλη-
σίαζε, μετεβάλετο, καὶ τελευτῶσα προσεχώρησεν αὐτῷ
46,46,2 πᾶσα καὶ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε καὶ μὴ θέλουσα. ὁ δὲ
Καῖσαρ ἐπί τε τούτῳ μέγιστον ἐφρόνει καὶ ὅτι τῇ
πρώτῃ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον εἰσ-
ελθὼν γῦπας ἕξ, καὶ μετὰ ταῦτα δημηγορῶν τι πρὸς
τοὺς στρατιώτας ἄλλους δώδεκα εἶδε. πρός τε γὰρ
τὸν Ῥωμύλον καὶ πρὸς τὸ οἰώνισμα τὸ ἐκείνῳ γενό-
μενον ἀναφέρων καὶ τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ βεβαίως
46,47,1 λήψεσθαι προσεδόκησε. τοῖς μέντοι στρατιώταις καὶ
χρήματα ἔδωκε καὶ χάριν καὶ πλείστην καὶ ἀληθε-
στάτην ἔγνω· ἄνευ γὰρ τῆς παρ' αὐτῶν φρουρᾶς
46,47,5 οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσφοιτᾶν ἐτόλμα. ἐσποιη-
θεὶς δὲ ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος γένος ἐξ ἐκείνου καὶ Γάιος
Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς ἐπεκλήθη· νενόμισται
γάρ, ἄν τις εἰσποιηθῇ, τὴν μὲν ἄλλην αὐτὸν πρόσ-
ρησιν ἀπὸ τοῦ ποιησαμένου λαμβάνειν, ἓν δέ τι τῶν
46,47,8 προτέρων ὀνομάτων σχηματισθέν πως τηρεῖν. προσ-
εκτήσατο δὲ καὶ ἑτέραν τὴν τοῦ Αὐγούστου, καὶ αὐ-*

τὴν διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἔπειτα αὐτοκράτορες τίθενται.
οὗτος οὖν ὁ Καῖσαρ ἐπειδὴ τάχιστα τούς τε στρα- 46,48,1
τιώτας ᾠκειώσατο καὶ τὴν βουλὴν ἐδουλώσατο, πρός
τε τὴν τοῦ πατρὸς τιμωρίαν ἐτράπετο, καὶ τοὺς σφα-
γέας μετῆλθε. μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ
Λεπίδου σὺν ταῖς δυνάμεσιν ἐπιόντων, συνθήκας
πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο, ἐπεὶ μήτε βιάσασθαί σφας
ἐδύνατο καὶ ἐπήλπισε τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦ-
τον μέγα ἤδη δυναμένους δι' αὐτῶν κατεργάσασθαι,
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκείνους δι' ἀλλήλων χειρώ-
σασθαι. συνῆλθον δὲ ἐς τοὺς λόγους οὐ μόνοι, ἀλλὰ 46,55,1
στρατιώτας ἰσαρίθμους ἔχοντες, ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ
ποταμοῦ τοῦ περὶ τὴν Βονωνίαν παραρρέοντος, ἀλ-
λήλους τε διηρεύνησαν, μὴ καὶ ξιφίδιόν τις ὑπὸ μά-
λης ἔχοι, καὶ εἰς λόγους ἐλθόντες τήν τε κατὰ πάν-
των δυναστείαν κοινὴν ἐποιήσαντο καὶ κατὰ τῶν
ἐχθρῶν συνώμοσαν. ἰδίᾳ δ' ἔλαβον Καῖσαρ μὲν τὴν 46,55,4
Λιβύην καὶ τὴν Σικελίαν, τῶν δὲ ὁ μὲν τὴν Ἰβηρίαν,
ὁ δὲ τὴν Γαλατίαν. μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ῥώμην ἐλ-
θόντες τὰς ἐν τοῖς λευκώμασι προύθηκαν προγρα-
φὰς τὸν Σύλλειον τρόπον, εἰ μή γε καὶ μιαρώτερον. 47,3,2
ὁ μὲν γὰρ Σύλλας τοὺς ἐχθροὺς ἠφάνιζε μόνον, τῶν
δὲ φίλων ἐπέφειστο· οἱ δὲ οὐ μόνον τοὺς ἐχθροὺς
ἀπώλλυον, ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους ἀλλήλοις προ-
ίεντο ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἐχθίστους παρ' ἀλλήλων ἀντι-
λαβεῖν. οὕτως οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς τὸ φιλοῦν βέβαιον,
ἀλλὰ τὸ θυμούμενον ἀκριβέστατον. πρὸ δὲ τῆς ἐς
τὴν Ῥώμην αὐτῶν μετὰ τῶν στρατευμάτων ἀφίξεως
τοιάδε τινά σφισιν ἀπήντηκε τέρατα τήν τε δυνα-
στείαν ὁμοίως αὐτοῖς καὶ τὴν καταστροφὴν αἰνισσό-
μενα. τῷ μὲν γὰρ Λεπίδῳ ὄφις τέ τις ξίφει ἑκατον- 47,1,2
τάρχου περιπλακεὶς καὶ λύκος ἔς τε τὸ στρατόπεδον

καὶ ἐς τὴν σκηνὴν δειπνοποιουμένου αὐτοῦ ἐσελθὼν
καὶ τὴν τράπεζαν καταβαλὼν τήν τε ἰσχὺν ἅμα καὶ
τὴν δυσχέρειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ προεσήμαινε. τῷ δ'
Ἀντωνίῳ γάλα τε περὶ τὸ τάφρευμα περιρρυὲν καὶ
συνῳδία τις νυκτὸς περιηχήσασα τάς τε θυμηδίας
καὶ τὸν ὄλεθρον τὸν ἀπ' αὐτῶν προέδειξε. τῷ δὲ δὴ
Καίσαρι τότε εὐθὺς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἀετὸς ὑπέρ
τε τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἱδρυθείς, καὶ δύο κόρακας προσ-
πεσόντας αὐτῷ τίλλειν τε τῶν πτερῶν πειρωμένους 36
ἀποκτείνας, τὴν νίκην κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔδωκε.
κἀν τούτῳ οἱ τοῦ Ἀντωνίου στρατιῶται τὴν θυγα-
τέρα τῆς Φολουίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἣν ἐκ τοῦ
Κλωδίου εἶχε, τῷ Καίσαρι καίτοι ἑτέραν ἐγγεγυη-
μένῳ προεξένησαν, τοῦ Ἀντωνίου δηλονότι τοῦτο
κατασκευάσαντος· καὶ ὃς οὐκ ἀπηρνήσατο. καὶ αὐ-
47,3,1 τῶν ἐν τούτοις ὄντων, αἵ τε σφαγαὶ ἐκεῖναι αἷς ποτε
ὁ Σύλλας ἐκ τῶν προγραφῶν ἐκέχρητο ἐποιήθησαν,
καὶ ἡ πόλις ἅπασα νεκρῶν ἐπληρώθη· τῶν δὲ κτει-
νομένων αἱ κεφαλαὶ μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα αὖθις ἀνετί-
θεντο, τὰ δὲ λοιπὰ σώματα τὰ μὲν αὐτοῦ τε ἐρρι-
47,5,5 πτεῖτο καὶ ὑπὸ κυνῶν ὀρνίθων τε ἠσθίετο. ἐκ δὲ
τῶν πρὸς ἀλλήλους πραγμάτων τό τε οἰκειωθέν σφισι
καὶ τὸ ἀλλοτριωθὲν ἐν λόγῳ τινὶ τιθέμενοι οὔτε τὸν
ἑαυτοῦ τις αὐτῶν ἐχθρὸν τιμωρήσασθαι, φίλον ἑτέ-
ρου ὄντα, ἐδύνατο μὴ ἀντιδιδοὺς ἄλλον, καὶ ἐκ τῆς
τῶν γεγονότων ὀργῆς τῆς τε ἔπειτα ὑποψίας παρ'
οὐδὲν τὴν τοῦ ἑταιρικοῦ σωτηρίαν πρὸς τὴν τοῦ
διαφόρου τιμωρίαν ποιούμενοι ῥᾳδίως σφᾶς ἀντε-
δίδοσαν. κἀκ τούτου τούς τε φιλτάτους ἀντὶ τῶν
ἐχθίστων ἀλλήλοις προέβαλλον, καὶ τοὺς πολεμιω-
τάτους ἀντὶ τῶν ἑταιροτάτων, τοῦτο μὲν ἴσους πρὸς
ἴσους, τοῦτο δὲ ἀνθ' ἑνὸς πλείονας ἢ καὶ ἀντὶ πλειό-

*νων ἐλάττονας, ἠλλάσσοντο, τά τε ἄλλα ἐν ἀγορᾶς
τρόπῳ ποιούμενοι, καὶ ὑπερβάλλοντες ὥσπερ ἐν πρα-
τηρίῳ. εἰ μὲν εἷς τις ἑνός τινος ἀντάξιος ὥστ' ἰσο-
μοιρεῖν εὑρίσκετο, ἁπλῆ ἡ ἀντίδοσις ἐγίγνετο· τινὲς
δὲ καὶ ἀντὶ πλειόνων ἀπώλοντο. κατὰ δὲ τῶν πλου-
σίων κοινήν τινα ἔχθραν προέθεντο, οὐκ ἐξ ἀπε-* 47,6,5
*χθείας τινὸς προλαβούσης, ἀλλ' ἐκ τῆς κατεχούσης
αὐτοὺς φιλοχρηματίας καὶ ἀπληστίας. τούτων δὲ
τῶν κακῶν τὴν μὲν πλείονα μοῖραν Ἀντώνιος εἶχε* 47,7,1
*καὶ Λέπιδος· ἐδόκει δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατὰ
τὴν τῆς δυναστείας κοινωνίαν γίνεσθαι· τῇ τε γὰρ
φύσει οὐκ ὠμὸς ἦν, καὶ ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς ἤθεσιν
ἐνετέθραπτο. πρὸς δ' ἔτι νέος ὢν καὶ ἄρτι εἰς τὰ
πράγματα παριὼν οὔτ' ἄλλως ἀνάγκην μισεῖν τινας
σφοδρῶς εἶχε καὶ φιλεῖσθαι ἤθελεν· ἐξ οὗ γέ τοι
τῆς τε πρὸς ἐκείνους συναρχίας ἀπηλλάγη καὶ τὸ
κράτος μόνος ἔσχεν, οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον ἔπραξε, τότε
δὲ καὶ ἔσωσε πλείστους. τεκμήριον δέ, Ταννσία
γυνὴ ἐπιφανὴς τὸν ἄνδρα Τίτον Οὐίνιον ἐπικη-*
37 *ρυχθέντα τὸ μὲν πρῶτον ἐς κιβωτὸν [εἶτα] παρὰ
ἀπελευθέρῳ τινὶ Φιλοποίμενι κατέκρυψε· μετὰ δὲ
τοῦτο δημοτελῆ ἑορτήν, ἣν συγγενής τις αὐτῆς ποιή-
σειν ἔμελλε, τηρήσασα, τόν τε Καίσαρα διὰ τῆς
Ὀκταουίας τῆς ἀδελφῆς μόνον τῶν τριῶν εἰσελθεῖν
διεπράξατο, κἀνταῦθα ἐσπηδήσασα τό τε πραχθὲν
ἀγνοοῦντι ἐμήνυσε, καὶ τὴν κιβωτὸν αὐτὴν ἐσκομί-
σασα ἐκεῖθεν τὸν ἄνδρα ἐξήγαγεν, ὥστε τὸν Καί-
σαρα θαυμάσαντα πάντας μὲν αὐτοὺς ἀφεῖναι, καὶ
γὰρ τοῖς συγκρύψασί τινα θάνατος προείρητο, τὸν δὲ
δὴ Φιλοποίμενα καὶ ἐς τὴν ἱππάδα κατατάξαι. ὁ μὲν
Καῖσαρ τοιοῦτος. καὶ ὁ Λέπιδος ὁμοίως πρός τε τοὺς* 47,8,1
συγγενεῖς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οὐκ ἀπαραίτητος ἦν.

ὁ δὲ Ἀντώνιος ὠμῶς καὶ ἀνηλεῶς οὐχ ὅτι τοὺς ἐκ-
τεθέντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπικουρῆσαί τινι αὐτῶν ἐπι-
χειρήσαντας ἔκτεινε. τάς τε κεφαλάς σφων, εἰ καὶ
σιτούμενος ἐτύγχανεν, ἐπεσκόπει, καὶ ἐπὶ πλεῖστον
τῆς τε ἀνοσιωτάτης καὶ οἰκτροτάτης αὐτῶν ὄψεως
ἐνεπίμπλατο. καὶ ἡ Φολουία πολλοὺς καὶ αὐτὴ καὶ
κατ᾽ ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα, καὶ ἔστιν οὓς οὐδὲ
γινωσκομένους ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, ἐθανάτωσεν· ἑνὸς
δ᾽ οὖν τινος κεφαλὴν ἰδὼν εἶπεν ὅτι τοῦτον οὐκ
ἠπιστάμην. ὡς δ᾽ οὖν καὶ ἡ τοῦ Κικέρωνός ποτε
ἐκομίσθη αὐτοῖς, ὁ μὲν Ἀντώνιος πολλὰ καὶ δυσχερῆ
ἐξονειδίσας αὐτῷ ἔπειτ᾽ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐκφανέ-
στερον τῶν ἄλλων ἐν τῷ βήματι προτεθῆναι, ἵν᾽
ὅθεν κατ᾽ αὐτοῦ δημηγορῶν ἠκούετο, ἐνταῦθα μετὰ
τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς, ὥσπερ ἀπετέτμητο, ὁρῷτο· ἡ
δὲ δὴ Φολουία ἔς τε τὰς χεῖρας αὐτὴν πρὶν ἀπο-
κομισθῆναι ἐδέξατο, καὶ ἐμπικραναμένη οἱ καὶ ἐμ-
πτύσασα ἐπί τε τὰ γόνατα ἐπέθηκε, καὶ τὸ στόμα
αὐτῆς διανοίξασα τήν τε γλῶσσαν ἐξείλκυσε καὶ
ταῖς βελόναις αἷς ἐς τὴν κεφαλὴν ἐχρῆτο κατεκέν-
47,9,1 τησε, πολλὰ ἅμα καὶ μιαρὰ ἐπισκώπτουσα. πολύτρο-
ποι μὲν οὖν αἱ σφαγαί, πολυειδεῖς δὲ καὶ σωτηρίαι
47,10,1 τισὶν ἐγένοντο. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ παρεὶς τὰ ἀξιο-
μνημόνευτα διηγήσομαι. τοῦτο μὲν γάρ ἐς σπήλαιόν
τις τὸν δεσπότην κατακρύψας, εἶτ᾽ ἐπειδὴ καθ᾽ ἑτέ-
ρου τινὸς μήνυσιν ἀπολεῖσθαι ἔμελλε, τήν τε ἐσθῆτα
πρὸς αὐτὸν ἠλλάξατο καὶ μετ᾽ αὐτῆς τοῖς ἐπιοῦσιν
ὡς καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὢν προαπήντησε καὶ ἐσφάγη·
καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπετράποντο, νομίζοντες ὃν ἠβού- 38
λοντο πεφονευκέναι, ὁ δὲ ἀπελθόντων αὐτῶν ἑτέρωσέ
πῃ διέφυγεν. ἄλλος τις τὴν σκευὴν ὁμοίως ἅπασαν
πρὸς τὸν δεσπότην διαλλάξας αὐτός τε ἐς φορεῖον

κατάστεγον ἐσῆλθε καὶ ἐκεῖνον διφροφορεῖν ἐποίησε· κἀκ τούτου καταληφθέντες ὁ μὲν οὐδ᾽ ὀφθεὶς ἐφονεύθη, ὁ δὲ ὥς τις σκευοφόρος ἐσώθη. καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐξ εὐεργεσίας τινὸς προϋπαρχούσης σφίσι τοῖς εὖ ποιήσασιν ἀνταπέδοσαν· στιγματίας δέ τις οὐχ ὅσον οὐ προέδωκε τὸν δεσπότην τὸν στίξαντα, ἀλλὰ καὶ προθυμότατα ἔσωσεν. ὡς γοῦν ὑπεκκομίζων ποι αὐτὸν ἐφωράθη καὶ ἐδιώκετο, ἀπέκτεινέ τινα ἐντυχόντα οἱ κατὰ τύχην, καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ δοὺς τὸν μὲν ἐπὶ πυρὰν ἐπέθηκεν, αὐτὸς δὲ τήν τε ἐσθῆτα καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ δεσπότου λαβὼν ἀπήντησε τοῖς διώκουσι, καὶ πλασάμενος ὡς καὶ φεύγοντα αὐτὸν ἀπεκτονι`ς ἐπιστεύθη ἔκ τε τῶν σκύλων καὶ ἐκ τῶν στιγμάτων, καὶ ἐκεῖνόν τε ἅμα ἔσωσε καὶ αὐτὸς ἐτιμήθη. ταῦτα μὲν ἐς οὐδεμίαν ὀνόματος μνήμην ἀνήκει· Ὀσίδιον δὲ δὴ Γέταν ὁ υἱός, ἐκφορὰν δή τινα αὐτοῦ ὡς καὶ τεθνηκότος σκευάσας, ἐξέσωσε, καὶ Κόιντον Κικέρωνα τὸν τοῦ Μάρκου τοῦ ῥήτορος ἀδελφὸν ὁ παῖς ἐξέκλεψε καὶ ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ ἔσωσεν. αὐτὸς μὲν γὰρ κατέκρυψε τὸν πατέρα ὥστε μὴ εὑρεθῆναι, στρεβλωθεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ πάσαις βασάνοις οὐδὲν ἐξελάλησε· μαθὼν δὲ ἐκεῖνος τὸ γινόμενον, καὶ θαυμάσας τε ἅμα τὸν παῖδα καὶ ἐλεήσας, ἦλθεν ἐθελοντὴς ἐς τὸ ἐμφανὲς καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῖς σφαγεῦσι παρέδωκε. Μάρκος δὲ
Τερέντιος Οὐάρρων ὁμώνυμος ὢν τινι τῶν ἐπικεκη- 47,11,3
ρυγμένων, καὶ δείσας μή τι κατὰ τοῦτο, οἷα καὶ ὁ Κίννας, πάθῃ, ἐξέθηκε γράμμα αὐτὸ τοῦτο δηλῶν, ἐδημάρχει δέ. καὶ ὁ μὲν διατριβὴν καὶ γέλωτα ἐπὶ τούτῳ ὤφλίσκανε. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν μὴ προγραφέντων διά τε ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα παραπώλοντο· πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν ἐπικηρυχθέντων οὐχ ὅτι

περιεγένοντο, ἀλλὰ καὶ κατῆλθον αὖθις, καί τινες
αὐτῶν καὶ ἀρχὰς ἔσχον· ἵνα καὶ ἐκ τούτων τὸ ἀστά-
47,12,1 θμητόν τις τοῦ βίου τεκμηριώσαιτο. ἡ δ' ἀναχώρη-
σίς σφισι πρός τε τὸν Βροῦτον καὶ πρὸς τὸν Κάσσιον
πρός τε τὸν Σέξτον ἐγίνετο. καὶ οἵ γε πλείους πρὸς
τοῦτον κατέφευγον· ναυαρχεῖν γὰρ αἱρεθεὶς καὶ
χρόνον τινα ἐν τῇ θαλάσσῃ δυνηθείς, ἐπεὶ καὶ αὐτῷ 39
ἐπεκηρύχθη, τὴν Σικελίαν κατέσχε. τῇ τε Ἰταλίᾳ
ἐγγύθεν ἐφορμῶν χρήματά τε διπλάσια τοῖς περι-
σώσασί τινα τῶν τοῖς φονεῦσι προκειμένων ἐπαγγελ-
λόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις ὑποδοχὴν καὶ τιμὰς
47,13,1 ὑπισχνούμενος, πολλοὺς ἔσωζεν. οἱ μέντοι τρεῖς ἄν-
δρες οὐ μόνον τοὺς ἐς τὰ λευκώματα ἐγγραφέντας
ἀπέκτειναν, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἀφεῖναι ἔδοξαν, τρόπον
ἕτερον διεχρῶντο, πτωχοὺς ἀντὶ πλουσίων ποιοῦντες.
47,14,2 ἐνοίκιά τε γὰρ τῶν οἰκιῶν ὧν εἶχον ἀπῄτουν καὶ
τὰς τῶν κτημάτων αὐτῶν προσόδους ἀφῄρουν, καὶ
τὰ πολλὰ τῶν χρημάτων τοῖς στρατιώταις ἐδίδουν,
ἅτε θεραπεύοντες καὶ ἐπὶ πλέον ἀναρτώμενοι τούτοις,
ἵνα καὶ πρὸ τῶν ἔργων τοὺς μισθοὺς ἔχοντες πᾶν
47,14,5 τὸ πρόθυμόν σφισι παρέχωνται. διὰ τοῦτο καὶ τὰς
τῶν ἀνῃρημένων οὐσίας εἰς ἀγορὰν προτιθέμενοι
τοὺς μὲν ἄλλους τῶν ὠνητίων ἀπήλαυνον ἀπειλοῦν-
τες, τοῖς δὲ στρατιώταις αὐτὰς ἐπώλουν ἐπευωνί-
ζοντες. δεινῆς δὲ κατηφείας καὶ πένθους ἐπὶ τούτοις
τὴν Ῥώμην κατειληφότος, πεπράχασί τι καὶ ἄλλο
47,13,2 τυραννικὸν ὁμοῦ καὶ γελοῖον· ἐκέλευσαν πᾶσι διὰ
προγραφῆς εὐθυμεῖσθαι, θάνατον, ἂν μὴ πειθαρχή-
σωσιν, ἀπειλήσαντες. οὕτω τὰ πράγματα πρός τε
τὸ βούλημα καὶ πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ ἑαυτῶν διῆ-
47,15,4 γον, ὥστε χρυσὸν τὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μοναρ-
χίαν φανῆναι. τελευτῶντες δὲ λευκώματα αὖθις

ἐξέθεντο, θάνατον μὲν μηδενὶ ἔτι φέροντα, τὰς δὲ 47,16,1
οὐσίας τῶν ζώντων ἀποσυλῶντα, τῷ μὲν λόγῳ τὸ 47,16,5
δέκατον τῆς οὐσίας παρ' ἑκάστου τῶν πολιτῶν εἰσ-
πράττοντες, ἔργῳ δὲ οὐδὲ τὸ δέκατόν τινι καταλεί-
ποντες· τῷ δὲ Καίσαρι ἡρῷον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐφ'
ἧς ἐφλέχθη δειμάμενοι ἀπηγόρευσαν οὐδένα τῶν 47,18,4
εἰς τοῦτο καταφευγόντων μήτε ἀνδρηλατεῖσθαι μήτε 47,19,2
συλᾶσθαι. τὸ δὲ οἴκημα ἐν ᾧ ἐσφάγη εἰς ἄφοδον 47,19,1
μετεσκεύασαν. πράξαντες δὲ ταῦτα, Λέπιδος μὲν 47,20,1
ἐν τῇ πόλει κατέμεινε, Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος ἐπὶ
τὸν Βροῦτον καὶ τὸν Κάσσιον ἐξεστράτευσαν. Κάσ-
σιος γὰρ καὶ Βροῦτος, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ὑπὸ τῷ
Ἀντωνίῳ τῷ τε Καίσαρι γενόμενα ἔμαθον, ὧν μὲν
ἔλαχον ἐπαρχιῶν κατεφρόνησαν, τῆς Κρήτης καὶ Βι- 47,21,1
θυνίας, ὁρμήσαντες δέ, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Συρίαν, ὁ δὲ
40 ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ὅτι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς χρήμασι
ταῖς τε δυνάμεσιν ἤκμαζον, οὐ μόνον ταύτας ἀμαχεὶ
προσηγάγοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσίαν τελευτῶντες
ἅπασαν παρεστήσαντο, πειθοῖ τε ὅπῃ παρείκοι καὶ
βίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας χρώμενοι. ἦσαν μὲν
γὰρ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ᾑρημένοι πρότερον ἄρ-
χοντες· ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ κλέος
τῶν περὶ Βροῦτον εἶκον εὐθὺς καὶ προσετίθεντό
σφισιν· οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἀντωνίου μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ
Καίσαρος φρονοῦντες οὐ χαλεπῶς ἐχειροῦντο, ὧν
ἦν καὶ Δολοβέλλας ὁ τὸν Τρεβώνιον ἐν Σμύρνῃ δο- 47,29,3
λοφονήσας, τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ τῇ τοῦ Καίσαρος
εἰκόνι προσρίψας, ὅτι τῶν σφαγέων ἦν, καὶ ὁ τοῦ
Ἀντωνίου ἀδελφὸς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεων
ἡγεῖσθαι παρ' αὐτοῦ τούτου πεμφθείς. οὕτω γὰρ
ἐτεθήπεσαν τοὺς περὶ τὸν Βροῦτον ἐφ' οἷς ἐποίη- 47,20,4
σαν αἱ πόλεις πᾶσαι, ὥστε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰκόνας

σφίσι χαλκᾶς παρὰ τὴν τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστο-
γείτονος ἐψηφίσαντο. ὃ δὲ αὐτοῖς τάχυ μάλα τὰ
πράγματα προσχωρῆσαι πεποίηκε, τοῦτ' ἦν ὅτι τῆς
τῶν τριῶν συναρχόντων ἐν Ῥώμῃ ὠμότητος καὶ πα-
ρανομίας ἐκ διαμέτρου ἀφεστήκεσαν, καὶ μάλιστα
Βροῦτος, εἴς τε τὴν βουλὴν ἀνέφερον τὰ πρασσόμενα,
καὶ αὐτῇ τὰ πράγματα καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀνετίθεσαν·
καὶ αὕτη ἔχαιρέ τε αὐτοῖς καὶ δόγμασιν ἐβεβαίου τὰ
παρ' αὐτῶν διοικούμενα καὶ γινόμενα, ἕως οὔπω δη-
λονότι παντελῶς ἐδεδούλωτο. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι ταύ-
την τε δουλωθεῖσαν ἤκουον, καὶ τὰς παρανόμους ἐν
τῇ πόλει σφαγὰς ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ τὰς δυνάμεις
αὐτῶν συναγαγόντες εἰς ἓν εἰς τὸν ὕστατον ἐκεῖνον
τῶν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀγώνων ὥρμησαν. ὄν-
των δ' αὐτῶν ἔτι κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔφθησαν οἱ περὶ
47,35,1 τὸν Ἀντώνιον τόν τε Ἰόνιον περαιωθέντες καὶ πρὸς
τοῖς Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας στρατοπεδεύσαντες.
διαβάντες δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας αὐτοὶ ἀντιστρατοπε-
47,35,6 δεύονται τούτοις· καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα, ὡς καὶ εὐ-
τακτότεροι οἱ στρατιῶται καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, διχῇ
κατέστη, παντὸς δὲ δὴ καὶ τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν καὶ
τάφρῳ καὶ σταυρώματι περιληφθέντος, εἷς τε ὁ πᾶς
περίβολος ἀμφοτέρων ἐγένετο, καὶ ἐν κοινῷ τὴν ἀπ'
47,35,5 αὐτοῦ ἀσφάλειαν εἶχον. ἀντικειμένων δὲ αὐτῶν ἀλλή-
λοις ἐκδρομαὶ μὲν καὶ ἀντεπέξοδοι παρ' ἀμφοτέρων 41
ὡς ἔτυχεν ἐγένοντο, μάχη δὲ ἐκ παρατάξεως οὐδεμία
47,38,5 χρόνον τινὰ συνηνέχθη, τέλος δὲ συνέμιξαν ἀλλή-
47,40,1 λοις. πρὸ μέντοι τῆς μάχης σημεῖά τινα γεγονότα
τό τε τοῦ πολέμου τέλος καὶ τὴν τῆς δημοκρατίας
κατάλυσιν ὑπέφαινον, τοῦ θεοῦ τάχα μεθαρμόττον-
τος τότε τὴν πολιτείαν εἰς τὴν λυσιτελεστέραν ἁρμο-
νίαν καὶ κρείττονα, τὴν τῆς μοναρχίας φημί· ὁμο-

φρονῆσαι μὲν ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ τῆς πολιτείας 47,395,
οὐκέθ᾽ οἷοί τε ἦσαν. οὐ γάρ ἔστιν ὅπως δημοκρατία
ἄκρατος, ἐς τοσοῦτον ἀρχῆς ὄγκον προχωρήσασα, σω-
φρονῆσαι δύναται· πολλοὺς δ᾽ ἂν ἐπὶ πολλοῖς καὶ
αὖθις ὁμοίους ἀγῶνας ἀνελόμενοι πάντως ἄν ποτε
ἐδουλώθησαν ἢ καὶ ἐφθάρησαν. τὰ μὲν οὖν πολλὰ
τῶν σημείων τοῖς τερατολόγοις παρήσω, ἀμείνων δ᾽
ἂν ἦν καὶ ὁ Δίων μὴ πέρα τοῦ δέοντος αὐτὰ τεθη-
πώς, ἀλλά τι καὶ τῷ Πολυβίῳ προσεσχηκώς, ὅστις
ἅλωσιν γράψας τῆς Καρχηδόνος καὶ τῆς Ἑλλάδος
δούλωσιν καὶ πρὸ τούτων τὴν μεγάλην τῶν Ῥωμαίων
ἐκείνην ὑπὸ Ἀννίβου καὶ πολυχρόνιον κάκωσιν οὐ-
δαμοῦ τερατολογῶν φαίνεται οὐδὲ σημεῖα ταῖς λοι-
παῖς πόλεσι πρὸ τῶν συμφορῶν γενόμενα διηγούμε-
νος, εἰ μὲν οὐδ᾽ ἂν γενέσθαι νομίζων, μεμπτῶς,
πλήρης γὰρ τῶν τοιούτων ἡ ἱστορία· εἰ δ᾽ ὡς οὐχ
ἱστορήσας γε αὐτός, συγγνωστῶς· συγγραφὴν γὰρ
προκεχείριστο. ἐκ δ᾽ οὖν τῶν ἐπὶ Καίσαρος καὶ Ἀν-
τωνίου γενομένων τοῦτο ἐρῶ, τὴν μεταβολὴν οἶμαι
τῶν πραγμάτων δηλοῦν· τῶν γὰρ ἐν Ἰταλίᾳ ποτα-
μῶν οἱ μέν τινες παντάπασιν ἐξέλιπον, οἱ δ᾽ ἀνάπα- 47,40,5
λιν ῥεῖν ἤρξαντο. ἐγένετο δ᾽ ἡ μάχη τοῦτον τὸν 47,43,1
τρόπον· πρῶτον μὲν σαλπιγκτὴς εἷς ἑκατέρωθεν
ὑπεσήμαινε, καὶ οὕτω καὶ οἱ λοιποὶ ἐπήχησαν, πρῶ-
τοι μὲν οἱ τό τε στάσιμον καὶ τὸ παρασκευαστικὸν
ἐν τόπῳ τινὶ κυκλοτερεῖ διὰ σαλπίγγων μελῳδοῦν-
τες, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τόν τε θυμὸν τῶν
στρατιωτῶν ἐπεγείροντες καὶ ἐπὶ τὴν σύνοδον αὐ-
τοὺς ἐξοτρύνοντες. καὶ μετὰ τοῦτο σιωπή τε ἐξαπί-
νης πολλὴ ἐγένετο, καὶ σμικρὸν ἐπισχόντες αὐτοί τε
διάτορον ἐξεφώνησαν καὶ αἱ τάξεις ἑκατέρωθεν
συνεβόησαν. κἀκ τούτου ἀλαλάξαντες οἱ ὁπλῖται τάς

τε ἀσπίδας τοῖς δόρασιν ἔκρουσαν καὶ ἐκεῖνα ἐπ' ἀλλήλους ἐξηκόντισαν, καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται βέλη καὶ λίθους ἧκαν. καὶ μετὰ ταῦτα τό τε 42
ἱππικὸν ἀντεξήλασε καὶ τὸ θωρακοφόρον συνεπισπόμενόν σφισιν ἐν χερσὶν ἐγένετο. καὶ πολλῷ μὲν
47,44,1 ὠθισμῷ πολλῷ δὲ καὶ ξιφισμῷ ἐχρήσαντο, τὰ μὲν πρῶτα περισκοποῦντες ὅπως τε τρώσουσί τινας καὶ ὅπως αὐτοὶ μὴ τρωθῶσιν· ἔπειτα δὲ ὡς ἥ τε ὁρμή σφων ηὐξήθη καὶ ὁ θυμὸς ἐφλέγμηνεν, ὁμόσε τε ἀπερισκέπτως χωροῦντες καὶ μηδεμίαν ἔτ' ἀσφάλειαν
47,44,3 ἑαυτῶν ποιούμενοι, καὶ οὔτε τῶν τραυμάτων αἴσθησιν εἶχον, τὸ γὰρ ἀλγῆσον ὁ θάνατος προελάμβανεν οὔτε τοῦ ὀλέθρου σφῶν ὀλοφυρμὸν ἐποιοῦντο, ἐς γὰρ
47,45,1 τὸ λυπῆσον οὐκ ἐξικνοῦντο. ἔμενον δὲ κατὰ χώραν ἀκριβῶς ἀμφότεροι, καὶ οὔθ' ὑπαγωγαῖς οὔτε διώξεσιν οὐδέτεροι ἐχρήσαντο, ἀλλ' αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, ἐτίτρωσκον ἐτιτρώσκοντο, ἐφόνευον ἐφονεύοντο μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας. καὶ εἴ γε Βροῦτος μὲν κατὰ Ἀντώνιον, Κάσσιος δὲ κατὰ Καίσαρα ἀντετέτακτο, ἰσοπαλεῖς ἂν ἐγεγόνεισαν· νῦν δὲ ὅ τε Βροῦτος τὴν τοῦ Καίσαρος ἀρρωστίαν ἐξεβιάσατο, καὶ ὁ Ἀντώνιος τὸν Κάσσιον οὐδέν οἱ ὅμοιον τὰ πολέμια ὄντα ἐξενί-
47,46,2 κησεν· ἐπλεονέκτησαν δὲ καὶ ἠλαττώθησαν ἀλλήλων τῷ τό τε τάφρευμα τὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ τε Ἀντωνίου πᾶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα ἁλῶναι· ὅτε καὶ Καῖσαρ παραδόξως ἐσώθη, τῶν ἰατρῶν τινος πρὸ τῆς μάχης ὄναρ αὐτῷ εἰπόντος, κελεῦον αὐτῷ ἐκ-
47,46,3 χωρῆσαι τοῦ στρατοπέδου· καὶ τῷ τὸν Κάσσιον ἐκ μὲν τῆς μάχης σωθῆναι, τοῦ τε ἐρύματος στερηθέντα ἄλλοσέ ποι διαφυγεῖν, ὑποτοπήσαντα δὲ καὶ τὸν Βροῦτον ἐσφάχθαι καί τινας τῶν κεκρατηκότων πρὸς αὐτὸν ἐπιέναι, διαχρήσασθαι ἑαυτόν. ὁ οὖν Βροῦτος

μετὰ ταῦτα καὶ τὸ ἐκείνου στράτευμα παραλαβὼν
μάχῃ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐ διενοεῖτο αὖθις συνε- 47,47,2
νεχθῆναι, πολλὴν δὲ δὴ ἐλπίδα ἀκινδύνως ἐν τῷ
χρόνῳ κατεργάσασθαί σφας ἔχων θορυβεῖν τε αὐ-
τοὺς ἄλλως καὶ ταράττειν νύκτωρ ἐπειρᾶτο, καί ποτε
καὶ τὸν ποταμὸν παρατρέψας πολὺ τοῦ ἐρύματος αὐ-
τῶν κατέκλυσε. καὶ τὰ μὲν τοῦ Βρούτου ἐν τούτοις
ἦν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος ἐσπάνιζον μὲν 47,47,4
καὶ τροφῆς καὶ χρημάτων, ὅθεν οὐδὲ τοῖς στρατιώ-
ταις τι ἀντὶ τῶν διαρπασθέντων ἔδωκαν· καὶ προσ-
έτι καὶ τὴν δύναμιν τὴν ναυτικὴν ἡττηθεῖσαν ὑπὸ
43 τῆς τοῦ Βρούτου ἀπέβαλον. διὸ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις 47,47,5
ἔτι μόνον τὰς ἐλπίδας οὐχ ὅτι τῆς νίκης ἀλλὰ καὶ
τῆς σωτηρίας ποιούμενοι, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι·
ἠναγκάσθη δὲ καὶ ὁ Βροῦτος μάχῃ κρατῆσαι τὰ ὅλα 47,48,2
διὰ τὰς τῶν στρατιωτῶν αὐτομολήσεις. καὶ αὐτῶν 47,48,4
ἀντιπαρατεταγμένων ἤδη ἀετοὶ δύο ὑπὲρ ἀμφοτέ-
ρων ὑπεριπτάμενοι ἀλλήλοις τε ἐμαχέσαντο καὶ ἐκεί-
νοις τὸ τέλος τοῦ πολέμου προέφηναν· ἡττήθη γὰρ
ὁ κατὰ τὸν Βροῦτον. ἡττηθέντος οὖν καὶ τοῦ Βρού-
του, καὶ ἄλλων ἄλλῃ φευγόντων, ἐπεδίωξαν μὲν οἱ
κεκρατηκότες, οὔτε δὲ ἀπέκτειναν οὔθ᾽ εἷλόν τινα,
ἀλλὰ προσεδρεύσαντες αὐτοῖς τὴν νύκτα ὡς ἑκά-
στοις οὐκ εἴασαν αὖθίς σφας συστραφῆναι. ὁ οὖν 47,49,1
Βροῦτος ἀπογνοὺς μὲν τὴν σωτηρίαν ἀπαξιώσας δὲ
τὴν ἅλωσιν ἐς τὸν θάνατον αὐτὸς κατέφυγε καὶ
ἀναβοήσας τοῦτο δὴ τὸ Ἡράκλειον, Ὦ τλῆμον ἀρετή,
λόγος ἄρ᾽ ἦσθα ἄλλως, ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν·
σὺ δ᾽ ἄρα ἐδούλευες τύχῃ, παρεκάλεσέ τινα τῶν
συνόντων, ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνῃ. καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν
ἄλλο σῶμα ταφῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἔτυχεν, ἡ δὲ
δὴ κεφαλὴ ἐπέμφθη μὲν εἰς τὴν Ῥώμην, χειμῶνι δὲ

ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου διάπλῳ περιπεσοῦσα εἰς
τὴν θάλασσαν ἐρρίφη. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ καὶ
ἡ γυνὴ Πορκία ἄνθρακα διάπυρον καταπιοῦσα ἀπέ-
θανε. τῶν δὲ συνόντων αὐτῷ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν οἱ
μὲν πλείους ἑαυτοὺς παραχρῆμα ἀπέκτειναν ἢ ἁλόν-
τες ἐφθάρησαν, ὥσπερ ὁ Φαβώνιος ὁ τοῦ Κάτωνος
ἐραστής, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς Σικελίαν πρὸς τὸν Σέξτον
48,1,2 κατέφυγον. Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος, ὁ μὲν εἰς τὴν
48,2,2 Ἀσίαν ἐχώρησεν ἀργυρολογήσων αὐτήν, Καῖσαρ δὲ
εἰς τὴν Ῥώμην, τὸν Λέπιδον, ἄν τι παρακινῇ, κω-
λύσων, καὶ τῷ Σέξτῳ προσπολεμήσων. κατὰ δὲ τὴν
48,4,1 Ῥώμην ἡ Φολουία ἡ τοῦ τε Καίσαρος πενθερὰ καὶ
τοῦ Ἀντωνίου γυνὴ τὸν Λέπιδον ὑπὸ νωθείας παρ᾽
οὐδὲν ἦγε καὶ αὐτὴ τὰ πράγματα διεχείριζεν, ὥστε
μήτε τὴν βουλὴν μήτε τὸν δῆμον ἄλλο τι παρὰ τὸ
ἐκείνῃ δοκοῦν χρηματίζειν· συνῆν δὲ ταύτῃ καὶ Λού-
κιος ὁ τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφός. ἐπελθόντος δὲ τοῦ
Καίσαρος, πρὸς βραχὺ μὲν ἡσύχασαν, ἔπειτα διηνέ-
χθησαν, καὶ τελευτῶντες εἰς πόλεμον ἐμφανῆ κατέ-
στησαν. ὁ γὰρ Καῖσαρ τὴν χαλεπότητα τῆς πενθερᾶς
μὴ φέρων τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ὡς καὶ παρθένον 44
ἔτι οὖσαν, ὃ καὶ ὅρκῳ ἐπιστώσατο, ἀπεπέμψατο. γε-
νομένου δὲ τούτου, οὐδὲν ἔτι φίλιον ἐποίουν· συνή-
ρατο δὲ τοῖς περὶ Φολουίαν ἐς τὰ μάλιστα τὸ ἐξ
ὑπογύου τῶν ἀνθρώπων περὶ τὸν Καίσαρα μῖσος, ἐξ
αἰτίας τῆσδε φυέν. πᾶσαν γὰρ κατ᾽ ἀρχὰς τὴν Ἰτα-
λίαν πλὴν εἴ τις τῶν ἐστρατευμένων ἐν δωρεᾶς μέ-
ρει λαβὼν ἢ καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου πριάμενος εἶχε,
μετά τε τῆς δουλείας καὶ μετὰ τῆς ἄλλης κατασκευῆς
τοὺς δεσπότας ὁ Καῖσαρ ἀφῃρεῖτο καὶ τοῖς στρατιώ-
ταις ἐδίδου. τῶν οὖν ἀποστερουμένων τῶν ἰδίων
κτημάτων δεινῶς πρὸς αὐτὸν ἀγανακτούντων, ὡς εἰ-

κός, καὶ σχετλιαζόντων, διηρώτα σφᾶς "πόθεν οὖν
τὰ γέρα τοῖς ἐστρατευμένοις ἀποδώσομεν"; ὥσπερ τι-
νὸς αὐτῷ πολεμεῖν ἢ καὶ τοσαῦτά τισιν ὑπισχνεῖ-
σθαι κεκελευκότος. τοὺς οὖν ἀδικουμένους παρὰ τοῦ
Καίσαρος ὅ τε Λούκιος καὶ ἡ Φολουία προσεποι-
οῦντό τε καὶ συνίστων. ὅθεν ὁ Καῖσαρ καὶ ἄκων 48,8,4
ὑποκατέκλινε, καὶ οὐκέτ' ἀφῃρεῖτό τι. ἡ μὲν οὖν 48,9,1
γερουσία διὰ ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι πρᾴως πως πρὸς
αὐτὸν ἔσχον, οἱ δὲ στρατιῶται ἐδυσχέραινον, καὶ
τῶν τε ἑκατοντάρχων καὶ τῶν ἄλλων τῶν θορυβεῖν
αὐτοὺς κωλυόντων συχνοὺς ἀπέκτειναν, αὐτόν τε
ἐκεῖνον παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι, πᾶσαν
αὐτάρκη πρόφασιν τῆς ὀργῆς ποιούμενοι. καὶ οὐ πρό-
τερόν γε ἐπαύσαντο χαλεπαίνοντες πρὶν τοῖς τε
συγγενέσι σφῶν καὶ τοῖς τῶν ἐν ταῖς μάχαις πεσόν-
των πατράσι καὶ παισὶ τὴν χώραν, ἥν τινες αὐτῶν
εἶχον, ἀφεθῆναι. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν τῶν στρα-
τιωτῶν ἐπιτηδειότερά οἱ αὖθις ἐγένετο, ὁ δὲ δῆμος
κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πάλιν ἠγανάκτει. καὶ ἔς τε χεῖ-
ρας αὐτοὶ ᾔεσαν καὶ μάχαι σφῶν συνεχεῖς ἐγίνοντο.
διὰ ταῦτα οὖν φοβηθεὶς ὁ Καῖσαρ καταλλαγῆναι τῇ 48,10,1
Φολουίᾳ καὶ τῷ Λουκίῳ ἠθέλησεν. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς
πολλάκις πέμπων οὐδὲν ἐπέραινεν, ἡ γὰρ Φολουία
τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἱππέας ἔχουσα μετ' αὐτῶν
ἐβουλεύετο, καὶ τί ταῦτα θαυμάσειέ τις, ὁπότε καὶ
ξίφος παρεζώννυτο καὶ συνθήματα τοῖς στρατιώταις
ἐδίδου, ἐδημηγόρει τε ἐν αὐτοῖς πολλάκις; διὰ ταῦτα
τοίνυν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοὺς ἐστρατευμένους κατέφυγεν,
οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῆς στρατείας ἤδη διὰ τὸ τὸν νενο-
μισμένον χρόνον ἐστρατεῦσθαι διαφειμένοι, τούτους
45 οὖν πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὑπάρχοντας παρεκά-
λει διαλλακτὰς γενέσθαι σφίσι τῶν πρὸς ἀλλήλους 48,12,2

διαφορῶν ἢ δικαστάς. καὶ δῆτα ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεῖ-
νοι πλήθει πολλῷ συνελθόντες, ἔς τε τὸ Καπιτώλιον
ἀθροισθέντες, τάς τε συνθήκας ἃς ὅ τε Ἀντώνιος
καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεποίηντο ἀναγνωσθῆναί σφισιν ἐκέ-
λευσαν, καὶ τῷ μὲν Καίσαρι παρόντι, τοῖς δὲ ἑτέροις
διὰ πρεσβείας καὶ ἐν ῥητῇ τινι ἡμέρᾳ πρὸς τὴν δί-
κην ἀπαντῆσαι προσέταξαν. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ ἕτοι-
μος διαδικασθῆναι ἐγένετο· οἱ δ᾽ οὐκ ἦλθον φοβη-
48,12,3 θέντες ἢ καὶ ἀπαξιώσαντες, διέσκωπτον γοῦν σφας,
ἄλλα τε καὶ βουλὴν καλῖγαν ἀπὸ τῆς τῶν στρατιω-
τικῶν ὑποδημάτων χρήσεως ἀποκαλοῦντες· τηνικαῦτα
οὖν, τοῦ μὲν Λουκίου καὶ τῆς Φολουίας ὡς καὶ ἀδι-
κούντων κατεψηφίσαντο, τὰ δὲ τοῦ Καίσαρος ἐπρέ-
σβευσαν. καὶ ἐκ τούτου δὴ τοῦ πολέμου ψηφισθέντος
χρημάτων ἐς τὸν πόλεμον δεόμενος τὰ ἀναθήματα,
ὅσα γε ἐξαργυρισθῆναι ἐδύνατο, τά τε ἐν τῇ ἄλλῃ
Ἰταλίᾳ τῇ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῶν οὔσῃ καὶ τὰ ἐν
48,13,1 αὐτῇ Ῥώμῃ ἀνακείμενα καθεῖλον. ὅ τε οὖν Καῖσαρ
παρεσκευάζετο, καὶ ἡ Φολουία καὶ ὁ Λούκιος τά τε
πρόσφορα ἐπορίζοντο καὶ τὰς δυνάμεις συνεκρότουν·
καὶ πολλὰ μὲν ἀλλήλους ἐκάκωσαν, ἐνίκησε δ᾽ ὅμως
ὁ Καῖσαρ, τήν τε πόλιν ἐν ᾗ ὁ Λούκιος ἦν παρακα-
θίσας ὑπὸ λιμοῦ ἐξεπολιόρκησε, καὶ αὐτὸς μὲν ἄλ-
λοι τέ τινες ἄδειαν εὕροντο, τῶν δὲ βουλευτῶν καὶ
τῶν ἱππέων οἱ πλείους ἐφθάρησαν· καὶ ἥ τε Φο-
48,15,1 λουία πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ τῶν τέκνων ἀπέδρα, ἥ
τε Ἰουλία ἡ τῶν Ἀντωνίων μήτηρ εἰς Σικελίαν πρῶ-
τον πρὸς τὸν Σέξτον ἐλθοῦσα ἐντίμως ὑπ᾽ αὐτοῦ
πρὸς τὸν υἱὸν ἀπεστάλη. μετὰ τούτων τῶν τότε πρὸς
τὸν Ἀντώνιον ἐκχωρησάντων καὶ Κλαύδιος Τιβέριος
Νέρων ἔφυγε. φρουρὰν γάρ τινα ἐν τῇ Καμπανίᾳ
εἶχε, καὶ ἐπειδὴ καθυπέρτερα τὰ τοῦ Καίσαρος ἐγένετο,

*ἀπῆρε σύν τε τῇ γυναικὶ Λιβίᾳ Δρουσίλλῃ καὶ σὺν
τῷ υἱῷ Τιβερίῳ Κλαυδίῳ Νέρωνι, ὥστε καὶ τοῦτο
ἐν τοῖς παραδοξοτάτοις συμβῆναι· ἥ τε γὰρ Λιβία
αὕτη ἡ τὸν Καίσαρα τότε φυγοῦσα μετὰ ταῦτα αὐτῷ
ἐγήματο, καὶ ὁ Τιβέριος οὗτος ὁ σὺν τοῖς τοκεῦσι
τότε ἐκδρὰς τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐτοῦ διεδέ-
ξατο. ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο. Καῖσαρ δέ, ἐπεὶ* 48,16,1
46 *ὑπό τε τοῦ λιμοῦ φθορὰ ἐν τῷ ἄστει ἐγένετο θαλατ-
τοκρατοῦντος τοῦ Σέξτου, καὶ ὁ Σέξτος καὶ τῆς Ἰτα-* 48,18,1
*λίας ἐπείρασε, διαναυμαχῆσαι πρὸς αὐτὸν ἠβουλήθη.
καὶ πρῶτον μὲν δερμάτινα πλοῖα κατὰ τοὺς ἐν τῷ
ὠκεανῷ πλέοντας ἐκποιῆσαι ἐπεχείρησεν, ἔνδοθεν
μὲν ῥάβδοις αὐτὰ κούφαις διαλαμβάνων, ἔξωθεν δὲ
βοὸς δέρμα ὠμὸν ἐς ἀσπίδος κυκλοτεροῦς τρόπον πε-
ριτείνων. ὡς δὲ γέλωτά τε ὤφλισκανε καὶ κινδυ-
νεύσειν, εἰ πειραθείη τούτων, ἐπίστευσε, τῷ ναυτικῷ
τῷ κατασκευασθέντι ἐχρήσατο μέν, ἡττηθεὶς δὲ κα-
ταλλαγῆναί οἱ ἐπεθύμησεν· οὐ μὴν ἔτυχεν αὐτοῦ
πρὸς τὰς διαλλαγὰς ὁμογνώμονος. τοῦ δὲ Καίσαρος
περὶ ταῦτα ὄντος, τοῦ τε Ἀντωνίου ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς
Αἴγυπτον ἔρωτι τῆς Κλεοπάτρας ἀποχωρήσαντος, ὁ
Λαβιῆνος τοῦ Μεγάλου Πομπηίου γεγονὼς ἱππάρ-
χης, μᾶλλον δὲ υἱὸς ἐκείνου ὁ Λαβιῆνος οὗτος ὑπῆρ-
χεν ὁ εἰς τοὺς Πάρθους αὐτομολήσας, ἔπειτα τοῖς
ἐκείνου παισὶ συνηγωνισμένος κατὰ τοῦ Καίσαρος,
ὡς δὲ καὶ ἐκεῖνοι ἐνικήθησαν, εἰς τοὺς Πάρθους κα-* 48,24,4
*ταφυγὼν ἀνέπεισε τὸν Ὀρώδην τὸν βασιλέα τῶν
Πάρθων ἐπιχειρῆσαι Ῥωμαίοις· καὶ ἐκεῖνος τὸν παῖδα
αὐτῷ τὸν Πάκορον δοὺς μετὰ δυνάμεως ἐξαπέστειλε,
καὶ ἥ τε Συρία πᾶσα πλὴν τῆς Τύρου ὑπ' αὐτῶν
ἑάλω καὶ ἡ Παλαιστίνη ἐχειρώθη, Κιλικίαν τε καὶ* 48,26,1
τῆς Ἀσίας τὰς ἠπειρώτιδας πόλεις σχεδὸν ἁπάσας

48,27,1 ᾑρήκεσαν. Ἀντώνιος δὲ ἐπυνθάνετο μέν που ταῦτα,
ὑπὸ δὲ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς μέθης οὔτε τῶν συμμά-
χων τι οὔτε τῶν πολεμίων ἐφρόντισεν· ὀψὲ δ' οὖν
ποτε ἀναγκασθεὶς ἐξαναστῆναι, καὶ ἰδὼν πάντα προ-
κατειλημμένα ἐγκατέλιπεν αὐτούς, πρόφασιν τὸν τοῦ
48,27,4 Σέξτου πόλεμον ποιησάμενος. διαβαλὼν δὲ ἐς τὴν
Ἑλλάδα, κἀνταῦθα τῇ τε μητρὶ καὶ τῇ γυναικὶ συμ-
μίξας τόν τε Καίσαρα πολέμιον ἐποιήσατο καὶ τῷ
Σέξτῳ φιλίαν ἐσπείσατο. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Ἰτα-
λίαν περαιωθείς, καὶ Πουπλίῳ Σερουιλίῳ δύναμιν
παρὰ τοῦ Καίσαρος ἄγοντι κατ' αὐτοῦ ἐξαίφνης προσ-
πεσὼν πολλοὺς μὲν ἔφθειρε, πολλοὺς δὲ καὶ παρε-
48,28,2 στήσατο. συνερρωγότος οὖν τοῦ πολέμου, ἡ Φολουία
τελευτᾷ, καὶ τά τε ὅπλα ἀμφότεροι κατέθεντο καὶ
συνηλλάγησαν, πρόφασιν τὸν θάνατον αὐτῆς πρὸς
τὸ παρ' ἀλλήλων δέος, ἅτε καὶ ἀντιπάλους καὶ τὰς
δυνάμεις καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, ποιησάμενοι. κἀν 47
τούτῳ Καῖσαρ μὲν Σαρδώ τε καὶ Δαλματίαν τήν
τ' Ἰβηρίαν καὶ τὴν Γαλατίαν, Ἀντώνιος δὲ πάντα
τἆλλα τὰ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον, τά τε ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ
τῇ Ἀσίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις ὄντα, ἀπέλαχε. τὰ γὰρ ἐν τῇ
Λιβύῃ ἔθνη ὁ Λέπιδος καὶ τὴν Σικελίαν ὁ Σέξτος
48,30,4 εἶχεν. ὃς καίτοι πολεμεῖν αὐτῷ τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ
τοῦ Καίσαρος παρασκευαζομένων ἔφθη πολλὰ πρὸς
ἑαυτοῦ τε καὶ κατ' ἐκείνων διαπραξάμενος· καὶ τέ-
λος τοὺς τῆς Ῥώμης πάντας ἐκπολεμώσας αὐτοῖς
τοσοῦτον ἴσχυε κατὰ θάλατταν, καὶ μάλιστα Μηνᾷ
48,30,4 τινι τῶν ἐξελευθέρων αὐτοῦ ὑπουργῷ χρώμενος. οἱ
γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς ἥ τε Σαρδὼ εἴχετο καὶ ἡ πα-
ραλία ἐπορθεῖτο, τῆς τε σιτοπομπίας ἐστέρηντο, καὶ
48,31,4 ὁ λιμὸς αὐτοὺς δεινῶς ἐλύπει, παρεκάλουν σφᾶς εἰ-
ρηνεῦσαι, καὶ πολλὰ ἐπὶ τούτῳ ἐβόων, ὡς δὲ οὐδὲν

ἐπέραινον, σπουδῇ ἐπ' αὐτοὺς ὡς καὶ ἀποκτενοῦν- 48,31,5
*τες ὥρμησαν. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ, καίτοι τρωθέντων
τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὄντων, τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο
καὶ πρὸς ἱκετείαν αὐτῶν ἐτράπετο, ὁ δ' Ἀντώνιος
βιαιότερον μὲν αὐτοῖς προσηνέχθη, ἠναγκάσθησαν
δ' ὅμως τῷ Σέξτῳ καὶ ἄκοντες ἐπικηρυκεύσασθαι.* 48,31,6
κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Λούκιος Κορνήλιος Βάλ- 48,32,2
*βος ὑπάτευσεν, ἀνὴρ Γαδειρεύς· ἐμνήσθη δ' αὐτοῦ
ἡ ἱστορία, ὅτι καὶ πλούτῳ καὶ μεγαλονοίᾳ τοσοῦτον
τοὺς καθ' αὐτὸν ἀνθρώπους ὑπερήνεγκεν ὥστε καὶ
δωρεὰν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς
τελευτῶν καταλιπεῖν. καὶ ὁ νόμος ὁ Φαλκίδιος ὠνο-* 48,33,5
*μασμένος πλείστην καὶ νῦν ἔτι ἰσχὺν εἰς τὰς τῶν
κλήρων διαδοχάς, ὥστε τινὰ τὸ τέταρτον τῆς κατα-
λειφθείσης οὐσίας, ἄν γέ πῃ βαρύνηται, λαμβάνοντα
τὸ λοιπὸν ἀφεῖναι, ἔχων, ὑπὸ Πουπλίου Φαλκιδίου
δημαρχοῦντος ἐτέθη. οἱ δὲ περὶ τὸν Καίσαρα καὶ
Ἀντώνιον ἄλλα τε πολλὰ παρηνόμουν καὶ ἐς τὸ βου-* 48,34,4
*λευτήριον πλείστους ὅσους οὐχ ὅτι ἄλλως ἀναξίους,
ἀλλὰ καὶ δούλους ἀνέγραψαν. Μάξιμον γοῦν τινα
ταμιεύσειν μέλλοντα ἐγνώρισέ τε ὁ δεσπότης καὶ
ἀπήγαγεν. ἕτερος δέ τις ἐν τοῖς στρατευομένοις φω-
ραθεὶς κατὰ τῶν τοῦ Καπιτωλίου κρημνῶν ἐώσθη,
προελευθερωθεὶς ἵνα ἀξίωμα ἡ τιμωρία αὐτοῦ λάβῃ.
τῷ δὲ δὴ Σέξτῳ εἰς λόγους ἦλθον, καὶ συνθήκας*
48 *πρὸς αὐτὸν ἐποιήσαντο. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης* 48,36,1
*αὐτοῖς, τοσοῦτον οἱ παρόντες ὑφ' ἡδονῆς ἐξέκραγον,
ἅτε καὶ τῷ πολέμῳ κακοπαθοῦντες καὶ τῆς εἰρήνης
ἰσχυρῶς ἐπιθυμοῦντες, ὡς καὶ τὰ ὄρη συνηχῆσαι,* 48,37,2
*κἀκ τούτου καὶ φρίκην σφίσι καὶ ἔκπληξιν μεγάλην
ἐγγενέσθαι. οὐκ ἀνέμενον γοῦν οἱ τοῦ Σέξτου τῇ γῇ* 48,37,3
αὐτῇ προσελθεῖν, ἦσαν γὰρ ἐν τοῖς πλοίοις, ἀλλ'

ἐξεπήδων ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ ἕτεροι ἐς αὐτὸν
τὸν βυθὸν ἐπεισέβαινον. κἀν τούτῳ ἠσπάζοντό τε ἀλ-
λήλους ἅμα νηχόμενοι καὶ περιέβαλλον κολυμβῶν-
48,38,1 τες. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθειστίων ἀλλήλους, πρότερος
μὲν ὁ Σέξτος ἐν τῇ νηί, ἔπειτα δὲ ὁ Καῖσαρ, ὅ τε
48,38,2 Ἀντώνιος ἐν τῇ ἠπείρῳ. δυνηθεὶς δ' ἂν ὁ Σέξτος
καὶ ἀμφοτέρους ἐν τῷ σκάφει σὺν ὀλίγοις παρόντας,
ὥσπερ που καὶ Μηνᾶς αὐτῷ συνεβούλευε, φονεῦσαι,
οὐκ ἠθέλησε. πρὸς δὲ τὸν Ἀντώνιον, ἐπειδὴ τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ τὴν πατρῴαν τὴν ἐν ταῖς Καρίναις
κατεῖχε, τόπος δέ τις τῆς Ῥώμης αἱ Καρῖναι, τρόπον
τινὰ ἥδιστον ἀπέσκωψε· ταῖς γὰρ τροπίσι ταῖς τῶν
νεῶν τῆς αὐτῆς ὀνομασίας οὔσης, ἐν ταῖς Καρίναις
αὐτοὺς ἑστιᾶν ἔφη. τὴν δὲ θυγατέρα Μάρκῳ Μαρ-
κέλλῳ τῷ Καίσαρος ἀδελφιδῷ ἠγγύησεν. οὗτος μὲν
48,39,1 οὖν ὁ πόλεμος ἀνεβέβλητο. Ἀντώνιος δὲ ἐς τὴν Ἑλ-
λάδα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπανελθὼν ἄλλα τε πολλὰ
ἔξω τῶν πατρίων ἐξεδιῃτήθη, τάς τε πόλεις ἅμα κα-
κῶν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάς, καὶ Διόνυσον
αὑτὸν ὀνομάζεσθαι ἠξίου. ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
πρὸς τοῦτο τὴν Ἀθηνᾶν αὐτῷ κατηγγύησαν, δέχε-
σθαί τε τὸν γάμον ἔφη καὶ προῖκα μυριάδας ἑκατὸν
παρ' αὐτῶν ἐξέπραξεν. αὐτὸς μὲν οὖν περὶ ταῦτα
εἶχε, τὸν δὲ δὴ Οὐεντίδιον τὸν Πούπλιον ἐς τὴν
Ἀσίαν προύπεμψε. καὶ ὃς τούς τε Πάρθους ἐν ὀχυρῷ
χωρίῳ ἐστρατοπεδευμένους, ἐπιθεμένους αὐτῷ παρὰ
γνώμην τοῦ Λαβιήνου διὰ τὰ πρῴην εὐημερήματα,
κατὰ κράτος ἐτρέψατο καὶ τῆς Συρίας ἐξήλασεν, αὐ-
τόν τε τὸν Λαβιῆνον ἐχειρώσατο.* καὶ ἐπὶ τούτῳ
θρίαμβον ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ ταῦτα καταγαγὼν ἄλλα
τε τοῖς ἀναλώμασιν ἐλαμπρύνατο, καὶ τὸ βασίλειον
48,42,5 κατακαυθὲν ἀνοικοδομήσας εἰκόσιν ἃς παρὰ τοῦ Καί-

σαρος ὡς καὶ ἀποδώσων ᾐτήσατο κατεκόσμησε. καὶ
αὐτὰς ἀπαιτηθεὶς ὕστερον οὐκ ἀπέδωκεν, εὐτραπε-
49 λίᾳ χρησάμενος· ὡς γὰρ οὐκ ἔχων ἱκανοὺς ὑπηρέ-
τας "πέμψον τινάς" ἔφη "καὶ ἆρον αὐτάς", καὶ οὕτως
ἐκεῖνος ὀκνήσας τὴν ἱεροσυλίαν ἀνακεῖσθαί σφας
εἴασε. ταῦτά τε οὖν ἐγένετο καὶ ὁ Καῖσαρ τὴν Λι- 48,44,1
βίαν ἔγημε, πάλαι αὐτῆς ἐρῶν. ἦν δὲ γυνὴ τοῦ
Νέρωνος, μεθ' οὗ συνδιέφυγεν, ὥσπερ εἴρηται· καὶ
ἐκύει γε ἐξ αὐτοῦ μῆνα ἕκτον. ἐξέδωκε δὲ αὐτὴν
αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ὥσπερ τις πατήρ. καί τι καὶ τοιοῦτον
ἐν τῇ ἑστιάσει σφῶν συνηνέχθη· παιδίον τι τῶν ψι-
θύρων, οἷα αἱ γυναῖκες γυμνὰ ὡς πλήθει ἀθύρουσαι
τρέφουσιν, ἰδὸν χωρὶς μὲν τὴν Λιβίαν μετὰ τοῦ Καί-
σαρος χωρὶς δὲ τὸν Νέρωνα μεθ' ἑτέρου τινὸς κα-
τακείμενον, προσῆλθεν αὐτῇ καὶ ἔφη "τί ποιεῖς
ἐνταῦθα, κυρία; ὁ γὰρ ἀνήρ σου" δείξας αὐτόν "ἐκεῖ
κατάκειται". συνοικοῦσα δὲ ἤδη τῷ Καίσαρι τίκτει 48,44,4
Κλαύδιον Δροῦσον Νέρωνα. καὶ αὐτὸν ὁ Καῖσαρ
ἀνείλετο καὶ τῷ πατρὶ ἔπεμψε. καὶ ἐκεῖνος τελευ-
τῶν οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπίτροπον καὶ τούτῳ καὶ τῷ
Τιβερίῳ αὐτὸν τὸν Καίσαρα κατέλιπεν. ὁ δ' οὖν
ὅμιλος ἄλλα τε ἐπὶ τούτῳ πολλὰ διεθρύλει καὶ τοῖς
εὐτυχοῦσι τρίμηνα παιδία γεννᾶσθαι ἔλεγεν, ὥστε
καὶ ἐς παροιμίαν τὸ ἔπος χωρῆσαι. τὸν δὲ Μηνᾶν αὐ- 48,45,7
τομολήσαντα πρὸς αὐτὸν ὁ Καῖσαρ οὔτε ἐξέδωκε τῷ
Σέξτῳ ἐξαιτηθέντα καὶ προσέτι καὶ διὰ τιμῆς ἦγε,
καὶ ἐς τὸ τῶν ἱππέων τέλος ἐσέγραψε δακτυλίοις τε
χρυσοῖς ἐκόσμησε. τὸ δὲ δὴ τῶν δακτυλίων τοιόνδε
ἐστίν. οὐδενὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων δακτυλίοις χρυ-
σοῖς, πλὴν τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων, χρῆσθαι
ἐξῆν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐξελευθέροις παρὰ μόνου
δίδοται τοῦ τὸ κράτος ἔχοντος, ὁ δὲ δὴ Σέξτος διά

*τε τοῦτο καὶ ὅτι πολλὰ αὐτῷ τῶν ὁμολογηθέντων
οὐκ ἐγένετο, ἀντεγκαλοῦντος ἅμα αὐτῷ καὶ τοῦ Καί-
σαρος παράβασιν ἐν ἐνίοις τῶν συνθηκῶν ἔλυσε τὴν
48,46,2 εἰρήνην. καὶ ὁ Καῖσαρ τόν τε Λέπιδον καὶ τὸν Ἀν-
τώνιον εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον μετεπέμψατο·
οἱ δὲ οὐκ εὐθὺς ὑπήκουσαν· ὅθεν ὁ Καῖσαρ μόνος
ἐπολέμει τῷ Σέξτῳ, καὶ τήν γε πρώτην κακῶς ἔπρα-
ξεν· ἔν τε γὰρ ναυμαχίαις τισὶ σφαλεὶς ἔτυχε, καὶ
ὑπὸ χειμώνων σφοδρῶν τὰ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπέ-
βαλε. τοῦ δὲ Σέξτου τοῖς προτερήμασιν ἐπηρμένου,
48,48,5 καὶ τὴν Ἰταλίαν φέροντός τε καὶ ἄγοντος, υἱόν τε
τοῦ Ποσειδῶνος ἑαυτὸν ὀνομάζοντος, πλοῖα ὁ Καῖ-
48,49,1 σαρ κατὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν Ἰταλίαν ἐναυπη- 50
γεῖτο, καὶ ἐρέτας συνέλεγεν, ὁπλίτας τε κατελέγετο,
καὶ χρήματα ἤθροιζε. καὶ δύο ἐνιαυτοὺς ἔς τε τὴν
ναυπηγίαν ἔς τε τὴν τῶν χρημάτων ἄθροισιν καὶ
ἐς τὴν τῶν ἐρετῶν ἄσκησιν κατανάλωσεν, αὐτὸς μὲν
ἐφορῶν καὶ διατάττων ταῦτά τε καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ καὶ Γαλατίᾳ, Μάρκῳ δὲ Οὐιψανίῳ Ἀγρίπ-
πᾳ τὴν τοῦ ναυτικοῦ παρασκευὴν ἐγχειρίσας. τοὺς
γὰρ Γαλάτας αὐτὸν προσπολεμούμενον, ὅτεπερ καὶ
τὸν Ῥῆνον δεύτερος δὴ Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμῳ διέβη,
μετεπέμψατο, καὶ τῇ τε δόσει τῶν νικητηρίων ἐτί-
μησε καὶ ἐκπονῆσαί τε καὶ ἐξασκῆσαι τὸ ναυτικὸν
ἐκέλευσε. καὶ ὅς, ὑπάτευε δὲ μετὰ Λουκίου Γάλλου,
τὰ μὲν ἐπινίκια οὐκ ἔπεμψεν, αἰσχρὸν εἶναι νομίσας
τοῦ Καίσαρος κακῶς πεπραγότος γαυρωθῆναι, τὸ
48,49,5 δὲ δὴ ναυτικὸν πάνυ προθύμως ἐξειργάσατο. ἀλιμέ-
νων δὲ τῶν ταύτῃ χωρίων ὄντων, ἔργον μεγαλοπρε-
πὲς ἐξεπόνησεν. ἐν γὰρ τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι χω-
49,50,1 ρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Πουτεόλων μηνοειδές
ἐστιν· ὄρεσί τε γὰρ μικροῖς καὶ ψιλοῖς, πλὴν βραχέων*

περιείληπται, καὶ θάλασσαν τριπλῆν κολπώδη ἔχει. ταύτην ὁ Ἀγρίππας συντρήσας λιμένας ναυλοχωτάτους ἀπέδειξεν. ἃ δὲ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἀξιαφή- 48,50,4
γητα ἐθεασάμην, φράσω. τὰ ὄρη ταῦτα πρὸς ταῖς ἔνδον θαλάσσαις ὄντα πηγὰς πυρός τε ἅμα πολλοῦ καὶ ὕδατος συμμιγεῖς ἔχει, καὶ αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον οὐδαμοῦ εὑρίσκεται, οὔτε γὰρ πῦρ αὐτὸ οὔθ' ὕδωρ ψυχρὸν αὐτὸ φαίνεται, ἐκ δὲ δὴ τῆς ὁμιλίας σφῶν τό τε ὕδωρ θερμαίνεται καὶ τὸ πῦρ ὑγραίνεται· καὶ ἐκεῖνο μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τῶν προπόδων εἰς τὰς δεξαμενὰς χωρεῖ, τὴν δ' ἀτμίδα αὐτοῦ ἔς τε οἰκήματα μετέωρα διὰ σωλήνων ἀνάγουσι, κἀνταῦθα αὐτῇ πυριῶνται. ὅσα γὰρ ἂν ἐπὶ πλεῖον ἀπό τε τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδράμῃ, ξηρότερα γίνεται. κατασκευαί τε οὖν περὶ ἀμφότερα πολυτελεῖς ἤσκηνται, καὶ ἔστιν ἔς τε βίου διαγωγὴν καὶ ἐς ἄκεσιν ἐπιτήδεια. ταῦτά τε οὖν τὸ ὄρος ἐκεῖνο καὶ προσέτι καὶ γῆς φύσιν τοιάνδε παρέχεται. τοῦ πυρὸς τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔχοντος, ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ ὕδατος συνουσίας πᾶν τὸ φλογῶδες αὐτοῦ σβέννυται, διακρίνειν δὲ δὴ καὶ διατήκειν τὰ
51 προστυχόντα οἵ καὶ ὡς δυναμένου, συμβαίνει τῆς γῆς τὸ μὲν λιπαρὸν ἐκτήκεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ τραχὺ καὶ ὀστῶδες ὡς εἰπεῖν ὑπολείπεσθαι. σηραγγώδεις τε οὖν οἱ ὄγκοι ἐξ ἀνάγκης γίνονται, καὶ αὐχμῷ μὲν δοθέντες ἐς κόνιν διαλύονται, ὕδατι δὲ σὺν κονίᾳ φυραθέντες συνίστανται, καὶ ἐφ' ὅσον γ' ἂν ἐν τῷ ὑγρῷ ὦσι, πήγνυνταί τε καὶ πετροῦνται. αἴτιον δὲ ὅτι τὸ μὲν κραῦρον αὐτῶν ὑπὸ μὲν τοῦ πυρὸς ὁμοφυοῦς οἱ ὄντος ἐπιτείνεταί τε καὶ θραύεται, τῇ δὲ συμμίξει τῆς νοτίδος ἀναψύχεται, κἀκ τούτου εἴσω διὰ παντὸς συμπιληθὲν ἄλυτον γί-

νεται. τοιαῦται μὲν αἱ Βαϊαί εἰσι, καὶ ἐς αὐτὰς τότε
ὁ Ἀγρίππας ἐπειδὴ τάχιστα τοὺς εἴσπλους ἐξεποί-
ησε, τάς τε ναῦς καὶ τοὺς ἐρέτας ἤθροισεν. ἔς τε
48,52,1 τὴν Ῥώμην σημεῖα ἄλλα τε συχνὰ ἐξηγγέλθη, καὶ ὅτι
δελφῖνες πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσπίδα τὴν τῆς Ἀφρικῆς
πόλιν ἐμαχέσαντό τε ἀλλήλοις καὶ διεφθάρησαν. καί
τι καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ ἄστει αἷμα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
48,52,3 ῥυὲν ὄρνιθες διεφόρησαν. τὸ δὲ τῇ Λιβίᾳ συμβὰν
καὶ σφόδρα αὐτῇ καθ' ἡδονὴν ἐγένετο. λευκὴν γὰρ
ὄρνιθα, κλωνίον δάφνης ἐγκάρπου φέρουσαν, ἀετὸς ἐς
τὸν κόλπον αὐτῆς ἐνέβαλε. καὶ ἐδόκει γὰρ οὐ μικρὸν
τὸ σημεῖον εἶναι, τήν τε ὄρνιθα δι' ἐπιμελείας ἦγε
καὶ τὴν δάφνην ἐφύτευσεν, ὥστε καὶ τοῖς τὰ ἐπινί-
κια πέμπουσιν ἐπὶ πλεῖστον ἐξαρκέσαι, ἥ τε Λιβία
ἐγκολπώσασθαι καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος ἰσχὺν καὶ ἐν
48,54,1 πᾶσιν αὐτοῦ κρατήσειν ἔμελλε. καὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ
χρόνῳ καὶ ὁ Ἀντώνιος ἦλθε μὲν εἰς τὴν Ἰταλίαν αὖ-
θις ἐκ τῆς Συρίας, πρόφασιν ὡς τοῦ Σεξτείου πο-
λέμου διὰ τὰς τοῦ Καίσαρος συμφορὰς μεθέξων· εἰς
διαφορὰν δὲ ἐλθὼν τῷ Καίσαρι, καὶ μικροῦ πολεμῆ-
48,54,3 σαι αὐτῷ δεήσας, συνηλλάγη αὖθις διὰ τῆς Ὀκταουίας
αὐτῷ, ἣν ἀδελφὴν τοῦ Καίσαρος οὖσαν ἐγεγαμήκει.
ἐπὶ ταῖς προτέραις διαλλαγαῖς Ἀντώνιος μὲν ἐκείνῳ
ναῦς ἔδωκεν, αὐτὸς δὲ παρ' ἐκείνου στρατιώτας ἀν-
τέλαβεν, ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς Πάρθους χρησόμενος.
ταῦτα δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐπλάσσοντο· οὐ γάρ που καὶ
κατ' εὔνοιαν ἐποίουν ταῦτα, ἀλλὰ ἐς τὴν χρείαν τῶν
48,54,5 παρόντων σφίσι πραγμάτων ὑπεκρίνοντο. ἀμέλει
καὶ τὴν Ὀκταουίαν εὐθὺς ἐκ τῆς Κερκύρας ὁ Ἀντώ-
νιος ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπέπεμψε. Καῖσαρ δέ, ἐπεὶ καὶ
49,1,1 τὸ ναυτικὸν παρεσκεύαστο, εἰς τὴν Σικελίαν ἐπε- 52
ραιώθη, καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ ναυμαχεῖν ἐπιτρέψας, αὐτὸς

ἐκ τῆς ἠπείρου τὸν στρατὸν ἔχων ἔβλεπε τὰ γινό-
μενα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σέξτος Δημοχάρει τινὶ τὰς 49,2,1
ναῦς παραδοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐθεᾶτο τὴν μάχην. συμ-
βαλόντων δὲ ἀλλήλοις τοῦ τε Ἀγρίππου καὶ τοῦ Δη-
μοχάρους, καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσορ-
ρόπου γεγενημένου, ὀψέ ποτε καὶ πρὸς νύκτα ἤδη οἱ 49,4,1
τοῦ Καίσαρος ἐκράτησαν· ἐγένετο δὲ ἡ μάχη ἐν Μύ-
λαις τῆς Σικελίας· οὐ μέντοι καὶ ἐπεδίωξάν τινα,
ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τὸ εἰκὸς συμβάλλεται, ὅτι μή-
τε καταλαβεῖν αὐτοὺς ἐδύναντο διὰ τὸ ὑπερπαχῆ τε
καὶ ὑπερμεγέθη τὰ πλοῖά σφισιν εἶναι, καὶ ἐς τὴν
γῆν βράχη ἔχουσαν, ὧν ἄπειροι ἦσαν, ἐφοβήθησαν
ἐξοκεῖλαι· ὡς δέ τινες λέγουσιν, ὁ Ἀγρίππας ἅτε καὶ
ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος, οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μαχόμενος,
ἐξαρκεῖν οἱ τὸ τρέψαι τοὺς ἀντιπάλους ἡγεῖτο. καὶ
γὰρ εἰώθει λέγειν πρὸς τοὺς πάνυ ἑταίρους ὅτι οἱ
πλείους τῶν ἐν ταῖς δυναστείαις ὄντων οὐδένα ἐθέ-
λουσι κρείττω σφῶν εἶναι, ἀλλὰ τὰ μὲν πλείω, ὅσα
γε καὶ πρόχειρον τὴν νίκην ἔχει, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν
ποιοῦνται, τὰ δὲ δὴ χείρω καὶ ἀτοπώτερα ἄλλοις
προστάσσουσι. κἂν ἄρα ποτὲ τῶν ἀμεινόνων τι ἀν-
αγκασθῶσί σφισιν ἐπιτρέψαι, βαρύνονταί τε καὶ
ἄχθονται τῇ εὐδοξίᾳ αὐτῶν· ἡττᾶσθαι μὲν γάρ σφας
καὶ κακῶς πράττειν οὐκ εὔχονται, οὐ μέντοι καὶ
παντελῶς τι καταπράξαντας τὴν δόξαν αὐτοὺς λα-
βεῖν αἱροῦνται. δεῖν οὖν παρῄνει τὸν ἄνδρα τὸν
σωθησόμενον τῆς μὲν δυσχερείας αὐτοὺς καὶ τῶν
πραγμάτων ἀπαλλάττειν, τὴν δὲ δὴ κατόρθωσίν σφων
ἐκείνοις φυλάττειν. ταῦτα μὲν ὁ Ἀγρίππας καὶ ἔλεγε
καὶ ἐποίει· ἐν ᾧ δὲ ἡ ναυμαχία ἐγίνετο, καὶ ὁ Καῖ-
σαρ ὡς τάχιστα τόν τε Σέξτον ἐκ τῆς Μεσσήνης 49,5,1
ἀπεληλυθότα καὶ τὸν πορθμὸν ἔρημον φυλακῆς ὄντα

ᾔσθετο, τὸν μὲν καιρὸν τοῦ πολέμου οὐ παρέλιπεν,
ἀλλ' εὐθὺς ἐπιβὰς τῶν Ἀντωνιείων νεῶν ἐς τὴν
Μεσσήνην ἀφίκετο, οὐ μὴν καὶ ἐν τύχῃ αὐτῷ ἐχρή-
49,5,2 σατο. ὁ γὰρ Σέξτος σπουδῇ ὑποστρέψας ταῖς τε ναυ-
σὶν αὐτῷ καὶ τοῖς ὁπλίταις κατὰ γῆν προσώρμησε·
καὶ ὁ Καῖσαρ ὡς καὶ προηττημένων αὐτῶν κατα-
φρονήσας, καὶ συμβαλών, τοῦ τε ναυτικοῦ τὸ πλέον
ἀπέβαλε καὶ αὐτὸς ὀλίγου προσδιεφθάρη. οὔκουν
οὐδ' ἠδυνήθη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ 53
ὄντας διαφυγεῖν, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐς τὴν ἤπειρον
ἀπεσώθη. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν ἀσφαλεῖ ἦν, ὁρῶν δὲ τὸ
στράτευμα ἐν τῇ νήσῳ ἀπειλημμένον δεινῶς ἤχθετο.
καὶ οὐ πρότερον ἀνεθάρρησε πρὶν ἰχθύν τινα ἐκ τῆς
θαλάσσης αὐτόματον ἀναθορόντα πρὸς τοὺς πόδας
αὐτοῦ προσπεσεῖν, καὶ τοὺς μάντεις αὐτῷ εἰπεῖν ὅτι
49,6,1 δουλώσεται αὐτήν. ὁ δὲ Κορνιφίκιος, οὗτος γὰρ ἦρ-
χεν αὐτῷ τοῦ ἐν Σικελίᾳ στρατοῦ, ἐκινδύνευσε μὲν
κατὰ χώραν μένων ὑπὸ λιμοῦ ἐκπολιορκηθῆναι· προ-
χωρήσας δὲ καὶ πανωλεθρίᾳ δεήσας, τῶν ἐναντίων
ἐπικειμένων καὶ βαλόντων πόρρωθεν, ἐν δὲ τοῖς ἐπι-
καίροις τῶν τόπων καὶ ἐπιτιθεμένων σφίσι, διαφθα-
ρῆναι, ὅμως τοῦ Ἀγρίππου περαιωθέντος εἰς Σικε-
49,7,4 λίαν, καὶ τὰς Μύλας κατειληφότος, καὶ διὰ τοῦτο
πρὸς ἐκεῖνον ἐκ τῆς διώξεως ὑποστρέψαντος, παρα-
δόξως ἐσώθη. καὶ τοσοῦτον ὁ Κορνιφίκιος ἐπὶ τῇ
49,7,6 τῶν στρατιωτῶν σωτηρίᾳ ἐφρόνει, ὥστε καὶ ἐν τῇ
Ῥώμῃ ἐπὶ ἐλέφαντος, ὁσάκις ἔξω τῆς οἰκίας ἐδείπνει,
ἀνακομίζεσθαι. τότε μὲν οὕτως ὁ Καῖσαρ ἡττηθεὶς
τῆς Σικελίας ἐξέπεσε. μετὰ δὲ ταῦτα προσγινομένου
αὐτῷ καὶ τοῦ Λεπίδου, περαιωθεὶς εἰς αὐτὴν καὶ
συνάψας μάχας οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ἀγρίπ-
που τῷ Σέξτῳ κατὰ θάλατταν κατὰ κράτος ἐνίκησε.

καὶ ὁ μὲν Σέξτος ἀπογνοὺς τῆς Σικελίας, καὶ δια-
πεφευγὼς εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου πέμψαν- 49,17,4
τος ἐπ᾽ αὐτὸν ὡς νεώτερα πράσσοντα ἀνῃρέθη. ὑπὸ
μέντοι τοῦ Καίσαρος οὐ παραχρῆμα, οὔτε μὴν ὕστε-
ρον ἐδιώχθη στασιάσαντος πρὸς τὸν Λέπιδον. ὁ μὲν
γὰρ ἐκ τοῦ ἴσου ἅπαντα αὐτῷ διοικεῖν, ὡς καὶ συν-
άρχων, ἠξίου· ὁ δὲ Καῖσαρ εἰς πάντα αὐτῷ ὡς ὑπο-
στρατήγῳ ἐχρῆτο, καὶ διὰ τοῦτο τότε μὲν κοινολογη-
θέντος πρὸς τὸν Σέξτον δι᾽ ἀπορρήτων ὑποτοπήσας
οὐκ ἤλεγξεν, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ αὐτὸν πολεμώ-
σηται. συνάψας δὲ θᾶττον ἢ ἐβούλετο, πρίν τι καὶ
φανερῶς νεωτερίσαι τὸν Λέπιδον, μάχην τῷ Σέξτῳ,
καὶ νικήσας, ὡς εἴρηται, τότε καὶ πρὸς τὸν Λέπιδον
φανερῶς διηνέχθη. ὁ μὲν γὰρ τά τε ἄλλα ἀπῄτει 49,11,4
ὅσα αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην σφῶν συνωμοσίαν ἐδέ-
δοτο, καὶ τῆς Σικελίας ὡς καὶ συγκαταστρεψάμενος
αὐτὴν ἀντεποιεῖτο, ἔς τε δίκην τὸν Καίσαρα πρου-
54 καλεῖτο, εἶχε δὲ τὰς δυνάμεις ἃς ἐκ τῆς Λιβύης
ἐπῆκτο. Καῖσαρ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα οὐδὲν ἀντεῖπε, 49,12,1
νομίσας δὲ τὰ δίκαια παρὰ τοῖς ὅπλοις, ἅτε καὶ ἰσχυ-
ρότερος αὐτοῦ ὤν, ἔχειν, εὐθὺς ἐπ᾽ αὐτὸν μετ᾽ ὀλί-
γων τινῶν ὥρμησεν ὡς καταπλήξων αὐτόν, οἷα μηδὲν
δραστήριον ἔχοντα. καὶ εἰσῆλθε μὲν εἰρηνικῶς ἐς τὸ
στρατόπεδον τοῦ Λεπίδου καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας
εἶπέ τινα· ὡς δ᾽ οὐδὲν κατὰ γνώμην αὐτοῖς ἔλεξε,
παρωξύνθησαν καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καί τινας τῶν
σὺν αὐτῷ ἀπέκτειναν· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τάχει βοηθείας
τυχὼν ἐσώθη. καὶ μετὰ τοῦτ᾽ ἐπῆλθεν αὐτοῖς μετὰ
παντὸς τοῦ στρατοῦ· καὶ οἵ τε στρατιῶται τοῦ Λε-
πίδου προσεχώρησαν αὐτῷ, καὶ ἐκεῖνος ἐν ἐσθῆτι
φαιᾷ ἱκέτης αὐτοῦ γέγονε. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τῆς 49,12,3
τε ἐξουσίας πάσης παρελύθη, καὶ δίαιταν ἐν τῇ Ἰτα-

λίᾳ οὐκ ἄνευ φυλακῆς εἶχεν. Ἀντωνίου δὲ κατὰ τὴν
49,19,1 Ἑλλάδα ὄντος, Οὐεντίδιος ὁ ὑποστράτηγος αὐτοῦ
Πάκορον τὸν Ὀρώδου τοῦ Πάρθων βασιλέως παῖδα
49,20,4 μάχῃ νικήσας αὐτόν τε ἀπέκτεινεν ὅμοια τοῖς μά-
λιστα τῶν πώποτε βασιλευσάντων ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ
πρᾳότητι ἀγαπηθέντα, καὶ τοὺς Πάρθους, ὅσοι μὴ
ἐν τῇ μάχῃ ἔπεσον, ἐκ τῆς Συρίας ἀπήλασεν. οὗτος
49,21,1 ὁ Οὐεντίδιος ἐφθονήθη μὲν ἐφ' οἷς κατώρθωσεν ὑπὸ
τοῦ Ἀντωνίου, καὶ διὰ τοῦτο τῆς τε στρατηγίας
παραχρῆμα ἐπαύσθη, καὶ ἐς οὐδὲν ἔτι αὐτῷ ἐκεῖνος
ἐχρήσατο. μετὰ θάνατον μέντοι τοῦ Ἀντωνίου τὰ
ἐπινίκια τῶν Πάρθων πρῶτος Ῥωμαίων ἤγαγεν·
ἐψηφίσατο γὰρ αὐτῷ ἡ βουλή, ἅτε καὶ τὴν συμφο-
ρὰν τὴν ἐπὶ τοῦ Κράσσου σφίσι γενομένην ἐν τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑκατέρου τοῦ ἔτους ἀνταποδεδωκότι τοῖς
Πάρθοις, καὶ δόξαν ἔκ τε τούτου καὶ ἐκ τοῦ παρα-
λόγου ἔσχεν ὁ Οὐεντίδιος· ἐν γὰρ τοῖς τοῦ Πομπηίου
τοῦ Στράβωνος πομπεύσας θριάμβοις μετὰ τῶν λοι-
πῶν αἰχμαλώτων ἀπὸ τῶν Πάρθων τότε αὐτὸς ἐθριάμ-
βευσε. Γάιον δὲ Σόσιον ὁ Ἀντώνιος τῆς τε Συρίας
49,22,3 καὶ Κιλικίας ἀπέδειξεν ἄρχοντα· ὃς ἄλλα τε κατώρ-
49,22,4 θωσε καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα παρεστήσατο· ἑάλωσαν γὰρ
πρότερον μὲν οἱ ὑπὲρ τοῦ τεμένους τοῦ θεοῦ ἀμυνό-
μενοι, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ τοῦ Κρόνου αὖ-
θις ἡμέρᾳ ὠνομασμένῃ. καὶ τοσοῦτόν γε τῆς θρη-
σκείας αὐτοῖς περιῆν ὥστε τοὺς προτέρους τοὺς μετὰ
τοῦ ἱεροῦ χειρωθέντας παραιτήσασθαί τε τὸν Σό- 55
σιον, ἐπειδὴ ἡμέρα αὖθις ἡ τοῦ Κρόνου ἐνέστη, καὶ
ἀνελθόντας ἐς αὐτὸ ποιῆσαι τὰ νομιζόμενα. ἐκείνους
μὲν οὖν Ἡρώδῃ τινὶ ὁ Ἀντώνιος ἄρχειν ἐπέτρεψε,
τὸν δ' Ἀντίγονον, ὃς αὐτῶν τέως ἦρχεν, ἐμαστί-
γωσε σταυρῷ προσδήσας, ὃ μηδεὶς ἄλλος βασιλεὺς

ἐπεπόνθει ὑπὸ Ῥωμαίων. μετὰ ταῦτα ὁ Ἀντώνιος
ἐξεστράτευσεν ἐπὶ Πάρθους, καὶ πρὸς τοῖς Φραάτοις 49,26,3
γενόμενος ἐπολιόρκει αὐτά, μηδὲν μὲν αὐτὸς μέγα
πράττων, πολλὰ δὲ παρὰ τῶν ἔξω βαρβάρων κακού-
μενος. προσκαθημένου δ᾽ οὖν καὶ ὡς αὐτοῦ τῇ
πόλει, ὑποπέμψας τινὰς ὁ Φραάτης ἔπεισεν αὐτὸν 49,27,3
ἐπικηρυκεύσασθαί οἱ, ὡς καὶ ῥᾳστα τῶν σπονδῶν
τευξόμενον. κἀκ τούτου τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ
ἐχρημάτισεν ἐπί τε χρυσοῦ δίφρου καθήμενος καὶ
τὴν νευρὰν τοῦ τόξου ψάλλων καὶ καταδραμὼν αὐ-
τοὺς πολλὰ τέλος τὴν εἰρήνην, ἐάν γε παραχρῆμα
ἀποστρατοπεδεύσωνται, δώσειν ὑπέσχετο. ἦν δὲ οὗ-
τος ὁ Φραάτης ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος· τούς τε γὰρ 49,23,4
ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα Ὀρώδην ἀποκτείνας
τὴν τῶν Πάρθων βασιλείαν ἔσχεν. ἀκούσας οὖν τὰ
παρ᾽ αὐτοῦ ὁ Ἀντώνιος, καὶ φοβηθεὶς τὴν μεγαλαυ-
χίαν αὐτοῦ, ἀπανέστη, καὶ ὑποχωρῶν ἐγγὺς ἦλθε
διαφθαρῆναι πανστρατιᾷ, παραδόξως δ᾽ οὖν ἠδυ-
νήθη διασωθῆναι· τά τε γὰρ ἄλλα οἱ στρατιῶται
αὐτοῦ καρτερικοὶ ἐγένοντο, καὶ ὁπότε ἐς ἐνέδραν
περιπεσόντες τήν τε χελώνην ἐξαπιναίως συνασπί- 49,29,3
σαντες ἐποίησαν καὶ τὰ γόνατα σφῶν τὰ ἀριστερὰ
πρὸς τὴν γῆν ἤρεισαν. νομίσαντες οὖν αὐτοὺς οἱ
βάρβαροι ἀπειρηκέναι τε ὑπὸ τῶν τραυμάτων καὶ
μιᾶς ἐπικοπῆς εἶναι, τὰ μὲν τόξα ἀπέρριψαν καὶ
ἀπὸ τῶν ἵππων ἀπεπήδησαν, τοὺς δ᾽ ἀκινάκας σπα-
σάμενοι ἐγγύς σφισιν ὡς καὶ ἐπισφάξοντες αὐτοὺς
προσῆλθον. κἀν τούτῳ ἐξαναστάντες οἱ Ῥωμαῖοι
πᾶσάν τε ἀπὸ παραγγέλσεως τὴν φάλαγγα ἅμα ἀν-
έπτυξαν, καὶ προσπεσόντες παμπληθεῖς αὐτῶν, οἷα
γυμνοὺς ὡπλισμένοι, ἀπροσδοκήτους παρεσκευασμέ-
νοι, τοξότας ὁπλῖται, βαρβάρους Ῥωμαῖοι κατέκοψαν.

49,30,1 ἔστι δὲ ἡ χελώνη τοιάδε τίς· τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ
οἱ ψιλοὶ οἵ τε ἱππεῖς ἐν μέσῳ τετάχαται· τῶν δ'
ὁπλιτῶν οἱ μὲν ταῖς προμήκεσιν ἀσπίσι χρώμενοι
περί τε τὰ ἔσχατα ὥσπερ ἐν πλινθίῳ τινὶ τάσσονται,
καὶ τοὺς λοιποὺς περιέχουσιν· οἱ δ' ἕτεροι οἱ τὰς 56
πλατείας ἀσπίδας ἔχοντες ἔν τε τῷ μέσῳ συσπεί-
ρονται καὶ ἐκείνας καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν
ἄλλων ὑπεραίρουσιν, ὥστε μήτ' ἄλλο τι πλὴν τῶν
ἀσπίδων ὁρᾶσθαι, καὶ ἐν σκέπῃ τῶν βελῶν πάντας
αὐτοὺς ὑπὸ τῆς πυκνότητος τῆς συντάξεως γίνεσθαι.
οὕτω γάρ τοι δεινῶς ἰσχυρίζεται ὥστε καὶ βαδίζειν
τινὰς ἐπάνω αὐτῆς, καὶ προσέτι καὶ ἵππους καὶ ὀχή-
ματα, ὁσάκις ἂν ἐν κοίλῳ τινὶ καὶ στενῷ χωρίῳ γέ-
νωνται, ἐλαύνεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῆς χε-
λώνης ἐπίκλησιν, πρός τε τὸ ἰσχυρὸν καὶ πρὸς τὸ
εὐσκέπαστον αὐτῆς, εἴληφε. χρῶνται δ' αὐτῇ διχῇ·
ἢ γὰρ πρὸς φρούριόν τι προσμίσγοντες προσπορεύον-
ται, καὶ πολλάκις καὶ ἐπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος ἀναβιβά-
ζουσί τινας, ἢ ὑπὸ τοξοτῶν ποτε περιστοιχισθέντες
κυπτάζουσι πάντες ἅμα, καὶ γὰρ καὶ οἱ ἵπποι ὀκλά-
ζειν καὶ κατακλίνεσθαι διδάσκονται, κἂν τούτῳ δό-
κησίν σφισιν ὡς καὶ κεκμηκότες παρασχόντες ἐξεγεί-
ρονται πελασάντων αὐτῶν ἐξαίφνης, καὶ ἐς ἔκπληξίν
49,31,1 σφας καθιστᾶσι. ταῦτα μὲν οὕτω γίνεται. Ἀντώνιος
δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἀρμενίων δόλῳ καὶ ἀπάτῃ ἑλών,
ὅτι μὴ συνεμάχησέν οἱ κατὰ τῶν Πάρθων, ἀργυραῖς
49,40,3 ἁλύσεσι περιῆγεν, εἶτα καὶ χρυσαῖς τῇ Κλεοπάτρᾳ
προσῆγε, καὶ τοῦ λοιποῦ τὰ ὅπλα ῥίψας συνετρύφα
αὐτῇ, τοὺς παῖδας αὐτῆς βασιλέων τε βασιλέας
προσαγορεύων, καὶ χώρας αὐτοῖς οὐχ ὅτι τὴν Ἀρμε-
νίων καὶ ἃς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰνδῶν καὶ τὴν
Πάρθων ἀπονέμων. Καῖσαρ δὲ τὸν στρατὸν ἤσκει,

τούς τε Παννονίους χειρούμενος καὶ τοὺς Δαλμάτας 49,36,1
καταδουλούμενος, καί που καὶ κινδυνεύων ἐν αὐτοῖς
τοῖς ἀγῶσι καὶ πόνοις καὶ τιτρωσκόμενος. Ἀγρίπ- 49,43,1
πας δὲ τὸ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὕδωρ ἐκλεῖπον φθορᾷ τῶν
ὀχετῶν καὶ ἀνεκτήσατο δαπάνῃ οἰκείᾳ καὶ ἐπὶ πολλὰ
τῆς πόλεως ἐπωχέτευσε. καὶ πρὸς τούτῳ πάντα μὲν
τὰ οἰκοδομήματα τὰ κοινά, πάσας δὲ τὰς ὁδούς, μη-
δὲν ἐκ τοῦ δημοσίου λαβών, ἐπεσκεύασε, τούς τε
ὑπονόμους ἐξεκάθηρε, καὶ ἐς τὸν Τίβεριν δι' αὐτῶν
ὑπέπλευσε. κἀν τῷ ἱπποδρόμῳ σφαλλομένους τοὺς
ἀνθρώπους περὶ τὸν τῶν διαύλων ἀριθμὸν ὁρῶν
τούς τε δελφῖνας καὶ τὰ ᾠοειδῆ δημιουργήματα κα-
τεστήσατο, ὅπως δι' αὐτῶν αἱ περίοδοι τῶν περι-
57 δρόμων ἀναδεικνύωνται. καὶ προσέτι καὶ ἔλαιον καὶ
ἅλας πᾶσι δέδωκε, τά τε βαλανεῖα προῖκα δι' ἔτους
καὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ λούεσθαι παρέσχε·
καὶ τοὺς κουρέας ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐμισθώσατο,
ἵνα μηδεὶς μηδὲν αὐτοῖς ἀναλώσῃ. καὶ τέλος σύμ-
βολά τε τινα ἐς τὸ θέατρον κατὰ κορυφὴν ἔρριψε,
τῷ μὲν ἀργύριον τῷ δὲ ἐσθῆτα τῷ δὲ ἄλλο τι φέ-
ροντα, καὶ ἄλλα πάμπολλα ὤνια ἐς τὸ μέσον κα-
ταθεὶς διαρπάσαι σφίσιν ἐπέτρεψε, τούς τε ἀστρο-
λόγους καὶ τοὺς γόητας ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε. καὶ
Ἀγρίππας μὲν ταῦτα ἐν τῷ τῆς ἀγορανομίας αὐτοῦ
χρόνῳ ἔπραξε. τοῦ δὲ Μήδων βασιλέως ἡττηθέντος
ὑπὸ τῶν Πάρθων καὶ ἡ Ἀρμενία σὺν τῇ Μηδίᾳ τῶν 49,44,1
Πάρθων ἐγένετο. μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ ὁ Ἀντώ- 50,1,1
νιος καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπολέμησαν ἀλλήλοις, ἐγκλήματα
κατ' ἀλλήλων κατασκευάσαντες, ὁ μὲν ὅτι καὶ τὰ
Ῥωμαίων ὁ Ἀντώνιος τῇ Κλεοπάτρᾳ ἐδίδου καὶ ἐχα-
ρίζετο καταγεγοητευμένος καὶ δεδουλωμένος αὐτῇ,
ὥσπερ ἀνδράποδον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἄντικρυς πρὸς

50,6,1 αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς τὴν Κλεοπάτραν δῆθεν τὸν πόλε-
μον ἐψηφίσατο· ὁ δὲ Ἀντώνιος ὡς ὑβρισθεὶς ὑπ'
αὐτοῦ τὰς διαθήκας τὰς ἑαυτοῦ ἔτι ζῶντος ἀνοίξαν-
τός τε καὶ πᾶσιν ἐκφήναντος, καὶ δι' ἄλλα τινά· οὐ
γὰρ ἔμελλον ἀπορήσειν αἰτιῶν πάλαι πολεμῆσαι διε-
50,6,2 γνωκότες. ἐγένετο δὲ ἡ πᾶσα τοῦ πολέμου παρα-
σκευὴ πολὺ τῶν πρὸ αὐτῆς μεγίστη. ἔθνη γὰρ
τοσάδε ἑκατέρῳ τόνδε τὸν πόλεμον συνήρατο. Καί-
σαρι μὲν ἥ τε Ἰταλία καὶ Γαλατία τό τε Ἰβηρικὸν
καὶ τὸ Ἰλλυρικόν, καὶ Λίβυες οἵ τε ἐκ τοῦ πρὶν ῥω-
μαΐζοντες πλὴν τῶν περὶ τὴν Κυρήνην καὶ οἱ τοῦ
Βογόου τοῦ τε Βόκχου γεγονότες, Σαρδώ τε καὶ Σι-
κελία καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι αἱ ταῖς εἰρημέναις ἠπεί-
ροις προσεχεῖς συνεμάχησαν, τῷ δ' Ἀντωνίῳ τὰ ἐν
τῇ Ἀσίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἀκούοντα καὶ τὰ ἐν τῇ
Θρᾴκῃ, ἥ τε Ἑλλὰς καὶ ἡ Μακεδονία, καὶ οἱ Αἰγύ-
πτιοι οἵ τε Κυρηναῖοι μετὰ τῶν περιχώρων, καὶ οἱ
νησιῶται οἱ προσοικοῦντές σφισιν, οἵ τε βασιλεῖς καὶ
δυνάσται πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ τῇ τῶν Ῥωμαίων
ἀρχῇ γειτνιῶντες τῇ ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον οὔσῃ, οἱ μὲν
50,7,1 αὐτοὶ οἱ δὲ καὶ δι' ἑτέρων. ὁ δὲ Ἀντώνιος πρὸ τοῦ
πολέμου ὤμοσε πρὸς τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας τήν τε
ἀρχὴν ἐντὸς δύο μηνῶν μετὰ τὴν νίκην ἀφήσειν καὶ
τὸ πᾶν αὐτῆς κράτος τῇ γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἀπο- 58
δώσειν. μόλις τε δῆθέν τινες ἔπεισαν ἕκτῳ μηνὶ
τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα δὴ κατὰ σχολὴν τὰ πράγματα
50,8,1 καταστήσηται. σημεῖα δὲ πρὸ τοῦ πολέμου ἔδοξε γε-
γονέναι ὅ τε βύας ὁ ἐπὶ τὸν τῆς Ὁμονοίας ναὸν
ἐπιπτάμενος καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐπικαθήμενος, εἰ
μήτι γελοῖος ὁ Δίων τηλικούτων πολέμων καὶ συμ-
φορῶν βυῶν τε πτήσεις καὶ πιθήκων εἰς ναοὺς
εἰσελεύσεις καὶ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα προλέγων τε καὶ

προσημειούμενος, καὶ τὸ τῆς Αἴτνης πῦρ πλεῖστον
ῥυὲν καὶ πόλεις λυμηνάμενον. τὸ δὲ τοῦ δικεφάλου 50,8,4
δράκοντος τοῦ ἐν τῇ Τυρσηνίδι φανέντος καὶ ἐς
πέντε καὶ ὀγδοήκοντα πόδας ἐξικνουμένου, πολλά
τε κακώσαντος, εἶτα κεραυνωθέντος, εἰ ἀληθές ἐστι,
καὶ θαυμαστὸν πάντως ἐστίν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ οἱ 50,8,5
παῖδες δίχα γενόμενοι μηδενὸς κελεύσαντος, καὶ οἱ
μὲν Ἀντωνιείους οἱ δὲ Καισαρείους σφᾶς ἐπικαλέ-
σαντες, συνέμιξαν ἀλλήλοις ἐπὶ δύο ἡμέραις, καὶ ἡτ-
τήθησαν οἱ τὸ τοῦ Ἀντωνίου ὄνομα φέροντες· καὶ
τοῦτο μὲν τὴν ἧτταν αὐτοῦ προεσήμηνε, τὸν δ' ὄλε-
θρον εἰκών τις αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἀνακειμένη·
λιθίνη γὰρ οὖσα αἷμα πολὺ ἀνῆκεν. καὶ ἐγένετο ἡ
μάχη κατὰ τὸ καλούμενον Ἄκτιον, ἔνθα νῦν ἡ Νι- 50,13,1
κόπολίς ἐστι, παρούσης καὶ τῷ Ἀντωνίῳ καὶ συμπο-
λεμούσης τῆς Κλεοπάτρας, δι' ἣν καὶ μάλιστα τοῖς
τε φίλοις προσκέκρουκε καὶ κατὰ τὴν μάχην ἐσφάγη.
γέγονε δὲ ἡ ναυμαχία τοιαύτη· τὰ μὲν σκάφη
τῷ Ἀντωνίῳ πολὺ τῶν ἐναντίων ὑπερέχοντα ἦν· 50,23,2
τριήρεις μὲν γὰρ ὀλίγας, τετρήρεις δὲ καὶ δεκή-
ρεις καὶ τὰ λοιπὰ τὰ διὰ μέσου πάντα ἐξεποίησε,
καὶ ἐπ' αὐτὰ πύργους τε ὑψηλοὺς ἐπικατεσκεύασε,
καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπανεβίβασε· καὶ διὰ τοῦτο
καὶ ὁ ἀγὼν οὐχ ὁμοιότροπος αὐτοῖς ἐγίνετο. οἱ μὲν 50,32,1
γὰρ τοῦ Καίσαρος, ἅτε καὶ μικροτέρας καὶ ταχυτέρας
τὰς ναῦς ἔχοντες, ῥοθίῳ τε ἐχρῶντο καὶ ἐνέβαλλον
πεφραγμένοι πάντῃ τοῦ μὴ τιτρώσκεσθαι· καὶ εἰ μὲν
κατέδυσάν τινα, εἰ δὲ μή, ἀνεκρούοντο πρὶν ἐς χεῖ-
ρας ἐλθεῖν, καὶ ἤτοι τοῖς αὐτοῖς αὖθις ἐξαίφνης
ἐνέβαλλον, ἢ τοὺς μὲν εἴων ἐπ' ἄλλους δὲ ἐτρέ-
ποντο, καί τι καὶ τούτους ὡς διὰ βραχέος ἐργασά-
μενοι πρὸς ἄλλους καὶ πάλιν μάλα ἄλλους ἐχώρουν,

ὅπως ὡς μάλιστα ἀπροσδοκήτοις τισὶ προσφέρωνται.
οἷα γὰρ φοβούμενοι μὲν τὴν ἐκ πολλοῦ αὐτῶν ἀλκήν,
φοβούμενοι δὲ καὶ τὴν ἐν χερσὶ μάχην, οὔτε ἐν τῷ 59
πρόσπλῳ οὔτε ἐν τῇ συμμίξει ἐνεχρόνιζον, ἀλλ' ὑπο-
δραμόντες ἂν αἰφνίδιον ὥστε τὴν τοξείαν σφῶν
φθῆναι, καὶ τρώσαντές τινα ἢ καὶ συνταράξαντες
μόνον ὥστε τὴν κάθεξιν ἐκφυγεῖν, ἀνεχώρουν ἔξω
βέλους. οἱ δ' ἕτεροι τούς τε προσπλέοντάς σφισι
πολλοῖς καὶ πυκνοῖς καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασιν ἔβαλ-
λον, καὶ ἐς τοὺς προσμιγνύοντας χεῖρας σιδηρᾶς
ἐπερρίπτουν. καὶ εἰ μὲν ἐπιτύχοιεν αὐτῶν, κρείτ-
τους ἐγένοντο, εἰ δ' ἁμάρτοιεν, τρωθέντων ἂν σφισι
τῶν σκαφῶν ἐβαπτίζοντο, ἢ καὶ περὶ τὸ μὴ παθεῖν
τοῦτο ἀποδιατρίβοντες εὐεπιθετώτεροι ἄλλοις τισὶν
ἐγίνοντο· δύο τε γὰρ ἢ καὶ τρεῖς ἅμα τῇ αὐτῇ νηὶ
προσπίπτουσαι αἱ μὲν ἔδρων ὅσα ἐδύναντο, αἱ δὲ
ἔπασχον. ἐπονοῦντο δὲ καὶ ἔκαμνον τοῖς μὲν οἵ τε
κυβερνῆται καὶ οἱ ἐρέται μάλιστα, τοῖς δὲ οἱ ἐπιβά-
ται· καὶ ἐῴκεσαν οἱ μὲν ἱππεῦσι τοτὲ μὲν ἐπελαύ-
νουσι τοτὲ δὲ ἐξαναχωροῦσι διὰ τὸ τούς τε ἐπί-
πλους καὶ τὰς ἀνακρούσεις ἐπ' αὐτοῖς εἶναι, οἱ δὲ
50,32,8 ὁπλίταις. κἀκ τούτου ἐπλεονέκτουν τε ἀλλήλων καὶ
ἠλαττοῦντο, οἱ μὲν ἔς τε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν
ὑποπίπτοντες καὶ τὰς κώπας συναράσσοντες, οἱ δὲ
ἄνωθεν αὐτοὺς καὶ πέτραις καὶ μηχανήμασι βαπτί-
50,33,1 ζοντες. ἀγχωμάλου οὖν ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης οὔσης
τέλος τοιόνδε τι ἐγένετο. ἡ Κλεοπάτρα κατόπιν τῶν
μαχομένων ἀποσαλεύουσα οὐκ ἤνεγκε τὴν πολλὴν
καὶ ἄκριτον τοῦ ἀδήλου μέλλησιν, ἀλλὰ ἀποκναι-
σθεῖσα, ἀπό τε τοῦ γυναικείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου,
τῇ τε ἐπὶ πολὺ μετεώρῳ ἀγωνίᾳ καὶ τῇ ἀεὶ ἐφ' ἑκά-

*τερα περιδεεῖ προσδοκίᾳ αὐτή τε ἐς φυγὴν ὥρμησε
καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπηκόοις σημεῖον ἦρε. καὶ οὕτω
τά τε ἱστία αὐτῶν εὐθὺς ἀραμένων καὶ ἐς τὸ πέλα-
γος ἀφέντων, ἀνέμου τινὸς φοροῦ κατὰ τύχην συμ-
βάντος, ὁ Ἀντώνιος ἰδὼν ἐφέσπετό σφισι. γενομένου
δὲ τούτου καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται καὶ ἠθύμησαν
καὶ ἐταράχθησαν. καὶ οὕτω λοιπὸν τὰ τοῦ Καίσαρος
ἐπικρατέστερα πάντῃ ἐγένετο. τοιαύτη μέν τις ἡ ναυ-
μαχία αὐτῶν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγένετο.* 51,1,1
*τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον, οὐδὲ γὰρ εἴωθα αὐτὸ
ποιεῖν, ἀλλ' ὅτι τότε πρῶτον ὁ Καῖσαρ τὸ κράτος
πᾶν μόνος ἔσχεν, ὥστε καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τῆς*
60 *μοναρχίας αὐτοῦ ἐτῶν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκρι-
βοῦσθαι. ὁ δὲ Καῖσαρ πόλιν τε ᾠκοδόμησεν ἐν τῷ* 51,1,3
*τόπῳ καθ' ὃν ἐνίκησε, Νικόπολιν αὐτὴν ὀνομάσας,
τό τε χωρίον ἐν ᾧ ἐσκήνωσε, λίθοις τετραπέδοις
ἐκρηπίδωσε καὶ τοῖς ἁλοῦσιν ἐμβόλοις ἐκόσμησεν,
ἕδος τι ἐν αὐτῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπαίθριον ἱδρυ-
σάμενος. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τούτῳ πολλὰ καὶ με-
γάλα ὁ Ἀγρίππας αὐτῷ συνεβάλετο, πόλεις τε τοῦ
Ἀντωνίου τινὰς ἐξελών, ἐν αἷς ἐκεῖνος τὰς πλεί-
στας εἶχε τοῦ πολέμου παρασκευάς, καὶ τοὺς ἀντι-
ταχθέντας αὐτῷ πολλάκις νικήσας. ὁ δ' οὖν Καῖ-
σαρ τοσαύτην εἰς πάντα ἐκείνῳ τε καὶ τῷ Μαικήνᾳ* 51,3,5
*ἐξουσίαν ἔδωκεν ὥστε σφᾶς καὶ τὰς ἐπιστολάς,
ἃς τῇ τε βουλῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔγραφε, προαναγι-
νώσκειν, κἀκ τούτου καὶ μεταγράφειν ὅσα ἐβού-
λοντο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ δακτύλιον ἔλαβον παρ'
αὐτοῦ, ἵν' ἐπισφραγίζεσθαι αὐτὰς ἔχωσι. διπλῆν
γὰρ δὴ σφραγῖδα, ᾗ μάλιστα τότε ἐχρῆτο, ἐπε-
ποίητο, σφίγγα ἐν ἑκατέρᾳ ὁμοίαν ἐκτυπώσας. ὕστε-*

ρον γὰρ τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ ἐγγλύψας ἐκείνῃ τὰ πάντα ἐσημαίνετο. καὶ αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορες, πλὴν Γάλβου, ἐχρήσαντο· οὗτος γὰρ προγονικῷ τινι σφραγίσματι, κύνα ἐκ πρῴρας νεὼς προκύπτοντα ἔχοντι, χρήσασθαι λέγεται.

---

61 *ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.*

Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ὁ Ἀντώνιος φυγὼν μετὰ 51,10,9
τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον, ὡς ὁ Καῖσάρ τε ἐπα-
νῆλθε καὶ ὑπὸ τῶν φίλων ὑπό τε τῶν συμμάχων
ἐγκατελείφθη, ἔσφαξεν ἑαυτόν, ἔν τε τοῖς κόλποις
τῆς Κλεοπάτρας ἀπέθανε. τοῦ δὲ Καίσαρος ἔχοντος
ἤδη τὴν Ἀλεξάνδρειαν, αὐτήν τε τὴν Κλεοπάτραν ἐν
φυλακῇ ἀδέσμῳ καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις τηροῦντος,
ἱκέτευεν αὐτὸν ἐκείνη εἰς ὄψιν αὐτῇ ἐλθεῖν, ὥς τι
πρὸς αὐτὸν βουλομένη διαλεχθῆναι. τοῦ δὲ κατα- 51,11,6
νεύσαντος, ἠμελημένως πως κοσμήσασα ἑαυτήν, καὶ 51,12,1
γὰρ ἐν τῷ πενθίμῳ σχήματι δεινῶς ἐνέπρεπεν, ἐκα-
θέζετο ἐπὶ τῆς κλίνης, πολλὰς μὲν εἰκόνας τοῦ πα-
τρὸς αὐτῷ, φημὶ δὴ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ
παντοδαπὰς παραθεμένη, πάσας δὲ τὰς ἐπιστολὰς
τὰς παρ᾽ ἐκείνου πεμφθείσας αὐτῇ ἐς τὸν κόλπον
λαβοῦσα. καὶ μετὰ τοῦτο εἰσελθόντος τοῦ Καίσαρος
ἀνεπήδησέ τε ἠρυθριασμένη, καὶ ἔφη "χαῖρε, ὦ δέ-
σποτα· σοὶ μὲν γὰρ τοῦτο θεὸς ἔδωκεν, ἐμὲ δὲ ἀφεί-
λετο. ἀλλ᾽ ὁρᾷς μέν που καὶ αὐτὸς τὸν πατέρα σου
τοῦτον οἷος πολλάκις πρὸς ἐμὲ ἐσῆλθεν, ἀκούεις δὲ
ὅπως τά τε ἄλλα ἐτίμησέ με καὶ δὴ καὶ βασιλίδα τῶν
Αἰγυπτίων ἐποίησεν. ἵνα δ᾽ οὖν τι καὶ αὐτοῦ ἐκείνου
περὶ ἐμοῦ πύθῃ, λάβε καὶ ἀνάγνωθι τὰ γράμματα ἅ
μοι αὐτοχειρίᾳ ἐπέστειλε". ταῦτά τε ἔλεγε, τά τε βλέ-

φαρα ἐς τὸν Καίσαρα ἐπενέκλα, καὶ ἐμμελῶς ἀνωλο-
φύρετο, θρυπτικόν τέ τι προσεφθέγγετο, καὶ ἄλλοτε
μὲν λέγουσα "ποῦ μοι, Καῖσαρ, ταῦτά σου τὰ γράμ- 62
ματα; ἄλλοτε δὲ ὅτι "ἀλλ' ἐν τούτῳ καὶ σύ μοι ζῇς",
εἶτα αὖθις "εἴθε σου προετεθνήκειν", καὶ μάλα αὖ-
θις "ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔχουσα σὲ ἔχω". ὁ οὖν Καῖσαρ
συνίει μὲν αὐτῆς, οὐ μέντοι καὶ προσεποιεῖτο, ἀλλ'
εἰς γῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρείσας τοῦτο μόνον εἶπεν
"θάρσει, ὦ γύναι, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· οὐδὲν γὰρ
κακὸν πείσῃ". καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ ἐπιθυμῶν αὐτὴν εἰς
τὴν Ῥώμην ἀγαγεῖν, ἵνα θριαμβεύων αἰχμάλωτον
δείξῃ Ῥωμαίοις τὴν περίπυστον Κλεοπάτραν, ἐλπί-
δας τε αὐτῇ ἐνίει χρηστάς, ἐν ἐπιμελείᾳ τε ἐποιεῖτο
καὶ τῆς θεραπείας οὐδὲν ἀφῃρεῖτο. ἡ δέ, ἅτε μὴ
ἄκακος οὖσα γυνή, ἀλλὰ δραστηρία καὶ συνετή, τοῦτό
51,13,5 τε ὑπετόπησε καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν περικαλλεστάτην
ἐνδῦσα καὶ ἑαυτὴν εὐπρεπέστατα εὐθετήσασα, ἀνα-
τεθεῖσά τε ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀπέθανεν, ἀσπίδος αὐτῇ
ἐν ὑδρίᾳ εἰσκομισθείσης· οἱ δέ, ὅτι βελόνῃ, ᾗ τὰς
τρίχας ἀνεῖρεν, ἰὸν ἔχοντι ὠκύμορον, τὸν βραχίονα
51,14,6 κεντήσασα. ἀκούσας δὲ ὁ Καῖσαρ τὴν τελευτὴν αὐ-
τῆς ἐξεπλάγη, καὶ τό τε σῶμα αὐτῆς εἶδε, καὶ φάρ-
μακα αὐτῷ καὶ ψύλλους, εἴ πως ἀνασφήλειε, προσή-
νεγκεν. οἱ δὲ δὴ ψύλλοι οὗτοι ἄνδρες μέν εἰσι, γυνὴ
γὰρ οὐ γίνεται ψύλλα, δύνανται δὲ πάντα τε ἰὸν
παντὸς ἑρπετοῦ παραχρῆμα, πρὶν θνήσκειν τινά, ἐκ-
μυζᾶν, καὶ αὐτοὶ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς αὐτῶν δηχθέν-
τες βλάπτεσθαι. φύονται δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ δοκι-
μάζουσι τὰ γεννηθέντα ἤτοι μετ' ὄφεών που εὐθὺς
ἐμβληθέντα ἢ καὶ τῶν σπαργάνων αὐτῶν ἐπιβλη-
θέντων τισίν· οὔτε γὰρ τῷ παιδίῳ τι λυμαίνονται,
καὶ ὑπὸ τῆς ἐσθῆτος αὐτοῦ ναρκῶσι. τοῦτο μὲν δὴ

τοιοῦτόν ἐστιν, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ μηδένα τρόπον ἀνα-
βιώσασθαι τὴν Κλεοπάτραν δυνηθεὶς ἐκείνην μὲν
καὶ ἐθαύμασε καὶ ἠλέησεν, αὐτὸς δὲ ἰσχυρῶς ἐλυ-
πήθη ὡς καὶ πάσης τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ δόξης ἐστερη-
μένος. καὶ τὰ μὲν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας
τοιαύτης ἔτυχε τελευτῆς. Καῖσαρ δὲ τῆς Ἀλεξαν- 51,16,3
δρείας διά τε τὸν οἰκιστὴν αὐτῆς Ἀλέξανδρον, καὶ
διὰ τὸν φιλόσοφον Ἄρειον, ᾧ που φιλοσοφοῦντι
ἐχρῆτο, φεισάμενος, τὸ δὲ ἀληθές, ὅτι οὐκ ἠξίωσε
τοσούτους τε αὐτοὺς ὄντας καὶ χρησιμωτάτους τοῖς
Ῥωμαίοις ἐς πολλὰ ἂν γενομένους ἀνήκεστόν τι δρᾶ-
σαι, ἠθέλησε τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου σῶμα ἰδεῖν, καὶ
εἶδεν αὐτὸ καὶ προσήψατο, ὥστε τι καὶ τῆς ῥινός,
63 ὥς φασι, θραυσθῆναι. τὰ δὲ δὴ τῶν Πτολεμαίων,
καίτοι τῶν Ἀλεξανδρέων σπουδῇ βουληθέντων αὐτῷ
δεῖξαι, οὐκ ἐθεάσατο, εἰπὼν ὅτι βασιλέα ἀλλ' οὐ
νεκροὺς ἰδεῖν ἐπεθύμησα. κἀκ τῆς αὐτῆς αἰτίας οὐδὲ
τῷ Ἄπιδι ἐντυχεῖν ἠθέλησε, λέγων θεοὺς ἀλλ' οὐχὶ
βοῦς προσκυνεῖν εἰθίσθαι. ἐκ δὲ τούτου τήν τε Αἴ-
γυπτον ὑποτελῆ ἐποίησε καὶ τῷ Γάλλῳ τῷ Κορνη-
λίῳ ἐπέτρεψε. βουλευτῇ γὰρ οὐχ ὅπως ἐγχειρίσαι
αὐτὴν ἐτόλμησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐνεπιδημεῖν αὐτῇ ἐξου-
σίαν ἔδωκεν, ἂν μή τινι αὐτὸς ὀνομαστὶ συγχωρήσῃ.
ἐκ δὲ τῶν ληφθέντων χρημάτων οἵ τε στρατιῶται
πάμπολλα ἔλαβον τό τε σύμπαν ἥ τε ἀρχὴ ἡ τῶν
Ῥωμαίων ἐπλουτίσθη καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐκοσμήθη. 51,17,3
Αἴγυπτος μὲν οὕτως ἐδουλώθη, ὥς που καὶ τὸ δαι- 51,17,4
μόνιον ἐναργέστατα προὐπέδειξεν. ὗσέ τε γὰρ οὐχ
ὅπως ὕδατι, ἔνθα μηδὲ ἐψέκασέ ποτε, ἀλλὰ καὶ αἵ-
ματι, καί τις δράκων ὑπερμεγέθης ἐξαίφνης σφίσιν
ὀφθεὶς ἀμήχανον ὅσον ἐξεσύρισε. κἀν τούτῳ καὶ
ἀστέρες κομῆται ἑωρῶντο, καὶ νεκρῶν εἴδωλα ἐφαν-

τάξετο, τά τε ἀγάλματα ἐσκυθρώπασε, καὶ ὁ Ἄπις
ὀλοφυρτικόν τι ἐμυκήσατο καὶ ἐδάκρυσε. Καῖσαρ δὲ
εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθών, καὶ πολλῶν αὐτῷ καὶ ὑπερ-
51,19,1 όγκων, ἃ τί χρή με λέγειν, παρὰ τῆς βουλῆς ψηφι-
σθέντων, τὰ νικητήρια λαμπρῶς κατήγαγε τά τε τῆς
Κλεοπάτρας κοσμήματα τοῖς ἱεροῖς ἀνέθηκε· καὶ οὕ-
τως ἡ Κλεοπάτρα καὶ ἡττηθεῖσα καὶ ἁλοῦσα ὅμως
51,22,3 ἐδοξάσθη, καὶ αὐτὴ ἐν τῷ Ἀφροδισίῳ χρυσῆ ὁρᾶται.
καὶ Καῖσαρ μὲν ἐπὶ τούτοις ἑορτὰς ἦγεν ἐφ᾽ ἡμέρας
συχνάς· καὶ ἵππος ποτάμιος καὶ ῥινόκερως τότε πρῶ-
51,22,5 τον εἰσήχθησαν εἰς τὸ θέατρον. ὁ δὲ ῥινόκερως ἐλέ-
φαντί πῃ προσέοικε, κέρας δέ τι κατ᾽ αὐτὴν τὴν
51,23,2 ῥῖνα προσέχει, καὶ διὰ τοῦτο οὕτω κέκληται. Κράσ-
σος δὲ Μάρκος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διὰ τῆς Ἑλλάδος
καὶ Μακεδονίας ἐπὶ τὸν Ἴστρον πεμφθεὶς Μυσούς
τε καὶ Βαστέρνας κατεστρέψατο μάχαις συχναῖς, καὶ
51,24,4 τόν γε βασιλέα αὐτῶν Δέλδωνα αὐτὸς ὁ Κράσσος
ἀπέκτεινε. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοὺς Θρᾷκας ἐχειρώ-
51,25,2 σατο καὶ Γέτας ἐκάκωσε, καὶ Καίσαρι καὶ ὑπὲρ τού-
των τιμαὶ ἐψηφίζοντο. ταῦτα μὲν ἔν τε τῇ βασιλείᾳ
52,1,1 καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ταῖς τε δυναστείαις, πέντε καὶ
εἴκοσι καὶ ἑπτακοσίοις ἔτεσι, καὶ ἔπραξαν οἱ Ῥωμαῖοι
καὶ ἔπαθον· ἐκ δὲ τούτου αὖθις μοναρχεῖσθαι ἀκρι- 64
βῶς ἤρξαντο, καίτοι τοῦ Καίσαρος βουλευσαμένου
τά τε ὅπλα καταθέσθαι καὶ τὰ πράγματα τῇ γερου-
σίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἐπιτρέψαι. ἐποιήσατο δὲ τὴν διά-
γνωσιν μετὰ τοῦ Ἀγρίππου καὶ τοῦ Μαικήνου· τού-
τοις γὰρ πάντα τὰ ἀπόρρητα ἀνεκοίνου· καὶ τοῦ
Ἀγρίππου συμβουλεύοντος τὰ δικαιότερα, ἀποθέσθαι
γὰρ ἠξίου τὴν δυναστείαν καὶ ποιῆσαι πάλιν ἰσηγο-
ρίαν, τοῦ δὲ Μαικήνου τὰ συμφέροντα, συμφέρειν
γὰρ μᾶλλον τῷ μεγέθει τοῦ πολιτεύματος μοναρχίαν

βασιλικήν τε καὶ ἔννομον, προσέθετο τῷ Μαικήνᾳ ὁ
Καῖσαρ, καὶ τὴν μοναρχίαν ἔτι μᾶλλον ἐβεβαιώσατο·
τήν τε τοῦ αὐτοκράτορος ἐπίκλησιν, λέγω δὲ οὐ 52,41,3
τὴν ἐπὶ ταῖς νίκαις κατὰ τὸ ἀρχαῖον διδομένην τι-
σίν, ἀλλὰ τὴν τὸ κράτος διασημαίνουσαν, ἐπέθετο,
ὥσπερ τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ τῷ Καίσαρι καὶ τοῖς παισὶ
καὶ τοῖς ἐγγόνοις ἐψήφιστο. καὶ μετὰ ταῦτα τιμη- 52,42,1
τεύσας σὺν τῷ Ἀγρίππᾳ τήν τε βουλὴν ἀνεκάθη-
ρεν, αὐτὸς μὲν οὐδένα αὐτῶν ἀπαλείψας, προτρεψά-
μενος δέ σφας ἐκ τοῦ συνειδότος τοῦ τε γένους καὶ
τοῦ βίου δικαστὰς ἑαυτοῖς γενέσθαι· καὶ προσαπεῖπε 52,42,6
τοῖς βουλεύουσι μὴ ἐκδημεῖν ἔξω τῆς Ἰταλίας, ἂν μὴ
αὐτός τινι κελεύσῃ ἢ καὶ ἐπιτρέψῃ, καὶ τοῦτο καὶ
δεῦρο ἀεὶ φυλάσσεται· πλὴν γὰρ ὅτι ἐς τὴν Σικε-
λίαν καὶ Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα, οὐδαμόσε
ἄλλοσε βουλευτῇ ἀποδημῆσαι ἔξεστιν. ἐκεῖσε γὰρ
διά τε τὸ σύνεγγυς καὶ διὰ τὸ ἄοπλον τῶν ἀνθρώ-
πων δέδοται καὶ ἄνευ παραιτήσεως ἀπιέναι. τῷ δὲ 53,1,2
Ἀγρίππᾳ ὁ Καῖσαρ τήν τε ἀδελφὴν τὴν ἰδίαν συνῴ-
κισε, καὶ σκηνήν, ὁπότε συστρατεύοιτο, ὁμοίαν τῆς
αὐτοῦ παρεῖχε, τό τε σύνθημα παρ᾽ ἀμφοτέρων σφῶν
ἐδίδοτο. συνέβη δὲ τοῖς Ῥωμαίοις μετὰ τὸ τέλος τῶν
ἐμφυλίων πολέμων καλῶς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ
σωφρόνως ἀρχθῆναι, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν συνετωτέ-
ρων ἀνδρῶν οὐκέτι ἐμίσουν ὡς μόναρχον, ἀλλ᾽ ἐφί-
λουν ὡς ἄριστον. τήν τε γὰρ πόλιν κοινῇ σύμπασαν
εὐηργέτησεν, ἐπισκευάζων αὐτῆς τὰ πεπονηκότα καὶ 53,3,4
ἀνακτώμενος καὶ τὴν πολιτείαν πρὸς τὸ βέλτιστον
χειρίζων καὶ διεξάγων, καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἀνθρώπους
εὐποιίαις ὅτι μάλιστα ἀνηρτᾶτο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ἠγαπᾶτο. ἐθάρρησε γοῦν ποτε τούτοις ὁμοῦ καὶ
65 καλλωπιζόμενος καὶ θαρρῶν τὸ συνέδριόν τε τῆς γε-

53,3,1 ρουσίας συναγαγεῖν καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον τήν τε μοναρχίαν ἀποθέσθαι καὶ τὰ πράγματα τῇ βουλῇ ἐγχειρίσαι· συνέβη δὲ αὐτῷ πᾶν τοὐναντίον, εἰ μή τις εἴποι συμβῆναι αὐτῷ μᾶλλον τὸ κατὰ γνώμην διὰ τὸ πεπλασμένον καὶ μὴ ὁλόψυχον τῶν τοιούτων παραιτήσεων. ἣν γὰρ ἀδίκως καὶ κατὰ βίαν ἔχουσί τινες μοναρχίαν, παρ' ἑκόντων τῶν πολιτῶν δοκεῖν ἔχειν ἐθέλοντες εἰς τὰς τοιαύτας ἀρεσκείας καὶ ὑποκρίσεις χωροῦσι. καὶ τότε δ' οὖν οἱ μὲν ἐκ παρασκευῆς, οἱ δ' ἐκ φόβου, ἅτε καὶ ὑποπτεύοντες τὸ γινόμενον, οἱ δέ τινες τῶν σωφρονεστέρων ἀνδρῶν, καὶ ὡς εἰπεῖν ἐκ ψυχῆς καὶ μεταξὺ αὐτοῦ λέγοντος διεβόων, καὶ μετὰ τοῦτο μοναρχεῖσθαί τε δεόμενοι
53,11,4 καὶ πάντα τὰ ἐς τοῦτο φέροντα ἐπιλέγοντες, μέχρις οὗ κατηνάγκασαν δῆθεν αὐτὸν αὐταρχῆσαι. τό τε γὰρ
53,11,2 δημοκρατικὸν ἤδη τινὲς ὡς καὶ στασιῶδες ἐμίσουν, καὶ τῇ μεταστάσει τῆς πολιτείας ἠρέσκοντο, τῷ τε Καίσαρι ἔχαιρον. τοῖς γοῦν δορυφορήσουσιν αὐτὸν
53,11,5 διπλάσιον τὸν μισθὸν τοῦ τοῖς ἄλλοις στρατιώταις διδομένου δοθῆναι διεπράξαντο, ὅπως ἀκριβῆ τὴν
53,12,1 φρουρὰν ἔχῃ. τὴν μὲν οὖν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ παρὰ τῆς γερουσίας τοῦ τε δήμου ἐβεβαιώσατο. βουληθεὶς δὲ δὴ καὶ ὣς δημοτικός τις εἶναι δόξαι, τὴν μὲν φροντίδα τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν πᾶσαν ὡς καὶ ἐπιμελείας τινὸς δεομένων ὑπεδέξατο, οὔτε δὲ πάντων αὐτὸς τῶν ἐθνῶν ἄρχειν, οὔθ' ὅσων ἂν ἄρξῃ, διὰ παντὸς τοῦτο ποιήσειν ἔφη, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀσθενέστερα ὡς καὶ εἰρηναῖα καὶ ἀπόλεμα ἀπέδωκε τῇ βουλῇ, τὰ δὲ ἰσχυρότερα ὡς καὶ σφαλερὰ καὶ ἐπικίνδυνα, κατέσχε, λόγῳ μὲν ὅπως ἡ μὲν γερουσία ἀδεῶς τὰ κάλλιστα τῆς ἀρχῆς καρπῶται, αὐτὸς δὲ τούς τε πόνους καὶ τοὺς

κινδύνους ἔχῃ, ἔργῳ δὲ ἵνα ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ
ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἄοπλοι καὶ ἀπόλεμοι ὦσιν, αὐτὸς δὲ
δὴ μόνος καὶ ὅπλα ἔχῃ καὶ στρατιώτας τρέφῃ. ὁ δὲ 53,13,1
Καῖσαρ καὶ καταθέσθαι τελέως τὴν μοναρχίαν καὶ
ἀποδοῦναι καὶ τὰ προσκληρωθέντα τῶν ἐθνῶν τῇ
βουλῇ μετὰ δεκαετίαν ὑπέσχετο, οὐ μὴν καὶ ἔργῳ
ἐποίησε τοῦτο· τῆς γοῦν δεκαετίας ἐξελθούσης, ἄλλα 53,16,2
αὐτῷ δέκα ἔτη καὶ πάλιν ἄλλα προσεψηφίσθη· ὥστε
τῇ τῶν δεκαετηρίδων διαδοχῇ διὰ βίου αὐτὸν μο-
66 ναρχῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο οἱ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτο-
ρες, καίτοι μηκέτ' ἐς τακτὸν χρόνον, ἀλλ' ἐς πάντα
καθάπαξ τὸν βίον ἀποδεικνύμενοι, ὅμως διὰ τῶν
δέκα ἀεὶ ἐτῶν ἑώρτασαν ὡς καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὖ-
θις τότε ἀνανεούμενοι. καὶ πολλὰ μὲν ἐψηφίσθη τῷ
Καίσαρι ἐπὶ τούτοις. καὶ γὰρ τὸ τὰς δάφνας πρὸ
τῶν βασιλείων αὐτοῦ προτίθεσθαι, καὶ τὸν στέφανον 53,16,4
τὸν δρύινον ὑπὲρ αὐτῶν ἀρτᾶσθαι ὡς καὶ ἀεὶ τούς
τε πολεμίους νικῶντι καὶ τοὺς πολίτας σώζοντι
ἐψηφίσθη. καλεῖται δὲ τὰ βασίλεια παλάτιον, οὐχ
ὅτι καὶ ἔδοξέ ποτε οὕτως αὐτὰ ὀνομάζεσθαι, ἀλλ'
ὅτι ἔν τε τῷ Παλατίῳ ὁ Καῖσαρ ᾤκει καὶ ἐκεῖ τὸ
στρατήγιον εἶχε. Παλάτιον δὲ ἐλέγετο ἡ τοῦ Ῥωμύ-
λου οἰκία ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ᾠκοδόμητο, οὕτως
ὠνομασμένου, καὶ διὰ τοῦτο κἂν ἄλλοθί που ὁ αὐ-
τοκράτωρ καταλύῃ, τὴν τοῦ παλατίου ἐπίκλησιν ἡ
καταγωγὴ αὐτοῦ ἔχει. μετὰ δὲ ταῦτα Αὔγουστον
αὐτὸν ἥ τε βουλὴ καὶ ὁ δῆμος προσεῖπεν. ὁ γὰρ
Καῖσαρ ἐπεθύμει μὲν ἰσχυρῶς Ῥωμύλος ὀνομασθῆ-
ναι, αἰσθόμενος δὲ ὅτι ὑποπτεύεται ἐκ τούτου τῆς
βασιλείας ἐπιθυμεῖν, οὐκέτ' αὐτοῦ ἀντεποιήσατο,
ἀλλ' Αὔγουστος ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους
ὢν ἐπεκλήθη· πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ ἱερώ-

τατα αὔγουστα προσαγορεύεται. ἐξ οὗπερ καὶ σεβαστὸν αὐτὸν ἑλληνίζοντες, ὥς ἄν τινα σεπτόν, προσεῖπον· καὶ ταύτην τὴν πρόσρησιν καὶ οἱ μετ᾽ ἐκεῖνον πάντες, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος, πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτοτελοῦς σφων ἐξουσίας, ἀντὶ τῆς τοῦ
53,17,4 βασιλέως τοῦ τε δικτάτωρος ἐπικλήσεως ἔχουσιν. αὐτὰς μὲν γὰρ ἐκείνας οὐ τίθενται, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐκ τῆς πολιτείας ἐξέπεσον, τὸ δὲ δὴ ἔργον αὐτῶν τῇ τοῦ αὐτοκράτορος προσηγορίᾳ βεβαιοῦνται. καὶ ἐκ μὲν τούτων τῶν ὀνομάτων καταλόγους τε ποιεῖσθαι καὶ χρήματα ἀθροίζειν πολέμους τε ἀναιρεῖσθαι καὶ εἰρήνην σπένδεσθαι, θανατοῦν τε βουλευτὰς δύνασθαι λαμβάνουσιν. ἐκ δὲ δὴ τοῦ τιμητεύειν τούς τε βίους καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν ἐξετάζουσι, καὶ ἀπογραφὰς ποιοῦνται καὶ τοὺς μὲν καταλέγουσι τοὺς δὲ ἀπαλείφουσιν, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ. ἔκ τε τοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱερωσύναις ἱερᾶσθαι καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὰς πλείους διδόναι, καὶ τῶν ἱερέων κυριεύουσιν. ἥ τε ἐξουσία ἡ δημαρχικὴ καλουμένη δίδωσιν αὐτοῖς πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ μὴ ὑβρίζεσθαι, 67
κἂν ἄρα τι καὶ τὸ βραχύτατον μὴ ὅτι ἔργῳ ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀδικεῖσθαι δόξωσι, καὶ ἄκριτον τὸν ποιήσαντα
53,17,11 αὐτὸ ὡς καὶ ἐναγῆ ἀπολλύναι. ταῦτα μὲν οὕτω τε καὶ διὰ τούτων τῶν ὀνομάτων εἰλήφασιν, ὅπως μηδὲν ἄνευ δόσεώς τινος ἔχειν δοκῶσιν· ἤδη δὲ καὶ ἕτε-
53,18,1 ρόν τι, ὃ μηδενὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων ἐδόθη, προσεκτήσαντο· λέλυνται γὰρ δὴ τῶν νόμων, ὡς αὐτὰ τὰ Λατῖνα ῥήματα λέγει, τουτέστιν ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης ἀναγκαίας νομίσεώς εἰσι καὶ οὐδενὶ τῶν γεγραμμένων ἐνέχονται, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν τῆς βασιλείας ἰσχὺν περιβέβληνται, πλὴν τοῦ κατὰ τοὔνομα φορτικοῦ. ἡ γὰρ δὴ τοῦ Καίσαρος ἥ τε τοῦ Αὐ-

γούστου πρόσρησις δύναμιν μὲν οὐδεμίαν αὐτοῖς
οἰκείαν προστίθησι, δηλοῖ δ' ἄλλως τὸ μὲν τὴν τοῦ
γένους σφῶν διαδοχήν, τὸ δὲ τὴν τοῦ ἀξιώματος
λαμπρότητα. ἡ δὲ τοῦ πατρὸς ἐπωνυμία τάχα μὲν
καὶ ἐξουσίαν τινὰ αὐτοῖς, ἥν ποτε οἱ πατέρες ἐπὶ
τοὺς παῖδας ἔσχον, κατὰ πάντων ἡμῶν δίδωσιν, οὐ
μέντοι καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀρχὴν ἐγένετο ἀλλ' ἐς τιμὴν
καὶ ἐς παραίνεσιν, ἵνα αὐτοί τε τοὺς ἀρχομένους ὡς
καὶ παῖδας ἀγαπῷεν καὶ ἐκεῖνοί σφας ὡς πατέρας
αἰδῶνται. ἡ μὲν οὖν πολιτεία οὕτω τότε πρός τε τὸ
βέλτιον καὶ πρὸς τὸ σωτηριωδέστερον μετεκοσμήθη· 53,19,1
καὶ γάρ που καὶ παντάπασιν ἀδύνατον ἦν δημοκρα-
τουμένους αὐτοὺς σωθῆναι. οὐ μέντοι καὶ ὁμοίως
τοῖς πρόσθεν τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντα λεχθῆναι
δύναται. πρότερον μὲν γὰρ ἔς τε τὴν βουλὴν καὶ
ἐς τὸν δῆμον πάντα, εἰ καὶ πόρρω που συμβαίη,
ἐσεφέρετο· καὶ διὰ τοῦτο πάντες τε αὐτὰ ἐμάνθανον
καὶ πολλοὶ συνέγραφον, ἔν τε τοῖς ὑπομνήμασι τοῖς
δημοσίοις ἡ ἀλήθεια εὑρίσκετο. ἐκ δὲ δὴ τοῦ χρό-
νου ἐκείνου τὰ μὲν πλείω κρύφα καὶ δι' ἀπορρήτου
γίγνεσθαι ἤρξατο, εἰ δέ πού τινα καὶ δημοσιευθείη,
ἀλλὰ ἀνεξέλεγκτά γε ὄντα ἀπιστεῖται· καὶ γὰρ λέγε-
σθαι καὶ πράττεσθαι πάντα πρὸς τὰ τῶν ἀεὶ κρα-
τούντων τῶν τε παραδυναστευόντων σφίσι βουλή-
ματα ὑποπτεύεται. καὶ κατὰ τοῦτο πολλὰ μὲν οὐ
γιγνόμενα θρυλεῖται, πολλὰ δὲ καὶ πάνυ συμβαί-
νοντα ἀγνοεῖται, πάντα δὲ ὡς εἰπεῖν, ἄλλως πως ἢ
ὡς πράττεται διαθροεῖται. καὶ μέντοι καὶ τὸ τῆς
68 ἀρχῆς μέγεθος τό τε τῶν πραγμάτων πλῆθος δυσχε-
ρεστάτην αὐτοῖς παρέχεται τὴν ἀκρίβειαν. ἔν τε γὰρ
τῇ Ῥώμῃ συχνὰ καὶ ἔξω ταύτης παρὰ τῇ ὑπηκόῳ
ὡς εἰπεῖν καθ' ἡμέραν γίγνεταί τινα, περὶ ὧν τὸ

μὲν σαφὲς οὐδεὶς ῥᾳδίως ἔξω τῶν πραττόντων αὐτὰ
γινώσκει, πλεῖστοι δ' ὅσοι οὐδ' ἀκούουσι τὴν ἀρχὴν
ὅτι γέγονεν. ὅθενπερ καὶ ἐγὼ πάντα τὰ ἑξῆς, εἴτ'
ὄντως οὕτως εἴτε καὶ ἑτέρως ἔχει, φράσω. προσέσται
μέντοι τι αὐτοῖς καὶ τῆς ἐμῆς δοξασίας, ὅσον ἐνδέχε-
ται, ἐν οἷς ἄλλο τι μᾶλλον ἢ τὸ θρυλούμενον ἠδυ-
νήθην ἐκ πολλῶν ὧν ἀνέγνων ἢ καὶ ἤκουσα ἢ καὶ
53,20,1 εἶδον τεκμήρασθαι. Αὔγουστος μὲν δὴ ὁ Καῖσαρ,
ὥσπερ εἶπον, ἐπωνομάσθη, καὶ αὐτῷ σημεῖον οὐ μι-
κρὸν εὐθὺς τότε τῆς νυκτὸς ἐπεγένετο· ὁ γὰρ Τί-
βερις πελαγίσας καὶ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς πεδίοις Ῥώ-
μην κατέλαβεν ὥστε πλεῖσθαι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ
μάντεις ὅτι τε ἐπὶ μέγα αὐξήσοι καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν
53,21,1 πόλιν ὑποχειρίαν ἕξοι προέγνωσαν. Αὔγουστος δὲ
τά τε ἄλλα τὰ τῇ ἀρχῇ δὴ προσήκοντα προθυμότερον
ἔπραττεν, ὡς καὶ ἐθελοντὶ δὴ παρὰ πάντων αὐτὴν
53,21,3 εἰληφώς, καὶ ἐνομοθέτει πολλὰ οὐκ ἰδιογνωμῶν ἐν
τούτῳ τῷ μέρει, ἀλλ' ἔστι μὲν ἃ καὶ εἰς τὸ δημόσιον
προτιθεὶς καὶ παρρησίαν νέμων πολλὴν τοῖς διορ-
θοῦν δυναμένοις, τὰ πολλὰ δὲ μετὰ τῶν ὑπάτων ἢ
53,21,4 μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπισκοπούμενος· καὶ γὰρ καὶ πεν-
τεκαίδεκα τῶν βουλευτῶν τοὺς κλήρῳ λαχόντας συμ-
βούλους ἐς ἑξάμηνον παρελάμβανε, καὶ ἔστιν ὅτε
καὶ ἐδίκαζε μετ' αὐτῶν. ἔκρινε μὲν γὰρ καὶ καθ'
ἑαυτὴν ἡ βουλὴ ὡς καὶ πρότερον, καί τισι καὶ
πρεσβείαις καὶ κηρυκείαις καὶ δήμων καὶ βασιλέων
ἐχρημάτιζεν, ὅ τε δῆμος ἐς τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὸ
πλῆθος αὖ συνελέγετο· οὐ μέντοι καὶ ἐπράττετό τι,
ὃ μὴ ἐκεῖνον ἤρεσκε. τοὺς γοῦν ἄρξοντας τοὺς μὲν
αὐτὸς ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, τοὺς δὲ καὶ ἐπὶ
τῷ δήμῳ τῷ τε ὁμίλῳ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ποιούμενος
ἐπεμελεῖτο, ὅπως μήτ' ἀνεπιτήδειον μήτ' ἐκ παρα-

κελεύσεως ἢ καὶ δεκασμοῦ ἀποδεικνύωνται. τὸ μὲν 53,22,1 οὖν σύμπαν οὕτω τὴν ἀρχὴν διῴκησε, λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὅσα ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ νῦν μάλιστα, διὰ τὸ πάμπολυ ἀπηρτῆσθαι τῶν καιρῶν ἐκείνων τὸν καθ' ἡμᾶς βίον καὶ τὸ πολίτευμα μνημονεύεσθαι· λέγω γὰρ τοῦτο οὐκέτι ὡς ὁ Δίων ὁ Προυσαεὺς ὁ 69 ἐπὶ τοῦ Σευήρου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν αὐτοκρατόρων γενόμενος, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος ἀδελφόπαις ὢν Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα τὴν ἐπιτομὴν ταύτην τῶν πολλῶν βιβλίων τοῦ Δίωνος συνταττόμενος. ὁ μὲν οὖν Αὔγουστος εὐδοκιμῶν ἦν ἐπὶ τοῖς παρ' αὐτοῦ διοικουμένοις καὶ νομοθετουμένοις. ὁ δὲ δὴ Γάλλος 53,23,5 Κορνήλιος ὁ τὴν Αἴγυπτον ἐπιτετραμμένος καὶ ἐξύβρισεν ὑπὸ τῆς τιμῆς. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ μάταια ἐς τὸν Αὔγουστον ἀπελήρει, πολλὰ δὲ καὶ ἐπαίτια παρέπραττεν. εἰκόνας τε γὰρ ἑαυτοῦ παρ' ὅλην ὡς εἰπεῖν τὴν Αἴγυπτον ἔστησε, καὶ τὰ ἔργα ὅσα ἐπεποιήκει ἐς τὰς πυραμίδας ἐσέγραψεν. οὗτος μὲν οὖν ὑπό τινος τῶν φίλων αὐτοῦ Λάργου κατηγορηθεὶς ἠτιμώθη τε καὶ τὴν οὐσίαν ἀπέβαλε, καὶ ταύτην ὁ μὲν Καῖσαρ ἔλαβε κατὰ ψήφισμα τῆς βουλῆς· Γάλλος δὲ ἑαυτὸν διεχρήσατο· καὶ πρὸς τὸν Λάργον οἱ πολλοὶ ἀπέκλιναν, αὐξανόμενον βλέπον- 53,24,1 τες, οὐ μέντοι καὶ οἱ ἄριστοι τῶν Ῥωμαίων. Προκουλήιος μὲν γὰρ ἀπαντήσας αὐτῷ τήν τε ῥῖνα καὶ τὸ στόμα τὸ ἑαυτοῦ τῇ χειρὶ ἐπέσχεν, ἐνδεικνύμενος τοῖς συνοῦσιν ὅτι μηδ' ἀναπνεῦσαί τινι παρόντος αὐτοῦ ἀσφάλεια εἴη. ἄλλος δέ τις προσῆλθέ τε αὐτῷ, καίπερ ἀγνὼς ὤν, μετὰ μαρτύρων, καὶ ἐπήρετο εἰ γνωρίζοι ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ ἐξηρνήσατο, ἐς γραμματεῖον τὴν ἐξάρνησιν αὐτοῦ ἐσέγραψεν, ὥσπερ οὐκ

ἐξὸν τῷ κακῷ καὶ ὃν οὐκ ᾔδει πρότερον συκοφαν-
53,25,2 τῆσαι. Αὔγουστος δὲ καὶ Ἄστυρας καὶ Καντάβρους
Κελτικὰ ἔθνη διά τε Τερεντίου Οὐάρρωνος καὶ Τί-
53,25,8 του Καρισίου ἐνίκησε, καὶ πολλὰ τούτων πολίσματα
παρεστήσατο· καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ τεμένισμα ἀνοιχθὲν
53,26,5 δι' αὐτοὺς ἔκλεισεν, ὡς εἰρήνης οὔσης παντελοῦς
53,27,5 τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπειδή τε ἡ οἰκία ἡ πρότερον μὲν
τοῦ Ἀντωνίου γενομένη, ὕστερον δὲ τοῦ τε Ἀγρίππα
καὶ τῷ Μεσσάλᾳ δοθεῖσα κατεφλέχθη, τῷ μὲν Μεσ-
σάλᾳ ἄλλην ἐχαρίσατο, τὸν δὲ Ἀγρίππαν σύνοικον
53,27,6 ἐποιήσατο. Πούπλιος δέ τις Σερουίλιος ἐν τούτῳ τῷ
χρόνῳ ὄνομα ἔλαβεν, ὅτι στρατηγῶν ἄρκτους τε τρια-
κοσίας καὶ Λιβυκὰ ἕτερα θηρία ἴσα ἐν πανηγύρει
τινὶ ἀπέκτεινε. τὸν δὲ Καίσαρα ἡ βουλὴ τιμῶντα
αὐτήν, καὶ ἀνακοινούμενον οὐκ ὀλίγα τῆς διοικήσεως,
ἀντιθεραπεύουσα πάσης τῆς τῶν νόμων ἀνάγκης
ἀπήλλαξεν ὑπὸ δόγματι, ἵν' ὡς αὐτοκράτωρ τῶν νό- 70
53,28,2 μων αὐτῶν, πάνθ' ὅσα βούλοιτο ποιοίη καὶ μὴ
ποιοίη ὅσα μὴ βούλοιτο. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο,
καὶ ἄλλη τις στρατιὰ καινὴ ἀρχήν τε ἅμα καὶ τέλος
53,29,3 ἔσχεν. ἐπὶ γὰρ Ἀραβίαν τὴν εὐδαίμονα καλουμέ-
νην, ἧς Σαμῶς ἐβασίλευσεν, Λάργος ὁ τῆς Αἰγύπτου
ἄρχων ἐπεστράτευσε. καὶ ἐς μὲν ὄψιν οὐδεὶς αὐτῷ
τήν γε πρὸς πόλεμον τῆς χώρας ἐκείνης προσεχώρει.
ἡ δέ γε ἐρημία καὶ ὁ ἥλιος τά τε ὕδατα φύσιν τινὰ
ἄτοπον ἔχοντα πάνυ αὐτὸν ἐταλαιπώρησεν, ὥστε καὶ
τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ φθαρῆναι. τὸ δὲ δὴ νόσημα
οὐ τοῖς συνήθεσι νόσοις ὅμοιον ἐγίγνετο, ἀλλ' ἐς
τὴν κεφαλὴν ἐνσκῆψαν ἐξήραινεν αὐτήν, καὶ τοὺς
νοσοῦντας αὐτίκα ἀπώλλυε, τῶν δὲ περιγιγνομένων
ἔς τε τὰ σκέλη κατῄει πᾶν ἕτερον μέρος τοῦ σώματος
ὑπερβάν, καὶ ἐκεῖνά τε ἐλυμαίνετο ἴαμά τε αὐτοῦ

οὐδὲν ἦν ἕτερον ἢ ἔλαιον οἴνῳ μεμιγμένον, ὃ ἔπιε καὶ ἠλείψατο. ὅπερ που πάνυ ὀλίγοις σφῶν προσῆν· οὔτε γὰρ ἡ χώρα οὐδέτερον αὐτῶν φέρει οὔτε ἐκεῖνοι ἄφθονα αὐτὰ ἐπεφέροντο. κἀν τῷ πόνῳ τούτῳ καὶ οἱ βάρβαροί σφισι προσεπέθεντο. τέως γοῦν ἐλάττους, ὁπότε γε καὶ προσμίξειαν αὐτοῖς, ἐγίνοντο, καί τινα καὶ χωρία ἀπέβαλον, ἐπεὶ δὲ συμμάχῳ τῇ νόσῳ αὐτῶν χρησάμενοι τά τε σφέτερα ἐκομίσαντο καὶ ἐκείνων τοὺς περιλειφθέντας ἐξήλασαν ἐκ τῆς χώρας. πρῶτοι μὲν δὴ Ῥωμαίων οὗτοι, νομίζω δ' ὅτι καὶ μόνοι, τοσοῦτον ἐπὶ πολέμῳ τῆς Ἀραβίας ταύτης ἐπῆλθον· μέχρι γὰρ τῶν Ἐπιβούλων καλουμένων, χωρίου τινὸς ἐπιφανοῦς, ἐχώρησαν. ὁ δ' Αὔγουστος ἐνόσησεν μὲν ἐπισφαλῶς πολλάκις καὶ πρότερον, τότε δὲ ἑνδέκατον μετὰ Καλπουρνίου Πείσωνος ὑπατεύσας ἠρρώστησεν αὖθις, ὥστε μηδεμίαν 53, 30, 1 ἐλπίδα σωτηρίας σχεῖν· πάντα γοῦν ὡς καὶ τελευτήσων διέθετο, καὶ τάς τε ἀρχὰς καὶ τοὺς πρώτους ἄνδρας ἀθροίσας διάδοχον μὲν οὐδένα ἀπέδειξε, καίτοι τὸν Μάρκελλον πάντων προκριθήσεσθαι ἐς τοῦτο προσδοκώντων, διαλεχθεὶς δέ τινα αὐτοῖς περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων τῷ μὲν Πείσωνι τῷ ὑπάτῳ τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς προσόδους τὰς κοινὰς ἐς βιβλίον ἐγγράψας ἔδωκε, τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ τὸν δακτύλιον ἐνεχείρισε. καὶ αὐτὸν μηδὲν μηδὲ τῶν 71 πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον Ἀντώνιός τις Μούσας καὶ ψυχροποσίαις καὶ ψυχρολουσίαις ἀνέσωσε· καὶ χρήματα διὰ τοῦτο καὶ δακτύλιον χρυσοῦν, ἦν γὰρ ἀπελεύθερος, οὐχ ἑαυτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁμοτέχνοις, οὐχ ὅτι τοῖς τότε οὖσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐσομένοις ἔλαβεν. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν τὰ τῆς τύχης ἔργα, ὡς δ' ἐγώ φημι, τὰ τοῦ θεοῦ προσ-

ποιούμενον, παρὰ πόδας ἁλῶναι. ὁ γὰρ Μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Μούσα τρόπον θεραπευόμενος,
53,31,2 ἀπέθανε. τότε μέντοι πάντες ἐθαύμαζον, ὅτι τὸν Μάρκελλον, ἦν δὲ Μαρκέλλου τοῦ τῷ Ἀννίβᾳ προσπολεμήσαντος ἔγγονος, καὶ ὡς γαμβρὸν καὶ ὡς ἀδελφιδοῦν ἀγαπῶν, καὶ οὕτω τιμῶν, ὥστε καὶ ἀγορανομοῦντος αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν ἐν παντὶ τῷ θέρει παραπετάσμασι κατὰ κορυφὴν διαλαβεῖν, ὅμως τὴν μοναρχίαν οὐκ ἐπίστευσεν· οὕτως, ὡς ἔοικεν, οὐδέπω τῇ τοῦ μειρακίου γνώμῃ ἐθάρρει, ἀλλ᾽ ἤτοι τὸν δῆμον τὴν ἐλευθερίαν κομίσασθαι ἢ καὶ τὸν Ἀγρίππαν τὴν ἡγεμονίαν παρ᾽ ἐκείνου λαβεῖν ἠθέλησεν· ᾔδει γὰρ προσφιλῆ αὐτὸν ὄντα τῷ δήμῳ. ῥαΐσας δ᾽ οὖν, καὶ μαθὼν τὸν Μάρκελλον οὐκ ἐπιτηδείως τῷ Ἀγρίππᾳ διὰ τοῦτ᾽ ἔχοντα, ἐς τὴν Συρίαν εὐθὺς τὸν Ἀγρίππαν, μὴ καὶ διατριβή τις καὶ ἀψιμαχία ἐν ταὐτῷ οὖσι συμβῇ, ἔστειλε. καὶ ὃς ἐκ μὲν τῆς πόλεως εὐθὺς ἐξώρμησεν, οὐ μέντοι καὶ ἐς τὴν Συρίαν ἀφίκετο, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ μᾶλλον μετριάζων, ἐκεῖσε μὲν τοὺς ὑποστρατήγους ἔπεμψεν, αὐτὸς δ᾽ ἐν τῇ
53,32,4 Λέσβῳ διέτριψε. καὶ τοῦτο δὲ τοῦ Καίσαρος ἐπαινούμενον, ὅτι Λούκιον Σήστιον, οὐ μόνον συσπουδάσαντα πάλαι τῷ Βρούτῳ καὶ συστρατεύσαντα, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ τότε καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ καὶ εἰκόνας ἔχοντα καὶ ἐπαίνους ποιούμενον, ὕπατον ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ ποτε εἵλετο. δικτάτωρα δὲ αὐτὸν τοῦ δήμου αἱρουμένου, καί, ὡς οὐκ ἐπείθετο, ἀναγκάζοντος, καὶ τὰς εἰκοσιτέσσαρας ῥάβδους προσφέροντος, διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα, ὀρθῶς τό τε ἐπίφθονον καὶ τὸ μισητὸν τῆς κλήσεως φυλαττόμενος· τὴν γὰρ ἐξουσίαν καὶ τὴν
54,3,2 τιμὴν ὑπὲρ τοὺς δικτάτωρας εἶχε. Μάρκου δέ τινος

Πρίμου αἰτίαν ἔχοντος ὅτι τῆς Μακεδονίας ἄρχων
Ὀδρύσαις ἐπολέμησε, καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ
ποτὲ μὲν τῇ τοῦ Αὐγούστου, ποτὲ δὲ τῇ τοῦ Μαρκέλλου
72 γνώμῃ τοῦτο πεποιηκέναι, ἐς τὸ δικαστήριον αὐτεπάγ-
γελτος ἦλθε, καὶ ἐπερωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ εἰ
προστάξειε τῷ Πρίμῳ πολεμῆσαι, ἔξαρνος ἐγένετο. τοῦ
δὲ συναγορεύοντος τῷ Πρίμῳ Λικινίου Μουρήνου
ἄλλα τε εἰς αὐτὸν οὐκ ἐπιτήδεια ἀπορρίψαντος, καὶ πυ-
θομένου "τί δὴ ἐνταῦθα ποιεῖς, καὶ τίς σε ἐκάλεσε";
τοσοῦτον μόνον ἀπεκρίνατο, ὅτι τὸ δημόσιον. ὑπὸ
δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν οἱ Αἰθίοπες οἱ ὑπὲρ Αἰγύπτου 54,5,4
οἰκοῦντες προσεχώρησαν ἄχρι τῆς χώρας τῆς Ἐλε-
φαντίνης ὠνομασμένης, πάντα τὰ ἐν ποσὶ πολιορ-
κοῦντες, συμπαρούσης αὐτοῖς καὶ τῆς βασιλίσσης
αὐτῶν Κανδάκης. Γαΐου δὲ Πετρωνίου τοῦ τῆς Αἰ-
γύπτου ἄρχοντος ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐξορμήσαντος, ὥρμησαν
μὲν ὡς καὶ διαφευξόμενοι, καταληφθέντες δὲ ἐν τῇ
ὁδοιπορίᾳ ἐς τὴν οἰκείαν αὐτὸν ἐπεσπάσαντο. καὶ
καλῶς ἐκεῖ ἀγωνισάμενος τὴν Τανάπην τὸ βασί-
λειον αὐτῶν ἔλαβε. καὶ ἐκείνη μὲν κατασχεθεῖσα ἐν
φρουρᾷ κατελείφθη· ὁ γὰρ Πετρώνιος μήτε περαι-
τέρω βουληθεὶς προελθεῖν μήτε κατὰ χώραν μεῖναι
δυνηθεὶς ἀνεχώρησε· κἀν τούτῳ τῶν Αἰθιόπων τοῖς
καταλειφθεῖσιν ἐπιθεμένων αὖθίς τε ἐπ᾽ αὐτοὺς
ἐστράτευσε, καὶ τοὺς σφετέρους ἐρρύσατο, αὐτούς τε
τὴν οἰκείαν καταλαβεῖν ἠνάγκασε. τοῦ δὲ Καίσαρος 54,6,1
ἐς Σικελίαν ἐκδημήσαντος, ὅπως ἐκείνην τε καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ πάντα καταστήσηται, ἐστασίασεν ὁ δῆμος
περὶ τὰς τῶν ὑπάτων ἀρχαιρεσίας, * ὅτι ἀδύνατον ἦν
δημοκρατουμένους σωθῆναι, μικροῦ γοῦν τινος * κυ-
ριεῦσαι καιροῦ. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ Αὔ- 54,6,4
γουστος, καὶ μήτε μόνῃ τῇ Ῥώμῃ σχολάζειν δυνάμε-

νος μήτε ἄναρχον αὐτὴν καταλιπεῖν τολμῶν, μετεπέμ-
ψατο τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τὴν Ἰουλίαν αὐτῷ τὴν ἀδελ-
φὴν ἀνδρὸς χηρεύουσαν δοὺς ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν
Ῥώμην Μαικήνου, ὥς λέγεται, συμβουλευσαμένου,
ὅτι τηλικοῦτον αὐτὸν πεποίηκας ὥστε ἢ γαμβρόν σου
54,7,1 γενέσθαι ἢ φονευθῆναι. περαιωθεὶς δὲ εἰς Ἑλλάδα
τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἐτίμησε διὰ τὸ φεύγου-
σάν ποτε μετὰ Νέρωνος τοῦ ἀνδρὸς τὴν Λιβίαν ἐκεῖ
διατρῖψαι· τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἐκάκωσεν Αἴγιναν
ἀφελόμενος. Κυζικηνοὺς δὲ καὶ ἄλλας πόλεις, ὅτι
54,7,6 περί τινας τῶν Ῥωμαίων πλημμελῆσαί τι ἔδοξαν,
54,8,1 ἐδουλώσατο. ἐν τούτῳ ὁ Φραάτης φοβηθεὶς μὴ καὶ
ἐπιστρατεύσῃ οἱ, τά τε σημεῖα τοῦ Κράσσου καὶ τοὺς 73
αἰχμαλώτους ἀπέπεμψεν αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ
Καῖσαρ ἐγαυροῦτο, ὡς ἀκονιτὶ λαβὼν ἃ πολέμοις ἄλ-
λοι ἀπέβαλλον. ἀμέλει καὶ θυσίας ἐπ' αὐτοῖς ἐπετέ-
λεσε, καὶ προσέτι καὶ ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν ἐσή-
54,9,1 λασεν. ἐπῃνεῖτο δὲ καὶ ἐφ' οἷς οὐκ ἠξίου ἕτερόν τι
προσκτήσασθαι, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπάρ-
χουσιν ἐδικαίου. ὄντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ
54,9,2 βασιλείας καὶ δυναστείας τὰς μέν τισι βεβαιοῦντι, τὰς
δὲ εἰς ἑτέρους μετατιθέντι, τοὺς δέ τινας τῶν βασι-
λέων καὶ δικαιοῦντι, τοὺς δὲ ἐπαινοῦντι καὶ φίλους
ποιουμένῳ, πάμπολλαι πρεσβεῖαι πρὸς αὐτὸν ἀφί-
κοντο. καὶ γὰρ καὶ Ἰνδοὶ προκηρυκευσάμενοι πρό-
54,9,8 τερον φιλίαν τότε ἐσπείσαντο, δῶρα πέμψαντες ἄλλά
τε καὶ τίγρεις, πρῶτον τότε Ῥωμαίοις ὀφθείσας, καί
τι καὶ μειράκιον ἄνευ ὤμων αὐτῷ ἐδωρήσαντο. καὶ
μέντοι καὶ τοιοῦτον ὂν ἐκεῖνο ἐς πάντα τοῖς ποσὶν
ἅτε καὶ χερσὶν ἐχρῆτο, τόξον τε αὐτοῖς ἐπέτεινε καὶ
βέλη ἠφίει καὶ ἐσάλπιζεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, γράφω γὰρ
τὰ λεγόμενα. τότε καὶ ὁ σοφιστὴς Ζάμαρκος ὁ Ἰνδός,

εἴτε ὑπὸ φιλοτιμίας εἴτε ὑπὸ τοῦ γήρως, κατὰ τὸν
πάτριον νόμον πυρὶ ἑαυτὸν ζῶντα ἐξέδωκεν. ἐπεὶ
δὲ ἐπανιόντι εἰς τὴν Ῥώμην οἱ ἄλλοι προαπαντῆσαι
παρεσκευάζοντο, νύκτωρ ἐς τὴν πόλιν ἐσεκομίσθη,
καθὼς ἀεὶ ἔν τε ταῖς ἐκδημίαις καὶ ταῖς εἰσόδοις
ἐποίει, λανθάνειν ἐν ἀμφοτέροις σπεύδων, ἵνα μη-
δενὶ ὀχληρὸς εἴη. τὴν δὲ βουλὴν αὖθις εἰς βραχύ-
τερον συστέλλων τε καὶ ὁρίζων, καὶ τοὺς πολλοὺς
ἐκ τούτου λυπῶν, καὶ ἐπεβουλεύετο παρὰ πολλῶν
καὶ πολλοὺς ἠνάγκαζεν ἑαυτοὺς διαχρήσασθαι· * καὶ
Μουρήνας ὁ παρρησιασάμενός ποτε πρὸς αὐτόν. ἄλ-
λους μὲν οὖν τινας ἐδίκασε, καὶ τὸν Λεπίδου υἱόν· 54,15,4
αὐτὸν δὲ τὸν Λέπιδον προεπηλάκιζε μέν, ἔς τε τὴν
πόλιν καὶ ἄκοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν κατιέναι κελεύων
καὶ ἐς τὰς συνόδους ἀεὶ ἐσάγων, ὅπως ὅτι πλείστην
καὶ χλευασίαν καὶ ὕβριν πρός τε τὴν τῆς ἰσχύος καὶ
πρὸς τὴν τῆς ἀξιώσεως μεταβολὴν ὀφλισκάνῃ· οὐ
μὴν ἀπέκτεινεν, ἀλλὰ καὶ ἀρχιερέα ὄντα τὴν ἀρχιε-
ρωσύνην, ἕως περιῆν, οὐκ ἀφείλετο. λόγων δέ ποτε 54,15,8
ἐν βουλῇ γενομένων ὡς χρεὼν εἴη τὸν Αὔγουστον
ἐκ διαδοχῆς σφας φρουρεῖν, Ἀντίστιος μήτε ἀντει-
74 πεῖν τολμῶν μήτε συγκαταθέσθαι ὑπομένων, ἦν γὰρ
τῶν γενναιοτέρων, ἔφη ὅτι ῥέγχω καὶ οὐ δύναμαι
αὐτοῦ προκοιτῆσαι, ἀλλ᾽ ὅμως τοῦτον καὶ ἐν ἄλλοις
οὐ κεχαρισμένα αὐτῷ πράξαντα ὁ Καῖσαρ οὐ μετῆλθε.
περὶ δὲ εὐκοσμίας γυναικῶν καὶ σωφροσύνης ἀν-
δρῶν παραινεῖν ἐπιχειρῶν ἐχλευάζετο, μὴ ἔχων περὶ
τούτων ἀφ᾽ ἑστίας τὴν παρρησίαν, ἅτε πολλαῖς μὲν
αὐτὸς συγγινόμενος, τῇ δὲ Λιβίᾳ, ὥς φασιν, ὑποκεί-
μενος· καὶ αὐτὴν δὲ ταύτην ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
τῆς γήμας. καί ποτε προσήγαγέ τις αὐτῷ νεανίσκον 54,16,6
γυναῖκα ἐκ μοιχείας γεγαμηκότα, καὶ ὁ μὲν κατη-

τῷ κατηγόρῳ μήτε τοὺς φίλους αὐτοῦ μήτε τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ προπηλακίζειν, εὐθὺς ἀναστῆναι.
54,27,4 Κορνηλίου δέ τινος αἰτίαν [παρ' αὐτοῦ] ἐπὶ τῷ τῆς γυναικὸς βίῳ σχόντος, καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ εἰπόντος ὅτι καὶ εἰδότος καὶ συμβουλεύσαντος αὐτοῦ ἠγάγετο αὐτήν, περιοργής τε ἐγένετο καὶ εἶπε μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἔπραξε δεινόν, ἐκπηδήσας δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν, ἑλόμενος, ὡς πρὸς τοὺς φίλους εἶπε, τοῦτο μᾶλλον καίπερ οὐκ ὀρθῶς ἔχον ποιῆσαι ἢ κατὰ χώραν μένων ἀναγκασθῆ- 76
54,23,1 ναί τι κακὸν δρᾶσαι. μνησθήσομαι δὲ καὶ Οὐιδίου Πολλίωνος ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ μεταλλάξαντος, ἄλλως μὲν οὐδὲν μνήμης ἄξιον παρασχομένου, καὶ γὰρ ἐξ ἀπελευθέρου ἐγεγόνει, ἐπὶ δὲ δὴ τῷ πλούτῳ τῇ τε ὠμότητι ὀνομαστοτάτου γεγενημένου, ὥστε καὶ ἐς ἱστορίας λόγον ἐλθεῖν. οὗτος γὰρ τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ἔπραττε, δι' ὄχλου ἂν λεγόμενα γένοιτο, μυραίνας δὲ δεδιδαγμένας ἀνθρώπους ἐσθίειν ἐν δεξαμεναῖς τρέφων τοὺς δούλους αὐταῖς οὓς ἐθανάτου παρέβαλλε. καί ποτε τὸν Αὔγουστον ἑστιῶν, εἶτ' ἐπειδὴ ὁ οἰνοχόος κύλικα κρυσταλλίνην κατέαξεν, ἐς τὰς μυραίνας αὐτὸν ἐμβληθῆναι προσέταξεν. ὁ οὖν Αὔγουστος, προσπεσόντος οἱ τοῦ παιδὸς καὶ ἱκετεύσαντος αὐτόν, τὰ μὲν πρῶτα πείθειν τὸν Πολλίωνα ἐπειρᾶτο μηδὲν τοιοῦτο δρᾶσαι, ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῷ, "φέρε" ἔφη "τἆλλα πάντα ἐκπώματα, ὅσα ποτὲ τοιουτότροπα ἢ καὶ ἕτερά τινα ἔντιμα κέκτησαι, ἵνα αὐτοῖς χρήσωμαι". καὶ αὐτὰ κομισθέντα συντριβῆναι ἐκέλευσεν. ἰδὼν δὲ τοῦτο ἐκεῖνος, καὶ ὑπὸ τῆς μείζονος καταπλήξεως τὴν ἐπὶ τῷ ἑνὶ ἐκπώματι ὀργὴν ἐκκρουσθείς, ἡσυχίαν καὶ ἄκων ἤγαγε. τελευτήσας δὲ ὁ Πολλίων τῷ Αὐγούστῳ τὴν οἰκίαν καὶ τὸν

Παυσίλυπον τὸ χωρίον τὸ μεταξὺ Νέας τε πόλεως 54,23,5
καὶ τῶν Ποντεόλων κατέλιπεν. ὁ δὲ Αὔγουστος τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ ἐς ἔδαφος, ὅπως μηδὲν μνημόσυνον
ἐν τῇ πόλει ἔχοι, καταβαλὼν περίστῳον ᾠκοδομή-
σατο, καὶ τὸ τῆς Λιβίας αὐτῷ ἐπέγραψεν ὄνομα.
πόλεις μέντοι συχνὰς ὁ Καῖσαρ ἄλλῃ τε πανταχῇ καὶ 54,23,7
κατὰ τὴν Ἰβηρίαν καὶ Γαλατίαν ἀπῴκισεν. ᾠκοδό- 54,19,4
μησε δὲ καὶ τῷ Κυρίνῳ ναόν, ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα
τοῦτον κίοσι κοσμήσας· καὶ ἐπειδὴ καὶ τοσαῦτα ἔτη
τὰ πάντα ἐβίωσε, τὸ πρᾶγμα ἔδοξέ τισιν οὐ κατὰ
τύχην αὐτῷ γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἐξεπίτηδες καὶ κατὰ
πρόγνωσιν. Δροῦσος δὲ ὁ τοῦ Τιβερίου ἀδελφὸς 55,1,2
κατὰ Κελτῶν τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ῥήνου οἰκούντων
πεμφθείς, καὶ τὰ ἐν ποσὶν οὐκ ἀταλαιπώρως χειρού-
μενος, μέχρι τοῦ Ἀλβίου προεχώρησεν ποταμοῦ· ῥεῖ
δὲ οὗτος ἐκ τῶν Οὐανδαλικῶν ὀρῶν καὶ ἐς τὸν 55,1,3
ὠκεανὸν τὸν προσάρκτιον πολλῷ μεγέθει ἐκδίδωσιν.
ἐνταῦθα δὲ γυνή τις αὐτῷ μείζων ἢ κατὰ ἀνθρώπου
77 φύσιν ἀπαντῆσαί τε καὶ εἰπεῖν λέγεται "ποῖ δῆτα
ἐπείγῃ, Δροῦσε ἀκόρεστε; οὐ πάντα σοι ταῦτα ἰδεῖν
πέπρωται. ἀλλ' ἄπιθι· καὶ γάρ σοι καὶ τῶν ἔργων
καὶ τοῦ βίου τελευτὴ ἤδη πάρεστι." καὶ ὁ μὲν ὑπο-
στρέφων ἐκ τοῦδε σπουδῇ ἐν τῇ ὁδῷ νόσῳ τινὶ ἐτε-
λεύτησεν. ἡ δὲ δὴ Λιβία εἰκόνων τε ἐπὶ παραμυθίᾳ 55,2,5
ἔτυχε, καὶ ἐς τὰς μητέρας τὰς τρὶς τεκούσας ἐσεγράφη.
δίδωσι γὰρ ὁ νόμος ἐν χάριτος μέρει πρότερον μὲν
διὰ τῆς βουλῆς, νῦν δὲ διὰ τοῦ αὐτοκράτορος, τὰ
τῶν τοσαυτάκις γεγεννηκότων τισὶ δικαιώματα, ὥστε
σφᾶς μήτε τοῖς τῆς ἀπαιδίας ἐπιτιμίοις ἐνέχεσθαι
καὶ τὰ τῆς πολυπαιδίας ἆθλα πλὴν ὀλίγων τινῶν
καρποῦσθαι. καὶ αὐτὰ οὐκ ἄνθρωποι μόνον ἀλλὰ
καὶ θεοὶ εὑρίσκονται, ἵν' ἄν τίς τι αὐτοῖς τελευτῶν

55,3,1 καταλίπῃ λαμβάνωσι. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστι,
55,3,3 Καῖσαρ δὲ τά τε ὀνόματα συμπάντων τῶν βουλευ-
τῶν ἐς λεύκωμα ἀναγράψας ἐξέθηκε, καὶ ἐξ ἐκείνου
55,3,2 καὶ νῦν κατ' ἔτος καὶ τοῦτο ποιεῖται, καὶ τὰ ζημιώ-
ματα τοῖς μὴ δι' εὔλογόν τινα αἰτίαν τῆς συνεδρείας
55,3,3 ἀπολειπομένοις ἐπηύξησεν. ἐπειδή τε πολλὰ τῶν
τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑπευθύνων ἀτιμώ-
ρητα εἴωθε γίνεσθαι, κληροῦσθαί τε αὐτοὺς εἰ
συχνοὶ ποιήσειαν, καὶ τὸν ἀεὶ πέμπτον λαχόντα ὀφλι-
σκάνειν αὐτὰ ἐκέλευσεν. ἀπόντος δὲ αὐτοῦ, ἐβου-
55,3,4 λεύοντο μὲν καὶ ἡ γνώμη συνεγράφετο, οὐ μέντοι
καὶ τέλος τι ὡς κεκυρωμένη ἐλάμβανεν, ἀλλὰ καὶ
αὔκτωρ ἐγίνετο, ὅπως φανερὸν τὸ βούλημα αὐτῶν ᾖ.
τοιοῦτον γάρ τι ἡ δύναμις τοῦ ὀνόματος τούτου δη-
λοῖ· ἑλληνίσαι γὰρ αὐτὸ καθάπαξ ἀδύνατόν ἐστιν.
55,4,2 οὕτω δὲ δημοκρατικὸς ἠξίου εἶναι ὥστε τινὸς τῶν
συστρατευσαμένων ποτὲ αὐτῷ συνηγορήματος παρ'
αὐτοῦ δεηθέντος τὸ μὲν πρῶτον τῶν φίλων τινά,
ὡς καὶ ἐν ἀσχολίᾳ ὤν, συνειπεῖν αὐτῷ κελεῦσαι,
ἔπειτ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὀργισθεὶς ἔφη "ἐγὼ μέντοι,
ὁσάκις ἐπικουρίας χρείαν ἔσχες, οὐκ ἄλλον τινὰ ἀντ'
ἐμαυτοῦ σοι ἔπεμψα, ἀλλ' αὐτὸς πανταχοῦ προεκιν-
δύνευσά σου", ἔς τε τὸ δικαστήριον συνελθεῖν καὶ
συνηγορῆσαί οἱ. φίλῳ τέ τινι δίκην φεύγοντι συν-
εξητάσθη, ἐπικοινώσας αὐτὸ τοῦτο τῇ γερουσίᾳ· καὶ
ἐκεῖνόν τε ἔσωσε, καὶ τὸν κατήγορον αὐτοῦ οὐχ ὅπως
δι' ὀργῆς ἔσχε καίπερ πάνυ πολλῇ παρρησίᾳ χρη-
σάμενον, ἀλλὰ εὐθυνόμενον ἐπὶ τοῖς τρόποις ἀφῆ-
κεν, εἰπὼν ὅτι ἀναγκαία σφίσιν ἡ παρρησία αὐτοῦ
διὰ τὴν τῶν πολλῶν πονηρίαν εἴη. ἄλλους γε μὴν 78
55,5,4 ἐπιβουλεύειν οἱ μηνυθέντας ἐκόλασεν. οὐκ ἐξὸν δ'
ὂν δοῦλον κατὰ δεσπότου βασανισθῆναι ἐκέλευσεν,

ὁσάκις ἂν χρεία τοιούτου τινὸς γένηται, τῷ δημοσίῳ
αὐτὸν ἢ καὶ ἑαυτῷ πιπράσκεσθαι, ὅπως ὡς ἀλλό-
τριος τοῦ κρινομένου ὢν ἐπεξετάζηται· τοῦτο δ' οἱ
μὲν ᾐτιῶντο, ὅτι ὁ νόμος τῇ τοῦ δεσπότου μεταλ-
λαγῇ καταλύεσθαι ἔμελλεν, οἱ δ' ἀναγκαῖον αὐτὸ
ἔφασκον εἶναι, ὅτι πολλοὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτὸ
ἐκείνῳ καὶ ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς συνίσταντο. μετὰ δὲ δὴ 55,6,1
ταῦτα τὴν ἡγεμονίαν, καίπερ ἀφιείς, ὡς ἔλεγεν,
ἐπειδὴ τὰ δέκα ἔτη τὰ δεύτερα ἐξεληλύθει, ἄκων
δῆθεν αὖθις ὑπέστη, καὶ τὸν μὲν μῆνα τὸν Σεξτί-
λιον καλούμενον Αὔγουστον ἀντωνόμασε, καίτοι 55,6,6
κατὰ τὸν Σεπτέμβριον γεννηθείς, ὅτι καὶ ὕπατος ἐν
αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐγένετο καὶ μάχας πολλὰς καὶ με-
γάλας ἐνενικήκει. ἐπὶ μὲν οὖν τούτοις ἐγαυροῦτο, 55,7,1
τοῦ δὲ δὴ Μαικήνου τελευτήσαντος ἤλγησε. πολλὰ
μὲν γὰρ καὶ ἄλλα αὐτοῦ ἀπώνατο, μάλιστα δὲ ὁσάκις
ἀκρατοτέρῳ τῷ θυμῷ ἐχρῆτο· τῆς τε γὰρ ὀργῆς αὐ-
τὸν παρέλυε καὶ ἐς τὸ ἠπιώτερον μεθίστη. τεκμή-
ριον δέ· δικάζοντι αὐτῷ προστὰς καὶ ἰδὼν ὅτι πολ-
λοὺς θανατώσειν μέλλοι, ἐπεχείρησε μὲν διώσασθαι
τοὺς περιεστηκότας καὶ ἐγγὺς αὐτῷ προσελθεῖν, μὴ
δυνηθεὶς δὲ ἔγραψεν ἐς γραμματεῖον "ἀνάστηθι ἤδη
ποτέ, δήμιε," καὶ αὐτὸ ὡς καὶ ἕτερόν τι ἔχον ἐς τὸν
κόλπον αὐτοῦ ἔρριψεν, ὥστ' ἐκεῖνον μήτ' ἀποκτεῖ-
ναί τινα καὶ εὐθὺς ἐξαναστῆναι. οὐ γὰρ ὅπως ἠγα-
νάκτει τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρεν ὅτι ὅσα αὐ-
τὸς ὑπό τε τῆς ἑαυτοῦ φύσεως καὶ ὑπὸ τῆς τῶν
πραγμάτων ἀνάγκης καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἐθυμοῦτο,
ταῦτα τῇ τῶν φίλων παρρησίᾳ διωρθοῦτο. ὁ δ' οὖν 55,7,5
Μαικήνας καὶ κληρονόμον αὐτόν, καίπερ ἐπὶ τῇ γυ-
ναικὶ δυσκολαίνων, κατέλιπε. πρῶτος δὲ οὗτος ὁ 55,7,6
Μαικήνας κολυμβήθραν θερμοῦ ὕδατος ἐν τῇ πόλει

*κατεσκεύασε, καὶ πρῶτος σημεῖά τινα γραμμάτων
πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύλα ἀπελευθέ-
55,8,6 ρου συχνοὺς ἐξεδίδαξεν. ἔτυχον δὲ διὰ τοὺς γενο-
μένους ἐμπρησμοὺς τηνικαῦτα καὶ οἱ στενωποὶ ἐπι-
μελητῶν τινων ἐκ τοῦ δήμου, οὓς καὶ στενωπάρχους
καλοῦμεν· καί σφισι καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ ἀρχικῇ καὶ
ῥαβδούχοις δύο, ἐν αὐτοῖς τοῖς στενωποῖς ὧν ἄρχουσι,
55,9,1 χρῆσθαι ἐδόθη. τοῦ δὲ Γαΐου καὶ τοῦ Λουκίου τῶν* 79
*ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τῷ Ἀγρίππᾳ τεχθέντων οὐχ
ὅτι ἁβρότερον διαγόντων, ἀλλὰ καὶ θρασυνομένων,
ὥστε καὶ τὸν Γάιον μηδὲ ἐς ἐφήβους πω τελοῦντα
ὑπατείαν μετιέναι, ἠγανάκτησέ τε καὶ προσεπηύξατο
μηδεμίαν τοιαύτην καιρῶν ἀνάγκην ὁποία ποτὲ αὐ-
τὸν κατέλαβε γενέσθαι, ὥστε τινὰ νεώτερον εἰκοσιε-
τοῦς ὑπατεῦσαι. ἐπειδή τε καὶ ὣς ἐπέκειντό οἱ, τότε
ἔφη χρῆναί τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην λαμβάνειν, ὅταν
μήτε τι αὐτὸς ἁμαρτάνειν καὶ ταῖς τοῦ δήμου σπου-
55,9,8 δαῖς ἀνθίστασθαι δύνηται. βουληθεὶς δὲ δὴ μᾶλλον
αὐτοὺς σωφρονίσαι, τῷ Τιβερίῳ τήν τε ἐξουσίαν τὴν
δημαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε καὶ τὴν Ἀρμενίαν
ἀλλοτριουμένην προσῆξε. συνέβη δ' αὐτῷ καὶ ἐκεί-
νοις καὶ τῷ Τιβερίῳ μάτην προσκροῦσαι, τοῖς μὲν
ὅτι παρεωρᾶσθαι ἔδοξαν, τῷ δὲ ὅτι τὴν ὀργὴν αὐτῶν
ἐφοβήθη. ἀμέλει καὶ ἐς Ῥόδον ὡς καὶ παιδεύσεώς
τινος δεόμενος ἐστάλη, μήτ' ἄλλους τινὰς μήτε τὴν
θεραπείαν πᾶσαν ἐπαγόμενος, ἵν' ἐκποδὼν σφισι
55,9,7 καὶ τῇ ὄψει καὶ τοῖς ἔργοις γένηται. λόγον δέ τινα
ἔχει καὶ διὰ τὴν γυναῖκα τὴν Ἰουλίαν, ὅτι μηκέτ'
αὐτὴν φέρειν ἐδύνατο, τοῦτο ποιῆσαι· κατέλιπε γοῦν
αὐτὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ. ὁ δὲ Αὔγουστος τὸ τοῦ δήμου
55,10,1 τοῦ σιτοδοτουμένου πλῆθος ἀόριστον ὂν ἐς εἴκοσι
μυριάδας κατέκλεισε, καὶ ὥς γέ τινες λέγουσι, καθ'*

ἕνα ἑξήκοντα δραχμὰς ἔδωκε· θέας τε ποιῶν ἐς τὸν 55,10,8 Φλαμίνιον ἱππόδρομον ὕδωρ ἐσήγαγε, καὶ ἐν αὐτῷ ἓξ καὶ τριάκοντα κροκόδειλοι κατεκόπησαν. τότε δὲ 55,10,10 πρῶτον καὶ ἐπάρχους τῶν δορυφόρων δύο ἀπέδειξεν. οὕτω γάρ τοι αὐτοὺς καὶ ἐγὼ μόνους τῶν ἐπαρχόντων τινός, ἐπειδήπερ ἐκνενίκηκεν, ὀνομάζω. τὴν 55,10,12 μέντοι Ἰουλίαν τὴν θυγατέρα ἀσελγαίνουσαν οὕτως ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ γε τοῦ βήματος καὶ κωμάζειν νύκτωρ καὶ συμπίνειν, ὀψέ ποτε φωράσας ὑπερωργίσθη. κατείκαζε μὲν γὰρ καὶ πρότερον οὐκ ὀρθῶς βιοῦν αὐτήν, οὐ μέντοι καὶ ἐπίστευεν· οἱ γάρ τοι τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες πάντα μᾶλλον ἢ τὰ σφέτερα γινώσκουσι, καὶ οὔτ᾽ αὐτοί τι τοὺς συνόντας ὧν ποιοῦσι λανθάνουσιν οὔτε τὰ ἐκείνων ἀκριβοῦσι. τότε δ᾽ οὖν τοσούτῳ θυμῷ ἐχρήσατο ὥστε μηδ᾽ οἴκοι αὐτὸν κατασχεῖν ἀλλὰ καὶ τῇ γε-
80 ρουσίᾳ κοινῶσαι. κἀκ τούτου ἐκείνη μὲν ἐς Πανδατερίαν τὴν πρὸς Καμπανίᾳ νῆσον ὑπερωρίσθη, καὶ αὐτῇ καὶ ἡ Σκριβωνία ἡ μήτηρ ἑκοῦσα συνεξέπλευσε· τῶν δὲ δὴ χρησαμένων αὐτῇ ὁ μὲν Ἰούλιος Ἀντώνιος, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας, ἀπέθανε μετ᾽ ἄλλων τινῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ᾽ ὁμοίοις τισὶν αἰτίαν λαβουσῶν οὐ πάσας τὰς δίκας ἐδέξατο, ἀλλὰ καὶ χρόνον τινὰ ἀφώρισεν ὥστε τὰ πρὸ ἐκείνου πραχθέντα μὴ πολυπραγμονεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ τῆς θυγατρὸς μηδὲν μετριάσας, ἀλλὰ καὶ φήσας ὅτι Φοίβης πατὴρ μᾶλλον ἢ ἐκείνης γεγονέναι ἤθελε, τῶν ἄλλων ἐφείδετο. ἡ δὲ δὴ Φοίβη ἐξελευθέρα τε τῆς Ἰουλίας καὶ συνεργὸς οὖσα προαπέθανεν ἑκουσία, διόπερ καὶ ὁ Αὔγουστος αὐτὴν ἐπῄνεσε. τοῦ δὲ Γαΐου σταλέντος εἰς

τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον, ὁ Τιβέριος εἰς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαΐῳ, ἀλλὰ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι. Φραάτου δὲ τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐπιστείλαντος περὶ εἰρήνης τῷ Καίσαρι, καὶ τοῦ Καίσαρος ἀντεπιστείλαντος αὐτῷ Φραάτῃ ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προστάξαντος, οὐχ ὅσον ἐκεῖνος οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψέν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερηφάνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων, ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας· ὅμως ὕστερον κατηλλάγη ἐπὶ τῷ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι, ἐπειδὴ τόν τε Γάιον ἐν τῇ Συρίᾳ παρόντα ἔμαθε καὶ τὰ οἰκεῖά ταραττόμενα μίσει αὐτοῦ ὑπετόπασε. συνέβη δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Τιβέριον ἐκ Ῥόδου εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικέσθαι,
55,11,1 *Λουκίου καὶ Γαΐου τελευτησάντων. αὐτός τε γὰρ ἐμπειρότατος τῆς διὰ τῶν ἄστρων μαντικῆς ὤν, καὶ Θράσυλλον ἄνδρα πάσης ἀστρολογίας διαπεφυκότα ἔχων, πάντα καὶ τὰ ἑαυτῷ καὶ τὰ ἐκείνοις πεπρωμένα ἀκριβῶς ἠπίστατο· καὶ λόγος γε ἔχει ὅτι μελλήσας ποτὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ τείχους ὤσειν, ἐπειδὴ μόνος αὐτῷ πάνθ' ὅσα ἐνενόει συνῄδει, ὡς εἶδεν αὐτὸν σκυθρωπάσαντα, ἤρετο διὰ τί συννένοφεν· εἰπόντος δὲ κίνδυνόν τινα ὑποπτεύειν, θαυμάσας οὐκέτ' αὐτὸ ἐποίησεν. οὕτω γάρ που πάντα ἐκεῖνος σαφῶς ᾔδει ὥστε καὶ τὸ πλοῖον τὸ* 81
τὴν ἀγγελίαν τῷ Τιβερίῳ τῆς ἐς τὴν Ῥώμην ἀνακομιδῆς παρά τε τῆς μητρὸς καὶ παρὰ τοῦ Αὐγούστου φέρον πόρρωθεν κατιδὼν προσπλέον, προειπεῖν αὐτῷ ἃ ἀγγέλλειν ἔμελλε. τοῦ δὲ Λουκίου τοῦ τε Γαΐου τὰ σώματα διά τε τῶν χιλιάρχων καὶ διὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης πόλεως πρώτων ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη, καὶ

αἱ πέλται τά τε δόρατα ἃ παρὰ τῶν ἱππέων ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντες χρυσᾶ εἰλήφεσαν, ἐς τὸ βουλευτήριον ἀνετέθη. δεσπότης δὲ τότε ὁ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθεὶς οὐχ ὅπως ἀπεῖπε μηδένα τούτῳ πρὸς ἑαυτὸν τῷ προσρήματι χρήσασθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ διὰ φυλακῆς αὐτὸ ἐποιήσατο. πληρωθείσης δέ οἱ καὶ τῆς τρίτης δεκαετίας τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ τέταρτον, ἐκβιασθεὶς δῆθεν, ὑπεδέξατο, πρᾳότερός τε καὶ ὀκνηρότερος ὑπὸ τοῦ γήρως πρὸς τὸ τῶν βουλευτῶν τισιν ἀπεχθάνεσθαι γεγονὼς οὐδενὶ ἔτ' αὐτῶν προσκρούειν ἤθελεν. ἐμπρησμοῦ δέ ποτε τὸ παλάτιον διαφθείραντος, καὶ πολλῶν αὐτῷ πολλὰ διδόντων, οὐδὲν ἔλαβεν ἢ μόνον παρὰ μὲν τῶν δήμων χρυσοῦν παρὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν δραχμήν. χρυσοῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ τὸ νόμισμα τὸ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς δυνάμενον κατὰ τὸ ἐπιχώριον ὀνομάζω· καὶ τῶν Ἑλλήνων δέ τινες, ὧν τὰ βιβλία ἐπὶ τῷ ἀττικίζειν ἀναγινώσκομεν, οὕτως αὐτὸ ἐκάλεσαν. ὁ δὲ Αὔγουστος τὴν οἰκίαν οἰκοδομήσας ἐδημοσίωσε πᾶσαν, εἴτε δὴ διὰ τὴν συντέλειαν τὴν παρὰ τοῦ δήμου οἱ γενομένην, εἴτε καὶ ὅτι ἀρχιέρεως ἦν, ἵν' ἐν τοῖς ἰδίοις ἅμα καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς οἰκοίη. τοῦ δὲ δήμου σφόδρα ἐγκειμένου τῷ Αὐγούστῳ, ἵνα καταγάγῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, θᾶσσον ἔφη πῦρ ὕδατι μιχθήσεσθαι ἢ ἐκείνην καταχθήσεσθαι. καὶ ὁ δῆμος πυρὰ ἐς τὸν Τίβεριν πολλὰ ἐνέβαλε· καὶ τότε μὲν οὐδὲν ἤνυσεν, ὕστερον δὲ ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γοῦν τὴν ἤπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. τῷ δὲ 55, 14, 1
Καίσαρι ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος Κορνήλιος θυγατριδοῦς τοῦ Μεγάλου Πομπηίου ὤν, οὔτε δὲ ἀποκτεῖναί σφας ἐθέλοντι, οὐδὲν γὰρ πλέον πρὸς ἀσφάλειαν ἐκ τῶν ἀπολλυμένων ἑώρα οἱ γιγνόμενον,

οὔτ' ἀπολῦσαι, μὴ καὶ ἑτέρους ἐκ τούτου ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπάσηται, καὶ διὰ τοῦτ' ἀποροῦντι, καὶ οὔτε μεθ' ἡμέραν ἀφροντιστεῖν οὔτ' αὖ νύκτωρ ἀτρεμεῖν δυ- 82
ναμένῳ ἔφη ποτὲ ἡ Λιβία "τί ἐστι τοῦτο, ὦ ἄνερ; διὰ τί οὐ καθεύδεις"; καὶ ὁ Αὔγουστος "καὶ τίς ἂν" εἶπεν "ὦ γύναι, κἂν ἐλάχιστον ἀπομερμηρίσειε τοσούτους τε ἀεὶ ἐχθροὺς ἔχων καὶ συνεχῶς οὕτως ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενος; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ ἀρχῇ ἡμῶν ἐπιτίθενται; καὶ αὐτοὺς οὐδὲ αἱ τιμωρίαι τῶν δικαιουμένων ἀναστέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, ὥσπερ ἐπὶ ἀγαθόν τι ἐπειγόμενοι, σπεύδουσι καὶ οἱ λοιποὶ προσαπόλλυσθαι." ἀκούσασα οὖν τούτων ἡ Λιβία "τὸ μὲν ἐπιβουλεύεσθαί σε" ἔφη "οὔτε θαυμαστὸν οὔτε ἔξω τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου ἐστί· καὶ γὰρ πράσσεις πολλὰ ἅτε τηλικαύτην ἀρχὴν ἔχων, καὶ λυπεῖς, ὥσπερ εἰκός, συχνούς. οὐ γάρ που καὶ πᾶσιν οἷόν τε τὸν ἄρχοντά τινων ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς καὶ τὸν πάνυ ὀρθῶς βασιλεύοντα ἀνάγκη. πολλῷ τε γὰρ πλείους τῶν δίκαιόν τι πραττόντων οἱ ἀδικεῖν ἐθέλοντές εἰσιν, ὧν ἀδύνατόν ἐστι τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι· καὶ αὐτῶν τῶν ἀρετήν τινα ἐχόντων οἱ μὲν καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὧν οὐ δύνανται τυχεῖν, ἐπορέγονται, οἱ δὲ καὶ ἑτέρων ἐλαττωθέντες ἄχθονται, καὶ οὕτως ἀμφότεροι τὸν κρατοῦντα αἰτιῶνται, ὥστε ἔκ τε τούτων μὴ εἶναι κακοῦ ἁμαρτάνειν, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῶν ἐπιτιθεμένων οὔτι γέ σοι ἀλλὰ τῇ ἡγεμονίᾳ. σὲ μὲν γὰρ ἰδιωτεύοντα οὐδ' ἂν εἷς ἐθελοντὴς κακόν τι, μηδέν γε προπαθών, ἐποίησε· τῆς δὲ δὴ ἀρχῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ πάντες, καὶ οἵ γε ἐν δυνάμει τινὶ ὄντες πολὺ μᾶλλον τῶν ὑποδεεστέρων, ὀριγνῶνται. τοῦτο γὰρ

ἔστι μὲν ἀδίκων ἀνθρώπων καὶ ἥκιστα νοῦν ἐχόντων ποιεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ἔν τε τῇ φύσει αὐτῶν καθάπερ τι καὶ ἄλλο ἔνεστι, καὶ οὐχ οἷόν τέ ἐστι τὰ τοιαῦτα οὔτε πείθοντα οὔτ' ἀναγκάζοντα ἐξελέσθαι τινῶν· οὐδεὶς γὰρ οὔτε νόμος οὔτε φόβος κρείττων τῶν φύσει πεφυκότων γίνεται. ταῦτα οὖν λογιζόμενος τὰς μὲν τῶν ἄλλων ἁμαρτίας μὴ δυσχέραινε, φυλακὴν δ' ἀκριβῆ καὶ σεαυτοῦ καὶ τῆς μοναρχίας ποιοῦ, ἵνα αὐτὴν μὴ ἐκ τοῦ σφόδρα κολάζειν τινὰς ἀλλ' ἐκ τοῦ σφόδρα φυλάσσειν ἀσφαλῶς ἔχωμεν." πρὸς οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος "ἀλλ' 55,15,1
οἶδα μὲν καὶ ἐγώ, ὦ γύναι, ὅτι οὔτ' ἄλλο τι τῶν μεγάλων ἔξω φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς καθέστηκεν,
83 ἥκιστα δὲ αὐταρχία· καὶ γὰρ ἂν καὶ ἰσόθεοι ἦμεν, εἰ μὴ καὶ πράγματα καὶ φροντίδας καὶ φόβους ὑπὲρ πάντας τοὺς ἰδιωτεύοντας εἴχομεν. ἐμὲ δὲ δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο λυπεῖ, ὅτι καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι ταῦθ' οὕτω γίνεσθαι καὶ ἀδύνατον θεραπείαν τινὰ αὐτῶν εὑρεθῆναι." "ἀλλ' ἐπειδή γέ τινες τοιοῦτοί εἰσιν οἷοι πάντως ἀδικεῖν ἐθέλειν" εἶπεν ἡ Λιβία "ἡμεῖς γε αὐτοὺς φυλαττώμεθα. ἔχομεν δὲ καὶ στρατιώτας πολλούς, ὧν οἱ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιτεταγμένοι οἱ δὲ καὶ περὶ σὲ ὄντες φρουροῦσιν ἡμᾶς, καὶ θεραπείαν πολλήν, ὥστε καὶ οἴκοι καὶ ἔξω δι' αὐτοὺς ἀσφαλῶς ζῆν. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Αὔγουστος "ὅτι μὲν πολλοὶ πολλάκις καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν συνόντων ἐφθάρησαν οὐδέν" ἔφη "δέομαι λέγειν· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' ἐν ταῖς μοναρχίαις χαλεπώτατόν ἐστιν ὅτι μὴ μόνον τοὺς πολεμίους, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους φοβούμεθα. καὶ πολύ γε πλείους ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἅτε καὶ ἀεί, μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ, καὶ γυμνουμένοις σφίσι καὶ καθεύδουσι, σιτία τε καὶ

ποτὰ ὑπ' αὐτῶν παρεσκευασμένα λαμβάνουσι συγγιγνομένων, ἐπεβουλεύθησαν ἢ ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων. τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔστι τούτους ἀντιτάξαι, πρὸς δὲ τούτους αὐτοὺς οὐκ ἔστιν ἄλλῳ τινὶ συμμάχῳ χρήσασθαι. ὥσθ' ἡμῖν διὰ πάντων δεινὸν μὲν τὴν ἐρημίαν δεινὸν δὲ καὶ τὸ πλῆθος, καὶ φοβερὸν μὲν τὴν ἀφυλαξίαν, φοβερωτάτους δὲ αὐτοὺς τοὺς φύλακας, καὶ χαλεποὺς μὲν τοὺς ἐχθροὺς χαλεπωτέρους δὲ τοὺς φίλους εἶναι· φίλους γὰρ ἀνάγκη πάντας σφᾶς, κἂν μὴ ὦσι, καλεῖσθαι. εἰ δ' οὖν τις καὶ χρηστῶν αὐτῶν τύχοι, ἀλλ' οὔτι γε οὕτω πιστεύσειεν ἂν σφισιν ὥστε καθαρᾷ καὶ ἀφροντίστῳ καὶ ἀνυπόπτῳ τῇ ψυχῇ προσομιλεῖν. τοῦτό τε οὖν καὶ τὸ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἀναγκαῖον εἶναι ἀμύνεσθαι πάνδεινόν ἐστι· τὸ γάρ τοι τιμωρεῖσθαί τε καὶ κολάζειν ἀεί τινας ἀναγκάζεσθαι μεγάλην ἀχθηδόνα ἀγαθοῖς ἀνδράσι φέρει." "ἀλλ' ὀρθῶς λέγεις" ἀπεκρίνατο ἡ Λιβία, "καί σοι γνώμην δοῦναι ἔχω, ἄν γε καὶ προσδέξασθαι αὐτὴν ἐθελήσῃς, καὶ μὴ διαμέμψῃ ὅτι γυνὴ οὖσα τολμῶ σοι συμβουλεῦσαί τι οἷον οὐδ' ἂν εἷς ἄλλος οὐδὲ τῶν πάνυ φίλων παραινέσειεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἴσασιν αὐτό, ἀλλ' ὅτι οὐ θαρροῦσιν εἰπεῖν." "λέγε" ἦ δ' ὃς ὁ Αὔγουστος "ὅ,τι δή ποτε τοῦτό ἐστιν". ἡ δ' οὖν Λιβία "φράσω" 84
ἔφη "μηδὲν κατοκνήσασα, ἅτε καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐκ τοῦ ἴσου ἔχουσα, καὶ σωζομένου μέν σου καὶ αὐτὴ τὸ μέρος ἄρχουσα, δεινὸν δέ τι παθόντος, ὃ μὴ γένοιτο, συναπολουμένη. εἰ γάρ τοι ἥ τε φύσις ἡ ἀνθρωπίνη πάντως τι ἁμαρτάνειν τινὰς ἀναπείθει, καὶ ἀμήχανόν ἐστιν αὐτὴν πρᾶξαί τι ὡρμημένην ἐπισχεῖν, καὶ ἤδη γε καὶ αὐτὰ τὰ δοκοῦντά τισιν ἀγαθὰ εἶναι, ἵνα μὴ τὰς τῶν πολλῶν κακίας εἴπω, καὶ πάνυ

συχνοὺς ἀδικεῖν ἐπαίρει, καὶ γὰρ γένους αὔχημα καὶ πλούτου φρόνημα τιμῆς τε μέγεθος καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ θράσος ἐξουσίας τε ὄγκος πολλοὺς ἐξοκέλλειν ποιεῖ, καὶ μήτε τὸ γενναῖον δυσγενὲς μήτε τὸ ἀνδρεῖον δειλὸν μήτε τὸ ἔμφρον ἄνουν ἔστι ποιῆσαι, ἀδύνατον γάρ, μήτ' αὖ τὰς περιουσίας τινῶν περικόπτειν ἢ τὰς φιλοτιμίας ταπεινοῦν μηδέν γε πλημμελούντων χρή, ἄδικον γάρ, τό τ' ἀμυνόμενον ἢ καὶ προκαταλαμβάνοντά τινας ἀνιᾶσθαι καὶ κακοδοξεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι, φέρε μεταβαλώμεθα καί τινος αὐτῶν φεισώμεθα. καί μοι γὰρ δοκεῖ πολλῷ πλείω φιλανθρωπίᾳ ἤ τινι ὠμότητι κατορθοῦσθαι. τοὺς μὲν γὰρ συγγνώμονας οὐ μόνον οἱ ἐλεηθέντες ὑπ' αὐτῶν φιλοῦσιν, ὥστε καὶ ἀμείβεσθαί σφας σπουδάζειν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες καὶ αἰδοῦνται καὶ σέβουσιν, ὥστε μὴ εὐτολμεῖν αὐτοὺς ἀδικεῖν· τοὺς δ' ἀπαραιτήτοις ὀργαῖς χρωμένους οὐκ ἐκεῖνοι μόνοι οἵ τι φοβούμενοι μισοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες δυσχεραίνουσι, καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς, ἵνα μὴ προαπόλωνται. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ τὰς μὲν τομὰς καὶ τὰς καύσεις σπανιώτατά τισι προσφέρουσιν, ἵνα μὴ ἐξαγριαίνωσιν αὐτῶν τὰ νοσήματα, τοῖς δὲ αἰονήμασι καὶ τοῖς ἠπίοις φαρμάκοις τὰ πλείω μαλθάσσοντες θεραπεύουσι; μὴ γὰρ ὅτι ἐκεῖνα μὲν τῶν σωμάτων, ταῦτα δὲ τῶν ψυχῶν παθήματά ἐστι, διαφέρειν τι νομίσῃς αὐτὰ ἀλλήλων. πάμπολλα γὰρ ὅμοια τρόπον τινὰ καὶ ταῖς γνώμαις τῶν ἀνθρώπων, κἂν τὰ μάλιστα ἀσώματοι ὦσιν, ἃ καὶ τοῖς σώμασι συμβαίνει· συστέλλονταί τε γὰρ ὑπὸ φόβου καὶ ἐξοιδοῦσιν ὑπὸ θυμοῦ, λύπη τέ τινας κολούει καὶ θάρσος ὀγκοῖ, ὥστ' ὀλίγον σφόδρα τὸ παραλλάττον εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παραπλη-

σίων ἰαμάτων αὐτὰ δεῖσθαι. λόγος γὰρ ἤπιός τῳ
λεχθεὶς πᾶν τὸ ἀγριαῖνον αὐτοῦ χαλᾷ, καθάπερ 85
τραχὺς ἕτερος καὶ τὸ ἀνειμένον ὀργίζει, καὶ συγγνώμη δοθεῖσα καὶ τὸν πάνυ θρασὺν διαχεῖ, καθάπερ ἡ τιμωρία καὶ τὸν πάνυ πρᾶον χαλεπαίνει. αἵ μὲν γὰρ βίαιοι πράξεις ἀεὶ πάντας, κἂν δικαιόταται ὦσι, παροξύνουσιν, αἱ δὲ ἐπιεικεῖς ἡμεροῦσιν. καὶ διὰ τοῦτο πεισθεὶς ἄν τις ῥᾷον καὶ τὰ δεινότατα ὑπομείνειε. καὶ οὕτω φύσει τινὶ ἀναγκαίως ἑκάτερον αὐτῶν χρῆται, ὥστε καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων τῶν μηδένα νοῦν ἐχόντων πολλὰ μὲν καὶ τῶν ἰσχυροτάτων καὶ ἀγριωτάτων θωπείαις τέ τισι τιθασεύεται καὶ δελεάσμασι χειροῦται, πολλὰ δὲ τῶν δειλοτάτων καὶ ἀσθενεστάτων λυπήμασί τε καὶ φόβοις ἐκταράττεται καὶ παροξύνεται. καὶ οὐ λέγω τοῦτο ὅτι δεῖ πάντων ἁπλῶς τῶν ἀδικούντων φείδεσθαι, ἀλλ' ὅτι τὸν μὲν ἴτην καὶ πολυπράγμονα καὶ κακοήθη καὶ κακόβουλον καὶ ἀνηκέστῳ τινὶ καὶ διαρκεῖ πονηρίᾳ συνόντα ἐκκόπτειν ὥσπερ που καὶ τὰ πάνυ ἀνίατα μέρη τῶν σωμάτων, τῶν δὲ δὴ ἄλλων ὅσοι τῇ νεότητι ἢ ἀμαθίᾳ ἢ ἀγνοίᾳ ἢ ἑτέρᾳ τινὶ συντυχίᾳ οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, τοὺς μὲν λόγοις νουθετεῖν, τοὺς δὲ ἀπειλαῖς σωφρονίζειν, τοὺς δὲ καὶ ἕτερόν τινα τρόπον μετρίως πως μεταχειρίζεσθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν τἄλλα * τοὺς μὲν μείζοσι τοὺς δὲ ἐλάττοσι πάντες κολάζουσιν. ὥστε καὶ τὰ κατὰ τούτους ἀκινδύνως μετριάζειν ἔξεστί σοι, τοὺς μὲν φυγῇ τοὺς δὲ ἀτιμίᾳ τοὺς δὲ χρήμασι ζημιοῦντι, ἑτέρους ἐς χωρία, ἑτέρους ἐς πόλεις τινὰς κατατιθεμένῳ. καὶ ἤδη γέ τινες καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ τυχεῖν ὧν ἤλπιζον καὶ ὑπὸ τοῦ διαμαρτεῖν ὧν ἐφίεντο ἐσωφρονίσθησαν. ἕδραι τε ἄτιμοι καὶ στάσεις ἐπο-

νείδιστοι, τό τε προλυπηθῆναι καὶ τὸ προφοβηθῆναι συχνοὺς βελτίους ἐποίησε· καίτοι καὶ ἀποθανεῖν ἕλοιτ' ἄν τις εὖ τε γεγονὼς καὶ ἀνδρεῖος ὢν ἢ τοιοῦτό τι παθεῖν. ἐξ οὖν τούτων ἐκείνοις μὲν οὐδὲν ῥᾴων ἡ τιμωρία, ἀλλὰ καὶ χαλεπωτέρα γίγνοιτ' ἄν· ἡμῖν δὲ δὴ τὸ μήτε τινὰ ἐπηγορίαν ἔχειν καὶ ἀσφαλῶς ζῆν ὑπάρξειεν. ὡς νῦν γε πολλοὺς μὲν ἐπιθυμίᾳ χρημάτων, ἄλλους ἀνδρείας φόβῳ, καὶ μάλα ἄλλους ἀρετῆς τινος φθόνῳ κτείνειν δοκοῦμεν. οὐδεὶς γὰρ ῥᾳδίως πιστεύει ὅτι τις ἔν τε ἐξουσίᾳ καὶ ἐν δυνάμει τοσαύτῃ ὢν ὑπ' ἰδιώτου τινὸς ἀνόπλου ἐπι-
86 βουλευθῆναι δύναται, ἀλλ' οἱ μὲν ταῦτα λογοποιοῦσιν, οἱ δὲ ὅτι ψευδῆ πολλὰ ἀκούομεν καὶ πολλοῖς μάτην ὡς ἀληθέσι προσέχομεν. τοὺς γάρ τοι διοπτεύοντας καὶ ὠτακουστοῦντας τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν ἔχθρᾳ τοὺς δὲ ὀργῇ, ἄλλους ἀργύριον παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν λαβόντας, ἄλλους παρ' αὐτῶν ἐκείνων μὴ λαβόντας, πολλὰ καὶ ψευδῆ σκευωρεῖσθαί φασιν, οὐ μόνον ὅτι τι δεινὸν ἔπραξάν τινες ἢ καὶ ποιήσειν μέλλουσι λέγοντας, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ μὲν ἐφθέγξατο τοιόνδε τι, ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησεν, ἄλλος ἐγέλασεν, ἄλλος ἐδάκρυσε. μυρία ἂν τοιουτότροπα εἰπεῖν ἔχοιμι, ἃ εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀληθῆ εἴη, ἀλλ' οὔτι γε καὶ προσήκοντά ἐστιν οὔτε πολυπραγμονεῖσθαι παρ' ἐλευθέροις ἀνθρώποις οὔτε σοι διαγγέλλεσθαι. λαθόντα μὲν γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐδὲν ἂν σε βλάψειεν, ἀκουσθέντα δὲ παροξύνειε καὶ ἄκοντα, ὅπερ ἥκιστα χρὴ ἄλλως τε καὶ ἄρχοντί τινων συμβαίνειν. συχνοὺς γοῦν ἐκ τούτου, τοὺς μὲν ἀκρίτους τοὺς δὲ καὶ ἐσκευωρημένῃ τινὶ καταγνώσει δικαστηρίου, ἀδίκως ἀπόλλυσθαι νομίζουσιν· οὔτε γὰρ τὰς μαρτυρίας οὔτε τὰς βασάνους οὔτε ἄλλο τι τῶν

τοιούτων ὡς καὶ ἀληθὲς ὂν κατ' αὐτῶν προσίενται. ταῦτα γὰρ οὕτως, εἰ καὶ μὴ δικαίως ἔστιν ἃ αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ πάντων γε ὡς εἰπεῖν τῶν οὕτω θανατουμένων θρυλεῖται. καὶ δεῖ σε, ὦ Αὔγουστε, μὴ μόνον μηδὲν ἀδικεῖν, ἀλλὰ μηδὲ δοκεῖν. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀρκεῖ μηδὲν πλημμελεῖν, ἄρχοντι δὲ προσήκει μηδὲ δόκησίν τινα αὐτοῦ λαμβάνειν. ἀνθρώπων γάρ, ἀλλ' οὐ θηρίων ἡγεμονεύεις· καὶ μόνως ἂν οὕτως εὐνοεῖν σοι αὐτοὺς ἀληθῶς ποιήσειας, ἂν πανταχόθεν σφᾶς καὶ διὰ πάντων ὁμοίως πείσῃς ὅτι μήτε ἑκὼν τινα μήτε ἄκων ἀδικήσειας ἄν. φοβεῖσθαι μὲν γάρ τινα ἀναγκασθῆναί τις δύναται, φιλεῖν δὲ πεισθῆναι ὀφείλει. πείθεται δὲ ἐξ ὧν ἂν αὐτός τε εὖ πάθῃ καὶ ἑτέρους εὐεργετουμένους ἴδῃ. ὁ δ' ὑποτοπήσας μὴ δικαίως τινὰ ἀπολωλέναι καὶ φοβεῖται μήποτέ τι ὅμοιον πάθῃ, καὶ μισεῖν τὸν δράσαντα αὐτὸ ἀναγκάζεται. τὸ δὲ δὴ μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, πρὸς τῷ μηδ' ἄλλως καλῶς ἔχειν, ἀλυσιτελέστατόν ἐστιν. καὶ γὰρ καὶ νομίζουσιν οἱ πολλοὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀναγκαῖον εἶναι πάντας τοὺς καὶ ὁτιοῦν ἀδικήσαντας ἀμύνεσθαι, ἵνα μήτε καταφρονῶνται μήτε ἐκ τούτου πλεονεκτῶνται, τοὺς δ' ἄρχοντας τοῖς μὲν τὸ κοινὸν ἀδικοῦσιν ἐπεξιέναι χρῆναι, τοὺς δ' ἰδίᾳ τι ἐς αὐτοὺς 87
πλημμελεῖν δοκοῦντας φέρειν· μήτε γὰρ ἐκ καταφρονήσεως μήτ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀδικηθῆναί σφας δύνασθαι διὰ τὸ πολλὰ τὰ προφυλάσσοντα αὐτοὺς εἶναι. ὥστ' ἔγωγε ταῦτά τε ἀκούουσα καὶ πρὸς ταῦτα ἀποβλέπουσα κινδυνεύω καὶ παντελῶς ἀπειπεῖν σοι μηδένα διὰ τοιοῦτό τι ἀποκτιννύναι. αἵ τε γὰρ προστασίαι ἐπί τε τῇ τῶν ἀρχομένων σωτηρίᾳ καθίστανται, ὅπως μηδὲν μήθ' ὑπ' ἀλλήλων μήθ' ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων βλάπτωνται, οὐ μὰ Δία οὐχ ὅπως ὑπ' αὐτῶν

ἐκείνων τι λυπῶνται· καὶ εὐκλεέστατόν ἐστιν οὐ τὸ πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τὸ πολλοὺς τῶν πολιτῶν σώζειν δύνασθαι. παιδεύειν μὲν γὰρ αὐτοὺς καὶ νόμοις καὶ εὐεργεσίαις καὶ νουθεσίαις δεῖ, ὅπως σωφρονῶσι, καὶ προσέτι καὶ τηρεῖν καὶ φυλάττειν, ἵνα κἂν ἀδικεῖν ἐθελήσωσι μὴ δυνηθῶσιν· ἂν δὲ δὴ νοσήσῃ τι, θεραπεύειν τρόπον τινὰ αὐτὸ καὶ ἐπανορθοῦν, ἵνα μὴ παντελῶς φθαρῇ. τό τε γὰρ φέρειν τὰ τῶν πολλῶν ἁμαρτήματα καὶ πάνυ μεγάλης καὶ φρονήσεως καὶ δυνάμεως ἔργον ἐστίν· ἄν τέ τις πάντα ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα κατὰ τὴν ἀξίαν κολάζῃ, λήσει τοὺς πλείους τῶν ἀνθρώπων ἀπολέσας. ὅθεν καὶ διὰ ταῦτα γνώμην σοι δίδωμι θανάτῳ μὲν μηδένα τῶν τοιούτων τιμωρεῖσθαι, ἑτέρως δέ πως αὐτούς, ὥστε μηδὲν ἔτι δεινὸν δρᾶσαι, σωφρονίζειν. τί γὰρ ἂν ἀδικήσειέ τις εἰς νῆσον κατακλεισθεὶς ἢ καὶ ἐν ἀγρῷ πόλει τέ τινι, οὐχ ὅπως ἄνευ πλήθους οἰκετῶν ἢ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ μετὰ φρουρᾶς ὤν, ἄν γε καὶ τούτου δεήσῃ; εἰ μὲν γὰρ ἐγγύς που ἐνταῦθα οἱ πολέμιοι ἦσαν, ἢ καὶ τῆς θαλάσσης ταύτης ἀλλότριόν τι ἦν, ὥστε τινὰ αὐτῶν διαδράντα πρὸς ἐκείνους κακόν τι ἡμᾶς ἐργάσασθαι, πόλεις τέ τινες ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐχυραὶ καὶ τείχη καὶ ὅπλα ἔχουσαι ὑπῆρχον, ὥστε τινὰ καταλαβόντα αὐτὰς φοβερὸν ἡμῖν γενέσθαι, ἕτερος ἂν ἦν λόγος· ἀόπλων δὲ δὴ πάντων τῶν ταύτῃ καὶ ἀτειχίστων ὡς πρὸς πόλεμον ὄντων, καὶ τῶν πολεμίων παμπληθὲς ἀφεστηκότων, πολλὴ μὲν γὰρ θάλασσα, πολλὴ δὲ καὶ γῆ, καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς δυσβάτους ἔχουσα, διὰ μέσου ἐστί, τί ἄν τις φοβηθείη τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα, γυμνούς, ἰδιωτεύοντας, ἐνταῦθά που ἐν μέσῃ τῇ σῇ ἀρχῇ ὄντας, καὶ
88 ἐντὸς τῶν σῶν ὅπλων κατακεκλεισμένους; ἐγὼ μὲν γὰρ

οὔτ᾽ ἂν ἐννοῆσαί τινα τοιοῦτον οὐδέν, οὔτ᾽ ἄν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μανείη τις, δύνασθαί γέ τι πρᾶξαι νομίζω. πεῖραν οὖν ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι ποιησώμεθα. τάχα γὰρ ἂν καὶ αὐτοὶ μεταβάλοιντο καὶ τοὺς ἄλλους ἀμείνους ποιήσειαν· καὶ γὰρ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ Κορνήλιος καὶ εὐγενὴς καὶ ὀνομαστός ἐστι. δεῖ δέ που καὶ ταῦτα ἀνθρωπίνως λογίζεσθαι. οὐ πάντα τοι τὸ ξίφος διαπράττεται, μέγα γὰρ ἦν ἀγαθόν, εἰ σωφρονίζειν τέ τινας καὶ πείθειν ἢ καταναγκάζειν φιλεῖν τινα ἀληθῶς ἐδύνατο, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμά τινος φθείρειεν ἄν, τὰς δὲ δὴ τῶν ἄλλων ψυχὰς ἀλλοτριώσειεν· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἂν ἕτεροι τιμωρηθῶσι, προσφιλέστεροί τινι, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν αὐτοὶ φοβηθῶσιν, ἐχθίους γίνονται. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει, οἱ δὲ δὴ συγγνώμης τινὸς τυχόντες καὶ μετανοοῦσιν, αἰσχυνόμενοι αὖθίς τι τοὺς εὐεργέτας ἀδικῆσαι, καὶ πολλὰ αὐτοῖς ἀνθυπουργοῦσιν, ἐλπίζοντες πλείω ἀντιποιήσεσθαι· ὑφ᾽ οὗ γὰρ ἄν τις ἀδικηθέντος τι σωθῇ, τοῦτον εὖ παθόντα οὐδὲν ὅ,τι οὐκ εὐεργετήσειν ἑαυτὸν ἡγεῖται. πείσθητι οὖν μοι, φίλτατε, καὶ μεταβαλοῦ. οὕτω μὲν γὰρ καὶ τἆλλα τὰ δυσχερῆ πάντα ἀνάγκῃ πεποιηκέναι δόξεις· οὐ γὰρ ἔστιν πόλιν τηλικαύτην ἐκ δημοκρατίας πρὸς μοναρχίαν ἄγοντα ἀναιμωτὶ μεταστῆσαι· ἂν δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένῃς, καὶ ἐκεῖνα γνώμῃ δεδρακέναι νομισθήσῃ.” ταῦτα τῆς Λιβίας εἰπούσης ὁ Αὔγουστος ἐπείσθη τε αὐτῇ, καὶ ἀφῆκε μὲν πάντας τοὺς ὑπαιτίους λόγοις τισὶ νουθετήσας, τὸν δὲ δὴ Κορνήλιον καὶ ὕπατον ἀπέδειξε. κἀκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους οὕτως ᾠκειώσατο ὥστε μηδένα ἔτ᾽ αὐτῷ
55,22,3 τῶν ἄλλων μήτ᾽ ὄντως ἐπιβουλεῦσαι μήτε δόξαι. ἐπὶ γοῦν ταῖς ὑπατείαις τοῦ τε δηλωθέντος Κορνηλίου

καὶ Οὐαλερίου Μεσσάλου σεισμοί τε ἐξαίσιοι συνέ-
βησαν, καὶ ὁ Τίβερις τήν τε γέφυραν κατέσυρε καὶ
πλωτὴν τὴν πόλιν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐποίησε. τρία δὲ 55,23,2
δὴ τότε καὶ εἴκοσι στρατόπεδα πολιτικὰ ἐτρέφετο.
νῦν μὲν γὰρ ἐννεακαίδεκα ἐξ αὐτῶν μόνα διαμένει,
τό τε δεύτερον τὸ Αὐγούστειον τὸ ἐν Βρεττανίᾳ τῇ
ἄνω χειμάζον, καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τό τε ἐν Φοι-
νίκῃ τὸ Γαλατικόν, καὶ τὸ ἐν Ἀραβίᾳ τὸ Κυρηναϊ-
κόν, τό τε ἐν Νουμιδίᾳ τὸ Αὐγούστειον. τέταρτον
89 Σκυθικὸν ἐν Συρίᾳ, πέμπτον Μακεδονικὸν ἐν Δα-
κίᾳ, ἕκτα δύο, ὧν τὸ μὲν ἐν Βρεττανίᾳ τῇ κάτω, τὸ
τῶν νικητόρων, τὸ δὲ ἐν Ἰουδαίᾳ, τὸ σιδηροῦν, τέ-
τακται. καὶ οἱ ἕβδομοι οἱ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω, οἳ καὶ
τὰ μάλιστα Κλαυδίειοι ὠνομάδαται. οἵ τε ὄγδοοι
Αὐγούστειοι ἐν τῇ Γερμανίᾳ τῇ ἄνω ὄντες. καὶ οἱ δέ-
κατοι οἱ ἐν Παννονίᾳ τῇ ἄνω οἱ δίδυμοι· δίδυμοι δ'
ἐπεκλήθησαν, ὅτι ἐκ δύο ταγμάτων ἀναμιχθέντων
ἀλλήλοις ὑπῆρχον. τό τε ἑνδέκατον τὸ Κλαυδίειον
τὸ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ κάτω· οὕτω γὰρ τὰ δύο στρατό-
πεδα ἐπεκλήθη, ὅτι αὐτῷ ἐν τῇ τοῦ Καμίλλου ἐπα-
ναστάσει οὐκ ἀντεπολέμησε. καὶ τὸ δωδέκατον τὸ ἐν
Καππαδοκίᾳ τὸ κεραυνοφόρον, τό τε τρίτον καὶ δέ-
κατον τὸ ἐν Δακίᾳ τὸ δίδυμον, καὶ τὸ τέταρτον καὶ
δέκατον τὸ ἐν τῇ Παννονίᾳ τῇ ἄνω, τό τε πεντεκαι-
δέκατον τὸ Ἀπολλώνειον τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ. καὶ οἱ
εἰκοστοὶ οἱ καὶ Οὐαλερίειοι καὶ νικήτορες ὠνομασμέ-
νοι· ταῦτ' ἐκ τῶν Αὐγουστείων στρατοπέδων σώζε- 55,23,7
ται· τὰ γὰρ δὴ λοιπὰ τὰ μὲν παντελῶς διελύθη,
τὰ δὲ καὶ ἑτέροις τισὶν ἀνεμίχθη, ἀφ' οὗπερ καὶ δί-
δυμα ὠνομασμένα νενόμισται. πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ
σωματοφύλακες μύριοι ὄντες καὶ δεκαχῇ τεταγμένοι, 55,24,6
καὶ οἱ τῆς πόλεως φρουροὶ ἑξακισχίλιοί τε ὄντες καὶ

τετραχῇ νενεμημένοι. ξένοι τε ἱππεῖς ἐπίλεκτοι, οἷς
τὸ τῶν Βαταούων ἀπὸ τῆς Βαταούας τῆς ἐν τῷ Ῥήνῳ
νήσου ὄνομα, ὅτι δὴ κράτιστοι ἱππεύειν εἰσί, κεῖται.
διὰ τὸ πλῆθος οὖν τῶν στρατευμάτων ὁ Αὔγουστος
πολλῶν χρημάτων δεόμενος τὴν εἰκοστὴν τῶν τε
55,25,5 κλήρων καὶ τῶν δωρεῶν, ἃς ἂν οἱ τελευτῶντές τισι
πλὴν τῶν πάνυ συγγενῶν ἢ καὶ πενήτων, καταλεί-
πωσι, κατεστήσατο, ὡς καὶ ἐν τοῖς τοῦ Καίσαρος
ὑπομνήμασιν τὸ τέλος τοῦτο γεγραμμένον εὑρών.
ταῦτά τε οὖν Ῥωμαίους ἐλύπει, καὶ προσέτι καὶ λι-
55,26,1 μὸς ἰσχυρός, ὥσθ' ὑπ' αὐτοῦ τούς τε μονομαχοῦν-
τας καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ ὤνια ὑπὲρ πεντήκοντα καὶ
ἑπτακοσίους σταδίους ἐξωσθῆναι, ἔκ τε τῆς θερα-
πείας καὶ τὸν Αὔγουστον καὶ τοὺς ἄλλους τὸ πλεῖον
ἀποπέμψασθαι, καὶ δικῶν ἀνοχὰς γενέσθαι. λωφή-
55,27,3 σαντος δέ ποτε τοῦ λιμοῦ, ἐπί τε τῷ τοῦ Γερμανικοῦ
ὀνόματι, ὃς ἦν τοῦ Δρούσου παῖς, καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἱπποδρομίας ἐποίησε, καὶ ἐν αὐταῖς
ἐλέφας τε ῥινοκέρωτα κατεμαχέσατο, καὶ ἀνὴρ ἱπ-
πεὺς πλούτῳ ποτὲ προενεγκὼν ἐμονομάχησε. καὶ
ἐπειδὴ καὶ τῷ γήρᾳ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀσθενείᾳ ἔκα- 90
μνεν, ὥστε μὴ δύνασθαι πᾶσι τοῖς δεομένοις τι αὐ-
τοῦ χρηματίζειν, τὰ μὲν ἄλλα αὐτὸς μετὰ τῶν συνέ-
δρων καὶ διεσκέψατο καὶ ἐδίκαζεν, ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ
βήματος προκαθήμενος· τὰς δὲ πρεσβείας τάς τε
παρὰ τῶν δήμων καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων ἀφι-
κνουμένας τρισὶ τῶν ὑπατευκότων ἐπέτρεψεν, ὥστ'
αὐτοὺς χωρὶς ἕκαστον καὶ διακούειν τινῶν, καὶ ἀπό-
κρισιν αὐτοῖς διδόναι, πλὴν τῶν ὅσα ἀναγκαῖον ἦν
τήν τε βουλὴν καὶ ἐκεῖνον ἐπιδιακρίνειν. κατὰ δὲ
56,11,1 τὸν καιρὸν τοῦτον Γερμανικοῦ τοῦ υἱέος Δρούσου ἐν
Δελματίᾳ ἐστρατευμένου, καὶ πόλει τινὶ ὀχυρᾷ προσ-

καθημένου, καὶ μὴ οἵου τε γιγνομένου ταύτην ἑλεῖν,
Πουλίων ἱππεὺς Κελτὸς λίθον ἐς τὸ τεῖχος ἀφεὶς
οὕτω τὴν ἔπαλξιν διέσεισεν ὥστε αὐτὴν αὐτίκα πε-
σεῖν καὶ τὸν ἄνδρα τὸν ἐπικεκλιμένον οἱ συγκατα-
σπάσαι. γενομένου δὲ τούτου ἐκπλαγέντες οἱ ἄλλοι
καὶ φοβηθέντες τό τε τεῖχος ἐκεῖνο ἐξέλιπον καὶ ἐς
τὴν ἀκρόπολιν ἀνέδραμον, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ταύ-
την καὶ ἑαυτοὺς παρέδοσαν. τοῦ δὲ Βάτωνος, ὃς
πολλὰ τοὺς Ῥωμαίους ἀποστήσας τοὺς Δελμάτους
ἐκάκωσε, καθ' ὁμολογίαν ποτὲ τῷ Τιβερίῳ προσκε-
χωρηκότος, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ βήματος αὐτῷ καθη- 56,16,3
μένῳ προσενεχθέντος, ὁ μὲν Τιβέριος ἠρώτησεν αὐτὸν
"τί ὑμῖν ἔδοξε καὶ ἀποστῆναι καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν
χρόνον ἀντιπολεμῆσαι;" ὁ δ' ἔφη ὅτι ὑμεῖς τούτων αἴ-
τιοί ἐστε· ἐπὶ γὰρ τὰς ἀγέλας ὑμῶν φύλακας οὐ κύνας
οὐδὲ νομέας ἀλλὰ λύκους πέμπετε. ἡ μὲν οὖν Δαλ- 56,18,1
ματία προσεχώρησε τοῖς Ῥωμαίοις. κατὰ δὲ τὴν Κελ-
τικὴν δεινὸν αὐτοῖς συνεκύρησε πάθημα· ἦρχε μὲν
γὰρ αὐτῆς Οὔαρος Κυιντίλιος· οἱ δὲ Κελτοί, ἕως 56,18,3
μὲν κατὰ βραχὺ καὶ ὁδῷ τινι μετὰ φυλακῆς τὰ πά-
τρια μετεμάνθανον οὔτ' ἐβαρύνοντο τῇ τοῦ βίου
μεταβολῇ καὶ ἐλάνθανόν σφας ἀλλοιούμενοι· ἐπεὶ δ' ὁ
Οὔαρος μετὰ τὴν τῶν Σύρων ἀρχὴν τήν τε ἡγεμο-
νίαν τῆς Γερμανίας λαβὼν καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις ἐκ
τῆς ἀρχῆς διοικῶν ἔσπευσεν αὐτοὺς ἀθροώτερον με-
ταστῆσαι, καὶ τά τε ἄλλα ὡς καὶ δουλεύουσί σφισιν
ἐπέταττε καὶ χρήματα ὡς καὶ παρ' ὑπηκόων ἐσέ-
πρασσεν, οὐκ ἠνέσχοντο· καὶ ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ
οὐκ ἀπέστησαν, προσποιησάμενοι δὲ εὐνοεῖν αὐτῷ,
91 ἔπειτα στρατευσαμένῳ ἐπί τινας τῶν βαρβάρων,
προελθόντες ἀθρόοι ὡς συμμαχήσοντες, καὶ ἔν τισι
δυσχωρίαις αὐτὸν περισχόντες μηδὲν προϊδόμενον

περιστάντες τε πάντοθεν ἔβαλλον, ἕως ἅπαν τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα μηδὲ ἀμύνασθαι δυνάμενον, μηδὲ φυγῆς ἔχον τόπον, διέφθειραν· Οὔαρος δὲ καὶ ὅσοι
56,21,5 τῶν ἐλλογιμωτέρων αὐτῷ συνῆσαν, διεχρήσαντό σφας. μαθὼν δὲ ὁ Αὔγουστος τὰ τῷ Οὐάρῳ συμβεβηκότα
56,23,1 τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο, καὶ πένθος μέγα ἐπί τε τοῖς ἀπολωλόσι καὶ ἐπὶ τῷ περὶ τῶν Γαλατιῶν δέει ἐποιήσατο· ἤλπιζε δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν τήν τε Ῥώμην αὐτὴν ὁρμήσειν αὐτούς, καὶ οὔτε πόλις τίς οἱ ἀξιόλογος ὑπελέλειπτο καὶ τὰ συμμαχικά, ὧν τι καὶ ὄφελος ἦν, ἐκεκάκωτο. ὅμως δ' οὖν τά τε ἄλλα ὡς ἐκ τῶν παρόντων παρεσκευάσατο, καὶ ἐπειδὴ μηδεὶς τῶν τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ἐχόντων καταλεχθῆναι ἠθέλησεν, ἐκλήρωσεν αὐτούς, καὶ τῶν μὲν μηδέπω πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονότων τὸν πέμπτον, τῶν δὲ πρεσβυτέρων τὸν δέκατον ἀεὶ λαχόντα τήν τε οὐσίαν ἀφείλετο καὶ ἠτίμωσε. καὶ τέλος, ὡς καὶ πάνυ πολλοὶ οὐδ' οὕτω τι αὐτοῦ προετίμων, ἀπέκτεινέ τινας. ἀποκληρώσας δὲ ἔκ τε τῶν ἐστρατευμένων ἤδη καὶ ἐκ τῶν ἐξελευθέρων ὅσους ἠδυνήθη, κατέλεξε, καὶ εὐθὺς σπουδῇ μετὰ τοῦ Τιβερίου ἐς
56,24,1 τὴν Γερμανίαν ἔπεμψε. μετὰ δὲ τοῦτο ἀκούσας ὅτι τῶν τε στρατιωτῶν τινες ἐσώθησαν τό τε πολέμιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν ἐτόλμησεν, ἀπηλλάγη τῆς ταραχῆς. τότε δ' οὖν ταῦτά τε οὕτως ἐπράχθη, καὶ
56,25,5 τοῖς μάντεσιν ἀπηγορεύθη μήτε κατὰ μόνας τινὶ μήτε περὶ θανάτου, μηδ' ἂν ἄλλοι συμπαρῶσίν οἱ, χρᾶν· καίτοι οὕτως οὐδὲν τῷ Αὐγούστῳ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἔμελεν ὥστε καὶ ἐκ προγραφῆς πᾶσι τὴν τῶν ἀστέρων διάταξιν, ὑφ' ὧν ἐγεγέννητο, φανερῶ-
56,26,2 σαι. ὡς δὲ ἐπὶ γήρως ὢν τόν τε Γερμανικὸν τῇ βουλῇ καὶ ταύτην τῷ Τιβερίῳ παρακατέθετο. ἀνέγνω

δὲ τὸ βιβλίον οὐκ αὐτός, οὐ γὰρ οἷός τ' ἦν γεγωνίσκειν, ἀλλ' ὁ Γερμανικός, ὥσπερ εἰώθει. καὶ μετὰ τοῦτ' ᾐτήσατο παρ' αὐτῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ Κελτικοῦ πολέμου προφάσει, μήτ' οἴκοι αὐτὸν ἀσπάζεσθαι μήτ' ἀγανακτεῖν εἰ μηκέτι συσσιτοίη σφίσι· τὸ μὲν γὰρ πλεῖστον, ἄλλως τε καὶ ὁσάκις ἕδρα αὐτῶν ἐγίγνετο, ἔν τε τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἐν αὐτῷ γε ἔστιν ὅτε τῷ συνε-
92 δρίῳ καὶ ἐσιόντα αὐτὸν καὶ ἀπιόντα αὖθις ἠσπάζοντο, ἤδη δὲ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ καθήμενόν γε, ἔστι δ' ὅτε καὶ κατακείμενον, οὐχ ὅτι ἡ γερουσία ἀλλὰ καὶ οἱ ἱππεῖς τοῦ τε δήμου πολλοί. Λευκίου 56,28,1
δὲ δὴ τοῦ Μουνατίου καὶ Γαΐου Σιλίου ἐς τοὺς ὑπατεύοντας ἐσγραφέντων, [καὶ] τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν τὴν δεκέτιν τὸ πέμπτον ἄκων ἤδη ὁ Αὔγουστος ἔλαβε, καὶ συμβούλους ὑπὸ τοῦ γήρως, ὑφ' οὗπερ οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἔτι πλὴν σπανιώτατα συνεφοίτα, εἴκοσιν ἐτησίους ᾐτήσατο· πρότερον γὰρ καθ' ἕκμηνον πεντεκαίδεκα προσετίθετο. ἐπεί τε ἐπὶ τῇ εἰκοστῇ πάντες ὡς εἰπεῖν ἐβαρύνοντο καὶ ἐδόκει τι νεώτερον ἔσεσθαι, ἐσέπεμψε βιβλίον ἐς τὴν βουλήν, κελεύων ἄλλους τινὰς αὐτὴν πόρους ζητῆσαι. τοῦτο δὲ οὐχ ὡς καὶ ἐκεῖνο τὸ τέλος καταλύσων ἐποίησεν, ἀλλ' ἵνα μηδενὸς ἄλλου αἱρετωτέρου σφίσι φανέντος καὶ ἄκοντες αὐτὸ ἄνευ τῆς αὐτοῦ διαβολῆς βεβαιώσωσι. καὶ ὅπως γε μὴ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ τε Δρούσου γνώμην τινὰ εἰπόντων, ὑποτοπήσωσί τε ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐντολῆς τοῦτο γεγονέναι, καὶ ἀνεξέταστον αὐτὴν ἕλωνται, προσέταξε μηδέτερον αὐτῶν μηδὲν εἰπεῖν. καὶ ἐλέχθη μὲν πολλά, καί τινα καὶ διὰ βιβλίων τῷ Αὐγούστῳ ἐδηλώθη· καταμαθὼν δὲ ἐξ αὐτῶν πάντα μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο ἑτοίμους σφᾶς ὑπομεῖναι ὄντας, ἐπί τε τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐπὶ τὰς οἰκίας

τὴν συντέλειαν ἤγαγε, καὶ παραχρῆμα μηδὲν εἰπών, μήθ᾽ ὅσον μήθ᾽ ὅπως αὐτῷ δώσουσιν, ἔπεμψεν ἄλλους ἄλλῃ τά τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὰ τῶν πόλεων κτήματα ἀπογραψομένους, ἵν᾽ ὡς καὶ μειζόνως ζημιωθησόμενοι δείσωσι καὶ τὴν εἰκοστὴν τελεῖν ἀν-
56,29,1 θέλωνται. ὃ καὶ ἐγένετο. καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πῃ τῷ Αὐγούστῳ διῳκεῖτο. ἐν δὲ τῇ τῶν Αὐγουσταλίων θέᾳ, ἥτις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γενεθλίοις ἐγίνετο, ἀνήρ τις ἐμμανὴς ἔς τε τὸν δίφρον τὸν τῷ Καίσαρι τῷ Ἰουλίῳ κείμενον ἐνιδρύνθη καὶ τὸν στέφανον αὐτοῦ λαβὼν περιέθετο. καὶ ἐδόκει ἐς τὸν Αὔγουστόν τι σημαίνεσθαι. ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἦν· τῷ γὰρ ἐχομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ Σέξτος τε Ἀπουλήιος καὶ Σέξτος Πομπήιος ὑπάτευσαν, ἐξωρμήθη τε ἐς τὴν Καμπανίαν ὁ Αὔγουστος, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐν τῇ Νεαπόλει διαθεὶς ἔπειτα ἐν Νώλῃ μετήλλαξε. τέρατα δὲ ἄρα ἐς τοῦτο αὐτῷ φέροντα οὔτε ἐλάχιστα οὔτε δυσσύμβλητα ἐγεγένητο· ὅ τε γὰρ ἥλιος πᾶς ἐξέλιπε, καὶ 93
τοῦ οὐρανοῦ τὸ πολὺ καίεσθαι ἔδοξε, ξύλα τε διάπυρα ἀπ᾽ αὐτοῦ πίπτοντα ἐφαντάσθη, καὶ ἀστέρες κομῆται καὶ αἱματώδεις ὤφθησαν. βουλῆς τε ἐπὶ τῇ νόσῳ αὐτῷ ἐπαγγελθείσης, ἵν᾽ εὐχὰς ποιήσωνται, τό τε συνέδριον κεκλεισμένον εὑρέθη, καὶ βύας ὑπὲρ αὐτοῦ καθήμενος ἔβυξε. καὶ κεραυνὸς ἐς εἰκόνα ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἑστῶσαν ἐμπεσὼν τὸ γράμμα τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος τοῦ Καίσαρος ἠφάνισεν, ὅθεν οἱ μάντεις τῇ μετὰ τοῦτο αὐτὸν ἡμέρᾳ θείας τινὸς μοίρας μεταλήψεσθαι ἔφασαν, τεκμαιρόμενοι ὅτι τό τε στοιχεῖον ἐκεῖνο τὸν τῶν ἑκατὸν ἀριθμὸν παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν ὄνομα θεὸν παρὰ τοῖς
56,30,1 Τυρσηνοῖς νοεῖ. ὁ δ᾽ οὖν Αὔγουστος νοσήσας μετήλλαξε, καί τινα ὑποψίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐμοὶ

γοῦν οὐ πιστήν, ἡ Λιβία ἔλαβε. δείσασα γάρ, ὥς φασι, μὴ τὸν τοῦ Ἀγρίππου υἱὸν Ἀγρίππαν ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ καταγάγῃ, ὑπερώριστο γὰρ τῆς Ῥώμης ἔν τινι νήσῳ, σῦκά τινα ἐπὶ δένδροις ἔτ' ἐπόντα, ἀφ' ὧν ὁ Αὔγουστος αὐτοχειρίᾳ συκάζειν εἰώθει, φαρμάκῳ ἔχρισε, καὶ αὐτή τε ἅμα τὰ ἀνήλιφα ἤσθιε καὶ ἐκείνῳ τὰ πεφαρμαγμένα προσέβαλεν. εἴτ' οὖν ἐκ τούτου εἴτε καὶ ἄλλως ἀρρωστήσας τούς τε ἑταίρους συνεκάλεσε, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς ὅσα ἔχρῃζε, τέλος ἔφη ὅτι τὴν Ῥώμην γηίνην παραλαβὼν λιθίνην ὑμῖν καταλείπω. τοῦτο μὲν οὖν οὐ πρὸς τὸ τῶν οἰκοδομημάτων αὐτῆς ἀκριβὲς ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς ἰσχυρὸν ἐνεδείξατο· κρότον δὲ δή τινα παρ' αὐτῶν ὁμοίως τοῖς γελωτοποιοῖς, ὡς καὶ ἐπὶ μίμου τινὸς τελευτῇ, αἰτήσας καὶ πάνυ πάντα τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον διέσκωψε. καὶ ὁ μὲν οὕτω τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου, ἐν ᾗ ποτε τὸ πρῶτον ὑπάτευσε, μετήλλαξε, ζήσας μὲν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας ἓξ καὶ εἴκοσι, τῇ γὰρ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγεγέννητο, μοναρχήσας δὲ ἀφ' οὗ πρὸς τῷ Ἀκτίῳ ἐνίκησε τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη, δεκατριῶν ἡμερῶν δέοντα. οὐ μέντοι καὶ ἐκφανὴς εὐθὺς ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐγένετο· ἡ γὰρ Λιβία, φοβηθεῖσα μὴ τοῦ Τιβερίου ἐν τῇ Δελματίᾳ ἔτ' ὄντος νεωτερισθῇ τι, συνέκρυψεν αὐτὸν
μέχρις οὗ ἐκεῖνος ἀφίκετο. τὸ δὲ σῶμα τὸ τοῦ Αὐ- 56,31,2
94 γούστου ἐκ μὲν τῆς Νώλης οἱ πρῶτοι καθ' ἑκάστην πόλιν ἐκ διαδοχῆς ἐβάστασαν, πρὸς δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ γενόμενον οἱ ἱππεῖς παραλαβόντες νυκτὸς ἐς τὸ ἄστυ ἐσεκόμισαν. τῇ τε ὑστεραίᾳ βουλὴ ἐγένετο, καὶ ἐς αὐτὴν οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἱππάδα στολὴν ἐνδεδυκότες συνῆλθον, οἱ δ' ἄρχοντες τὴν βουλευτικὴν πλὴν

τῶν ἱματίων τῶν περιπορφύρων· ὁ δὲ δὴ Τιβέριος καὶ ὁ Δροῦσος ὁ υἱὸς αὐτοῦ φαιάν, τὸν ἀγοραῖον τρόπον πεποιημένην, εἶχον. καὶ τοῦ μὲν λιβανωτοῦ καὶ αὐτοὶ ἔθυσαν, τῷ δ' αὐλητῇ οὐκ ἐχρήσαντο. ἐκαθέζοντο δὲ οἱ μὲν πολλοὶ ὥς που ἕκαστος εἰώθει, οἱ δ' ὕπατοι κάτω ἐν τοῖς βάθροις ὁ μὲν τῷ τῶν στρατη-
56, 32, 1 γῶν ὁ δὲ τῷ τῶν δημάρχων. καὶ μετὰ τοῦτο τὰς διαθήκας αὐτοῦ Πολύβιός τις Καισάρειος ἀνέγνω ὡς μὴ πρέπον βουλευτῇ τοιοῦτόν τι ἀναλέγεσθαι. κατελέλειπτο δὲ ἐν αὐταῖς τὰ μὲν δύο μέρη τοῦ κλήρου τῷ Τιβερίῳ, τὸ δὲ λοιπὸν τῇ Λιβίᾳ, ὥς τινες λέγουσιν. ἵνα γάρ τι καὶ ἐκείνη τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀπόνηται, παρὰ τῆς βουλῆς ᾐτήσατο τοσοῦτον αὐτῇ καὶ παρὰ τὸν νόμον καταλιπεῖν δυνηθῆναι. κληρονόμοι μὲν δὴ οὗτοι ἐγεγράφατο· κτήματα δὲ καὶ χρήματα πολλὰ πολλοῖς καὶ τῶν προσηκόντων οἱ καὶ τῶν ἀλλοτρίων, οὐχ ὅπως βουλευταῖς καὶ ἱππεῦσιν ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσι, τῷ τε δήμῳ χιλίας μυριάδας, καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς μὲν δορυφόροις κατὰ πεντήκοντα καὶ διακοσίας δραχμάς, τοῖς δ' ἀστικοῖς τὴν ἡμίσειαν, τῷ τε λοιπῷ τῷ πολιτικῷ πλήθει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα δοθῆναι ἐκέλευσε. καὶ προσέτι καὶ τοῖς παισὶν ὧν μικρῶν ἔτι ὄντων τοὺς πατέρας τῶν οὐσιῶν ἐκεκληρονομήκει, προσέταξε πάντα μετὰ τῶν προσόδων, ἐπειδὰν ἀνδρωθῶσιν, ἀποδοθῆναι. ὅπερ που καὶ ζῶν ἐποίει· εἰ γάρ τινα τέκνα ἔχοντα διεδέξατο, τοῖς παισὶν αὐτοῦ πάντως, εἰ μὲν ἤδη τότε τέλειοι ἦσαν, εὐθύς, εἰ δὲ μή, μετὰ τοῦτο πάντα ἀπεδίδου. τοιοῦτος μέντοι περὶ τοὺς ἀλλοτρίους παῖδας ὢν τὴν θυγατέρα οὔτε κατήγαγε, καίπερ καὶ δωρεῶν ἀξιώσας, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ αὐτοῦ μνημείῳ ἀπηγόρευσε. τοσαῦτα μὲν αἱ διαθῆκαι ἐδήλουν. ἐσε-

κομίσθη δὲ καὶ βιβλία τέσσαρα· καὶ αὐτὰ ὁ Δροῦσος ἀνέγνω. ἐγέγραπτο δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὅσα τῆς ταφῆς εἴχετο, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ ἔργα ἃ ἔπραξε πάντα, ἃ καὶ ἐς χαλκᾶς στήλας πρὸς τῷ ἡρῴῳ αὐτοῦ 95 σταθείσας ἀναγραφῆναι ἐκέλευσε· τὸ τρίτον τά τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ τῶν προσόδων τῶν τε ἀναλωμάτων τῶν δημοσίων, τό τε πλῆθος τῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς χρημάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ἐς τὴν ἡγεμονίαν φέροντα ἦν, εἶχε καὶ τὸ τέταρτον ἐντολὰς καὶ ἐπισκήψεις τῷ Τιβερίῳ καὶ τῷ κοινῷ, ἄλλας τε καὶ ὅπως μήτ' ἀπελευθερῶσι πολλούς, ἵνα μὴ παντοδαποῦ ὄχλου τὴν πόλιν πληρώσωσι, μήτ' αὖ ἐς τὴν πολιτείαν συχνοὺς ἐσγράφωσιν, ἵνα πολὺ τὸ διάφορον αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὑπηκόους ᾖ. τά τε κοινὰ πᾶσι τοῖς δυναμένοις καὶ εἰδέναι καὶ πράττειν ἐπιτρέπειν, καὶ ἐς μηδένα ἀναρτᾶν αὐτὰ παρήνεσέ σφισιν, ὅπως μήτε τυραννίδος τις ἐπιθυμήσῃ, μήτ' αὖ πταίσαντος ἐκείνου τὸ δημόσιον σφαλῇ. γνώμην τε αὐτοῖς ἔδωκε τοῖς τε παροῦσιν ἀρκεσθῆναι καὶ μηδαμῶς ἐπὶ πλεῖον τὴν ἀρχὴν ἐπαυξῆσαι ἐθελῆσαι· δυσφύλακτόν τε γὰρ αὐτὴν ἔσεσθαι καὶ κινδυνεύσειν ἐκ τούτου καὶ τὰ ὄντα ἀπολέσαι ἔφη. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὄντως ἀεί ποτε οὐ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐτήρησε· παρὸν γοῦν αὐτῷ πολλὰ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ προσκτήσασθαι οὐκ ἠθέλησε. ταῦτα μὲν αἱ ἐντολαὶ εἶχον, μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο. κλίνη ἦν ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ πεποιημένη καὶ στρώμασιν ἁλουργοῖς διαχρύσοις κεκοσμημένη· καὶ ἐν αὐτῇ τὸ μὲν σῶμα κάτω που ἐν θήκῃ συνεκέκρυπτο, εἰκὼν δὲ δή τις αὐτοῦ κηρίνη ἐν ἐπινικίῳ στολῇ ἐξεφαίνετο, καὶ αὕτη μὲν ἐκ τοῦ παλατίου πρὸς τῶν ἐς νέωτα ἀρχόντων, ἑτέρα δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου

χρυσῇ, καὶ ἑτέρα αὖ ἐφ᾽ ἅρματος πομπικοῦ ἤγετο. καὶ μετὰ ταύτας αἵ τε τῶν προπατόρων αὐτοῦ καὶ αἱ τῶν ἄλλων συγγενῶν τῶν τεθνηκότων, πλὴν τῆς τοῦ Καίσαρος ὅτι ἐς τοὺς ἥρωας ἐσεγέγραπτο, αἵ τε τῶν ἄλλων Ῥωμαίων τῶν καθ᾽ ὁτιοῦν πρωτευσάντων, ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ῥωμύλου ἀρξάμεναι, ἐφέροντο. καί τις καὶ τοῦ Πομπηίου τοῦ Μεγάλου εἰκὼν ὤφθη, τά τε ἔθνη πάνθ᾽ ὅσα προσεκτήσατο, ἐπιχωρίως σφίσιν
56,34,4 *ὡς ἕκαστα ἀπεικασμένα ἐπέμφθη. προτεθείσης δὲ τῆς κλίνης ἐπὶ τοῦ δημηγορικοῦ βήματος, ἀπὸ μὲν ἐκείνου ὁ Δροῦσός τι ἀνέγνω, ἀπὸ δὲ τῶν ἑτέρων ἐμβόλων τῶν Ἰουλιείων ὁ Τιβέριος δημόσιον δή τινα κατὰ δόγμα λόγον ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπελέξατο. μετὰ δὲ τοῦτο*
τὴν κλίνην οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ πρότερον ἀράμενοι 96
διὰ τῶν ἐπινικίων πυλῶν κατὰ τὰ τῇ βουλῇ δόξαν-
56,42,1 *τα διεκόμισαν. παρῆν δὲ καὶ συνεξέφερεν αὐτὸν ἥ τε γερουσία καὶ ἡ ἱππάς, αἵ τε γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὸ δορυφορικόν, οἵ τε λοιποὶ πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ ἐν τῇ πόλει τότε ὄντες. ἐπεὶ εἰς τὴν πυρὰν τὴν ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ ἀνετέθη, πρῶτον μὲν οἱ ἱερεῖς πάντες περιῆλθον αὐτήν, ἔπειτα δὲ οἵ τε ἱππεῖς, οἵ τε ἐκ τοῦ τέλους καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ ὁπλιτικὸν τὸ φρουρικὸν περιέδραμον, πάντα τὰ νικητήρια ὅσα τινὲς αὐτῶν ἐπ᾽ ἀριστείᾳ ποτὲ παρ᾽ αὐτοῦ εἰλήφεσαν, ἐπιβάλλοντες αὐτῷ. κἀκ τούτου δᾷδας ἑκατόνταρχοι λαβόντες, ὑφῆψαν αὐτήν· καὶ ἡ μὲν ἀνηλίσκετο, ἀετὸς δέ τις ἐξ αὐτῆς ἀφεθεὶς ἀνίπτατο ὡς καὶ δὴ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρων. πραχθέντων δὲ τούτων, οἱ μὲν ἄλλοι ἀπηλλάγησαν, ἡ δὲ δὴ Λιβία κατὰ χώραν πέντε ἡμέρας μετὰ τῶν πρώτων ἱππέων μείνασα τά τε ὀστᾶ αὐτοῦ συνελέξατο καὶ ἐς τὸ μνημεῖον κατέθετο.*
56,43,1 *τὸ δὲ δὴ πένθος τὸ μὲν ἐκ τοῦ νόμου οἱ μὲν ἄνδρες*

οὐ πολλαῖς ἡμέραις αἱ δὲ γυναῖκες ἐνιαυτῷ ὅλῳ
κατὰ ψήφισμα ἐποίησαν, τὸ δ' ἀληθὲς ἐν μὲν τῷ
παραχρῆμα οὐ πολλοὶ ὕστερον δὲ πάντες ἔσχον. εὐ-
πρόσοδός τε γὰρ πᾶσιν ὁμοίως ἦν καὶ ἐς χρήματα
πολλοῖς ἐπήρκει, τούς τε φίλους ἰσχυρῶς ἐτίμα, καὶ
ταῖς παρρησίαις αὐτῶν ὑπερέχαιρε. τεκμήριον δὲ 56, 43, 2
πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὅτι τοῦ Ἀθηνοδώρου ἐν δίφρῳ
ποτὲ καταστέγῳ ἐς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ, ὡς γυναικός
τινος, εἰσκομισθέντος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ξιφήρους ἐκπηδή-
σαντος, καὶ προσεπειπόντος "οὐ φοβῇ μή τίς σε οὕ-
τως εἰσελθὼν ἀποκτείνῃ;" οὐχ ὅπως ὠργίσθη, ἀλλὰ
καὶ χάριν αὐτῷ ἐπέγνω. ταῦτά τε οὖν αὐτοῦ ἀν-
εμιμνήσκοντο, καὶ ὅτι καὶ τοῖς λυπήσασί τι αὐτὸν οὐκ
ἀκρατῶς ὠργίζετο, τήν τε πίστιν καὶ πρὸς τοὺς οὐκ
ἀξίους αὐτῆς ἐτήρει· Κορακόταν γοῦν τινα λῃστὴν
ἐν Ἰβηρίᾳ ἀκμάσαντα τὸ μὲν πρῶτον οὕτω δι' ὀργῆς
ἔσχεν ὥστε καὶ τῷ ζωγρήσαντι αὐτὸν πέντε καὶ εἴ-
κοσι μυριάδας ἐπικηρύξαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ ἑκὼν οἱ
προσῆλθεν, οὔτε τι κακὸν εἰργάσατο καὶ προσέτι καὶ
τῷ ἀργυρίῳ ἐκεῖνον ἐπλούτισε. διά τε οὖν ταῦτα,
καὶ ὅτι τὴν μοναρχίαν τῇ δημοκρατίᾳ μίξας τό τε
ἐλεύθερόν σφισιν ἐτήρησε καὶ τὸ κόσμιον τό τε ἀσφα-
97 λὲς προσπαρεσκεύασεν, ὥστ' ἔξω μὲν τοῦ δημοκρα-
τικοῦ θράσους, ἔξω δὲ καὶ τῶν τυραννικῶν ὕβρεων
ὄντας, ἔν τε ἐλευθερίᾳ σώφρονι καὶ ἐν μοναρχίᾳ
ἀδεεῖ ζῆν, βασιλευομένους τε ἄνευ δουλείας καὶ δη-
μοκρατουμένους ἄνευ διχοστασίας, δεινῶς αὐτὸν ἐπέν-
θουν. εἰ γάρ τινες καὶ τῶν προτέρων τῶν ἐν τοῖς
ἐμφυλίοις πολέμοις γενομένων ἐμνημόνευον, ἐκεῖνα
μὲν τῇ τῶν πραγμάτων ἀνάγκῃ ἀνετίθεσαν, τὴν δὲ
δὴ γνώμην αὐτοῦ, ἐξ οὗ τὸ κράτος ἀναμφίβολον
ἔσχεν, ἐξετάζειν ἠξίουν· οὐκ ἐλάχιστον δ' αὐτῷ πρὸς 56, 44, 3

εὐδοξίαν καὶ τὸ πολυχρόνιον τῆς ἡγεμονίας συνήρατο. τῶν μὲν γὰρ ἐκ τῆς δημοκρατίας ἀνδρῶν καὶ οἱ πλείους καὶ οἱ δυνατώτεροι ἀπολώλεσαν· οἱ δ' ὕστεροι ἐκείνης μὲν οὐδὲν εἰδότες, τοῖς δὲ παροῦσι μόνοις ἢ καὶ μάλιστα ἐντραφέντες, οὐ μόνον οὐκ ἤχθοντο αὐτοῖς ἅτε καὶ συνήθεσιν οὖσιν, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον καὶ βελτίω καὶ ἀδεέστερα αὐτὰ ὧν ἤκουον ὁρῶντες ὄντα. ταῦτα δὲ ἠπίσταντο μὲν καὶ ζῶντος αὐτοῦ, ἐπὶ πλεῖον δὲ ὅμως μεταλλάξαντος ἔγνωσαν· καὶ γὰρ φιλεῖ πως τὸ ἀνθρώπινον οὐχ οὕτω τι εὐπαθοῦν τῆς εὐδαιμονίας αἰσθάνεσθαι ὡς δυστυχῆσαν ποθεῖν αὐτήν. ὅπερ που καὶ τότε περὶ τὸν Αὔγουστον συνέβη· τοῦ γὰρ Τιβερίου μετ' αὐτὸν οὐχ ὁμοίου πειραθέντες ἐκεῖνον ἐζήτουν. τοσοῦτον δ' οὖν τὸ σύμπαν ἀλλήλων διήνεγκαν ὥστε τινὰς καὶ ἐς τὸν Αὔγουστον ὑποπτεῦσαι ὅτι ἐξεπίτηδες τὸν Τιβέριον, καίπερ εὖ εἰδὼς ὁποῖος ἦν, διάδοχον ἀπέδειξεν, ἵνα
56,46,1 *αὐτὸς εὐδοξήσῃ. τότε δ' οὖν ἀθανατίσαντες αὐτὸν ἱέρειαν τὴν Λιβίαν, Αὐγοῦσταν ἤδη καλουμένην, ἀπέδειξαν. ἐκείνη δὲ Νουμερίῳ τινὶ Ἀττικῷ, βουλευτῇ ἐστρατηγηκότι, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι τὸν Αὔγουστον ἐς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὰ περί τε τοῦ Πρόκλου καὶ περὶ τοῦ Ῥωμύλου λεγόμενα, ανιόντα ἑωρακέναι ὤμοσε, καὶ αὐτῷ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον ἐψηφίσθη μὲν ὑπὸ τῆς γερουσίας, οἰκοδομηθὲν δὲ ὑπό τε τῆς Λιβίας καὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἐποιήθη. καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι τὰ μὲν ἑκόντων δὴ τῶν δήμων τὰ δὲ καὶ ἀκόντων οἰκοδομουμένων. καὶ ἡ ἐν τῇ Νώλῃ*
56,46,3 *οἰκία, ἐν ᾗ μετήλλαξεν, ἐτεμενίσθη. καὶ ἐψηφίσθη ὅπως μήτ' εἰκὼν αὐτοῦ ἐν ἐκφορᾷ τινος πομπεύῃ, τά τε Αὐγουστάλια οἱ δήμαρχοι ὡς καὶ ἱεροπρεπεῖς*
57,1,1 *ὄντες διατιθῶσι. ταῦτα μὲν κατὰ Αὔγουστον ἐγένετο.*

Τιβέριος δὲ εὐπατρίδης μὲν ἦν καὶ ἐπεπαίδευτο, 57,1,1
φύσει δὲ ἰδιωτάτῃ ἐκέχρητο. οὔτε γὰρ ὧν ἐπεθύμει
προσεποιεῖτό τι, καὶ ὧν ἔλεγεν οὐδὲν ὡς εἰπεῖν
ἐβούλετο, ἀλλ᾽ ἐναντιωτάτους τῇ προαιρέσει τοὺς λό-
γους ποιούμενος πᾶν τε ὃ ἐπόθει ἠρνεῖτο καὶ πᾶν
ὃ ἐμίσει προετείνετο· ὠργίζετό τε ἐν οἷς ἥκιστα ἐθυ-
μοῦτο, καὶ ἐπιεικὴς ἐν οἷς μάλιστα ἠγανάκτει ἐδόκει
εἶναι· ἠλέει τε δῆθεν οὓς σφόδρα ἐκόλαζε, καὶ ἐχα-
λέπαινεν οἷς συνεγίνωσκε· τόν τε ἔχθιστον ὡς οἰκει-
ότατον ἔστιν ὅτε ἑώρα, καὶ τῷ φιλτάτῳ ὡς ἀλλο-
τριωτάτῳ προσεφέρετο. τό τε σύμπαν οὐκ ἠξίου τὸν
αὐταρχοῦντα κατάδηλον ὧν φρονεῖ εἶναι. καὶ εἰ μὲν
μόνον ταῦτ᾽ εἶχεν, εὐφύλακτος ἂν τοῖς εἰς πεῖραν
αὐτοῦ ἐλθοῦσιν ἦν· πρὸς γάρ τοι τὸ ἐναντιώτατον
πάντα ἂν λαμβάνοντες ἐκ τοῦ ἴσου τό τε μὴ βούλε-
σθαι δή τι αὐτὸν τὸ πάνυ ποθεῖν καὶ τὸ ὀρέγεσθαί
τινος τὸ μὴ ἐφίεσθαι ἐνόμιζον. νῦν δὲ ὠργίζετο εἴ
τις αὐτοῦ συνεὶς φανερὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὺς οὐδὲν
ἄλλο σφίσιν ἢ ὅτι συνενόησαν αὐτὸν ἐγκαλέσαι ἔχων
ἀπέκτεινε. μόνος οὖν, ὡς εἰπεῖν, ὅπερ που σπανιώτα- 57,1,5
τόν ἐστι, διεγένετο, ὃς οὔτ᾽ ἠγνόησε τὴν φύσιν αὐτοῦ
οὔτ᾽ ἤλεγξεν· οὕτω γὰρ οὔτε πιστεύσαντες αὐτῷ
ἠπατήθησαν, οὔτε ἐνδειξάμενοι νοεῖν ἃ ἔπραττεν
ἐμισήθησαν. τοιοῦτος οὖν δή τις ὢν ἔς τε τὰ στρα-
τόπεδα καὶ εἰς τὰ ἔθνη πάντα ὡς αὐτοκράτωρ εὐθὺς 57,2,1

αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι, ἔλεγεν ὅτι εἰ γνώμην ἐποιούμην,
57,7,8 τὰ καὶ τὰ ἂν ἐπεδειξάμην. ἐδίκαζε δὲ καὶ ἐπεφοίτα καὶ ἐπὶ τὰ τῶν ἀρχόντων δικαστήρια, παρακαλούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπαράκλητος, καὶ ἐκείνους μὲν ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ καθῆσθαι εἴα, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ κατ' ἀντικρύ σφων κειμένου καθίζων ἔλεγεν
57,8,1 ὅσα ἐδόκει αὐτῷ ὡς πρόεδρος. καὶ οὔτε δεσπότην ἑαυτὸν τοῖς ἐλευθέροις οὔτε αὐτοκράτορα πλὴν τοῖς στρατιώταις καλεῖν ἐφίει, τό τε τοῦ πατρὸς τῆς πατρίδος ὄνομα παντελῶς διεώσατο, πρόκριτος δὲ τῆς γερουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἤθελεν ὀνομάζεσθαι, καὶ πολλάκις ἔλεγεν ὅτι δεσπότης μὲν τῶν δούλων, αὐτοκράτωρ δὲ τῶν στρατιωτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν πρόκριτός εἰμι· ηὔχετό τε τοσοῦτον καὶ ζῆσαι καὶ ἄρξαι χρόνον, ὅσον ἂν τῷ δημοσίῳ συμφέρῃ. καὶ οὕτω γε διὰ πάντων ὁμοίως δημοτικὸς ἦν ὥστε οὔτε ἐν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ γενέσθαι τι παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐπέτρεπεν οὔτ' ὀμνύναι τοῖς ἀνθρώποις τὴν αὐτοῦ τύχην συνεχώρει, οὔτ' εἰ καὶ ὀμόσας τις αὐτὴν αἰτίαν ὡς καὶ ἐπιωρκηκὼς ἔλαβεν, ἐπεξῄει. ταῦτά τε οὖν
57,9,1 δημοτικῶς διῴκει, καὶ ὅτι οὔτε τεμένισμα αὐτῷ ἐτεμενίσθη, οὔτ' εἰκόνα ἐξῆν αὐτοῦ οὐδενὶ στῆσαι· ἄντικρυς γὰρ ἀπηγόρευσε μήτε πόλει μήτ' ἰδιώτῃ τοῦτο ποιεῖν. προσέθηκε μὲν γὰρ τῇ ἀπορρήσει ὅτι ἂν μὴ 101
ἐγὼ ἐπιτρέψω, προσεπεῖπε δὲ ὅτι οὐκ ἐπιτρέψω. ἐπεὶ τό γε ὑβρίσθαι πρός τινος ἢ καὶ τὸ ἠσεβῆσθαι πρός τινος, ἀσέβειάν τε γὰρ ἤδη τὸ τοιοῦτον ὠνόμαζον, καὶ δίκας ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἐσῆγον, ἥκιστα προσεποιεῖτο, οὐδὲ ἔστιν ἥντινα τοιαύτην ἐφ' ἑαυτῷ γραφὴν προσεδέξατο, καίπερ τὸν Αὔγουστον καὶ ἐν τούτῳ σεμνύνων. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον οὐδένα οὐδὲ τῶν ἐπ' ἐκείνῳ τινὰ

αἰτίαν λαβόντων ἐκόλασε, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου
καὶ πάνυ πολλοὺς ἐθανάτωσε. καὶ ἔν τε τούτῳ τὸν 57,10,1
Αὔγουστον ἤγαλλε, καὶ ὅτι τά τε οἰκοδομήματα, ἃ
προκατεβάλλετο μέν, οὐκ ἐξετέλεσε δέ, ἐκποιῶν τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἐπέγραφέ σφισι, τά τε ἀγάλματα καὶ
τὰ ἡρῷα αὐτοῦ, τὰ μὲν αὐτὸς καθιέρου, τὰ δὲ τῶν
ποντιφίκων τισὶ προσέτασσε· πάντα δὲ τὰ πεπονη- 57,10,2
κότα τῆς Ῥώμης ἀνακτησάμενος, αὐτὸς γὰρ οὐδὲν
τὸ παράπαν ἐκ καινῆς, πλὴν τοῦ Αὐγουστείου, κατε-
σκευάσατο, οὐδὲν αὐτῶν ἰδιώσατο, ἀλλὰ τὰ τῶν
πρώτων οἰκοδομησάντων ὀνόματά σφισιν ἀπέδωκεν.
ἐλάχιστα γὰρ ἐς ἑαυτὸν δαπανῶν πλεῖστα εἰς τὸ κοι-
νὸν ἀνήλισκε, πάντα μὲν ὡς εἰπεῖν τὰ δημόσια
ἔργα τὰ μὲν ἀνοικοδομῶν τὰ δὲ ἐπικοσμῶν, πολλὰ
δὲ καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἐπαρκῶν. πᾶν τε ὃ ἐδω-
ρεῖτό τισιν, εὐθὺς καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἠρι- 57,10,4
θμεῖτο· ἐπεὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου μεγάλα ἐκ τῶν
τοιούτων οἱ δοτῆρες αὐτῶν ἀπετέμνοντο, δεινῶς ἐφυ-
λάττετο μὴ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γίνεσθαι. καὶ ταῦτα
μέντοι πάντα ἐκ τῶν νενομισμένων προσόδων ἐδα-
πάνα. οὔτε γὰρ ἀπέκτεινε χρημάτων ἕνεκα οὐδένα,
οὔτ' οὐσίαν τινὸς τότε γε ἐδήμευσεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ
ἐπηρείας τι ἠργυρολόγησεν. Αἰμιλίῳ γοῦν Ῥήκτῳ
χρήματά ποτε αὐτῷ πλείω παρὰ τὸ τεταγμένον ἐκ
τῆς Αἰγύπτου ἧς ἦρχε πέμψαντι ἀντεπέστειλεν ὅτι
κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξύρεσθαι
βούλομαι. καὶ μέντοι καὶ εὐπρόσοδος καὶ εὐπροσή- 57,11,1
γορος ἰσχυρῶς ἦν. τοὺς γοῦν βουλευτὰς ἀθρόους
ἀσπάζεσθαι αὐτὸν ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ ὠστίζωνται. τό
τε σύμπαν τοσαύτην ἐπιείκειαν ἤσκει ὥστε, ἐπειδή
ποτε οἱ Ῥοδίων ἄρχοντες ἐπιστείλαντές τι αὐτῷ οὐχ
ὑπέγραψαν τῇ ἐπιστολῇ τοῦτο δὴ τὸ νομιζόμενον,

εὐχὰς αὐτῷ ποιούμενοι, μετεπέμψατο μέν σφας σπου-
δῇ, ὡς καὶ κακόν τι δράσων, ἐλθόντας δὲ οὐδὲν δει- 102
νὸν εἰργάσατο, ἀλλ᾽ ὑπογράψαντας τὸ ἐνδέον ἀπέπεμ-
ψε. τούς τε ἄρχοντας ὡς ἐν δημοκρατίᾳ ἐτίμα, καὶ
τοῖς ὑπάτοις καὶ ὑπανίστατο· ὁπότε τε αὐτοὺς δειπνί-
ζοι, τοῦτο μὲν ἐσιόντας σφᾶς πρὸς τὰς θύρας ἐξεδέ-
χετο, τοῦτο δὲ καὶ ἀπιόντας προέπεμπεν. εἴ τέ ποτε
ἐπὶ τοῦ δίφρου κομίζοιτο, οὐδένα οἱ τῶν βουλευτῶν
57,11,5 ἢ τῶν ἱππέων παρακολουθεῖν εἴα. συνεχέστατα δὲ
καὶ ἐπὶ τὰς θυσίας ἀπήντα, τῆς τε τιμῆς τῶν ἐπι-
τελούντων αὐτὰς ἕνεκα καὶ τῆς τοῦ πλήθους εὐκο-
σμίας τοῦ τε συνεορτάζειν σφίσι δοκεῖν. οὐ γὰρ
ἐσπούδασέ ποτε τὸ παράπαν τῶν τοιούτων οὐδέν, οὔτε
57,11,6 δόξαν τινὰ ὡς καὶ συσπεύδων τινὶ ἔσχε· καὶ ὀρχη-
στὴν δέ ποτε τοῦ δήμου ἐλευθερωθῆναι βουληθέντος
οὐ πρότερον συνεπήνεσε πρὶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ
καὶ πεισθῆναι καὶ τὴν τιμὴν λαβεῖν. τοῖς τε ἑταί-
ροις ὡς καὶ ἐν ἰδιωτείᾳ συνῆν· καὶ γὰρ δικαζομένοις
σφίσι συνηγωνίζετο καὶ θύουσι συνεώρταζε, νοσοῦν-
τάς τε ἐπεσκέπτετο μηδεμίαν φρουρὰν ἐπεισαγόμενος,
καὶ ἐφ᾽ ἑνί γέ τινι αὐτῶν τελευτήσαντι τὸν ἐπιτάφιον
αὐτὸς εἶπεν. ἔν τε ταῖς πανηγύρεσι καὶ ἐν τοῖς θεά-
57,11,4 τροις ἐξ οἰκίας τινὸς τῶν Καισαρείων ἢ τῶν ἐξελευ-
θέρων ἐθεᾶτο, ὅπως ἐξ ἑτοιμοτάτου καὶ ἀπονωτά-
του τοῖς ἀνθρώποις ἐντυγχάνειν αὐτῷ γίγνοιτο. καὶ
57,12,1 μέντοι καὶ τὴν μητέρα τὴν Λιβίαν ἐς τὸ μετριώτερον
ἦγε καὶ ἀτυφότερον. πάνυ γὰρ μέγα καὶ ὑπὲρ πά-
σας τὰς πρόσθεν γυναῖκας ὤγκωτο, ὥστε καὶ τὴν
βουλὴν καὶ τοῦ δήμου τοὺς ἐθέλοντας οἴκαδε ἀσπα-
σομένους εἰσδέχεσθαι, καὶ τοῦτο καὶ ἐς τὰ δημόσια
ὑπομνήματα ἐσγράφεσθαι. αἵ τε ἐπιστολαὶ τοῦ Τι-
57,12,3 βερίου καὶ τὸ ἐκείνης ὄνομα χρόνον τινὰ ἔσχον, τά

τε ἄλλα πάντα ὡς καὶ αὐταρχοῦσα διοικεῖν ἐπεχείρει.
ἐπί τε γὰρ τοῦ Αὐγούστου μέγιστον ἠδυνήθη καὶ
τὸν Τιβέριον αὐτὴ αὐτοκράτορα πεποιηκέναι ἔλεγε,
καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅσον ἐξ ἴσου ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ
πρεσβεύειν αὐτοῦ ἤθελε. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ κολα-
κεύοντες αὐτὴν ἄλλα τε πολλὰ ἐψηφίζοντο, καὶ τὸν 57,12,4
Τιβέριον ἀπ᾽ αὐτῆς ἐπικαλεῖσθαι, ὥσπερ οἱ Ἕλληνες
πατρόθεν, οὕτω καὶ ἐκεῖνον μητρόθεν ἐσηγοῦντο.
ἀγανακτῶν οὖν ἐπὶ τούτοις οὔτε τὰ ψηφιζόμενα
αὐτῇ πλὴν ἐλαχίστων ἐπεκύρου, καὶ τῶν δημοσίων
103 παντάπασιν αὐτὴν ἀπήλλαξε, τὰ δ᾽ οἴκοι διοικεῖν 57,12,6
αὐτῇ ἐφείς, εἶθ᾽ ὡς καὶ ἐν τούτοις ἐπαχθὴς ἦν, ἀπο-
δημίας τε ἐστέλλετο καὶ πάντα τρόπον αὐτὴν ἐξίστα-
το, ὥστε καὶ ἐς τὴν Καπρίαν δι᾽ ἐκείνην οὐχ ἥκιστα
μεταστῆναι. τῷ δὲ δὴ Δρούσῳ τῷ υἱεῖ καὶ ἀσελγε-
στάτῳ καὶ ὠμοτάτῳ ὄντι, ὥστε καὶ τὰ ὀξύτατα τῶν 57,13,1
ξιφῶν Δρουσιανὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ κληθῆναι, καὶ ἤχθετο,
καὶ ἐπετίμα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις. καί ποτε
αὐτῷ καὶ ἄντικρυς πολλῶν παρόντων εἶπεν ὅτι ζῶν-
τός μου οὐδὲν οὔτε βίαιον οὔθ᾽ ὑβριστικὸν πράξεις·
ἂν δέ τι καὶ τολμήσῃς, οὐδὲ τελευτήσαντος. σωφρο-
νέστατα γὰρ χρόνον τινὰ διεγένετο, καί γε τῶν ἄλλων
οὐδενὶ ἀσελγαίνειν ἐφίει, ἀλλὰ καὶ συχνοὺς ἐπὶ τού-
τῳ ἐκόλαξε. καὶ ἐπειδή γε πολλοὶ ἐσθῆτι ἁλουργεῖ 57,13,5
καίπερ ἀπαγορευθὲν πρότερον ἐχρῶντο, διεμέμψατο
μὲν οὐδένα οὐδὲ ἐζημίωσεν οὐδένα, ὑετοῦ δὲ ἐν
πανηγύρει τινὶ γενομένου φαιὰν μανδύην ἐπενέδυ,
κἀκ τούτου οὐκέτ᾽ οὐδεὶς ἀλλοῖον ἔσθημα λαβεῖν ἐτόλ-
μησε. ταῦθ᾽ οὕτω πάντα μέχρι γε καὶ ὁ Γερμανικὸς 57,13,6
ἔζη ἐποίει· μετὰ γὰρ τοῦτο συχνὰ μετέβαλλεν, ἐπει-
δὴ τοῦ τῇ ἡγεμονίᾳ ἐφεδρεύοντος ἀπηλλάγη, τὰ δὲ
καταλειφθέντα τῷ δήμῳ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μὴ εὐ-

θὺς ἀποδοὺς ἀπέδωκεν ὕστερον ἐκ τοιᾶσδέ τινος
57,14,1 ἀφορμῆς. ἐπειδὴ προσελθών τις πρὸς νεκρὸν διὰ τῆς
ἀγορᾶς ἐκφερόμενον καὶ πρὸς τὸ οὖς αὐτοῦ προσκύ-
ψας ἐψιθύρισέ τι, καὶ ἐρομένων τινῶν ἰδόντων ὅ,τι
εἰρήκοι, ἐντετάλθαι ἔφη τῷ Αὐγούστῳ ὅτι οὐδέπω
οὐδὲν ἐκομίσαντο. ἐκεῖνον μὲν αὐτίκα ἀπέκτεινεν,
ἵνα αὐτάγγελος ἐκεῖ τῶν ...... καὶ ἐπισκώπτων
εἶπε, γένηται, τοὺς δ' ἄλλους οὐκ ἐς μακρὰν
ἀπήλλαξε, κατὰ πέντε καὶ ἑξήκοντα δραχμὰς διανεί-
μας. ἱππέων δέ τινων ἐν τοῖς ἀγῶσι μονομαχῆσαι
57,14,3 ἐθελησάντων, τὸν μὲν ἀγῶνα αὐτῶν οὐκ εἶδε, σφα-
γέντος δὲ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον οὐκέτ' εἴασεν ὁπλο-
57,14,6 μαχῆσαι. κἀν τούτῳ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ, ὃν ἐκ τοῦ
Δρούσου εἶχε, τελευτήσαντος, οὐδὲν ὅ,τι τῶν συνή-
θων οὐκ ἔπραξε, μήτ' ἄλλως ἀξιῶν τὸν ἄρχοντά τινων
πρὸς τὰς ἰδίας συμφορὰς τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας
57,14,9 ἐξίστασθαι. ὁ δὲ δὴ Δροῦσος ὑπατευκὼς τὰ μὲν τῇ
ὑπατείᾳ προσήκοντα ἐξ ἴσου τῷ συνάρχοντι ὥσπερ
τις ἰδιώτης διετέλεσε, καὶ κληρονόμος τε ὑπό τινος
καταλειφθεὶς τὸ σῶμα αὐτοῦ συνεξήνεγκε, τῇ μέντοι 104
ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ὥστε καὶ πληγὰς ἱππεῖ
ἐπιφανεῖ δοῦναι καὶ διὰ τοῦτο καὶ Κάστωρ παρωνύ-
μιον ἔλαβε. τῇ τε μέθῃ κατακορὴς οὕτως ἐγίγνετο
ὥστε ποτὲ νυκτὸς ἐμπρησθεῖσί τισιν ἐπικουρῆσαι μετὰ
τῶν δορυφόρων ἀναγκασθείς, ὕδωρ αὐτῶν αἰτούντων,
57,15,1 θερμόν σφισιν ἐγχέαι κελεῦσαι. Στατιλίου δὲ Ταύρου
μετὰ Λουκίου Λίβωνος ὑπατεύσαντος ὁ Τιβέριος
ἀπεῖπε μὲν ἐσθῆτι σηρικῇ μηδένα ἄνδρα χρῆσθαι,
ἀπεῖπε δὲ καὶ χρυσῷ σκεύει μηδένα πλὴν πρὸς
τὰ ἱερὰ νομίζειν. ἐπεί τε διηπόρησάν τινες εἰ καὶ
τὰ ἀργυρᾶ τὰ χρυσοῦν τι ἔμβλημα ἔχοντα ἀπηγορευ-
μένον σφίσιν εἴη κεκτῆσθαι, βουληθεὶς καὶ περὶ

τούτου τι δόγμα ποιῆσαι, ἐκώλυσεν ἐς αὐτὸ τὸ ὄνομα
τὸ τοῦ ἐμβλήματος ὡς καὶ Ἑλληνικὸν ἐμβληθῆναι,
καίτοι μὴ ἔχων ὅπως ἐπιχωρίως αὐτὸ ὀνομάσῃ. καὶ 57,15,3
ἑκατοντάρχου δὲ ἑλληνιστὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ μαρτυρῆ-
σαί τι θελήσαντος οὐκ ἠνέσχετο, καίπερ πολλὰς μὲν
δίκας ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ καὶ ἐκεῖ λεγομένας ἀκού-
ων, πολλὰς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπερωτῶν. τοῦτο μὲν οὖν
οὐχ ὁμολογούμενον ἔπραξεν. Οὐιουίῳ δὲ Ῥούφῳ οὔτε 57,15,6
ἐνεκάλεσέ τι ἀρχὴν ὅτι τῷ τοῦ Καίσαρος δίφρῳ, ἐφ'
οὗ ἀεί ποτε ἐκαθέζετο καὶ ἐφ' οὗ ἐσφάγη, ἐχρῆτο. τοῦτό
τε γὰρ ἔπραττε, καὶ τῇ τοῦ Κικέρωνος γυναικὶ συνῴκει,
σεμνυνόμενος ἐφ' ἑκατέρῳ ὥσπερ ἢ διὰ τὴν γυναῖκα
ῥήτωρ ἢ διὰ τὸν δίφρον Καῖσαρ ἐσόμενος. οὐ μὴν
οὔτε αἰτίαν τινὰ ἐπὶ τούτῳ ἔσχε καὶ προσέτι καὶ ὑπά-
τευσε. τοὺς μέντοι ἀστρολόγους καὶ τοὺς γόητας
τοὺς μὲν ξένους ἐθανάτωσε, τοὺς δὲ πολίτας ὑπερ- 57,15,8
ώρισε, καίτοι τῷ Θρασύλλῳ ἀεὶ συνὼν καὶ μαντείᾳ
καθ' ἑκάστην ἡμέραν χρώμενος, αὐτός τε ἀκριβῶν
οὕτω τὸ πρᾶγμα, ὥστε ποτὲ ὄναρ δοῦναί τινι ἀργύ-
ριον κελευσθεὶς συνεῖναί τε ὅτι δαίμων τις ἐκ γοη-
τείας αὐτῷ ἐπιπέμπεται καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀποκτεῖ-
ναι. Κλήμης δέ τις οἰκέτης τοῦ Ἀγρίππου γεγονώς, 57,16,3
καί πῃ καὶ προσεοικὼς αὐτῷ, πλασάμενός τε αὐτὸς
ἐκεῖνος εἶναι, καὶ πολλοὺς ἐκ τούτου προσποιησάμε-
νος, τέλος ὑπὸ τοῦ Τιβερίου κατεφωράθη, καὶ πυθο-
μένου τοῦ Τιβερίου "πῶς Ἀγρίππας ἐγένου;" ἀπεκρί-
νατο ὅτι οὕτως ὡς καὶ σὺ Καῖσαρ. ἔν τινι δέ ποτε 57,17,1
105 δόγματι ῥήματι μὴ Λατίνῳ χρησάμενος ἐνεθυμήθη
νυκτὸς περὶ τούτου, πάντας τε τοὺς τὰ τοιαῦτα ἀκρι-
βοῦντας μετεπέμψατο· πάνυ γὰρ δὴ ἔμελεν αὐτῷ
τοῦ καλῶς διαλέγεσθαι. καί τινος Ἀτηίου Καπίτωνος
εἰπόντος ὅτι εἰ καὶ μηδεὶς πρόσθεν τὸ ὄνομα τοῦτ'

ἐφθέγξατο, ἀλλὰ νῦν γε πάντως διὰ σὲ εἰς τὰ ἀρ-
χαῖα αὐτὸ καταριθμήσομεν, Μάρκελλός τις ὑπολαβὼν
ἔφη "σύ, Καῖσαρ, ἀνθρώποις μὲν πολιτείαν Ῥωμαίων
δύνασαι δοῦναι, ῥήμασι δὲ οὔ." ἐκεῖνον μὲν οὖν οὐ-
δὲν ἐπὶ τούτῳ κακόν, καίπερ ἀκρατῶς παρρησιασά-
μενον, ἔδρασε· τὸν δὲ δὴ Ἀρχέλαον τὸν τῆς Καππα-
δοκίας βασιλέα δι' ὀργῆς σχών, μετεπέμψατο ὡς καὶ
νεωτερίζοντά τι, καὶ τῇ τῆς γερουσίας ψήφῳ παρέδω-
κεν, οὐ μόνον ὑπέργηρων ὄντα, ἀλλὰ καὶ δεινῶς
ποδαγρῶντα. κἂν ἐθανατώθη, εἰ μὴ καταμαρτυρῶν
τις αὐτοῦ ἔφη ποτὲ αὐτὸν εἰρηκέναι ὅτι ἐπειδὰν οἴ-
καδε ἐπανέλθω, δείξω αὐτῷ οἷα νεῦρα ἔχω. γέλωτος
γὰρ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον μὴ ὅτι στῆναι
ἀλλὰ μηδὲ καθίζεσθαι δύνασθαι, πολλοῦ γενομένου
οὐκέτ' αὐτὸν ὁ Τιβέριος ἀπέκτεινε. τότε μὲν οὕτως
57,17,7 ὁ Ἀρχέλαος ἐσώθη· οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπέθανε,
κἀκ τούτου καὶ ἡ Καππαδοκία τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο
καὶ ἱππεῖ ἐπετράπη. ὁ μέντοι Τιβέριος τῶν ἀλλοτρί-
ων ἰσχυρῶς, μέχρι γε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετή-
δευεν, ἀπεχόμενος, μήτε τὰς κληρονομίας ἅς τινες
αὐτῷ συγγενεῖς ἔχοντες κατέλιπον προσιέμενος, πάμ-
πολλα εἴς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλισκε,
καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσ-
εδέχετο. ταῖς τε πρεσβείαις ταῖς παρὰ τῶν πόλεων
ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν οὐδέποτε μόνος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ
πολλούς, καὶ μάλιστα τοὺς ἄρξαντάς ποτε αὐτῶν,
57,18,1 κοινωνοὺς τῆς διαγνώμης ἐποιεῖτο. Γερμανικὸς δὲ
τῇ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς στρατείᾳ φερόμενος εὖ μέχρι
τε τοῦ ὠκεανοῦ προσεχώρησε, καὶ τοὺς βαρβάρους
κατὰ τὸ καρτερὸν νικήσας τά τε ὀστᾶ τῶν σὺν τῷ Οὐ-
άρῳ πεσόντων συνέλεξέ τε καὶ ἔθαψε, καὶ τὰ σημεῖα
τὰ στρατιωτικὰ ἀνεκτήσατο. τῷ δὲ Τιβερίῳ τῆς βου-

λῆς ἐγκειμένης, καὶ τὸν γοῦν μῆνα τὸν Νοέμβριον, ἐν ᾧ τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐγεγέννητο, Τιβέριον καλεῖσθαι ἀξιούσης "καὶ τί" ἔφη "ποιήσετε, ἂν δεκατρεῖς Καίσαρες γένωνται;" Μάρκου δὲ δὴ Ἰουνίου Λουκίου τε
106 *Νωρβανοῦ μετὰ ταῦτα ἀρξάντων τέρας ἐν αὐτῇ τῇ νουμηνίᾳ οὐ σμικρὸν ἐγένετο, ὅπερ που ἐς τὸ Γερμανικοῦ πάθος ἀπεσήμαινεν· ὁ γὰρ Νωρβανὸς ὁ ὕπατος σάλπιγγι ἀεὶ προσκείμενος, καὶ ἐρρωμένως τὸ πρᾶγμα ἀσκῶν, ἠθέλησε καὶ τότε ὑπὸ τὸν ὄρθρον πολλῶν ἤδη πρὸς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ παρόντων σαλπίσαι. καὶ τοῦτό τε πάντας ὁμοίως ἐξετάραξε καθάπερ ἐμπολέμιόν τι σύνθημα τοῦ ὑπάτου σφίσι παραγγείλαντος, καὶ ὅτι καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ ἄγαλμα κατέπεσε. λόγιόν τέ τι ὡς καὶ Σιβύλλειον, ἄλλως μὲν οὐδὲν τῷ τῆς πόλεως χρόνῳ προσῆκον, πρὸς δὲ τὰ παρόντα ᾀδόμενον, οὐχ ἡσυχῇ σφας ἐκίνει. ἔλεγε γὰρ ὅτι*

τρὶς δὲ τριηκοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν
Ῥωμαίους ἔμφυλος ὀλεῖ στάσις καὶ ἁ Συβαρῖτις
ἀφροσύνα.

ὁ οὖν Τιβέριος ταῦτά τε τὰ ἔπη ὡς καὶ ψευδῆ ὄντα διέβαλε, καὶ τὰ βιβλία πάντα τὰ μαντείαν τινὰ ἔχοντα ἐπεσκέψατο, καὶ τὰ μὲν ὡς οὐδενὸς ἄξια ἀπέκρινε τὰ δὲ ἐνέκρινε. τοῦ δὲ δὴ Γερμανικοῦ τελευτήσαντος ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Λιβία πάνυ ἥσθησαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες δεινῶς ἐλυπήθησαν. κάλλιστος μὲν τὸ σῶμα ἄριστος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ῥώμῃ διέπρεπε, πρᾳότατός τε καὶ σωφρονέστατος ἦν· οὐδὲν δὲ οὔτε πρὸς τὸν Δροῦσον 57,18,7
ἐπίφθονον οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐπαίτιον ἔπραξε. δυνηθεὶς γοῦν πολλάκις τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἠθέλησεν. ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπό 57,18,8
τε τοῦ Πίσωνος καὶ ὑπὸ τῆς Πλαγκίνης ἐπιβουλευ-

θείς· ὀστᾶ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ ᾤκει
κατορωρυγμένα καὶ ἐλασμοὶ μολίβδινοι ἀράς τινας
μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες ζῶντος ἔθ' εὑρέθη.
ὁ δὲ Πίσων ἐπὶ τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ'
αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου εἰσαχθεὶς ἀναβολήν τινα ἐποιή-
7,19,1 σατο καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. Τιβέριος δὲ ἐπεὶ τὸ
ἐφεδρεῦον οὐκέτ' εἶχεν, ἐς πᾶν τοὐναντίον τῶν πρό-
σθεν εἰργασμένων αὐτῷ, πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν,
περιέστη. τά τε γὰρ ἄλλα ἀγρίως ἦρξε, καὶ ταῖς τῆς
ἀσεβείας δίκαις, εἴ τις οὐχ ὅσον ἐς τὸν Αὔγουστον
ἀλλὰ καὶ ἐς αὐτὸν ἐκεῖνον τήν τε μητέρα αὐτοῦ πρά-
ξας τι ἢ καὶ εἰπὼν ἀνεπιτήδειον ἐπεκλήθη, δεινῶς
ἐπεξῄει. ἐβασανίζοντο δὲ οὐχὶ οἰκέται μόνον κατὰ 107
τῶν ἰδίων δεσποτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι καὶ πολῖ-
ται. οἵ τε κατηγορήσαντες ἢ καὶ καταμαρτυρήσαντές
τινων τὰς οὐσίας τῶν ἁλισκομένων διελάγχανον, καὶ
προσέτι καὶ ἀρχὰς καὶ τιμὰς προσελάμβανον. πολλοὺς
δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐν ᾗ ἐγεγέννηντο ἐξετάζων,
καὶ ἐκεῖθεν καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν τύχην αὐτῶν
διασκοπῶν, ἀπεκτίννυεν· εἰ γάρ τῳ ὑπέρογκόν τι
καὶ εὔελπι πρὸς δυναστείαν ἐνεῖδε, πάντως ἀπώλ-
λυεν. οὕτω δ' οὖν τὸ πεπρωμένον ἑκάστῳ τῶν πρώ-
των καὶ ἐξήταζε καὶ ἠπίστατο ὥστε καὶ τῷ Γάλβᾳ
τῷ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντι ἀπαντήσας, γυναῖκα
ἐγγεγυημένῳ, εἰπεῖν ὅτι καὶ σύ ποτε τῆς ἡγεμονίας
γεύσῃ. ἐφείσατο γὰρ αὐτοῦ, ὡς μὲν ἐγὼ δοκῶ, ὅτι
καὶ τοῦτ' αὐτῷ εἱμαρμένον ἦν, ὡς δ' αὐτὸς ἔλεγεν,
ὅτι καὶ ἐν γήρᾳ καὶ μετὰ πολὺ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ
ἄρξοι. συνήρατο δὲ καὶ συγκατειργάσατο αὐτῷ πάντα
προθυμότατα Λούκιος Αἴλιος Σηιανός, υἱὸς μὲν τοῦ
Στράβωνος ὤν, παιδικὰ δέ ποτε Μάρκου Γαβίου
Ἀπικίου γενόμενος, Ἀπικίου ἐκείνου ὃς πάντας ἀν-

θρώπους ἀσωτίᾳ ὑπερεβάλετο οὕτως ὥστε, ἐπειδὴ μαθεῖν ποτε ἐθελήσας ὅσα ἤδη καταναλώκει καὶ ὅσα ἔτ᾽ εἶχεν, ἔγνω ὅτι διακόσιαι καὶ πεντήκοντα αὐτῷ μυριάδες περιεῖεν, ἐλυπήθη τε ὡς καὶ λιμῷ τελευτήσειν μέλλων καὶ ἑαυτὸν διέφθειρεν. οὗτος οὖν ὁ Σηιανὸς χρόνῳ μέν τινι μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν δορυφόρων ἦρξεν· ἐπεὶ δὲ ἐκείνου ἐς τὴν Αἴγυπτον πεμφθέντος μόνος τὴν προστασίαν αὐτῶν ἔσχε, τά τε ἄλλα συνέστησεν αὐτήν, καὶ τοὺς λόχους ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἀλλήλων, ὥσπερ τοὺς τῶν νυκτοφυλάκων, ὄντας ἐς ἓν τεῖχος συνήγαγεν, ὥστε τὰ παραγγέλματα καὶ ἀθρόους καὶ διὰ ταχέων λαμβάνειν, καὶ φοβεροὺς πᾶσιν ἅτε καὶ ἐν ἑνὶ τείχει ὄντας εἶναι. τοῦτον οὖν ὁ Τιβέριος ἐκ τῆς τῶν τρόπων ὁμοιότητος προσλαβὼν ταῖς τε στρατηγικαῖς τιμαῖς ἐκόσμησεν, ὃ μήπω πρότερον μηδενὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἐγεγόνει, καὶ σύμβουλον καὶ ὑπηρέτην πρὸς πάντα ἐποιεῖτο. ἐπεὶ 57,20,1
δὲ ὁ Τιβέριος τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἦρξε μετὰ τοῦ Δρούσου, εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τὸν ὄλεθρον τῷ Δρούσῳ ἐξ αὐτοῦ τούτου προεμαντεύσαντο· οὐ γάρ ἐστιν ὅστις τῶν ὑπατευσάντων ποτὲ μετ᾽ αὐτοῦ οὐ βιαίως ἀπέ-
108 θανεν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Οὔαρος ὁ Κυιντίλιος, τοῦτο δὲ ὁ Πίσων ὁ Γναῖος ὅ τε Γερμανικὸς αὐτὸς κακῶς ἀπώλοντο. τοιούτῳ τινί, ὡς ἔοικε, διὰ βίου δαίμονι συγκεκλήρωτο. ἀμέλει καὶ ὁ Δροῦσος τότε καὶ ὁ Σηιανὸς μετὰ ταῦτα συνάρξαντές οἱ ἐφθάρησαν. ἐκδημοῦντος δὲ τοῦ Τιβερίου Γάιος Λουτώριος Πρίσκος ἱππεύς, ἄλλως τε μέγα ἐπὶ ποιήσει φρονῶν καὶ ἐπιτάφιον ἐπὶ τῷ Γερμανικῷ ἐπιφανῆ συγγράψας, ὥστε καὶ χρήματα δι᾽ αὐτὸν πολλὰ λαβεῖν, αἰτίαν ἔσχεν ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Δρούσῳ ποίημα παρὰ τὴν νόσον αὐτοῦ συντεθεικώς, καὶ ἐκρίθη τε διὰ τοῦτο ἐν τῇ

βουλῇ καὶ κατεδικάσθη καὶ ἀπέθανεν. ὁ οὖν Τιβέριος ἀγανακτήσας, οὐχ ὅτι ἐκεῖνος ἐκολάσθη ἀλλ' ὅτι τις ὑπὸ τῶν βουλευτῶν ἄνευ τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἐθανατώθη, ἐπετίμησέ τε αὐτοῖς, καὶ δόγματι παραδοθῆναι ἐκέλευσε μήτ' ἀποθνήσκειν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὸν καταψηφισθέντα ὑπ' αὐτῶν, μήτε τὸ γράμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ γενόμενον ἐς τὸ δημόσιον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἀποτίθεσθαι, ὅπως καὶ ἀποδημῶν προ-
57,21,1 πυνθάνηται τὰ δόξαντά σφισι καὶ ἐπιδιακρίνῃ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐξελθούσης αὐτῷ τῆς ὑπατείας ἔς τε τὴν Ῥώμην ἦλθε, καὶ τοὺς ὑπάτους συναγορεύειν τισὶν ἐκώλυσεν, εἰπὼν ὅτι εἰ ὑπάτευον, οὐκ ἂν ἐποίησα τοῦτο. ἐπειδή τε τῶν στρατηγούντων τις αἰτίαν, ὡς καὶ ἀσεβές τι ἐς αὐτὸν εἰρηκὼς ἢ καὶ πεποιηκώς, λαβὼν ἐξῆλθέ τε ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ τὴν ἀρχικὴν στολὴν ἐνδὺς ἐπανῆλθέ τε καὶ κατηγορηθῆναι παραχρῆμα ὡς καὶ ἰδιωτεύων ἠξίωσε, δεινῶς τε ἤλγησε, καὶ οὐκέτ' αὐτοῦ ἥψατο. τούς δὲ ὀρχηστὰς τῆς τε Ῥώμης ἐξήλασε καὶ μηδαμόθι τῇ τέχνῃ χρῆσθαι προσέταξεν, ὅτι τάς τε γυναῖκας ᾔσχυνον καὶ στάσεις ἤγειρον. ἄλλους μὲν δὴ οὖν καὶ πολλούς γε τῶν τελευτώντων καὶ ἀνδριᾶσι καὶ δημοσίαις ταφαῖς ἐτίμα, τὸν δὲ δὴ Σηιανὸν ζῶντα ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκοῦν ἔστησε. κἀκ τούτου πολλαὶ μὲν ὑπὸ πολλῶν εἰκόνες αὐτοῦ ἐποιήθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἔπαινοι καὶ παρὰ τῷ δήμῳ καὶ παρὰ τῇ βουλῇ ἐγίγνοντο, ἔς τε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οἵ τε ἄλλοι οἱ ἐλλόγιμοι καὶ οἱ ὕπατοι αὐτοὶ ὑπὸ τὸν ὄρθρον συνεχῶς ἐφοίτων, καὶ τά τε ἴδια αὐτῷ πάντα, ὅσα τινὲς ἀξιώσειν παρὰ τοῦ Τιβερίου ἔμελλον, καὶ τὰ κοινά, ὑπὲρ ὧν χρηματισθῆναι ἔδει, ἐπεκοίνουν. καὶ συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἔτι χω- 109
ρὶς αὐτοῦ τῶν τοιούτων ἐπράττετο. κατὰ δὲ τὸν

χρόνον τοῦτον καὶ στοὰ μεγίστη ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐπειδὴ ἑτεροκλινὴς ἐγένετο, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον ὠρθώθη. ἀρχιτέκτων τις, οὗ τὸ ὄνομα οὐδεὶς οἶδε, τῇ γὰρ θαυματοποιίᾳ αὐτοῦ φθονήσας ὁ Τιβέριος οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτὸ ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐσγραφῆναι, οὗτος οὖν ὅστις ποτὲ ὠνομάζετο, τούς τε θεμελίους αὐτῆς πέριξ κρατύνας ὥστε μὴ συγκινηθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν πόκοις τε καὶ ἱματίοις παχέσι περιλαβών, σχοίνοις τε πανταχόθεν αὐτὴν διέδησε καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν ἕδραν ἀνθρώποις τε πολλοῖς καὶ μηχανήμασιν ὠσάμενος ἐπανήγαγε. τότε μὲν οὖν ὁ Τιβέριος καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἐζηλοτύπησε, καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο χρήμασιν ἐτίμησε, διὰ δὲ τοῦτο ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε· μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος οἱ αὐτοῦ καὶ ἱκετείαν ποιουμένου, κἀν τούτῳ ποτήριόν τι ὑαλοῦν καταβαλόντος ἐξεπίτηδες καὶ θλασθέν πως ἢ συντριβὲν ταῖς τε χερσὶ διατρίψαντος καὶ ἄθραυστον παραχρῆμα ἀποφήναντος, ὡς καὶ συγγνώμης διὰ τοῦτο τευξομένου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Δροῦσος 57, 22, 1 δὲ ὁ παῖς αὐτοῦ φαρμάκῳ διώλετο. ὁ γὰρ Σηιανὸς ἐπί τε τῇ ἰσχύι καὶ ἐπὶ τῷ ἀξιώματι ὑπερμαζήσας τά τε ἄλλα ὑπέρογκος ἦν, καὶ τέλος καὶ ἐπὶ τὸν Δροῦσον ἐτράπετο καί ποτε πὺξ αὐτῷ ἐνέτεινε. φοβηθείς τε ἐκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν Τιβέριον, καὶ ἅμα καὶ προσδοκήσας, ἂν τὸν νεανίσκον ἐκποδὼν ποιήσηται, καὶ τὸν γέροντα ῥᾷστα μεταχειριεῖσθαι, φάρμακόν τι αὐτῷ διά τε τῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ αὐτοῦ ὄντων καὶ διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἥν τινες Λιουίλλαν ὀνομάζουσιν, ἔδωκε· καὶ γὰρ καὶ ἐμοίχευεν αὐτήν. αἰτίαν μὲν γὰρ ὁ Τιβέριος ἔλαβεν, ὅτι μήτε νοσοῦντος τοῦ Δρούσου μήτ' ἀποθανόντος ἔξω τι τῶν συνήθων ἔπραξε, μήτε τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι ἐπέτρεψεν, οὐ μέν-

τοι καὶ πιστὸς ὁ λόγος. τοῦτό τε γὰρ ἀπὸ γνώμης ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἔπραττε, καὶ τῷ υἱεῖ ἅτε καὶ μόνῳ καὶ γνησίῳ ὄντι προσέκειτο, τούς τε χειρουργήσαντας τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ, τοὺς μὲν εὐθὺς τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα, ἐκόλασε. τότε δ' οὖν ἐσῆλθέ τε ἐς τὸ συνέδριον, καὶ τὸν προσήκοντα ἐπὶ τῷ παιδὶ ἔπαινον ποιησάμενος οἴκαδε ἐκομίσθη. ἀπεῖπε δὲ ὁ Τιβέριος τοῖς πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθεῖσι μὴ διατίθεσθαι· καὶ 110 τοῦτο καὶ νῦν φυλάττεται. Αἴλιον δὲ Σατορνῖνον, ὡς καὶ ἔπη τινὰ ἐς αὐτὸν οὐκ ἐπιτήδεια ἀπορράψαντα, ὑπό τε τὴν βουλὴν ὑπήγαγε καὶ ἁλόντα ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου κατεκρήμνισε. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα γράφειν ἔχοιμι, εἰ πάντα ἐπεξίοιμι. τοῦτό τε οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθω ὅτι συχνοὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ὑπ' αὐτοῦ ἀπώλοντο, καὶ ἐκεῖνο ὅτι ζητῶν καθ' ἓν ἕκαστον ἀκριβῶς ὅσα τινὲς ᾐτιάζοντο φλαύρως περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι, αὐτὸς ἑαυτὸν πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων κακὰ ἔλεγε. καὶ γὰρ εἰ ἐν ἀπορρήτῳ τις καὶ πρὸς ἕνα διελέχθη τι, καὶ τοῦτο ἐδημοσίευεν ὥστε καὶ ἐς τὰ κοινὰ ὑπομνήματα ἐσγράφεσθαι. καὶ πολλάκις ἃ μηδ' εἶπέ τις, ὡς εἰρημένα, ἐξ ὧν ἑαυτῷ συνῄδει προσκατεψεύδετο, ὅπως ὡς δικαιότατα ὀργίζεσθαι νομισθείη. κἀκ τούτου συνέβαινεν αὐτῷ πάντα τε ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους ὡς ἀσεβοῦντας ἐκόλαζεν, αὐτὸς ἐς ἑαυτὸν πλημμελεῖν, καὶ προσέτι καὶ χλευασμὸν ὀφλισκάνειν· ἃ γὰρ ἀπηρνοῦντό τινες μὴ λελαληκέναι, ταῦτα αὐτὸς διισχυριζόμενος εἰρῆσθαι καὶ κατομνύων ἀληθέστερον ἑαυτὸν ἠδίκει. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐξεστηκέναι τινὲς αὐτὸν τῶν φρενῶν ὑπώπτευσαν. οὐ μέντοι καὶ ὄντως παραφρονεῖν ἐκ τούτου ἐπιστεύετο· τὰ γὰρ ἄλλα καὶ πάνυ πάντα δεόντως διῴκει. τοῦτο μὲν γὰρ βουλευτῇ τινι ἀσελγῶς

ζῶντι ἐπίτροπον ὥσπερ τινὶ ὀρφανῷ προσέταξε·
τοῦτο δὲ τὸν Καπίτωνα τὸν τὴν Ἀσίαν ἐπιτροπεύ-
σαντα ἐς τὸ συνέδριον ἐσήγαγε, καὶ ἐγκαλέσας αὐτῷ
ὅτι καὶ στρατιώταις ἐχρήσατο καὶ ἄλλα τινὰ ὡς καὶ
ἀρχὴν ἔχων ἔπραξεν, ἐφυγάδευσεν. οὐ γὰρ ἐξῆν
τότε τοῖς τὰ αὐτοκρατορικὰ χρήματα διοικοῦσι πλέον
οὐδὲν ποιεῖν ἢ τὰς νενομισμένας προσόδους ἐκλέγειν,
καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τοὺς
νόμους ἐξ ἴσου τοῖς ἰδιώταις δικάζεσθαι. τοσοῦτον 57,24,1
μὲν δὴ τὸ διαλλάττον ἐν ταῖς Τιβερίου πράξεσιν ἦν.
διελθόντων δὲ τῶν δέκα ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ψη-
φίσματος μὲν ἐς τὴν ἀνάληψιν αὐτῆς οὐδενὸς ἐδεήθη·
οὐδὲ γὰρ ἐδεῖτο κατατέμνων αὐτήν, ὥσπερ ὁ Αὔγου-
στος, ἄρχειν. ἡ μέντοι πανήγυρις ἡ δεκαετηρὶς ἐποιήθη.
Κρεμούλιος δὲ δὴ Κόρδος αὐτόχειρ ἑαυτοῦ γενέσθαι,
ὅτι τῷ Σηιανῷ προσέκρουσεν, ἠναγκάσθη· οὕτω γὰρ
111 οὐδὲν ἔγκλημα ἐπαίτιον λαβεῖν ἠδυνήθη, καὶ γὰρ
ἐν πύλαις ἤδη γήρως ἦν καὶ ἐπιεικέστατα ἐβεβιώκει,
ὥστε ἐπὶ τῇ ἱστορίᾳ, ἣν πάλαι ποτὲ περὶ τῶν τῷ Αὐ-
γούστῳ πραχθέντων συνετεθείκει καὶ ἣν αὐτὸς ἐκεῖ-
νος ἀνεγνώκει, κριθῆναι, ὅτι τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν
Βροῦτον ἐπῄνεσε, καὶ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς καθ-
ήψατο, τόν τε Καίσαρα καὶ τὸν Αὔγουστον εἶπε μὲν
κακὸν οὐδέν, οὐ μέντοι καὶ ὑπερεσέμνυνε. ταῦτά τε
γὰρ ᾐτιάθη, καὶ διὰ ταῦτα αὐτός τε ἀπέθανε, καὶ τὰ
συγγράμματα αὐτοῦ τότε μὲν ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντα
πρὸς τῶν ἀγορανόμων καὶ τὰ ἔξω πρὸς τῶν ἑκαστα-
χόθι ἀρχόντων ἐκαύθη, ὕστερον ἐξεδόθη τε αὖθις,
ἄλλοι τε γὰρ καὶ μάλιστα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Μαρκία
συνέκρυψεν αὐτά, καὶ πολὺ ἀξιοσπουδαστότερα ὑπ'
αὐτῆς τῆς τοῦ Κόρδου συμφορᾶς ἐγένετο. ἐν δ' οὖν
τῷ τότε ὁ Τιβέριος τὴν τοῦ δορυφορικοῦ γυμνασίαν

τοῖς βουλευταῖς, ὥσπερ ἀγνοοῦσι τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἐπέδειξεν, ὅπως καὶ πολλούς σφας καὶ ἐρρωμένους ἰδόντες μᾶλλον αὐτὸν φοβῶνται. τὸν μὲν οὖν χρόνον ἐκεῖνον ταῦτά τε ἐς ἱστορίας ἀπόδειξιν ἐγένετο, καὶ Κυζικηνῶν ἡ ἐλευθερία αὖθις, ὅτι τε Ῥωμαίους τινὰς ἔδησαν καὶ ὅτι καὶ τὸ ἡρῷον ὃ τῷ Αὐγούστῳ ποιεῖν ἤρξαντο οὐκ ἐξετέλεσαν, ἀφῃρέθη. πάντως δ' ἂν καὶ τὸν συμπωλήσαντα τῇ οἰκίᾳ τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τούτῳ κριθέντα ἀπεκτόνει, εἰ μὴ ὁ ὕπατος αὐτὸν ἐκεῖνον τὴν γνώμην πρῶτον ἀνήρετο· αἰδεσθεὶς γὰρ μὴ καὶ ἑαυτῷ τι χαρίζεσθαι δόξῃ, τὴν ἀπολύουσαν ἔθετο. Λεντούλου δέ τινος βουλευτοῦ φύσει τε ἐπιεικοῦς καὶ τότε ἐν γήρᾳ πολλῷ ὄντος κατηγόρησέ τις ὡς ἐπιβεβουλευκότος τῷ αὐτοκράτορι· καὶ ὁ μὲν Λέντουλος, παρῆν γάρ, ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ Τιβέριος, ἐπιθορυβησάσης τι πρὸς τοῦτο τῆς γερουσίας "οὐδὲ ζῆν ἔτι" ἔφη "ἄξιός εἰμι, εἴγε καὶ Λέντου-
58,1,1 *λός με μισεῖ." ἀπεδήμησε δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ οὐκέτι τὸ παράπαν ἐς τὴν πόλιν ἀνεκομίσθη, καίτοι μέλλων τε ἀεὶ καὶ ἐπαγγελλόμενος. Ῥατιάριος δέ τις ἑταῖρος Σαβίνου ἀνδρὸς τῶν πρώτων ἐν Ῥώμῃ, τῷ Σηιανῷ χαριζόμενος, ἐς τὴν τοῦ οἰκήματος ἐν ᾧ διῃτᾶτο ὀροφὴν βουλευτὰς κατακρύψας ὑπηγάγετο τὸν Σαβῖνον ἐς λόγους, καί τι εἰπὼν ὧν εἰώθει, ἐπεσπάσατο καὶ ἐκεῖνον πάνθ' ὅσα ἐφρόνει ἐκλαλῆσαι. τῶν γάρ τοι συκοφαντεῖν ἐθελόντων* 112
ἔργον ἐστὶ λοιδορίας τέ τινος προκατάρχεσθαι καὶ ἀπόρρητόν τι ἐκφαίνειν, ἵνα ἀκούσας τι αὐτὸς ἢ καὶ ὅμοιόν τι εἰπὼν αἰτιαθῇ· τοῖς μὲν γάρ, ἅτε ἐκ παρασκευῆς τοῦτο δρῶσιν, ἀκίνδυνός ἐστιν ἡ παρρησία, οὐ γὰρ ὡς καὶ φρονοῦντές τινα, ἀλλ' ὡς ἑτέρους ἐλέγξαι βουλόμενοι λέγειν αὐτὰ πιστεύονται. οἱ δ'

ὅ,τι ἂν καὶ τὸ βραχύτατον ἔξω τοῦ καθεστηκότος εἴπωσι, κολάζονται· ὅπερ καὶ τότε ἐγένετο· ἔς τε γὰρ τὸ δεσμωτήριον αὐθημερὸν ὁ Σαβῖνος κατετέθη, καὶ μετὰ τοῦτο ἀκρίτως ἐφθάρη, τό τε σῶμα αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀναβασμῶν ἐρρίφη καὶ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβλήθη. ἐδείνωσε δ' ἐπὶ πλέον τὸ πάθος αὐτοῦ. κύων τις τοῦ Σαβίνου συνεισελθών τε αὐτῷ εἰς τὸ οἴκημα καὶ ἀποθανόντι παραμείνας καὶ τέλος καὶ εἰς τὸν ποταμὸν συνεισπεσών. τοῦτο μὲν τοιοῦτον ἐγένετο, ἐν δὲ 58,2,1
τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Λιβία μετήλλαξεν, ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσασα. καὶ αὐτὴν ὁ Τιβέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέψατο οὔτ' ἀποθανοῦσαν αὐτὸς προέθετο. οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τιμὴν ἄλλο τι αὐτῇ πλὴν τῆς δημοσίας ἐκφορᾶς καὶ εἰκόνων ἑτέρων τέ τινων οὐδενὸς ἀξίων ἔνειμεν, ἀθανατισθῆναι δὲ αὐτὴν ἄντικρυς ἀπηγόρευσεν. οὐ μέντοι καὶ μόνα οἱ ἡ βουλή, ὅσα ἐκεῖνος ἐπέστειλεν, ἐψηφίσατο, ἀλλὰ πένθος αὐτῇ παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ταῖς γυναιξὶν ἐπήγγειλαν, καίπερ τὸν Τιβέριον ἐπαινέσαντες ὅτι τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως οὐδὲ τότε ἀπέσχετο· καὶ προσέτι καὶ ἁψῖδα αὐτῇ, ὃ μηδεμιᾷ ἄλλῃ γυναικί, ἐψηφίσαντο, ὅτι τε οὐκ ὀλίγους σφῶν ἐσεσώκει, καὶ ὅτι παῖδας πολλῶν ἐτετρόφει κόρας τε πολλοῖς συνεξεδεδώκει, ἀφ' οὗ γε καὶ μητέρα αὐτὴν τῆς πατρίδος τινὲς ἐπωνόμαζον. ἐν δὲ τῷ μνημείῳ ἐτάφη τῷ τοῦ Αὐγούστου. καὶ αὐτῆς ἄλλα τε καλῶς εἰρημένα ἀποφθέγματα φέρεται, καὶ ὅτι γυμνούς ποτε ἄνδρας ἀπαντήσαντας αὐτῇ καὶ μέλλοντας διὰ τοῦτο θανατωθήσεσθαι ἔσωσεν, εἰποῦσα ὅτι οὐδὲν ἀνδριάντων ταῖς σωφρονούσαις οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσι. πυθομένου τέ τινος αὐτῆς πῶς καὶ τί δρῶσα οὕτω τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησεν, ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα, καὶ

πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέως ποιοῦσα, καὶ μήτε
ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα, καὶ τὰ ἀφρο-
δίσια αὐτοῦ ἐπὶ δώματα μήτε αἰσθάνεσθαι προσποι- 113
ουμένη. τοιαύτη μὲν ἡ Λιβία ἐγένετο, ἡ μέντοι ψη-
φισθεῖσα αὐτῇ ἁψὶς οὐκ ᾠκοδομήθη διὰ τὸ τὸν
Τιβέριον. τοῖς ἑαυτοῦ τέλεσι κατασκευάσειν αὐτὴν
ὑποσχέσθαι· κατοκνήσας γὰρ τῷ λόγῳ τὸ δόγμα λῦ-
σαι, τοῦτον τὸν τρόπον ἀνέτρεψεν αὐτό, μήτ' ἐκ τῶν
δημοσίων χρημάτων ἐπιτρέψας τὸ ἔργον γενέσθαι
μήτ' αὐτὸς ποιήσας. ὁ δὲ δὴ Σηιανὸς ἔτι καὶ μᾶλλον
ἤρετο, καὶ ἐψηφίσθη ὅπως τὰ γενέθλια αὐτοῦ δημο-
σίᾳ ἑορτάζηται. τὸ γάρ τοι πλῆθος τῶν ἀνδριάντων
ὧν ἥ τε βουλὴ καὶ ἡ ἱππὰς αἵ τε φυλαὶ καὶ οἱ ἄν-
δρες οἱ πρῶτοι ἔστησαν αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξηρίθμησεν ἄν
τις· πρέσβεις τε ἰδίᾳ μὲν ἡ γερουσία ἰδίᾳ δὲ οἱ ἱπ-
πεῖς τό τε πλῆθος ἔκ τε τῶν δημάρχων καὶ ἐκ τῶν
ἀγορανόμων τῶν σφετέρων πρὸς ἀμφοτέρους αὐτοὺς
ἔπεμπον, καὶ εὔχοντο ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁμοίως καὶ ἔθυον,
58,3,1 τήν τε τύχην αὐτῶν ὤμνυσαν. τῷ δὲ δὴ Γάλλῳ ὁ
Τιβέριος, τῷ τήν τε γυναῖκα αὐτοῦ ἀγομένῳ καὶ τῇ
περὶ τῆς ἀρχῆς παρρησίᾳ χρησαμένῳ καιρὸν λαβὼν
ἐπέθετο. προσιόντα γάρ οἱ κατὰ πρεσβείαν ἑστιάσας
τε καὶ φιλοφρόνως δεξιωσάμενος ἔγραψε κατ' αὐτοῦ
τῇ βουλῇ, ὥστε συμβῆναι αὐτῷ πρᾶγμα παραδοξό-
τατον, καὶ ὃ μηδενὶ ἄλλῳ συνηνέχθη· ἐν γὰρ τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ παρά τε τῷ Τιβερίῳ εἱστιάθη καὶ φιλο-
τησίας ἔπιε, καὶ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ κατεψηφίσθη,
ὥστε καὶ στρατηγὸν τὸν δήσοντά τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν
τιμωρίαν ἄξοντα πεμφθῆναι. καὶ μέντοι τοῦθ' οὕτως
ὁ Τιβέριος πράξας οὐδ' ἀποθανεῖν αὐτῷ ἐθελήσαντι,
ἐπειδὴ τάχιστα τῶν δεδογμένων ᾔσθετο, ἐπέτρεψεν,
ἀλλ' ἐκείνῳ τε, ἵνα ἐπὶ πλεῖστον κακωθείη, θαρσεῖν

ἐνετείλατο, ὅπως ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ ᾖ, μέχρις ἂν αὐτὸς ἐς τὴν πόλιν ἀφίκηται, ἵν', ὅπερ εἶπον, ἐπὶ μακρότατον καὶ τῇ ἀτιμίᾳ ἅμα καὶ τῷ φόβῳ ταλαιπωρήσειε. καὶ ἔσχεν οὕτω· πρός τε γὰρ τῶν ἀεὶ ὑπάτων ἐτηρεῖτο, ἔξω τῆς τοῦ Τιβερίου ἀρχῆς· τότε γὰρ πρὸς τῶν στρατηγῶν ἐφυλάχθη, οὐχ ἵνα μὴ φύγῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ τελευτήσῃ, καὶ οὔτε ἑταῖρός τις οὔτ' οἰκέτης αὐτῷ συνεγίγνετο, οὔτ' ἐλάλει τινί, οὐχ ἑώρα τινά, πλὴν ὁπότε τροφὴν λαβεῖν ἠναγκάζετο. καὶ ἦν αὕτη τοιαύτη καὶ τοσαύτη ὥστε μήτε τινὰ ἡδονὴν ἢ καὶ ῥώμην αὐτῷ παρασχεῖν μήτ' ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐᾶν·
114 τοῦτο γὰρ ἦν τὸ δεινότατον, ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων συχνῶν ὁ Τιβέριος ἐποίει· δήσας γοῦν τινα τῶν ἑταίρων, ἔπειτα λόγου περὶ τῆς θανατώσεως αὐτοῦ γενομένου ἔφη ὅτι οὐδέπω αὐτῷ διήλλαγμαι. ἕτερον μέντοι τινὰ καὶ πάνυ ἰσχυρῶς βασανίσας, ἔπειτα γνοὺς ὅτι ἀδίκως κατηγορήθη, καὶ πάνυ σπουδῇ ἀπέκτεινεν, εἰπὼν ὅτι χαλεπωτέρως ὕβρισται ἢ ὥστε καλῶς δύνασθαι ζῆν. Συριακὸς δ' οὔτ' ἀδικήσας τι οὔτ' αἰτιαθείς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παιδείᾳ ἐλλόγιμος ὤν, ἐσφάγη διὰ τοῦτο μόνον ὅτι φίλον αὐτὸν τοῦ Γάλλου ὁ Τιβέριος εἶπεν εἶναι. ὁ δὲ δὴ Σηιανὸς καὶ μείζων καὶ 58,4,1
φοβερώτερος ἀεὶ ἐγίγνετο, ὥστε καὶ τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνῳ μὲν ὡς καὶ αὐτοκράτορι προσέχειν, τὸν δὲ Τιβέριον ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιεῖσθαι. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Τιβέριος οὔτε ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ἐποιήσατο, φοβηθεὶς μὴ καὶ αὐτοκράτορα ἄντικρυς αὐτὸν ἀποδείξωσιν, οὔτε ἠμέλησεν. ἐκ μὲν δὴ οὖν τοῦ προφανοῦς οὐδὲν ἔδρασε· τό τε γὰρ δορυφορικὸν πᾶν ἰσχυρῶς ᾠκείωτο, καὶ τῶν βουλευτῶν τὸ μὲν εὐεργεσίαις τὸ δὲ ἐλπίσι τὸ δὲ καὶ φόβῳ προσεπεποίητο, τούς τε περὶ τὸν Τιβέριον ὄντας οὕτω

πάντας προσηταίριστο ὥστε τὰ μὲν ἐκείνου πάντα ἁπλῶς, καὶ ὅσα ἔλεγε καὶ ὅσα ἔπραττε, παραυτίκα οἱ ἀγγέλλεσθαι, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δρώμενα μηδένα τῷ Τιβερίῳ δηλοῦν. ἄλλως οὖν αὐτὸν μετεπορεύετο, καὶ ὕπατόν τε αὐτὸν ἀπέδειξε καὶ κοινωνὸν τῶν φροντίδων ὠνόμαζε, Σηιανός τε ὁ ἐμὸς πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ἔλεγε, καὶ τοῦτο καὶ γράφων πρός τε τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἐδήλου. τούτοις οὖν οἱ ἄνθρωποι ἀπατώμενοι καὶ πιστεύοντες χαλκοῦς τε αὐτοὺς ἁπανταχοῦ ἐκ τοῦ ἴσου ἵστασαν, κἀν ταῖς γραφαῖς συνέγραφον, δίφρους τε ἐπιχρύσους ἐς τὰ θέατρα ἀμφοῖν ἐσέφερον· καὶ τέλος ἐψηφίσθη ὑπάτους τέ σφας διὰ πέντε ἐτῶν ἅμα ἀποδείκνυσθαι, καὶ ἀπάντησιν, ὁπότε ἐς τὴν Ῥώμην ἐσίοιεν, ἀμφοτέροις ὁμοίως γίνεσθαι. καὶ τέλος καὶ ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ ὥσπερ καὶ ταῖς τοῦ Τιβερίου ἔθυον. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Σηιανὸν τοιαῦτ' ἦν. τῶν δὲ ἄλλων πολλοὶ καὶ ὀνομαστοὶ ἐφθάρησαν, ὧν ἦν καὶ Γάιος Ῥοῦφος Γεμίνιος. ἀσεβείας γὰρ ἐς τὸν Τιβέριον ἐγκληθεὶς τὰς διαθήκας ἔς τε τὸ συνέδριον ἐσεκόμισε καὶ ἀνέγνω,
δηλῶν ὅτι τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου τοῖς τέκνοις καὶ ἐκεί- 115
νῳ καταλελοιπὼς ἦν· καὶ μαλακίας αἰτιαθεὶς ἀπῆλθεν οἴκαδε πρὶν ψηφισθῆναί τι, καὶ μαθὼν τὸν ταμίαν ἐπὶ δικαιώσει αὐτοῦ παρόντα αὐτός τε ἑαυτὸν ἔτρωσε, καὶ ἐκείνῳ τὸ τραῦμα δείξας "ἀπάγγειλον" ἔφη "τῇ γερουσίᾳ ὅτι ἀνὴρ οὕτως ἀποθνήσκει". καὶ ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ Πουπλία Πρίσκα ἔγκλημά τι λαβοῦσα εἰσῆλθέ τε εἰς τὸ βουλευτήριον, κἀνταῦθα ἑαυτὴν ἐγχειριδίῳ τινί, ὃ λάθρᾳ εἰσεκεκομίκει, ἔσφαξεν. ὁ δὲ Σηιανὸς τοσοῦτος ἦν τῇ ὑπεροχῇ τε τοῦ
58,5,1 φρονήματος καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας ὥστε συνελόντι εἰπεῖν αὐτὸν μὲν αὐτοκράτορα, τὸν δὲ Τιβέ-

ριον νησίαρχόν τινα εἶναι δοκεῖν διὰ τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῇ λεγομένῃ Καπρίᾳ τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι. σπουδαὶ δὲ καὶ ὠθισμοὶ περὶ τὰς θύρας αὐτοῦ ἐγίνοντο ἐκ τοῦ δεδιέναι μὴ μόνον μὴ οὐκ ὀφθῇ τις αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τοῖς ὑστάτοις φανῇ· πάντα γὰρ ἀκριβῶς, καὶ μάλιστα τὰ τῶν πρώτων, ἐτηρεῖτο καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ νεύματα. οἱ μὲν γὰρ οἰκείᾳ ἀξιώσει προύχοντες οὔτε τὰ δεξιώματα παρά τινων πάνυ ἀπαιτοῦσι, κἂν ἄρα καὶ ἐκλειφθῇ τι αὐτῶν, οὐκ ἐγκαλοῦσί σφισιν, ἅτε καὶ ἑαυτοῖς συνειδότες ὅτι μὴ καταφρονοῦνται· οἱ δὲ ἐπακτῷ καλλωπίσματι χρώμενοι πάντα ἰσχυρῶς τὰ τοιαῦτα, ὡς καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀξιώματός σφων πλήρωσιν ἀναγκαῖα, ἐπιζητοῦσι, κἂν μὴ τύχωσιν αὐτῶν, ἄχθονταί τε ὡς διαβαλλόμενοι καὶ ὀργίζονται ὡς ὑβριζόμενοι. καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον περὶ τοὺς τοιούτους ἢ περὶ αὐτοὺς ὡς εἰπεῖν τοὺς αὐτοκράτορας σπουδάζουσιν, ὅτι τοῖς μέν, κἂν πλημμεληθῇ τι, ἀρετὴν τὸ συγγνῶναί τῳ φέρει· τοῖς δὲ τοῦτο μὲν τὴν ἀσθένειάν σφων ἐλέγχειν δοκεῖ, τὸ δὲ ἐπεξελθεῖν καὶ τιμωρήσασθαι βεβαίωσιν τοῦ μέγα δύνασθαι ἔχειν νομίζεται. ἐν δέ τινι νουμηνίᾳ πάντων συνιόντων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σηιανοῦ ἥ τε κλίνη ἡ ἐν τῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ ἠσπάζετο, κειμένη πᾶσα ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῶν ἱζησάντων συνετρίβη, καὶ προϊόντος αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας γαλῆ διὰ μέσων σφων διῇξεν. ἐπειδή τε καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ θύσας ἐς τὴν ἀγορὰν κατῄει, οἱ οἰκέται αὐτοῦ οἱ δορυφόροι διά τε τῆς ὁδοῦ τῆς ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀγούσης ἐξετράποντο, μὴ δυ-
116 νηθέντες αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἐπακολουθῆσαι, καὶ κατὰ τῶν ἀναβασμῶν καθ' ὧν οἱ δικαιούμενοι ἐρριπτοῦντο κατιόντες ὤλισθον καὶ κατέπεσον. οἰωνιζομένου τε μετὰ τοῦτο αὐτοῦ τῶν μὲν αἰσίων ὀρνίθων

ἐπεφάνη οὐδείς, κόρακες δὲ δὴ πολλοὶ περιιπτάμενοι καὶ περικρώξαντες αὐτὸν ἀπέπταντο ἀθρόοι πρὸς τὸ
58,6,1 οἴκημα καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκαθέζοντο. τούτων οὖν τῶν τεράτων οὔθ' ὁ Σηιανὸς οὔθ' ἄλλος τις ἐνθύμιόν ἐποιήσατο· πρὸς γὰρ τὴν τῶν παρόντων ὄψιν οὐδ' ἂν εἰ σαφῶς θεός τις προέλεγεν ὅτι τοσαύτη δι' ὅλου μεταβολὴ γενήσοιτο, ἐπίστευσεν ἄν τις. τήν τε οὖν τύχην αὐτοῦ κατακορεῖς ὤμνυσαν, καὶ συνάρχοντα τοῦ Τιβερίου, οὐκ ἐς τὴν ὑπατείαν ἀλλ' ἐς τὸ κράτος ὑποσημαίνοντες, ἐπεκάλουν. Τιβέριος δὲ ἠγνόει μὲν οὐδὲν ἔτι τῶν κατ' αὐτόν, βουλευόμενος δὲ ὅντινα τρόπον αὐτὸν ἀποκτείνῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκων ὅπως ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῦτο ποιήσει, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τὴν γνώμην αὐτῶν ἀκριβῶς μαθεῖν, ἐχρήσατο. περί τε γὰρ ἑαυτοῦ πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ τῷ Σηιανῷ καὶ τῇ βουλῇ συνεχῶς ἐπέστελλε, νῦν μὲν λέγων ὅτι φλαύρως ἔχειν καὶ ὅσον οὐκ ἤδη τελευτήσειν, νῦν δὲ καὶ σφόδρα ὑγιαίνειν, καὶ αὐτίκα δὴ μάλα ἐς τὴν Ῥώμην ἀφίξεσθαι, καὶ τὸν Σηιανὸν τοτὲ μὲν πάνυ ἐπῄνει, τοτὲ δὲ πάνυ καθῄρει, τῶν τε ἑταίρων αὐτοῦ τοὺς μὲν ἐτίμα δι' ἐκεῖνον τοὺς δ' ἠτίμαζεν. ὥστε ὁ Σηιανὸς ἐν τῷ μέρει καὶ τοῦ ὑπερόγκου καὶ τοῦ ὑπερφόβου πληρούμενος ἀεὶ μετέωρος ἦν· οὔτε γὰρ δεδιέναι αὐτῷ καὶ διὰ τοῦτο καὶ νεοχμῶσαί τι ἐπῄει, καὶ γὰρ ἐτιμᾶτο, οὔτ' αὖ θαρρεῖν καὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐπιτολμῆσαί τι, καὶ γὰρ ἐκολούετο. καὶ μέντοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐναλλὰξ καὶ δι' ὀλίγου τὰ ἐναντιώτατα ἀκούοντες, καὶ μήτε τὸν Σηιανὸν θαυμάζειν ἔτι ἢ καὶ καταφρονεῖν ἔχοντες, ἔς τε τὸν Τιβέριον ὡς καὶ τεθνήξοντα ἢ καὶ ἥξοντα ὑποπτεύοντες, ἐν ἀμφιβόλῳ
58,7,1 ἐγίγνοντο. Σηιανὸν μὲν οὖν ταῦτά τε ἐτάραττε, καὶ

πολλῷ μᾶλλον ὅτι ἐξ ἀνδριάντος τινὸς αὐτοῦ τὰ μὲν πρῶτα καπνὸς πολὺς ἀνέθορεν, ἔπειτα δὲ ἀφαιρεθείσης τῆς κεφαλῆς ὅπως τὸ γιγνόμενον ἴδωσιν, ὄφις μέγας ἀνεπήδησεν, ἑτέρας τε εὐθὺς ἀντεπιτεθείσης αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐκείνου τε θύσειν ἑαυτῷ μέλ-
117 λοντος, τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἑαυτῷ ἔθυε, σχοινίον περὶ
τὸν αὐχένα αὐτοῦ περικείμενον εὑρέθη. ἐπ᾽ οὖν 58, 9, 1
τούτοις ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοῦ κατεφρόνησαν, ὥστε καὶ φανερώτερον ἢ λανθάνειν καὶ ἐξίστασθαι αὐτὸν καὶ ἐγκαταλείπειν. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Τιβέριος, καὶ θαρσήσας, ὡς καὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλὴν συμμάχους ἕξων, ἐπεχείρησεν αὐτῷ· καὶ προκαθεὶς λόγον ὅτι καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν δώσοι, ὅπως ἀπροσδόκητον αὐτὸν ὅτι μάλιστα λάβοι, ἐπέστειλε κατ᾽ αὐτοῦ τῷ συνεδρίῳ διὰ Ναιβίου Σερτωρίου Μάκρωνος, ἄρχειν τε αὐτὸν τῶν σωματοφυλάκων κρύφα προκαταστήσας, καὶ πάνθ᾽ ὅσα ἐχρῆν πραχθῆναι προδιδάξας. καὶ ὃς νύκτωρ ἐς τὴν Ῥώμην ὡς καὶ κατ᾽ ἄλλο τι ἐλθών, τά τε ἐπεσταλμένα αὐτῷ Μεμμίῳ τε Ῥηγούλῳ τῷ ὑπατεύοντι, ὁ γὰρ συνάρχων αὐτοῦ τὰ τοῦ Σηιανοῦ ἐφρόνει, καὶ Γρακίνῳ Λάκωνι τῷ τῶν νυκτοφυλάκων ἄρχοντι ἐπεκοίνωσε. καὶ ἀναβὰς ἅμα τῇ ἕῳ ἐς τὸ παλάτιον, τῆς γὰρ βουλῆς ἕδρα ἐν τῷ Ἀπολλωνίῳ γενήσεσθαι ἔμελλε, τῷ τε Σηιανῷ μήπω εἰσεληλυθότι περιέπεσε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ταραττόμενον ὅτι μηδὲν αὐτῷ ὁ Τιβέριος ἐπεστάλκει, παρεμυθήσατο εἰπὼν ἰδίᾳ καὶ ἐν ἀπορρήτῳ ὅτι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν φέροι. καὶ ὁ μὲν περιχαρὴς ἐπὶ τούτῳ γενόμενος ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσεπήδησε· Μάκρων δὲ τοὺς μὲν δορυφόρους τοὺς περί τε ἐκεῖνον καὶ τὸ συνέδριον ὄντας ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπέπεμψε, τήν τε ἡγεμονίαν

σφίσι τὴν ἑαυτοῦ ἐκφήνας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Τιβερίου γέρα τινὰ αὐτοῖς διδόντα φέρειν φήσας, τοὺς δὲ δὴ νυκτοφύλακας ἀντ' αὐτῶν περὶ τὸν ναὸν περιστήσας, εἰσῆλθέ τε εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ὑπάτοις δοὺς ἐξῆλθε πρὶν καὶ ὁτιοῦν ἀναγνωσθῆναι, αὐτῷ τε τῷ Λάκωνι τἀνταῦθα φυλάττειν προστάξας αὐτὸς ἐς τὸ στρατόπεδον, μὴ καὶ νεωτερισθείη τι, ὥρμησε. κἀν τούτῳ ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη. ἦν δὲ μακρά, καὶ οὐδὲν ἀθρόον κατὰ τοῦ Σηιανοῦ εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα ἄλλο τι, εἶτα μέμψιν κατ' αὐτοῦ βραχεῖαν, καὶ μετ' αὐτὴν ἕτερόν τι, καὶ κατ' ἐκείνου ἄλλο· καὶ ἐπὶ τελευτῆς δύο τε βουλευτὰς τῶν ᾠκειωμένων οἱ κολασθῆναι καὶ αὐτὸν ἐν φρουρᾷ γενέσθαι δεῖν ἔλεγεν. ἄντικρυς γὰρ ἀποθανεῖν αὐτὸν ὁ Τιβέριος οὐ προσέταξεν· ἐφοβήθη γὰρ μὴ ταραχή τις ἐκ τούτου γένηται. τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου, 118
παρῆν δὲ καὶ ἀκοῦσαι ἐπ' αὐτῇ καὶ ἰδεῖν πολλὰ καὶ ποικίλα. πρότερον μὲν γὰρ πρὶν ἀναγινώσκεσθαι αὐτήν, ἐπαίνους τε αὐτοῦ ἐποιοῦντο καὶ ἐπιβοήμασιν ἐχρῶντο, προλαμβάνοντες ὅσα ἤλπιζον· ἐπεὶ δ' οὐδὲν
58,10,4 τοιοῦτον εὑρίσκετο, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον ἢ προσεδόκων ἤκουον, ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ καὶ κατηφείᾳ ἐγίνοντο. καί τινες καὶ ἐξανέστησαν τῶν συγκαθημένων αὐτῷ. κἀκ τούτου καὶ στρατηγοὶ καὶ δήμαρχοι περιέσχον αὐτόν, ἵνα μὴ συνταράξῃ τι ἐκπηδήσας· ὅπερ πάντως ἂν ἐπεποιήκει, εἰ κατ' ἀρχὰς ἀθρόῳ τινὶ ἀκούσματι ἐπέπληκτο. νῦν δὲ τό τε ἀεὶ ἀναγινωσκόμενον ὡς καὶ κοῦφον καὶ μόνον ὂν παρορῶν, καὶ μάλιστα μὲν μηδὲν ἄλλο, εἰ δὲ μή, μήτοι γε καὶ ἀνήκεστόν τι ἐπεστάλθαι περὶ αὐτοῦ ἐλπίζων, διετρίβη καὶ κατὰ χώραν ἔμεινε. κἀν τούτῳ προσκαλεσαμένου αὐτὸν τοῦ Ῥηγούλου οὐχ ὑπήκουσεν, οὐχ ὅτι ὑπερεφρόνη-

σεν, ἤδη γὰρ ἐτεταπείνωτο, ἀλλ' ὅτι ἀήθης τοῦ προστάτ-
τεσθαί τι ἦν. ὡς δὲ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἐκεῖνος
ἐμβοήσας αὐτῷ καὶ τὴν χεῖρα ἅμα ἐκτείνας εἶπε
"Σηιανέ, δεῦρο ἐλθέ," ἐπηρώτησεν αὐτὸν αὐτὸ τοῦτο,
"ἐμὲ καλεῖς;" ὀψὲ δ' οὖν ἀναστάντι αὐτῷ καὶ ὁ Λά-
κων ἐπεισελθὼν προσέστη. καὶ τέλος διαναγνωσθείσης
τῆς ἐπιστολῆς, πάντες ἀπὸ μιᾶς γλώττης κατεβόων
αὐτοῦ καὶ δεινὰ ἔλεγον, οἱ μὲν ἠδικημένοι οἱ δὲ πε-
φοβημένοι, ἄλλοι τὴν φιλίαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπηλυ-
γαζόμενοι, ἄλλοι τῇ μεταβολῇ αὐτοῦ ἐπιχαίροντες.
ὁ οὖν Ῥήγουλος ἐξήγαγέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου 58,10,8
καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων
κατήγαγεν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τὴν ἀνθρω- 58,11,1
πίνην ἀσθένειαν κατεῖδεν, ὥστε μηδαμῇ μηδαμῶς
φυσᾶσθαι. ὃν γὰρ τῇ ἕῳ πάντες ὡς καὶ κρείττω
σφῶν ὄντα ἐς τὸ βουλευτήριον παρέπεμψαν, τοῦτον
τότε ἐς τὸ οἴκημα ὡς οὐδενὸς βελτίω κατέσυρον,
τούτῳ τότε δεσμὰ περιέθεσαν· ὃν δὲ ἐδορυφόρουν
ὡς δεσπότην, τοῦτον ἐφρούρουν ὡς δραπέτην καὶ
ἀπεκάλυπτον ἐπικαλυπτόμενον. καὶ αὐτῷ ὁ δῆμος
προσπίπτων πολλὰ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ὑπ' 58,11,3
αὐτοῦ ἐπεβόα, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλπισθεῖσιν
ἐπέσκωπτε. τάς τε εἰκόνας αὐτοῦ πάσας κατέβαλλον
καὶ κατέκοπτον καὶ κατέσυρον ὡς καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον
119 αἰκιζόμενοι· καὶ οὕτω θεατὴς ὧν πείσεσθαι ἔμελ-
λεν ἐγίγνετο. ὕστερον δ' οὐ πολλῷ, ψήφῳ τῆς
γερουσίας κατά τε τῶν ἀναβασμῶν ἐρρίφη, καὶ αὐτὸν 58,11,5
ὁ ὅμιλος τρισὶν ὅλαις ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ
τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. τά τε παιδία αὐτοῦ
κατὰ δόγμα ἀπέθανε, τῆς κόρης, ἣν τῷ τοῦ Κλαυδίου
υἱῷ ἐνεγεγυήκει, προδιαφθαρείσης ὑπὸ τοῦ δημίου,
ὡς οὐχ ὅσιον ὂν παρθενευομένην τινὰ ἐν τῷ δεσμω-

58,12,1 τηρίῳ διολέσθαι· θόρυβός τε πολὺς ἐν τῇ πόλει
συνηνέχθη. ὁ γὰρ δῆμος εἴ πού τινα τῶν μέγα παρὰ
τῷ Σηιανῷ δυνηθέντων καὶ δι᾽ αὐτὸν ὑβρισάντων
κατεφώρα, ἐφόνευε· καὶ οἱ στρατιῶται ἀγανακτοῦν-
τες ὅτι αὐτοί τε ἐς τὴν τοῦ Σηιανοῦ εὔνοιαν ὑπωπτεύ-
θησαν καὶ οἱ νυκτοφύλακές σφων ἐς τὴν τοῦ αὐτο-
κράτορος πίστιν προετιμήθησαν, ἐμπρήσεις τε καὶ
58,12,5 ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο· ἡ μέντοι βουλὴ ἐψηφίσατο Ἐλευ-
θερίας ἄγαλμα ἐς τὴν ἀγορὰν ἀνατεθῆναι, καὶ τὴν
ἡμέραν ἐν ᾗ ἐτελεύτησε καὶ ἵππων ἀγῶσι καὶ θηρίων
σφαγαῖς ἐτησίοις ἀγάλλεσθαι, ὃ οὐδέποτε ἐπεποίητο,
58,12,6 καὶ μήτε τιμὰς μηδενὶ ὑπερόγκους δίδοσθαι μήτε
τοὺς ὅρκους ἐπ᾽ ἄλλου τινὸς πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος
ποιεῖσθαι. ταῦτα δὲ οὕτω ψηφισάμενοι καὶ τὸν Μά-
κρωνα καὶ τὸν Λάκωνα κολακεύειν οὐ πολλῷ ὕστε-
58,12,8 ρον ἤρξαντο· οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνοι ἐδέχοντο τὰς τι-
58,13,1 μάς· τὸ γὰρ παράδειγμά σφας ὑπόγυον ὂν ἐθορύβει. ὁ
δὲ δὴ Τιβέριος πρόφασιν τὰ Σηιανὰ ἐγκλήματα ποιη-
σάμενος πολλοὺς πάνυ ἀπώλλυε, τοὺς μὲν δημίων
χερσὶ παραδιδοὺς τοὺς δὲ καὶ αὐτόχειρας ἑαυτῶν γί-
58,14,3 νεσθαι ἀναγκάζων· ἤρκει δὲ καὶ μόνον πρὸς κατη-
γορίαν τινὸς τὸ τοῦ Σηιανοῦ φίλον ἢ γενέσθαι ἢ δόξαι,
ὥσπερ οὐ καὶ αὐτοῦ Τιβερίου φιλήσαντος αὐτὸν καὶ
δι᾽ ἐκεῖνον καὶ τῶν ἄλλων οὕτω σπουδασάντων. ὡς
δ᾽ οὖν ἐν τηλικαύτῃ ὠμότητι ἔδοξέ τι καὶ φιλανθρω-
58,19,1 πεύσασθαι, ὅτι Κασιανοῦ ἐφείσατο Λουκίου τε Σηια-
νοῦ στρατηγοῦ καὶ Μάρκου Τερεντίου ἱππέως. ὁ μὲν
γὰρ Σηιανὸς ἔν τινι θέᾳ τά τε ἄλλα πάντα διὰ φαλα-
κρῶν ἕωθεν μέχρι νυκτὸς ἐπὶ τῇ τοῦ Τιβερίου χλευα-
σίᾳ ἐποίησεν, ἦν γὰρ φαλακρὸς ὁ Τιβέριος, καὶ φῶς
τοῖς ἀπιοῦσιν ἐκ τοῦ θεάτρου διὰ πεντακισχιλίων
παίδων ἀπεξυρημένων παρέσχε. τοσοῦτον γὰρ ἐδέησε

δι᾽ ὀργῆς αὐτῷ γενέσθαι ὥστ᾽ οὐδὲ προσεποιήσατο τὴν ἀρχὴν ὅτι περὶ αὐτῶν ἠκηκόει, καίπερ Σηιανῶν ἐξ ἐκείνου πάντων τῶν φαλακρῶν ὀνομασθέντων. ὁ 58,19,3
δὲ δὴ Τερέντιος ἐπὶ τῇ τοῦ Σηιανοῦ φιλίᾳ κρινόμενος οὐχ ὅσον οὐκ ἠρνήσατο, ἀλλὰ καὶ ἔφη καὶ σπουδάσαι μάλιστα αὐτὸν καὶ θεραπεῦσαι, ἐπειδὴ καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου οὕτως ἐτιμᾶτο, "ὥστ᾽ εἰ μὲν ἐκεῖνος ὀρθῶς" εἶπεν "ἐποίει τοιούτῳ φίλῳ χρώμενος, οὐδὲ ἐγώ τι ἠδίκηκα· εἰ δ᾽ ὁ αὐτοκράτωρ ὁ πάντα ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπλανήθη, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐγὼ αὐτῷ συνεξηπατήθην; καὶ γάρ τοι προσήκει ἡμῖν πάντας τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ τιμωμένους ἀγαπᾶν, μὴ πολυπραγμονοῦσιν ὁποῖοί τινές εἰσιν, ἀλλ᾽ ἕνα ὅρον τῆς φιλίας σφῶν ποιουμένους τὸ τῷ αὐτοκράτορι αὐτοὺς ἀρέσκειν." οὐ γὰρ ὅτι ἀφῆκεν αὐτὸν ἡ βουλή, ἀλλὰ καὶ τοῖς κατηγορήσασιν αὐτοῦ προετίμησεν, οἷς καὶ ὁ Τιβέριος συγκατέθετο. καὶ ἐπὶ τούτῳ μὲν 58,22,1
ἐπῃνεῖτο, καὶ μάλιστα ὅτι τοὺς ἐπιβοητοτάτους τῶν τὰς κατηγορίας ποιουμένων ἀποθανεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκέλευσεν. ἐκ δὲ δὴ τῶν ἐρώτων, οἷς ἀνέδην καὶ τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἀρρένων καὶ θηλειῶν ὁμοίως ἐχρῆτο, διεβάλλετο· ὧν ἑνὸς δεῖγμα ἐρῶ. Μάρκος Σέξτος ἦν φίλος αὐτοῦ τοσοῦτον καὶ πλουτήσας καὶ δυνηθεὶς ὥστ᾽, ἐπειδὴ γείτονί τινα ὠργίσθη, δειπνίσαι τε αὐτὸν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ τῇ μὲν προτεραίᾳ τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ πᾶσαν κατασκάψαι, τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐπί τε τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ λαμπρότερον αὐτὴν ἀνοικοδομῆσαι, ἀγνοοῦντί τε αὐτῷ τοὺς ταῦτα πεποιηκότας ἑκάτερον ὁμολογῆσαι, καὶ παραδείξαντα εἰπεῖν ὅτι οὕτω καὶ ἀμύνεσθαί τινα καὶ ἀμείβεσθαι καὶ οἶδα καὶ δύναμαι· οὗτος οὖν τὴν θυγατέρα εὐπρεπῆ οὖσαν ὑπεκπέμψας ποι, ἵνα μὴ ὁ Τιβέριος αὐτὴν

αἰσχύνῃ, αἰτίαν ἔσχεν ὡς συνὼν αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο
58,23,1 συναπώλετο. ἦν δὲ τῷ Τιβερίῳ ἔκγονος μὲν τοῦ Δρούσου παῖς ὁ Τιβέριος ἔτι παιδίον τὴν ἡλικίαν, προσήκων δὲ ἄλλος ὁ τοῦ Γερμανικοῦ παῖς ὁ Γάιος, ᾧ καὶ ὡς μοναρχήσοντι προσεῖχεν, ἅτε ἀκριβῶς καὶ τὰ κατ' ἀμφοτέρους εἰδώς. λέγεται γὰρ εἰπεῖν ποτε τῷ Γαΐῳ διαφερομένῳ πρὸς τὸν Τιβέριον ὅτι σύ τε τοῦτον ἀποκτενεῖς καὶ σὲ ἄλλοι· ἀλλ' οὔτε ἕτερόν τινα μᾶλλον προσήκοντα ἔχων, καὶ ἐκεῖνον κάκιστον εἰδὼς ἐσόμενον, ἀσμένως, ὥς φασι, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ
ἔδωκεν, ὅπως τά τε ἑαυτοῦ τῇ τοῦ Γαΐου ὑπερβολῇ 121
συγκρυφθῇ, καὶ τὸ πλεῖον τό τε εὐγενέστατον τῆς λοιπῆς βουλῆς καὶ μετ' αὐτὸν φθαρῇ. λέγεται γοῦν πολλάκις ἀναφθέγξασθαι τοῦτο δὴ τὸ ἀρχαῖον "ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί," πολλάκις δὲ καὶ τὸν Πρίαμον μακαρίσαι ὅτι ἄρδην καὶ μετὰ τῆς πατρίδος καὶ μετὰ τῆς βασιλείας ἀπώλετο. καὶ τεκμαίρονταί γε ἀληθῆ ταῦτα περὶ αὐτοῦ γεγράφθαι τοῖς τότε γενομένοις. τοσοῦτο γὰρ πλῆθος τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν βουλευτῶν ἐξώλετο ὥστε τοὺς ἄρχοντας τοὺς κληρωτοὺς τοὺς μὲν ἐστρατηγηκότας ἐπὶ τρία τοὺς δὲ ὑπατευκότας ἐπὶ ἓξ ἔτη τὰς ἡγεμονίας τῶν ἐθνῶν ἀπορίᾳ τῶν διαδεξομένων αὐτοὺς σχεῖν. ἐν δ' οὖν τοῖς τότε ἀποθανοῦσι καὶ Γάλλος ἐγένετο· τότε γὰρ αὐτῷ μόλις, ὡς αὐτὸς εἶπε, κατηλλάγη. οὕτω που παρὰ τὸ νομιζόμενον καὶ τὴν ζωὴν τιμωρίαν τισὶ
58,24,3 καὶ τὸν θάνατον εὐεργεσίαν ἐποίει. καὶ Μάρκος γοῦν Αἰμίλιος Σκαῦρος μηδὲν ἀδικήσας ἑάλω διὰ τραγῳδίαν καὶ παθήματι δεινοτέρῳ οὗ συνέγραψε περιέπεσεν. Ἀτρεὺς μὲν τὸ ποίημα ἦν, παρῄνει δὲ τῶν ἀρχομένων τινὶ ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ἵνα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἀβουλίαν φέρῃ. μαθὼν

οὖν τοῦτο ὁ Τιβέριος ἐφ᾽ ἑαυτῷ τε τὸ ἔπος εἰρῆσθαι ἔφη, Ἀτρεὺς εἶναι διὰ τὴν μιαιφονίαν προσποιησάμενος, καὶ ὑπειπὼν ὅτι καὶ ἐγὼ οὖν Αἴαντα αὐτὸν ποιήσω, ἀνάγκην αὐτῷ προσήγαγεν αὐτοεντεὶ ἀπολέσθαι. οὐ μὴν καὶ ἐπὶ τούτῳ κατηγορήθη, ἀλλ᾽ ὡς τὴν Λιουίλλαν μεμοιχευκώς· πολλοὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλοι δι᾽ αὐτὴν ἐκολάσθησαν· εἰ δέ τι καὶ τὰ Αἰγύπτια 58,27,1
πρὸς τοὺς Ῥωμαίους προσήκει, ὁ φοῖνιξ ἐκείνῳ τῷ ἔτει ὤφθη· καὶ ἔδοξε τὸν θάνατον τῷ Τιβερίῳ προσημαίνειν. ἐν γὰρ τῷ ἑξῆς ἔτει ἐνόσησε μὲν χαλεπῶς, δείσας δὲ ὁ Γάλλος μὴ ἄρα ἀνασωθῇ, οὔτε ἐμ- 58,28,3
φαγεῖν τι αἰτήσαντι αὐτῷ ὡς καὶ βλαβησομένῳ ἔδωκε, καὶ ἱμάτια πολλὰ καὶ παχέα ὡς καὶ θερμασίας τινὸς δεομένῳ προσέβαλε, καὶ οὕτως ἀπέπνιξεν αὐτόν, συναραμένου πῃ αὐτῷ καὶ τοῦ Μάκρωνος· ἅτε γὰρ κακῶς ἤδη τοῦ Τιβερίου νοσοῦντος τὸν νεανίσκον ἐθεράπευε, καὶ μάλισθ᾽ ὅτι ἐς ἔρωτα αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἐννίας Θρασύλλης ὑπῆκτο. ὅπερ καὶ ὁ Τιβέριος ὑποπτεύσας ποτὲ "εὖ γε" ἔφη "τὸν
122 δυόμενον ἐγκαταλιπὼν πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἐπείγῃ."
Τιβέριος μὲν δὴ πλείστας μὲν ἀρετὰς πλείστας δὲ κακίας ἔχων, καὶ ἑκατέραις αὐταῖς ὡς καὶ μόναις κεχρημένος, οὕτω μετήλλαξεν. ἐβίω δὲ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ μῆνας τέσσαρας καὶ ἡμέρας ἐννέα, ἀφ᾽ ὧν ἐμονάρχησεν ἔτη δύο καὶ εἴκοσι μῆνάς τε ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἑπτά. καὶ δημοσίας ταφῆς ἔτυχε καὶ ἐπῃνέθη ὑπὸ τοῦ Γαΐου.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

59,1,2 Γάιος δὲ τὴν δυναστείαν παραλαβὼν τάς τε δια-
θήκας τοῦ Τιβερίου ἐς τὸ συνέδριον πέμψας ἀκύρους
ἐποίησεν, ὡς καὶ παραφρονήσαντος αὐτοῦ, ὅτι τὸν ἔγ-
γονον αὐτοῦ τὸν Τιβέριον ἐν αὐταῖς παῖδα κομιδῇ
ὄντα, ᾧ μηδὲ εἰσελθεῖν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐξῆν,
αὐτοκράτορα σὺν αὐτῷ ἀπέδειξε· κἀκεῖνον μετ' ὀλί-
59,2,5 γον ἀπέκτεινε. τοὺς δὲ ὀρχηστὰς ἐπαναγαγών, καὶ
ἔς τε τούτους καὶ τοὺς ἵππους τούς τε μονομάχους
καὶ τἄλλα τὰ τοιουτότροπα ἀπλήστως δαπανῶν τοὺς
θησαυροὺς μεγάλους γενομένους διὰ βραχυτάτου
59,2,6 ἐξεκένωσε. πέντε γοῦν μυριάδας μυριάδων καὶ ἑπτα-
κοσίας καὶ ἑπτακισχιλίας τεθησαυρισμένας εὑρὼν
οὐδὲ ἐς τὸ τρίτον ἔτος μέρος ἀπ' αὐτῶν διέσωσε.
59,3,3 μοιχικώτατός τε ἀνδρῶν γεγενημένος, καὶ γυναῖκα
μίαν μὲν ἐκδεδομένην ἀνδρὶ ἁρπάσας, ἄλλας δὲ συν-
οικούσας τισὶν ἀποσπάσας, ἔπειτα αὐτὰς πλὴν μιᾶς
ἁπάσας ἐμίσησε· πάντως δ' ἂν καὶ ἐκείνην ἤχθηρεν,
εἰ ἐπὶ πλεῖον ἐβεβιώκει. ἀνοσιώτατος δὲ ἀνθρώπων
59,3,6 καὶ περὶ τὴν τηθὴν καὶ περὶ τὰς ἀδελφὰς ἐγένετο·
κἀκείνην γὰρ ἐπιτιμήσασάν τι αὐτῷ ἐς ἀνάγκην ἑκου-
σίου θανάτου κατέστησε, καὶ τὰς ἀδελφὰς πάσας δια-
φθείρας ἐς νῆσον τὰς δύο κατέκλεισεν· ἡ γὰρ τρίτη 123
προαπέθανε. τοσαύτης δὲ ἀνωμαλίας πεπλήρωτο,
καὶ μετὰ τηλικαύτης τῆς ἐμπληξίας τοῖς πράγμασι
προσεφέρετο, ὥστε μηδένα μήθ' ὅ,τι εἰπεῖν μήθ' ὅ,

τι ποιῆσαι χρὴ πρὸς αὐτὸν εἰδέναι, ἀλλ' ὅσοι τι καὶ
κατώρθωσαν, ἐκ συντυχίας μᾶλλον ἢ γνώμης τυχεῖν
αὐτοῦ· πλήθει τε γὰρ ἀνθρώπων καὶ ἐρημίᾳ αὖ 59,4,5
ἔχαιρεν, αἰτούμενός τέ τι καὶ μὴ αἰτούμενος ὠργί-
ζετο. ὀξύτατά τε πρὸς πράξεις τινὰς ἐφέρετο, καὶ νω-
θέστατα ἔστιν ἃ αὐτῶν μετεχειρίζετο. τά τε χρήματα
καὶ ἀφειδέστατα ἀνήλισκε καὶ ῥυπαρώτατα ἠργυρο-
λόγει, τοῖς τε θωπεύουσιν αὐτὸν καὶ τοῖς παρρησια-
ζομένοις τι καὶ ἤχθετο ὁμοίως καὶ ἥδετο. καὶ πολλοὺς
μὲν μεγάλα ἀδικήσαντας οὐκ ἐκόλασε, πολλοὺς δὲ καὶ
μηδὲν ἀδικήσαντας ἀπέσφαξε. τῶν τε ἑταίρων τοὺς
μὲν ὑπερεκολάκευσε τοὺς δὲ ὑπερύβριζε. τοιούτῳ 59,5,1
μὲν τότε αὐτοκράτορι οἱ Ῥωμαῖοι παρεδόθησαν, ὥστε
τὰ τοῦ Τιβερίου ἔργα, καὶ χαλεπώτατα δόξαντα γε-
γονέναι, τοσοῦτον παρὰ τὰ Γαΐου ὅσον τὰ τοῦ Αὐ-
γούστου παρ' ἐκεῖνα παρενεγκεῖν. τὸ μὲν οὖν πρῶ- 59,5,2
τον οὕτως ἐδεδούλωτο καὶ τοῖς ὀρχησταῖς καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῖς περὶ τὴν σκηνὴν ἔχουσιν ὡς καὶ τὸν
Ἀπελλῆν τὸν εὐδοκιμώτατον τῶν τότε τραγῳδῶν καὶ
δημοσίᾳ αὐτῷ συνόντα ἔχειν. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ
χρόνου καὶ ἐς ζήλωμα καὶ ἐς ἀγώνισμα πολλῶν προ- 59,5,4
ῆλθεν· ἅρματά τε γὰρ ἤλασε καὶ ἐμονομάχησεν, ὀρ-
χήσει τε ἐχρήσατο καὶ τραγῳδίαν ὑπεκρίνατο. ἅπαξ
δέ ποτε τοὺς πρώτους τῆς γερουσίας σπουδῇ νυκτὸς
ὡς καὶ ἐπ' ἀναγκαῖόν τι βούλευμα μεταπεμψάμενος
ὠρχήσατο. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν πάνυ μετρίως διελέ-
χθη τῇ γερουσίᾳ· τήν τε γὰρ ἀρχὴν κοινώσειν σφί- 59,6,1
σιν ὑπέσχετο, καὶ υἱὸς καὶ τρόφιμος αὐτῶν λέγων
εἶναι. ἦγε δὲ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος, ἡμερῶν τεσ-
σάρων καὶ μηνῶν πέντε ἀποδέον. ἔπειτα τοὺς ἐν τῷ
δεσμωτηρίῳ ὄντας ἀπέλυσεν, ὧν εἷς ἦν Κύιντος
Πομπώνιος ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσιν ἐν τῷ οἰκήματι μεθ'

59,6,5 ὑπατείαν κακωθείς· ἦρξε δὲ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τὸν
Κλαύδιον τὸν θεῖον προσλαβών· οὗτος γὰρ ἔν τε
τοῖς ἱππεῦσι μέχρι τότε ἐξεταζόμενος, καὶ πρεσβευ-
τὴς πρὸς τὸν Γάιον μετὰ τὸν τοῦ Τιβερίου θάνατον
ὑπὲρ τῆς ἱππάδος πεμφθείς, τότε πρῶτον, καίπερ ἓξ
καὶ τεσσαράκοντα ἔτη βεβιωκώς, καὶ ὑπάτευσεν ἅμα 124
καὶ ἐβασίλευσεν. ὁ δ' οὖν Γάιος ταῦτά τε ἐπιεικῶς
ποιῆσαι ἔδοξε, καὶ τοιαῦτα ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἐδημη-
γόρησεν ὥστε τὴν γερουσίαν, φοβηθεῖσαν μὴ μετα-
βάλληται, δόγμα ποιῆσαι κατ' ἔτος αὐτὰ ἀναγινώσκε-
59,7,1 σθαι. θέαι τε παντοδαπαὶ ἐγένοντο καὶ ἄρκτους
59,7,3 τετρακοσίας μεθ' ἑτέρων Λιβυκῶν θηρίων ἴσων
ἀπέκτεινε, καὶ τὸ ἅρμα τὸ πομπικὸν ἐφ' οὗ ἤχθη ἓξ
59,7,8 ἵπποι εἵλκυσαν· ὃ μηπώποτε ἐγεγόνει. τά τε προσ-
κεφάλαια τοῖς βουλευταῖς, ὅπως μὴ ἐπὶ γυμνῶν τῶν
σανίδων καθίζωνται, πρῶτον τότε ὑπετέθη· καὶ πί-
λους σφίσι τὸν Θετταλικὸν τρόπον ἐς τὰ θέατρα φο-
ρεῖν, ἵνα μὴ τῇ ἡλιάσει ταλαιπωρῶνται, ἐπετράπη.
καὶ εἴ γέ ποτε ἐς ὑπερβολὴν ἐπέφλεξε, τῷ δειριβι-
τωρίῳ ἀντὶ τοῦ θεάτρου ἰκριωμένῳ ἐχρῶντο. μετὰ
59,8,1 δὲ τοῦτο νοσήσας αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέθανε, τὸν δὲ δὴ
Τιβέριον τὸν τοῦ Τιβερίου ἔκγονον ἀνεχρήσατο, ἔγ-
κλημα αὐτῷ ἐπαγαγὼν ὡς καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν καὶ
εὐξαμένῳ καὶ προσδοκήσαντι. ἀφ' οὗ καὶ ἄλλους
συχνοὺς ἐφόνευε. Πούπλιος δὲ Ἀφράνιος Ποτῖτος
59,8,3 δημότης τε ὢν καὶ ὑπὸ μωρᾶς κολακείας οὐ μόνον
ἐθελοντὴς ἀλλὰ καὶ ἔνορκος, ἄν γε ὁ Γάιος σωθῇ,
τελευτήσειν ὑποσχόμενος, Ἀτάνιός τέ τις Σεκοῦνδος
ἱππεύς τε ὢν καὶ μονομαχήσειν ἐπαγγειλάμενος, ἀντὶ
τῶν χρημάτων ἃ ἤλπιζον παρ' αὐτοῦ ὡς καὶ ἀντί-
ψυχοί οἱ ἀποθανεῖν ἐθελήσαντες λήψεσθαι, ἀποδοῦναι
τὴν ὑπόσχεσιν ἠναγκάσθησαν, ἵνα μὴ ἐπιορκήσωσι.

*καὶ τούτοις μὲν αὕτη αἰτία τοῦ θανάτου ἐγένετο· ὁ
δὲ δὴ πενθερὸς αὐτοῦ Μάρκος Σιλανὸς οὔθ' ὑπο-
σχόμενός τι οὔτε κατομόσας, ἐπειδὴ βαρὺς αὐτῷ ὑπό
τε τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπὸ τῆς συγγενείας ἦν καὶ διὰ
τοῦτο περιυβρίζετο, ἑαυτὸν κατεχρήσατο. ὁ μὲν γὰρ
Τιβέριος οὕτως αὐτὸν ἐτίμησεν ὥστε μηδὲ ἔκκλητόν
ποτε ἀπ' αὐτοῦ δικάσασθαι ἐθελῆσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ
πάντα αὖθις τὰ τοιαῦτα ἐγχειρίσαι. ὁ δὲ δὴ Γάιος
τά τε ἄλλα προεπηλάκισε, καὶ χρυσοῦν αὐτὸν πρό-
βατον ὠνόμαζεν, τήν τε θυγατέρα αὐτοῦ ἐκβαλὼν
ἔγημε Κορνηλίαν Ὀρεστίναν, ἣν ἥρπασεν ἐν αὐτοῖς* 59,8,7
*τοῖς γάμοις οὓς τῷ ἐγγεγυημένῳ αὐτὴν Γαΐῳ Καλ-
πουρνίῳ Πίσωνι συνεώρταζε. πρὶν δὲ δύο μῆνας
ἐξελθεῖν, ἀμφοτέρους σφᾶς ὡς καὶ συγγινομένους*
125 *ἀλλήλοις ἐξώρισε· καὶ τῷ γε Πίσωνι δέκα δούλους
ἐπάγεσθαι ἐπιτρέψας, εἶτ' ἐπειδὴ πλείονας ᾐτήσατο,
ἐφῆκεν ὅσοις ἂν ἐθελήσῃ χρήσασθαι, εἰπὼν ὅτι καὶ
στρατιῶται τοσοῦτοι συνέσονται. ἔν τινι δὲ νουμη-* 59,9,3
*νίᾳ Μαχάων τις δοῦλος ἐπί τε τὴν κλίνην τοῦ Διὸς
τοῦ Καπιτωλίου ἐπανέβη, κἀντεῦθεν πολλὰ καὶ δεινὰ
ἀπομαντευσάμενος κυνίδιόν τέ τι ὃ ἐσενηνόχει ἀπέ-
κτεινε καὶ ἑαυτὸν ἔσφαξε. τῆς τε τοῦ αἵματος θέας* 59,10,1
*ἀπλήστως ἔχων ὁ Γάιος πλείστους ὅσους ὁπλομαχεῖν
ἐποίει. καὶ γὰρ καθ' ἕνα καὶ ἀθρόους, ὥσπερ ἐν
παρατάξει τινί, συνέβαλλέ σφας, ὥστε καὶ τῶν ἱππέων
ποτὲ ἓξ καὶ εἴκοσιν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ σφαγῆναι. ὑπὸ δὲ
δὴ τῆς αὐτοῦ ὠμότητος ἐπιλιπόντων ποτὲ τῶν ταῖς
θηρίοις ἐκ καταδίκης διδομένων, ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ
ὄχλου τοῦ τοῖς ἰκρίοις προσεστηκότος συναρπασθῆναί
τινας καὶ παραβληθῆναί σφισι, καὶ ὅπως γε μήτ'
ἐπιβοήσασθαι μήτ' αἰτιάσασθαι δυνηθῶσι, τὰς γλώσ-
σας αὐτῶν προαπέτεμε. τῶν τε ἱππέων τινὰ τῶν*

*ἐπιφανῶν μονομαχῆσαί τε ὡς καὶ ὑβρίσαντα τὴν
μητέρα αὐτοῦ τὴν Ἀγριππῖναν ἠνάγκασε, καὶ νική-
σαντα κατηγόροις παρέδωκε καὶ ἀπέσφαξε, τόν τε
πατέρα αὐτοῦ μηδὲν ἀδικήσαντα ἔς τε γαλεάγραν,
ὥσπερ καὶ ἄλλους συχνούς, καθεῖρξε κἀνταῦθα δι-
έφθειρεν. ἐποίησε δὲ τοὺς ἀγῶνας τούτους τὰ μὲν
πρῶτα ἐν τοῖς σέπτοις, πᾶν τὸ χωρίον ἐκεῖνο διορύ-
ξας καὶ ὕδατος πληρώσας, ἵνα μίαν ναῦν ἐσαγάγῃ,
ἔπειτα δὲ καὶ ἑτέρωθι, πλεῖστά τε καὶ μέγιστα οἰκο-
δομήματα καθελὼν καὶ ἰκρία πηξάμενος. τούτων δὲ
59,10,6 οὖν ἕνεκα καὶ διὰ τὰς δαπάνας καὶ τοὺς φόνους στυ-
γητὸς ἦν, καὶ ὅτι τὸν Μάκρωνα μετὰ τῆς Ἐννίας,
μήτε τοῦ ταύτης ἔρωτος μήτε τῶν ἐκείνου εὐεργετη-
μάτων μνησθείς, ἔς τε ἑκουσίου δὴ θανάτου ἀνάγκην
καὶ ἐς αἰσχύνην, ἧς αὐτὸς τὸ πλεῖστον μετεῖχε, κατέ-
στησε· προαγωγείας γὰρ ἔγκλημα αὐτῷ πρὸς τοῖς
59,10,7 ἄλλοις ἐπήγαγεν. ἐφόνευε δὲ ὅτι πλείστους, ἄλλα
μὲν αἰτιώμενος, τὸ δ᾿ ἀληθὲς διὰ τὰς οὐσίας, ἅτε
χρημάτων δεόμενος· οἵ τε γὰρ θησαυροὶ ἐξανάλωντο
καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐξήρκει. διαλιπὼν δὲ ὀλίγας ἡμέρας
59,12,1 ἔγημε Λολλίαν Παυλῖναν, αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς
Μέμμιον Ῥήγουλον ἐγγυῆσαί οἱ τὴν γυναῖκα ἀναγκά-
σας, μὴ καὶ ἀνέγγυον αὐτὴν παρὰ τοὺς νόμους λάβῃ.
59,12,3 καὶ εὐθύς γε καὶ ἐκείνην ἐξήλασε. πηλὸν δέ ποτε 126
πολὺν ἐν στενωπῷ τινι ἰδὼν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐς τὸ
τοῦ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Φλαβίου ἱμάτιον, ἀγορανομοῦν-
τος τότε τῆς τῶν στενωπῶν καθαρειότητος ἐπιμελου-
μένου, ἐμβληθῆναι. καὶ τοῦτο οὕτω πραχθὲν παρα-
χρῆμα μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ὤφθη, ὕστερον δὲ τοῦ
Οὐεσπασιανοῦ τὰ πράγματα τεταραγμένα καὶ πεφυρ-
μένα παραλαβόντος τε καὶ καταστησαμένου ἔδοξεν
οὐκ ἀθεεὶ γεγονέναι, ἀλλ᾿ ἄντικρυς αὐτῷ πόλιν ὁ*

Γάιος πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐγκεχειρηκέναι. πότε δὲ 59,13,6
τοῦ δήμου βοήσαντος "νεανίσκε Αὔγουστε," ὑβρισθῆ-
ναι νομίσας, πλείστους ὅσους ἀπέκτεινε, τοὺς μὲν
μεταξὺ θεωμένους κατασπάσας, συχνοὺς δὲ καὶ ἀπαλ-
λαττομένους ἐκ τοῦ θεάτρου συλλαβών. καὶ τοῦτο
μὲν πολλάκις ἐποίει· ποτὲ δὲ παντὶ τῷ δήμῳ ἀπει-
λῶν ἔφη "εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε." ἐν δὲ θέᾳ τινὶ 59,13,8
ἐπ' αὐτοῦ ἄρκτοι πεντακόσιαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐσφάγη-
σαν καὶ τῇ μετὰ ταύτην ἴσα Λιβυκὰ θηρία. σπουδά-
ζων δέ, ὡς ἔφην, περὶ τοὺς ἡνιόχους τε καὶ τοὺς ἵππους,
πολλοὺς τῶν ἀντιστασιωτῶν τοὺς μὲν φανερῶς τοὺς δὲ 59,14,5
φαρμάκῳ διέφθειρεν. ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βατραχί-
δα ἐνδύοντι καὶ διὰ τοῦτ' ἀπὸ τοῦ χρώματος τῷ
πρασίνῳ καλουμένῳ προσέκειτο, ὥστε καὶ νῦν ἔτι
Γαϊανὸν ἐπ' αὐτοῦ τὸ χωρίον ἐν ᾧ τὰ ἅρματα ἤσκει
καλεῖσθαι. καὶ ἕνα γε τῶν ἵππων, ὃν ἰγκίτατον ὠνό-
μαζε, καὶ ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλει, χρυσᾶς τε αὐτῷ κριθὰς
παρέβαλλε, καὶ οἶνον ἐν χρυσοῖς ἐκπώμασι προύπινε,
τήν τε σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τὴν τύχην ὤμνυε καὶ
προσυπισχνεῖτο καὶ ὕπατον αὐτὸν ἀποδείξειν. καὶ
πάντως ἂν καὶ τοῦτ' ἐπεποιήκει, εἰ πλείω χρόνον
ἐξήκει. ἔν τινι δὲ ἐκκλησίᾳ λόγον εἰσήνεγκε, Τιβε-
ρίου μὲν ἔπαινον ἔχοντα, τῶν βουλευτῶν δὲ κατηγο-
ρίαν μακράν· εἶπε γάρ που πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ
ταῦτα "ἀλλ' ὑμεῖς καὶ ἐκεῖνον ἐμπλήκτως μετεχειρί-
σασθε, καὶ τὸν Σηιανὸν φυσήσαντες καὶ διαφθεί- 59,16,3
ραντες ἀπεκτείνατε, ὥστε δεῖ καὶ ἐμὲ μηδὲν χρηστὸν
παρ' ὑμῶν προσδέχεσθαι." τοιαῦτα ἄττα εἰπὼν
αὐτὸν τὸν Τιβέριον τῷ λόγῳ παρήγαγε, λέγοντά οἱ
ὅτι καὶ καλῶς καὶ ἀληθῶς ταῦτα πάντα εἴρηκας, καὶ
διὰ τοῦτο μήτε φιλήσῃς τινὰ αὐτῶν μήτε φείσῃ τινός.
πάντες γὰρ μισοῦσί σε καὶ πάντες ἀποθανεῖν εὔχονται·

59,16,7 οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων ἑκὼν ἄρχεται, ἀλλ᾿ ἐφ᾿ ὅσον 127 μὲν φοβεῖται, θεραπεύει τὸν ἰσχυρότερον, ὅταν δὲ δὴ θαρσήσῃ, τιμωρεῖται τὸν ἀσθενέστερον. ταῦτ᾿ εἰπών, ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἐξεπήδησεν, ἔς τε τὸ προάστειον αὐθημερὸν ἐξώρμησεν· ἡ δὲ γερουσία τότε μὲν ὑπ᾿ ἐκπλήξεως καὶ ὑπὸ δέους οὐδὲ φθέγξασθαι ἠδυνήθησαν· τῇ δ᾿ ὑστεραίᾳ αὖθις ἀθροισθέντες ἐπαίνους τε αὐτοῦ πολλοὺς ἐποιήσαντο, χάριν αὐτῷ μεγάλην ἔχοντες ὅτι μὴ προσαπώλοντο· καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ βουθυτεῖν κατ᾿ ἔτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ταῦτα ἀνεγνώκει ἐψηφίσαντο. καὶ μετὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν ἀφορμὴν πάντως τι αὐτῷ προσετίθεσαν. Γάιος δὲ τούτων μὲν οὐδὲν προετίμησε, τὰ δὲ τῆς θαλάττης τρόπον τινὰ διιππεῦσαι ἐπεθύμησε, γεφυρώσας τὸ μεταξὺ τῶν τε Πουτεόλων καὶ τῶν Βαύλων. τὸ γὰρ χωρίον τοῦτο κατ᾿ ἀντιπέραν τῆς πόλεώς ἐστι, διέχον αὐτῆς σταδίους ἓξ καὶ εἴκοσι. πλοῖα δὲ ἐς τὴν γέφυραν τὰ μὲν ἠθροίσθη τὰ δὲ κατεσκευάσθη· οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὰ συλλεγέντα. ἐξεύχθη δὲ οὐχ ἁπλῶς δίοδός τις, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαυλαι ἐν αὐτῇ καὶ καταλύσεις, ὥστε καὶ ὕδωρ αὐτὰς πότιμον ἐπίρρυτον ἔχειν, ἐποιήθησαν. ἐπειδὴ δὲ ἕτοιμα ἦν, τόν τε θώρακα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς ἔλεγε, καὶ ἐπ᾿ αὐτῷ χλαμύδα σηρικὴν ἁλουργῆ πολὺ μὲν χρυσίον πολλοὺς δὲ καὶ λίθους Ἰνδικοὺς ἔχουσαν ἐπενέδυ, ξίφος τε παρεξώσατο καὶ ἀσπίδα ἔλαβε καὶ δρυῒ ἐστεφάνωτο. κἀκ τούτου τῷ τε Ποσειδῶνι Φθόνῳ τε θύσας, μὴ καὶ βασκανία τις αὐτῷ, ὡς ἔφασκε, γένηται, ἔς τε τὸ ζεῦγμα ἀπὸ τῶν Βαύλων ἐσέβαλε, παμπληθεῖς καὶ ἱππέας καὶ πεζοὺς ὡπλισμένους ἐπαγόμενος, καὶ σπουδῇ καθάπερ ἐπὶ πολεμίους τινὰς ἐς τὴν πόλιν ἐσέπλευσε. κἀν-

ταῦθα τῆς ὑστεραίας ἀναπαυσάμενος ὥσπερ ἐκ μάχης, ἀνεκομίσθη διὰ τῆς αὐτῆς γεφύρας ἐφ᾽ ἅρματος, χιτῶνα χρυσόπαστον ἐνδύς· ἦγον δὲ αὐτὸν ἀθληταὶ ἵπποι ἀξιονικότατοι. καὶ ἄλλα τε αὐτῷ πολλὰ ὡς καὶ λάφυρα συνηκολούθει, καὶ Δαρεῖος ἀνὴρ Ἀρσακίδης, ἐν τοῖς ὁμηρεύουσι τότε τῶν Πάρθων ὤν· καὶ 59,17,6
ἔδει γὰρ αὐτόν, οἷα ἔν τε στρατιᾷ τοιαύτῃ καὶ ἐπὶ νίκῃ τηλικαύτῃ, καὶ δημηγορῆσαί τι, ἀνέβη τε ἐπὶ βῆμα ἐπὶ πλοίων καὶ αὐτὸ κατὰ μέσην που τὴν γέφυραν
128 πεποιημένον, καὶ πρῶτα μὲν ἑαυτὸν ὡς καὶ μεγάλων τινῶν ἔργων ἐπιχειρητὴν ἀπεσέμνυνεν, ἔπειτα δὲ τοὺς στρατιώτας ὡς καὶ πεπονηκότας καὶ κεκινδυνευκότας ἐπῄνεσεν, ἄλλα τε καὶ αὐτὸ τοῦτο εἰπών, ὅτι πεζῇ διὰ τῆς θαλάσσης διέδραμον. καὶ μετὰ τοῦτ᾽ αὐτός τε ἐπὶ τῆς γεφύρας, ὥσπερ ἐν νήσῳ τινί, καὶ ἐκεῖνοι ἐν ἑτέροις πλοίοις περιορμοῦντες, τό τε λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν εἱστιάθησαν, πολλοῦ μὲν αὐτόθεν φωτὸς πολλοῦ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν ἐπιλάμψαντός σφισι. τοῦ γὰρ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος πῦρ πανταχόθεν, καθάπερ ἐν θεάτρῳ τινί, ἐδείχθη. ὑπερκορὴς δὲ σίτου καὶ μέθης γενόμενος, συχνοὺς μὲν τῶν ἑταίρων ἐς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς γεφύρας ἔρριψε, συχνοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐν πλοίοις ἐμβόλους ἔχουσι περιπλεύσας κατέδυσεν, ὥστε καὶ ἀπολέσθαι τινάς· οἱ γὰρ πλείους καίπερ μεθύοντες ἐσώθησαν. αἴτιον δὲ ὅτι καὶ λειοτάτη καὶ στασιμωτάτη ἡ θάλασσα ἐγεγόνει. καί τι καὶ ἀπὸ τούτων ὠγκώθη, λέγων ὅτι καὶ ὁ Ποσειδῶν αὐτὸν ἐφοβήθη, ἐπεὶ ἔς γε τὸν Δαρεῖον καὶ τὸν Ξέρξην οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἀπέσκωπτεν, ὡς καὶ πολλαπλάσιον αὐτῶν μέτρον τῆς θαλάσσης ζεύξας. ὧν δὲ ἀπέκτεινεν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν πολὺ μὲν ἔργον ἀριθμῆσαι καὶ

τὰ ὀνόματα, ῥητέον δὲ ὅμως ὀλίγους τινάς, ἐξ ὧν καὶ
59,18,5 μάλιστα δειχθήσεται ἡ τοῦ Γαΐου μανία. Ἰούνιος Πρίσκος στρατηγὸς ᾐτιάθη μὲν ἐπ' ἄλλοις τισίν, ἀπέθανε δὲ ὡς πλούσιος. καὶ ἐπ' αὐτῷ ὁ Γάιος, μαθὼν ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ θανάτου ἐκέκτητο, θαυμαστὸν λόγον ἐφθέγξατο, εἰπὼν "ἠπάτησέ με καὶ μά-
59,19,1 την ἀπώλετο· ζῆν γὰρ ἠδύνατο." Δομίτιος δὲ ὁ Ἄφρος καὶ κινδύνῳ παραδόξῳ καὶ σωτηρίᾳ θαυμασιωτέρᾳ ἐχρήσατο. ἡ μὲν γὰρ Ἀγριππῖνα ἡ τοῦ Γαΐου μήτηρ συναντήσασά ποτε αὐτῷ ἐπὶ τοῦ Τιβερίου, καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐξέστη τῆς ὁδοῦ δι' αἰσχύνην, ὅτι γυναικός τινος αὐτῇ προσηκούσης κατηγορήκει, προσεκαλέσατό τε αὐτὸν καὶ ἔφη "θάρρει, Δομίτιε· οὐ γὰρ σύ μοι αἴτιος εἶ, ἀλλ' Ἀγαμέμνων." τότε δὲ ἐπειδὴ εἰκόνα τινὰ τοῦ Γαΐου στήσας ἐπίγραμμα αὐτῇ ἐπέγραψε δηλῶν ὅτι ἕβδομον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἄγων δεύτερον ὑπατεύοι, ἠγανάκτησεν ὡς καὶ προφέροντος αὐτοῦ τὸ μειρακιῶδες καὶ τὸ παράνομον, καὶ εὐθὺς ἐπὶ τούτῳ, ἐφ' ᾧ καὶ τιμηθήσεσθαι προσεδόκησεν, ἔς τε τὸ συνέδριον αὐτὸν ἐσήγαγε καὶ λόγον κατ' αὐ- 129
τοῦ μακρὸν ἀνέγνω· ἄλλως τε γὰρ προέχειν ἁπάντων τῶν ῥητόρων ἠξίου ἔς τε τὸ καὶ ἐκεῖνον δεινότατον εἰπεῖν εἰδὼς ὄντα, ὑπερβαλεῖν ἐσπούδασε. πάντως δ' ἂν αὐτὸν ἀπέκτεινεν, εἰ καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν ἀντεπεφιλοτίμητο. νῦν δὲ ἀντεῖπε μὲν οὐδέν, θαυμάζειν δὲ δὴ καὶ καταπεπλῆχθαι τὴν δεινότητα τοῦ Γαΐου προσποιησάμενος, τήν τε κατηγορίαν καθ' ἓν ἕκαστον ἐπιλέγων, ὥσπερ τις ἀκροατὴς ἀλλ' οὐχὶ ὑπεύθυνος ὤν, ἐπῄνει, καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτῷ ἐδόθη, πρὸς ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν ἐτράπετο, καὶ τέλος ἔς τε τὴν γῆν κατέπεσε καὶ χαμαὶ κείμενος ἱκέτευσεν ὡς καὶ τὸν ῥήτορα αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὸν Καίσαρα φοβού-

μενος. ἐφ᾽ οἷς ἐκεῖνος διεχύθη, πιστεύσας ὄντως τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ κεκρατηκέναι αὐτοῦ· καὶ διά τε τοῦτο καὶ διὰ Κάλλιστον τὸν ἀπελεύθερον, ὃν αὐτός τε ἐτίμα καὶ ὁ Δομίτιος ἐτεθεραπεύκει, ἐπαύσατο ὀργιζόμενος. καὶ τῷ γε Καλλίστῳ αἰτιασαμένῳ αὐτὸν ὕστερον ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ κατηγόρησεν, ἀπεκρίνατο ὅτι οὐκ ἔδει με τοιοῦτον λόγον ἀποκεκρύφθαι. Δομίτιος μὲν δὴ καταγνωσθεὶς μηκέτι δεινὸς εἶναι λέγειν ἐσώθη· ὁ δὲ δὴ Σενέκας ὁ Ἄννιος Λούκιος, ὁ πάντας μὲν τοὺς καθ᾽ ἑαυτὸν Ῥωμαίους πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους σοφίᾳ ὑπεράρας, διεφθάρη παρ᾽ ὀλίγον μήτ᾽ ἀδικήσας τι μήτε δόξας, ὅτι δίκην τινὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρόντος αὐτοῦ καλῶς εἶπε. τοῦτον μὲν οὖν ἀποθανεῖν κελεύσας ἀφῆκε, γυναικί τινι ὧν ἐχρῆτο πιστεύσας ὅτι φθόῃ τε ἔχοιτο κακῶς καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τελευτήσοι· τὸν δὲ Δομίτιον ὕπατον εὐθὺς ἀπέδειξε, τοὺς τότε ἄρχοντας καταλύσας, ὅτι ἐπὶ ταῖς τοῦ Αὐγούστου νίκαις ἃς τὸν Ἀντώνιον νενικήκει ἑορτήν, ὥσπερ εἴθιστο, ἤγαγον. ἵνα γὰρ συκοφαντήσῃ αὐτούς, τοῦ Ἀντωνίου μᾶλλον ἢ τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος δοκεῖν εἶναι ἠθέλησε· καὶ προεῖπέ γε οἷς καὶ τὰ ἄλλα ἀνεκοίνου ὅτι πάντως ὁπότερον ἄν τι ποιήσωσιν ἁμαρτήσουσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμφορᾷ βουθυτήσωσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Αὐγούστου νίκῃ ἄθυτοι γένωνται. Καρίναν δὲ Σεκοῦνδον ῥήτορα ἐφυγάδευσεν, ὅτι λόγον τινὰ 59,20,6
ἐν γυμνασίᾳ κατὰ τυράννων εἶπεν. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν 59,21,1
Ῥώμῃ καὶ Ἰταλίᾳ χρήματα ἀναλώκει, ἐς τὴν Γαλα-
130 *τίαν ἀφώρμησεν, ὅπως καὶ τὰ ἐκείνων ἀνθοῦντα τοῖς πλούτοις καὶ τὰ τῶν Ἰβήρων ἐκχρηματίσηται, πολλοὺς μὲν [οὖν] ὀρχηστὰς πολλοὺς δὲ μονομάχους, ἵππους, γυναῖκας, τὴν ἄλλην τρυφὴν ἐπαγόμενος.*

59,21,4 καὶ ἦν δημόσιον ἔγκλημα πᾶσι τὸ πλουτεῖν. καὶ αὐ-
τῶν τὰ κτήματα αὐτὸς πιπράσκων πολλῷ καὶ ἐκ τού-
του πλείω ἠργυρολόγει· πάντες γὰρ ἠναγκάζοντο καὶ
πολύ γε ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ὠνεῖσθαι. ἀφ' οὗπερ καὶ
τὰ τῆς μοναρχίας κειμήλια τὰ κάλλιστα καὶ τιμιώτατα
59,21,6 μεταπεμψάμενος ἀπεκήρυξεν. ἐπέλεγε δ' ἐφ' ἑκάστῳ
"τοῦτό μου ὁ πατὴρ ἐκτήσατο, τοῦτο ἡ μήτηρ, τοῦτο
ὁ πάππος, τοῦτο ὁ πρόπαππος· Ἀντωνίου τοῦτο Αἰ-
59,22,1 γύπτιον, Αὐγούστου τὸ νικητήριον." οὐ μέντοι καὶ
περιεποιεῖτό τι, ἀλλ' ἔς τε τὰ ἄλλα ἐδαπάνα ὥσπερ εἰ-
ώθει, καὶ ἐς τὰ στρατεύματα· πέντε γὰρ καὶ εἴκοσι μυ-
ριάδας στρατιωτῶν ἤθροισεν, ὧν καὶ πολὺ μέρος
ἀνάλωσε, τοὺς μὲν καθ' ἑκάστους κατακόπτων, τοὺς
δὲ ἀθρόους ἅμα πάντας φονεύων. ἰδὼν γάρ ποτε
ὄχλον εἴτε δεσμωτῶν εἴτε καὶ ἄλλων τινῶν, προσ-
έταξε τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρι
τοῦ φαλακροῦ πάντας αὐτοὺς σφαγῆναι. κυβεύων
δέ ποτε, καὶ μαθὼν ὅτι οὐκ εἴη αὐτῷ ἀργύριον, ᾔτησέ
τε τὰς τῶν Γαλατῶν ἀπογραφάς, καὶ ἐξ αὐτῶν τοὺς
πλουσιωτάτους θανατωθῆναι κελεύσας ἐπανῆλθέ τε
πρὸς τοὺς συγκυβευτὰς καὶ ἔφη ὅτι ὑμεῖς περὶ ὀλί-
γων δραχμῶν ἀγωνίζεσθε, ἐγὼ δὲ εἰς μυρίας καὶ
πεντακισχιλίας μυριάδας ἤθροισα. καὶ οὗτοι μὲν
οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· ἀμέλει εἷς τις αὐτῶν Ἰούλιος
Σακέρδως ἄλλως μὲν εὖ χρημάτων ἥκων, οὐ μέντοι
καὶ ὑπερπλουτῶν, ὥστε καὶ ἐπιβουλευθῆναι δι' αὐτά,
ὅμως ἐξ ἐπωνυμίας ἀπεσφάγη· οὕτως ἀκρίτως πάντα
59,23,5 ἐγένετο. καὶ τὸν Κλαύδιον δὲ ἀπέκτεινεν ἄν, εἰ μὴ
κατεφρόνησεν αὐτοῦ τὰ μὲν τῇ φύσει τὰ δὲ ἐκ προ-
νοίας πολλὴν νωθείαν προσποιουμένου. ἐς δὲ τὸν
59,25,1 ὠκεανὸν ἐλθὼν ὡς καὶ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ στρατεύσων,
καὶ πάντας τοὺς στρατιώτας ἐν τῇ ᾐόνι παρατάξας,

τριήρους τε ἐπέβη, καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς γῆς ἀπάρας
ἀνέπλευσε, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἵζή-
σας καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις ὡς ἐς μάχην δούς,
τοῖς τε σαλπιγκταῖς ἐξοτρύνας αὐτούς, εἶτ' ἐξαίφνης
ἐκέλευσέ σφισι τὰ κογχύλια συλλέξασθαι. λαβὼν δὲ
131 τὰ σκῦλα ταῦτα, καὶ γὰρ λαφύρων δηλονότι πρὸς
τὴν τῶν ἐπινικίων πομπὴν ἐδεῖτο, μέγα τε ἐφρόνη-
σεν ὡς καὶ τὸν ὠκεανὸν αὐτὸν δεδουλωμένος, καὶ
τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐδωρήσατο. καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν
Ῥώμην τὰ κογχύλια ἀνεκόμισεν, ἵνα καὶ ἐκείνοις τὰ
λάφυρα δείξῃ· ἡ δὲ βουλὴ οὔθ' ὅπως ἐπὶ τούτοις
ἡσυχάζοι εἶχεν, ὅτι μεγαλοφρονούμενον αὐτὸν ἐπυν-
θάνετο, οὔθ' ὅπως αὐτὸν ἐπαινέσειεν· ἂν γάρ τις
ἐπὶ μηδεμιᾷ ἢ μικρᾷ τινι ἀνδραγαθίᾳ ἤτοι ἐπαίνους με-
γάλους ἢ καὶ τιμὰς ἐξαισίους ποιῆται, διαμωκᾶσθαί
τε καὶ διασιλλοῦν αὐτὴν ὑποπτεύεται. ὅμως εἰσελ-
θὼν ἐς τὴν πόλιν τὴν μὲν βουλὴν ὀλίγου ἐδέησεν
ἀπολέσαι πᾶσαν, ὅτι μὴ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτῷ
ἐψηφίσατο, τὸν δὲ δῆμον ἀθροίσας πολὺ μὲν ἀργύ-
ριον ἐκ μετεώρου τινὸς πολὺ δὲ χρυσίον ἔρριψε, καὶ
πολλοὶ ἀπώλοντο διαρπάζοντες· σιδήρια γὰρ μικρὰ
ἄττα αὐτοῖς, ὥς φασί τινες, ἀνεμέμικτο. Βετιλλῖνον
δὲ Κάσσιον ἀποσφαγῆναι κελεύσας, καὶ τὸν πατέρα
αὐτοῦ Καπίτωνα παρεῖναι φονευομένῳ αὐτῷ κατη-
νάγκαζε μήτ' ἀδικοῦντά τι μήτ' εἰσηγγελμένον. πυ-
θομένου τε αὐτοῦ εἰ μύσαι γέ οἱ ἐπιτρέπει, προσέταξε
καὶ ἐκεῖνον σφαγῆναι. ἦν δέ τις Πρωτογένης πρὸς 59,26,1
πάντα αὐτῷ τὰ χαλεπώτατα ὑπηρετῶν, ὥστε καὶ βι-
βλία ἀεὶ δύο περιφέρειν καὶ αὐτῶν τὸ μὲν ξίφος τὸ
δὲ ἐγχειρίδιον ὀνομάζειν. οὗτος ἐσῆλθέ ποτε ἐς τὸ
συνέδριον ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι, καὶ πάντων, οἷα
εἰκός, προσειπόντων τε αὐτὸν καὶ δεξιουμένων δριμὺ

τέ τι Σκριβωνίῳ Πρόκλῳ ἐνεῖδε καὶ ἔφη "καὶ σύ με
ἀσπάζῃ, μισῶν οὕτω τὸν αὐτοκράτορα;" ἀκούσαντες
δὲ τοῦτο οἱ παρόντες περιέσχον τε τὸν συμβουλευτὴν
59,26,4 καὶ διέσπασαν. ἡσθέντος τε ἐπὶ τούτῳ τοῦ Γαΐου,
καὶ φήσαντος αὐτοῖς κατηλλάχθαι, ἐψηφίσαντο ὅπως
καὶ βήματι ὑψηλῷ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ,
ὥστε μηδένα ἐξικνεῖσθαι, καὶ φρουρᾷ στρατιωτικῇ
καὶ ἐκεῖ χρῷτο. ἀνακαλούντων δὲ αὐτὸν τῶν μὲν
ἥρωα τῶν δὲ θεόν, δεινῶς ἐξεφρόνησεν. ἠξίου μὲν
γὰρ καὶ πρότερον ὑπὲρ ἄνθρωπον νομίζεσθαι, καὶ
τῇ τε σελήνῃ συγγίνεσθαι καὶ ὑπὸ τῆς νίκης στε-
φανοῦσθαι· Ζεὺς δὲ εἶναι ἐπλάττετο, καὶ κατὰ τοῦτο
καὶ γυναιξὶν ἄλλαις τε πολλαῖς καὶ ταῖς ἀδελφαῖς μάλι-
59,26,6 στα συνεῖναι προεφασίσατο. Ἥρα τε καὶ Ἄρτεμις καὶ
Ἀφροδίτη πολλάκις ἐγίγνετο. πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν 132
ὀνομάτων μετάθεσιν καὶ τὸ ἄλλο σχῆμα πᾶν τὸ προσ-
ῆκόν σφισιν ἐλάμβανε, καὶ ποτὲ μὲν θηλυδριώδης
ὡρᾶτο καὶ κρατῆρα καὶ θύρσον εἶχε, ποτὲ δὲ ἀρρε-
νωπὸς ῥόπαλον καὶ λεοντῆν ἐφόρει. λειογένειος αὖ
καὶ μετὰ τοῦτο πωγωνίας ἐφαντάζετο, τρίαινάν τε
ἔστιν ὅτε ἐκράτει, καὶ κεραυνὸν αὖθις ἀνέτεινε. παρ-
θένῳ τε πολεμικῇ ὡμοιοῦτο, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγυ-
ναίκιζεν. οὕτω που καὶ τῷ ῥυθμῷ τῆς στολῆς καὶ
τοῖς προσθέτοις τοῖς τε περιθέτοις ἀκριβῶς ἐποικίλ-
λετο, καὶ πάντα μᾶλλον δοκεῖν ἢ ἄνθρωπος εἶναι
ἤθελε. καί ποτέ τις ἀνὴρ Γαλάτης ἰδὼν αὐτὸν ἐπὶ
βήματος ὑψηλοῦ ἐν Διὸς εἴδει χρηματίζοντα ἐγέλασεν.
ὁ δὲ Γάιος ἐκάλεσέ τε αὐτὸν καὶ ἀνήρετο "τί σοι δοκῶ
εἶναι;" καὶ ὃς ἀπεκρίνατο, ἐρῶ γὰρ αὐτὸ τὸ λεχθέν, ὅτι
μέγα παραλήρημα. καὶ οὐδὲν μέντοι δεινὸν ἔπαθε·
σκυτοτόμος γὰρ ἦν. οὕτω που ῥᾷον τὰς τῶν τυχόντων
ἢ τὰς τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ὄντων παρρησίας οἱ τοι-

οὗτοι φέρουσι. ταῦτα μὲν οὖν τὰ σχήματα, ὁπότε τις θεὸς ἐπλάττετο εἶναι, ἐλάμβανε, καὶ αὐτῶν καὶ ἱκετεῖαι καὶ εὐχαὶ θυσίαι τε κατὰ τὸ πρόσφορον προσήγοντο· ἄλλως δὲ δὴ ἔν τε τῇ σηρικῇ καὶ ἐν τῇ νικητηρίᾳ σκευῇ ὡς πλήθει ἐδημοσίευσεν. ἐφίλει τε ὀλίγους. τοῖς γὰρ πλείστοις καὶ τῶν βουλευτῶν ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ φιληθέντες ὑπ' αὐτοῦ χάριν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ γερουσίᾳ ἐγίνωσκον, καίτοι τοὺς ὀρχηστὰς καθ' ἡμέραν φιλοῦντι πάντων ὁρώντων. ἐκολάκευον δ' αὐτὸν καὶ οἱ πάνυ δοκοῦντές τι εἶναι. ὁ δ' οὖν Βιτέλλιος ὁ Λούκιος οὔτ' ἀγενὴς οὔτ' ἄφρων ὤν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ ἀρχῆς ὀνομαστὸς γενόμενος, τά τε ἄλλα λαμπρῶς ἡγεμόνευσε, καὶ τὸν Ἀρτάβανον καὶ ἐκείνῃ ἐπιβουλεύοντα, ἐπειδὴ μηδεμίαν τιμωρίαν ἐπὶ τῇ Ἀρμενίᾳ ἐδεδώκει, κατέπληξέ τε ἀπαντήσας αὐτῷ ἐξαπιναίως περὶ τὸν Εὐφράτην ἤδη ὄντι, καὶ ἔς τε λόγους αὐτὸν ὑπηγάγετο καὶ θῦσαι ταῖς τοῦ Αὐγούστου τοῦ τε Γαΐου εἰκόσιν ἠνάγκασε, σπονδάς τε αὐτῷ πρὸς τὸ τῶν Ῥωμαίων σύμφορον δοὺς καὶ προσέτι καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ὁμήρους λαβών. οὗτος οὖν ὁ Βιτέλλιος μετεπέμφθη μὲν ὑπὸ τοῦ Γαΐου ὡς καὶ ἀπολούμενος· ἐφ' οἷς γὰρ οἱ Πάρθοι τὸν βασιλέα
133 σφῶν ἐξήλασαν, ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος αἰτίαν ἔσχε, μισηθείς τε ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ
τοῦ φόβου· ἐσώθη δὲ σχηματίσας πως ἑαυτὸν ὥστε 59,27,5
καὶ ἐλάττων αὐτῷ τῆς δόξης φανῆναι, καὶ πρός τε τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσὼν καὶ δάκρυσι κλαύσας, κἀν τούτῳ καὶ θειάσας αὐτὸν πολλὰ καὶ προσκυνήσας, καὶ τέλος εὐξάμενος, ἂν περισωθῇ, θύσειν αὐτῷ ἐκείνῳ. ἐκ γὰρ τούτων οὕτως αὐτὸν ἐτιθάσευσε καὶ ἱλεώσατο ὥστε μὴ μόνον περιγενέσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν

59,27,6 τοῖς πάνυ φίλοις αὐτοῦ νομισθῆναι. ποτὲ τοῦ Γαΐου συγγίνεσθαί τε τῇ σελήνῃ λέγοντος, καὶ ἐρωτήσαντος αὐτὸν εἰ ὁρῴη τὴν θεὸν συνοῦσαν αὐτῷ, κάτω τε ὡς καὶ τεθηπὼς ἔβλεπεν ὑποτρέμων, καὶ μικρόν τι φθεγξάμενος "ὑμῖν" ἔφη "τοῖς θεοῖς, δέσποτα, μόνοις ἀλλήλοις ὁρᾶν ἔξεστι." Βιτέλλιος μὲν οὖν ἐκεῖθεν ἀρξάμενος πάντας καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς ἄλλους κολα-
59,28,1 κείᾳ ὑπερεβάλετο, Γάιος δὲ ἐπὶ πλέον ἐξαχθείς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ναὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν. ἐτεκτήνατο μὲν γὰρ καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ κατάλυσίν τινα, ἵνα, ὡς ἔλεγε, τῷ Διὶ συνοικοίη· ἀπαξιώσας δὲ δὴ τὰ δευτερεῖα ἐν τῇ συνοικήσει αὐτοῦ φέρεσθαι, καὶ προσεγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τὸ Καπιτώλιον κατέλαβεν, οὕτω δὴ ἕτερόν τε νεὼν ἐν τῷ παλατίῳ σπουδῇ ᾠκοδομήσατο, καὶ ἄγαλμα ἐς αὐτὸν ἠθέλησε τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἐς τὸ ἑαυτοῦ εἶδος μεταρρυθμίσαι. μὴ δυνηθεὶς δέ, τότε γὰρ πλοῖον τὸ πρὸς τὴν κομιδὴν αὐτοῦ ναυπηγηθὲν κεραυνοῖς ἐφθάρη, καὶ γέλως, ὁσάκις τινὲς ὡς καὶ τοῦ ἕδους ἐφαψόμενοι προσῆλθον, πολὺς ἐξηκούετο, ἐκείνῳ μὲν ἐπηπείλει, αὐτὸς δὲ ἕτερον ἐνέστησε. τό τε Διοσκούριον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ ὂν διατεμὼν διὰ μέσου τῶν ἀγαλμάτων εἴσοδον δι' αὐτοῦ ἐς τὸ παλάτιον ἐποιήσατο, ὅπως καὶ πυλωροὺς τοὺς Διοσκούρους, ὥς γε καὶ ἔλεγεν, ἔχῃ. Διάλιόν τε αὐτὸν ὀνομάσας, τήν τε Καισωνίαν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν Κλαύδιον ἄλλους τε τοὺς πλουσιωτάτους ἱερέας προσέθετο, πεντήκοντα καὶ διακοσίας ἐπὶ τούτῳ παρ' ἑκάστου μυριάδας λαβών. καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ἱερᾶτο, τόν τε ἵππον συνιερέα ἀπέφηνε· καὶ ὄρνιθες αὐτῷ ἁπαλοί τέ τινες καὶ πολυτίμητοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐθύοντο. ταῖς τε βρονταῖς ἐκ μηχανῆς τινος ἀντεβρόντα καὶ ταῖς ἀστραπαῖς

ἀντήστραπτε· καὶ ὁπότε κεραυνὸς καταπέσοι, λίθον
134 ἀντηκόντιζεν, ἐπιλέγων ἐφ' ἑκάστῳ τὸ τοῦ Ὁμήρου,
„ἤ μ' ἀνάειρε ἢ ἐγώ σε." οὗτος οὖν ὁ θεός, οὗτος ὁ 59,28,8
Ζεύς, ἵνα τις τά τε ἄλλα τὰ αἴσχιστα ἐξ ὧν ἠργυρί-
ζετο παραλίπῃ, ἀλλὰ τά γε οἰκήματα τὰ ἐν αὐτῷ τῷ
παλατίῳ ἀποδειχθέντα καὶ τὰς γυναῖκας τὰς τῶν
πρώτων τούς τε παῖδας τοὺς τῶν σεμνοτάτων, οὓς
ἐς αὐτὰ καθίζων ὕβριζεν, ἐκκαρπούμενος ἐπ' αὐτοῖς
πάντας ἁπλῶς, τοὺς μὲν ἐθελοντὰς τοὺς δὲ καὶ ἄκον-
τας, ὅπως μὴ καὶ δυσχεραίνειν τι νομισθῶσι, πῶς
ἄν τις σιωπήσειεν; ἔς γέ τοι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύ- 59,29,1
ριον τὸ συλλεγόμενον ἀπ' αὐτῶν ἐμβάλλων ἑκάστοτε
ἑαυτὸν ἐκαλινδεῖτο. ὡς οὖν πάντα τρόπον ἐξεμαίνε-
το, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσσιός τε Χαιρέας καὶ Κορ-
νήλιος Σαβῖνος, καίτοι χιλιαρχίας ἐν τῷ δορυφορικῷ
ἔχοντες. συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες καὶ συνῄδεσαν
τὸ πραττόμενον, ἐν οἷς ἦν ὅ τε Κάλλιστος καὶ ὁ Ἔπ-
αρχος· οἱ δὲ αὐτόχειρες αὐτοῦ γενόμενοι ἐκεῖνοι
ἦσαν. ἄλλως τε γὰρ ἀρχαιότροπός τις ἀνὴρ ὁ Χαι-
ρέας ἦν, καί τινα καὶ ἰδίαν τῆς ὀργῆς αἰτίαν ἔσχε·
γύννιν τε γὰρ αὐτὸν καίπερ ἐρρωμενέστατον ἀνδρῶν
ὄντα ὁ Γάιος ἐπεκάλει, καὶ τὸ σύνθημα αὐτῷ, ὁπότε
ἐς ἐκεῖνον καθήκοι, πόθον ἢ Ἀφροδίτην ἢ ἕτερόν τι
τοιοῦτον ἐδίδου. θεοπρόπιον δέ τι τῷ Γαΐῳ ὀλίγον
ἔμπροσθεν ἐγεγόνει φυλάττεσθαι Κάσσιον· καὶ ὁ
μὲν ἐς Γάιον Κάσσιον τὸν τότε τῆς Ἀσίας ἄρχοντα,
ἐπειδὴ τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Κασσίου τοῦ τὸν Καίσαρα
ἀποκτείναντος εἶχεν, ὑποπτεύσας, μετεπέμψατο αὐτὸν
δεδεμένον, προέλεγε δ' ἄρα αὐτῷ τὸ δαιμόνιον τοῦ-
τον τὸν Κάσσιον τὸν Χαιρέαν. Ἀπολλώνιός τέ τις
Αἰγύπτιος οἴκοι τε τὸ συμβὰν αὐτῷ προεῖπε, καὶ
πεμφθεὶς διὰ τοῦτ' ἐς τὴν Ῥώμην προσήχθη τε αὐτῷ

ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ τελευτήσειν ἔμελλε,
καὶ ἀναβληθεὶς ὡς καὶ μετ' ὀλίγον κολασθησόμενος
ἐσώθη. ἐπράχθη δὲ ὧδε. ἑορτήν τινα ἐν τῷ παλα-
τίῳ ἦγε καὶ θέαν ἐπετέλει, κἀν τούτῳ καὶ αὐτὸς καὶ
ἤσθιε καὶ ἔπινε καὶ τοὺς ἄλλους εἱστία, ὅτε δὴ καὶ
Πομπώνιος Σεκοῦνδος ὁ τότε ὑπατεύων ἐνεφορεῖτό
τε ἅμα τῶν σιτίων, παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καθήμε-
νος, καὶ ἐπικύπτων συνεχῶς αὐτοὺς κατεφίλει. ὡς
δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Γάιος καὶ ὀρχήσασθαι καὶ τραγῳδίαν
ὑποκρίνασθαι ἠθέλησεν, οὐκέθ' οἱ περὶ τὸν Χαιρέαν
ὑπέμειναν, ἀλλὰ τηρήσαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ θεάτρου 135
ἐξελθόντα ἵνα τοὺς παῖδας θεάσηται, οὓς ἐκ τῆς
Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰωνίας τῶν πάνυ εὐγενῶν ἐπὶ τῷ
τὸν ὕμνον τὸν εἰς ἑαυτὸν πεποιημένον ᾆσαι μετεπέμ-
ψατο δῆθεν, ἀπέκτειναν ἐν στενωπῷ τινι ἀπολαβόν-
τες. καὶ αὐτοῦ πράσσοντος οὐδεὶς τῶν παρόντων
ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ νεκρὸν αὐτὸν ὄντα ὠμῶς ἐτίτρω-
σκον· καί τινες καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐγεύσαντο.
τήν τε γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα εὐθὺς ἔσφαξαν.
Γάιος μὲν δὴ ταῦτα ἐν ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἐννέα
59,30,1 ἡμέραις τε ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πράξας τοῖς ἔργοις αὐτοῖς
ὡς οὐκ ἦν θεὸς ἔμαθεν. ἐμνημόνευόν τε οἱ παρόντες
τοῦ λεχθέντος ποτὲ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν δῆμον
"εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε", ἐπιδεικνύντες αὐτῷ ὅτι
ἐκεῖνος μὲν αὐχένα ἕνα, σφεῖς δὲ δὴ χεῖρας πολλὰς
ἔχοιεν. ἐπεὶ δὲ τὸ δορυφορικὸν ἐταράττετο, καὶ δια-
θέοντες ἐπυνθάνοντο "τίς Γάιον ἔσφαξεν," Οὐαλέριος
Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς θαυμαστὸν δή τινα τρό-
πον αὐτοὺς ἡσύχασεν, ἀνελθὼν ἐς περιφανές τι χω-
ρίον καὶ ἐκβοήσας "εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπεκτόνειν." κα-
ταπλαγέντες γὰρ ἐπαύσαντο τοῦ θορύβου.

Κλαύδιος δὲ αὐτοκράτωρ ὧδε ἐγένετο. μετὰ γὰρ 60,1,1 τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Γαΐου φύλακας ἑκασταχόσε τῆς πόλεως οἱ ὕπατοι διαπέμψαντες τήν τε βουλὴν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἤθροισαν, καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι γνῶμαι ἐλέχθησαν· τοῖς μὲν γὰρ δημοκρατεῖσθαι τοῖς δὲ μοναρχεῖσθαι ἐδόκει, καὶ οἱ μὲν τὸν οἱ δὲ τὸν ᾑροῦντο. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν τὴν λοιπὴν καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν κατέτριψαν μηδὲν τελειώσαντες. κἀν τούτῳ στρατιῶταί τινες εἰς τὸ παλάτιον, ὅπως τι συλήσωσιν, εἰσελθόντες εὗρον τὸν Κλαύδιον ἐν γωνίᾳ που σκοτεινῇ κατακεκρυμμένον. συνῆν τε γὰρ τῷ Γαΐῳ, καὶ τότε τὴν ταραχὴν φοβηθεὶς ὑπέπτηξε. καὶ αὐτὸν τὸ μὲν πρῶτον, ὡς καὶ ἄλλον τινὰ ὄντα ἢ ἔχοντά τι ἐξείλκυσαν, ἔπειτα δὲ γνωρίσαντες αὐτοκράτορα προσηγόρευσαν καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἤγαγον. κἀκ τούτου μετὰ τῶν ἄλλων πᾶν τὸ κράτος αὐτῷ, οἷα τοῦ τε βασιλικοῦ γένους ὄντι καὶ ἐπιεικεῖ νομιζομένῳ, ἔδωκαν. οἱ δ' ὕπατοι τέως ἄλλους μὲν καὶ δημάρχους πέμποντες ἀπηγόρευον αὐτῷ μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, ἀλλ' ἐπί τε τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τοῖς νόμοις γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ συνόντες σφίσι στρατιῶται ἐγκατέλιπον, τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐς τὴν αὐταρχίαν αὐτοῦ ἥκοντα ἦν αὐτῷ ἐψηφίσαντο. οὕτω μὲν Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικός, ὁ τοῦ Δρούσου

*τοῦ τῆς Λιβίας παιδὸς υἱός, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν
ἔλαβε, μὴ πρὶν ἐν ἡγεμονίᾳ τινὶ τὸ παράπαν ἐξητα-
σμένος, πλὴν ὅτι μόνον ὑπάτευσεν· ἦγε δὲ πεντηκο-
στὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. οὗτος τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦ-
λος ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο, ὥστε καὶ* 137
*συγγράψαι τινά, τὸ δὲ δὴ σῶμα νοσώδης, ὥστε καὶ
τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς χερσὶν ὑποτρέμειν, καὶ διὰ τοῦτο
καὶ τῷ φωνήματι ἐσφάλλετο. καὶ μέντοι καὶ δίφρῳ
καταστέγῳ πρῶτος Ῥωμαίων ἐχρήσατο, καὶ ἐξ ἐκείνου
καὶ νῦν οὐχ ὅτι οἱ αὐτοκράτορες ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ
ὑπατευκότες διφροφορούμεθα· πρότερον δὲ ἄρα ὅ τε
Αὔγουστος καὶ ὁ Τιβέριος ἐν σκιμποδίοις, ὁποίοις αἱ
γυναῖκες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν ἔστιν ὅτε, ἐφέροντο.
Κλαύδιος δὲ τὰ μὲν ἄλλα οὐ κακὸς ἦν, περιφανέ-
στατα δὲ τῶν ὁμοίων ἐδουλοκρατήθη τε ἅμα καὶ
ἐγυναικοκρατήθη· ἅτε γὰρ ἐκ παίδων ἐν τῇ νοση-
λείᾳ καὶ ἐν φόβῳ τραφεὶς καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλεῖον
τῆς ἀληθείας εὐήθειαν προσποιούμενος, ὅπερ που
καὶ αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ ὡμολόγησε, καὶ προσέτι καὶ
ἐν συνουσίαις γυναικῶν πλείοσι γενόμενος, οὐδὲν*
60, 2, 6 *ἐλευθεροπρεπὲς ἐκέκτητο. ἐπετίθεντο δ' αὐτῷ ἔν τε
τοῖς πότοις μάλιστα καὶ ἐν ταῖς μίξεσι· πάνυ γὰρ
ἀπλήστως ἀμφοτέροις τούτοις προσέκειτο, καὶ ἦν ἐν
τῷ καιρῷ τούτῳ εὐαλωτότατος. πρὸς δὲ καὶ δειλίαν
εἶχεν, ὑφ' ἧς πολλάκις ἐκπληττόμενος οὐδὲν τῶν
προσηκόντων ἐξελογίζετο. καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦτο προσ-
λαμβάνοντες οὐκ ἐλάχιστα κατειργάζοντο· καὶ ἐκεῖ-
νόν τε γὰρ φοβοῦντες ἐξεκαρποῦντο, καὶ τοῖς ἄλλοις
τοσοῦτο δέος ἐνέβαλλον ὥσθ', ἵνα συλλαβὼν εἴπω,
πολλοὶ ἐπὶ δεῖπνον ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὑπό τε τοῦ
Κλαυδίου καὶ ὑπ' αὐτῶν καλούμενοι τὸν μὲν ὡς
καὶ κατ' ἄλλο τι παρίεντο, πρὸς δὲ ἐκείνους ἐφοίτων.*

οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ὑπεξέλοι τοῦ Κλαυδίου τὰ δι'
αὐτοὺς ἁμαρτήματα, τἆλλα δεόντως ἦρξε. τὸν μέντοι 60,3,4
Χαιρέαν καί τινας ἄλλους ἀπέκτεινε, πόρρωθεν τὸ
καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλὲς προορώμενος. ἔπραξε δὲ τοῦτο
οὐχ ὡς τῷ Γαΐῳ τιμωρῶν, ἀλλ' ὡς ἑαυτῷ ἐπιβουλεύ-
οντας τούτους λαβών. καὶ μέντοι καὶ περὶ τὰ χρή- 60,6,3
ματα θαυμαστὸς ἐγένετο, παντὸς ἀπεχόμενος ἀργυ-
ρισμοῦ ῥυπαροῦ, τήν τε τοῦ δήμου εὐκοσμίαν καὶ
σωφροσύνην περὶ πολλοῦ ποιησάμενος καὶ τὴν ἐπὶ
τοῦ Γαΐου ἐπιπολάσασαν τρυφὴν ἐξαίρων, ἄλλα τε
ἐνομοθέτησεν εἰς τοῦτο συντείνοντα· τά τε καπη- 60,6,7
λεῖα εἰς ἃ συνιόντες ἔπινον, κατέλυσε, καὶ προσέταξε
μήτε κρέας που ἑφθὸν μήθ' ὕδωρ θερμὸν πιπράσκε-
138 σθαι, τοὺς μὴ πειθαρχοῦντας κολάζων. λιμοῦ δὲ 60,11,1
ἰσχυροῦ γενομένου οὐ μόνον τοῖς ἐν τῷ τότε παροῦ-
σιν ἀφθονίας τῶν τροφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐς πάντα
τὸν μετὰ ταῦτα αἰῶνα πρόνοιαν ἐποιήσατο. ἐπεισά-
κτου γὰρ παντός, ὡς εἰπεῖν, τοῦ σίτου τοῖς Ῥωμαίοις
ὄντος, ἡ χώρα ἡ πρὸς ταῖς τοῦ Τιβέριδος ἐκβολαῖς
οὔτε κατάρσεις ἀσφαλεῖς οὔτε λιμένας ἐπιτηδείους
ἔχουσα ἀνωφελές σφισι τὸ κράτος τῆς θαλάσσης
ἐποίει· ἔξω γὰρ τῇ τε ὥρᾳ εἰσκομισθέντων καὶ ἐς τὴν
ἀποθήκην ἀναχθέντων, οὐδὲν τὴν χειμερινὴν εἰσε-
φοίτα, ἀλλ' εἴ τις παρεκινδύνευσε, κακῶς ἀπήλλασσε.
ταῦτ' οὖν συνιδὼν λιμένα κατασκευάσαι ἐπεχείρησεν,
οὐδ' ἀπετράπη, καίπερ τῶν ἀρχιτεκτόνων εἰπόντων
αὐτῷ πυθομένῳ πόσον τὸ ἀνάλωμα ἔσοιτο, ὅτι οὐ
θέλεις αὐτὸν ποιῆσαι. οὕτως ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ
δαπανήματος ἀναχαιτισθῆναι αὐτόν, εἰ προπύθοιτο,
ἤλπισαν, ἀλλὰ καὶ ἐνεθυμήθη πρᾶγμα καὶ τοῦ φρο-
νήματος καὶ τοῦ μεγέθους τοῖς Ῥωμαίοις ἄξιον. τοῦ-
το μὲν γὰρ ἐξορύξας τῆς ἠπείρου χωρίον οὐ σμικρὸν

τὸ πέριξ πᾶν ἐκρηπίδωσε καὶ τὴν θάλασσαν εἰς αὐτὸ
εἰσεδέξατο, τοῦτο δὲ ἐν αὐτῷ τῷ πελάγει χώματα
ἑκατέρωθεν αὐτοῦ μεγάλα χώσας θάλατταν ἐνταῦθα
πολλὴν περιέβαλε, καὶ νῆσον ἐπ᾽ αὐτῇ, πύργον τε
ἐπ᾽ ἐκείνῃ φρυκτωρίαν ἔχοντα κατεστήσατο· ὠνόμα-
σται δὲ τοῦθ᾽ ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν
60,13,1 λιμήν. ἐτίθει δὲ συνεχῶς μονομαχίας ἀγῶνας· πάνυ
60,13,4 γάρ σφισιν ἔχαιρε. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τοὺς διὰ μέ-
σου τῆς θέας παρὰ τὸν τοῦ ἀρίστου καιρὸν κατα-
κοπτομένους ἥδιστα ἐθεώρει, καίτοι λέοντα δεδιδαγ-
μένον ἀνθρώπους ἐσθίειν καὶ πάνυ γε διὰ τοῦτο τῷ
πλήθει ἀρέσκοντα ἀποκτείνας ὡς οὐ προσῆκον τοι-
60,14,1 οῦτόν τι θέαμα ὁρᾶν Ῥωμαίους. ἐθισθεὶς δ᾽ οὖν
αἵματος καὶ φόνων ἀναπίμπλασθαι προπετέστερον
καὶ ταῖς ἄλλαις σφαγαῖς ἐχρήσατο. αἴτιοι δὲ τούτου
ἐγένοντο οἵ τε Καισάρειοι καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ Μεσ-
σαλῖνα διενεγκοῦσα τὰς κατ᾽ αὐτὴν ἁπάσας ἀκολα-
σίᾳ καὶ θράσει. ὁπότε γὰρ ἀποκτεῖναί τινα ἐθελή-
σειαν, ἐξεφόβουν αὐτόν, κἀκ τούτου πάνθ᾽ ὅσα ἐβού-
λοντο ποιεῖν ἐπετρέποντο. καὶ πολλάκις γε ἐξαπιναί-
ως ἐκπλαγεὶς καὶ κελεύσας τινὰ ἐκ τοῦ παραχρῆμα
περιδεοῦς ἀπολέσθαι, ἔπειτα ἀνενεγκὼν καὶ ἀναφρο-
νήσας ἐπεζήτει τε αὐτόν, καὶ μαθὼν τὸ γεγονὸς ἐλυ- 139
πεῖτό τε καὶ μετεγίνωσκεν. ἤρξατο δὲ τῶν φόνων
τούτων ἀπὸ Γαΐου Ἀππίου Σιλουανοῦ. τοῦτον γὰρ
εὐγενέστατον ὄντα μεταπεμψάμενος ἔσφαξεν, ὅτι τῇ
Μεσσαλίνῃ προσέκρουσεν, οὐκ ἐθελήσας αὐτῇ συγ-
γενέσθαι πορνικωτάτῃ τε καὶ ἀσελγεστάτῃ οὔσῃ, καὶ
τῷ Ναρκίσσῳ τῷ ἀπελευθέρῳ αὐτοῦ δι᾽ ἐκείνην. καὶ
συνέπλασεν ὁ Νάρκισσος ὡς σφαττόμενον τὸν Κλαύ-
διον ὑπ᾽ αὐτοῦ αὐτοχειρίᾳ ἰδών, ἔτι τε ἐν τῇ εὐνῇ
ὄντι αὐτῷ τὸ ὄναρ ὑπότρομος διηγήσατο, καὶ ἡ

Μεσσαλῖνα παραλαβοῦσα ἐδείνωσε. καὶ ὁ μὲν οὕτως 60,15,1
ἐξ ἐνυπνίου παραπώλετο, τελευτήσαντος δ' αὐτοῦ
οὐκέτι χρηστὴν ἐλπίδα οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ Κλαυδίου
ἔσχον· ὅθεν αὐτῷ καὶ Ἄννιος Οὐινικιανὸς καὶ Φού-
ριος Κάμιλλος ἐπαρχιῶν ἄρχοντες ἐπανέστησαν· ἀλλ'
οὗτοι μὲν εἰς μέγιστον φόβον τὸν Κλαύδιον ἐμβαλόν-
τες, ὡς μικροῦ δεῖν καὶ ἐθελοντὴν ἐκστῆναι τοῦ κρά-
τους αὐτοῖς, ἔπειτα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐγκαταλει-
φθέντες ἀπώλοντο. πολλοὶ δὲ διὰ τὴν πρόφασιν
ταύτην οὐχ ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐφθάρη-
σαν· ὑπὸ γὰρ τῆς συνεχείας τῶν κακῶν εἰς τοσοῦτο 60,16,7
τὰ πράγματα προεληλύθει ὥστ' ἀρετὴν μηκέτ' ἄλλο
μηδὲν ἢ τὸ γενναίως ἀποθανεῖν νομίζεσθαι. ὁ δ' οὖν
Κλαύδιος καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις τὸ ἔπος
τοῦτο συνεχῶς ἐδίδου, τὸ ὅτι χρὴ ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι
ὅτε τις πρότερον χαλεπήνῃ. πολλὰ δὲ πρὸς τὴν βου-
λὴν τοιουτότροπα ἑλληνιστὶ παρεφθέγγετο. τοῖς δὲ 60,17,4
Λυκίοις χρηματίζων, ἐπυνθάνετο τῇ Λατίνων γλώττῃ
τῶν πρεσβευτῶν τινος, Λυκίου μὲν τὸ ἀρχαῖον ὄντος
Ῥωμαίου δὲ γεγονότος· καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ συνῆκε
τὸ λεχθέν, τὴν πολιτείαν ἀφείλετο, εἰπὼν μὴ δεῖν
Ῥωμαῖον εἶναι τὸν μὴ καὶ τὴν διάλεξίν σφων ἐπι-
στάμενον. ἐπειδὴ γὰρ ἐν πᾶσιν ὡς εἰπεῖν οἱ Ῥω- 60,17,5
μαῖοι τῶν ξένων προτετίμηντο, πολλοὶ αὐτὴν παρά
τε αὐτοῦ ἐκείνου ᾐτοῦντο καὶ παρὰ Μεσσαλίνης τῶν
τε Καισαρείων ὠνοῦντο· καὶ διὰ τοῦτο μεγάλων τὸ
πρῶτον λημμάτων πραθεῖσα, ἔπειθ' οὕτως ὑπὸ τῆς
εὐχερείας ἐπευωνίσθη ὥστε καὶ λογοποιηθῆναι ὅτι
κἂν ὑάλινά τις σκεύη δῷ συντετριμμένα τινί, πολίτης
ἔσται. Μεσσαλῖνα δὲ αὐτή τε ἠσέλγαινε καὶ τὰς ἄλ-
140 λας γυναῖκας ἀκολασταίνειν ὁμοίως ἠνάγκαζε, καὶ 60,18,1
πολλάς γε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ, τῶν ἀνδρῶν

παρόντων καὶ ὁρώντων, μοιχεύεσθαι ἐποίει, καὶ ἐκεί-
νους μὲν καὶ ἐφίλει καὶ ἠγάπα, τιμαῖς τε καὶ ἀρχαῖς
ἤγαλλε, τοὺς δ' ἄλλους τοὺς μὴ συγκαθιέντας εἰς
τοῦτό σφας καὶ ἐμίσει καὶ πάντα τρόπον ἀπώλλυε.
καὶ τὸν Κλαύδιον ἕως πολλοῦ τινος ταῦτα ἐλάνθανεν.
ἡ γὰρ Μεσσαλῖνα ἐκείνῳ μὲν θεραπαινίδιά τινα παρα-
κατέκλινε, καὶ οὓς ὑπώπτευε μηνῦσαί τι αὐτῷ τοὺς
μὲν εὐεργεσίαις τοὺς δὲ καὶ τιμωρίαις προκατελάμ-
60,19,1 βανε. τῶν δὲ στρατιωτῶν τι στασιασάντων, ἐπέμφθη
μὲν ὁ Νάρκισσος ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου καταστῆσαι αὐ-
τούς, καὶ ἐπὶ βῆμα ὡς καὶ δημηγορήσων ἀνέβη· οἱ
δὲ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ αὐτῷ ἀχθεσθέντες ἐξαί-
φνης τοῦτο τὸ θρυλούμενον ἀνεβόησαν "ἰὼ σατουρ-
νάλια", ἐπειδήπερ ἐν τοῖς Κρονίοις οἱ δοῦλοι τὸ τῶν
δεσποτῶν σχῆμα μεταλαμβάνοντες ἑορτάζουσι, καὶ
οὕτω διὰ τὴν ἀπαξίωσιν τοῦ Ναρκίσσου τῷ τε στρα-
τηγῷ σφων τῷ Πλαυτίῳ ἐπείσθησαν καὶ εἰς τὴν
Βρεττανίαν ἐπεραιώθησαν, ὅτε καὶ Οὐεσπασιανὸς
τῶν ὑποστρατηγούντων ὧν τῷ Πλαυτίῳ εὖ ἠνέχθη
ἐν τῷ Βρεττανικῷ τούτῳ πολέμῳ, εἰς ὃν καὶ ὁ Κλαύ-
διος ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀφικόμενος καὶ τοὺς εἰς χεῖρας
ἐλθόντας αὐτῷ τῶν πολεμίων τρεψάμενος, τά τε βα-
60,22,1 σίλεια αὐτῶν χειρωσάμενος, Βρεττανικὸς ἐπωνομά-
60,22,3 σθη. ἡ δὲ Μεσσαλῖνα τοῦ Μνηστῆρος τοῦ ὀρχηστοῦ
ἐρῶσα, καὶ μηδένα τρόπον συγγενέσθαι οἱ πεῖσαι
δυναμένη, διελέχθη τῷ ἀνδρί, ἀξιοῦσα αὐτὸν πειθαρ-
χεῖν αὐτῇ ἀναγκάσαι τὸν Μνηστῆρα, ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο
τι αὐτοῦ δεομένῃ· καὶ οὕτως εἰπόντος αὐτῷ τοῦ
Κλαυδίου πάνθ' ὅσα ἂν προστάσσηται ὑπὸ τῆς Μεσ-
σαλίνης ποιεῖν, συνῆν αὐτῇ ὡς καὶ τοῦθ' ὑπ' ἐκεί-
νου κεκελευσμένος. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς ἄλλους
συχνοὺς ἔπραττεν· ὡς γὰρ εἰδότος τοῦ Κλαυδίου τὰ

γινόμενα καὶ συγχωροῦντος αὐτῇ ἀκολασταίνειν ἐμοι-
χεύετο. Κλαύδιος δέ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐν τῇ τῶν 60,26,1
γενεθλίων αὐτοῦ ἡμέρᾳ ἐκλείψειν ἔμελλεν, ἐφοβήθη
μή τις ἐκ τούτου ταραχὴ γένηται, καὶ προέγραψεν οὐ
μόνον ὅτι ἐκλείψει καὶ ὁπότε καὶ ἐφ' ὁπόσον, ἀλλὰ
καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἀναγκαίως γενήσεσθαι τοῦτο
ἔμελλεν. εἰσὶ δὲ αἵδε. ἡ σελήνη τὴν κάτω τοῦ ἡλίου
141 περιφοράν, ὥσπερ που πεπίστευται, εἴτ' οὖν ἐφεξῆς
αὐτοῦ εἴτε καὶ μετὰ τὴν Ἑρμῆν αὐτόν τήν τε Ἀφρο-
δίτην ἔχει, κινήσεις κινεῖται μὲν κατὰ μῆκος, ὥσπερ
καὶ ἐκεῖνος, κινεῖται δὲ καὶ κατὰ βάθος, ὥσπερ
ἴσως καὶ ἐκεῖνος, κινεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ πλάτει, ὅπερ
οὐδαμῇ οὐδαμῶς τῷ ἡλίῳ ὑπάρχει. ὅταν οὖν κατά
τε τὴν αὐτὴν αὐτῷ εὐθυωρίαν ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν
ὄψιν γένηται καὶ ὑπὸ τὴν φλόγα αὐτοῦ ὑποδράμῃ,
τότε τὴν αὐγὴν αὐτοῦ τὴν εἰς τὴν γῆν καθήκουσαν
τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον τοῖς δ' ἐπ' ἔλαττον διεσκέπασεν,
οὐδὲ ἐπὶ βραχύτατον ἀποκρύπτει· ἴδιον γὰρ ἀεὶ φῶς
ὁ ἥλιος ἔχων οὐκ ἔστιν ὅτε αὐτοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ
διὰ τοῦθ' οἷς ἂν ἡ σελήνη μὴ ἐπίπροσθεν, ὥστ' αὐτὸν
συσκιάζεσθαι, γένοιτο, ὁλόκληρος ἀεὶ φαίνεται. περὶ
μὲν δὴ τὸν ἥλιον ταῦτα συμβαίνει. ἡ δὲ σελήνη, οὐ
γάρ ἐστιν ἀποτρόπαιον καὶ τὸ κατ' ἐκείνην εἰπεῖν,
ἐπειδήπερ ἅπαξ τοῦ λόγου τούτου προσηψάμην, ὁσά-
κις ἂν κατ' ἀντικρὺ τῷ ἡλίῳ γενομένη, ἐν γὰρ ταῖς
πανσελήνοις μόνως αὐτῇ τοῦτο, ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ
ἐν ταῖς νουμηνίαις, συμβαίνει, εἰς τὸ τῆς γῆς σκία-
σμα κωνοειδὲς ὂν ἐμπέσῃ, γίνεται δὲ τοῦτο ὅταν
διὰ τῶν μέσων ἐν τῇ τοῦ πλάτους κινήσει περιφέρη-
ται, στέρεται γὰρ τοῦ ἡλιοειδοῦς φωτὸς καὶ αὐτὴ
καθ' ἑαυτήν, ὁποία ἐστί, φαντάζεται. ταῦτα μὲν δὴ
τοιαῦτά ἐστιν. ἡ Μεσσαλῖνα δὲ τὸν Μνηστῆρα ἀπο- 60,28,3

σπάσασα ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἶχε, καὶ ὁπότε λόγος τις ἐν τῷ δήμῳ περὶ αὐτοῦ ὅτι μὴ ὀρχοῖτο γίγνοιτο, θαῦμά τε ὁ Κλαύδιος ἐποιεῖτο, ὀμνὺς ὅτι μὴ συνείη αὐτῷ. πιστεύοντες δὲ ἀγνοεῖν αὐτὸν τὰ γιγνόμενα, ἐλυποῦντο μὲν ὅτι μόνος οὐκ ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ βασιλείῳ δρώμενα, ὅσα καὶ ἐς τοὺς πολεμίους ἤδη διεπεφοιτήκει· οὐ μὴν καὶ ἐξελέγχειν αὐτὰ ἤθελον, τὸ μέν τι τὴν Μεσσαλῖναν αἰδούμενοι, τὸ δὲ καὶ τοῦ Μνηστῆρος φειδόμενοι· ὅσον γὰρ ἐκείνῃ διὰ τὸ κάλλος, τοσοῦτον τῷ δήμῳ διὰ τὴν τέχνην ἤρεσκεν. οὕτω γάρ που δεινὸς σοφιστὴς ἐν τῇ ὀρχήσει ἦν ὥστε τοῦ ὁμίλου μεγάλῃ ποτὲ σπουδῇ δρᾶμά τι αὐτὸν ἐπιβόητον ὀρχήσασθαι δεομένου, παρακῦψαί τε ἐκ τῆς σκηνῆς καὶ εἰπεῖν ὅτι οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι· τῷ γὰρ Ὀρέστῃ συγκεκοίμημαι. ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ἔτει κ. τ. λ. quae sequuntur 60,29,1, vol. 3, p. 365.

ΔΙΩΝΟΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

197 *** [Λαβιῆνος] ἐπὶ πρεσβείαν πεμφθεὶς πρὸς 48,24,5
Πέρσας, ἐφ' ᾧ συμμαχίαν αἰτῆσαι κατὰ Κασσίου καὶ
Βρούτου· ὡς δὲ ὁ χρόνος ἐτρίβετο, τοῦ Περσῶν βασιλέως ἀμφιβόλου ὄντος καὶ τὴν ἔκβασιν τῶν πραττομένων ἀναμένοντος, εἵλετο Λαβιῆνος παρ' αὐτοῖς καταμένειν, προτιμήσας τὸν μετὰ βαρβάρων βίον τοῦ οἰκείου ὀλέθρου.

198 Ὅτι ἰδὼν ὁ Καῖσαρ τὸν τάφον καὶ τὸ σῶμα τοῦ
Ἀλεξάνδρου, προτρεπόντων δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων ἰδεῖν 51,16,5
καὶ τὸ σῶμα Πτολεμαίου, "ἐγὼ" ἔφη "βασιλεῖς βούλομαι θεάσασθαι, οὐχὶ νεκρούς. Ὅτι προτρεπομένων αὐτὸν πάλιν ἐντυχεῖν τῷ Ἄπιδι, "ἐγὼ" φησι "θεοὺς προσκυνῶ, οὐχὶ βοῦς."

Ὅτι Κορνήλιος ὑβριστὴς ἐγένετο καὶ ἄδικος τιμη- 53,23,5
θεὶς ὑπὸ Καίσαρος· ἐν γὰρ τῇ δυναστείᾳ ἅπαντας
διέβαλλεν καὶ ἐκάκου, ὥστε καὶ Πρόκουλόν τινα αὐτῷ 53,24,2
ἀπαντήσαντά ποτε τὴν ῥῖνα καὶ τὸ στόμα τὸ οἰκεῖον κατασχεῖν αἰνιττόμενον, ὅτι οὐδὲ φθέγξασθαι οὐδὲ ἀναπνεῦσαι ἐπὶ αὐτοῦ ἔξεστιν. ἄλλος δέ τις λαβὼν μάρτυρας προσῆλθε δημοσίᾳ καὶ ἤρετο αὐτὸν εἰ ἐπιγινώσκει αὐτόν. τοῦ δὲ εἰπόντος ἀγνοεῖν, στραφεὶς πρὸς τοὺς μάρτυρας "ὁρᾶτε" ἔφη "ὅτι ἀγνοεῖ με· μηδὲν οὖν λέγων περὶ ἐμοῦ πιστευθῇ."

ΤΙΒΕΡΙΟΣ.

57,15,1 *Ὅτι Τιβέριος τὰ καταλειφθέντα ληγᾶτα Καίσαρος οὐκ ἀπεδίδου χρόνον πολύν· ἐπειδὴ δὲ νεκροῦ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκφερομένου προσελθών τις ἔδοξε πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ ψιθυρίζειν, καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τῶν συνόντων τί τοῦτο πεποίηκεν, ἔφη τῷ Αὐγούστῳ δεδηλωκέναι ὅτι τὰ ληγᾶτα μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἐδόθη, ἐκεῖνον μὲν αὐτίκα ἀπέκτεινεν, ἵν᾿ αὐτάγγελος αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ ἐπισκώπτων εἶπε, γένηται.*

57,18,2 *Ὅτι ἐψηφίσαντο οἱ βουλευταὶ καὶ τὸν Νοέμβριον μῆνα, ἐν ᾧ Τιβέριος ἐγεννήθη, Τιβέριον καλεῖσθαι·* 199
ὁ δὲ οὐκ ἐδέχετο εἰπὼν αὐτοῖς "καὶ ἐὰν δεκατρεῖς Καίσαρας ἔχητε, τί ποιήσετε;"

Ὅτι Τιβέριος τοὺς κατηγορουμένους ἐπί τινι πικρῶς ἐκόλαζεν οὕτως ἐπιλέγων "οὐδεὶς ἑκὼν ἄρχεται, ἀλλ᾿ ἄκων εἰς τοῦτο συνελαύνεται·" μὴ μόνον γὰρ μὴ πειθαρχεῖν τοὺς ἀρχομένους ἡδέως, ἀλλὰ καὶ ἐπιβουλεύειν τοῖς ἄρχουσι· καὶ προσεδέχετο τοὺς κατηγοροῦντας μὴ διακρίνων εἴτε δοῦλος κατὰ δεσπότου εἴτε κατὰ πατρὸς υἱὸς λέγει.

58,2,4 *Ὅτι Λιβίας ποτὲ προϊούσης γυμνοὶ ἄνδρες ἀνεφάνησαν αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἤγοντο πρὸς θάνατον· ἡ δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀφεθῆναι εἰποῦσα ὅτι ταῖς σωφρονούσαις οὗτοι ἀνδριάντες δοκοῦσιν εἶναι.*

Ὅτι ἡ αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα ποίοις τρόποις χρωμένη 58,2,5
τοσοῦτον ἐπὶ τοῦ Καίσαρος ἐκράτησεν ἔφη "αὐτή τε
ἀκριβῶς σωφρονοῦσα καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ
ἡδέως ποιοῦσα καὶ μήτε ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυ-
πραγμονοῦσα καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἀθύρματα μηδὲ
αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη.

Ὅτι Τιβέριος βασανίζων τινὰ σφοδρῶς ἐπὶ ψευ- 58,3,7
δεσιν αἰτίαις καὶ γνοὺς ὅτι μάτην ἐβασανίσθη, ἐκέ-
λευσεν αὐτὸν σπουδαίως ἀναιρεθῆναι· τῷ γὰρ οὕτως
ὑβρισθέντι συμφέρειν ἔλεγεν τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου.

Ὅτι Τιβέριος νόσον προσποιησάμενος τὸν Σηι- 58,7,1?
ανὸν ὡς καὶ ἐπακολουθήσων εἰς Ῥώμην προέπεμψε
200 λέγων μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τῆς ψυχῆς
ἀποσπᾶσθαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ περιέβαλεν αὐτὸν καὶ
κατεφίλησεν μετὰ δακρύων, ὥστε Σηιανὸν ἐπὶ πλέον
ἐπαίρεσθαι.

Ὅτι Σηιανὸν Ῥήγουλος καὶ ὁ Λάκων λαβόντες 58,11,1
αὐτὸν ἔδησαν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ δεσμωτήριον· καὶ
ἐντεῦθεν μᾶλλον ἄν τις τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν
ἐλεήσαι, καὶ παιδευθήσεται μήτε ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς
ὀγκοῦσθαι καὶ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσιν ἐναντίοις μὴ δυσχε-
ραίνειν· οἱ γὰρ πάλαι ὡς δεσπότην τιμῶντες τότε
ὡς δραπέτην ἐφύλαττον.

Ὅτι ὁ Τιβέριος πολλοὺς φίλους μετὰ θάνατον
τοῦ Σηιανοῦ ἐτίμησεν, πολλοὺς δὲ ἐκόλασεν· ὡς
κἀντεῦθεν ταῦτα πάντα εἰς τὴν τύχην ἀναφέρει. 58,6,2

Ὅτι Τερέντιος ἐπὶ φιλίᾳ Σηιανοῦ κρινόμενος 58,19,1
παρὰ Τιβερίου εἶπεν "ἐγὼ οὐδὲν ἠδίκησα, εἰ τούτῳ
ὡς φίλῳ ἐχρώμην, ὑπὸ σοῦ ὁρῶν αὐτὸν τιμώμενον·
εἰ γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ ὁ πάντα ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπλα-
νήθης, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐγὼ συνεξηπατήθην;
καὶ γὰρ προσήκει ἡμῖν πάντας τοὺς τιμωμένους ὑπὸ

σοῦ ἀγαπᾶν μὴ πολυπραγμονοῦντας ὁποῖοί ποτέ εἰσιν,
ἀλλ' ἕνα ὅρον τῆς φιλίας σφῶν ποιουμένους τὸ τῷ
αὐτοκράτορι αὐτοὺς ἀρέσκειν."

58,23,3 "Ὅτι διαπληκτιζομένου ποτὲ Γαΐου καὶ Τιβερίου
τοῦ ἐκγόνου ἔφη πρὸς τὸν Γάιον ὁ πάππος Τιβέ- 201
ριος "τί σπουδάζεις; καὶ σὺ τοῦτον φονεύσεις, [καὶ
σὲ ἄλλοι]."

"Ὅτι συνεχῶς ὁ Τιβέριος τοῦτο τὸ ἰαμβίδιον ἐπε-
φθέγγετο,

ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.

"Ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ τὸν Πρίαμον ἐμακάριζεν ὅτι
μετὰ τῆς πατρίδος καὶ τῆς βασιλείας ἀπώλετο.

58,24,3 "Ὅτι Αἰμίλιος Μαμέρτιος δρᾶμα ἐποίησεν ὅπερ
Ἀτρέα ἐπέγραψεν, ἐν ᾧ εἰσήγαγέ τινα λέγοντα κατὰ
τὸν Εὐριπίδην ὅτι

τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεών.

καὶ μαθὼν τοῦτο Τιβέριος ἐφ' ἑαυτῷ τὸ ἔπος ἐξέλα-
βεν, Ἀτρέα ἑαυτὸν διὰ τὰ μύση τῶν φόνων ὧν εἰρ-
γάσατο κληθῆναι νομίσας, καὶ ἔλεγεν "οὗτος ἐμὲ
Ἀτρέα ἐποίησεν, κἀγὼ αὐτὸν Αἴαντα ποιήσω" ἀνάγ-
κην οὖν αὐτῷ ἐπήγαγεν ὥστε αὐτὸν ἑαυτὸν ἀνελεῖν.

"Ὅτι ὃ βούλεταί τις καὶ ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ θᾶτ-
τον πιστεύει.

58,27,4 "Ὅτι Λούκιός τις Ἀρρούντιος καὶ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῇ
παιδείᾳ προήκων ἑωρακὼς τὸν Τιβέριον τὴν ἐπιθά-
νατον νοσοῦντα καὶ κινδυνεύοντα καὶ τὴν βασιλείαν
ἐπὶ Γάιον φερομένην ἀνεῖλεν ἑαυτὸν εἰπὼν ὅτι οὐ
δύναμαι ἐπὶ γήρως δεσπότῃ καὶ νεωτέρῳ τοιούτῳ
δουλεῦσαι.

"Ὅτι ἑωρακώς ποτε ὁ Τιβέριος Μάκρωνος καὶ 202
58,28,4 Γαΐου τὴν φιλίαν, "εὖ γε" ἔφη "ποιεῖς τὸν δυόμενον
καταλιμπάνων καὶ πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα τρέχων."

Γ Α Ι Ο Σ.

Ὅτι Γάιος Πίσωνα ἐξορίσας δέδωκεν αὐτῷ δέκα 59,8,8
δούλους μόνους· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐδέετο πλείονας αὐτῷ δοθῆναι, ἐκέλευσεν αὐτῷ ὅσοις βούλεται χρῆσθαι, εἰπὼν ὅτι καὶ στρατιῶται μέντοι τοσοῦτοί σοι συνέσονται.

Ὅτι μετὰ πολλὰς ἐπινοίας ὁ Γάιος τελευταῖον 59,16,1
ἐπὶ τὴν σύγκλητον ἐτρέπετο καὶ ἐγκλήματα αὐτοῖς ἐπῆγεν, ὅτι τὸν Τιβέριον κακῶς εἰρήκασιν· "ἐμοὶ μὲν γάρ" ἔφασκεν "αὐτοκράτορι ὄντι καὶ τοῦτο ποιεῖν ἔξεστιν, ὑμεῖς δὲ οὐ μόνον ἀδικεῖτε, ἀλλὰ καὶ ἀσεβεῖτε πρὸς τὸν ἄρξαντα ὑμῶν οὕτω διακείμενοι, καὶ εἴ τι κακὸν ἐποίησεν, ὑφ' ὑμῶν προτρεπόμενος ἔπραξεν· καὶ ὁ Σηιανὸς ὑφ' ὑμῶν φυσηθεὶς ἀπώλετο.

Ὅτι Γάιος Πρίσκον ἀνελὼν διὰ χρήματα καὶ 59,18,5
ὀλίγα εὑρὼν ταῦτα θαυμαστὸν λόγον ἐφθέγξατο "ἠπάτησέ με καὶ μάτην ἀπώλετο· ἠδύνατο γὰρ ἐπὶ τούτοις ζῆν."

Ὅτι Δομέτιος ῥήτωρ ἄριστος καὶ δεινότατος, 59,19,1
φαῦλος ἀνήρ, ἐπὶ τοῦ Τιβερίου γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐσυκοφάντησεν, ὥστε ἐγγὺς θανάτου γενέσθαι· καὶ συναντήσας αὐτῇ ποτε ἐξετράπη τῆς ὁδοῦ αἰσχυ-
203 νόμενος· ἐκείνη δὲ πλησίον παραγενομένη ἔφη "θάρσει, Δομέτιε, ὅτι οὐ σύ μοι ἐπαίτιος ἀλλ' Ἀγαμέμνων."

59,19,2 Ὅτι οὗτος ὁ Δομέτιος ἐπίγραμμα ποιήσας εἰς εἰκόνα τοῦ Γαΐου εἶπεν ὅτι εἰκοστὸν ἕβδομον ἔτος ἄγων δεύτερον ὑπάτευσεν· τούτου λαβόμενος ὁ Γάιος κατηγόρησεν αὐτοῦ ὡς ὀνειδίζοντος τὸ μειρακιῶδες αὐτοῦ καὶ παράνομον καὶ εἰς τὸ συνέδριον αὐτὸν ἤγαγεν ὡς τεθνηξόμενον, καὶ λόγον ποικίλως συγκείμενον εἶπεν, καὶ εἰ ἀπελογήσατο ἐτεθνήκει· ὁ δὲ λέγοντος αὐτοῦ ἐθαύμαζεν καὶ ἐπεκρότει ὡς ἀκροατής τις ἀλλ' οὐ κατηγορούμενος· πληρώσαντος δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐδόκει τὴν δεινότητα τοῦ λόγου θαυμάζειν· καὶ δοθέντος καιροῦ ἀπολογίας εἰς ὀλοφυρμὸν ἐτρέπετο, καὶ τέλος εἰς τὴν γῆν κατέπεσεν ἱκετεύων καὶ ὡς ῥήτορα μᾶλλον οὐχ ὡς Καίσαρα φοβεῖσθαι λέγων· ἐκεῖνος δὲ ὁρῶν ταῦτα καὶ ἀκούων διεχύθη, πιστεύσας ὅτι τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ κεκράτηκεν, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰπών, μηκέτι νόμιζε σαυτὸν δεινὸν ῥήτορα, ὃν καὶ ὕπατον ἀπέδειξεν.

59,19,7 Ὅτι Σενέκας Ἀννέας ἅπαντας τοὺς κατ' αὐτὸν ἀνθρώπους σοφίᾳ ὑπερβαλλόμενος ἐπειδὴ λόγον ἐπ' αὐτῷ εἶπεν καλῶς συγκείμενον, ὑπὲρ τούτου καὶ μόνου ἔμελλεν ἀπόλλυσθαι· ἀλλὰ τοῦτον ἀφῆκεν γυναικὶ πεισθείς, ᾗτινι συνεκάθευδεν, εἰπούσῃ ὅτι καὶ φθόην ἔχει καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τελευτήσει· ἀληθὲς δὲ τοῦτο νομίσας εἶναι συνεχώρησεν αὐτῷ ὅσον οὐδέπω τεθνηξομένῳ.

59,22,3 Ὅτι Γάιος οὕτως ἦν ἀδιάκριτος περὶ τοὺς φόνους, 204
ὥστε ποτὲ προσενεχθέντων αὐτῷ πολλῶν κατηγορουμένων ἐφ' ᾧ ἐξετάσαι, στῆσαι μὲν αὐτοὺς ἐπὶ στοῖχον, εἰπεῖν δὲ τὸ ὡς γελοῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος λεγόμενον ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρις ἐκείνου τοῦ κομῶντος πάντας φόνευσον.

59,22,4 Ὅτι ὁ αὐτὸς κυβεύων ποτὲ ἐν Γαλλίαις καὶ μαθὼν

ὅτι οὐκ ἔστιν ἀργύριον, ἀναστὰς ἐξήτησε τῶν εὐπόρων ἀπογραφὴν καὶ ἐκέλευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φονευθῆναι καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν εἰσενεχθῆναι· καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς συγκυβευτὰς εἶπεν "ἐν ᾧ ὑμεῖς περὶ ὀλίγων φιλονικεῖτε, ἐγὼ πλῆθος χρημάτων συνήγαγον."

Ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος συλλαβὼν Κεριάλιον καὶ τὸν 59,25,6
υἱὸν αὐτοῦ Παπίνιον βουλευτὰς ἐτιμωρήσατο, ὥστε ἐξειπεῖν τὰς κατ' αὐτοῦ γινομένας ἐπιβουλάς· καὶ ὁ μὲν Κεριάλιος παντελῶς οὐδὲν εἶπεν, παραχρῆμα δὲ ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ ἀνηρέθησαν, ἐν οἷς ἦν καὶ Βάσσος· καὶ παρεσκεύασε τὸν πατέρα αὐτοῦ μὴ ψευδῶς κατηγορηθέντα μηδὲ ἔγκλημα ἔχοντα παρεῖναι, ἵνα θεάσηται τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδός. πυθομένου δὲ τοῦ γέροντος εἰ ἔξεστιν αὐτῷ μύσαι τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκέλευσε μετὰ τὸ φονευθῆναι τούτους κἀκεῖνον φονευθῆναι. ὁ δὲ προσποιησάμενος ἔλεγεν δικαίαν εἶναι τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως· ὡς ἀληθῶς γὰρ καὶ ἐκείνους καὶ ἑαυτὸν τῶν φονέων εἶναι, καὶ πολλοὺς ἄλλους εἶναι τοὺς συνειδότας ἡμῖν. καὶ ἀπαιτηθεὶς
205 εἰπεῖν εἶπεν πάντας τοὺς πλησίον αὐτοῦ καὶ τοῖς κακοῖς τούτοις ὑπουργοῦντας. καὶ ἔδρασεν ἂν τὰ μέγιστα, εἰ μὴ προαχθεὶς καὶ τοὺς πάνυ γνησίους αὐτοῦ ὠνόμασεν· οὕτω γὰρ ἠπιστήθη καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἐκεῖνος δὲ ἀνηρέθη.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος τόν τε ὕπαρχον καλέσας καὶ ἄλλους δύο εἰσῆλθεν ἐν χιτωνίσκῳ καὶ λέγει αὐτοῖς "ἰδοὺ ὑμεῖς τρεῖς ἐστε ὡπλισμένοι, ἐγὼ δὲ μόνος καὶ γυμνός· ἐὰν μισῆτέ με, φονεύσατέ με." ὡς δὲ ἐκεῖνοι εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ προσέπεσον καὶ παρεκάλουν μηδὲν τοιοῦτον περὶ αὐτῶν ἐννοεῖν, ἀνεχώρησεν δῆθεν πεπεισμένος· πλὴν καὶ αὐτὸς ὕποπτος περὶ τὴν

φιλίαν αὐτῶν διέκειτο, κἀκεῖνοι ἐδεδίεσαν· ἐκεῖνος δὲ συνέκρουεν αὐτοὺς ἀλλήλοις.

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκέλευσε τὴν σύγκλητον συναχθῆναι, καὶ δῆθεν ἀμνηστίαν αὐτοῖς δέδωκεν, εἰπὼν ὀλίγους πάνυ ἔχειν οἷς ἔτι ὠργίζετο. καὶ πᾶσι τούτοις διπλῆν ἐδίδου τὴν φροντίδα· ἕκαστος γὰρ περὶ ἑαυτοῦ ἐνενόει.

59,26,1 Ὅτι Πρωτογένης εἷς τῶν χαλεπωτάτων δηλατώ- 206
ρων δύο χάρτας ἀεὶ ἐβάσταξεν, ἐν οἷς τὰς συκοφαντίας ἔγραφεν, καὶ τὸν μὲν μείζονα ὠνόμαζε ξίφος, τὸν δὲ ἥττονα ἐγχειρίδιον. οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ βουλευταί, διὰ τὸ δέος πάντες προσέδραμον καὶ ἐδεξιοῦντο καὶ φιλήματι ἠσπάζοντο· βουληθέντος δὲ καὶ τοῦ Σκριβωνίου τοῦτο ποιῆσαι, δεινῶς προσβλέψας ἔφη "καὶ σύ με ἀσπάζῃ οὕτω μισῶν τὸν Καίσαρα;" ὥστε πάντας τοὺς βουλευτὰς περιστῆναι καὶ διασπάσαι τὸν Σκριβώνιον· καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Γάιος ἐθεραπεύθη.

59,26,8 Ὅτι τὸν Γάιον Γαλάτης τις θεωρήσας αὐτὸν μέγα ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ νομίσας αὐτὸν ὑπὸ ἡδονῆς γελᾶν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι καὶ λέγει "τίνα με νομίζεις εἶναι;" ὁ δέ, ἐρῶ αὐτὸ τὸ ῥῆμα τὸ παρ' αὐτοῦ λεχθέν, ἔφη ὅτι μέγα εἶ παραλήρημα, καὶ οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν· σκυτεὺς γὰρ ἦν καὶ πένης.

Ὅτι ἡ Μιλωνία μετὰ τριάκοντα ἡμέρας τῶν γά-
59,23,7 μων τέτοκεν υἱόν, ὃν ἔσχεν ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρός· καὶ τοῦτο ἔλεγεν ὡς θεῷ αὐτῷ ἐκγενέσθαι ὅτι ἐν τριάκοντα ἡμέραις καὶ ἀνὴρ καὶ πατὴρ ἐγένετο.

59,30,1 Ὅτι μετὰ τὴν τελευτὴν Γαΐου ὁ δῆμος διὰ τὸ εἰπεῖν αὐτὸν ὅτι ἔδει πάντας ἔχειν ἕνα τράχηλον, ἐμπαίζων αὐτῷ ἔλεγεν "ἡμεῖς ἕνα μὲν αὐχένα οὐκ ἔχομεν, πολλὰς δὲ χεῖρας."

Ὅτι πολλοὶ τῶν συνασελγαινόντων καὶ συνεξη- 59,30,2
207 μαρτηκότων αὐτῷ ἤχθοντο καὶ ἐταράττοντο καὶ τοὺς στρατιώτας πολλὰ πειραθέντες καταστῆσαι οὐκ ἠδύναντο, Βαλέριος δὲ Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς θαυμαστόν τινα τρόπον κατέπαυσεν· διατρεχόντων γὰρ αὐτῶν καὶ πυνθανομένων τίς Γάιον ἀπέσφαξεν, ἵνα δίκην παρ' αὐτοῦ λάβωσιν, ἀνῆλθεν εἰς περιφανὲς χωρίον καὶ ἐβόησεν αὐτοῖς· "εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπέκτεινα·" καὶ ἐκ τούτου καταπλαγέντες καὶ τὸν ἄνδρα αἰδεσθέντες ἡσύχασαν.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ.

60,16,4 Ὅτι ἀπελεύθερος τοῦ Σαβίνου πρὸς ἐξέτασιν ἐξηνέχθη καὶ ἐλευθέρως ἐλάλησεν· ὁ δὲ Νάρκισσος ἐπύθετο αὐτοῦ "τί ἂν ἐποίησας, εἰ ἐμονάρχησε Σαβῖνος;" ἀπεκρίνατο "ἑστήκειν ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐσιώπων." ἐκ τούτου κατακριθεὶς ἀνῃρέθη.

60,16,5 Καὶ Ἀριάμη τις ἐπειδὴ εἶδεν τὸν ἄνδρα ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ ὄντα, οὐ μόνον οὐ κατεδειλίασεν, ἀλλ' αὐτὴν ἀπέσφαξεν, καὶ τὸν ἄνδρα εἰς τὸ αὐτὸ προεκαλέσατο· λαβοῦσα γὰρ τὸ ξίφος προστέθεικε τῇ οἰκείᾳ γαστρὶ καὶ ὤθησε λέγουσα "ἰδὲ οὐ πονῶ· τοῦτο οὐδέν ἐστιν· ποίησον καὶ σύ." ἑωρακὼς οὖν ἀποθνήσκουσαν κἀκεῖνος ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν· εἰς τοιαύτην γὰρ τάξιν τὰ πράγματα ἐληλύθει, ὥστε ἀρετὴν νομίζεσθαι τὸ αὐτόχειρα γενέσθαι.

60,16,7 Ὅτι Κλαύδιος τούτων γινομένων συνεχῶς τὸ 208
Ὁμηρικὸν ἔλεγεν

ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερον χαλεπήνῃ.

60,29,2 Ὅτι Γάλλον τινὰ βουλεῦσαι δυνάμενον καὶ ἔξω διατρίβοντα σπουδῇ μετεπέμψατο καὶ ἔφη ὅτι χρυσαῖς σε πέδαις δήσω· καὶ περιτέθεικεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα.

60,29,3 Ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ εἶπέν τις ὑποκριτὴς

ἀφόρητός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας,

ὥστε πάντα τὸν δῆμον εἰς Πολύβιον τὸν ἀπελεύθερον αὐτοῦ πολλὰ βίαια τότε ποιοῦντα ἀποβλέψαι· ὁ δὲ

Πολύβιος ἀναστὰς ἐβόησεν "ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγει ὅτι βασιλεῖς ἐγένοντο οἱ πρὶν αἰπόλοι."

Ὅτι Μιθριδάτης ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς συμβαλὼν Ῥωμαϊκῷ στρατεύματι καὶ ἡττηθεὶς ἀπογνούς τε ἑαυτῷ ἐδεήθη λόγον αὐτῷ δοθῆναι, ἵνα μήτε βιαίως ἀποθάνῃ μήτε ἐν ἐπινικίοις εἰσαχθῇ· οὕτως δὴ γενομένου ὁ Κλαύδιος ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ βήματος αὐτὸν ἐδέξατο καὶ ἀπειλητικῶς αὐτῷ διελέγετο· ὁ δὲ ἄλλα τέ τινα μετὰ παρρησίας ἀπεκρίνατο καὶ τοῦτο προσεπήγαγεν ὅτι ἐγὼ οὐκ ἠνέχθην πρὸς σέ, ἀλλὰ ἀφῖγμαι· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἄφες με καὶ ζήτει.

Ὅτι τῶν Βρεττανῶν ὁ ἄρχων Καρτάκης κατασχε-
209 θεὶς εἰς Ῥώμην ἀνεπέμφθη· ὅντινα ἐπὶ βήματος ὁ
Κλαύδιος χλαμύδα φορῶν εἰσήγαγεν· ὃς καὶ συγγνώμης ἔτυχε σὺν γαμετῇ καὶ τοῖς παισὶν ἐν Ἰταλίᾳ διάγων· καί ποτε περινοστήσας τὴν πόλιν καὶ ἰδὼν τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν οἴκων διὰ τί ἔφη τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κεκτημένοι τῶν σκηνῶν ἡμῶν ἐπιθυμεῖτε;

Ὅτι μετὰ Γαλλικανὸν τὸν ῥήτορα παρὰ Κλαυδίου
εἰς ποταμὸν ῥιφέντα ὁ Ἄφρων ῥήτωρ ἐν τῷ συνηγο- 60,33,8
ρῆσαι εὐδοκιμῶν παρεκλήθη ὑπό τινος παρὰ τῷ Κλαυδίῳ ὑπὲρ αὐτοῦ συνηγορῆσαι, ἔφησεν "καὶ τίς σοι εἶπεν ὅτι κρεῖσσον Γαλλικανοῦ νήχομαι;"

Ὅτι ὁ Νέρων περὶ Κλαυδίου ἀστείως ἐφθέγξατο·
ἔν τινι γὰρ συσσιτίῳ εἰσκομισθέντων μυκήτων, εἰ- 60,34,3
πόντος τινὸς ὡς οἱ μυκῆται θεῶν βρῶμά εἰσιν, ἐκεῖνος ἔφη "ἀληθές· καὶ γὰρ ὁ πατήρ μου μυκήτην φαγὼν ἀπεθεώθη."

Ν Ε Ρ Ω Ν.

61,2,1 Ὅτι τεχθέντος τοῦ Νέρωνος λέγεταί τις ἐκ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως προειρηκέναι ὅτι καὶ βασιλεύσει καὶ τὴν μητέρα φονεύσει· ὅπερ ἀκούσασαν τὴν Ἀγριππῖναν πρὸς ταῦτα βοῆσαι "μόνον βασιλευσάτω καὶ ἀποκτεινάτω με·" ὕστερον δὲ πάνυ μετέγνω.

61,7,1 Ὅτι ἡ Ἀκτὴ ἐπέπρατο μὲν ἀπὸ Ἀσίας, σφόδρα δὲ ἠγαπᾶτο ὑπὸ Νέρωνος ὑπὲρ τὴν Ὀκταβίαν γαμετήν· ὡς δὲ πολλὰ ποιοῦσα οὐκ ἴσχυσε μεταγαγεῖν αὐτόν, ἐπὶ πάντων σφοδρῶς αὐτῷ ἐπηνέχθη βοῶσα 210
ὡς αὕτη σε αὐτοκράτορα ἀπέδειξεν, ὥσπερ δυναμένη διὰ τοῦτο τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ ἀφελέσθαι, οὐκ εἰδυῖα ὅτι ἡ μοναρχία παρὰ ἰδιώτου διδομένη εὐθὺς τὸν λαμβάνοντα κύριον αὐτοῦ τοῦ δεδωκότος καθίστησιν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ δι' αὐτὸν οἱ διδόντες ἀπόλλυνται.

61,11,1 Ὅτι ὁ Νέρων καὶ ὁ Ὄθων ἀμφότεροι μιᾷ γυναικὶ ἐχρῶντο· ἐδόκουν γὰρ ἑαυτοὺς σφόδρα ἀγαπᾶν ἐκ τῆς τοῦ βίου ὁμοιότητος· ὥστε ποτὲ τὸν Ὄθωνα εἰπεῖν αὐτῷ "οὕτω με Καίσαρα ἴδοις." καὶ οὐδὲν διὰ τοῦτο κακὸν ἔπαθεν· τοσοῦτο δὲ μόνον ἀντήκουσεν ὅτι οὐδὲ ὕπατόν σε ὄψομαι.

61,13,5 Ὅτι μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν ἡ Ἀγριππῖνα διασωθεῖσα καὶ τὸν Ἀνίκητον παρὰ Νέρωνος ἐπ' αὐτὴν ἀποσταλέντα ἰδοῦσα εὐθέως τῆς κοίτης ἀνεπήδησεν καὶ τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε καὶ τὴν γαστέρα ἀπογυμνώσασα "παῖε"

ἔφη "ταύτην, Ἀνίκητε, παῖε, ὅτι Νέρωνα τέτοκεν· ἰδὼν δὲ αὐτὴν τεθνηκυῖαν ὁ Νέρων ἀνόσιόν τι ῥῆμα ἐφθέγξατο "οὐκ ᾔδειν ὅτι τοιαύτην εὐπρεπῆ μητέρα εἶχον."

Ὅτι Θρασέας βουλευτὴς ἀναιρούμενος ὑπὸ Νέρωνος ἔφη "εἰ μὲν ἐμὲ μόνον ὁ Νέρων φονεῦσαι 61,15,3 ἔμελλεν, ἤλγουν· εἰ δὲ τῶν σφόδρα ἐπαινούντων αὐτὸν οὐ φείδεται, οὐδὲν χεῖρόν μοι ἐντεῦθεν γενήσεται· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν συναπόλλυνται, ἐμοῦ δὲ μνήμη γοῦν τις εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἔσται· ὁ γὰρ Νέρων ἀποκτεῖναι μὲν δύναται, ἀπολέσαι δὲ οὐ δύναται."

Ὅτι εἰσιόντος Νέρωνος εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς τῆς Ἀγριππίνης ἀνδριάντας καθεῖλον· μὴ φθάσαντες δὲ 211 ἕνα ἀποτεμεῖν ῥάκος αὐτῷ ἐπέβαλον, ὥστε δοκεῖν ἐγκαλύπτεσθαι· καί τις παραχρῆμα ἐπιγράψας προσέπηξε τῷ ἀνδριάντι "ἐγὼ αἰσχύνομαι καὶ σὺ οὐκ αἰδῇ;"

Ὅτι περιεφέρετο καὶ ἰαμβεῖον 61,16,2

Νέρων Ὀρέστης Ἀλκμαίων μητροκτόνοι.

Ὅτι Νέρων πολλοὺς ἐπὶ τυραννίδι φονεύων παρὰ Σενέκα ἀποτρέπεται αὐτὸ τοῦτο εἰπόντος ὡς ὅσους ἂν φονεύσῃς, τὸν μετὰ σὲ μέλλοντα βασιλεῦσαι 61,18,3 φονεῦσαι οὐ δύνασαι.

Ὅτι ποτὲ λέγοντος τοῦ Νέρωνος ὡς πάντως ἀπολύω τὴν Ὀκταβίαν καὶ οὐ συνοικῶ αὐτῇ, μετὰ παρ- 62,13,2 ρησίας εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Βοῦρρος "οὐκοῦν καὶ τὴν προῖκα αὐτῆς ἀπόδος, τουτέστιν τὴν μοναρχίαν· τοῦ γὰρ πατρὸς αὐτοῦ ἐστιν ἡ μοναρχία."

Ὅτι ποτὲ περὶ τοῦ αὐτοῦ Βοῦρρος πράγματος ἐρωτηθεὶς δεύτερον ἔφη "περὶ ὧν ἅπαξ εἶπον δευτέ- 62,13,2 ρον μή με ἐρώτα."

62,13,4 Ὅτι ἡ Πυθιὰς τῶν ἐν τῷ κοιτῶνι Ὀκταβίας μία οὖσα καταψεύσασθαι αὐτῆς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ καὶ πλείστας βασάνους ὑπομείνασα ἀπώμνυτο μήποτε αὐτὴν ἡμαρτηκέναι εἰς τὴν κοίτην τοῦ Νέρωνος· καί ποτε τοῦ Τιγιλλίνου σφοδρῶς αὐτῇ ἐπικειμένου καὶ λέγοντος ὁμολογῆσαι τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ἡ δέσποινά σου, κἀκείνη προσπτύσασα εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ εἶπεν "Τιγιλλῖνε, τὸ αἰδοῖον τῆς δεσποίνης μου τοῦ στόματός σου καθαρώτερόν ἐστιν."

Ὅτι ὁ Νέρων τὰ κακὰ τῶν ἑαυτοῦ συγγενῶν εἰς γέλωτα καὶ ἀστειότητα εἶχεν.

62,14,1 Ὅτι Παύλου τοῦ ἀποστόλου τῆς κεφαλῆς προσενεχθείσης 212 Νέρων "οὐκ ᾔδειν" ἔφη "ὅτι τοιαύτην μεγάλην ῥῖνα ἔχει," ὥσπερ φεισόμενος αὐτοῦ, εἰ τοῦτο προεγνώκει.

Ὅτι Θρασέας τις γνώμην ἀπεφήνατο ἀνδρὶ βουλευτῇ ἐσχάτην εἶναι τιμωρίαν τὴν φυγήν.

62,18,4 Ὅτι ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ περιβοήτου ἐμπρησμοῦ τῆς Ῥώμης ἐλέχθη τοιοῦτόν τι λόγιον,

ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει.

Ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ ἐπερατώθη τὸ γένος Ἰουλίου, ὅπερ ἀπὸ Αἰνείου κατήγετο· μετὰ Νέρωνα γὰρ οὐκέτι Ἰουλίου γένος ἀλλ' ἕτεροι Ῥωμαῖοι ἐβασίλευσαν.

62,24,1 Ὅτι πολλοί τινες ἐβουλεύσαντο κατὰ τοῦ Νέρωνος. ὡς δὲ ἐγνώσθη τοῦτο Νέρωνι, Σουλπίκιος Ἄσπρος ὁ ἑκατόνταρχος ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιθέσεως ἔφη ὅτι ἄλλως σοι βοηθῆσαι οὐκ ἠδυνάμην οὐδὲ παῦσαι ἀσχημονοῦντα, εἰ μὴ διὰ τοῦ ἀνελεῖν σε.

Ὅτι καὶ Φλάβιος Σούβριος ἐρωτηθεὶς ἔφη "ἐφιλήσαμέν σε ἐλπίσαντες ἀγαθόν σε αὐτοκράτορα ἔσεσθαι· ἐμίσησα δὲ ὅτι τὰ καὶ τὰ ποιεῖς· 213 ἐγὼ γὰρ οὔτε ἁρματηλάτῃ οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι.

Ὅτι τὸν Σπόρον τὸν ἐκτομίαν ἔχοντος τοῦ Νέ- 62,28,2
ρωνος ὡς γυναῖκα, εἷς τις τῶν ἐν Ῥώμῃ συνόντων
αὐτῷ καὶ πρὸς φιλοσοφίαν παρεσκευασμένος ἐρωτη-
θεὶς εἰ ἀρέσκεται τοῖς γάμοις καὶ τῷ συνοικεσίῳ, "εὖ
γε" ἔφη "ποιεῖς, ὦ Καῖσαρ, τοιαύταις συνοικῶν· εἴθε
καὶ ὁ σὸς πατὴρ τὸν αὐτὸν ζῆλον ἔσχεν καὶ τοιαύτῃ
συνῴκησε γαμετῇ," δεικνὺς ὡς εἰ τοῦτο ἐγεγόνει, οὐκ
ἂν οὗτος ἐτέχθη καὶ μεγάλων κακῶν ἠλευθεροῦτο
ἡ πολιτεία.

Ὅτι ἐπαγγελλομένου Νέρωνος ὡς τετρακόσια
γράφειν βιβλία πολλὰ αὐτὰ εἶναι ἔφη Ἀννέας Κορ- 62,29,2
νοῦτος καὶ μηδένα αὐτὰ δύνασθαι ἀναγινώσκειν.
εἰπόντος δὲ Νέρωνος "καὶ Χρύσιππος, ὃν ἐπαινεῖς
καὶ ζηλοῖς, πολλῷ πλείονα ἔγραψεν," ἀπεκρίνατο
ἐκεῖνος "ἀλλ' ἐκεῖνα χρησιμωτάτων ἀνθρώπων βίος
ἐστί", καὶ διὰ τοῦτο ἐφυγαδεύθη.

Ὅτι Τιριδάτης δέδωκε τῷ Νέρωνι τὸν ἀκινάκην 63,2,4
εἰπὼν ἀπολήψεσθαι αὐτόν, ὅταν ἐξέρχηται.

Ὅτι Τιριδάτης εἶπε πρὸς Νέρωνα "δέσποτα, 63,5,2
Ἀρσάκου μὲν ἔγγονός εἰμι, Οὐολογαίσου δὲ καὶ Πα-
κόρου τῶν βασιλέων ἀδελφός, σὸς δὲ δοῦλος· καὶ
ἦλθον πρὸς σὲ προσκυνήσων σὲ τὸν ἐμὸν θεὸν ὡς
καὶ τὸν Μίθραν, καὶ ἔσομαι τοῦτο ὅ,τι ἂν σὺ κελεύ-
σῃς· σὺ γάρ μοι καὶ μοῖρα εἶ καὶ τύχη·" ὁ δὲ Νέρων
ἔφη "εὖ γε ἐποίησας δεῦρο ἐλθών, ἵνα καὶ παρὼν
εὐφράνῃς με καὶ παρόντος μου ἀπολαύσῃς· ἃ γάρ
214 σοι οὔτε πατὴρ κατέλιπεν οὔτε ἀδελφοὶ δόντες ἐτή-
ρησαν, ταῦτα ἐγὼ χαρίζομαι καὶ βασιλέα τῆς Ἀρμε-
νίας ποιῶ, ὡς ἂν μάθητε καὶ σὺ κἀκεῖνοι ὅτι καὶ
ἀφαιρεῖσθαι βασιλείας καὶ δωρεῖσθαι δύναμαι."

Ὅτι διὰ τὴν κιθαρῳδίαν καὶ τὰ λοιπὰ ἀσχήμονα 63,6,4
ἀπεστράφη Τιριδάτης τὸν Νέρωνα καὶ τὸν Κουρβού-

λωνα πολλὰ ἐπήνεσεν, ἑνὶ μόνῳ μεμφόμενος αὐτῷ ὅτι τοιοῦτον δεσπότην ἔφερεν· ὅπερ οὐδὲ πρὸς αὐτὸν τὸν Νέρωνα ἀπεκρύψατο· εἶπεν γάρ ποτε ἐπὶ αὐτοῦ "ἀγαθόν, ὦ δέσποτα, ἀνδράποδον Κουρβούλωνα ἔχεις."

Ὅτι θεώμενος Τιριδάτης ποτὲ παγκράτιον, ἐπειδὴ εἶδεν θάτερον τῶν παγκρατιαστῶν πεσόντα καὶ τυπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου, ἔφη "ἄδικος ἡ μάχη· οὐ γὰρ δίκαιον τὸν πεσόντα τύπτεσθαι."

Ὅτι πρὸς Οὐολόγαισον ἔγραψε Νέρων τοῦ ἐλθεῖν
63,7,2 αὐτὸν πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο· καίτοι πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ παρενοχλούμενος ἀντεπέστελλέν οἱ ὅτι πολύ σοι ῥᾷον ἢ ἐμοί ἐστιν τοσαύτην θάλασσαν παραπλεῦσαι· ἐὰν οὖν εἰς τὴν Ἀσίαν ἔλθῃς, τότε συνθησόμεθα ποῦ δυνάμεθα συμβαλεῖν ἀλλήλοις.

63,8,3 Ὅτι περιοδονίκην [ἡ βουλὴ] ἔλεγεν εἶναι Νέρωνα· οὐ γὰρ ἠρκεῖτο εἰς τὰ λοιπὰ θέατρα, ἀλλὰ καὶ ἀπεδήμει.

66,11,2 Ὅτι ἀγανακτήσαντος αὐτοῦ πρός τινα ὅτι λέγοντος αὐτοῦ ἐσκυθρώπασεν καὶ οὐ σφόδρα ὑπερεπήνεσεν, ἀπεδίωξεν αὐτὸν ἐπιτρέψας μὴ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς 215
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχετο αὐτόν, ἐκείνου εἰπόντος "καὶ ποῦ ἀπέλθω;" ὁ Φοῖβος ὁ ἀπελεύθερος τοῦ Νέρωνος ἀπεκρίνατο αὐτῷ "εἰς κόρακας."

Ὅτι ἐρωτωμένου τινὸς τί ποιεῖ ὁ αὐτοκράτωρ;
63,10,2 ἀπεκρίνατο ὅτι τίκτει· τὴν γὰρ Κανάκην ὑπεκρίνατο.

Ὅτι ἀπὸ Δελφῶν ταχέως ἐξῆλθε λέγων ὅτι ζηλοτυπεῖ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὁ Ἀπόλλων.

Ὅτι Νέρων ποτὲ εἶπεν μήτε αὐτὸν χωρὶς Τιγελλίνου μήτε Τιγελλῖνον χωρὶς Νέρωνος ζῆν.

63,26,1 Ὅτι Νέρων ἔγραψεν ἐπιβουλὴν τὴν Γάλβα καὶ τὴν ἀναγόρευσιν εἰς Ῥώμην τῇ βουλῇ· αὐτὸς δὲ

οὐ παρεγένετο· καὶ προσετίθει δῆθεν ἀπολογούμενος
ὅτι ἐβραγχίασεν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῷ ᾆσαι τὴν Ῥώ-
μην καταλαμβάνων.

Ὅτι ἡ γερουσία μαθοῦσα τοῦτο τὸ περὶ τοῦ Βίν- 63,23,1
δικος καὶ Γάλβα πάντα τὰ εἰωθότα ἐπὶ τοῖς νεωτερί-
ζουσι κατὰ Βίνδικος ἐψηφίζετο· ἐπηγγείλατο δὲ Νέ-
ρων τῷ ἀναιροῦντι τὸν Βίνδικα καὶ κομίζοντι πρὸς
αὐτὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διακοσίας καὶ πεντήκοντα
μυριάδας ἐπιδώσειν δραχμῶν· ὅπερ μαθὼν ὁ Βίνδιξ
ἀπεκρίνατο τοῖς εἰρηκόσιν ὅτι ἐγὼ δὲ τῷ φέροντι τὴν
κεφαλὴν Δομιτίου τὴν ἐμαυτοῦ ἀντιδίδωμι.

Ὅτι ἐν πολλῷ θορύβῳ τῶν πραγμάτων ὄντων, ὁ 63,26,4
Νέρων τοὺς βουλευτὰς μετεπέμψατο· οἱ δὲ μετὰ
σπουδῆς συνῆλθον οἰόμενοί τι βουλεύσασθαι αὐτὸν
216 περὶ τῶν παρόντων· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη "εὕρηκα
τρόπον πῶς ἂν ἡ ὕδραυλις τρανότερον φθέγξηται."

Ὅτι ἔλεγε καὶ πολλάκις πρὸς τοὺς οἰκείους ὁ Νέ- 63,27,2
ρων ὅτι κἂν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐκπέσωμεν, ἄλλη τέχνη
ἡμᾶς διαθρέψει· εἰς τοσοῦτο μανίας ἐληλάκει, ὅτι
μετὰ αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἐνόμιζεν ἐξεῖναι αὐτῷ καὶ
ἰδιωτεῦσαι καὶ κιθαρίζειν.

Ὅτι οὐδενὶ ἀνέλπιστος ἦν ἡ ἐγχείρησις τῆς βασι-
λείας ἐν τηλικαύτῃ γενομένῃ ταραχῇ.

ΓΑΛΒΑΣ ΚΑΙ ΟΘΩΝ.

64, 3, 3 Ὅτι τοῖς δορυφόροις ἀπαιτοῦσι τῷ Γάλβᾳ ἅπερ ὑπέσχετο, ὁ Νυμφίδιος ἔφη “ἡμεῖς καταλέγειν στρατιώτας εἰώθαμεν ἀλλ' οὐκ ἀγοράζειν.”

Ὅτι τινὲς τῶν ἰδίων δούλων κατεφρόνησαν, βουλόμενοι κακῶν δούλων ἀπαλλαγῆναι.

64, 6, 2 Ὅτι μαθὼν παρὰ στρατιώτου Γάλβας ὡς Ὄθωνα ἀπεκεφάλισεν εἶπε “καὶ τίς σοι τοῦτο ποιῆσαι ἐκέλευσεν;”

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀποθνήσκων ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων τοῦτο μόνον εἶπεν, “τί γὰρ κακὸν ἐποίησα;”

64, 7, 1 Ὅτι ὡς ἔμελλεν ἡ δίκη τὸν Ὄθωνα μετιέναι, ὥσπερ οὖν εἰς ἀνάγκην καταστὰς πολλάκις ἔλεγε τὴν δημώδη ταύτην παροιμίαν “τί γάρ με ἔδει μακροῖς 217
αὐλοῖς αὐλεῖν;” λέγεται δὲ αὕτη ἐπὶ τῶν ἔξω τι τῶν ἁρμοζόντων αὐτοῖς ἐπιτηδευόντων.

Ὅτι καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις ἐταράττετο, ἀλλ' οὐκ ἦν ἀποφυγὴ τοῦ λοιποῦ.

Ὅτι οἱ στρατιῶται παρρησίας λαβόμενοι ἐπεχείρη-
64, 9, 1 σαν τοὺς βουλευτὰς ἀνελεῖν, καὶ ἐπέλεγον ὡς οὐ δύναται ὁ Ὄθων τοῦ συνεδρίου τούτου ὄντος μοναρχῆσαι.

64, 10, 2 Ὅτι ὁ Ὄθων παραταξάμενος πρὸς Βιτέλλιον καὶ εἰπὼν μὴ δύνασθαι μάχην ὁμοφύλων ἀνδρῶν ἰδεῖν καὶ ἀναχωρήσας ἡττήθη.

Ὅτι ὁ Ὄθων ὀλιγοχρόνιος γενόμενος ἕνεκεν τούτου τὴν ἀσέλγειαν τοῦ βίου ἐσκέπασεν.

ΒΙΤΕΛΛΙΟΣ.

Ὅτι Βιτέλλιος ἐξέβαλε τοὺς γόητας καὶ τοὺς 65,1,4
ἀστρολόγους διὰ προγράμματος εἰπὼν αὐτοῖς ἐντὸς
ῥητῆς ἡμέρας ἐκχωρῆσαι πάσης τῆς Ἰταλίας· καὶ αὐ-
τοὶ νυκτὸς πρόγραμμα ἀντιτεθείκασιν ἀπαλλαγήσε-
σθαι αὐτὸν τοῦ βίου ἐν ᾗ τελευτᾶν ἔμελλεν· οὕτως
ἀκριβῶς τὸ γενησόμενον προέγνωσαν.

Ὅτι οἱ συνδειπνοῦντες Βιτελλίῳ σφόδρα κακῶς
218 ἀπήλλαττον· τοιγαροῦν ὁ Κρίσπος νοσήσας καὶ ἀπο-
λειφθεὶς ἐπί τινος ἡμέρας, εἶτα προελθὼν ἔφη "εἰ μὴ 65,2,3
ἐνόσησα, πάντως ἂν ἀπωλόμην."

Ὅτι Βιτέλλιος ἔλεγε τὸν Νέρωνα ἐπαινεῖν καὶ
θαυμάζειν, μέμφεσθαι δὲ αὐτὸν ὡς μετρίας οἰκήσεις 65,4,1
κατασκευάσαντα, καὶ ὀλίγῃ δαπάνῃ χρησάμενον περὶ
τὴν τροφήν.

Ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Γαλερία τὸν κόσμον ἐμέμφετο 65,4,2
τὸν ἐν τῷ παλατίῳ εὑρεθέντα ὡς ὀλίγον ὄντα.

Ὅτι Βιτέλλιος ἀνέβη εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ ἠσπάσατο· ἐκείνη δὲ ἐπιεικὴς ἦν, καὶ
ὅτε πρῶτον ἤκουσεν ὅτι Γερμανικὸς ἐπεκλήθη ὁ υἱὸς
αὐτῆς, εἶπεν "ἐγὼ μὲν Βιτέλλιον ἀλλ' οὐ Γερμανικὸν
τέτοκα."

Ὅτι Βιτέλλιος τοὺς παλαιοὺς αὐτοῦ φίλους ἄγαν 65,7,1
ἠσπάζετο καὶ ἐδεξιοῦτο, καινόν τι πάσχων· οἱ γὰρ
πολλοὶ ἐπὶ μέγα παρὰ λόγον ἀρθέντες μισοῦσι τοὺς
συνειδότας σφίσιν τὴν ἐν τῷ πρὶν ταπεινότητα.

65,10,2 Ὅτι Ἀλιηνὸς καταλιπὼν Βιτέλλιον προσέθετο Βεσπασιανῷ· ὕστερον δὲ μετανοήσας πάλιν τὸν Βιτέλλιον αὐτοκράτορα ἐπεβόησεν· τοιαῦτα γὰρ ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις εἴωθε γίνεσθαι.

Ὅτι φοβηθεὶς ὁ Βιτέλλιος χιτωνίσκον ἐρρακωμέ-
65,20,1 νον ἐνέδυ βουλόμενος λήσειν· οὐχ οἷον δὲ ἦν ἄνδρα
αὐτοκράτορα γεγονότα ἐπὶ πολὺ λαθεῖν.

ΒΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ.

219 Ὅτι Μουκιανὸς καθ᾽ ἑκάστην ἔλεγεν ὅτι νεῦρα 66,2,1
τῆς ἡγεμονίας τὰ χρήματά ἐστιν.

Ὅτι Ἀλεξανδρεῖς οὐκ ἔχαιρον ἐπὶ Βεσπασιανῷ, 66,8,2
ἀλλ᾽ ἐλοιδόρουν αὐτὸν καὶ ἔσκωπτον ἐπὶ τῇ φιλαρ-
γυρίᾳ καὶ ἐπέκραζον αὐτῷ "ἓξ ὀβολοὺς προσαιτεῖς·"
ὥστε αὐτὸν καίπερ ἐπιεικέστατον ὄντα χαλεπαίνειν.
Ὅτι τοῦ Τίτου ἐξαιτησαμένου αὐτοὺς ἐκεῖνοι οὐδὲν
ἧττον ἔσκωπτον εἰς αὐτὸν καὶ ἔκραζον "συγγινώσκο-
μεν αὐτῷ· οὐ γὰρ οἶδε καισαρεύειν."

Ὅτι χαριέντως τις ἀπεφθέγξατο ἐν τῷ μοναρχεῖν 66,9,5
Βεσπασιανὸν πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα "τί πράττει ὁ Καῖ-
σαρ;" εἶπεν ὅτι ἰδιάζει καὶ οὐδὲ μυῖα αὐτῷ περι-
κάθηται.

Ὅτι Βεσπασιανὸς γέλωτα ὠφλίσκανεν ὁσάκις ἀνα-
λίσκων ἔλεγεν ὅτι ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ αὐτὰ δαπανῶ.

Ὅτι Βεσπασιανὸς ἔσκωπτε δημοτικῶς καὶ ἀπεσκώ- 66,11,1
πτετο ἡδέως.

Ὅτι ὁ αὐτὸς πρὸς τὰ γράμματα τὰ προπηλακισμὸν
αὐτῷ φέροντα, ἃ καλοῦσιν ἀνώνυμα, τῇ δὲ Λατίνων
φωνῇ φαμῶσα, οὐκ ὠργίζετο, ἀλλ᾽ ἀντέγραφε πρόσ-
φορα καὶ προσετίθει.

Ὅτι Φοῖβός τις δεδιὼς προσῆλθεν αὐτῷ ἐξαιτού-
μενος μὴ ὀργίζεσθαι ἐφ᾽ οἷς ποτε ἐπὶ Νέρωνος εἶπεν 66,11,2
220 αὐτῷ ἀπελθεῖν εἰς κόρακας· ὁ δὲ μετὰ γέλωτος ἀπε-

κρίνατο "ἀλλὰ σὺ ἀπέλθοις ἐς κόρακας·" καὶ μέχρι τούτου καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν αὐτῷ.

66,11,3 Ὅτι Οὐολογαίσου τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως ἐπιστείλαντος αὐτῷ οὕτως "βασιλεὺς βασιλέων Οὐολόγαισος φίλῳ Βεσπασιανῷ χαίρειν," μήτε αὐτοκράτορα μήτε Αὔγουστον αὐτὸν ὀνομάσας, οὐκ ἀνθύβρισεν, ἀλλ' ἀντέγραψεν οὕτως, "βασιλεῖ βασιλέων Οὐολογαίσῳ Βεσπασιανὸς Καῖσαρ."

66,12,1 Ὅτι τινῶν ὑποψίαν λαβόντων ἐπὶ τυραννίδι καὶ θρασύτερον διαλεγομένων, οὐκ ὠργίσθη ἀλλὰ δακρύσας ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου τοσοῦτον μόνον ἐπειπὼν ὅτι ἐμὲ ὁ υἱὸς διαδέχεται ἢ οὐδείς.

66,13,1 Ὅτι Μουκιανὸς πρὸς Βεσπασιανὸν κατὰ τῶν στωικῶν πλεῖστά τε εἶπε καὶ θαυμάσια, ὡς ὅτι αὐχήματος κενοῦ εἰσι πεπληρωμένοι, κἂν τὸν πώγωνά τις αὐτῶν καθῇ καὶ τὰς ὀφρύας ἀνασπάσῃ τό τε τριβώνιον ἀναβάληται καὶ ἀνυπόδητος βαδίσῃ, σοφὸς εὐθὺς ἀνδρεῖος δίκαιός φησιν εἶναι καὶ πνεῖ ἐφ' ἑαυτῷ μέγα κἂν τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίσταται· καὶ πάντας ὑπερορῶσι καὶ τὸν μὲν εὐγενῆ τηθαλλαδοῦν, τὸν δὲ ἀγενῆ σμικρόφρονα, καὶ τὸν μὲν καλὸν ἀσελγῆ, τὸν δὲ αἰσχρὸν εὐφυᾶ, τὸν δὲ πλούσιον πλεονέκτην, τὸν δὲ πένητα δουλοπρεπῆ καλοῦσι. . . . . . *)

*) In palimpsesti lacuna demersae sunt Vespasiani res, ut credere licet, adhuc reliquae; item Titi, Domitiani, Nervae, Traianique, et partim Hadriani. Lacuna est paginarum quatuor, quia deest extremum folium quaternionis quarti et primum quinti. MAIUS.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ.

221 * ἐν ταῖς ὁδοῖς γὰρ πολλὰ ἐβάδιζεν ἢ ἵππευεν, 69,7,3
ὀχήματι δὲ πάνυ σπανίως ἐχρῆτο· ἠρίστα δὲ ἄνευ
οἴνου καὶ πλείονα ἐσιτεῖτο· πολλάκις δὲ καὶ δικάζων
μεταξὺ τροφῆς μετελάμβανεν καὶ μετὰ πάντων ἠρί-
στα καὶ ἐδείπνει καὶ ἦν αὐτῷ τὸ συσσίτιον παντο-
δαπῶν λόγων πλῆρες.

Ὅτι Ἀλεξανδρέων στασιασάντων οὐκ ἄλλως ἐπαύ-
σαντο, ἕως οὗ ἐπιστολὴν Ἀδριανοῦ ἐδέξαντο ἐπι-
τιμῶσαν αὐτοῖς· οὕτω που πλέον ἰσχύσει αὐτοκράτο-
ρος λόγος τῶν ὅπλων.

Ὅτι τῆς Πλωτίνης ἀποθανούσης ἐπῄνει Ἀδρια- 69,10,3
νὸς λέγων ὅτι πολλὰ παρ' ἐμοῦ αἰτήσασα οὐδενὸς
ἀπέτυχεν· τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως ἔλεγεν ἀλλ' ὅτι τοι-
αῦτα ᾔτει οἷα οὔτε ἐβάρει με οὔτε συνεχώρει ἀντειπεῖν.

Ὅτι τοῦ δήμου ἐκβοήσαντος πρὸς Ἀδριανὸν ἐν 69,16,3
ἱπποδρομίᾳ ἵνα τις ἁρματηλάτης δοῦλος ὢν ἐλευθε-
ρωθῇ, εἶπεν ὅτι οὔτε ὑμᾶς προσήκει δοῦλον ἀλλό-
τριον αἰτεῖν ἐλευθερῶσαι οὔτε ἐμοὶ δεσπότην αὐτοῦ
βιάσασθαι.

Ὅτι Σίμιλίν τινα τῶν δορυφόρων ἄρχοντα, φρο- 69,19,1
νήσει δὲ καὶ ἐπιεικείᾳ σεμνυνόμενον, πάνυ Ἀδριανὸς
222 ἐτίμα· καὶ ἔτι ἑκατόνταρχον ὄντα εἰσκαλέσας διελέ-
γετο τῶν ἐπάρχων ἔξω ἑστώτων· ὁ δὲ ἔφη "αἰσχρόν
ἐστι, Καῖσαρ, ἑκατοντάρχῳ σε διαλέγεσθαι τῶν ἐπάρ-
χων ἔξω ἑστώτων."

69,19,1 Ὅτι ὁ αὐτὸς Σίμιλις ἐπειδὴ βίᾳ τὴν ἀρχὴν τῶν δορυφόρων παρέλαβεν, ἐξέστη τῆς ἀρχῆς καὶ ἐν ἀγρῷ ἔτη ἑπτὰ διῆγεν· καὶ τελευτήσαντος ἐν τῷ μνημείῳ αὐτοῦ ἐπέγραψεν ὅτι Σίμιλις ἐνταῦθα κατάκειται βιοὺς μὲν ἔτη πεντήκοντα, ζήσας δὲ ἔτη ἑπτά.

69,17,1 Ὅτι ὁ Σιλουανὸς καὶ Φοῦσκος ὑπὸ Ἀδριανοῦ ἀνηρέθησαν· ὅπερ μαθὼν Σιρβίλλιος λιβανωτὸν καὶ πῦρ ᾔτησε καὶ θυμιάσας ἔφη ὅτι μὲν οὐδὲν ἀδικῶ ὑμεῖς, ὦ θεοί, ἴστε· ἀποθνήσκω δὲ ὡς τὰ μέγιστα ἀδικήσας. περὶ δὲ Ἀδριανοῦ τοῦτο μόνον εὔχομαι, ἵνα ἐπιθυμήσας ἀποθανεῖν μὴ δυνηθῇ· ὅπερ εἰς ἔργον ἐξέβη· τὰς νόσους γὰρ καὶ τὰς ἀνάγκας μὴ φέρων Ἀδριανὸς ἑαυτὸν ἀποσφάξαι ἠθέλησεν, ὥστε ποτὲ ἀναβοήσαντα εἰπεῖν "ὦ Ζεῦ, πόσον κακόν ἐστιν ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν μὴ τυγχάνειν."

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.

Ὅτι τῆς βουλῆς ἐνισταμένης καταπαῦσαι τὴν 70,1,2
μνήμην Ἀδριανοῦ καὶ μὴ ἐγγράψαι αὐτὸν εἰς τοὺς ἥρωας ὁ Ἀντωνῖνος δακρύων καὶ ὀλοφυρόμενος ὡς οὐκ ἔπειθεν αὐτούς, τελευταῖον "οὐδὲ ἐγὼ [εἶπεν] ὑμῶν ἄρχω, εἴ γε ἐκεῖνος κακὸς ἀνὴρ καὶ αἰσχρὸς
223 ὑμῖν καὶ πολέμιος ἐγένετο· πάντα γὰρ δῆλον ὅτι πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ καταλύσετε· τοῦτο δὲ ἕν ἐστιν καὶ ἡ ποίησις ἡ ἐμή."

Ὅτι ὁ Ἀντωνῖνος οὐδένα τῶν συκοφαντουμένων 70,2,1
εἵλετο κολάζειν, εἰπὼν ὅτι οὐ δύναμαι ἀπὸ φόνων τῆς προστασίας ὑμῶν ἄρξασθαι. *)

*) Ne miremur tam exiguum in vaticano palimpsesto legi ex Antonini rebus excerptum, praesto est Xiphilinus, qui lib LXX. 1. amissam ait aetate sua partem hanc Dionis in qua Antonini Pii res gestae fuerunt: quare et ipse Xiphilinus duo haec tantum, diversis tamen plerumque verbis, scripsit fragmenta. Idem denique Xiphilinus nos docet priores quoque Marci Aurelii res gestas cum parthico L. Veri bello in mutilis Dionis codicibus non reperisse, quod constantiniano item eclogario contigisse videmus. MAIUS.

Μ Α Ρ Κ Ο Σ.

71,3,3 *Ὅτι χρήματά ποτε αἰτηθεὶς ὁ Μάρκος ὑπὸ τῶν*
στρατιωτῶν οὐκ ἔδωκεν, εἰπὼν ὅτι ὅσῳ πλέον τοῦ
καθεστηκότος λαμβάνουσιν οἱ στρατιῶται, τοσοῦτον
ἐκ τοῦ αἵματος τῶν γονέων αὐτῶν καὶ τῶν συγγενῶν
ἐξέρχεται· τὸ δὲ κράτος τῆς αὐταρχίας οὐκ ἐν τοῖς
στρατιώταις, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ κεῖται.

71,5,2 *Ὅτι ὁ Μάρκος ἐλάλει πρός τινα τῇ Λατίνων φω-*
νῇ· καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνος ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος τις τῶν
παρόντων ἔγνω τὸ λαληθέν, ὥστε Ῥοῦφον τὸν ἔπαρ-
χον εἰπεῖν "εἰκός ἐστι, Καῖσαρ, μὴ γνῶναι αὐτὸν τὰ
παρ' ὑμῖν λαληθέντα· οὔτε γὰρ ἑλληνιστὶ ἐπίσταται."
καὶ γὰρ αὐτὸς ἠγνόηκε τὸ λεχθέν.

Ὅτι ἐνόσησε σφόδρα ὁ Μάρκος, ὥστε ὀλίγας ἐλ-
71,22,1 *πίδας ἐπὶ τῆς σωτηρίας ἔχειν· καὶ πολλάκις ἐν τῇ*
νόσῳ ἐπεφώνει τὸ τῆς τραγῳδίας ἰαμβεῖον,

τοιαῦτα τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται.

Ὅτι παρασκευαζομένου τοῦ Μάρκου εἰς τὸν κατὰ 224
Κασσίου πόλεμον οὐδεμίαν βαρβαρικὴν συμμαχίαν
ἐδέξατο, καίτοι πολλῶν συνδραμόντων αὐτῷ, λέγων
μὴ χρῆναι τοῖς βαρβάροις εἰδέναι τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων
κινούμενα κακά.

71,30,1 *Ὅτι ἐγκειμένης τῆς βουλῆς θανατωθῆναι τοὺς*
συμπράξαντας Κασσίῳ καὶ τοὺς συγγενεῖς, ἀντέγρα-
ψεν ἄλλα τέ τινα καὶ ταῦτα, "δέομαι καὶ ἱκετεύω,
καθαράν μου τὴν ἀρχὴν ἀπὸ παντὸς βουλευτικοῦ

αἵματος φυλάξατε· μὴ γὰρ γένοιτο μηδένα ὑμῶν ὑπ’ ἐμοῦ μήτε τῇ ἐμῇ μήτε τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ ἀπολέσθαι.

Ὅτι ἐξελθὼν ὁ Μάρκος ἀπελογεῖτο τῷ δήμῳ ὡς 71,32,1
πολλοῖς τοῖς ἔτεσιν ἀποδεδημηκὼς τῆς Ῥώμης· οἱ δὲ ἐπέκραζον “ὀκτώ” καὶ τοῖς δακτύλοις ἐδείκνυον· ὀκτὼ γὰρ ἔτεσιν ἔτυχεν ἀποδημῶν· οἱ δὲ ᾐνίττοντο ὡς κατὰ ὀκτὼ χρυσοῦς ληψόμενοι· ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Μάρκος μειδιάσας ἔφη “καὶ ὀκτώ·” καὶ δέδωκεν αὐτοῖς κατὰ ὀκτὼ χρυσοῦς.

ΚΟΜΜΟΔΟΣ.

Ὅτι οἱ ἐν Βρεττανίᾳ στρατιῶται Πρίσκον ὑποστράτηγον εἵλοντο αὐτοκράτορα· ὁ δὲ παρῃτήσατο εἰπὼν ὅτι τοιοῦτος ἐγώ εἰμι αὐτοκράτωρ οἷοι ὑμεῖς στρατιῶταί ἐστε.

72, 12, 3 Ὅτι Κόμμοδος ἀναξίους καὶ πένητας εἰς τὴν σύγκλητον ἐνέγραφεν λαμβάνων τὰς οὐσίας αὐτῶν, ὥστε Ἰούλιον δεδωκότα πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ γενέσθαι βουλευτήν· καίτοι τοιοῦτον ἀστείως λεχθῆναι ἐπ' 225 αὐτῷ ὅτι Ἰούλιος τῆς οὐσίας ἀφαιρεθεὶς εἰς τὸ δικαστήριον ἐξωρίσθη.

72, 22, 3 Ὅτι τοῦ κολοσσοῦ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Κόμμοδος τὴν κεφαλὴν ἀφελόμενος καὶ ῥόπαλον αὐτῷ καὶ λέοντα ἐπιθεὶς ἔγραψεν Λούκιος Κόμμοδος Ἡρακλῆς· ἐφ' ᾧ τὸ φερόμενον ἐπίγραμμα γέγονεν ὅτι Διὸς παῖς καλλίνικος Ἡρακλῆς οὐκ εἰμὶ Λούκιος, ἀλλ' ἀναγκάζουσί με.

ΠΕΡΤΙΝΑΞ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ.

Ὅτι ὁ Κόμμοδος πολὺ χρυσίον εἰώθει βαρβάροις 73,6,1
διδόναι· καί τινας πρέσβεις λαβόντας χρυσίον καὶ ἐν ὁδῷ ὄντας πέμψας ὁ Περτίναξ κατέσχε καὶ τὸ χρυσίον ἀφελόμενος εἶπεν "ἀπαγγείλατε τοῖς οἴκοι Περτίνακα βασιλεύειν."

Ὅτι τοῦ Φλάκκου ἑαυτὸν μέλλοντος ἀναγορεῦσαι 73,8,5
βασιλέα καὶ φωραθέντος καὶ θάνατον καταδικασθέντος παρὰ τῆς βουλῆς, αὐτὸς ἀνέκραγε "μὴ γένοιτο Περτίνακος τὴν αὐτοκράτορος ἀρχὴν ἔχοντος βουλευτὴν ἀναιρεθῆναι ἢ φυγαδευθῆναι." ὁ δὲ Φλάκκος εὐλαβηθεὶς καὶ αἰδεσθεὶς τὸν λειπόμενον χρόνον ἐν ἀγρῷ διῆγεν.

226 Ὅτι ὁ Περτίναξ πάντα τὰ κακῶς γεγονότα ἐπιχειρή- 73,10,3
σας ἐν βραχεῖ ἐπανορθῶσαι ἀπώλετο, μὴ διαγνούς, καίπερ ἐμπειρότατος πραγμάτων ὤν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀθρόαν ἐπανόρθωσιν ἐπαγαγεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασις χρόνου καὶ σοφίας χρῄζει.

Ὅτι Ἰουλιανὸς ὁ μετὰ Περτίνακα τὴν ἀρχὴν ἁρ- 73,14,1
πάσας πάντας ἐκολάκευεν· ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς χρυσοῦν ἀνδριάντα αὐτοῦ, οὐ προσεδέξατο εἰπὼν ὅτι χαλκοῦν μοι δότε, ἵνα καὶ μείνῃ· καὶ γὰρ τῶν πρὸ ἐμοῦ αὐτοκρατόρων τοὺς μὲν χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς ὁρῶ καθαιρεθέντας, τοὺς δὲ χαλκοῦς μένοντας, οὐκ ὀρθῶς τοῦτο εἰπών· ἀρετὴ γάρ ἐστιν ἡ διαφυλάττουσα τὴν μνήμην τῶν κρατούντων· ὁ γὰρ δοθεὶς αὐτῷ χαλκοῦς ἀναιρεθέντος αὐτοῦ καθῃρέθη.

ΣΕΒΗΡΟΣ.

74,9,1 Ὅτι Κάσσιος Κλήμης βουλευτὴς παρὰ Σεβήρου κρινόμενος διὰ τὴν πρὸς Νίγρον φιλίαν ἔφη ὅτι ἐγὼ οὐδὲ Νίγρον ἠπιστάμην, ἡνίκα δὲ Νίγρος τὸν κατὰ Ἰουλιανοῦ πόλεμον εἵλετο, ἔτυχον ἐνταῦθα ὤν· κἀκεῖνο εἱλόμην ὅ μοι τὸ δαιμόνιον ἐκλήρωσεν· εἰ δέ μοι ἀγανακτήσεις ὅτι μὴ ἀπολέλοιπα αὐτὸν καὶ πρὸς σὲ ἀφικόμην, τοῦτο ἐνθυμήθητι καὶ περὶ τῶν πλησίον σου ὄντων, οὓς ἐχρῆν καὶ ἀπολιπεῖν σε καὶ πρὸς Νίγρον παραγενέσθαι καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ἡμῶν καταγνῷς, τοῦτο ἐπὶ σαυτὸν φέρεις. ὁ δὲ Σεβῆρος ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐχαλέπηνεν.

Ὅτι πάντες μὲν ἐπλάττοντο τὰ Σεβήρου φρονεῖν· 227
ἠλέγχοντο δὲ ἐν ταῖς αἰφνιδίοις ἐπαγγελίαις μὴ δυνάμενοι ἐπικαλύπτειν τὸ ἐν τῇ ψυχῇ κεκρυμμένον· τῆς γὰρ ἀκοῆς ἐξαπίνης αὐτοῖς προσπιπτούσης ἀφυλάκτως ἐκινοῦντο καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῶν ἠθῶν ὡς ἕκαστοι κατάδηλοι ἐγένοντο· τινὲς δὲ καὶ ἐκ τοῦ σφόδρα προσποιεῖσθαι πλέον ἐγινώσκοντο.

74,9,5 Ὅτι Σεβῆρος τοὺς βουλευτὰς τοὺς γράψαντας κατ' αὐτοῦ πρὸς Ἀλβῖνον διελέγξαι βουλόμενος ἠβουλήθη καὶ Βιβιανὸν ἄνδρα ὑπατευκότα καὶ τὰ Ἀλβίνου δοκοῦντα φρονεῖν ὑποφθεῖραι, ἵνα τῇ μαρτυρίᾳ αὐτοῦ χρώμενος κατὰ τῶν βουλευτῶν ἀξιόπιστον τὴν κατηγορίαν ποιήσῃ· ὁ δὲ εἵλατο σφαγῆναι ἢ πρᾶξαί τι

ἐλευθερίας ἀλλότριον· Ἰουλιανὸν οὖν εὑρὼν πρὸς τοῦτο ἀνέπεισε καὶ κατηγόρῳ ἐχρήσατο.

Ὅτι Πλαυτιανὸς οὕτως ἐπ᾿ ἀδείας διῴκει τὰ 75,15,1
πράγματα ὥστε ἐκεῖνον δοκεῖν εἶναι αὐτοκράτορα, τὸν δὲ αὐτοκράτορα ἔπαρχον· ὥστε ἐκεῖνο εἶπεν πρὸς τὴν βουλὴν Σεβῆρος ὅτι ὁ βασιλεὺς εὔχεται πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν· καί τινα τολμῆσαι γράφειν πρὸς αὐτόν, πρὸς τέταρτον Καίσαρα.

Ὅτι καὶ πολλῶν εἰς τιμὴν αὐτοῦ ψηφισθέντων παρὰ τῆς συγκλήτου ὀλίγα ἐδέξατο εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι ταῖς ψυχαῖς με φιλεῖτε καὶ μὴ τοῖς ψηφίσμασιν.

Ὅτι ἐν Τυάνῃ νοσήσαντα τὸν Πλαυτιανὸν ἐπε- 75,15,4
σκέψατο ὁ Σεβῆρος· οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοῦ οὐ συνεχώρησαν τοὺς μετὰ τοῦ βασιλέως ὄντας εἰσελθεῖν, ἀλλὰ κατέσχον ἔξω.

228 Ὅτι καὶ δίκης ἀκοῦσαι βουληθέντι τῷ Σεβήρῳ οὐδεὶς ὑπήκουσε διὰ τὸ μὴ παρεῖναι Πλαυτιανόν.

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΣ.

77,3,2 Ὅτι Ἀντωνῖνος μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Γέτα πρὸς τὸ συνέδριον πολλὰ ἄτοπα εἰπὼν καὶ τοῦτο ἐφθέγξατο ὅτι μᾶλλον μὲν μεθ' ὑμῶν ζῆν βούλομαι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀνθ' ὑμῶν ἀποθανεῖν· καὶ πρωῒ εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσελθὼν παρεκάλει συγγνώμην, οὐχ ὅτι τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξεν, ἀλλ' ὅτι βραγχᾷ καὶ οὐ βούλεται δημηγορῆσαι.

Ὅτι μέλλων ἐξιέναι πρὸς τῇ θύρᾳ αὐτῇ ὑπεστράφη
77,3,3 καί φησιν "ἀκούσατε μέγα πρᾶγμα, ἵνα πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαρῇ· πάντες οἱ φυγόντες ὑφ' ὁτῳοῦν ἐγκλήματι, πλὴν οἱ ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ μὲν θείου ὑμετέρου δὲ πατρὸς πεφυγαδευμένοι εἶεν, εἰσελθέτωσαν." καὶ μέγα τι ἐνόμιζε ποιεῖν τοὺς κακούργους καὶ φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανάγων.

Ὅτι Ἀντωνῖνος Παπιανὸν καὶ Πετρώνιον, τῶν δορυφόρων ἐπί τισι κατηγορησάντων αὐτῶν, ἐπέτρεψεν ἀποκτεῖναι αὐτούς, εἰπὼν κἀκεῖνο ὅτι ἐγὼ ὑμῶν καὶ οὐκ ἐμαυτοῦ ἄρχω· καὶ διὰ τοῦτο καὶ πείθομαι ὑμῖν καὶ ὡς κατηγόροις καὶ ὡς δικασταῖς.

77,4,2 Ὅτι τῷ Παπιανὸν φονεύσαντι σφόδρα ἐπετίμη- 229
σεν, οὐχ ὅτι ἐφόνευσεν αὐτόν, ἀλλ' ὅτι ἀξίνῃ αὐτὸν δέδωκεν καὶ οὐχὶ μᾶλλον ξίφει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπέτεμεν.

77,10,3 Ὅτι Ἀντωνῖνος οὕτω τὰ πάντα ἐλάμβανεν καὶ ζώντων καὶ τελευτώντων, ὥστε τοὺς Ῥωμαίους ποτὲ

ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ συμβοῆσαι ἄλλα τε πολλὰ καὶ ὅτι τοὺς ζῶντας ἀπολοῦμεν, ἵνα τοὺς τελευτῶντας θάψωμεν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἔλεγε πολλάκις ὅτι οὐδένα ἄνθρωπον δεῖ ἀργύριον ἔχειν πλὴν ἐμοῦ, ἵνα τοῖς στρατιώταις χαρίζωμαι. Ὅτι Ἰουλίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐπιτιμησάσης αὐτῷ ὅτι πολλὰ τοῖς στρατιώταις δίδωσι καὶ εἰπούσης ὅτι ἡμῖν οὔτε δίκαιος οὔτε ἄδικος πόρος περιλέλειπται, τὸ ξίφος δείξας εἶπεν "θάρσει, μῆτερ· ἐφ' ὅσον τοῦτο ἔχομεν, χρυσίον ἡμᾶς οὐκ ἐπιλείψει."

Ὅτι ὁ Ἰούλιος Παῦλος ὑπατικὸς ἀνὴρ ψιθυρὸς καὶ σκωπτικὸς καὶ οὐδὲ αὐτῶν τῶν αὐτοκρατόρων ἀπεχόμενος, ὃν καὶ ὁ Σεβῆρος φυλακῇ ἀδέσμῳ παραδέδωκεν, ὡς [δὲ] ἐν φρουραῖς ὢν ἀπέσκωπτεν εἰς τοὺς βασιλεῖς, μεταπεμψάμενος ὁ Σεβῆρος ὤμνυ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκτεμεῖν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ἐκτεμεῖν αὐτὴν δύνασθαι, ἐφ' ὅσον δὲ αὐτὴν ἔχω, οὔτε σὺ οὔτε ἐγὼ κατασχεῖν αὐτῆς δύναμαι. ὥστε γελάσαντα τὸν Σεβῆρον ἀπολῦσαι αὐτόν.

Ὅτι τὸν αὐτὸν Ἀντωνῖνος μεταπεμψάμενος ἐπέ-
τρεψεν αὐτῷ γράψαι στίχους εἰς αὐτόν· ὁ δὲ τεχνι- 77,11,1
κῶς ἔσκωψεν· εἶπεν γὰρ αὐτὸν ἐν παντὶ καιρῷ ἐοικέναι θυμουμένῳ· καὶ τοῦτο μὲν ὡς σκώπτων εἶπεν, ἐκεῖνον δὲ σφόδρα ἐθεράπευσεν· ἤθελε γὰρ δεινὸς καὶ ἄγριος καὶ ἀπότομος ἀεὶ φαίνεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ εἴκοσι μυριάδας [ἐχαρίσατο].

230 *Ὅτι Ἀντωνῖνος κατὰ Ἀλαμαννῶν ἐξορμήσας χρή-* 77,14,2
μασι τὴν δοκοῦσαν νίκην ἐπρίατο· ἔλαβε δὲ καὶ [γυναῖκας] αἰχμαλώτους, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες ἐθαυμάσθησαν· πυθομένου γὰρ αὐτοῦ πότερον πραθῆναι ἢ φονευθῆναι βούλονται, ἐκεῖναι φονευθῆναι ἐπελέξαντο· ὡς δὲ ἐπράθησαν, αἱ πολλαὶ ἑαυτὰς ἀπέσφαξαν.

Ὅτι Ἀντωνῖνος πᾶσιν ἐπετίμα καὶ ἐνεκάλει ὅτι οὐδὲν αὐτὸν ᾔτουν· καὶ ἔλεγε πρὸς πάντας "δῆλόν ἐστιν ὅτι οὐ θαρρεῖτέ μοι ἐξ ὧν μὴ αἰτεῖτέ με. εἰ δὲ μὴ θαρρεῖτε, ὑποπτεύετέ με, εἰ δὲ ὑποπτεύετε, φοβεῖσθε, εἰ δὲ φοβεῖσθε, μισεῖτε." ταῦτα δὲ πρόφασιν ἐπιβουλῆς ἐποιεῖτο.

Ὅτι Ἀντωνῖνος Κορνιφικίαν μέλλων ἀναιρεῖν, ὥς δῆθεν τιμῶν ἐκέλευσεν αὐτὴν ἑλέσθαι θάνατον ὃν βούλεται ἀποθανεῖν· ἡ δὲ κλαύσασα πολλὰ καὶ μνησθεῖσα τοῦ πατρὸς Μάρκου καὶ τοῦ πάππου Ἀντωνίνου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Κομμόδου τέλος ἐπήγαγεν ταῦτα "ὦ δυστυχὲς ψυχίδιον ἐν πονηρῷ σώματι καθειργμένον, ἔξελθε, ἐλευθερώθητι, δεῖξον αὐτοῖς ὅτι Μάρκου θυγάτηρ εἶ, καὶ ἐὰν μὴ θέλωσιν." καὶ ἀποθεμένη πάντα τὸν κόσμον, ὃν περιεβέβλητο, καὶ εὐθετήσασα ἑαυτὴν τὰς φλέβας ἀπέτεμε καὶ ἀπέθανεν.

Ὅτι εἰς Πέργαμον ὁ Ἀντωνῖνος παραγενόμενος καί τινων ἀμφισβητούντων ἔδοξεν ἔκ τινος μαντείου ἔπος τοιοῦτον περιφέρειν,

Τηλεφίης γαίης ἐπιβήσεται Αὐσόνιος θήρ.

καὶ ὅτι μὲν θὴρ ἐπεκλήθη, ἔχαιρε καὶ ἐσεμνύνετο 231
καὶ πολλοὺς πάνυ ἀθρόως ἀνεῖλεν· ὁ δὲ τὸ ἔπος ποιήσας ἐγέλα καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς τὸ ἔπος ἐποίησεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι παρὰ πεπρωμένην οὐκ ἄν τις ἀποθάνοι· ἀλλ' ἔστιν ἀληθὲς τὸ δημῶδες ὅτι ψεῦσται καὶ ἀπατεῶνες οὐδ' ἂν ἀληθὲς εἴπωσί ποτε, πιστεύονται.

77,20,2 Ὅτι Ἀντωνῖνος τὰς κατ' αὐτὸν λοιδορίας εἰς οὐδὲν τιθέμενος εἶπεν ὅτι οἶδα μὲν ὅτι οὐκ ἀρέσκει ταῦτα ὑμῖν· διὰ τοῦτο μέντοι καὶ ὅπλα καὶ στρατιώτας ἔχω, ἵνα μὴ ἐπιστρέφωμαι τῶν λογοποιουμένων.

Ὅτι τῶν Ἀλεξανδρέων ἐργολάβων παμπληθεῖς ὁ 77,22,3
Ἀντωνῖνος θανατώσας τῇ βουλῇ ἔγραψεν ὅτι οὐδὲν διαφέρει πόσοι σφῶν ἐτελεύτησαν· πάντες γὰρ τοῦτο παθεῖν ἄξιοι ἦσαν.

ΜΑΚΡΙΝΟΣ.

78,19,2 Ὅτι ὁ δῆμος ἐπὶ Μακρίνου πρὸς τὸν Δία εἶπον "ὡς κύριος ὠργίσθης, ὡς πατὴρ ἐλέησον ἡμᾶς· οἱ δὲ βουλευταὶ ἀναστάντες μετὰ πολλῆς δῆθεν ἡδονῆς ἑλληνιστὶ ἔκραξαν "οὐὰ καλῆς ἡμέρας τῆς σήμερον, οὐὰ καλῶν βασιλέων," βουλόμενοι τὸν δῆμον ἐφ' ἑαυτοὺς 232 ἐφελκύσαι· οἱ δὲ οὐδὲ τὴν βουλὴν ᾐδέσθησαν, ἀλλ' εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀνέτεινον καὶ ἐβόων "οὗτός ἐστιν ὁ Ῥωμαίων Αὔγουστος, τὸν θεὸν ὑποδεικνύντες· τούτου ἔχοντος πάντα ἔχομεν." οὕτως οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸ κρεῖττον αἱρεῖσθαι καὶ τὸ χεῖρον καταφρονεῖν ἐοίκασιν.

78,24,1 Ὅτι ἡ Ἰουλία ἡ Σεβήρου γυνὴ ἐξ εὐτελεστάτων ἐπὶ τοσοῦτον ὕψος ἀρθεῖσα καὶ ἐλεεινῶς τελευτήσασα ἔδειξε τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸ ἀβέβαιον.

ΗΛΙΟΓΑΒΑΛΟΣ.

Ὅτι ὁ Ψευδαντωνῖνος ὑπὸ στρατιωτῶν κατεφρονήθη καὶ ἀνῃρέθη· ὅταν γὰρ ἐθισθῶσί τινες καὶ ταῦτα ὡπλισμένοι καταφρονεῖν τῶν κρατούντων, οὐδένα ὅρον τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τὸ πράττειν ἃ βούλονται ποιοῦνται, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ δόντος ταύτην ὁπλίζονται. 79

Ὅτι ποτὲ ὁ αὐτὸς τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐδὲν δέομαι ὀνομάτων ἐκ πολέμου καὶ αἵματος· ἀρκεῖ γάρ μοι καὶ εὐσεβῆ καὶ εὐτυχῆ παρ' ὑμῶν καλεῖσθαι.

Ὅτι Ψευδαντωνῖνος ἐπαινούμενός ποτε παρὰ τῆς βουλῆς εἶπεν ὅτι ὑμεῖς μὲν ἀγαπᾶτέ με καὶ νὴ Δία
233 καὶ ὁ δῆμος καὶ τὰ ἔξω στρατοπέδου· τοῖς δὲ δορυφόροις οἷς τοσαῦτα δίδωμι οὐκ ἀρέσκω.

Ὅτι τινῶν συνηγορούντων τῷ Ψευδαντωνίνῳ καὶ εἰπόντων ὡς εὐτυχὴς εἴη τῷ υἱῷ συνυπατεύων, ἔφη "εὐτυχέστερος ἔσομαι κατὰ τὸν ἑξῆς ἐνιαυτὸν μετὰ γνησίου υἱοῦ μέλλων ὑπατεύειν."

Κοῦφος μὲν γὰρ πᾶς ὄχλος πρὸς τὰ καινοτομούμενα· ὁ δὲ δῆμος τῶν Ῥωμαίων διά τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν συγκλύδων ἀνθρώπων τῶν εἰς αὐτὸν συνιόντων ῥᾷον τῶν ἄλλων ἐπαίρεται καὶ μετὰ εὐχερείας πρὸς τὰ ἄτοπα τρέχει.

ANONYMI EXCERPTA
USQUE AD CONSTANTINUM.

ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ. 234

Ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μετὰ Μαριάδνου πρὸ τῆς πόλεως Ἀντιοχείας ὡς εἴκοσι σταδίους στρατοπεδεύεται· καὶ οἱ μὲν φρόνιμοι ἔφυγον τῆς πόλεως, τὸ δὲ πολὺ πλῆθος ἔμεινεν, τοῦτο μὲν φιλοῦντες τὸν Μαριάδνην, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς καινισμοῖς χαίροντες, ὅπερ ὑπὸ ἀνοίας πάσχειν εἰώθασι.

ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ.

Ὅτι Αἰμιλιανὸς ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἔγραφε πρὸς τὴν σύγκλητον ὅτι τὴν βασιλείαν ὑμῖν καταλιμπάνω, κἀγὼ ὁ στρατηγὸς ὑμέτερος πανταχοῦ ἀγωνίζομαι.

---

235 ## ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ.

Ὅτι Μακρῖνος κόμης τῶν θησαυρῶν καὶ ἐφεστὼς τῇ ἀγορᾷ τοῦ σίτου ἐπειδὴ καὶ τὸν ἕνα πόδα ἐπεπήρωτο, οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ πολέμῳ ἀλλ' ἐν Σαμοσάτοις, καὶ ἀπεδέχετο τοὺς στρατιώτας καὶ ἀνεκτᾶτο· ὁ δὲ Σαπώρης πέμπει Κληδόνιον ἄνδρα τοὺς δικαστὰς εἰσάγοντα τῷ βασιλεῖ, ὃς προέτρεπε Μακρῖνον ἐλθεῖν πρὸς Βαλεριανόν· ὁ δὲ οὐχ εἵλετο ἀπελθεῖν, λέγων "τίς τοσοῦτον μαίνεται ὥστε ἑκὼν ἀντ' ἐλευθέρου δοῦλος καὶ αἰχμάλωτος γενέσθαι;" ἄλλως τε καὶ οἱ προστάττοντες ἀπελθεῖν οὐκ εἰσί μου κύριοι· ὁ μὲν γὰρ πολέμιός ἐστιν, ὁ δὲ οὐδὲ ἑαυτοῦ δεσπόζει, οὐχ ὅπως ἡμῶν· καὶ παρήνει καὶ τῷ Κληδονίῳ μένειν καὶ μὴ ἐπανελθεῖν πρὸς Βαλεριανόν· ὁ δὲ ἔφη μὴ προδιδόναι τὴν πίστιν τοῦ γενομένου αὐτοῦ δεσπότου· καὶ ἐπανελθὼν κατεσχέθη μετὰ τῶν αἰχμαλώτων.

Ὅτι Μέμωρ Μαυρούσιος πεμφθεὶς ἐπὶ συλλογῇ καρπῶν, καινῶν πραγμάτων ἐπεθύμησεν, καὶ σπουδῇ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναιρεῖται· οἱ δὲ ἄρχοντες ἐμέμφοντο ὡς ἀδίκως αὐτὸν ἀναιρεθέντα. καὶ Θεόδοτος κελευσθεὶς ἀπολογήσασθαι εἶπεν ὅτι οὐκ ἦν πολλῆς ἄξιος καταγνώσεως Μέμωρ, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν ὁ ἔχων τοσούτων ἀρχόντων περιβολὴν καὶ δύναμιν, ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διὰ τῆς ἐμῆς σπουδῆς καὶ βασιλικῆς προνοίας τοῦ σκοποῦ διήμαρτον· ἡσθεὶς ὁ βασιλεὺς τῇ ἀπολογίᾳ ἐκέλευσεν ὑπὲρ Μέμορος μηδένα φεύξεσθαι.

Ὅτι οἱ φαύλως ἀναχθέντες ἄνθρωποι οὐκ εἰώθασι βεβαίως τὰς φιλίας φυλάττειν, ἀλλ' ἐκ μικρῶν προφάσεων μεταβάλλονται.

---

237 ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ ΚΑΙ ΙΓΓΕΝΟΥΟΣ.

Ὅτι ἡ τοῦ Γαλλιηνοῦ γαμετὴ τοῦ βασιλέως ἀπηρέσθη τῷ προσώπῳ Ἰγγενούου καὶ μεταπεμψαμένη Βαλεντῖνον εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἐγὼ τὴν σὴν προαίρεσιν οἶδα· τὸν δὲ βασιλέα ἐπὶ μὲν τῇ σῇ ἐπιλογῇ ἐπαινῶ, ἐπὶ δὲ τῇ Ἰγγενούου οὐκ ἐπαινῶ· ἐν πολλῇ γάρ μοι ὑπονοίᾳ ἐστίν· ἀλλ' ἀντιπρᾶξαι τῷ βασιλεῖ οὐ δύναμαι· ἀλλὰ σὺ ἐπιτήρει τὸν ἄνδρα· ἀποκρίνεται Βαλεντῖνος ὅτι γένοιτο μὲν καὶ Ἰγγένουον γνήσιον περὶ τὴν δουλείαν ὑμῶν ὀφθῆναι· ἐπεὶ τὸ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἂν παραλείψω τι τῶν εἰς εὔνοιαν ὁρώντων τοῦ ὑμετέρου οἴκου.

Ὅτι ἐν τῷ κατὰ Ἰγγενούου πολέμῳ πολλοὶ καὶ τέκνα καὶ γονεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἀνεῖλον ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε τινὰ κατασχεῖν ἴδιον ἀδελφὸν παρὰ Γαλλιηνῷ καὶ εἰπεῖν "ὦ βασιλεῦ, οὗτος ἀδελφὸς ἐμός ἐστι, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κατέσχον αὐτόν." ὁ δὲ νομίσας ὅτι παραιτήσασθαι αὐτὸν βούλεται καὶ ἀπεδέξατο καὶ ἐπῄνεσεν καὶ ὑπέσχετο πολλὰ δώσειν καὶ τὴν ἁμαρτίαν τῆς τυραννίδος συγχωρεῖν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι οὐ χρὴ τὸν ἅπαξ ἀντάραντα ὅπλα βασιλέως ζῆσαι, καὶ τῷ ξίφει ἀνεῖλεν αὐτόν· ὁ δὲ Γαλλιηνὸς ἠγανάκτησε μέν, πλὴν διὰ τὸ ἀδόκητον τῶν πραγμάτων συνεχώρησεν.

Ὅτι Κλαύδιος ἔτυχεν τρωθεὶς εἰς τὸν ἀστράγαλον καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ὁ βασιλεὺς περὶ

αὐτοῦ ἐπυνθάνετο· εἷς οὖν τῶν στρατιωτῶν εἶπεν ὅτι ὡς Ἀχιλλεὺς πολεμήσας γενναίως ἐτρώθη καὶ ἐν τῷ καταγωγίῳ τῷ ἑαυτοῦ ἐστι θεραπευόμενος· ὥστε τὸν βασιλέα εἰπεῖν ὅτι εἰκότως καὶ εἰς τὸν ἀστράγαλον ἐτρώθη.

ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΤΟΥΜΟΣ.

238 Ὅτι Γαλλιηνὸς ὁ βασιλεὺς πρὸς Πόστομον αὐτοκράτορα ἀναγορευθέντα πέμπει πρεσβευτὰς τοὺς ἐπισταμένους τὰ γενόμενα παρ' αὐτοῦ καὶ ἐροῦντας αὐτῷ ὅτι χρὴ τὰ ὀχυρὰ καταλαβόντας ἡσυχάζειν· ἀλλὰ παραχώρησόν μοι εἰσελθεῖν, ἵνα διακριθῶμεν· καὶ ὁ κρείττων βασιλεύς. ὁ δὲ ἀντεδήλωσεν ὅτι οὔτε παραχωρῶ σοί ποτε ἑκὼν παρελθεῖν τὰς Ἄλπεις οὔτε εἰς τοιαύτην ἀνάγκην εὔχομαι καταστῆναι ἵνα Ῥωμαίοις πολεμήσω. Γαλλιηνὸς δὲ πέμπει πρὸς αὐτόν "οὐκοῦν ἀμφότεροι μονομαχήσωμεν, ἵνα μὴ Ῥωμαῖοι ἀπόλωνται." ὁ δὲ ἀντεδήλωσεν "ἐγὼ οὔτε μονομάχος εἰμὶ οὔτε γέγονά ποτε· ἀλλ' ἀπολλυμένας τὰς ἐπαρχίας ταύτας ὑπὸ σοῦ ταχθεὶς διασώζειν ἔσωσα· καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων ᾑρέθην βασιλεύς· καὶ ἀρκοῦμαι τούτων ἄρχειν τῶν ἑκουσίως με ἑλομένων· καὶ εἴ τι δύναμαι, τῇ βουλῇ τῇ ἐμαυτοῦ καὶ τῇ δυνάμει τούτοις βοηθῶ."

ΟΔΕΝΑΘΟΙ ΔΥΟ.

Ὅτι τὸν Ὀδέναθον τὸν παλαιὸν Ῥουφῖνος ἀναιρεῖ ὡς νεωτέροις ἐπιχειροῦντα πράγμασιν· κατηγόρει δὲ ὁ νέος Ὀδέναθος Ῥουφίνου, ὡς φονεύσαντα τὸν πατέρα 239 αὐτοῦ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἠρώτησε τὸν Ῥουφῖνον διὰ τί ταῦτα ἐποίησεν. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι σὺν δίκῃ τοῦτο ἐποίησεν· καινοῖς γὰρ ἐπεχείρει πράγμασιν· καὶ εἴθε ἐπέτρεπές μοι καὶ τοῦτον τὸν Ὀδέναθον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνελεῖν, καὶ παραχρῆμα τοῦτο ἐποίουν· ἦν δὲ ὁ Ῥουφῖνος ποδαλγὸς καὶ χειραλγός, παντελῶς μὴ κινηθῆναι δυνάμενος· καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς "ποίᾳ δυνάμει ἢ ποίῳ σώματι θαρρῶν ταῦτα λέγεις;" ὁ δὲ ἔλεγεν "οὐδὲ εἰ ἔτυχον ὑγιὴς ὢν πλέον τῆς νεότητός μου, ἠδυνάμην διὰ τοῦ σώματός μού τί ποτε εἰς αὐτὸν ποιῆσαι· ἀλλὰ τῇ σῇ δεξιᾷ κελεύων καὶ διατυπῶν πάντα κατώρθουν· καὶ σὺ γὰρ αὐτός, ὦ βασιλεῦ, οὐ τῷ σώματί σου ἰσχύων ποιεῖς ἃ ποιεῖς, ἀλλὰ τοῖς στρατιώταις σου κελεύων." καὶ ἐπῄνεσεν τοὺς λόγους αὐτοῦ ὁ Γαλλιηνός.

ΚΥΙΝΤΟΣ.

Ὅτι Κύιντος ὁ Μακρίνου υἱὸς τὸ βασίλειον καὶ παραχρῆμα ἐν Ἐμίσῃ ἐκάθητο· καὶ παραγίνεται Ὀδέναθος μετα πλήθους βαρβάρων καὶ δηλοῖ αὐτοῖς ὅτι παράδοτε ἑαυτοὺς ἢ πολεμήσατε· οἱ δὲ εἶπον ὅτι πᾶν ὁτιοῦν ἠνείχοντο ὑπομένειν ἢ βαρβάρῳ ἑαυτοὺς παραδοῦναι.

Ὅτι Καρῖνος ἐδυσχέρανεν ὡς ὅτι τῶν Ῥωμαίων τὸν πόλεμον ᾠκειώσατο Ὀδέναθος· ὁ δὲ τοῦτο μαθὼν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναιρεθῆναι· καὶ ἐκ τῶν οἰκείων πολλὰ ἐφιλοτιμήσατο εἰς ταφὴν αὐτοῦ, ἅτινα καὶ ζῶντι αὐτῷ ἐπέδειξεν· ὁ δὲ γελάσας ἔφη πολλῆς ἀμαθίας καὶ εὐηθείας πεπληρῶσθαι τὸν ἄνδρα· ἀμαθίας μέν, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς ἀναιροῦμεν, τοῖς δὲ φίλοις χαριζόμεθα, ἀγνοεῖν δὲ αὐτὸς πότερον εἰς φίλους ἢ εἰς ἐχθροὺς τάξει αὐτόν· εὐηθείας δέ, ὅτι βούλεται περιόντα αὐτὸν καὶ αἰσθανόμενον λυπῆσαι καὶ φονεῦσαι, τελευτῶντα δὲ καὶ ἀναισθητοῦντα δωρεαῖς τιμᾶν· καὶ ἡ τοσαύτη εὐτυχία ταχεῖαν ἔσχε μετάπτωσιν.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ.

Ὅτι τῶν Σκυθῶν ἐπὶ Κλαυδίου τὰς Ἀθήνας ἑλόντων καὶ συναγαγόντων πάντα τὰ βιβλία καὶ βουληθέντων καῦσαι, ἄλλος τις ἐν αὐτοῖς φρόνιμος εἶναι νομιζόμενος ἐκώλυσε λέγων ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες πολέμου ἀμελοῦσι. τοῦτο δὲ ὡς ἄπειρος εἶπεν· εἰ γὰρ ᾔδει τὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ Ῥωμαίων ἀρετάς, οἵτινες ἐν λόγοις καὶ ἐν πολέμοις εὐδοκίμουν, οὐκ ἂν τοῦτο εἶπεν.

Ὅτι οἱ Σκύθαι πρὸς τοὺς ἐν πόλεσιν ἐγκεκλεισμένους ἀπέσκωπτον, ὅτι οὗτοι οὐκ ἀνθρώπινον βίον ζῶσιν, ἀλλ' ὀρνίθων ἐν καλιαῖς εἰς τὸ ὕψος καθημένων, καὶ ὅτι καταλιπόντες τὴν γῆν τὴν τρέφουσαν αὐτοὺς ἀκάρπους πόλεις ἐπιλέγονται καὶ ὅτι τοῖς ἀψύχοις θαρροῦσι μᾶλλον ἤπερ ἑαυτοῖς.

Ὅτι Ἀνδοννόβαλλός τις ἦν, ὃς ἀπὸ Ἑρούλων 241
προσέφυγε πρὸς Ῥωμαίους· καὶ ἦλθεν εἰς λόγους Βιβούλῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων· προέτρεπε γὰρ αὐτὸν δοῦναι ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ ἐκάλει αὐτὸν δοῦλον φιλοδεσπότην καὶ γαστρὸς ἥττονα, καὶ ὅτι ἐλευθερίαν διὰ τὸ φαγεῖν καὶ τὸ φορῆσαι ἐπώλησεν. ἐκεῖνος δὲ ἀντέλεγεν αὐτῷ "ἐγὼ ἐλεύθερός εἰμι· καὶ γὰρ φίλος βασιλέως τηλικούτου εἰμὶ καὶ οὐδέν μοι τῶν ἀγαθῶν λείπει· σὺ δὲ οὔτε ἐσθῆτος οὔτε τροφῆς εὐπορεῖς."

Ὅτι μετὰ τὴν νίκην τῶν Σκυθῶν εὐφραινομένου

τοῦ βασιλέως καὶ ἑστιῶντος εἰσῆλθεν Ἀνδουνόβαλλος ἐπὶ πάντων καὶ λέγει ὅτι χάριν θέλω τινά ποτε παρὰ σοῦ αἰτῆσαι. καὶ νομίσας μέγα τί ποτε αἰτεῖσθαι ἐπέτρεψεν αὐτῷ αἰτεῖσθαι· καὶ λέγει Ἀνδουνόβαλλος "δός μοι καλὸν οἶνον, ἵνα καλέσω πάντας τοὺς τοῦ οἴκου μου καὶ εὐφρανθῶ μετ᾽ αὐτῶν." καὶ γελάσας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτῷ δοθῆναι οἶνον· δέδωκεν δὲ αὐτῷ καὶ ἑτέρας πολλὰς δωρεάς.

ΑΥΡΗΛΙΑΝΟΣ.

Ὅτι Αὐρηλιανὸς βασιλεύσας καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἐν λόγῳ ἐν Ῥαβέννῃ βουλὴν ἐποιεῖτο πῶς χρὴ βασιλεύειν αὐτόν· ἐβούλετο γὰρ μετὰ θάνατον Κλαυδίου ἐξ ὧν ἔπραττεν μείζων ἐκείνου φαίνεσθαι. εἷς δὲ τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου εἶπεν αὐτῷ "ἐὰν θέλῃς καλῶς βασιλεῦσαι, χρυσῷ καὶ σιδήρῳ σαυτὸν ὀχύρω- 242 σον, κατὰ μὲν τῶν λυπούντων σε σιδήρῳ, πρὸς δὲ τοὺς θεραπεύοντας χρυσῷ· καὶ πρῶτος τῆς κακῆς συμβουλῆς ταύτης αὐτὸς ὁ συμβουλεύσας ἀπήλαυσεν.

Ὅτι Ἀλβῖνος γέρων ὢν ἐνόσει τὴν ἐπὶ θάνατον· εἰσελθὼν δέ τις ἐπυνθάνετο αὐτὸν πῶς διάκειται; ὁ δὲ εἶπεν "εἰ μὲν σώζεται ἡ πατρίς, κακῶς· πάντως γὰρ ἀποθνήσκω· εἰ δὲ μὴ σώζεται, καλῶς· ἐγὼ γὰρ φθάνω ἀποθανεῖν, πρὶν μάθω τὸν ὄλεθρον τῆς πατρίδος· καὶ τούτου μεῖζον ἀγαθὸν οὐ ζητῶ."

Ὅτι Αὐρηλιανὸς μαθὼν ἐν Πλακεντίᾳ εἶναι μοῖραν τῶν βαρβάρων ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι εἰ μὲν θέλετε πολεμήσειν, ἰδοὺ ἕτοιμός εἰμι· εἰ δὲ τὰ βελτίονα λογίζεσθε, παραδοῦναι ἑαυτούς, δέχομαι ὑμᾶς ὡς δεσπότης ὑμῶν· οἱ δὲ ἀντεδήλωσαν ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν δεσπότην· καὶ αὔριον ἑτοίμασον σαυτὸν καὶ μανθάνεις ὅτι πρὸς ἐλευθέρους πολεμεῖς.

Ὅτι Αὐρηλιανὸς ἐν τῷ πολιορκεῖν τὰ Τύανα εἰρήκει τοῖς στρατιώταις ὅτι ἐὰν εἰσέλθωμεν, μηδὲ κύνα ἐάσητε, μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν ἀπηγόρευσε τοῖς

*στρατιώταις μήτε φονεῦσαι μήτε διαρπάσαι· ἔλεγον
οὖν αὐτῷ θυμούμενοι οἱ στρατιῶται ὅτι ἃ ὑπέσχου,
ἐπίτρεψον ἡμῖν ποιῆσαι· ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς "ἀληθεύ-
ετε ὅτι ἐγὼ εἶπον· ἀπέλθετε, κύων μὴ εὑρεθῇ ἐν τῇ
πόλει ταύτῃ, ἀλλὰ πάντας φονεύσατε." καὶ ἔπεμψε
καὶ τοὺς τριβούνους καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ πάντας
τοὺς κύνας ἐφόνευσεν· ὥστε εἰς γέλωτα λυθῆναι τὸν
θυμὸν τοῦ στρατεύματος. καὶ μετὰ ταῦτα συγκαλέσας
αὐτοὺς εἶπεν ὅτι ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ ἐλευθερῶσαι τὰς
πόλεις ταύτας πολεμοῦμεν· καὶ ἐὰν μέλλωμεν πραι-*
243 *δεύειν αὐτάς, οὐκέτι ἡμῖν πιστεύουσιν· ἀλλὰ μᾶλλον
τὴν πραῖδαν τῶν βαρβάρων ζητήσωμεν καὶ τοιούτων
ὡς ἡμετέρων φεισώμεθα.*

Ὅτι Αὐρηλιανὸς ἔπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς Ζηνοβίαν προτρέπων αὐτὴν ἐνδοῦναι τελεῖν ὑπ' αὐτόν· ἡ δὲ ἀντεδήλωσεν ὅτι ἐγὼ οὐδὲν μέγα ἐβλάβην· οἱ γὰρ πεσόντες ἐν τῷ πολέμῳ σχεδὸν πάντες Ῥωμαῖοί εἰσιν.

Ὅτι Αὐρηλιανὸς πειραθείς ποτε στρατιωτικῆς ἐπαναστάσεως ἔλεγεν ἀπατᾶσθαι τοὺς στρατιώτας, εἰ ἐν ταῖς αὐτῶν χερσὶ τὰς μοίρας εἶναι τῶν βασιλέων ὑπολαμβάνουσιν· ἔφασκε γὰρ τὸν θεὸν δωρησάμενον τὴν πορφύραν, καὶ ταύτην ἐπεδείκνυ τῇ δεξιᾷ πάντως, καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας ὁρίσαι· καὶ οὐ πρότερον ἀπέστη πρὶν ἂν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς στάσεως πεντήκοντα ἐξεδίκησεν.

ΠΡΟΒΟΣ.

Ὅτι πρὸς ἀνταρσίαν ἐλθόντος Κάρου ἐβουλεύσατο ὁ Πρόβος τί δεῖ ποιῆσαι αὐτόν· καὶ πάντων σιωπώντων Μαρτινιανός τις χιλίαρχος παρρησιασάμενος πολλὰ ἐνεκάλει αὐτῷ ὡς διὰ τὸν ὄκνον αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἀπολλυμένων, καὶ προέτρεπεν αὐτὸν παραχρῆμα κινῆσαι καὶ ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον καὶ ἀπαντῆσαι τῷ τυράννῳ.

ΚΑΡΟΣ.

Ὅτι ἅμα τῇ ἀναγορεύσει λέγουσιν εἰρηκέναι τὸν 244
Κᾶρον ὅτι ἐπὶ κακῷ Περσῶν εἰς τὴν βασιλείαν ἦλθεν.

ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΣ.

Ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ οἰκείᾳ ἀναγορεύσει ὁ Διοκλητιανὸς τὰ τότε σεβόμενα θεῖα μαρτυρόμενος ἔλεγεν μὴ διὰ τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι Καρῖνον ἀνελεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐλεεῖν τὴν πολιτείαν.

Ὅτι τὸ πολλὰ πράττειν κλιμακτήρων καὶ κινδύνων πολλῶν αἴτιον γίνεται.

Ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τἀναντία μᾶλλον ἐπίσταται φέρειν ἢ μέτρον ἐν ταῖς εὐτυχίαις φυλάττειν.

Ὅτι καὶ διὰ τὸ τιμῆς αὐτὸν ἀθανάτου τετυχηκότα χρῆναι μεμνῆσθαι ὅτι θνητός ἐστι καὶ τῶν ἀνθρωπίνων συμφορῶν οὐκ ἀλλότριος.

Ὅτι Λούκιος Ὀκτάβιος εἰς δεῖπνον κληθεὶς θριάμβου καὶ ἀποκληθεὶς ἀπήγγειλεν ἑαυτὸν εἰς τὸ συμπόσιον ἥξειν, εἰ μὴ ὡς οἷόν τε κάλλιστα μέρη αὐτῷ πεμφθείη.

245 Ὅτι Διοκλητιανὸς ὄψεώς τινος ἐν ὕπνοις πολλάκις αὐτὸν ἐνοχλούσης, ὥστε ἀρχὴν ἐγχειρίσαι τινὶ ὅν γε ὀνομαστὶ ἡ ὄψις ἐσήμανεν, ὑπονοήσας εἶναι τοῦτο ἐκ γοητείας, ἔν τινι ἡμέρᾳ μετακαλεσάμενος αὐτὸν τοῦτο μόνον ἔφη πρὸς αὐτόν "δέξαι ἀρχὴν ἣν καθ' ἑκάστην νύκτα αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ μὴ φθονήσῃς τῷ βασιλεῖ τῆς ἐκ τοῦ ἡσυχάζειν θεραπείας."

ΛΙΚΙΝΙΟΣ.

Ὅτι Λικίνιος τὰ χρυσᾶ νομίσματα, ἐν οἷς ὁ Κωνσταντῖνος τὴν κατὰ Σαρματῶν αὐτοῦ νίκην ἐτύπωσεν, οὐ προσεδέχετο, ἀλλ' ἀναχωνεύων αὐτὰ εἰς ἑτέρας μετέφερε χρήσεις, οὐδὲν ἄλλο τοῖς περὶ τοῦτο μεμφομένοις ἀποκρινόμενος ἢ ὅτι οὐ βούλεται βάρβαρον ἐργασίαν ἐν τοῖς συναλλάγμασι τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας ἀναστρέφεσθαι.

Ὅτι Κρίσπου τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου μεγάλαι
246 ἐφάνησαν ἀνδραγαθίαι· καὶ πολλάκις Λικίνιος ὑπ' αὐτοῦ ἡττηθεὶς ἀχθόμενος τὰ Ὁμηρικὰ ταῦτα ἔλεγεν ἔπη,

Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί,
σή τε βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ἱκάνει.

Ὅτι Τιβέριος ἀνήγγελλεν ἐπὶ τὴν σύγκλητον ὥστε τὸν Χριστὸν τρισκαιδέκατον θεὸν εἶναι· ἡ δὲ σύγκλητος οὐκ ἀπεδέξατο, ὥστε καί τινα ἀστειευόμενον εἰπεῖν ὅτι τρισκαιδέκατον οὐ δέχεσθε, καὶ πρῶτος ἔρχεται.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ὅτι Κωνσταντῖνος ἐβουλεύσατο πρῶτον ἐν Σαρδικῇ μεταγαγεῖν τὰ δημόσια· φιλῶν τε τὴν πόλιν ἐκείνην συνεχῶς ἔλεγεν „ἡ ἐμὴ Ῥώμη Σαρδική ἐστι."

Ὅτι Κωνσταντῖνος τὰ τῶν πρότερον βεβασιλευκότων ἔργα καλύψαι θέλων, τούτων τὰς ἀρετὰς ἐπωνύμοις τισὶν ἐκφαυλίζειν ἐσπούδαζεν· τὸν μὲν γὰρ Ὀκταβιανὸν Αὔγουστον κόσμον τύχης ἐκάλει, τὸν δὲ Τραιανὸν βοτάνην τοίχου, Ἀδριανὸν δὲ ἐργαλεῖον ζωγραφικόν, Μάρκον δὲ καταγέλαστον, Σεβῆρον*)

*) Desiderantur paginae duae usque ad quaternionis finem. MAIUS.

567 POST DIONEM EXCERPTA TRIA EX ANONYMO HISTORICO.*)

Ὅτι πρῶτος Μαξιμιανὸς ἰμπεράτωρ ἐκλήθη, ὃ νῦν μὲν τῶν βασιλέων ὄνομά ἐστι, τότε δὲ ἥρμοττε τοῖς ἄριστα στρατηγοῦσιν.

Ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Χλωρὸς ἔλεγεν ὡς ἄμεινον παρὰ τοῖς ἰδιώταις τὴν τοῦ βασιλέως εὐπορίαν εἶναι ἢ μικρῷ περικεκλεῖσθαι χωρίῳ.

Ὅτι γυναικὸς προσελθούσης τῷ Γρατιανῷ καὶ κατειπούσης πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀνδρὸς ὡς πληγὰς αὐτῇ συχνὰς ἐντείνοι "οὐδέν" εἶπεν, "ὦ γύναι, πρὸς ἐμὲ τοῦτο·" τῆς δὲ αὖθις ἐπειπούσης "ἀλλὰ καὶ κατὰ σοῦ βουλεύεται," "οὐδὲν" εἶπε "τοῦτο πρὸς σέ."

*) Hactenus Dionem auxi planudeorum excerptorum et florilegii vaticani ac Melissae atque Arsenii Suidaeque eclogariorum ope. Illud mihi superest dicendum, quod nempe Planudes continuationem quoque Dionis ab anonymo auctore curatam, aeque ac constantinianus eclogarius (recole p. 234) legebat. Itaque post extremum Dionis excerptum, quod ex libro 79, 14, 1 petitum dixi p. 552, Planudes eclogarius additamenta tria subtexit. MAIUS. Haec autem excerpta ceteris Planudeis anteposui, tanquam cum praecedentibus anonymi historici coniungenda.

EXCERPTA PLANUDEA.*)

Ὅτι Ἀθηνόδωρος μέλλων πρὸς τὴν ἐνεγκαμένην 553 ἀπαλλάττεσθαι, ἐπείπερ ᾔδει τὸν Καίσαρα ταχέως μὲν ἀναπτόμενον ἀπὸ θυμοῦ καὶ θανατηφόρους ψήφους ἐκφέροντα, ταχέως δὲ πάλιν τὸν θυμὸν σβεννύντα καὶ φιλανθρωπευόμενον, κύψας αὐτοῦ πρὸς τὸ οὖς ὡς δὴ φιλήσων "ὦ Καῖσαρ" ἔφη "μὴ πρότερον ψῆφον κατά τινος ἐξενέγκῃς πρὶν ἂν κατὰ σαυτὸν τὰ κδ' γράμματα διέλθῃς." ὁ δὲ στενάξας "ἔτι σου χρῄζω" φησί "καὶ συνέσῃ μοι καὶ αὖθις."

Ὅτι Τιβέριος οὐκ εὐχερῶς παρέλυε τῆς ἡγεμονίας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προβαλλομένους, καὶ πρὸς τοὺς τοῦτο

*) Excerptis ex Vaticano palimpsesto alia addita sunt apud Maium, de quibus haec ipse p. 527: „In duobus vaticanae bibliothecae graecis codicibus syllogen quandam observavi hoc titulo praeditam: *Συναγωγὴ συλλεγεῖσα ἀπὸ διαφόρων βιβλίων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου καὶ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, πάνυ ὠφέλιμος.* Hanc ego cum legerem, sepositis parumper auctoribus aliis, de quibus alio tempore dicturus sum, partem illam curiosius consideravi, quae tota erat romana historia; hancque protinus ex integro olim Dionis opere a Planude fuisse decerptam, et quidem ipsis auctoris retentis verbis, cognovi. Protinus igitur ad describendam hanc syllogen, quatenus ad ineditas partes pertinebat, incubui; ut eam scilicet huic meo graecorum historicorum volumini adderem; quoniam quo tempore Dionem ex palimpsesto edebam, nondum haec planudea additamenta satis consideraveram. His porro Planudae excerptis alia quaedam, pro temporum ordine, immiscebo ex nobilissimo vaticano inedito florilegio, de quo loquar inferius, cum ex eo plures alias Dionis partes sepa-

*μεμφομένους ἔλεγε τοιάνδε παραβολήν. ἄνθρωπός
τις ἦν τοὺς πόδας ἔχων ἡλκωμένους· τῶν δὲ μυῶν*
551 *ἐπικαθημένων αὐτοῖς καὶ κεντούντων τὸν ἄνθρωπον
οὐκ ἀπεσόβει ταύτας· ὡς δέ τις τοῦτο ποιεῖν ἐπεχείρησεν, "ἄνθρωπε," ἀνεβόησεν "ἄφες αὐτάς, μήπως τούτων, ἐπείπερ ἐκορέσθησαν, διωχθεισῶν ἕτεραι ἀντεπέλθωσι λιμώττουσαι καὶ μείζους μοι προξενήσωσι τὰς ὀδύνας." τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τῶν ἡγεμόνων, ὅτι χρονίζοντες καὶ κορεννύμενοι πρᾳότερον τοῖς ἀρχομένοις προσφέρονται.*

ratim proferam, quae omnes genuinae quidem sunt, sed ad certam rationem temporum revocari nequeunt. Porro has codicum vaticanorum copias Dionis reapse partes esse multis indubiisque argumentis palam fit. 1. Nomen ipsum Dionis ter scribitur in his excerptis, ut infra suis locis dicam; idque etiam in palimpsesto usuvenire alibi dixi. 2. Pars horum excerptorum, quae incidit in partem Dionis editam (quaeque a me idcirco praetermittitur) prorsus congruit cum Dionis cognito indubitatoque textu. Quo pariter argumento usus sum ad comprobandam quoque Dionysii excerptorum veritatem. Dionysii enim excerptorum pars prior quae incidebat in partem editam, mera putaque dionysiana erat; ergo etiam illa posterior, quae in lacunam incidebat: Dionis contra pars prior inedita est; quia, ut Dionysius parte ultima, ita Dio parte prima multatus fuit, quod nemo ignorat. 3. Excerpta Planudea congruunt interdum cum palimpsesto vaticano a me edito, cum Suida, cum Antonii Melissae et Arsenii florilegiis editis, cum florilegio vaticano inedito; qui auctores ipsum nomen Dionis ponunt. 4. Zonaram Dionis adseclam, immo descriptorem, fuisse tum alii dixerant, tum ego ipse in superioribus excerptis late demonstravi. Iamvero haec quoque posteriora excerpta a Zonara fuisse in opere integro lecta identidem apparet."

Ex his ego hic posui quae non essent apud Dionem aut Xiphilinum, ad libros postremos pertinentia, sed quae parum fere constaret quo essent loco ponenda.

Ὅτι ὑπατικὸν ἄνδρα τινὰ ἀνεῖλε Τιβέριος, ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τὸ τὴν αὐτοῦ μορφὴν φέρον νόμισμα φέρων ἐν κόλποις εἰς ἄφοδον ἀπεχώρησεν.

58,2,4 Ὅτι ἡ Λιβία γυμνούς ποτε ἄνδρας ἀπαντήσαντας αὐτῇ, καὶ μέλλοντας διὰ τοῦτο θανατωθήσεσθαι, ἔσωσεν εἰποῦσα ὅτι οὐδὲν ἀνδριάντων ταῖς σωφρονούσαις οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσι.

59,28 Ὅτι Γάιος ἀδελφῇ γνησίᾳ συνῆν, ἐξ οὗ καὶ μάλιστα αὐτῷ φύεσθαι παρὰ τοῖς πολίταις ἤρξατο τὸ μῖσος· ἔργον δὲ μέγα ἢ βασίλειον οὐδὲν αὐτῷ πεπραγμένον. αἴτιον δὲ ἦν ἡ περὶ τὰ ἀχρεῖα σπουδή. ῥήτωρ δὲ ἦν ἄριστος καὶ γλώσσῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥωμαίοις πατρίῳ σφόδρα ἠσκημένος.

66,19 Ὅτι κοινὸν ἔρωτα τὸν Τίτον ὠνόμασαν.

Ὅτι καὶ τραγῳδίαν ὁ Τίτος Ἑλλάδι φωνῇ ἐξέθηκεν. 555

Ὅτι τὸ φιλόδωρον αὐτοῦ τοσοῦτον ἦν ὥστε αὐτῷ τινας εὐκολίαν ἐγκαλεῖν, τὸν δὲ ἀπολυόμενον τὴν κατηγορίαν εἰπεῖν μηδένα χρῆναι στυγνοτέραν ἔχειν ἀπὸ βασιλέως τὴν ἀναχώρησιν.

Ὅτι δειπνῶν ποτε καὶ λογισάμενος ὡς οὐδὲν οὐδεὶς ἐκείνην εὖ πάθοι τὴν ἡμέραν, σχετλιάσας καθάπερ αὐτῷ τῆς ἡμέρας ἀπολωλυίας εἶπεν, "οὐκ ἐβασίλευσα τὴν σήμερον ἡμέραν· οὐδεὶς γὰρ ἐξ ἐμοῦ εὖ πέπονθε σήμερον."

Ὅτι μόνος ὁ Τίτος θανὼν ἐκ πάντων πλείους ἐδέξατο θεραπείας ἐκ λόγων ἢ ζῶντες ἕτεροι.

Ὅτι Μάρκος τοὺς Κελτοὺς νικήσας, καὶ παρὰ τῶν στρατιωτῶν αἰτηθεὶς χρήματα κ. τ. λ., ut 71, 3, 3.

77,10,3 Ὅτι οὕτως Ἀντωνῖνος πᾶσαν τὴν ὑπήκοον αὐτῷ ἐπόρθησεν ὥστε ποτὲ τοὺς Ῥωμαίους συμβοῆσαι "τοὺς ζῶντας ἀπεμπολοῦμεν, ἵνα τοὺς τεθνεῶτας θάψωμεν."

EXCERPTA SEDIS INCERTAE.*)

Ὅτι Γάιος τὰ στρατόπεδα τὰ πρὸς τῷ Ἴστρῳ 55,10a,3 *εἰρηνικῶς ἐπῄει. πόλεμον γὰρ οὐδένα ἐπολέμησεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔν τε ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ ἄρχειν ἐμάνθανεν, οἱ δὲ δὴ κίνδυνοι ἄλλοις προσετάσσοντο.* V p. 665.

Ὅτι ὡς ἐπύθοντο οἱ βάρβαροι τὴν ἐπιστρατείαν 55,10a,3 *τοῦ Γαΐου, Φραάτης ἔπεμψε πρὸς τὸν Αὔγουστον ὑπὲρ τῶν γεγονότων ἀπολογούμενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ ἀπαιτῶν· καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φραάτῃ ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως ἀντεπιστείλας τό τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προσέταξεν. ἐφ' ᾧ δὴ ὁ Πάρθος οὐχ ὅσον κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψέν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερφρόνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων, ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας. ὁ δὲ δὴ Τιγράνης εὐθὺς μὲν οὐκ ἐπρεσβεύσατο, τοῦ δὲ Ἀρταβάζου νόσῳ ὕστερον τελευτήσαντος δῶρά τε τῷ Αὐγούστῳ, ὡς καὶ τοῦ ἀντιπάλου ὑπεξῃρημένου οἱ, ἔπεμψε, τὸ τοῦ βασιλέως ὄνομα ἐς τὴν ἐπιστολὴν μὴ ἐγγράψας, καὶ τὴν βασιλείαν δῆθεν παρ' αὐτοῦ ᾔτησε. τούτοις οὖν ὑπαχθεὶς καὶ τὸν πόλεμον ἅμα τῶν Πάρθων φοβηθεὶς τά τε δῶρα ἐδέξατο καὶ μετ' ἐλπίδων αὐτὸν*

*) Excerptis Planudeis quattuor addidi ex editis ab Valesio et Ursino petita, quorum de sede item non certior esset coniectura.

